Bélapátfalvai ismeretlen mesterek
(ciszterciták)

Bélapátfalva. Apátsági templom. 1232 után
Francia izlésű román építészeti emlék

A pannonhalmi templom átépítését is végezték.

Művészettörténet az általános gimnázium nyolcadik tagozatának
4. osztálya számára. Bp. 1957.
94. o.

Bélapátfalvai

árpádkori templom

képe és alaprajza

Csikv. Borsod

körségi adattár

13, 14. l.

Bélapátfalvai

Kőedénygyár

Rózsás edények, mesres
Kőedénygárn. 1810-ben alakult
a gyár

Csikv Borsod
Községi adattár

15. l.

Bélapátfalvi cisz-
terci templom
(Borsod vm.)
1232-ben alapította
II. Kilit egri püspök.
Jelenleg az egri Semi-
narium birtoka

Velics 1894

90. l.

Ipolyi Arnold: A
hímok bél-harómkúti
másképp apátfalvai apát-
sága és XIII. századi egy-
házának leírása.
Arch. Közl. VI. k.

U. az. Kisebb munkái
IV. k. 275-408. l.

Delhaes I.

dul, de szembe néz, tojásdad medaillon.
ja, szemöldöke, szeme, bajusza és sza-
bátjának hajtókája széles, köpenyege

cm.
ból.
n (465/901).

1398
35

Bélapátfalvai

árpádkori templom
(ciszterciła)

Egyszerű, de szép 3 hajós
kívül román, belül fölel
gotikus –

Szabó Borsod árpk templ

59 –

szamos kippel –

u. o. igen bő irod.

78 – 80. l –

1904. IX. 15.

Beszterczebánya

Felnémet részletek. (679/1904.)

Bélapátfalvi
egyk. ciszt. apát-
sági templom

l. GyörMRE
helynévmutató

878. *Hajdúk egy vár k*

Őrségen vannak ábrázo
áll. Az egyik, a kinek vállr
dolmánya és szűk nadrágja
csizmája sarkantyús, balról
fonta, jobb lábát kinyujtotta
alszik. (Mellette agár hevere
néz és a melynek nyakát pá
kezét keblébe dugta, kardjái
(Prémes kucsmája és dolmány
magasszárú csizmája sárga.
vetett). A harmadik, a ki a l
kezeiben, balrafordult és
kucsma prémmel, meggyszí
zöld öv és kard.) Hátul a
szemünkbe.

Vászon, méretei 32 : 22·5 c
tett 1899 február 10-én gróf B
(87–899). — Kifizettetett 1899
1899 deczember 31-én (673–89
hagyta az 1899 április 25-iki 71c

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVIII. szból : Kur

Bélapátfalvi cisz-
terci apátsági templom

Borsod vm.

l.

Heklerelt Tört

28, 29. l.

képpel -

Bélapátfalvai templom

BÉLAPÁTFALVA

Hnátsági tpl

Ráth Károly: Az egri püspöki megyében fekvő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, VI-Esztergom, 1868, 353 l.

BÉLAPÁTFALVA

Templom

Zsilinszky Mihály: Könyvismertetés. Századok, VIII – 1874, 276 l. 279 l.

BÉLAPÁTFALVA

Fpl

Ballagi Aladár: Legrégibb műemlékeink a keresztyén korból. Századok, XI- 1877, 246 l.

BÉLAPÁTFALVA

Ism.

Szabó Béla: Könyvismertetés. Századok, XII—1878, 435 l.

BÉLAPÁTFALVA

Tpl.

Ypolyi Arnold: A magyar műtörténeti emlékek tanulmánya. A magyar Történelmi Társulat 1878. évi aug. 27-sept. 1-ei vidéki kirándulása Abauj-vármegyébe és Kassa városába. Bp. 1878, 30 l., 33 l.

BÉLAPÁTFALVA

Templom

Henszlmann Imre: A Műemlékek Országos Bizottságának évi jelentése... AÉ, III – 1887, 83.

BÉLAPATFALVA

Templom

Gr: Könyvismertetői. AE, VII—1887, 440 l.

BÉLAPÁTFALVA

Fnl.

Pór Antal: Szalay Károly, a Magyar Történelmi Társulat elnökének emlékezete. Századok, XXII–1888, 9l.

BÉLAPÁTFALVA

Tpl.

Agricola: Könyvismertetés. Gazdasági, XXIII–1889, 248 l.

BÉLAPÁTFALVA

Lpl.

Az archaeologiai bizottság. Akadémiai Értesítő, I—1890, 479 l.

BÉLAPÁTFALVA

Apátsági tpl.

Kövér Béla: Könyvismertetés. AÉ, XI – 1891, 185 l.

BÉLAPÁTFALVA

Templom

Szendrei János: A diósgyőri vár története. Hadtörténelmi közlemények, XXVIII – 1927, 274 l. 279 l. 326 l.

Bělapátfalva

Gerevich. M. romankori
eml. 94. tabla

Bélapátfalva

Uj Idők Lex.
IV. 805. l.

Bélapátfalva, nk. Borsod, Gömör és Kishont k. e. e. vm. sajószentpéteri j.-ában, az eger—putnoki vasútvonalon és az eger—aggteleki autóbuszvonalon. A község felett emelkedik a 786 m magas Bélkő. A község nevezetessége a cisztercziták hajdani bélháromkúti apátságának temploma, Magyarország egyik legnevezetesebb románstilusú műemléke. A tatárjárás előtt épült berendezése későbbi és igen egyszerű. Jelentős a B.-i portlandcementgyár is, napi 60 vagonnyi teljesítőképességgel. (1931) 2172 lak.

risnyák, kesztyük,

uri és n

Telefo

IRE

Bélapátfalva

1232-ben ciszterci apát-
ság épült a „háromforrás"
mellé. Az apátság román
stílusu temploma mű-
emlék.

Gyurenberg Lex. V.k.
506.l.

Bélapátfalvi
templom

MAGYAR MŰVESZET

1936. 375. l.

Bélapátfalvi egykori
ciszterci templom

Repr.

Építészet. 1942. 2 f.
57. l.

KÉPEK

NÉMET FESTŐ, XIX. század
Madonna Jézussal, Cranach modorában
Fa,, olaj, 64×41 cm. (42. szoba.)
Maszlaghy II., 339. szám.

NEUGASS, ISIDOR (1780—1847)
Kopácsy prímás arcképe
Jelezve lent jobbra: Isidor Neugass pinxit Ao. 1842.
Vászon, olaj, 119×103 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 470. szám.

)SZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
Krisztus feltámadása
Vörösréz, olaj, 17×12 cm. (43. szoba.)
Maszlaghy II., 359. szám.

)SZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
zent István vértanú megkövezése
éz, olaj, 40×32 cm. (41. szoba.)
Maszlaghy II., 528. szám.

SZTRÁK FESTŐ, XVIII. század
ap arcképe címerrel
ászon, olaj, 68×53 cm. (Folyosó.)
Maszlaghy II., 425. szám.

Zalam

Belatincz

várkastély

Körjöki (Karlovok)

1 Helyszínrajz

2 távlati kép 1886

Gózon

alaprajz czerwarajz

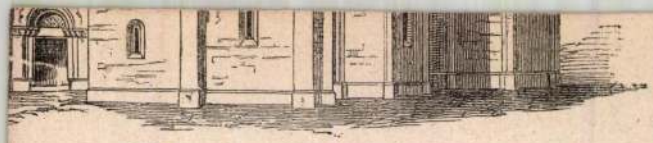

32.

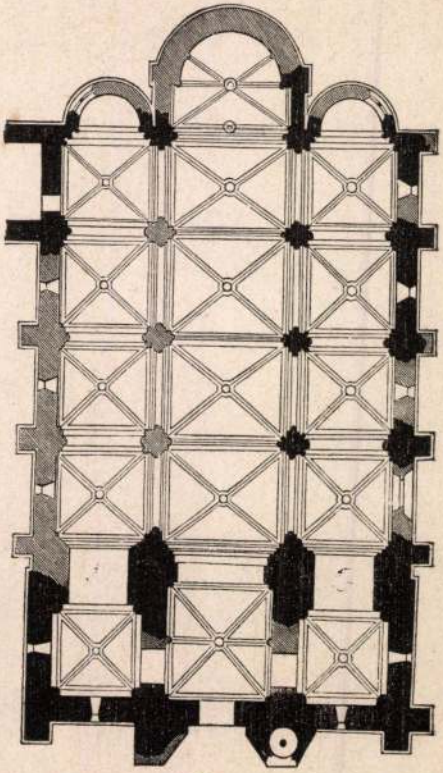

54.

Belatinci vár

BELATINC

Vár

Lechner Jenő: Tanulmányok a lengyelországi és felső-magyarországi renesszánsz építészről. MMé ÉE XLVII – 1913, 426 l.

BELATINC

Várrom

Henszlmann Imre: A műemlékek országos Bizottságának évi jelentése. . . AE, VII – 1887, 83 l.

BELLATINC

Vár

Henszlmann Imre: Évi jelentés ... AÉ, XIII–1879, 1.l.

Belatinc Gr. Wimpffen

BELATINC

Gr. Wimpffen-kastély, kerek saroktornyokkal és 13 ablakkal, félkörös kapuzat, XVIII sz.

Genthon, 1941.

RELATING

Belatinci rk. templom

BELATINC (Zala)

R. k. templom, barokk, nagyméretű, tönkreala-
kítva.

Genthon, 1941.

Bellatinum kastély

BELLATINC

Kastély

Römer: Archaeologiai levél Zalamegyéből.
VV 1863, 45 l.

Belatinci kastély

gróf Zichy Ágoston finnici
Kormányzó tulajdona volt, mikor

Belatinc *(Beltinci)*, zalamegyei község, Tr. óta Jugoszláviához tartozik. 1708-ban Esterházy Antal kuruc tábornok megszállotta. Szép négytornyú kastély; barokk plébánia-templom. (1930) 1719 lak.

36 év

vel ere-
lőt benne
játam és
Zichyéknél ebédeltem. Kentiszi
Uj Idők Lex.
IV. K. 805. l.

ÁR

orthy Mik

Fehérvári

árut csak it

0

Belatini

(Belatiny) Colette

festo

1912.

Ennisk 1930. 81. l.

Ha azonos B. Olgával, pétolni az életrajzban.

nem azonos

Szül. Bp. 1897 ápr. 19 csak be-vrátkozott

MAGYAR
MÉRNÖK- ÉPITÉSZ EGYLET
BUDAPEST

230 / 1927.

Méltóságo

A Magyar Mérnök- és É
kiván megemlékezni elhunyt na
nek a magyar épitőművészet kö
alkotásának az Országháznak u
ber hó 13.-án d.e. 11 órakor

Erre az ülésre,- miut
a Müemlékek Országos Bizottsá
tisztelettel felkérjük a Müem
ünnepélyünk fényének és tekin

M.D.K.

Belatini-Braun O.

Ettore Cozzani: „Föld és márvány" c. könyvének cimlapját tervezte.
Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. márc. 26.-ápr. 1. VI. évf. 13. sz. hátsó boritólapján

Belatiny Braun Olga, grafikus

Rajzai díszítik Balogh-né Hajós Terézia: Amit az állatok beszélnek c. könyvét.

— : Miről szól ? 9

A Könyv, Bp. 1936. október [III/10

MDK

Belastini Braun Olga

Sigrid Boo: Kisasszony szobalány c. könyvének illusztr.

Magyar Kulturszemle, 1938. 5-6.sz.

Belatini Braun Olga

KOVÁCS DÉNES: **Csíkországi mesék.** Szent István Társulat kiadása. 148 lap. (Ára kötve 3.90 P.)

A magyar ifjúság számára a székely hegyvidék népének lelkivilágát megelevenítő meséket gyüjtötte csokorba az író. A népmeséket úgy válogatta össze, hogy azok egyrészt hűen tükrözzék a székely nép érzés- és gondolatvilágát. másrészt tartalmuknál fogva nevelő hatást is gyakoroljanak a fiatal olvasókra. A mesék rózsaszínű ködéből egészséges, ép erkölcsi érzékű, talpraesett, értékes embertípus arca mosolyog felénk. Nem egy közülük maradandó nyomot fog hagyni az olvasóban. A kötet *Belatini Braun Olga* rajzaival jelent meg.

Magyar Kultuszemle

1940. 12. 2. 303. l.

Belatini Braun Olga.

Magyar Kultúrszemle
1941. 11. sz. 262. l.

Kosáryné Réz Lola: Bibic és Bogárka. Szent István-Társulat kiadása. 98 lap. (Ára kötve 3.60 P).

A földrepottyant két manócska most megjelent IV. kötete az íróné régi erényeit tükrözi. Pompás beleéléssel szőtt mesét mond apró olvasóinak arról, hogy a két kis manó miként szervezi meg az erdő jószándékú lakóinak szövetkezetét, mely közös munkával, áldozatkészséggel segíti tagjait az inséges téli időkben. Benne zsibong, röpköd, mozog ebben a bájos könyvben az erdő egész állatvilága, mely szinte megszólalásig hű mása az emberek világának. Olyan az erdő, mint egy modern város s majd főként a városi apróságok fognak ráismerni életükre. A mesének éppen a valóságból vett és meseszerű környezetbe szőtt elemei gyakorolnak egyúttal önkéntelen nevelőhatást a gyermeki lélekre. A rajzokat *Belatini Braun Olga* készítette.

Belatiny - Braun Olga

A Braun Testvérek
Rs. pavillonja a 36 ik
lepesti Nemzetközi
Vásáron - Repr.

Művészet
1941: 39. sz. 64. l.

Bútorok a máriatölgyesi Kastélyban

VI. 306.

Irén = Csodagyöngy és más mesék.) A Braun Testvérek szerzőjére rt.-nak az 1941. évi bpesti Nemzetközi Vásáron szerepelt pavillonját is B. terverte.

1) Franklin – könyvjegyzék 1937.–

4) Szt. István Tamulat kiadványamak jegyzéke 1936 – 1942.

2) M. Kult. Sz.

3) Müvériet

Belatini-Braun

Olga (Hildné), - rajzoló F A Szt István Társulat kiadásában az 1930-40-es években megjelent követhezo

Mesekönyvehet illusztrált a Franklin és Szt István Társ. részére az 1930-40-es években. (Kosáryné Réz L. ~~Lola~~: Földrepottyant két manócska, Fity-firitty országban, Grönqvirág, Bibic és Bogárka; Baloghné Hajós T. ~~Terézia~~: Az állatok beszélnek; Kovács D~~ené~~: Fürészmalom, Csikországi mesék. Tobisch

F Bpesten

B. Braun blze

örökbefogadott
Merek
nem jár neki a
Belatiny-név
tül.

rejen Schweiz-
ban él

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Belatini Braun Olga

lásd

Hildné, belatini

Braun Olga

alatt is

Belatini Braun Olga

TOBISCH IRÉN: **Csodagyöngy és más mesék.** Huszonegy válogatott, szebbnél-szebb gyönyörködtetve, szórakoztatva tanító, nevelő mese és elbeszélés fiúk és leányok számára. 6—10 éveseknek. Belatini Braun Olga rajzaival, díszes kötésben 3.40

A Szent István Társulat
Könyvei 1941.-

Federation Bureau Office

Belatini Braun Olga

Kovács Dé… hol fűrész-
malmokat hajtanak a patakok és … et zúgatnak
a szelek, játszódik ez a finom, szinte csipkeszerű történet.
10—14 éveseknek. Belatini Braun Olga rajzaival, díszkötésben 3.20
Krudy Gy.: Ifjúság. Kötve 2.80

Szász Emma
dohányáruda
Székelyudvarhely

„Europa"
filme - könyv és lapterjesztő vállalat

Budapest

V., Rothemere u 12

III. 2

Belatini Braun N

KOSÁRYNÉ RÉZ LOLA:
FITYFIRITTY ORSZÁGBAN

120 oldal. Belatini Braun N. szines címlapjával és sok finom rajzával. Diszkötésben ... ... P 3·20

A fityfirittyek országának titokzatos világába vezeti el ez a mesekönyv a kis olvasót, hogy jóságra nevelje és oktassa a gyermeki lelket.

...ulat

...apest

...irályi-u. 30.

1936

Bélyeg helye

MEGRENDELŐ LAP

Alulírott ezennel megrendelem az alább felsorolt műveket.....P egyidejű beküldése mellett, utánvéttel, kéthavi folyószámlahitelre, havi.....P részletfizetésre, az első részlet és a portó utánvételezése mellett.

Példány	A könyv címe	Pengő	fill.

Név: .....

Foglalkozás: .....

Pontos cim: .....

.....19.....év.....hó.....n.

Belatini Braun Olga

letet és sok szeppel és hemessel gazdagítsa lelket.
seknek. Belatini Braun Olga képeivel, díszes kö
KOSÁRINÉ RÉZ LOLA: **Gyöngyvirág.** Érdekes, lebilincselő, színes mese a tündérek gyöngyvirágos országáról, szépséges, jóságos világáról. 6—10 éveseknek. Belatini Braun Olga rajzaival, díszkötésben 3.20

A Szent István-Társulat kegytárgyosztálya: Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2.

Relative Brown Olga

Belatini Braun Olga

KOSÁRYNÉ RÉZ LOLA

GYÖNGYVIRÁG

Belatini Braun Olga illusztrációival, díszkötésben 3.20 P

Kosáryné, a nagynevű magyar írónőnek ez a legújabb, önállónak is tekinthető kötete tulajdonképpen két korábbi könyvének (Földrepottyant két manócska és Fityfiritty országban) befejező része, de mind a három egymagában is teljes egész. Együttesen ez a trilógia a tavaszöltöztető tündérek felhővonatáról lemaradt és a földön felejtett két kis tündér kalandjait mondja el a földön és fityfiritty-országban lebilincselő, jóranevelő mese formájában. (A két kötet ára ugyancsak fenti kivitelben 2.80 és 3.20 P.)

Szent István Társulat
karácsonyi könyv-
jegyzéke 1937

Belatini Braun
Olga

laid
Hildné Belatini
Braun O.
alatt is

Szent Sebestyén.

Belatini Braun Olga

KOSÁRYNÉ RÉZ LOLA:

BIBIC ÉS BOGÁRKA

Az erdő állat- és madárvilágát a téli ínség nagy veszedelemmel fenyegeti, de Bibic és Bogárka, a két földrepottyant kis manócska összegyüjti a felesleges készleteket s így megsegiti a rászorulókat. Olyan az erdő, mint a modern város, csak a jóakarat és az összefogás nagyobb ben-

Szent István Társulat kiadása 1942

ne, mint az embereknél. Éppen erre akarja azonban megtanítani az embereket ez a finom, kedves, ötletes írás.

Belatini Braun Olga rajzaival.

Díszes kötésben 3.60 P

Belatini Braun Olga

Ifjúsági olvasmányok **1941**

	Pengő
KOVÁCS DÉNES: **Csíkországi mesék.** Erdély legendás tájai, a Hargita és a többi székely hegyvidék népének világa tárja fel lelkét ebben a finom, pazar színekben pompázó mesecsokorban. Egészséges, ép erkölcsi érzékű, talpraesett meséiben sok szépet és gyönyörűséget talál a meséért rajongó gyermek. Belatini Braun Olga rajzaival, díszes kötésben	3.90

Szent István Társulat kiadv.

Braun Olga

jdonságai az ifjúságnak

BALOGHNÉ HAJÓS TERÉZIA:

Az állatok beszélnek.

Igaz történetek az állatok érzésvilágából az ismertnevű ifjúsági író, a magyar rádió kitűnő előadójának élvezetes előadásában, Belatini Braun Olga finom rajzaival.

Ára díszkötésben..... P 4.40

foglalkozás.

KÖNYVMEGRENDELÉS

A Franklin-Társulat

könyvkereskedése

Postafiók 214.

Budapest,

IV., Egyetem-utca 4. sz.

MDK

Belatinineé Hadzsy Duci
svábhegyi hősi emlékmü, kitüntető elism.

A téli kiáll. dijai. Nemz. Ujs. 1934. jan. 28. 27 l.

Belatinné Hadzsy Duci

szobrász

A Műcsarnok téli kiállitásán kiállitott művek biráló bizottsága kitüntető elismerésben részesitette svábhegyi hősiemlék-szobormüvét.

Pesti Hirlap

1934.I.28

Belatinné Hadzsy Duci

szobrász

A Műcsarnok téli kiállitásán kiállitott művek bírál
bizottsága kitüntető elismerésben részesitette svá
hegyi hősiemlék-szobormüvét.

Nemzeti Ujság

1934.I.28

Belatininé Hadzsy Duci

szobrász

A Mücsarnok téli kiállitásán kiállitott müvek biráló bizottsága kitüntető elismerésben részesitette sváb-hegyi hősiemlék-szobormüvét.

Budapesti Hirlap
1934.I.28

Belatininé Hadzsy Duci

szobrász

A Műcsarnok téli kiállitásán kiállitott müvek biráló bizottsága kitüntető elismerésben részesitette svábhegyi hősiemlék-szobormüvét.

Függetlenség
1934.I.28

MDK

Belatiny Hadzsy Duci, szobrászm.

Meditálás. Bronz.

Baertné. Szines rajz. 22.1.

Műcs.-OMKT. 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17.

Kat. 13,22.1.

Belatiny Hadzsy Duci MDK

Meditálás, bronz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Belatininé Hadzsy Duci

szobrász

A Mücsarnok téli kiállitásának biráló bizottsága kitüntető elismerésben részesitette sváhegyi hősiemlék szobormüvét.

Magyarság
1935.I.28

MDK

Belatinyné Hadzsy Duci

Lábas Juci, repr.

Mücsarnok 1930/31 jub.kiáll.

Bellatinyné Hadzsy Ducá szobrásznő: MDK.

"Lábas Juci" /kép/

Mücsarnok, 1930/31. jub. kiáll.

MDK

Belatinyné, Hadzsi Flóra
Szül. 1882.

szobrász

Egy évig a bpi Képzőm. Főisk. tanul.

"Szabadsághegyi Hősi Emlékmü" 1934 /Diana ut/

24.o.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp. 1955.

mezgíva

Belatinině Hadzsy

Flóra (Duci)

1 zobrazt

lásd

B. Hadzsy Flóra

Belatinyne, Hadzsi Flóra

1882-ben született. Egy évig a Lipcsei Képző művészeti Főiskolán tanult, majd önképzés útján fejlesztette tudását. 1909-től szerepelt, főleg a Műcsarnok és a Nemzeti Szalon kiállításain.

Gádor E.: Budapest pokrai, Budapest, 1955. 24 l.

Belatinyné, Hadzsi Flóra

Szabadsághegyi lőši emlékmű, XII. ker Diana ut. 1934-ben állítottak fel. Bronzszobor, műkő talapzaton. Magassága 3,40 m, a talapzaté 1.60 m. A szobor magán kezdeményezésre és gyűjtésből készült.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 24 l.

mogiwa

Belau, Nicolaus Bruno

(1684-1747)

l.

Vayer Savisia

16. l.

Szépművészeti Múzeum II. 189.

— — Képcsarnok II. 189.

Belau N. B.

Készítette a rajzokat Bél Mátyás Notitia Hungariae novae c. munkéhez, melyeket Schmuzer András és József metszettek rézbe.
(Bécs 1735.)

Belau, N. B

számos abszolut művészi
rajzot (magyar tár-
gyut és vonatkozásut)
készitett Bel Mátyás
Notitia Hungariae
c. műve szá-
mára, megeket
Andreas és Joseph
Schmuzer Bécsben
mét-
szettek rézre.
Az első kiadás
1735-37 ben (?) Bécs-
ben jelent meg.
Ennek utána mér-
ni szinzeiben

Belau, Nicolaus Bruno, német festő; szül. 1684-ben Magdeburgban, megh. 1747-ben Barbyban. Sokáig Berlinben, majd Olaszországban élt, honnan visszatérve egy ideig Bécsben dolgozott. Nagy nyomorban halt meg. Nehány magyar tárgyú képe Mikovinyi Sámuel (l. o.) és Schmutzer András (l. o.) metszeteiből ismeretes.

Nagler, G. K.: Neues allg. Künstler-Lexicon. München. 1835. I. 381. l.

Belau, N. B.

rajzolta a képeket a
köv. munkáz:

Bél Mátyás: Notitia
Hungariae novae historico
geographica. Vienne 1735.
I. kötet

A képeket Schmutzer (?) András
és József metszette rézre.

A Magyarország és Ausztria
egyetértését ábrázoló metszet
repr.

Magyarmüvelődtört
IV. k. 66. l.

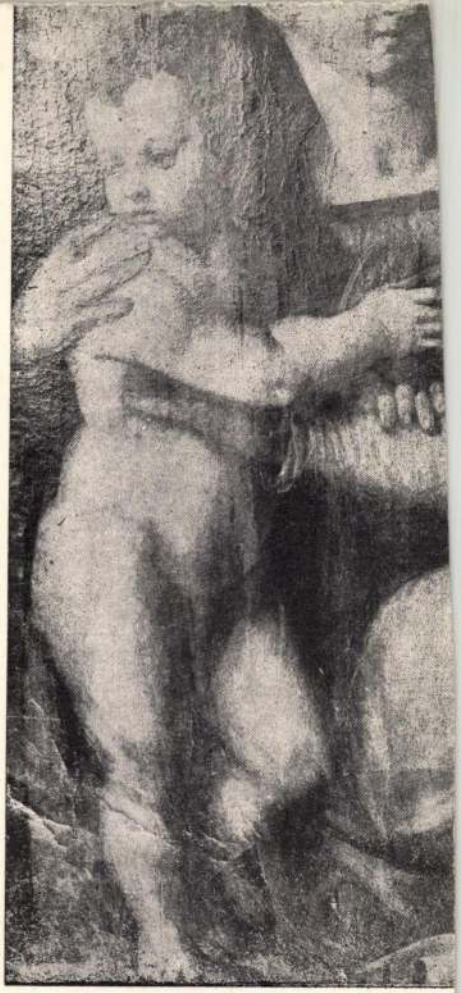

Belaů. N. B

Festů

l.

Hadsöst. Körl

1912. 482. l.

T

" E U R Ó P A "Film,Könyv,Lapterjesztő;és
könyvkiadó vállalata

B U D A P E S T.
V.ker.Rothermere-u.12.III.2

Bélavár

Bélavár nem
Belovár.
Szàradok
1872. 127 l.

Chapper Sheep, [illegible]

Bélavár

Bélavár, nagyközség Somogy vm. nagyatádi j.-ában, (1920) 818 lak. U. p. és u. t. Vízvár.

Bélavár, régi nevén *Fenes*, a hasonlónevű biharmegyei község határában, magaslaton állott. Közvetlenül a tatárjárás után Vince váradi püspök építtette s a középkoron át a püspökség birtoka volt, elsősorban a Belényes vidékén művelt bányák védelmére. Még a XVI. században szerepelt, azonban Várad elfoglalása és a püspökség elmenekülése után elhanyagolták s a XVII. század végén már csak romjai voltak meg. VARJÚ E.

Gutenberg Lex.
V. K. 507. h.

Béla vára

Vas. Ujs. 1861. 147 l.
keppel

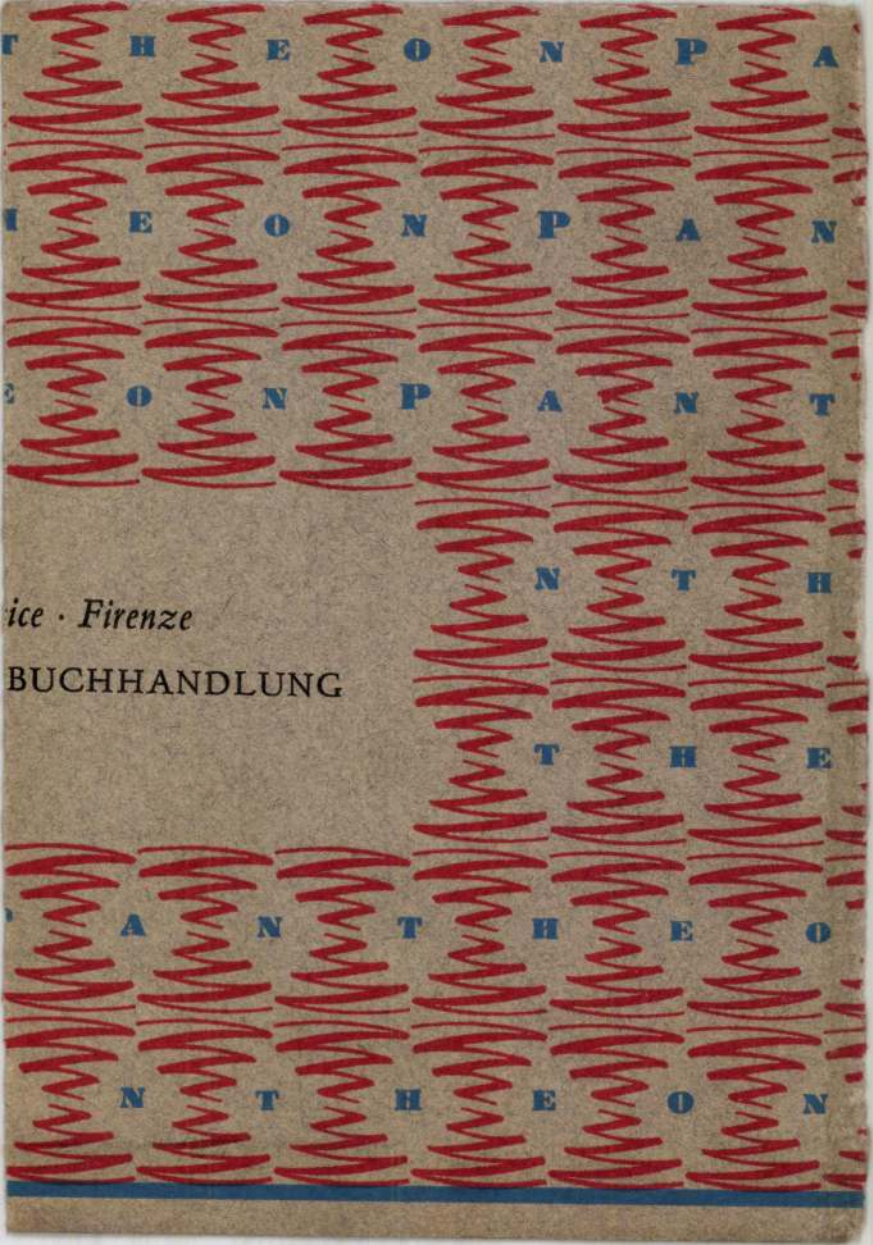
ice · Firenze
BUCHHANDLUNG

Bélavár

Bélavár

Varjú: Magyar várak

B. Bélavári Alice

megírva

festő

Ugocsa u. 8/a

MKSz 1947

Bélaváry B. Alice.

Kép. Főiskolát végzett.
1929-óta állít ki. Az UME
tagja volt. 1945 után öntöndíjat
kapott. Szerepelt a Festőművész-
nők Nemzetközi kiállításán
„Az ember több ünnepei" c.
„frezzókartonjait állította
most ki műtermében.

Vigilia, 1962, 6 sz., 373 old.

Bélaváry Aliz

festő

Műcs. kiáll. 1932 tól

Pipics 110. l.

B. BÉLAVÁRY ALICE

29. Nyugalom, olajf.
30. Önarckép, olajf.
31. Körték a kosárban, olajf.
32. Marokszedők, vízf.

Nemzeti Szalon 1940
Ime márc-ápr

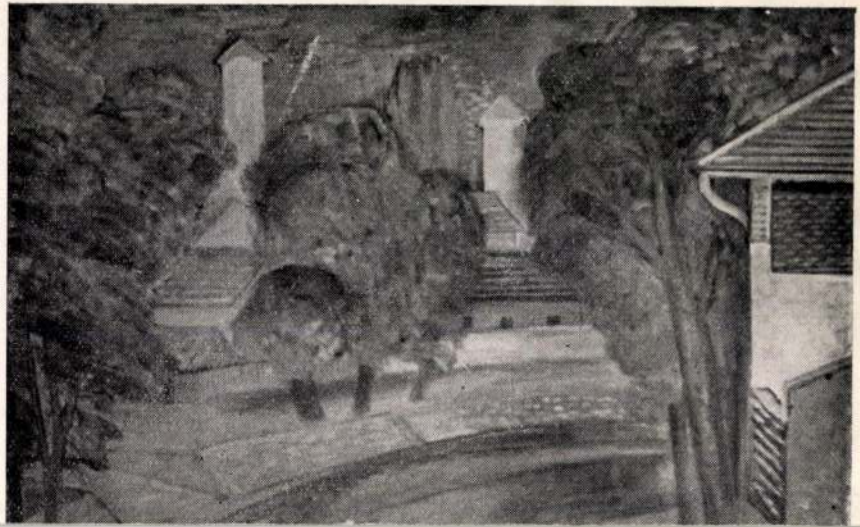

Kuno, vallás- és közoktatásügyi
m. kir. miniszter úrnak

Budapest.

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

1924. október 28-án 91.732/1924. III. a. szám alatt kelt nagybecsű rendeletével méltóztatott Excellenciád Thoroczkai Wigand Ede orsz. m. kir. iparművészeti iskolai tanár urat a folyó 1924/25. tanév tartamára tanári kötelezettségei alól felmenteni, szolgálattételre a Műemlékek Országos Bizottságához rendelni s a Műemlék- és Otthonvédelmi Szövetség ügyének előkészítésével megbízni.

Tekintettel a feladatnak rendkívüliségére és a vele járó nagy munkára, Thoroczkai Wigand Ede tanár úrnak e címen

Bélaváry Alice

UME 1940 márc-ápr

(N. Szal.)

Nyújalom
Ğnarekép
körték a kosárban } of

Marokszedők, vízf

Bélaváry Alice

UME

1942 ápr. (N. Szal.)

A falu este
Hazatérők } of

Vállikolag 4/XII. sz. ból szár-
mazó

Abod

Ref. templom

25

ágos Bizottsága.

vány	száma:	—	192
	kelte:		192
	beérkezése:	szept. 2	192 5

tek száma: 1.

elintézett szám:

záma:

záma:

Polakovits

5 | 11/12. I.

Méltóságos

te Csaki Elemér bárony

B. Bélaváry Alice

9 Hó
10 Humanizmus
11 Egyszerü tárgyak
12 Ellentét
13 Bánat

Nemzeti Szalon

Nine 1937
ápr. maj

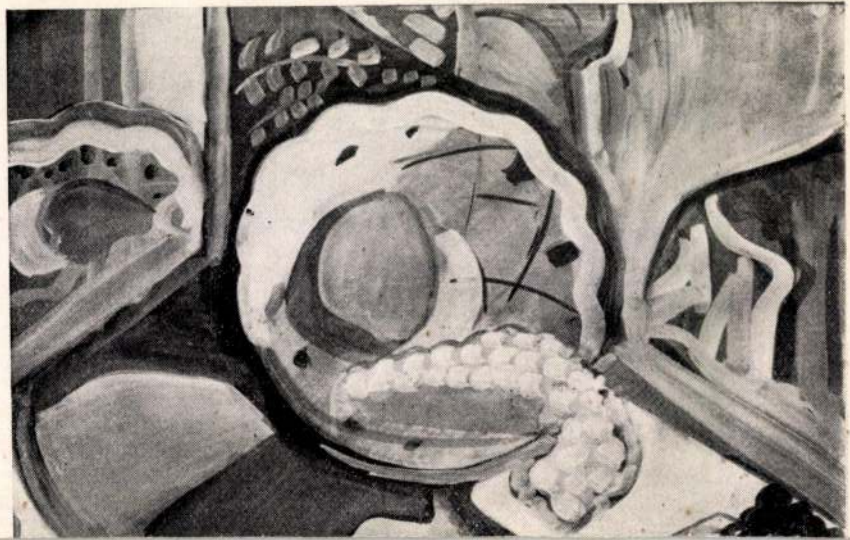

B. Bélavári Alice

festő

csendélet madarak-
kal; olaj

Magy. műv. repr-
képőm. kiáll. 1947. jan.

CSANÁDVÁRMEGYEI KÖNYVTÁR
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA
= MAKÓ =

s z á g o s B i z o t t s á g a

ek. Könyvtárának !

B u d a p e s t .

IX., Rákos-utca 10. szám.

B. Bélavári Alice

festő UME tagja.

Müncnen

1932. febr - márc. kiáll.

408,

Bélaváry Alice

ÚME

1934 (Fränkel Szab.)

Két ember
Nővérek
Bivaly
} temp.

gye alispáni hivatala közvetlenül é
tesittetett.

Budapest, 1925. augusztus hó 29-én.

A miniszter rendeletéből:

-.

Dr Kuprany

miniszteri tanácsos.

B. Bélavary Alice
festő

Nemzeti Szalon

B. B é l a v á r y A l i c e.

1937. UME kiálllitás.

Hó,
Humanismus.
Egyszerü tárgyal.
Ellentétű,
Bánat.

B. Bélavary Alice

33. A falu este, olaj.
34. Halászók, olaj.

Nemzeti Szalon 1942
Ume ápr.

PÉCSI PILCH DEZ

Bélavári B. Alice

1945. máj. Szocialista és munkás képzőművészek tavaszi kiáll. (v. Ernst Múzeum): Kompozíció, olaj.

528. 30.
1930. Nov. 25.

ORSZÁGOS KÖNYVFORGALMI
BUDAPEST, IV., FE
UNGARISCHE ZENTRALSTELLE
FÜR BIBLIOTHEKSWESEN
HUNGARIAN LIB

BK. 1079 I 1930 sz.

-

Tekintetes E

Van szerencsém tisz
Országos Könyvforgalmi és Bibl
sában még ez év folyamán megje
országi muzeumok,könyvtárak,le
nyos intézetek és gyüjtemények
Minervá" -nak ujabb kiadását,a
1915-ben megjelent kötetének e
megváltozott állapotnak megfel
biteni.

Az uj kiadás a fent

Bélavári Alice

M. képzőm. Sz. Sz.

1945 jul. (I. Szabad Nemz. Kiáll.)
(r. Műcs.)

A festő
Hclembai utca } of

1947 máj (Alkotás Mh.)
Citromok holdfénynél
of

KŐSZEGHY GYULA: Fatemplom (vizfestmény)

Bélavári Alice

M. Művészhetek

repr. kiáll.

1947 jan. (v. Ernst)

Csendélet madarakkal

of

KÁLMÁNDY PAP LÁSZLÓ: Téli táj

Bélavári Alice

M. Pedag. Sz. Sz.

1947 máj.

Harmónia, 1 of

KELLERMANN EMIL DR: Az orvos

Bélaváry Alice

Föv. képtár

1948 jan.

(A M. grafika 100 éve)

A merengő

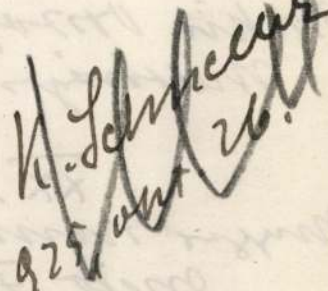

K. Schneider
925 ont 26.

...ön szerencsém van ~~előadásso-~~
~~...~~ előadásainkat részletes
...ammját meghúldeni, míg tisz-
...el arra kérem a Nagyfelsintetű
...tséget, hogy előadássorozatun-
...nagyrabbesült tagjainak
...figyelmébe ajánlani mél-
...ssék.

...s. 1925, okt. 27.

XIX.

M. kir. Országos Levéltár
Miltóságos Főigazgatóságának
Bp.

XX.

Magyar Nemzeti Museum
Milt. Főig.

XXI.

...sz. Magyar Szépmüvészeti Museum
M. Főig.

XXV.

...s Magyar Szépmüvészeti Museum

Bélaváry Alice

90 műv. kiáll (N. Szal.)

1948 jun.

Vacsora után
Nyári csendélet } of

MŰSZAKI ÖRSZÁGOS BIZOTTSÁGA
485 1932 szám.
Erk. 1932 év nov. hó 28. n.

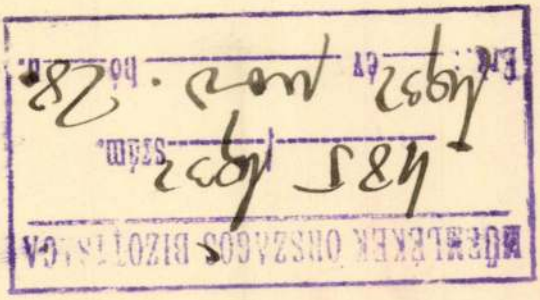

MEGHÍVÓ

A MAGYAR KIRÁLYI JÓZSEF-MŰEGYETEM

ÜNNEPÉLYES KÖZGYŰLÉSÉRE,

MELYET AZ

INSTITUTUM GEOMETRICUM (MÉRNÖKI INTÉZET)

ALAPÍTÁSÁNAK **150.** ÉVFORDULÓJA

ALKALMÁBÓL

MDK

Bélaváry Alice

A merengő

M.grafika 1oo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.

16 l.

MDK

Bélaváry Alice

Szenvedés, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
10.lap

B. Bélaváry Alice MDK

Anyám, olf.

Műcsarnok 1960. Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

Bélaváry Alice
Merengő, tus

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 9 l.

MDK

Bélavári Alice
A festő

M. Képzőm. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs, 1946. dec.

Bélavári Alice festő. MDK.

Neve szerepel a Kiállítók között.

Nikolsky Géza: „Bpesti és pécsi képzőművészek egyéves csoportkiállítása".

Dunántúli Népszava. 1946. II. évf. dec. 8. 8. l.

MDK

B.Bélaváry Alice

Citromok holdfénynél, olaj

M. Képzőmüv. Szab. Szerv. Tav. Tárlat, 1947. máj.
3 1.

MDK

Bélaváry Alice

Szenvedés, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Múz.
1946. jul. 10 l.

Béla/váry Alice, festö

Harmonia.	Olf.
Vergödés.	"

Füv.Kpt.-MKSzSz.II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 6.1.

MDK

B.Bélaváry, festäm.

Rózsaszinü szalon. 35x25 J.l.b.

Árv.Közl. 1930.4.rk.sz.55.szám 16.l.

MDK

B.Bélaváry Alice

Képei a Nemzeti Szalonban rend.új művészek kiállitásán.

Szomory Dezső: Az új művészek kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1937.ápr.25. 12.1.

MDK

B.Bélavary Alice

Képei a Nemzeti Szalonban rend.új művészek kiállitasan.

Szomory Dezső: Az új művészek kiállitasa a Nemzeti Szalonban.

Az Est, 1937.apr.25. 12.1.

MDK

B.Bélaváry Alice

360.- Ft vásárlási előlegben részesült

90 művész kiáll. K.Szal. 1948. jun.

Bélaváry Alice

Vacsora után, of.

Nyári csendélet, of.

9o művész kiáll. M.Szal. 1948.jun.

MDK

B. Bélaváry Alice

Anyám, of.

Képzőművésznők Nemzetk. kiáll. 1960. Mücs.

MDK

Bélaváry Alice, festö

18. Vacsora után. Olf.

19. Nyári csendélet. "

Bonz. Szalon.-Kilencven művész kiállitása. 1948.jun. 12-27. Kat.

B. Bélaváry Alice

Anyám, olaj, 30×32

Képzőművészeti Kiállítás, 1960, B.

MDK

B. Bélaváry Alice

"Csendélet madarakkal", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzóm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.l.

Bélavári Alice

Bemutatott műve:

94. sz. „Szenvedés," olaj.

Balogh S.: A „Magyar Képző" műveszetért"

I. műveszeti kiállitás, Budapest, 1946. VII.

101

Bélaváry Alíz festőnő

UME kiállításain neve szerepelt.

M.934.T.28

Bélaváry Alice

Csoportkiállításon a Mária Valéria utcában festményeivel szerepelt

Esl. 934. T. 28.

Bélaváry Alix

UME. Ötödik csoportkiállításán
temperáival szerepelt.

NU. 934. I. 30.

Bolovný Adr.

NMF. Úloha osobní zodpovědnosti v
kompetenci manažera.

Un. 9 21.-30.

Bélavári Alice

A Stúdió tagja

Abudapesti pedagógusok képzőművén stúdiója
1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
37. s.

MDK

B. Bélaváry Alice

Alvó férfi.

Tavaszi Tárlat. 1940. ápr.-máj. 21.l.
Mücs.

B. Bélaváry Alice

MDK

Alvó férfi

Mücsarnok 194o Tavaszi tárlat

MDK

Bélaváry Alice

Harmónia, of.

Pedagógus szaklap. I.képzőm. kiáll. 1947.máj. 4. l.

MDK

B.Bélaváry Alice

"Csendélet madarakkal", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 8.o.

MDK

Belaváry Alice

UME kiáll.1934.jan.
Frankel.Szépművészeti Kiállitások.

Belaváry Alice grafikus

kerepel az UME kiállításán

a Nemzeti Szalonban

Magyar Hirlap 1937 IV. 25

B. Bélaváry Alice

szerepel az UME VII. kiállításán
a Nemzeti Szalon

Győr 1937 IV. 28

B. Bélavári Alice

Kiállít

P.N. 1936. III. 22.

B. Bélaváry Alice

Kiáltit

M.O. 1936. III. 22.

MDK

Bélaváry Alice, festöm.

vásznai már az abstrakció világába vezetnek el.

Az uj müvészek egyesületének kiáll. -a a Nemz. Szal.-ban. -Uj Magyarság. 1942. ápr.11.

Bélavári Alice

Kiállít

Ujv. 1942. IV. 11.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület épitészeti állagának a t

B. Bélovány Alice

Kiáltit

8 oü. 1942. IV. 16.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs I
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre von

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

MDK

B.Bélaváry Aliz, festöm.

érdekes felfogást és szinszerkesztést mutat be müvével. /XVI.terem: az ujszerü irányt bemutató./

Kende Béla: A Mücsarnok tavaszi tárlata. 1940. Müvészet.1940. 33.sz. 45.l.

nepisva

Bélaváry R. (Rika, Enrica)

festőnő

l. Buchard Bélaváry Istvánné

L.

Szendrey-Szentiványi

196. l.

BÉLAVÁRY B.

1900 k.

B. Belavary: Fahrt zur Hochzeit.
Öl auf Leinw., 50x70 cm. - Sign.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
625. Kunstauktion
18. bi 21. Sept. 1979.
Katalogus 12.sz., 16.old. Kép: 74.t.

BÉLAVÁRY B.

B. Belavary: Gänseliesel.
Öl auf Holz, 30x20 cm.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
443. Kunstauktion
15. bis 18. Mai 1979.
Katalogus 8.sz. 16. old.

MDK

Bélaváry Béla, 1864-

Havas táj lovasokkal

Ernst Muz. 1~~9.~~ 18. aukc. 192~~0.~~ jan. 1921. dec.

3 l.

Bélaváry-Burchardt
Tölgyfák, olaj

Szent-György-Uzsa XLVI. művészeti aukciója. A Gyűjtő.
I. évf. 2.sz, 2 1.

Irodalo
Tragor
193o. 5

Vir dol
Egyszer
koronás

Egykori
Reichma
Épült a
Külseje
roktoro
főhomlo
ablak,
nyal le
mentika
sulyozv
és lent
van. A

BÉLAVÁRY BURCHARD ISTVÁN
1864 -

Aukción:

Istvan Burchard Belavary:
Wäschemmädchen.
Öl auf Leinw., 49x39 cm. Sign.

WIEN, Dorotheum Kunstabteilung
458. Kunstversteigerung 19-25 Jänner 1982.
Katalog. Nr. 14. S.16. Abb. Taf. 25.

MDK

Bélaváry-Burchard István

Esthangulat, paszt.

Szent György czéh lo.műv. sukc. 1912. febr.

73 l.

MDK

B.Bélaváry István

Huszár előörs, of.

Árverési Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.szám.

18 l.

MDK

B.Bélaváry István, festő.

Rózsaszin szalon. Of.-

Árv. Közl. 1930, 54. - 16.l.
1930 jun. 3. rk.sz.

B.Bélavári István, festöm. MDK

449.	Interieur.	J.l.b.	Olf.
450.	Tájkép.	J.l.j.	Pasztell.
451.	Interieur.	J.l.b.	Olf.
452.	Hazt érö birkanyáj.	J.l.b.	Olf.

Árverési Közlöny.1929.ápr. 3.rk.sz. 26.l.

MDK

Bélavári Burghardt István, festöm.

39. Birkapásztor. Olf, 13ox95 J.l.b.

Árv. Közl. 1932. I.rk.sz. 61.sz. 14.l.

MDK.

Bélaváry-Burchardt István, festöm.

Esthangulat. Pasztell.

A Szent György -Czéh XI.aukciója.

1912. Kat. 261.l.

BÉLAVÁRY ISTVÁN

/ 1900 körül /

Aukción:
Burchard Belavary Istvan: Honved Patrouille.
Öl auf Karton, 19x30 cm. Sign.

Wien. Dorotheum
452. Kunstversteigerung, 1981 Jan.
Katalogus 436.sz. 55.old. Kép: Taf. 25.

MDK.

Bélavári István festő

"Birkapásztor" /olaj/

Árverési Közlöny 4.sz. 1931. december.
26.1.

MDK

B. Bélaváry István

Vörös szalon, of.

Parasztlakodalom, of.

Interieur, of.

Árv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

MDK

B. Bélaváry István

Kék szalón, of.
Interieur, of.

Arv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

MDK

B. Bélaváry István

Huszárok, of.

Interieur, of.

Ménes, of.

Arv.Közl. 1929.jun. 4.rk.sz. 16 l.

M.D.K.

Bélaváry

"Balatoni képek", "Amit a Vénusz regél" c. közlemény illusztrálására készitett rajzát hozza a lap.

Magyar Salon, Bp. 1908. október. 1. sz.
26. évf.
8. lap

Bólanári - Burghardt Erzsébet

Az Iparművészek Szakszervezetében a tagozati üléseken szakmai előadásokat (óvodák berendezési irányelveiről) tartott.

Konács Zs.: 25 éve alakult a M. Iparművészek Sz. Szakszervezete; Ipari Művészet, 1970. III. 21. 8.

megírva

BÉLAVÁRY *István*, festő. 1. *Burchard* Bélaváry I.

Bélaváry R. (Rika, Erika), festő-l. Burchard Bélaváry lánya.

48. Ereklyemuz.

szembe néz.

t kitüntetés jelvénye disziti. Haja, szemöldöke, ba-
szeme barna. Paszomántgallérú atillája zsi-
ombházak végén kosár van.

cm.
arczi emlékek muzeumából (107/95. No. 169).
8-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

644

Bélaváry Tatár Dezső MDK

Emlékezés, márvány

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

1963 MÁJ 26
1021

KATOLIKUS SZÓ

Új egyházművészeti bemutató

A Kútvölgyi út legcsöndesebb táján, messze a várostól, távol annak zajától, csaknem remete magányban húzódik meg Bélaváry Alice festőművésznő műterme. Április 25-én nyílt meg műtermi bemutatója, és nyilvánosság elé tárta az utolsó négy év alatt fejlődött egyházművészeti termékét. A művésznő a konstruktív szemlélet híve. Kiváló

Bélaváry Alice: Anastasis

portré-festő. Minden technikában jártas. Jellegzetessége a lineáris kifejezésmód. A vonalak élnek művein. Már az elmondottakból is következik, hogy a meglátott igazságot stilizáltan adja elő, remek szín- és formaérzékkel. Egyházi művei szakrális jellegűek. Ez annyit jelent, hogy nem csupán vallásos tárgyú művet alkot, hanem a vallási tárgyat az ikonográfia ősi szabályai szerint úgy ábrázolja, hogy a tárgy dogmatikai tartalma teljes időkfölöttiségében jusson kifejezésre. Ihletet a bizánci ikonok formanyelvéből merít, vagy ha nyugati hatást keresnénk, akkor Cimabue és Giotto mesélőkedvére és naiv egyszerűségére kellene gondolnunk. Ezzel már azt is elárultuk, hogy művészete nem keretbe zárt táblafestés, hanem a monumentális falfestészet méreteit igényli.

A jelen műtermi bemutató anyaga az újszövetségi üdvtörténet egyes jelenetei. A Szeplőtelen Fogantatás, az Angyali Üdvözlet, remek triptichon a Születésről, a Bemutatás, a Jordán-jelenet.

Hogy milyen érzékkel veszi figyelembe az architektúrát, jó példa rá a műterem egy lapos kosárívének, mint falmezőnek a felhasználása. Erre a nagyon kényelmetlen mezőre az Utolsó Vacsorát festette rendkívüli kompozíciós bravúrral. A kezdő és záró nagyobb mezőbe felállítja a thézist és az antithézist: az egyik oldalon Krisztus, előtte az Eucharisztia, a másik oldalon Júdás, amint elfordul és a pénzt számolja. A köztük felszülő ívben az ív vonalát követi az asztal, mögötte az apostolok. Mindegyik Jézusra néz. Mindegyik arc még stilizáltságában is egyéni karaktert tükröz. Ahol már nagyon szűk a rendelkezésre álló tér, ott az apostolok szinte családias természetességgel az asztalra hajtják arcukat nagy csodálkozásukban.

A képsor folytatódik: a Bevonulás, Keresztrefeszítés, a Megváltás diadala, Mennybemenetel, Pünkösd és a Mennybevitel.

Az utóbbi egészen egyedülálló. Az Úr Jézus nagy gyengédséggel az alkarjánál fogva emeli Édesanyját, miközben szelíden hozzáhajol. A Boldogságos pedig bennső örömmel engedi, hogy Fia magával vigye a mennybe. Mária testének súlytalan lebegése mellett az Üdvözítőn érződik az erőkifejtés. Szeráfok veszik körül a két főalakot, alul pedig örvendező angyalok kísérik a mennybe menőket.

Mély dogmatikai tartalmú ábrázolás a Megváltás című kép.

Úgy gondoljuk, nagy nyereség számunkra Bélaváry Alice szakrális művészete. Szívesen látnók templomainkban is.

— yB —

KATOLIKUS SZÓ
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

KA

Katolikus képviselők Franco börtöneiben

Franco fasiszta diktatúrája egyre nehezebb gazdasági, pénzügyi és végső soron politikai válságba kerül. A középkori viszonyok fenntartása egyre nehezebbé válik, még rendőri erő segítségével is. A spanyol dolgozók helyzete, kereseti lehetőségei nagyon rosszak. A munkások és parasztok helyzetét a sok munka, az alacsony bér és ennek következtében a nyomor jellemzi.

Franco börtönében sínylődő sok ezer ártatlan hazafi között számos *katolikus haladó egyházi személyiség, katolikus képviselő van,* akiket mint „kommunista-gyanúsakat" tartóztattak le, mert nem tudták tovább nézni a szegények üldözését, nyomorát és tiltakoztak ez ellen.

A közelmúltban a spanyol fasiszta Falanx-párt 21 jelentős tagja olyan titkos dokumentumokat küldött Franconak, amelyben a kormányrendszer korszerűsítéséről és néhány szociális reform végrehajtásáról tesznek javaslatot. A tekintélyes LE ORE című olasz lap a közzétett dokumentumokkal és a mai spanyol helyzettel kapcsolatban a következőket írja: „A fasiszta vezérek által Francónak küldött dokumentumok beismerik, hogy Spanyolország gazdasági válságba jutott és ma már nem beszélhetünk az úgynevezett stabilizálási politikáról sem."

Erősödik a felszabadító mozgalom Angolában

A portugál kormány egyre jobban igyekszik megakadályozni fontos gyarmatán, Angolában az erősödő népfelszabadítási mozgalmat. Európában ma már sehol nincs olyan fasiszta terror, mint Salazar Portugáliájában. Kíméletlen eszközzel elnyomnak minden haladó törekvést és mozgalmat, nemcsak Portugáliában, hanem a gyarmatain is. A nép elszánt küzdelme azonban rendkívül erős, amelyet feltartóztatni nem lehet.

Manuel Lima, a angolai népfelszabadít. hadsereg parancsnoka nyilatkozott a marokkói hírügynökség tudósítójának a jelenlegi helyzetről. Elmondotta: „Az angolai szabadságharcosok igaz ügyét támogatja a nép széles tömege. Harcunk nem könnyű, de megszoktuk az angolai éghajlatot, s kitűnően ismerjük a portugál hadviselést, mivel sok tiszt a kormány hadseregéből átállt a népi hadseregbe. Az Angolai Népfelszabadító Mozgalom erőteljesen folytatja harcát mindaddig, amíg a sokat szenvedett gyarmati nép el nem nyeri szabadságát és függetlenségét."

A „Regina martyrum" felszentelése

A 75. német katolikus nagygyűlés 1952-ben úgy határozott, hogy a nemzetiszocialista rémuralom keresztény ellenállásának vértanúi emlékére templomot épít. A *„Regina Martyrum"* temploma, mint már megírtuk, *Berlin-Plötzensee*-ben elkészült. Konszekrálására a minap került sor több száz főnyi hivő, négy érsek, — köztük *Frings* bíboros — három megyéspüspök, hat segédpüspök és generális vikárius, *Hans Martin Helbich* berlini evangélikus szuperintendens és a hatóság képviselői jelenlétében. A szentmisét *Alfred Bengsch* érsek, berlini püspök mondotta, aki Berlin NDK-részében székel, a szentbeszédet pedig *Julius Döpfner* bíboros, müncheni érsek. A kriptában előzően eltemették két pap földi maradványát: *Erich Klausener*-t, az *Actio Catholica* vezetőjét a Gestapo 1934-ben lövette agyon, *Bernhard Lichtenberg* prépostot később gyilkolták meg. Van továbbá egy szimbolikus sír a kriptában, ezzel a felirattal: „Valamennyi vértanú emlékezetére, akit nem engedtek eltemetni. Valamennyi vértanú emlékezetére, akinek a sírja ismeretlen". A templomot *Döpfner* bíboros, a kriptát *de Bazelaire* chamberyi érsek konszekrálta.

Magyarok Bécsben...

A bécsi *Furche*, a középeurópai katolicizmus nagy tekintélyű hetilapja, örvendezve regisztrálja az osztrák főváros statisztikai hivatalának kimutatását: Magyarországból március hónapjában *2843* utas látogatta meg *Bécs* városát. A múlt évnek ugyanebben a hónapjában mindössze *497*, két esztendővel ezelőtt *321* és 1955-ben csak *121*. Bécs utcáin, úgymond, a kisemberek százai s ezrei „bumliznak", azaz kószálnak *Budapest, Debrecen* vagy éppen *Győr* városából, esetleg rövid autókirándulást tesznek a Salzkammergutban.

Anglikán metódista unió?

Az angliai *Church Times*, az anglikán egyház hivatalos lapja, mostanában többször emlékezik meg az anglikán — nácskozásokkal, közös akciókkal és közös ájtatosságokkal működik együtt minden vonalon. Hosszabb communio után

sajátosan az Úr Krisztus szen-
vedésének szenteli az egyház. | hallgatom Krisz

A MEGFESZITETT

Bélaváry Alice festménye

1964 MÁR 15
KATOLIKUS SZÓ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

csoimában a
vanúgy, mint
n.

A Sitientes szo
gy felhivás,
gy ünnepeire,
nepeire, hane
ő valóságra,
ncsak emlékez
andóan köztünk
zságok, a szentm
ntségekben. A Me
ndannyiunkat a
vizeinek bő forrásához, Ő
, aki mint Jó Pásztor vezet
nket. Ő a Világosság, ki-
k fényében járunk. És Ő az,
, mint Főpap, holnap belép
szentélybe. Nem áldozati ál-
tok vére árán, hanem saját
ére és szenvedése az út, me-
ven keresztül a szentek szent-
ébe lép. Valóban itt már szín-
e nem a szenvedést látjuk, ha-
nem azt látjuk, hogy Krisztus
szenvedése és Vére: a megvál-
tás eszközei. Ilyen objektív a
liturgia.

Most napról napra végigkí-
sérjük a Megváltót, hogy, mint
főpap, fellépjen a kereszt ol-
tárára és bemutassa áldozatát.
Vele leszünk a Virágvasárnap
ünnepi pompájában. Ott le-
szünk vele az Utolsó Vacsora
termében, amikor megmossa
tanítványai lábát és eledelül
adja sajátmagát, azoknak, aki-
ket szeret. Vele leszünk az
Olajfák hegyén, a szenvedés
éjszakáján. Keresztút

szeretet. Amiért tette: szeretet.
Ahogyan tette: szeretet. Azért
tette, hogy közöttünk marad-
jon. A búcsúzás fajdalmát nem
oldotta fel sem a töretlen
csontú bárány vacsorája és a
vízzel kevert bor sem. Nem
oldotta fel sem a búcsúbeszéd,
sem a főpapi ima annyira,
mint az a szent zálog, amit
mindegyiknek külön-külön
adott: „az Én testem és az Én
vérem" az Újszövetség kelyhé-
ben és paténáján. De nem lett
volna zálog, ha nem kapják az
ígéretet, hogy így is megmarad
közöttük a világ végéig. Nem
kötve magát sem helyhez, sem
időhöz. Amit Malachiás csodá-
latosan megsejtett: kis falucs-
ka templomában, óriási ten-
gerjáró hajón, a levegőben
úszó léglökéses gépen és újra
a földön a világ legnagyobb
katedrálisában az Apostolfeje-
delem sírja felett, vagy a
Szentatya a Getsemáni kert
— Krisztus halálfélelmének

Bélaváry
B. Alice

szánsz-írókhoz, Villonhoz, orosz klasszikusokhoz (Mamin-Szibirjak), mai nyugati (Thomas Mann, David Garnett) és újabb magyar irókhoz (Vas István, Sarkadi Imre) készített kiváló illusztrációi — amelyek a szövegek méltó kísérői — széles körben ismertek és becsültek.

Végezetül: ne hagyjuk említetlen a katalógus előszavát, *Rónay* György írását, amely szeretettel és hozzáértéssel megírt, mesteri kis esszé. *(Dévényi Iván)*

•

Bélaváry B. Alice műtermi kiállításáról. Érdekes egyházművészeti kísérletnek lehettünk tanúi május első napjaiban: *Bélaváry* B. Alice műtermi kiállítást rendezett egyházi témájú freskókartonokból.

Bélaváry Alice, akinek képeit 1929 óta kísérheti figyelemmel a tárlatlátogató, *Barcsay* Jenővel és *Gadányival* együtt végezte el a főiskolát. Főleg a Vaszary János elnöklete alatt működő „Új Művészek Egyesületé"-nek keretében állította ki nagyobbára világi vonatkozású képeit. 1945 után két évig ösztöndíjat kapott. A közelmúltban Párizsban a Festőművésznők Nemzetközi Kiállításán is szerepelt.

Ez alkalommal nagyméretű freskókartonokon, melyeknek témája az „Egyház főbb ünnepei", bizonyította erős dekoratív képességét. Az élénk színű, temperával készült kartonok fordulópontot jelentenek a művésznő oeuvrejében, aki eddig inkább sötéttónusú, borongós színekkel festett. Az új témakör fellazította pikturájának eddigi színbeli kötöttségeit. Ezekben a kartonokban formailag a román és modern-naiv-dekoratív művészeti emlékekre támaszkodva Krisztus és az Egyház életének nagy fordulópontjait az örökkévalóság és változhatatlanság szemszögéből festette meg. A főleg arany háttér, az erős színek a történések dicsőséges voltát vannak hivatva kifejezni, így az örökké aktuális témák új előadásban tárulnak elénk.

Somogyi Antal, a neves egyházművészeti szakértő meleghangú levélben üdvözölte a művésznőt. Tőle idézünk néhány sort: „Sokan úgy akarták az egyházművészetet megújítani, hogy visszatértek az ősi formákhoz, mert érezték, ott kell keresniök az eleven hit megnyilatkozását. De a külső forma utánzásánál többre nem igen jutottak, s az utánzott naivitásba lelket vinni nem tudtak. Hiába minden mesterkedés, azokat a formákat, melyek élő hitből születtek, csak élő hit tudja lélekkel megtölteni, s így meggyőző erejűvé tenni. — Arról tanúskodnak a Művésznő gyönyörű kartonjai, ... — hogy az ősi, mondhatnám klasszikus keresztény művészet formanyelve bennük nem utánzat, ami ügyeskedésen túl semmit sem mond, hanem szívhez szóló eleven élet." *(S. K.)*

ZENEI JEGYZETEK. (Egyházzene.) Ismét nagyszabású feladatot oldott meg kitűnően a Tamás Alajos vezette Kapisztrán kórus és zenekar Haydn Teremtésének magasszínvonalú előadásával. A Tövis utcai — művészi ízléssel berendezett — templom akusztikája ugyan nem nyújthat teljesen hibátlan élményt (ezúttal a kórus egyensúlya ingott meg néha), mégis sokan éppen az előadás után érezték meg Haydn géniuszát és teremtő nagyságát. És ez már maga is fémjelzi a produkció színvonalát.

1796. december 14-én Haydn néhány részletet mutatott be barátjának, Albrechtsbergernek, készülő új művéből, a Teremtésből. Igaz, a teljes oratórium csak két esztendő múlva készült el végleges formában s a bemutatóra van Swieten báró az eredeti angol szöveget németre fordította. Egyébként van Swieten bárónak lehet köszönni, hogy egyáltalán létrejöhetett a Teremtés szűkkörű bemutatója, hiszen ő bírta rá a Liebhabergesellschaft tagjait, hogy járuljanak hozzá a jelentős költségekhez. Haydn április elején fejezte be a művet s a hónap végén került sor a rendkívüli érdeklődéssel várt bemutatóra. Schwarzenberg herceg bécsi kastélyát roskadásig megtöltötték a meghívott előkelőségek s lovas rendőröket kellett kivezényelni a környező utcák rendjének biztosítására. A közönség és a szakértők egyöntetű véleménye szerint a bemutató az év legnagyobb és legmegrendítőbb zenei eseménye volt. Nem véletlen, hogy a nem sokkal későbbi nyilvános bemutatón a Burgtheaterban életveszélyes tolongás támadt, olyan, mint talán még sohasem. Előadás után a közönség tombolva ünnepelte a szerény öregecske szerzőt, aki legyőzte zenéjével a század utolsó év-

VIGILIA
1963 JÚN
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 1
Telefon: 188-296 188-307

tizedének háborús szorongását és viss
ségét.

A Teremtés mintái között leggya
és nem is ok nélkül. Haydn londoni ú
ezeket a műveket, némelyiket pedig remek előadásban — hatalmas kórusokkal — meg is hallgatta. Ám bármennyire elbűvölte is őt nagy elődjének monumentális formáló ereje s rendkívüli szuggesztivitása, sohasem adta fel kedvéért a maga zeneszerzői alapállását. A Teremtésben sokat hasznosított Händel eredményeiből, elsősorban kórustechnikájából, ám a szinte egyidejű Missa in tempore belli című művét mégis sokkal inkább händelinek érezzük. A Teremtés ugyanis lírai alkotás, a bibliai eseményeket gyermeki alázattal és hittel szemléli és szemlélteti benne a szerző. Nem véletlen, hogy az oratórium csúcspontja is az a lírai duett, melyben az első emberpár sétára indul a teremtett világ csodái között. S éppen itt lelhetjük meg a Teremtés igazi mondanivalóját: a bensőséges hit és a lélek harmóniájának diadalát hirdeti, mint ahogy erről vall a zárókórus hatalmas újjongása is.

Tamás Alajos koncepciója a lírai mozzanatok kiemelésével vált meggyőzővé. Talán a bevezető kórust és az első részt sodróbbá és lendületesebbé is formálhatta volna. A szólisták — László Margit, Réti József és Miklós Pál — igen kiváló teljesítményt nyújtottak, talán csak a basszus szólista „hagyott ott" néhány hangot a magasabb fekvésekben. Külön is kiemelnénk Réti József már sokszor méltatott, átélt produkcióját. A zenekar kiegyenlített, megbízható játékával szintén erőssége volt az előadásnak.

(Nagy hangversenyekről.) Richterrel kezdjük a sort. Ez a csodálatos művész minden fellépésére tartogat valami újat, meglepőt. Most elsősorban Schubert- és Chopin-tolmácsolásával szabott mértéket. Nagy elődje, Edwin Fischer mondotta egy alkalommal, hogy a zongorista igazi próbája mindig Schubert. Richter úgy teljesítette ezt a próbát, hogy alighanem évtizedeknek kell eltelniök, amíg hasonló élményben lesz részünk. Második hangversenyén, amelyet elsősorban a szovjet zeneművészetnek szentelt, azt is bebizonyította, hogy némelyik művet (Sosztákovics Bach-ízű preludium és fugáira gondolunk) jobban is lehet játszani, mint alkotója elképzelte. Igaz, Sosztákovics tudatosan választotta példaképül a Wohltemperiertes Klavier sorozatot, érzésünk szerint azonban nem mindenütt sikerült meggyőzően átértelmeznie, modernizálnia a barokk kereteket. Rendkívüli sikere volt viszont Prokofjev VI. A-dúr szonátájának s a ráadásnak adott Prokofjev-daraboknak is. Ezek a furcsán objektív, fanyar hangvételű zongoraművek kihasználják, a hangszer összes lehetőségeit. Richter mindehhez még a maga zseniális teremtő erejét is hozzáadta. Nem csoda, hogy az est végére Prokofjev valóságos „bestseller" lett.

1912-ben Gyagilev társulatával látogatott először Budapestre Igor Sztravinszkij, hogy személyesen tanítsa be Operaházunk zenekarának a Tűzmadár zenéjét. Személyes nagyságát és korszakalkotó jelentőségét azonban inkább második, 1926-os vendégszereplésekor ismerte fel a magyar közönség. Ezen a hangversenyen máig is legnépszerűbb műve, a Petruska-szvit (melyet a kiváló Zubin Mehta vezényelt nagy sikerrel az elmúlt hetekben) aratta a legnagyobb, szinte kirobbanó sikert. A közönséget elsősorban a mesteri színkezeléssel kifejezett, groteszk történet indította tapsra s talán nem is vették észre, hogy Sztravinszkij jellemének és zeg-zugos művészi útjának magyarázatát tartják kezükben. Az orosz származású szerző ugyanis gyakran állítja műveinek középpontjába az élet felületén jelentkező groteszk elemet s ahogy ezt lefejti, úgy jut egyre közelebb a humánum, a tiszta emberség fogalmához.

Úgy tűnik, hogy Sztravinszkij az élet nagy kérdései között a vallás kérdésével is szemben találta magát és — igenlő választ adott rá. 1930-ban komponálta „Isten dicsőségére" a Zsoltár-szimfóniát, amely mindmáig leghitelesebb, legművészibb és legőszintébb műve s amely mostani vendégszereplésekor is osztatlan elismerést és tiszteletet keltett. Utaljunk az I. rész döbbenetes erejű könyörgésére, s az egész mű csúcspontjára, a csodálatosan újszerű és mégis hiteles Allelujára. (Ezekben a részekben a Budapesti Kórus remekelt!). Tény,

Bélaváry Tatár Dezső

MDK

Emlékezés, márvány

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Belczer

"Ultimátum" és "A zajló Dunán" cimmel tréfás rajzait hozza a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1938. január 22. XII. évf. 4. sz. 71. lap.

MDK

Belcsák Andor épitész 2oo koronás II. dij

A párkányi községi nagyvendéglő tervpályázatán...
Vállalkozók Közl. 19o9. márc. 24. 5 l.

MDK

Belcsák Andor építész

A párkányi községi nagyvendéglő tervpályázatán...
Vállalkozók Közl. 1909. márc. 24. 5 l.

Belcsák Andor
okl. építész
Léván

Strasser Elemérné
Lévai lexikon

Léva, 1934. 90. l.

K.D.K.

Belcsák Andor, építőmester

200 K-ás második díjat nyert az esztergommegyei Párkány körség nagy-vendeglőjére kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

márc. 17. sz. 14. old.

Belcsák Zoltán
müasztalos

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940. katalogusa
38 lap

O Belcsák Zoltán

műasztalos

l.

Magy. Tpam

1941. 119. l.

Számlák, melyek 3 hónapon belül kiegyenlítve nincsenek, 8% késedelmi

Hánor — Erzsébetvár		40	65
		248	67

1914 Aug. 31.

PELTZER és FERNENGL
FAKERESKEDŐK
ERZSÉBETVÁROS

3902/1914. Rigler r.-t. Budapest

Béld

(Alsó Fehér vm.)

Béldy - Kastély

Zádor - Rador

239.1.

Béldi farekasok

(Hont vm)

l.

Diviparmtört

161 l

Feladó
Hidegné
Bátaszék

megírva

Beldt Menyhért

(Melchior)

könyvkötő

Sopronban 1639-41.

Csatkól.

Bele János, faragóművész

Molványi faragó. Kisérletezett néhány Zrinyit ábrázoló cigarettadobozok készitésével. 277.old

Kovács Valéria: Szigetvári történeti néphagyományok II.-III. 249.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. 1962. Pécs. 1963

Bele Péter M.É.K.

A Veszprémi Vegyipari Egyetem 600 fös diákotthonának épitésvezetöje

Épitész: Márton István

Magyar Épitömüvészet 196[illegible]/2. 10-13.1.

Belecskai Mechwart-
kastély XIX. 4.
(Tolna vm)
Terverte Tabács Béla
Repr.
Jánosi II. kor rálisk.
12. l.

Bernardin de St. Pierre: Pál és Virginia

V. 79.

mehet az előnér?

Beléndesi Kálmán

ÁFTH irodaház, Zalaegerszeg. Épitész: Beléndesi Kálmán. - Ismerteti: Szerdahelyi Károly.

Magyar Epitőművészet, 1969.2.sz. 32. l.

BELÉNESSY ALAJOS

EGYHÁZI ÉPÜLETEK A XVIII. SZ.
ELSŐ FELÉBEN SOMOGY MEGYE
DÉLI RÉSZÉN

Müemlékvédelem, 1973. 4. sz. 218-222. l.

BELÉNESSY ALAJOS

A Müemlékvédelem 1975/2. számában
megjelent cikkének birálatára
válaszol

Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 187-188.l.

BENÉNYESSY ALAJOS

Légrád-hegyi Szt. Mihály templom
c. cikke

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 83-85. l.

BELENESSY ALAJOS

"Egyházi épületek a XVI. és XVII. században Zala és Veszprém megye területén" c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 96-98. l.

BELÉNY Mihályi Robert

Belony,

Új Kelet

Több mint diákcsíny

Viharfelhők a „feketediákok" feje felett

A feketepiacon 2-5 ezer forintért lehet diákigazolványt vásárolni. A közokirat meghamisítása és az alkalmazott módszerek között első helyen az utazási kedvezményekkel való visszaélés áll. A tömegközlekedés gyakoriságától és a távolságtól függően egy diák évente akár 50-60 ezer forintot is „megtakaríthat". Munkatársunk beszélgetőpartnerei tényként közölték: nem ismeretlen számukra a visszélés, s az előzetes infromációik szerinti januártól megkezdődő diákigazolvány-csere sokat fog javítani a mai áldatlan állapotokon.

Munkatársunktól

Márföldi Józsefné, a nyíregyházi GATE Mezőgazdasági Főiskolai Kar tanulmányi osztályvezetőjének tapasztalatai szerint a végzett vagy a félévismétlésre kötelezett hallgatók, akiknek le kell adniuk a diákigazolványukat, gyakorta jelzik: ellopták tőlük, elhagyták az irataikat. Az intézménynek nem áll módjában bizonyítani ennek az ellenkezőjét. Évente csupán néhány alkalommal érkezik hallgatói okmány-azonosítási kérelem a tanulmányi osztályra. A diákigazolványokat a Pátria nyomdától kapja a főiskola, s mivel sorszámozott közokirat, emiatt szigorú számadási, nyilvántartási kötelezettséggel jár a személyre szóló kiadása. Márföldi Józsefné véleménye szerint a leendő új diákigazolvány, amelyről egyelőre semmilyen hivatalos értesítést sem kapott az osztálya, vélhetőleg a ma használatos bankkártyákhoz hasonlatos plasztik lesz, egyértelmű, személyre szóló azonosítójeleket, fényképet, sorszámot és kódot tartalmazva.

Dr. Huba Péter, a nyíregyházi Volán Rt. személyszállítási üzletágigazgatója szerint elsőként az össze nem illő szabályokat kellene egyértelműsíteni, például a hamisítatlan okmánnyal utazó diákkal. A vállalatnak nincs lehetősége arra, hogy a látszatra hivatalosan kiállított diákigazolvány valódiságát megkérdőjelezze. A nyilvánvaló hamistványokat, amennyiben ezek szemmel megállapíthatók, s ezzel követik el az utazási kedvezmények jogtalan igénybevételét, azt munkatársaik bevonják.

Farkas Jánosné, a nyíregyházi MÁV-állomás ügyintézőjének rosszak a tapasztalatai. Mint elmondta: ebben az évben közel 4300 utasleadási lappal foglalkozott, amelynek nagyobb hányada diákok része kiállított, a szerelvényen nem rendezett fizetéselmaradásról szólt. Sok az utazási kedvezménnyel való visszaélés, csábító az 50 vagy a 67,5 százalékos üzletpolitikai kedvezmény. Szolgálattevő munkatársai a legprimitívebb hamisítású és profi minőségű ál-diákigazolványokkal is találkoznak. A kaparás, átírás, fényképcsere mindennapos, pedig a hamis igazolvánnyal történő utazás bírsága 4 ezer forint. A MÁV alkalmazottai mindenképpen örömmel veszik, ha egy visszaélésre nehezebben alkalmazható diákigazolvány váltja fel a mai, ebből a szempontból elmarasztalható okmányt.

Farkas Jánosné érdekességként megemlítette: a napokban felháborodva be-

A kor igényeit me

K. I. (Új Kelet)

Megszerezte az ISO 9002-es minőségbiztosítási tanúsítványt a nyíregyházi Color Pack Rt. *Zsukk László* ügyvezető igazgató meggyőződése, hogy a kor igényeit megelőzve kell dolgozniuk. Az általuk üzemeltett nyomdában tíz évvel ezelőtt kezdtek el dolgozni. Ebben az évben harminchétmillió forintos beruházásba kezdtek.

Hatmillió forintot nyertek a területfejlesztési alapból, melyet további harmincegymillió forintos saját erővel egészítettek ki. Az összegből kapacitásbővítésre és minőségjavításra alkalmas gépeket vásároltak. Ebben az évben százmillió forintos bevételre számítanak, ami negyven százalékkal haladja meg 1996. évi eredményüket. A beruházás vonzata néhány új munkahely teremtése is.

Zsukk László (jobbról) átvesz

A szerdai gyertyás mene

1. 17.00 *Dandos Gyula* '56-os diákvezér, Béla u. 1. sz. (Luther Márton Kollégiumi) emléktáblájának koszorúzása.

Emlékezik: a KDNP.

2. 17.15 *Szilágyi László* '56-os megyei forradalmi vezető és mártír Szent I. u. 17. sz. (Kossuth L. Evangélikus Gimnáziumi) emléktáblájának koszorúzása.

Emlékezik: a TIB-elnök.

3. 17.45 *Tomasovszki András* '56-os megyei forradalmi vezetőhelyettes és mártír Szarvas u. 27. sz. (szülőházi) emléktáblájának koszorúzása.

Emlékezik: az FKGP.

4. 18.15 *Dr. Babicz Béla* '56-os városi forradalmi egészségügyi vezető Luther u. 3. sz. (családi házi) emléktáblájának koszorúzása.

Emlékezik: a POFOSZ-elnök.

5. 18.45 *Nagy Imre* '56-os magyar forradalmi miniszterelnök és mártír Nagy Imre téri emléktáblájának koszorúzása.

Emlékezik: a NIT-elnök.

6. 19.15 *Rácz István* városi

Időben érkezni!

Sikeresnek tartott vállalkozó *Legány András*, a Legány és Társa GM Nyomda társtulajdonosa. Tiszavasvári lakosnak vallja magát, annak ellenére, hogy Nyíregyházán él feleségével és három gyermekével. Cége jelentős kül- és belföldi piaccal rendelkezik, néhány év alatt 18 új munkahelyet teremtett. Emellett a politikai pályán is szeretné szolgálni azokat az embereket, akikhez gyermek- és ifjúkora kötődik. Tiszavasvári és körzete választókerületében egyéni jelöltként kíván indulni a közelgő országgyűlési választásokon. Ennek okairól és céljairól kérdeztük.

Forgó Sipos József

nek nem szabad alárendelni.

1997 X. 22
Új Kelet

Szoboravató Ungváron

Hosszas huzavona után múlt vasárnap mégis felavatták Ungváron *Alekszander Duhnovics* ruszin költő, író, tudós, pedagógus és felvilágosító szobrát, *Mihajlo Beleny* ókemencei művész alkotását.

D. Á. *(Új Kelet)*

Az egy héttel korábbra, Ungvár napjára beharangozott szoboravató akkor elmaradt, mert a bronz emlékmű nem jutott el idejében Kárpátaljára. A szobrot ugyanis Nyíregyházán öntötték (*Sebestyén Sándor*), s a felavatására kijelölt idő előtt két nappal (!) elkészült alkotást a magyar vámőrök nem engedték át a határon, mert nem voltak rendben a papírjai. A történtekkel kapcsolatban *Szergej Ratusnyak*, Ungvár polgármestere sajnálattal állapította meg, hogy mennyivel nehezebb átjuttatni a határon egy szobrot, mint a csempészárukat szállító kamionokat, amelyek „szabadon mennek át mindkét irányba".

A szoboravatás akkori elmaradása miatt egyes ukrán nacionalista lapok magyarellenes hangulatot is próbáltak kelteni, Duhnovicsot az „ezeréves magyar elnyomás" ellen küzdő ukrán személyiségnek tüntetve fel csupán azért, mert valamikor még 1847-ben azt írta, hogy a Kárpátok túlsó oldalán, Galícia akkori osztrák tartományban a ruszinok testvérei élnek, s ezzel – szerintük – „Kárpátontúl és a Kijevi Oroszország örök összetartozását hangsúlyozta", Kárpátalja Ukrajnával való „újraegyesülését" követelte. Ugyanez a lap azt is szóvá tette, hogy a fentiek miatt hiba volt a szobrot Magyarországon öntetni, s figyelmezteti a ruszinokat, hogy ne kacsingassanak Budapest felé, mert a magyaroktól semmi jót nem várhatnak. Azt már egy másik ungvári lapból tudtuk meg, hogy a még 1993-ban elkészült gipszminta kiöntésére sem Ukrajnában, sem Oroszországban, sem Szlovákiában nem találtak vállalkozót. Ez utóbbi lap adott hírt arról is, hogy a majdnem 4,5 méter magas szobor öntéséhez a több tonna bronzot urali orosz vállalkozók adták ajándékba...

Végre elérkezett a várva várt esemény. Az ukrán és ruszin himnusz (ez utóbbi szövegét Duhnovics írta) hangjaira Szergej Ratusnyak polgármester és Mihajlo Beleny szobrász leplezte le a monumentális emlékművet. Ezt követően ünnepi misét tartottak, majd a pravoszláv és a görög katolikus egyház jelen lévő papjai felszentelték a szobrot.

A koszorúzás előtt többen szóltak az egybegyűlt tömeghez. *Ivan Turjanica* megyei képviselő, a Kárpátaljai Ruszinok Szövetségének elnöke meleg szavakkal méltatta Duhnovics érdemeit a ruszin kultúra felvirágoztatásában, e maroknyi nép nemzeti öntudatának ébren tartásában.

Több mint egy hete áll Ungváron az ukrán zenei-drámai színház előtt Alekszander Duhnovics szobra, hirdetve, hogy e soknemzetiségű vidék ruszin kultúrájának gyökerei mélyen nyúlnak közös múltunk termékeny talajába.

Új magyar egyetem Székelyföldön

MTI

Bukarestben kedd délben véget értek a román–magyar tárgyalások a *Horn Gyula*, illetve *Victor Ciorbea* miniszterelnök által vezetett küldöttség között. Előzőleg a magyar kormányfő megbeszélést folytatott *Ion Diaconescuval*, a képviselőház és *Petre Romannal* a szenátus elnökével.

A nap programja az RMDSZ vezetőivel való találkozóval kezdődött. *Emil Constantinescu* román államfő kedden helyi idő szerint délután fél 2 órakor – a hivatalos tárgyalások befejezése után – a Cotroceni palotában fogadta Hornt, és megbeszélést folytatott vele.

A találkozó kezdetén a két politikus egyaránt kiemelte a magyar–román kapcsolatokban bekövetkezett jelentős változásokat, különösen azt, ami a gondolkodásmódban következett be. A tárgyalások után a két miniszterelnök sajtóértekezletet tartott. Igen eredményes, konkrét megbeszéléseket folytattak – mondták. Több kérdésben született vagy körvonalazódott megállapodás, így további két határátkelő megnyitásáról, olyan közös brókerház létesítéséről, amely a privatizációban való részvétel előmozdítására szolgál és egy közös román–magyar bank létesítéséről, amelyben magyar részről az MFB, a Magyar Fejlesztési Bank

Belényes

Farkas T. J.

A belényesi gör. kath. főgimnázium története.

Petrik 1886–1900

Belényesi ref. könyvtár

1870.

Képászky J.: Egyházi beszéd, melyet Szt. István első apostoli magyar király nemzeti ünnepén 1879. aug. 20.-án mondott, Bp. 1879. " 1.20

Vész I.: Adalékok a magyar protestáns iskolák autonomiájának történetéhez, Sárospatak, 1869. " 2.-

ézbányai: Compendium patrologiae et patristicae, 1894. " 3.50

Székely I.: A sibyllakönyvek, Bp. 1907. " 2.-

Szentkláray J.: A szerb monostoregyházak történeti emlékei Délmagyarországon, Bp. 1908. Ért. a T.T.K. " 1.40

Tóth F.: A magyar és erdélyországi protestáns ekklesiák historiája. Komárom, 1808. I. Több nem jelent meg. " 8.-

Vállaji Sipos I.: A belényesi ev. reform. egyház története, Nagyvárad, 1883. " 3.-

Vaszary Kolos bibornok, hercegprimás beszédei. Esztergom, 1909. " 3.-

Záderi J.: A római katakombák, Pest, 1868. " 1.-

ja és geografiai fatalisták, Bp.1912.
G.Czirbusz: Das Natürliche in der Namenkunde von Ungarn. Mit besonderer Rücksicht auf Grenzgebiete und alte Siedlungen. Bp. 1919. " 2.
Déri J.: Négy évtized a magyar hegyek között. Bp. 1929. " 3.
Drozdy Gy.: Amerika, Bp. 1924. " 2.
E.Duller: Die malerischen und romantischen Donauländer. Mit 6o Stahlstichen, Lpzg. " 2o.
Éltes K.: Római ut a zsinat alkalmából, Gyulafehérvár, 1871. " 4.
Fabritius K.: Erdélynek Honter János által készitett térképe 1532-ből. 1 térképpel. /Ért. a T.T.K./ Bp. 1878. " 1.
A. Grant: Die Nestorianer oder die Zehn Stämme. /jüdische/ Basel, 1843. " 6.
Gunda B.: Ethnogeographiai problémák az ormánságban, Bp. 1935. " -.
Győr-Moson-Pozsony vármegyék és Győr város részletes ismertetője és monografiája az 1929-3o. évekre " 3.

Belényesi ref. egyház

Vas. Lap. 1883. 428. l.

«A belényesi ref. egyház története», irta vállaji *Sipos* Imre ref. lelkész. A biharmegyei Belényes, mely most a románok egyik főbb helye, 1533—1700 közt a protestantismus szilárd fészke volt, s csak a mult század elején juthattak oda más felekezetek. Története érdekes, és Sipos Imre jó munkát teljesitett, mikor az arra és magára a városra vonatkozó adatokat szorgalmasan összegyüjtve, 141 oldalra terjedő kötetben kiadta, gyarapitva ama monografiai művek számát, melyek az általános történelmi adatokat és vonatkozásokat tisztázzák. A könyv Tisza Kálmánné urhölgynek van ajánlva. Ára 1 frt, s tiszta jövedelme fele részben a takarékmagtár felállitására szolgál.

Zeitung vom Verleger versendet

Ungarn

Pengő

1171 **Simonyi Zsigmond:** A magyar nyelv. 2. kiad. 2 térképpel és 2 melléklettel. Bp., 1905. er. vk. 8°. 15.—

1172 **V. Sipos Imre:** A belényesi ev. reform. egyház története. Nagyvárad, 1883. vk. 8°. 8.—

1173 **L. Sipos Kamilló:** A nemzetiségi kérdés könyvészetéhez. I. kötet. 1. ált. rész. Kolozsv., 1915. kk. n. 8°. 16.—

1174 **Skarlecz Miklós** báró művei. Ford. Berényi P. Bp., 1914. fvk. n. 8°. 12.—

1175 **Slötzer, Aug. Lajos:** A világ történeteinek tudományára való készület. Irta gyermekek számára. Ford. Németh László. **Soprony,** 1795. fzve. 8°. 20.—

1176 **Solymossy Sándor:** Uti rajzok. Képek Boszniából, Horvátországból és Dalmáciából. Bpest, 1901. er. vk. n. 8°. Számos szövegképpel. 10.—

1177 **Somfai János:** Forradalom. Regény. **Nagybecskerek,** 1903. fve. 8°. 6.—

1178 **Somlyódy István:** Turulmadár:

Pengő

1186 **Sréter Kálmán:** Eszmék és érzelmek. Pest, 1864. fvk. k. 8°. 8.—

1187 **Steiner Zoltán:** Az árpádkori országgyülések története. Békéscsaba, 1909. fve. 8°. 3.60

1188 **Strack, J.:** Beitrag zur Geschichte d. Winterfeldzuges in Ungarn v. 1848 u. 1849. Wien, 1858. fvk. n. 8°. Térképpel. 12.—

1189 **Stricker Wilh.:** Ungarn und Siebenbürgen. Frankf. a. M., 1847. Hlw. 8°. (178 Ss.) 8.—

1190 **Sullay István:** Szabadság, egyenlőség, testvériség, vagy mi a szabadkőművesség alapelve, célja, kiviteli eszközei, eredménye és veszélye az államra és egyházra? Eger, 1877. egyk. fvk. n. 8°. 10.—

1191 **Surányi Miklós:** Bethlen. Történetpolitikai tanulmányok. Bp., 1927. fve. 8°. 4.—

1192 **Szaák Lujza:** Báró Jósika Miklós élete és munkái. Bp., 1891. kk. 8°. Arcképpel. 8.—

1193 **Szabadságharcunk emléke.** Nemzeti díszmü. Szerk. Boross Vilmos. Kiadó Laurencic Gy. Heyer A. tollrajzaival. 5. ezer. Bp., 1898. díszes er. vk. har. 8°. Számos kép-

Pengő

1143 **Salamon Ferenc:** Magyarország a török hódítás korában. 2. kiad. Bp. é. n. fvk. 8°. 6.—

1144 — Magyarország 1849-ben és 1866 után. Pest, 1869. — **A magyar nemzet** jelene és jövője. Pest, 1869. — **Toldy István:** Pártjaink feladata a választások után. Pest, 1869. fvk. n. 8°. 12.—

1145 — kisebb dolgozatai. 2. kiad. Bp., 1878. er. vk. 8°. 8.—

1146 — Buda-Pest története. I. rész. Buda-Pest az ó-korban. Bp., 1878. fvk. n. 8°. 20.—

1147 — Dramaturgiai dolgozatok. 2 kötet. Kiadja a Kisfaludy Társ. Bp. 1907. 2 fvk. 8°. 16.—

1148 **SágManó:** Ausztriához való gazdasági viszonyunk 1526-tól napjainkig. Bp., 1907. kk. 8°. (76 old.) 4.—

1149 **Samarjai Károly:** Dalok az Alföldről. Pest, 1847. fvk. 8°. 10.—

1150 **Sárosy Gyula:** Az én albumom 1857. Pest, 1857. fve. 4° 4 könyomatú arcképmelléklettel. 25.—
Tart.: Arany János, Beöthy Zsigmond, Egressy Gábor, Erdélyi János, Lisz-

Pengő

1157 **(Schröer, Thobias Gottfr.)** Leben und Thaten Emerich Tökölys und seiner Streitgenossen. E. histor. Drama. Lpzg., 1839. fvk. 8°. 12.—

1158 **Bátori Schulcz Bódog** emlékiratai 1848—48-ki szabadságharcból. 2. kiad. Pest, 1870. fvk. 8°. Arcképpel és 3 térképpel. 15.—

1159 **Schulek Frigyes:** A budavári főegyház környékének rendezése és Sz. István emlékének kérdése. Bp., 1894. fve. 4°. Képekkel. K. ny. 15 old.) 6.—

1160 **Schuselka, Franz:** Deutschland, Polen u. Russland. Hamburg, 1846. Hlw. 8°. 6.—

1161 — Oesterreichische Vor- und Rückschritte. Hamburg, 1847. or. Lwd. 8°. 6.—

1162 **Schuster Hugo:** A szász és székely paraszthäz. 30 ábrával. Bpest, 1918. fzve. 8°. 5.—

1163 **Schütte, A.:** Ungarn u. d. ungarische Unabhängigkeitskrieg. 2 Bde. Dresden, 1850. fvk. n. 8°—2 arcképpel. 20.—

1164 **Schwarz H. József:** Türr István. Tört. és regényes korrajz az austriai birodalom legújabb korszaká-

léget, s mellyet mindennek elébe tesz", illy botor s igazságtalan piszkolására, valóban nem értjük. Hiszen ha ez mind ugy volna is : illy eszélytelen eljárás, illy sértő gyengédtelenség még akkor is bűn volna! Magyar embertől jogosan megvárhatnók, hogy faját még tévedéseiben is szeresse, s hibáiból kimélettel s kegyelettel ábránditsa ki!

De hát mit mondjunk, midőn e czikk majd minden szava merő rágalom, vagy a dolgok állásának teljes nemtudása?

Nem czélunk e badar gallimathias egyes részleteinek czáfolatába bocsátkozni; csak néhány főbb momentumot emelendünk ki.

Midőn a lyceumot emliti föl, csak könnyedén odaveti, mikép csillagászi s physicai műszerei rosz karban vagynak, s az intézet, vagy inkább a roppant épület czéljának ma már nem felel meg. Eszünkbe jut itt egy nagyszerü hivatalos hazugság, melly e századokkal daczoló s legjobb karban levő épületet roskadozónak káromlá. Édes „Helynév magyarázó" ur! Kegyes engedelmével bátrak vagyunk kétkedni, hogy ön ezen intézetet csak megtekinteni is, annál inkább, hogy jelen belállapotáról magát értesittetni sziveskedett volna. Hiszen a csillagászi műszerek azon számmal, mint 40 év előtt, most is megvannak s pedig a legjobb karban. — A physicai szertárt, melly ezelőtt két teremből állott, egy uj 28 □ ölnyi teremmel kellett a műszerek szaporodta miatt legujabban bőviteni.— Egri érsek ő excellentiája e jóságban kifogyhatlan széplelkü Maecenas, a mult évben ezer, ez idén pedig már 250 pengő ftot kegyeskedett a physicai cabinet fölszerelésére utalványozni; s az intézeti tevékenyszellemű term. tanár nt. t. Pázmán Alajos ur e jelentékeny összeget a legczélszerübben fölhasználva, muzeumát, mellyet gázvilágitással látott el, olly meglepő csinnal s szakértőleg rendezte, hogy e tekintetben alig van Magyarországban muzeum, melylyel nem vetélkedhetnék.

Mi az állitás utórészét illeti : igaz, hogy jogakademiánk jelenleg nincs; de ha az akadályok, mellyek annak létesitését eddig gátolák, megszünnek : alapos reményünk van, hogy az sem marad el. De ha ez nem történnék is; czéltalannak mondjuk-e azért az intézetet?" Hisz ott vagyon a 4 theol. osztály mint azelőtt; ott a gymnasiumi két fölső osztály, melly a philosophiai 2 osztályt helyettesiti, a megyei növendékpapság czélszerü oktatására; továbbá 2 praeparandiai és 3 elemi iskolai osztály, rajziskola, nyomda legujabb angol és gyorssajtókkal, itt vagynak végre a számos tanárok, hitszónokok és praebendatusok lakai, s igy rendeltetése ez intézetnek terjedtebb, mint volt ezelőtt. Tanintézet biz az most is mint volt, és czéljának tökéletesen megfelel.

Jónak látja czikkiró ur egy mellékvágással a főgymnasiumi ifjuságot is megtisztelni, mondván : „Hiába! az egri diákok mindig hiresek voltak." Ha csak azt a malitiát föl nem teszszük iróról, hogy nem találván a jelenben okot a kapczáskodásra, a multnak büneit kutatja föl, hogy piszkolódhassék : hinnünk kell, hogy a jelenről beszél. — Mi a tanulók vétségeit nem igen szoktuk legyezgetni, de az intézetet compromittáló méltatlankodást sem nézhetjük el. Mi lelkiismeretesen állithatjuk, s az egész várost tanunak hivjuk föl, hogy rendszeretetben s illedelmes magaseletben intézetünk ifjusága tökéletesen kielégit minden méltányos követelést; s biztositjuk közlő urat, hogy, ha a feszitő zsidók orrai s fülei, — épek volnának; most az egri diákok azokon hirt szerezni nem tartanák dicsőségnek.

Végre czikkiró az egri tisztesb osztályt könyv- és olvasásiszonyról vádolja a legszerénytelenebb, leczkéző s becstelenitő modorban. — Mi ismerünk Egerben papi és világi urat eleget, s ezek közt ollyakat is, kik a fölöslegről nem igen szólhatnak, s mégis a legujabb magyar müvekkel gazdagon fölszerelt könyvtárakat birnak. Ezeknek az a panaszuk, hogy az olvasni vágyókat nem birják kielégiteni könyvekkel. Pedig kölcsönkönyvtárunk is vagyon, mellynek fönállása a részvétlenség miatt épen nincs veszélyezve. Csak egy pillantás az előfizetők névjegyzékébe, meggyőzhette volna az állitásokban igen-igen merész urat, hogy Egerben meglehetősen szeretnek olvasni. Bizony, bizony, volna mit szégyenleni, csak volna kinek!

Ha közlő ur már teljességgel irni akart, és pedig Egerről irni : miért nem fösté azt fényoldaláról? A szülőföld iránti pietásnak egyenes követelménye ez. De ő ezt nem tevé; hanem rágalmat halmoz rágalomra, s jegesztő frivolitással érinti a legtiszteletesb tárgyakat. Vagy nem irhatá le „szülőföldje" intézeteit, azok szellemi irányát s hatályát? A nők pórias korholása helyett mi jól állott volna az angol dámák megbecsülhetlen nőnevelő intézetét megismertetni! Tudnia kell, vagy legalább kellene czikkirónak, hogy ez intézet, mint nagylelkü alapitója, Egernek s vidékének valódi áldása, mellynek nyomatékát azon „olvasni nem szerető," korholt nők jobban értik, mint czikkiró; mert leánygyermekeikkel, — saját kényelmöket föláldozva, — túlnépesitik a már egy emelettel bővitett tágas intézetet. Ezen intézet adand majd nőket és anyákat, de képzetteket, kik „ujságokat, sőt más tudományos iratokat" is olvasandnak az ő lelkének nagy örömére. — Miért nem tekinte be a tudományos intézetekbe? Ekkor a „hires egri diákokkal" talán ki is békült, s a csillagászi és physicai műszerekről kedvezőbben itélt volna. Miért nem emlité meg „szülőföldjének" egyéb nevelő-intézeteit, igen jelentékeny jótékonyalapitványait, s az amugy is tekintélyes könyvtár évenkénti tetemes gyarapodását? De ezeket s másokat czikkiró ur mind ignorálja.

E nyilatkozattal s illetőleg utbaigazitással az igazságnak tartoztunk. Most még csak azt kivánjuk, hogy Egernek olly szülötte, a magyar irodalomnak olly ügyvivője, a „Vasárnapi Ujságnak" pedig olly jó barátja, mint a tárgyalt czikk irója, minél kevesebb legyen. *)

Eger, jan. 18-án 1855.

Farkas Gergely, tanár.

Egyveleg.

— *Régi felirat.* Biharmegyében a belényes-ujlaki reformatusok harangján illy körirat van :

TUI 4Z 1361. DA AKS VRED SINR OK. GIS. ND. DGAM. CASILPS.

E különös iratnál fogva azon harangot több könyvben igen réginek olvassuk, és sokan gyötrik rajta eszöket, mit jelentsen. Én azt visszafelé olvasom s igy egészitem ki: *Splisák Magdalena, Domino Sigismundo Kornis de Ruska Ad — 1631 Sept. 4. — jutore.* (Splisak Magdolna, Ruszkai Kornis Zsigmond ur segitségével 1631. sept. 4.

Közli Nagy-Kőrösről *G. M.*

— *A mesterségek befolyása az egészségre.* Egy német tudós több éven át vizsgálatokat tett az egyes kézmüvesek egészségi állapotja körül s ugy találta, hogy legegészségesebb mesteremberek a *sütők* (pékek) és *mészárosok;* ezek után következnek az *aranymivesek,* kiket sohasem bánt a hidegláz, vérhas és köszvény. Az *ácsok* között legtöbb mellhártya-gyuludás jön elő, a *szabók* nagy hajlammal birnak aszkórra (száraz betegségre), de legtöbb aszkóros van a *könyvnyomdászok* között. A *kovácsok* igen hajlandók a hideglelésre, a *bodnárok* (kádárok) a tagszaggatásra, a *fazekasok* a kólikára. A *vargák* és *csizmadiák* között sok az egészségtelen és nagy a halandóság; a *takácsok* igen betegesek, de a halandóság nem nagy közöttök.

Tárogató.

x* Magyarország herczegprimása, bibornok ő eminentiája hirszerint f. hó 20-án Pestre érkezik, a bold. szűz szeplőtlen fogantatását illető pápai bulla pedig husvétutáni IV. vasárnapon fog egész Magyarországban s a magyar egyházhoz tartozó koronatartományokban kihirdettetni.

x* *Öntött márvány, tüz- és vizellenes vászon.* Egy Berlinben lakó *Murman* nevü hazánkfia ollyan vegyüléket talált fel, mellyet mindenféle alakban könnyen önthetni, s ha megkövesült, igen szép szinü és simaságu márvány lesz belőle. Irják, hogy az ausztriai távirati (telegraph) oszlopokat már illyen márványkéregbe burkolják. Ugyanezen hazánkfia talált fel tüz- és vizmentes vásznat is, (a melly sem meg nem ég, sem át nem ázik) s jelenleg Berlinben közfigyelmet ébresztett. Jó lenne belőle egy pár felöltőt szerezni azoknak, a kik könnyen tüzbejönnek, és gyakran eláznak.

x* *Templomszentelési hir.* Egy pesti német lap, a „P. Ll." azt irja, hogy az esztergami országos székesegyház jövő május hónapban fog felszenteltetni, a melly ünnepélyes alkalomra *Liszt Ferencz* világhirü zongorász hazánkfia egy uj misét irt, s azt maga fogná igazgatni.

x* *Kövessük a jó példát.* A kolozsvári szinház bukófélben volt, és az a maroknyi magyar nép, melly Erdélyben lakik, azt mondá, hogy „ennek nem szabad megtörténni", s mindent elkövetett szép anya-nyelvünk oltára körül, hogy annak templomát, a szinházat, megóvja. E farsangon álarczos bálok rendeztettek a szinházi alaptőke javára, mellyek másodikáról igy ir a kolozsvári „Hetilap." „Szinházunk alaptőkéje nevelésére rendezett második álarczos bálestélyünk egész városunk diszét, javát, minden osztályait magában egyesité. Nem egytől hallók amaz észrevételt : hogy egész Kolozsvár itt van! Polgári és katonai tekintélyeink, a lelkes hölgy-világ s mivelt férfikar, a haza itt élő ifjusága és a vagyonosabb földmivelő osztály számos egyénei mindkét nemből eljöttek ez estély örömeiben résztvenni, eljöttek a hon oltárán áldozataikat bemutatni. Nemcsak e város lakói, de vidékiek is számosan jöttek be a nevezetes ünnepélyre. — Fénypontja azonban, sőt koronája a feltünően szép estélynek volt azon pompás diszmenet, melyet főuraink és urnőink annak érdekesbitésére eszközlének."

x* *Székesfehérvárott Ferenczy* polgármester, a reáltanoda számára szerzendő gyüjtemények megalapithatására 100 pftot adományozott. — Óhajtjuk, hogy minél több illy polgármesteri tett hirdetői lehessünk.

x* *Tokajban* ollyan nevezetes dolog történt, a minek nemcsak városokban, hanem minden faluban a régen megtörténtek sorában kellene lenni. *Két tüzoltó fecskendő megszerzése elhatároztatott.* A „P. N." levelezője a fölött sopánkodik, hogy bárcsak az illető mester pontosan megtartaná a határidőt, s hogy „az üres pénztár minő képet csinál az 500 pfthoz." Mi az illető gépészről azt hiszszük, hogy lesz annyi lelke, miszerint egy órával sem halasztja el azon fecskendők készitését, mellyek nélkül az ugy is sok csapást szenvedett derék Tokaj folytonos veszélyben

*) Szivesen engedtünk helyet e czáfolatnak. S ha bár megvagyunk is győződve, hogy a mult decemberi ismertetés irója, mint különben is „egri születésü", csupán szülőföldje iránti szeretetből fogott tollhoz : másrészről annyival inkább örvendünk most, hogy a t. czáfoló ur előadása szerint, a panaszok legnagyobb része tulságos vala. Az egri közönség nevekedő irodalmi vonzalmáról pedig mi is adhatunk tanubizonyságot. *Szerk.*

forog, ha pedig pontosan és jól megtartja az alkut, akkor aztán megérdemel egy csikóbőrös kulacscsal a legjobbik *tokajiból*. — Az 500 pftot szivesen befizethetik az üres pénztárba azok, a kiknek házuk védelmére történt az elkerülhetlenül szükséges megrendelés. Egyetértés, igazság és arányos teherviselés sokat elbir a közös bajokból viselni és háritani.

— *Az első aczélharangok* Magyarországon f. évi január 21-én huzattak meg először a *makói* evang. egyház tornyában. Ennek hosszabb leirását közli a „Pesti Naplóban" Szeberényi Andor lelkész ur. Különösen dicséri a harangok diszes alakját és nagyságát. Hangjok ünnepélyes, tiszta és különösen átható, ugy hogy a távolabb eső hallgatók rendesen zenét vélnek a harangozásban hallani. Azon fölül a harangok hallatlan olcsók s e szerint minden tekintetben fölülmulják az eddig szokásos bronznemü harangokat. Ki bővebb értesitést ohajt, forduljon Ocsovszki Sámuel makói vasárushoz, ki a nevezett harangok gyárosaival közelebb viszonyban áll. Ezen gyárosok pedig nem mások, mint azon Mayer és Kühne urak Bochumban Vesztfáliában, kiket lapunk mult évi 6-ik számában emlitettünk. A minthogy örömmel is értesültünk Szeberényi ur emlitett czikkéből, hogy az aczélharangok megrendelésére a „*Vasárnapi Ujság*" czikkecskéje szolgáltatott alkalmat, örülünk, hogy az elhintett mag megtermé gyümölcsét.

— Mult hónap vége felé tűz pusztitott Békésmegye *Szent-András* helységében. Hogy nagyobb veszedelem nélkül mult el a csapás, leginkább és különösen ottani plebános *Zai János* urnak köszönhetik a lakosok, ki nemcsak hogy másokat serkente az oltásra, hanem e részben maga tettleg ment elő jó példával, s nem nézve, ki és mi forog veszélyben, oda sietett, hol legnagyobb volt a veszedelem, ön kezével akadályozva meg a pusztitó elem tovaterjedését. Odavaló izraelita bérlő, Luke Jakab, s mások kiknek vagyonuk veszendőben vala, örök hálával vannak lekötelezve a plebános urnak, emberbaráti, s erélyes tevékenységeért.

— A kecskeméti ref. főiskolában több éven keresztül tanár, a legutóbbi időkben pedig bicskei lelkész néhai *Tomory Szabó* Sándor ur részére tanyitványai, barátai, és tisztelői egy szerény sirkövet fognak a bicskei ref. temetőben állittatni. A sirkő Pesten *Gerenday* Antal jeles, és gazdagon ellátott sirkő-raktárában szakértő kezek által most készittetik. Ha majd kész lesz a jeles mű, bővebben fogunk róla szólani.

x* *Nagy-Kun-Szentmártonból* vett tudósitás szerint a népnevelés ügyében általában, s különösen a vasárnapi iskolák érdekében történtek ollyan lépések, mellyek a szent ügyet jobb jövővel kecsegtetik. A jászkun főkapitány, a ker. kapitány, a helybeli plébános és városi főbiró kiséretében már mult évi septemberben mind az iskolákat, mind a tanitók szállásait kivül-belől megvizsgálta, s a szükséges módositásokról mind a iskolák, mind a tanitók szaporitása iránt intézkedni méltóztatott. — Ez évi jan. 10-kén ismét megjelent ő nagysága, s a néptanitók tisztelgését elfogadván, azoknak leendő jobb ellátásukról gondoskodni kegyeskedett. Egyébiránt a nemes tanács, „mint a helybeli népnevelés erős patrónusa" lelkes főbirájának „jeles példáját követve" hasonlóképen mindent elkövet a népnevelési ügyért. — Sajnáljuk, hogy nem birtuk kivenni a levélből: hánynyal szaporodott a tanitók száma, és mennyivel fáradságuk dija? minthogy számmal csak azt fejezte ki tudósitónk: hogy 1000 vftot alapitott a helybeli plébánus főt. *Trangos* József apát és isk.-igazgató ur vasárnapi iskoláknak még 1848. év előtt, s eddig nincs egyéb forrás, mellyből a három osztályra különzött vasárnapi iskolák tanitói fáradozásuk jutalmát merithetnék. — E nemes származásu alapitvány kamatjából háromfelé ugyan nem sok jutna, kivált ha a kézi könyvek is abból szereztetnek be; hanem azért bizvást hiszszük, hogy a derék község birja is, akarja is tanitóit ugy jutalmazni, mint például *Tata*, a melly aligha népesebb és vagyonosabb város N.-K.-Sz.-Mártonnál.

x* *A dunagőzhajózási társulat* azt ajánlotta, hogy mindazon tárgyakat, mellyek Magyar-Erdély-Horvátországból, Slavoniából s a temesi bánátból a párisi világműtárlatba küldetnek, *Bécsig ingyen szállitja.*

— *Ujabb felhivás.* Az első magyar *festészakademiát* gyámolitó társulat f. é. febr. 1-én tartott választmányi ülésének határozatánál fogva a festészakademiában megürült *segédtanári* állomásra a csőd *február utolsó napjáig* kiterjesztetik. Bővebb értesitéssel szolgál *Pákh Albert* társulati titkár (uri utcza 13. szám, 2. emelet, *délutáni órákban).*

„*Matild és Olga*" czimü három kötetes regényem elhagyta a sajtót, s a szétküldés a t. cz. előfizetők részére megkezdetett. — Kéretnek azért azon t. cz. *ivtartók,* kiknél netán még volnának előfizetők: méltóztassanak iveiket haladéktalanul beküldeni, hogy a szétküldözés hátráltatást ne szenvedjen. Pest, február 2-án 1855. *Ney Ferencz.*

00 *Elemi tanitók és szülék* figyelmét ujolag felhivjuk a *Heckenast Gusztáv* kiadó-könyvárusnál megjelent s a pestvárosi egyet. iskolák igazgatója főtisztelendő *Mayer István* ur által közelebbről egy népes tanitói gyülésben nyilvánosan feldicsért (Lásd „Pesti Napló dec. 10-ki számát) **Iró-könyvre.** Három két-két ives folyamban irni kezdők számára irta *Erdélyi I. Péter.* Az I. folyam magában foglalja az egyenes vonalu kis betüket, a II-ik ezek mellett főleg a görbe vonalakat tárgyalja, a III-dik a nagy betüket s minden szigoru fokozatos egymásutáni rendben, a tanultakat folytonosan ismételve s begyakorolva. E „czélszerü vonalzattal s könnyebbről bajosabbra *fokozatosan* átmenő példányelőiratokkal ellátott irókönyv" mind érintett előnyeinél, mind olcsóságánál fogva, (egy-egy két ives folyam ára 3 p. kr.) teljes mértékben méltó az elemi s vasárnapi iskolák vezetőinek figyelmére s pártolására, annálinkább minthogy nagyobb számu megrendelések, mellyek egyenesen a kiadóhoz intéztetnek, tetemes előnyökben részesülnek.

Alolirt szinigazgató értesiti a *vidéki mindkét nembeli t. cz. szini egyéniségeket,* hogy kiknek f. é. ápril 9-től kezdve egy évre szintársulatához szerződni kedvük s akaratuk lenne, *Szabadkára* utasitott bérmentes levelük által legfölebb f. h. 25-ig szándékuk s szerződési feltételeiket tudatni sziveskedjenek. — Szabadkán, február 1-én 1855. *Latabár Endre,* szinigazgató.

Adakozás. Boldogult *Fáncsy* Lajos hátramaradt családja számára

Erdélyi Indali Péter, tanár	1 pft.
Lövényi, tanár	3 „
Összesen	4 pft.

Fogadják a t. adakozók a család nevében szives köszönetünket.

A „V. U." szerkesztősége.

Szerkesztői könyvtár.

Hunyadiak kora Magyarországon. Irta gróf *Teleki József.* Negyedik kötet. Mátyás király, Beatrix királyné és Podiebrád cseh király aczélmetszetü képeivel. Pesten, Emich Gusztáv könyvnyomdája 1854. (Ára 3 f. 20 kr. pp). E kötet, mellyben hazánknak Mátyás dicső uralkodása alatti történeteiből az 1468—1476-diki évek vannak kimeritő és alapos részletességgel tárgyalva, mind azon méltó elismerést és dicséretet teljesen megérdemli és igazolja, mellyet ezen irodalmunkban páratlan nagyszerü történeti műnek eddig megjelent (I. II. III. és X.) köteteiről lapunk mult évi folyamának 1-ső számában rövid ismertetésünkben nyilvánitottunk. Az e kötetet diszesitő aczélmetszetek ketteje, Mátyás király és Beatrix királyné dombormü után metszett képei, korán elhunyt müvészünk Tyroler J. vésőjének valódi becsületére válnak, s olly sikerültek, hogy a legfinomabb izlés igényeit is teljesen kielégiti. Jelenleg már öt kötet van a tisztelt gróf nagybecsü művéből a közönség kezei közt, s a hatodik, mellyben a III. és IV-dik kötetben tárgyalt, eddig ismeretlen és kiadatlan oklevelek fognak megjelenni, (ez az egésznek XI-ik kötetét alkotja) sajtó alatt. A nemzeti miveltség és tudományosság minden igaz barátjával lehetetlen szivünkből nem óhajtanunk, hogy a nemes gróf, közügynek szentelt élte alkonyán, remekműve bevégzésével, fáradhatatlan munkásságának teljes sikerén lelkének valóban nemes örömét, nemzetének legméltóbb tiszteletét, minél tovább élvezhesse.

Anyaszentegyház szervezete. Irta *Szegedi* Kilit, sz. ferenczrendi áldor. A főm. bibornok hrg. primás és szerzetes főnökség engedelmével Pesten, Beimel és Kozma Vazul betüivel 1855. — Nagy gonddal dolgozott kézikönyv, mellynek czélja a rom. kath. egyház vallásos szokásait és szertartásait, s egyéb intézményeit könnyen érthető módon megmagyarázni. Előszavában e panaszos felkiáltásra fakad a szerző: „E hon különféle vidékein munkálódva az Ur szőlőjében, évek tapasztalása azon sajgó meggyőződést érlelte meg bennem, miként a magyar kath. egyház néptestülete annyira járatlan sz. hitünk tárgyaiban, hogy egy 10 éves zsidógyermek alkalmasint fölülmul saját elemében egész kath. népközönséget! Sőt magunk egyházi férfiak is — magamról tudom — megdöbbenve, száraz, kitérő vagy néha helytelen magyarázatot adunk ollykor fölmerülő nehezebb kérdésekre!" Hogy ez többé ne igy legyen ezentul, arra törekszik a jelen munka. Ára 2 ft 30 kr.

Matild és Olga. Regény irta *Ney* Ferencz. Pest 1855. Szerző tulajdona. Három kötetben. Ajánlva mélt. gróf Károlyi István urnak.— E munka számos előfizetői bő kárpótlást találandnak a kitüzött határidőn tuli késedelemért nem csupán a mű erkölcsi irányában, hanem azon körülményben is, hogy az igért 40 iv helyett összesen 47 tömött ivet nyujt a szerző. Ára a 3 kötetnek 3 ft 30 kr.

Gyöngyvirágok. Irta *Spetykó* Gáspár. Pesten 1854. Az ujabb időkben ismét divatva jött tájköltészet legujabb terméke, nehány felvilágositó magyarázattal a munka végén. Ezen gyöngyvirágok hazája a Mátra, különösen Gyöngyös vidéke. Ára?

Szerkesztői nyilt posta.

Foktői I. Szivesen közölnők a „Szózat"-ot, de a specialis érdekeknek alig szorithatunk helyet lapunkban. Az inditványokat illetőleg pedig ugy vagyunk értesülve, hogy e részben némi kezdeményezés már történt, mit körülményesebben az illető naptár szerkesztőjétől megtudni, ugy hisszük, bővebb alkalma nyilhatik önnek.

Egy valaki N. Várad: A válasz kiadása azon lapot illetné, mellyben a támadás történt. S ez a tudomány érdekében bizonyosan nem is vonakodnék.

M. I. D—ny: Szivesen üdvözöljük önt. Sajnálkozva kell jelentenünk, hogy az emlitett két czikkről semmi tudomásunk. Rövid idő mulva magán levélben bővebben.

G. K. D—s: A felszólitást közöltük az illető kiadókkal s a hiányok pótlása nem fog késni.

Sz—ó S. G. Szk: Az inditványozott változás tárgyalását egyházi felsőség hatáskörébe tartozónak hisszük.

N. N. M. Cz—a: Váljék egészségökre!

H. M. N. K. M—s: Kivánata szerint átszolgáltattuk a czikket. Jövő számunk a tárgytól bővebben szóland.

Felelős szerkesztő: **Pákh Albert.**

Nyomtatja és kiadja **Landerer** és **Heckenast**, egyetem-utcza 4-ik szám alatt, Pesten.

Rút önzés lenne s nem csekély szégyen
Sirját ásni a polgárerénynek,
Feláldozni saját tetterőnket
Ábrándoknak és hiú reménynek,
Elég volt a víg életből ennyi,
Most annál több hasznosat kell tenni,
Mert apáink reménykedve várnak
Milly fiakat adtak a hazának?

És te farsang, tünedékeny álom!
Nyugodjál békében eltemetve.
Ne legyen álarczod hamissága
Egy hívednek sem szemére vetve! —
Megfékezve már a szenvedélyek.
Ábrándjait szétüzé a lélek.
Ösvényünkön józan észszel járunk
S szorgalmunktól ép gyümölcsöt várunk.

Győrffy Gyula.

Egyveleg.

— *Még egyszer a belényes-ujlaki harangfölirat.* Nagyon csodálatos, hogy miután e becses lapok 6-ik számában G. M. által olvasással közlött harangföliratot alulirott magoknak az ujlakiaknak megkeresésére, évek előtt megfejtéssel ellátva megküldötte, az mégis mind Fényes Elekünk Magyarország geográfiai szótárában (Pest 1851. 239. lap) mind egyébütt folyvást 1361-dik évi óság- és olvashatlan szörnyetegként mutattatik föl. Jele, hogy nyilvános közlekedésinkben még mindig álszemérem vagy ősi indolentia és restség hátráltatnak; — holott milly édes és tanulságos mindazt, miben magunk élvezetet vagy okulást találunk — legyen bár apróság — szeretett véreinkkel is közölni, vagy az általok közlötteket olvasni, magok e „Vasárnapi Ujságban" megjelenő érdekes ismertetések ezek olvasóival böven éreztethetők. A tárgyra szólva: bizonyos, hogy a honunkban szép számmal találtató régi harangföliratok olvasásának egyik gyakran czélhoz vezető kulcsa a visszafelé olvasás, miután azok öntéskor az agyagmintára rendes sorban veretvén, igen természetes, hogy magán a harangon visszás rendben estek ki. Továbbá maiszerü tisztán kerekidomu betüket, millyenek az ujlaki harangfeliratéi is, 1361 év körül remélnünk nem kell, mert mind a kisebb, mind az uncialis nagy betük ezen eredeti csinosb kerekségöket, melylyel Róma virágkorában birtak, csak a XVI-dik században nyerték ujolag vissza; ellenben a XV-diktől hátrafelé néhány századon át, helyettök czifrább és szögletesb alakok divatoztak, mellyek *gothus* név alatt népünknél sem ismeretlenek. Ezeknek A B C-jét, hogy a régi föliratok figyelembe-véte, s elolvasása férente lakó hazánkfiainak is könnyitve legyen, e lapokban népszerü utasitással közleni szíves kötelességemmé teszem. — Az is megjegyzendő, hogy régibb, azaz XVIII-dik század előtti *magyar föliratu harangunk* nem létezik, de igenis számtalan latin, sok szláv és német s némelly görög iratuak; — mi is koránsem magyar ajku harangöntők nem léteztére, hanem részint csak arra utal, hogy a megrendelő helység és egyház, vagy annak lelkésze a föliratot latinul fogalmazta, részint, hogy harangöntőink a régibb időkben többnyire ugynevezett *betüs emberek* levén s nevezetesen a latinhoz is sejtvén, tudákosságuk e bizonyitványát, a mult kor köz bűne szerint, műveikre is bigyeszteni szorgalmatosak voltak. — Végre az ujlaki harangfölirat tökéletes olvasása az oklevelekbeni szokásos rövidités tekintetbe vételével ez: SPECTABILIS AC MAGNIFICVS DOMINVS DOMINVS SIGISMVNDVS KORNIS DE RVSKA ANNO DOMINI 1631. 24. JVLII. — Kelt Debreczenben febr. 12. 1855.

Felsőbányi.

— A lefolyt 1852—1853. évben 200 könyvet forditottak franczia nyelvből németre, németből francziára 24-et. Angolból németre 134 munkát forditottak s mintegy ugyanannyit németből Angolra. Jó volna tudni, hogy hát a magyar forditásokkal hogy vagyunk. De hiszen arra való lesz majd *Kertbeny* „Könyvészete" melly most készül sajtó alá.

— A *lámpák* kellemetlen *füstölését* ugy lehet legjobban megakadályozni, ha a lámpa bélét előbb erős boreczetbe mártjuk s mielőtt használatba vennők, jól megszáritjuk. — Igy azután igen tisztán és szépen égnek.

Nemzeti szinészet.

FEBRUÁR. I. *Kaiser Ernsztné* mult héten lépett fel nemzeti szinpadunkon, mint *Szilágyi Erzsébet*, Hunyadi Lászlóban, s mind a közönség, mint a hirlapok általános tetszését érdemelte ki.

II. Tegnap adatott s ma ismételtetik *Vas Gereben* szinmüve „*Az alföldi csárdás.*"

III. *Jókainé* e héten utazott Szabadkára, vendégszerepekre, onnan Bajára fog átrándulni.

IV. A drámabiráló választmány „*Csokonai*" czimü eredeti szimüvet fogadott el Szigligetitől, melly jövő hóban fog Szentpétery javára szinre kerülni. Czimszerepben Egressy Gábor.

Hála-nyilatkozat. *Sztupa György* ur „a magyar koronához" czimzett gyógyszertár tulajdonosa, ki már több év óta fele áron adatta ki a nemzeti szinház tagjainak a gyógyszereket, legujabban még szebb jeleit adá jótékonyságának, midőn 20 szegényebb sorsu szinházi egyénnek a nála eddig megrendelt gyógyszerek árát végkép elengedvén, az azokról szóló vevényeket alulirthoz kézbesités végett visszaküldötte; e fölött az igazgatósághoz intézett levelében azon ajánlatot tevé, miszerint mindazon nemzeti szinházi egyéneknek, kiknek saját szavai szerint: „a sors nem engedte meg, hogy fáradságaik után nagyobb dijban részesülhessenek, és igy az élet nehézségeivel kell küzdeniök u. m. a karszemélyzet tagjainak, jegyzedőknek, gépészeknek, szegényebb zenészeknek és szolgáknak" a gyógyszereket ezentul ingyen adatja ki, a többi tagnak pedig, mint az előtt, továbbra is fele áron. — Hasonlóan: *Kis Károly* gyógyszerész „a kigyóhoz" majdnem ugyanazon napról kelt levelében, azon ajánlatot tevé: miszerint a nemzeti szinházi személyzet tagjainak a gyógyszereket szinte fele áron kész kiadatni, egyszersmind kijelentvén: miszerint a jelen évre az igazgatóság által kijelölendő szegényebb sorsu nyolcz szinházi egyénnek 40 pftig a gyógyszereket ingyen adandja.

Ezen felebaráti szeretetből és az intézet iránti rokonszenvből eredő jótékony ajánlatok köztudomásra juttatván, egyszersmind a nemzeti szinház igazgatóságának és összes személyzetének legforrób köszönete nyilvánittatik. Pesten; februar 20-án 1855.

Szigligeti, a nemzeti szinház titkára.

Tárogató.

— A Garay-árvák gyámja nt. *Majer István* ur a „Pesti Napló" febr. 20-iki számában hivatalosan közli az árvák javára történt országos adakozások összegét, melly kimutatás szerint 9998 pft és 57 krt kezelt Majer ur, a melly összegből „a család javára szükségkép történt kiadásokat levonva, 9465 pft a pesti gyámhivatal utján tökésitve lőn." — (E közlemény szerint a „Vasárnapi Ujság" szerkesztőségétől átadatott 110 ft. 36 kr, lapunk mult évi utolsó számában 228 pftot 26 krt mutattunk ki; melly különbség onnan származik, hogy a hozzánk küldött pénz egy részét a gyámnak, más részét az özvegynek kézbesitettük).

x* *Tudományos ujdonság.* Ó-Budán néhány nap előtt a mint egy épület alapgödrét ásták, három nevezetes régiséget találtak a földben. — A telek tulajdonosa Lösch ur, a községi hatóságot, ez pedig ft. Haas Mihály urat, mint a budapesti kerületben kinevezett cs. k. *conservatort* hivatalosan tudósiván, haladék nélkül megvizsgálta azokat a tevékenységéről ismert conservator ur s rendelkezett, hogy a nemzeti muzeumba sértetlenül átszállittassanak. Már eddig bizonyosan ott is vannak. — A talált régiségek mind kőfaragványok, s mind a kövek, mind az irat épsége annál meglepőbb, minthogy a bevésett feliratok után itélve nagyon régieknek kell lenniök.

Az egyik hosszas koczkás alaku $3^1/_2$ láb magas, a másik 5, a harmadik is 5 lábnyi hosszaságu.

1-sö felirat.	2-ik felirat:	3-ik felirat:
DEO INVICTO	DEO AR^{I} MA	FORTVNAE
MITRAE. C.	NIO. LIBEL	REDVCI
IVL. CASTI.	LA. LEO	PVBLIVS
NVS. LEG. AUG$_{C}$	FRATRIBVS	COSINIVS
P$_{R}$. P$_{R}$.	VOTO. DIC	FELIX VC$_{C}$
		LEG. AVGG.
		P$_{R}$. P$_{R}$.

Hogy mit jelentnek ezen iratok, s mikor? készülhettek azt majd kisütik a régiségekben buvárkodó tudós urak, mi csak arra használjuk ez alkalmat, hogy újra figyelmeztessük olvasóinkat, miszerint a magas kormány külön hivatalnokokat nevezett ki arra, hogy a régiségek u. m. épületek, romok, emlékkövek, kiásott pénzek, fegyverdarabok, edények, s t. ilyenfélék megóvására s épségben fentartására felügyeljenek. Ha tehát valaki ilyesmit talál, jelentse a község előljáróinak, azok majd tovább adják hirül e dolgot. Arról meg vagyunk győződve, hogy olvasóink közöl senki se volna képes ollyat tenni, mint egy bizonyos helységben (a nevét ellhallgatjuk) cselekedtek. Ugyanis egy pesti tudós ur meghallotta, hogy ott sok régi-irásos kő van, elment tehát, s ugy találta, hogy azok küszöbnek s más e félének voltak alkalmazva. A legérdekesebbeket megvásárolta és magával vitte azon szándékkal, hogy nem sokára visszatér s a többit is megvizsgálja. El is ment, de köveket már nem talált, mind szét voltak már azok zuzva, mert a lakosok közt az a hir terjedt el, hogy *arany van a régi kövekben eldugva, azért adott értek annyi kész pénzt az a pesti ur.*

x* Ismét birtokában vagyunk néhány népnevelési jó hirnek, s ezeket örömest közöljük, mert ugy tapasztaltuk, hogy olvasó közönségünk nagy része figyelemmel kiséri.

a) *Pesten* eddigelé a vasárnapi tanitásért *csak* 50 pftot kaptak az illető segédtanitók, de illető helyütt hajlandók *Tata* város derék példáját követni, a mi annál helyesebb, minthogy a másodrendü tanitók fizetése *egy* szobából s legfölebb 250 pftból áll, ez pedig ollyan kevés *Pesten*, hogy azért ugyan sok inas le nem vetné a liberiáját, attól félve, hogy

annyi fizetésből meg nem élhet Pesten. — Tehát ezen rövid időn segitve lesz.

b) Pest város a lipótvárosi most épülő templom mellett 17,000 pfton vett szép telket, a mellyre szép és czélszerü iskolát fog épiteni.

c) A tatai izr. község azon örvendetes kitüntetésben részesült a nevelés körül tett érdemeiért, hogy oskolája izraelita *minta-főtanodává* lőn kinevezve.

d) A tanyaiskolák szépen szaporodnak alföldön, legtöbb van a szegedi határon számszerint már 18. Lehet is ott Isten áldása, a hol ollyan derék emberek segitik az ügyet, mint *Ratkó János* uram, ki maga jó szántából *egy hold földet* ajánlott tanyai iskolateleknek. Áldja meg az Isten érte.

e) De még *Majsa* is megérdemli ám, hogy felemlegessük. Ott egy áldott özvegy asszony 500 pftot tett le kész pénzben pusztai iskolaépitésre, 80 pftot ösztöndijul a tanulók számára. Az illyen özvegyeknek aztán két kézből járja az istenáldása. Sajnáljuk hogy nem nyomathatjuk ide a tisztes asszonyság nevét, mert nem jutott el hozzánk.

f) Tisza-Mindszenten van 5

g) a h.-m.-vásárhelyei földön 10 pusztai oskola.

h) *Csongrádnak* csak 2 tanyai iskolája van, de kell ott többnek is keletkezni, hol ugy megkedvelték mint a csongorádi földön. Még a nagy hó sem tudta itt gátolni az iskolába menetelt, hanem apám-uramék befogták virgoncz lovaikat a szánba, felszedték a gyerekeket, s ugy vitték az iskolába, hogy csak ugy gyönyörködött az a jó Isten, a ki az embert okos észszel megáldotta, meg mester uram, midőn azok a gyermekekkel megrakodott szánok vigan beállottak az iskola udvarába. — Még több iskolai hir is van asztalunkon, de egyébnek is kell helyet hagynunk.

x* *Rendkivüli temetés.* A tetétleni pusztán Csonka Márton nevü 100 esztendős gulyás halt meg, *Elek* F. ur szolgálatában, a kinek nagy apjánál is gyakorolta már a gulyás mesterségét, és ollyan szertartással temették el, a mellynek hire aligha be nem futja az egész világot, minél messzebb annál inkább megtoldva foldva. — A temetés vasárnapra esvén, az egész vidékből nagy nép sokaság gyülekezett össze, és valóban volt is mit látnia a szokatlan temetésen, a melly igy ment végbe : egy szekér feketével volt bevonva, arra tették a 100 esztendős gulyás koporsóját s 48 ökröt fogtak a szekér elé, és minden ökörnek fekete fátyol lebegett a szarvain, ugy vitték a temetőbe a halottat. A szekér előtt ment az egész gulya, mellyet az öreg őrzött, a koporsó után ment a tenger nép, legutol pedig az egész ménes.

x* A Duna jege erősen beállott, miután egy hét előtt kissé megindult volt, a viz folytonosan ugy növekedett, hogy a lánczhidon járókelők seregében két ember között versengés támadt, mert az egyik fogadni is akart, olly erősen állitotta *kedden*, hogy a hid láncait alább eresztgették, mert az alantabb lóg most, mint *hétfőn* lógott. — És sehogy sem lehete vele megértetni, hogy a viz emelkedett a hid felé, nem ezt szállitották alább a viz felé. 21-dikén már apadni kezdett a viz, s mi nagyon kivánatos, hogy folytassa, különben aggodalmasan nézhetnének a dunamelléki alacsonyabb fekvésü helységek a *jégindulás* elé.

x* *Kempelen Riza* előfizetést hirdet két kötetben megjelenendő beszélyeire. Az előfizetési dij 1 ft 40 kr pp., mind a két kötetre. — A fiatal irónő munkái kezdettől fogva tetszéssel találkoztak az olvasó közönségnél; minélfogva számos előfizetőt jövendölünk neki.

x* *Jókai Mór* is szétküldé előfizetési iveit legujabb munkájára, mellynek czime „TARKA ÉLET.“

Tartalma e műnek : novellák, beszélykék és életképek a mult és a jelenkorból, nép- és jellemrajzok rövid adomákban, társalmi, irodalmi és müvészi életünk rajza, ismert és ismeretlen nagyságok életrajzai, hímzetek a fővárosi és vidéki életből, levelek a holdból, földi dolgok birálata, ismert regények satyricus folytatása, világi bohóságok víg és komoly színben, kritika a kritikáról, vad és szelid ötletek, nagy és kis háborukból való csataképek, mindenféle vig és szomoru állapotok, stb. — Az e czim alatt foglalt művek még sehol sem jelentek meg. Előfizetési dij a két kötetre 2 forint pp. Az előfizetési ivek beküldésének határideje f. e. márt. 25-ke. Az első kötet megjelenik f. e. april közepén, a második junius közepén. Illő kötelességünknek tartottuk ezen uj vállalatra figyelmeztetni t. olvasóinkat, annál inkább, minthogy a tartalom ollyan vidám kedvderitő olvasmányt sejtet, a minőnek napjainkban ugyancsak szükében vagyunk.

— *Kubinyi* Arnold urtól Várgedéről a következő jegyzékét kaptuk *a Garay árvák javára elsorolandó nyeremény tárgyaknak*, (mellyek az 1854-ik év aug. 27-én a várgedei fürdőben Gömörmegyei ifjak által tartott tánczvigalom alkalmával nagyrészt női kézimunkákban felajánltattak.)

B.V. E. 1 csésze, F.A.-né 1 csésze, K.K.-né czukortartó, F.M.-né virágtartó, F. M.-né sótartó, D.S.-né pohár, F.K.-né csésze, S.F.-né szivartartó, S. F.-né virágtartó, P. M.-né tentatartó, P. A. varró-eszköz, M. K.-né lámpa, 2 pohár, B.V. A.-né 1 tárcza, 2 gyertyatartó, 1 tentatartó, 4 karperecz, *V. L.-né 3 pohár, 1 sapka, B. L.-né 1 sapka 1 varró-eszköz, * * * 2 csésze, V. K.-né óratartó, szivartárcza, M. P.-né varró-eszköz, papucs, M. G. illatszerek, Zs. L. shawl, Zs. O. szivartartó, Sz. A. sapka, Sz. K. sapka, Straniera 1 pohár.

A kihuzás, közbejött akadályok miatt, a jövő fürdőszak beálltával menend véghez, midőn az eredményről is szólandunk.

Szerkesztői könyvtár.

A mult hét több igen becses uj munkával szaporitá könyvtárunkat *Heckenast* Gusztáv kiadóhivatalából. Sietünk azokra figyelmeztetni az olvasó közönséget :

Megjelent a **Család könyve** II-ik füzete. Érdekes tartalmát teszi : Egy növelési elmélkedés *Hunfalvy* Jánostól; Rozgonyi Czeczilia történeti jellemrajz *Mészáros* Károlytól; több természettudományi, népszerüen irt értekezés : A meleg eloszlásáról *Hunfalvy* Jánostól; a jégesőről *J—s*-től; a galvanizmus és galvanoplasztikáról *Török* Sándortól; a haltenyésztésről; végre a drezdai szinház leirása és rajza, s egyveleg. — Az egyes czikkeket számos *fametszet* kiséri. A csinos *aczélmetszet* egy hazatérési jelenetet ábrázol.

A magyar nyelv és irodalom kézikönyve a mohácsi vésztől a legujabb időig, vagyis az utóbbi három század kitünőbb irói és költői életrajzokban és mutatványokban feltüntetve. Kiadta *Toldy* Ferencz. Első kötet a XVI. XVII. és XVIII. század költői. Pest, *Heckenast* Gusztáv tulajdona. 1855. — Ezen munka czélja az, hogy annak, ki az irodalommal meg akar barátkozni, vezérfonalul,—annak pedig, ki az irodalom történetét akarja ismerni, segédkönyvtárul szolgáljon. Hogy illy munka megirására nem volt senki alkalmatosabb, mint Toldy Ferencz, a ki egész életét a magyar irodalom kincseinek kiaknászására forditotta, s fáradhatatlan szorgalmának, éjjel-nappali buvárkodásának a lefolyt 30 év alatt már olly számos példáját adta, azon nem fog kételkedni senki. Csak azt kell most kivánnunk irodalmunk közös érdekében, hogy ne legyen magyar ház, mellynek fedele alatt irodalmunk legszebb virágainak e gyüjteménye fel ne található legyen. A munka összesen 3 vastag kötetből fog állani. — A megjelent első kötet Farkas Andrástól Kisfaludy Sándorig (1538—1844.) terjed, s az ezen idő alatt élt összes költőinknek életrajzait s válogatott müveit hozza. A második kötet a XIX. század költőinek lesz szentelve Kazinczy Ferenctől Arany Jánosig. A harmadik kötet a XVI—XIX. század prózairóit foglalandja magában. — Az egész munka ára 6 pft, mellynek lefizetése könnyitve van azáltal, hogy az első kötet átvételekor 4, a második kötetnél 2 pft fizettetik le.

Keresztyén imák a házi ájtatosság növelésére és a protestans ker. felekezetek használatára. Irta *Dobos* János czeglédi ref. lelkész. Pesten, kiadja *Heckenast* Gusztáv. 1855. A szerző neve olly név az egyházi irodalom terén, hogy örömmel üdvözlendi ez imákat, s vigaszt meriteni sietend a hit ez uj kutforrásából minden vallásos lélek. Ára az aranyozott szélü keménykötésü diszes könyvnek 2 pft.

A magyar előidőkből. Irta *Jókai* Mór. Pest 1855. *Heckenast* Gusztáv tulajdona. — Két kötet elbeszélés, irva azzal a tollal, mellyet a „Vasárnapi Ujság“ olvasói sokkal jobban ismernek, semhogy nekünk még bővebben kellene szólani róla. Ára a két kötetnek 1 ft 40 kr. p.

Téli könyvtár, legjelesebb s legkedveltebb külföldi regények gyüjteménye. Első kötet : **Nehéz idők.** Irta *Dickens* Károly, angolból forditotta dr. *Récsi* Emil. Első rész. Pest 1855. *Heckenast* Gusztáv tulajdona. —Kellemesen fogja meglepni regényolvasó közönségünket ez uj vállalat, mellynek élén Récsi Emil elismert izlése kezeskedik, hogy csak jó regényeket várhatunk jó forditásban. A regény, mellynek első részét hozza az első kötet, *Dickens* Károlytól van, Anglia legnépszerübb, legkedveltebb irójától, azon Dickenstől, kinek minden megjelent uj müvét százezeren veszik, s még tizszer annyian olvassák Angliában. — A „Téli könyvtár“ előfizetési dija 10 kötetre 5 pft; tehát minden kötet csak 30 pkrba kerül.

Továbbá megjelent : **Egyházi szokások és szertartások.** A nép- és vasárnapi iskolák számára, irta Dr. *Zimmermann Jakab.* — Pest, 1855. Müller Emilnél. Rom. kath. hitfelekezetüek számára irt munkácska. Ára csak 6 pkr. (Ugyanez megjelent, szintén Müllernél német nyelven is.)

Szerkesztői nyilt posta.

H. L, Sz—k : A három küldemény kezünkhöz érkezett. Kettőt közlésre szántunk, mihelyt tárgyhalmazunkban rés nyilik.

Csalomjai : Érdekkel olvastuk a „hiányok“ lajstromát. De most már kérnénk e jól forgó tolltól a közönség számára is valamit. A „rajz“ nem az, a minek eredetileg kellett volna lennie.

V. Gy. : A magyarázatok hivek; közölni fogjuk.

M. I. B. Sz. Gy. : A versek nem adhatók.

T. I. B—e : Igen sajnáljuk, hogy lapunk kimért hasábjain egyes vidéki községek magán érdekeinek nem szentelhetünk nagyobb tért. Közlendjük a tudósitás lényegét. Az ajánlott czikkek megindítását szivesen veszszük.

D. J. K—t : A „beszély“ nem nekünk való.

H. S. N. Sz—s: A czáfolatban a czikk szerzőjére nézve hibás a kiindulási pont. Történelmi részét örömest közlenők, de a czikk érdeme, ha van, ugy sem historiai hűségében, hanem abban áll, hogy *népmonda*. Az egyedüli czáfolat itt nézetünk szerint csak az lehetne, hogy bebizonyitsuk, mikép az *nem népmonda*. A czikknek semmi históriai igénye nem levén, meg fog ön engedni, ha czáfolatának történelmi részét is mellőzhetőnek, vagy legalább halaszthatónak tartjuk.

Z. J. G—nitz : Mult évi mártiusi—juniusi folyamból nincsenek példányaink. A küldött öszveg iránt szíveskedjék ön rendelkezni. Többire nézve intézkedtünk.

Sz. G. M. K—k : Az érdekes ismertetésért köszönetünket. Minél több illy küldeményt Erdély szép földéről.

E. I. P. A másik küldemény kezünkben van. Többet magánuton.

R. J. D. V—n : Az „előidőket“ nem használhatjuk.

Felelős szerkesztő : **Pákh Albert.**

Nyomtatja és kiadja **Landerer** és **Heckenast**, egyetem-utcza 4-ik szám alatt, Pesten.

< Beleinyesi rk. templom >

Biró József: A < >

Ism. Egy. L.

Erdélyi Múzeum

1937. 292. l.

Bíró József: A belényesi róm. kath. templom

(Kny. Archaeologiai Értesítő)
8°, 7K, 16L, Budapest, 1935.

Belényesi rk. templom

ból készült cső, melyet a fúrólyukba megfelelő eljárással süllyesztenek le.

Bélésfal, leásott földpartok, bevágáslejtők megtámasztására szolgáló fal. Bevágásokban akkor készítik, ha valamely okból a kiásandó föld mennyiségét csökkenteni kell. Elől $^1/_5$ hajlással, hátul merőleges síkban kőből, téglából v. betonból építik.

Béléslemez, vasszerkezeteknél előforduló alkatrész. Ha az egymáshoz kötendő (szegecselendő v. hegesztendő) vasszerkezeti elemek között hézag keletkezik, azt B.-zel töltik ki, nehogy a hézagba jutó nedvesség a vasszerkezet elemeit megtámadja. Erőtani szerepe nincs.

Belesz *(Blesovce)*, nyitramegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 379 lak.

Bel étage [beletázs], francia, a. m. szép emelet, átvitt értelemben: első emelet.

Beletháza *(Belotinț)*, temesmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1027 lak.

Belezna, kk. Somogy vm. csurgói j.-ában, u. p. Surd, u. t. Zákány. (1930) 1600 lak.

Beleznay *(Pilisi)* család, a Somogy vm.-i Beleznát már a mohácsi vész előtt bírta. *Ferenc* és *András* 1635-ben nemességújító címereslevelet kapott. *János* altábornagy unokája, *Sámuel* kamarás, 1800-ban magyar báró, majd 1805-ben magyar gróf lett. Azonos nevű fia 1818-ban agyonlőtte, ezért kivégezték.

Beleznay *Antal*, zeneszerző, *1859, †1915. Nagyváradon működött mint egyházi karnagy és tanár. Miséket és számos, a maga korában népszerű dalt írt. Endrődy Sándor kurucdalait megzenésítette.

Beleznay *László*, ügyvéd, sportférfi, *1891. A világháború előtti években a rövidtávú gyorsúszás többszörös bajnoka volt. Az Úszószövetség alelnöke és vizipólócsapatának kapitánya; sport-szakíró.

Belfast [belfeszt], város és városgrófság É.-Irországban; É.-Irország fővárosa, a hajózható Lagan torkolata mellett. Kat. püspöki székhely és az ír protestantizmus központja. Szabályosan épült város. Egyetem, főiskolai kollégiumok, botanikus kert; jelentős szövőipar, hajóépítés, vas- és gépgyártás. (1926) 415.151 lak.

Bélfenyér *(Belfir)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1522 lak.

Bélférgek, az ember és a magasabbrendű állatok (ú. n. gazdaszervezetek) bélcsatornájában ivarérett formában élősködő férgek gyüjtőneve. A B.-ek igen bonyolult fejlődésének egy-egy ciklusa legtöbbször különböző fajú szervezetekben folyik le *(gazdacserével összekötött nemzedékváltakozás)*. A féregpete embrióvá, ill. lárvává leginkább egy v. több köztigazdában fejlődik; a lárva végül a végső gazdába jutva, abban fejlődik ivarérett féreggé. A széklettel kiürülő pete, ill. lárva újra kezdi e körfolyamatot. A peték általában féltized-egytized mm nagyok; szerkezetük a fajra sokszor jellemző. A lárvaforma szerkezete még típusosabb, különösen a galandférgek *borsókának* (l. o.) nevezett lárváinak a szerkezete. Az ivarérett férgek alaki tulajdonságai és nagysága fajonkint roppant eltérő; nagyságuk néhány mm, néhány cm és 10—15 m között váltakozik. A B.-eken jól megkülönböztethető az elülső és a hátsó testvég. Az elülső (feji) testvégen vannak a B. tapadó és kapaszkodó szervei: a szívókák, sok fajnál a horgok, olykor horogkoszorúk. A legfontosabb kórokozó B.-ek a laposférgek *(Plathelminthes)* és hengerférgek *(Nemathelminthes)* altörzsébe tartoznak. A laposférgek közül különösen a galandférgek *(Cestoda)* gyakoriak; ezek a leghosszabb B.-ek. A kifejlett, szalagszerű galandférgen jól megkülönböztethető: 1. a fej *(scolex)*, a tapadótálcsákkal és olykor horogkoszorúval, 2. a nyak és 3. a néhány- v. többszáz, esetleg többezer ízből *(proglottis)* álló lánc. A laposférgek egy másik osztályának, a legtöbbször levélalakú mételyeknek *(Trematoda)* tagjai között is akad B. A hengerférgek közül a legfontosabb a fonálférgek *(Nematoda)* osztálya: a férgek teste hengeres, ízekre nem osztott, de sokszor gyűrűzött.

A leggyakoribb galandférgek: a horgasfejű galandféreg *(Taenia solium)*, a símafejű galandféreg *(Taenia saginata)*, a szélesfejű galandféreg *(Diphyllobothrium latum)*, az *Echinococcus granulosus*. Gyakoribb fonálférgek: a bányaféreg *(Ancylostoma duodenale)*, a végbélgiliszta *(Enterobius vermicularis)*, az ostorgiliszta *(Trichuris trichiura)*, az orsógiliszta *(Ascaris lumbricoides)*, a *Strongyloides stercoralis*. A B.-ek élősködése néha nem jár a gazdaszervezet károsodásával, máskor enyhébb v súlyosabb megbetegedés (bélpanaszok, ideges tünetek, viszketés, vérszegénység) követi a féreginváziót. Az ember sok B.-nek a végső gazdája; a köztigazdák ilyenkor háziállatok (sertés, szarvasmarha, juh, kutya, stb.), halak, bolha, tetű, alacsonyabbrendű rákok. De lehet az ember is köztigazda. Az ember kellően meg nem sütött-főzött hússal, más ételekkel, v. tisztátlan kézzel fertőzi önmagát. (L. a *65.* és *66.* sz. képtáblát.)

Bélfodor (latinul *mesenterium*), erős hashártyalemez, mely a bélcsatorna hosszú bélrészletét lazán a gerincoszlophoz erősíti.

Belfort [-for]. **1.** Különleges jellegű közigazgatási kerület (ú. n. territórium, az egyetlen ilynemű Franciaországban) Franciaország K.-i határvidékén, a svájci s a német határ közelében. Területe 608 km², (1931) 99.400 lak. **2.** Az előbbinek székhelye, elsőrangú erősség. Erődítményeit Vauban (l. o.) kezdte építeni a XVII. sz.-ban. Nagy helyőrség; bor- és gabonakereskedelem, szövő- és festékipar. (1931) 42.511 lak. A középkorban és az újkor elején Pfirt német grófsághoz, majd az osztrák Sundgauhoz

braziliai állam fővárosa és kikötője, Brazilia negyedik városa; érseki székhely, egyetem. B. az Amazonasvidék terményeinek kiviteli kikötője. 1616-ban alapították, (1929) 279.491 lak.

Belemnitidae, a *Dibranchiata Cephalopodák* egyik kihalt csoportja. Képviselői a triasztól az eocénig éltek. Mai rokonaikhoz: a tintahalakhoz hasonlóan, csak belső vázuk volt s ebből legtöbbnyire csak a legalsó, szivaralakú, tömött mészanyagból álló részlet, az ú. n. *rostrum* maradt meg. Az állat tulajdonképpeni lakóhelye, a *phragmokon*, csak igen ritka esetben maradt meg.

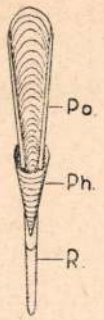

Belemnites helyreállított képe. *R* rostrum, *Ph* phragmokon, *Po* proostracum.

Belence *(Belinț)*, temesmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 2082 lak.

Beléndek, *Hyoscyamus*, a burgonyafélék családjába tartozó növénynemzetség. 11 faja Eurázsiában és É.-Afrikában él. Hazai a mérges bolondító B. *(H. niger)*. Gazos helyek, legelők növénye. Levele *(Folium hyoscyami)* értékes gyógyanyag. Belőle vonhatók ki a *hyoscyamin* és a *scopolamin* nevű, a gyógyászatban fontos alkaloidák. Korsóalakú csészéje megmaradó, sokmagvú tokja fedővel nyílik. Magva is veszedelmesen mérges. A B. mérgező hatása nagyjában olyan, mint a maszlagos nadragulya alkatrészeiben foglalt atropiné. A különbség abban áll, hogy a hyoscyamin helybeli izgalmi tüneteket alig vált ki, az izgalmi időszak rövidebb, a deliriumok nyugodtabbak és a mély álom tartósabb. A scopolamin hatása abban különbözik az atropinétól, hogy álmot, esetleg comát (mély bódulatot) vált ki és szívdobogast nem okoz. A két alkaloida gyógyászati használata: a hyoscyamin altató és görcsoldó hatású, a scopolamin pedig, különösen morphiummal kapcsolatosan chloroform- és étheraltatások bevezetésére, a szülészetben a szülési fájdalmak enyhítése céljából, félbódulat előidézésére, az elmegyógyászatban elmebajosok dühöngésének megszüntetésére stb. használatos.

Bolondító beléndek, Hyoscyamus niger.

Belényes *(Beiuș)*, biharmegyei község a Fekete Körös partján, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 4249 lak. A XIII. sz.-ban bányászati jogot nyert. A nagyvárad-belényesi g. kel. és az arad-belényesi g. kel. román esperességek székhelye. Szép r. kat. temploma 1752-ben épült; Mária-képét ismeretlen, XVI. sz.-i francia mester festette. Főoltárát *Hebenstreit* József pesti szobrász faragta, egyik képe *Kracker* műve.

Belényesforró *(Forău)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 1316 lak.

Belényesirtás *(Lazuri)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 558 lak.

Belényesörvényes *(Urvis)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 1206 lak. Határában barlang.

Belényessonkolyos *(Suncuis)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 992 lak.

Belényesszeleste *(Săliste-de-Beiuș)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 454 lak.

Belényesszentmárton *(Sânmărtinul-de-Beiuș)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 540 lak.

Belényesszentmiklós *(Sânnicolaul-de-Beiuș)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 423 lak. Páloskolostor romjai.

Belényesújlak *(Uileacul-de-Beiuș)*, biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik. (1930) 1351 lak. Ősrégi templomát átépítették.

Belényesvalány *(Valănii-de-Beiuș)* biharmegyei község, Tr. óta Romániához tartozik (1930) 447 lak.

Belépés. 1. Sportkifejezés. Távolugró versenyeknél fehérre meszelt lécről (dobbantólécről) kell elugrani. Ha az ugró lába ezen belül ér földet, mielőtt a levegőbe ugrik, akkor B. címén érvénytelenítik az ugrást. **2.** Csillagászati kifejezés, l. *Immersio*.

Belérték, 1. Az érmékben levő nemesfém tényleges értéke folyó pénzben kifejezve. Aranyvalutás országokban rendesen csak az aranyérmék B.-e egyezik azok névértékével, a többi érmék B.-e a névértéknél jelentékenyen kisebb. **2.** Részvényeknél B. a részvénytőkéből és a nyilt tartalékokból egy-egy részvényre eső összeg. A titkos tartalékok, mivel ismeretlenek, ennél az értékelésnél nem vehetők tekintetbe.

Béles, régi magyar tészta. Vajas tésztához hasonlóan hajtogatott; mákkal, dióval, almával v. túróval töltik. Félig kelt tésztából, palacsintához hasonlóan is készül.

Bélés, az építészetben az ajtó-, kapu-, ablaknyílásnak a falvastagságban levő felülete, melyet gyakran fával v. kővel borítanak.

Béléscső, mélyfúrással (l. o.) készített fúrólyukak oldalfalát beomlás ellen biztosító, leginkább vasbádogból v. öntöttvas-

Uj Zsidó Lex. IV. K.

MDK

Belényesi Anna, VI.o.tan.

Kiepest. Állami Általános Leányiskola.

13. Gesztenyés néni.

Magy. Nj. Képzőm. Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.
Növ.Képtár. 1918. aug. 16. -szept.15. Kat.

Belényesi Asztalos János, asztalos MDK

1707 ben a nagybányai /Szt István/ templombeli "hosszu vagy paraszt kar" elkészitésével kapcsolatban olvassuk nevét.

574.o.

Szász Károly: Adatok a nagybányaiképirók, kő- és fafaragók történetéhez.
KlemenEml. 566-576.o.

teszik s keményen megszorítja s ott tartja enehány napig alatta, azután öszvekötözi spárgával, s úgy lesz jó.

12. Egy pengettő is kell, az kin az gyapjat megszaggatják, vagy pengetik, az penig egy hosszú fabúl s egy vastag húrbúl áll.

13. Egy nagy famedencze, az kiben az festéket megőrlik, ahoz egy hosszú fa bot, az kivel őrlik az festéket, olyan mint az, kivel mustárt szoktanak őrleni.

14. Egy nagy üst, kiben az festéket gyapjúval együtt megfőzik.

15. Az gyapjat, mikor megveszik, igen szépen megmossák, s megszárosztják, vadnak osztán olyan nagy kétfülű kosarak, az kikben mosva s szárosztva felszedik az földrűl.

(Eredetie a bécsi cs. kir. udvari kamara levéltárában az Apaffiának között.) Közli: *Dr. Thallóczy Lajos.*

A Dobó-család kincsei. Az alább közlendő s régészeti szempontból is érdekes összeírás keletkezésére vonatkozólag a következőket jegyzem meg. Dobó Ferencz bars-vármegyei főispán 1602. évben meghalt. Hátrahagyott végrendeletében a királyt legfőbb gondnokul kéri fel. Főörökösévé Balassa Jánost, Balassa Bálintnak s Dobó Krisztinának fiát teszi; de ez még 1602. év nyarán meghalt Boroszlóban, hová tanúlmányai végett ment. Utánna, a végrendelet értelmében Perényi Zsófia következett mint főörökös. Ekkor a hagyaték összeírására a király három biztost küld ki, kik eljárásukról 1603. január 29-én tesznek jelentést, a melyben az elhúnyt Dobó Ferencz után maradt drágaságok ekként vannak felsorolva:

«Vasa argentea deaurata multa et varia sunt, patinae, orbes, cupae, pocula, paterae, cantari, pelves, amphorae sivé infundibula et similia, uti forma ita pondere inter se variantia, inter quae insigne opus est *pelvis ingens cum amphora sive infundibulo quondam Johannis regis, ut ex insignibus apparet*, mediocris ponderis et artificii exquisiti. Exstat et *Corvini regis amphora sine pelvi*, minoris quidem ponderis sed exquisitioris artificii. Sunt et *orbes rotundi scuticulorum instar, item fibulae non totos tres digitos latae, quibus veteri Hunnorum more magnatum iuvenes ornabantur.* Item gladii et pugiones vetustatem quoque prae se ferentes. Reliqua vasa argentea vulgarioris sunt generis . . . . . Est et aurearum rerum mediocris suppellex, torques complures, *mumismata*, *monilia*, annuli et his inclusae gemmae ac uniones.» Végűl megjegyzik a kiküldött kir. biztosok, hogy ezen tárgyakból nyolcz darabot a király számára választottak ki.

(Az országos levéltár kincstári osztályából Relationum Commiss. Reg. fasc. 4. Nro 4.) Közli: *Dr. Vincze Gábor.*

Belényesi Ötvös György, I. Apafi Mihály fejedelem aranyverőjének szegődsége. Apafi Mihály fejedelem háztartásában az ötvösök nagy szerepet játsztak. Ötvös néven, két műiparág munkásait nevezték: ötvös volt az ékszerkészitő, s így hitták a pénzverőket — Münzer — is. Mindkét rendbéli ötvösnek a főnöke *Belényesi György* uram volt, kinek szegődségét nem lesz érdektelen bemutatni.

Egy gira arany czementelésétől kapott . . .	den. 45
Egy gira ezüst tesztézésétől kapott	» 50
Egy arany példázásától kapott	» 3
Egy tallér példázásától kapott	» 4

Egyébféle munkától az munkának mivolta szerént megalkuva fizetünk. Mig az aranyverést elvégzi, vagy penig mikoron ezüstöt tesztétünk, akkoron és addig napjában lészen praebendája ez szerint:

Fejér czipó	nro 2
Asztali czipó	» 3
Köz czipó	» 9
Bor	itcze 3
Ser	» 3
Tehénhús	℔ 5
Tyúk	nro 2
Szalonna	℔ 1
Eczet	itcze ½
Borsó, köles kása, árpa kása . . .	ejtel ½
Vaj egy hétre	itcze 1
Méz » »	» ½
Gyertya	nro 5
Per diem abrak	mércze 1

Egy lovára széna. Egy hétre kap egy szekér fát.

Gy.-Fejérvár die 14 Martÿ 1675.

(Eredeti a bécsi udv. cs. kir. kamara ltárában.)

Adorján.

Hazai tud. intézetek és leletek.

— *Az országos régészeti és embertani társulat* második ülését február 25-én délután 5 órakor Pulszky F. elnöklete alatt és díszes nagyszámú közönség előtt tartotta meg. Első előadó a társulat titkára Dr. Hampel József volt. Bemutatja a mult esztendőben

Arch. Ert. 1879.

megjöva

Belényesi György

ötvös

főpenzverő

XVII. sz

l. Thallóczy=

Szaradok 421. l.

1878. 429. l

430 l.

Belényesi György

ötvös

Erdély 1940.

SILBERNES WEINGEFÄSS DES KANZLERS MICHAEL TELEKI. ARBEIT DES GEORG BELÉNYESI. 1687.

Belenyesi György

ötvös

Csobolyó 1687 ből
Gróf Teleki Domokos
tulajdona, letéve
az Iparm. Muzeumban

Inul

Roll Layos dr. V. 310.

Belényesi György

Körzegi
XVI. t.

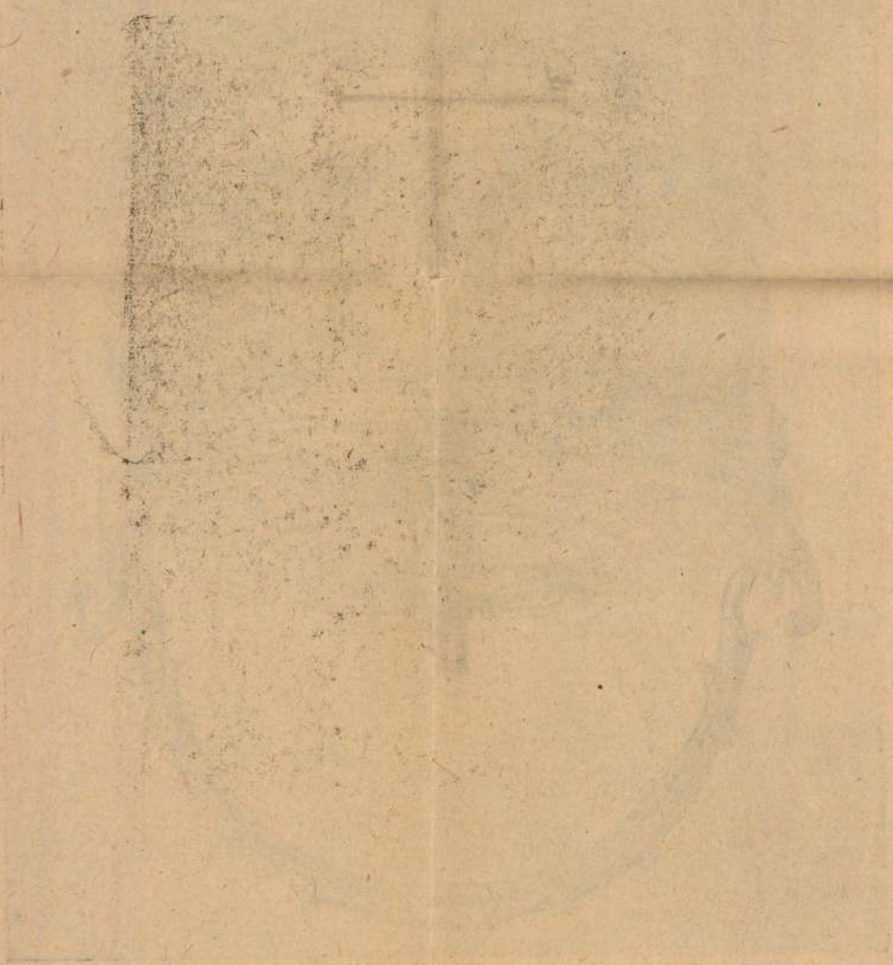

Gróf Teleki Domokos *Graf Dominik Teleki*

689 *b* Georgius Belényesi
„Csobolyó". — *Weingefäß.*
Fogaras 1687.

Beleinyesi György

ötv.

l.

Kőmagyötvi.

689. r.

Beleinyesi György

ötvös Fogaras

Kőmagyótvj 115. l.

689 **Georgius Belényesi,** e. 1685—1686. (A fejedelemné udvari ötvöse s a pénzverőház igazgatója. A marosvásárhelyi Teleki-levéltár 1689-i adata szerint „sokat dolgozott Teleki Mihálynak Fogarasban." — *Hofgoldschmied der Fürstin u. Leiter der Münzstätte. Arbeitete nach Archivdaten viel für M. Teleki in Fogarasch.)*

Jegy nélkül — *Ohne Marke:*

a) Biblia kötése Apafi-címerrel s alábbi felirattal: — *Einband einer Bibel m. Apafi-Wappen u. Inschrift.*

„BIBLIA SACRA MICHAELIS APAFI PRINCIPIS TRANSILVANIAE 1680. — DONAVIT FAMVLO FRATRI SVO ANDREAE TOLDALAGI 1680."

Gróf Bánffy György. Expos. 1884 : II, 122, 10, 3.

A fenti jeggyel — *Mit obiger Marke:*

b) „Pogánypénzes csobolyó", címerekkel és alábbi felirattal — *Weingefäß m. antiken Münzen verziert; an d. Seite 2 Wappen und Inschrift: „MICH: TELEKI DE SZEK C(ELSISSIMI) P(RINCIPIS) I(NTIMVS) CON(SILIARVS) . . . — VER JVDITH AN. D. 1687."* M—*H* 30

Gróf Teleki Samu (1884), gróf Teleki Domokos (1931). Expos. 1884 : IV, 24, 48; 1931 : 261, képpel — *mit Abbildung.*

c) Tányér. — *Teller.* — „1689."

Gróf Teleki József, Sárospatak. (Csányi.)

~~*d)* Hasonló tárgy, mint 689*b*). — *Ähnliches Gefäß wie Nr. 689b).*~~

~~Ref. egyház — *Ref. Kirche*, Gernyeszeg. (Csányi.)~~

Belényesi György

Fogarasi ötvös

l. Bárányné Oberschall M.

A népművészet könyve.

Bp. 1940.

1115 l –

1116. l

Vángel Jenő dr. VI. 2.27

Beleinyesi ötvös
György

l.

Kampis ~~[illegible]~~ Antal

Erdély iparművészetéről. Bp. 1936.
19. l.

577

1909.

-én.

i delta déli végében lévő Pooree
őtemploma foglalja el legfölül
dig üveglámpással ~~a melynek kö~~ és ennek körében
~~ik le figyelmünket~~ A háttér derült

:m.
-iki 120201 sz. leirattal 800 K-ért
tz 1909:XI.8-án a 872 sz.nyugtára.--
: 7-én 2006 sz.a.

Beleinyesi Ötvös György

ötvös és főpénzverő-
mester Apafi udva-
rában Gyulafehérvá-
ron.

rőd

Huszerdpénz

506. l.
579. l.

Belényesi György

otvös

rod

Gerard 168 l

Vác, sůřetněma

11.499-500

Belényesi Ötvös György

l.

Biró Erdmüv

105, 252. l.

Belényesi György

ötvös

Teleki Mihály égett boros csobolyója, 1687, Gr. Teleki Domokos tulajd.

Repr.

Bárdb 580, 583. l.

Képpel

Költő is, tudós
mélységeit. Aki több
kevés olyan tudós
kedves és vonzó él
rátaláljon ártatlan
panbuborékot erege
ősmagyar sirokat, n
nos viznek való szil
ért ez őskoru vitéze
igaz gyönyörüség va

Ha az évjárato
teleki Edét illeti me
már régen ismert és
játhyval indult Vaj
sége volt. Lirikus,
misztikusan. Miszti
sága, amely sok szé
meg is csipkedték
ral kezdte: „Égnek
ban még szebbre

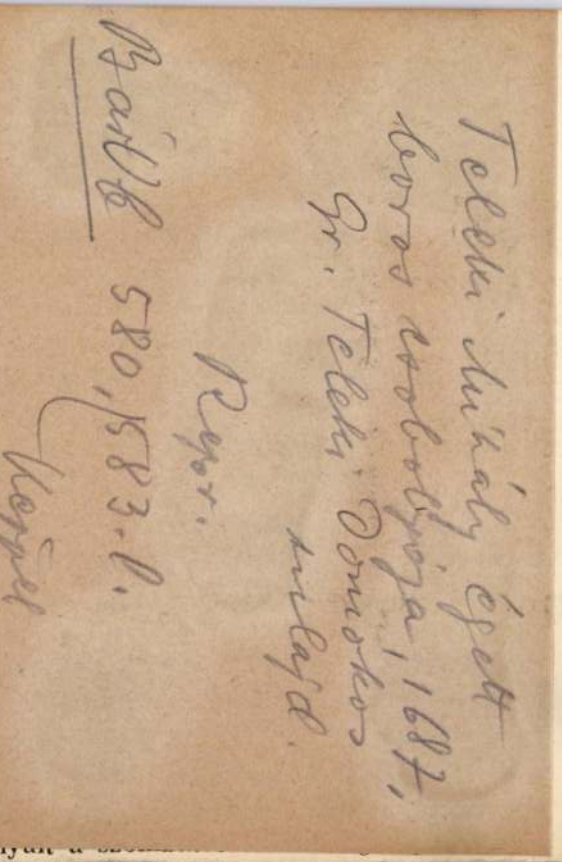

kos krónikázást, amely viharos rövidséggel tört a csattanó felé és «tarka krónikák» név alatt honosodott meg a magyar ujságirásban, tulajdonképpen ő alapitotta meg. De az élet nem türi azokat, akik meghumorizálják a fonákságait és ha szerét ejti, rossz tréfával fizet a jó tréfáért. Szigethynek is igy fizetett. Megtette Szeged főlevéltárosának. És ebben az a humor, hogy világéletében gyűlölte a leveleket, ötven közül egyet, ha felbontott, de mert leküzdhetlenül udvarias, mégis felelt mindegyikre. Levelet kapott egyszer valakitől, kelletlenül felbontotta, de csak az aláirást nézte meg, aztán válaszolt. Csak ennyit: „Tartozásom kiegyenlitésére küldök önnek öt koronát a mai postán. Kérem, irja meg, hogy még mennyivel tartozom." Később kiderült, hogy az illető nem is hitelezője, de tisztelője volt és szerencsét kivánt neki a kinevezéséhez.

— No, és most mit csinálsz? — kérdezte elfojtott jókedvvel Kanizsai Ferenc, akinek nagyon tetszett ez a bohózatba illő levélhistória.

— Hát azt, — felelt Szigethy — hogy levélre többet nem válaszolok. Hiszen látod, milyen bajt okoz a levélirás.

— Én meg — mondta mosolyogva Kanizsai — nem fizetnék

Belényesi György

A m. tört.
ötvösmünkiáll.
lajstr. Bp.
1884. IV. t.
2. szekrény
~~[illegible]~~, 48. sz.

II. t. 10. tarló. 3. sz.

Belényesi György

Erdély régi
művészeti em-
lékeinek kiáll-
az Iparm. Muz.-
ban. Bp. 1931
52. l. 261. 7.

Cement 200 Kgr.

Kavics 1·00 m3

Juvar 1/2 napra (Scha

Szóval: Egyszáztizennyo

Munka telje

A Salamon torony épületén, a
sarkán beton csatorna kés
Kőagyag csatorna a falb
Az uj falépcsőnél
padka kifaragása

A fenti munkálatok megtörténtét, és
felhasználását igazolom:

Nagrand Miklós
épitőmester
mivezető

Vizegra

118.80. P. végépreggel helyes
Jelenkfőnöz

bizonyítva a stílustörekvések izmos és az erdélyi szellemben gyökerező voltát és létrehozva az erdélyi kisplasztika remekeit.

Az erdélyi éremstílus kialakulása Báthori Zsigmond uralkodásához fűződik. Az idegbeteg és hiú fejedelem maga köré minden nemzetiségű művészeket gyüjtött, akiknek az volt a feladatuk, hogy az ő különös, egzaltált személyének emléket állítsanak. Nagy emlékérmén (Galvano másolata a Nemzeti Múzeumban) látjuk az ifjú fejedelem hosszú, sovány, manierisztikusan megnyujtott fejét a homlok fölött fellobbanó hajfürttel; megjelenik beteg lénye az Ernst-gyüjtemény finom francia miniatűrjén; zseni és hadvezér a prágai rajzon, szakállasan, méltóságteljes tekintettel, boltozatos homloka felett lobogó hajjal. De egyik művész sem fogta fel olyan emberien, olyan póztalan igazsággal, mint az erdélyi ismeretlen éremvésők, kiknek művein egész lelki fejlődését lépésről-lépésre nyomon kísérhetjük. A fiatal fejedelem (1589, Nagybánya) díszes páncélban, jobbjában buzogánnyal, kissé hátradűlő törzzsel, előreroskadó, nagy, koraérett fejjel áll meg előttünk. Feje súlyát alig bírja el a gyenge nyak, forgós sisakját baljában maga elé tartja. Előkelő, de terheltségről is tanuskodó profilja finoman rajzolódik ki. Homloka magas, szeme és orra nagy, érzéki szája kissé kinyílt, haja gondosan lesimított. Ez az arc később mindinkább megváltozik (93—95, hely jelzés nélkül). Tartása feszes lesz, kihúzza magát, fejét fölveti, az azelőtt ügyetlenül és erőtlenül tartott fejedelmi buzogányt büszkén, élénkebben fogja meg, hódolatot parancsolóan. Arca elhízott, vonásai eldurvultak, orra meggörbült, szeme összehúzódott, száját összeszorítja, energikus, erős álla is érvényesül. Haja durvább és rövidebb, csak a homlok fölött ágaskodik fel egy csimbók. Kövérsége néha öregesen petyhüdtté teszi és végül is a rettegett fejedelem képe démonivá torzul (1598-as tallér) a művészek vésőjén. Szándékosan hangsúlyozzák kellemetlen vonásait, körtealakú fejbúbját, hatalmas karvaly orrát, egykor magas homloka már alacsonynak tűnik fel, meredt, dülledt szemei egzaltáltak, szája húsosan érzéki. Ez már nem a reális Báthori, hanem egy torz alak, az emberi rossz tulajdonságok, bűnök megtestesítője. A későbbi fejedelmek érmei közül csak

kevés veheti fel a versenyt a Báthori-ábrázolások jellemző erejével, de a legkiválóbb darabok sorozata oly változatosan és hűen mutatja be a fejedelmek lelki arcképét, hogy a legnagyobb elismerést érdemlik meg. Borzas fejedelmi süveg alatt gubbaszt a törődött Rákóczi Zsigmond (1605-ös érem), sovány, beesett arccal, lelógó bajusszal, hegyes szakállal.

Rákóczi György (1631-es kolozsvári tizes arany) arca majd kicsattan, olyan duzzadt és vérmes. Okos és számító, tépelődő, de energikus vonású az apa, akaratos és dacos a fiatal (1655-ös nagybányai tizes). Csupa frisseség és élénkség Kemény János (1661, Kolozsvár). Felhúzott szemöldökei alatt mosolygó, barátságos szemek. Csupa egészség, jóindulat, de a markáns profil tele van gúnnyal és szatírával is. Ez Kemény János, amilyennek önéletrajzából isberjük. Szelíden mosolyog Barcsai erélytelen arca (kolozsvári tizes arany, 1660). Sűrűn tünnek fel az utolsó fejedelem, Apafi pipotya vonásai. Ekkor már a technikai kivitel is nagyon hanyatlik. A rajz kezdetleges és rossz. A díszítésben kevesebb az ízlés, az érem, a csegely a legváltozatosabb formák, hold-, nap- és csillagalakúra (1668, Fogaras) vágásával próbálják érdekessé tenni. Apafi éremvésőjének neve is ismeretes: Belényesi Ötvös György.

A legnagyobb fejedelem: Bethlen Gábor arcát sokszor próbálták visszaadni, de legtöbbször kevés eredménnyel. Csak egyszer sikerült a nagyvonalú egyéniséget megközelíteni. Hatalmas tollas süveg tölti ki a tér nagy részét, alatta kis csúnya fej gondterhes profilja (körmöcbányai emlékérem).

Erdély gazdag aranybányái miatt virágzó éremtermelés stílusa egységes képet ad. Nyoma sincs az egykorú érmek, Rudolf és II. Mátyás bodros hajának, hullámos drapériáinak. A barokk póz és pátosz távol áll Erdélytől. Az alakok csak enyhén domborodnak ki, de síkszerű eszközökkel, a fej volumenjét is képes érzékeltetni a művész. Az alakok mindig profilban állanak, ha pedig mégis magas reliefet kívánó homloknézettel találkozunk, biztosra vehetjük, hogy a tervező művész nem volt erdélyi, vagy legalább is művészete gyökerezett idegenben. Az alakok a legtöbbször majdnem térdig láthatók. Fövegük, vagy alsótestük a köriratot megszakítja. Termetük gyakran kissé modorosan magas. A páncélt, a mentét gazdag

Belényesi György

ötvös

NYOMDAVEZETŐSÉG

TELEKI MIHÁLY KANCELLÁR EZÜST CSOBOLYÓJA, BELÉNYESI GYÖRGY MŰVE, 1687.

Gerevich

nek, petróleumlámpával világítanak, nincs se rádiójuk, se telefonjuk. Ezt a zárt és anakronisztikus világot állítja szembe a film napjaink kegyetlen, gyilkosságokkal „tarkított" valóságával.

Peter Weir tehát nemcsak feszült, borzongató bűnügyi történetet mesél el, hanem egy számunkra ismeretlen mikrokozmoszt is érzékletesen mutat be. Filmjében egyesíti a klasszikus western kellékeit az akciófilmek bevált sémáival. Közben, kerülve az érzelgősséget, teret szentel az emberi kapcsolatok árnyalt ábrázolásának. *A kis szemtanú* arányosan szerkesztett, hangulatos, szórakoztató film. Hatását fokozza, hogy a tisztességes rendőr szerepében Harrison Fordot láthatjuk viszont. Ezúttal, elhagyva a csodák birodalmát, lézerpisztoly és korbács nélkül küzd meg a Gonosszal, de azért maradt, aki volt. Book hadnagy Han Solo, Indiana Jones és a „szárnyas fejvadász" rokona.

Hollós László

JÓ REGGELT, BABILÓNIA!

Olasz–francia–amerikai film

Ezüst Medve-díjat, ezért nem állítom kategorikusan, hogy minden ehhez hasonló Keletről jött látomás csak elriaszthatja az európai nézőt. Azt viszont biztosan tudom, *A buharai festő* csak árthat: aki véletlenül megnézi, alighanem jó ideig minden kirgiz filmet nagy ívben el fog kerülni.

Torma Tamás

A VELENCEI LOVAS SZOBOR 500 ÉVES

Hanglemez

ROMÁNC

A románcról terjedelmes fejezet szól a zenei műfajok történetében, itt csupán arra figyelmeztetünk: e néven nemcsak érzelmes dalokat emlegetünk, hanem rövid, poétikus, énekszerű hangszeres darabokat. A forma a XVIII. század második felétől lett népszerű, gyakorta szerepel tételként nagyobb lélegzetű művekben is (szimfónia, versenymű). Az eddigiek alapján természetes, hogy Szenthelyi Miklós minap forgalomba került lemezén — ebben a kis románcantológiában —, Beethoven, Csajkovszkij, Dvořák, a norvég Svendsen, a lengyel Wieniawski, a spanyol Pablo de Sarasate románcait fűzte egybe. Közülük az utóbbiak maguk is pódiumművészek voltak, s amit írtak, azzal pazar lehetőségeket teremtettek minden utánuk következő hegedűs-instrumentalista számára. Szenthelyi Miklós — ahogyan megszoktuk tőle — átéléssel, érzékletesen tolmácsolja Beethoven 1802-ben keletkezett két románcának (G-dur, F-dúr) ábrándos-dallamos, elegáns társasági hangját éppúgy, mint Sarasate bravúrjátékot követelő Zapateadóját, mely a szerző szülőföldjének egy táncát idézi (Bogár István hangszerelésében). A kettő között persze másokat sem hagyhatunk említetlenül, Csajkovszkij Valse-scherzóját, Svendsen északi elégiáját, Wieniawski szláv-romantikus hangzásfantáziáját. Szenthelyi ezekben a viszonylag kis művekben is felcsillantja előadói temperamentumának minden oldalát, a hallgató meggyőződhet érzelmi azonosulásáról, s természetesen technikai tudásáról, arról a bravúrkészségről, mely e kompozíciók tolmácsolásakor magától értetődő követelmény. Szenthelyinek mindemellett elsőrendű érdeme, hogy előadásában a bravúr sohasem fedi el a kifejezést, minden művészet egyik leglényegesebb elemét. Az ÁHZ-t Győriványi Ráth György vezényli rokonszenves alkalmazkodással. *(Hungaroton)*

Albert István

ÚJ TUKOR / Képes kulturális hetilap

Szerkesztőség: Budapest VII., Lenin körút 9–11. 1073
Telefon: 221-285, 222-408
Főszerkesztő: **FEKETE SÁNDOR**
Főszerkesztő-helyettes:
GYURKÓ LÁSZLÓ,
KOROSPATAKI KISS SÁNDOR

Kiadja: **PALLAS LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT**
Budapest VII., Lenin krt. 9–11. 1906
Felelős kiadó: **SIKLÓSI NORBERT,**
a Pallas Lap- és Könyvkiadó Vállalat vezérigazgatója
HU ISSN 0133–1361

88.1819 Athenaeum Nyomda, Budapest, rotációs mélynyomás. Felelős vezető: **SZLÁVIK ANDRÁS** vezérigazgató. Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Olvasószerkesztők:
BÉRES ATTILA
GERA MIHÁLY
Képszerkesztő:
KELETI ÉVA

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (Helir) Budapest XIII., Lehel u. 10/A. — 1900 —, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a Helir 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj: negyedévre 120,— Ft, fél évre 240,— Ft, 1 évre 480,— Ft.

BÉLEZNAY ANNAMÁRIA
ÚJ Tükör, XXV. évf. 45. sz. 1988

tipográfiájú könyvet több száz rajz és fotó, valamint a Nemzeti Színház(ak) építéséről megjelent cikkek bibliográfiája teszi teljessé. *(Műszaki Könyvkiadó)*

Acsay Judit

Színház

UTAZÁS A SZEMPILLÁM MÖGÖTT
Veszprém

Sikongatás, gyerekkacaj. Kis mancsok emelkednek a magasba. A színpad felől egy pokrócra való léggömb száll feléjük, s ha egyet sikerül elkapniuk, reakciójuk a legőszintébb színpadi pillanatokhoz mérhető. Az előadás záróképe ez, minden bizonnyal a rendező, Vándorfi László játékos ötlete. Nekem nem jutott luftballon, mégsem ezért vagyok szomorú. Sokkal inkább az bosszant, hogy Csukás István mesejátéka — melyet a veszprémiek drámapályázatára írt — nem igazán magával ragadó. A klasszikus mesék álomutazásaihoz hasonlóan építkezik ugyan, de a történetből hiányoznak az igazi álmok, a gyereket magasba repítő, izgalmas, humoros vagy éppen tanulságos kalandok. Így a történet főhőse, Lackó amilyen váratlanul indul elgurult színes üveggolyójának felkutatására, ugyanolyan előzmény nélkül akad a nyomára. S ami közben történik vele, az nem egyéb, mint összefüggéstelen vízió. Nem segít az utazáson Rossa László sokszor népzenei hagyományokon nyugvó, éppen ezért darabidegen zenéje sem. Pedig Kulifay Tamás jól mozgatható, ötletes díszletei között a színészek kedvvel és szívvel játszanak. Újhelyi Olga, Benczédi Sándor és Horváth György a több alakban is megjelenő álomfigurák közül a legjobb karikatúrát a tanári kar alakjairól készíti. De jó karaktert formál Éltes Kond is Kálmán bácsi, a gyerekek réme, mogorva öregemberében is. Az utazás fénypontja azonban Kőrösi Csaba mind küllemében, mind érzékeny lelkében jól jellemzett, bájos Hangyája és Oravecz Edit pizsamás nadrágszerepben villogó, hol csibészesre, hol nagyon is félénkre hangolt, a felnőtt nézőt is megfogó Lackója.

Csizner Ildikó

A MILLIOMOSNŐ LÁTOGATÁSA
Debrecen

Debrecenben Pinczés István rendezőnek — néhány kiszólástól eltekintve — sikerült elkerülnie a Dürrenmatt-színdarab aktualizálásával járó buktatókat, noha a magyar közelmúlt eseményei szinte felhívást jelentettek a dráma és az élet közötti sajnálatos párhuzamosságok pontírozására. Megmaradt szimbólumnak a sárga cipő, amelyet a pénznek való behódolás rikító jeleként kezdenek viselni a kisváros lekenyerezett polgárai. A Csokonai Színház előadásában a konkrét történet — a szerző szándékaitól nem idegen módon — a közerkölcs korrumpálódásának példázatává szikárul, ennél időszerűbb gond pedig aligha van manapság ebben a hazában. Mindvégig a morális züllés *folyamatára*, és nem a statikus képmutatásra tevődik a hangsúly, és igen helyesen: a hipokrita magatartás Dürrenmatt megfigyelése szerint az „egy cipőben járó" közösségen belül már nem is szégyenletes — csak kifelé (a sajtó, a tévé, a nyilvánosság felé) igyekeznek *még* megóvni a látszatot. Az etikai átrendeződés a színpadon két ellentétes tendencia: a polgárok gyors tollasodása, illetve érzelmi elsivárosodása révén mutatkozik meg, s ezzel egy időben tisztul *ki* az agya s *meg* a lelke a halálra szánt szatócsnak, akit a fejére kitűzött milliók nyomasztanak, de föl is szabadítanak. Furcsa lélektani paradoxon áll elő: a néző a „bünös" pártjára áll, s gyűlölni kezdi az igazságtevőket.

A „szerelmeseket" alakító színészek tapasztaltan, visszafogottan éltek a túljátszásra csábító lehetőséggel. Falvay Klára elkerülte az előtte járók kliséit, egyéniségéből azonban inkább a harsányabb színeket kölcsönözte a figurának — az első pillantásra lelki szörnyeteg „öreg hölgy" burkolt érzelmességével nemigen tudott mit kezdeni. Sárközy Zoltán a tőle megszokott rutinnal formálta meg az öregedő, kiszolgáltatott férfit — kényszerűen bejárt útját inkább belső eszközökkel érzékeltetve. A megbízható epizódalakítások között Pálfi Zoltán, Lux Ádám és Benedek Gyula egy-egy villanása teszi árnyaltabbá a képet.

A díszleteket tervező Pilinyi Márta funkcionális játékterében zajló előadás összhatását csupán néhány bosszantóan stílusidegen jelenet (a hatásvadász tévéközvetítés, a koporsós kivonulás, s főként a két szánalmas vak figura kabarészerű beállítása) gyengíti.

Csontos János

Sárközy Zoltán és Falvay Klára

Kiállítás

SUMUS
Fészek Galéria

Pár éve Grazban láttam egy kiállítást — nyilván akkoriban máshol is rendeztek ilyesféléket —, amely bizonyította, hogy az osztrák művészet új festőisége (nyolcvanas évek) szervesen fejlődött ki az ötvenes-hatvanas évek különféle nonfigurációiból és informeljeiből. Tehát a közbeeső időszak tételes avantgárdja, konceptualizmusa — fontos, ihletető — közjáték volt.

A Fészek Galéria őszi nemzetközi kiállítássorozata, a Maurer Dóra és Gáyor Tibor szervezte Sumus, mintha ellentétele lenne amannak: most, a nyolcvanas évek végén, a „poszt-modern" bágyadt alkonyán is létezik — mondják a szervezők — életerős, habár a kiállítótermek közönsége elől pillanatnyilag rejtett konstruktivista szigorúságú konceptualizmus. Az a gondolkodás, amely azt vallja: a legszebb a tiszta vizuális szerkezet, az elsődleges a logikus építettség.

S valóban, a személyiség belső kavargásának gáttalan kiteregetése idején mintha újra megcsendülnének számunkra ezek az üvegtiszta, feszesen szervezett alkotások: geometriai alapelemek dinamikus kölcsönhatásai, matematikai konstrukciók, fény- és tüköreffektusok. (S tisztelet a rendezőknek, hogy a nemzetközi kiállításokat válogatva nem csak Nyugatra néztek!)

Bán András

BELEZNAY ANNAMÁRIA FESTMÉNYEI
Krúdy Galéria

Meglehetősen későn vállalkozott első önálló kiállításának megrendezésére Beleznay Annamária, de életrajza azt sejteti, hogy magához a festészethez is viszonylag későn jutott el. Tizenkét évvel ezelőtt alkalmazott grafikusként végzett a New York-i Parsons Művészeti Főiskolán, majd tizenegy évig Athénban dolgozott, ahol illusztrációkat, címlapokat tervezett a The Athenian magazinnak, üdvözlő lapokhoz, képregényekhez, társasjátékokhoz készített terveket, komputerillusztrációkat. Tavaly óta dolgozik Budapesten, s a Krúdy Galériában főként az utóbbi évek festményeit és pár rajzát mutatja be. A rajzokon tájrészletek, mikrovilágok, finom, pontozásos technikával. A látványt — néhány korábbinak tűnő, nagy felületekből komponált „neoprimitív" képe kivételével — festményein is apró színfoltokból, festékpöttyökből, vonalkákból rakja össze. A módszer visszavezethető a pointillistákig, de az alkalmazott grafikusi munkával, a komputergrafikával is kapcsolatba hozható. Tény, hogy a különböző színű pontokból kialakuló felületnek különös, vibráló hatása van. Noha a képeken kevés a történés, és általában a kékesszürke tónusok uralkodnak, a technikának köszönhetően fölerősödnek a mozgások, színellentétek. Különös nyugtalanság árad a képekről, szorongás, félelem, várakozás; nagy, rácsos ablakok nyílnak a sötét táj felé, sötét szobákban arc és személyiség nélküli emberek élik mindennapi életüket, együtt és mégis magányosan.

P. Szabó Ernő

Nem, mintha bármi közös vonás akadna a szelíd pesti ötvöslányban és a párbajozhatnékjáról híres emlékfüllentőben, ám műveikben mégis van valami hasonló: Cellini iparművészeti fogantatású „használati" tárgyaira ma mint képzőművészeti alkotásokra nézünk. Reményi Katalin legszebb nyakláncai is voltaképpen miniszobrok, akár a minitextilek, s mi sem bizonyítja ezt inkább, mint hogy *címük van*. Például: *A virág születése*. De használhatók ruhakiegészítőként is, ahogy ma az ékszert nevezik néha; pedig minden rendes dzsungellakó bizonyíthatja, mennyivel korábbi divat az ékszer, mint a ruha.

Ezüstből, pici granulációgömbökből és féldrágakövekből kombinált szobrocskáinak még egy alkotó eleme van, s ez a fény: a fény, amely megtörik a köveken, s ha elmozdulunk, új meg új formákat villant elénk. A divattól független, örök *op art* kis remekei ezek — divatékszernek álcázva.

Székely András

A jövő héten döntenek az új fővárosi főépítészről

Beleznay Éva

Március közepéig születik meg a döntés az új fővárosi főépítész személyéről. Ezt Czuk Dorottya, a városháza sajtófőnöke közölte, ám ennél részletesebb tájékoztatást nem kívánt adni. Azt azonban elmondta, tudomása szerint öt jelölt van versenyben. Kérdésünkre Ikvai-Szabó Imre (SZDSZ) városfejlesztési főpolgármester-helyettes sem tudta megmondani, hány jelentkezőt hallgattak meg, azt viszont igen, hogy öt meghívót küldtek ki.

A héten az értékelőbizottság mindenesetre elvégezte a munkáját – tudtuk meg a főépítészi irodában. A testületbe a Budapesti Építészkamara, a Magyar Urbanisztikai Társaság és a Magyar Építészek Szövetsége delegált szakembereket. A fővárost a főjegyző, a főpolgármester és helyettesei képviselték, bár utóbbiak nem mentek el, nehogy politikai befolyással vádolják a testületet.

Úgy tudjuk, a tisztségért többek között Beleznay Éva megbízott fővárosi főépítész, Fiala István, a Magyar Építészkamara terület- és településfejlesztési tagozatának elnöke, valamint Vajai Tamás építész versenyez.

Z. Halmágyi Judit, a főváros városfejlesztési és városképvédelmi bizottságának alelnöke, akit hosszú időn át a lemondott főépítész, Schneller István utódjaként emlegettek, lapunknak elmondta: Beleznay Évának drukkol. Őt tartja a legalkalmasabbnak, benne látja azt az energiát, „new wave"-es lendületet, nyitottságot, ami szükséges a változtatások végigviteléhez. Szerinte megválasztásának nem lehet akadálya, hogy még nem tervezett épületet. „A főépítész valójában mediátori és nem tervezői munkát végez, sok adminisztratív kötelezettsége mellett összehangolja a különböző érdekeket, akaratot. Fontos persze, hogy legyen stratégiája, ehhez viszont elég tudnia a saját határait, hogy adott területen kik a legjobb szakemberek" – mondta a liberális képviselő. Ikvai-Szabó Imre ezzel kapcsolatban azt mondta, nagyon jó, hogy egy értékek felismerésében jártas építésznek ez a véleménye. *(mh)*

M. Hírlap 2007. március 8.
5. oldal

a hatalmat abban, hogy szétverjen egy jól működő gyermekklinikát. Nem tudja megakadályozni a hatalmat abban, hogy elkótyavetyélje. De

Emellett döntöttünk. Kétezer önkormányzatban van kommunális adó, a Hegyvidék is rákényszerült erre a megszorító csomag miatt. ■

Central European Business Centre

ral

Főszponzor:

e·on | Földgáz

meghívását és
ben megtartsa

hetőséget nyújt arra,
ciai kar képviselőivel is.

érkezési sorrendjében!)

Helyszín:

CORINTHIA AQVINCVM HOTEL BUDAPEST

Médiatámogató:

MAGYAR HÍRLAP

: 06/1-374-0172 • Fax: 06/1-374-0173

BELEZNAY ÉVA

A jövő héten döntenek az új fővárosi főépítészről

Március közepéig születik meg a döntés az új fővárosi főépítész személyéről. Ezt Czuk Dorottya, a városháza sajtófőnöke közölte, ám ennél részletesebb tájékoztatást nem kívánt adni. Azt azonban elmondta, tudomása szerint öt jelölt van versenyben. Kérdésünkre Ikvai-Szabó Imre (SZDSZ) városfejlesztési főpolgármester-helyettes sem tudta megmondani, hány jelentkezőt hallgattak meg, azt viszont igen, hogy öt meghívót küldtek ki.

A héten az értékelőbizottság mindenesetre elvégezte a munkáját – tudtuk meg a főépítészi irodában. A testületbe a Budapesti Építészkamara, a Magyar Urbanisztikai Társaság és a Magyar Építészek Szövetsége delegált szakembereket. A fővárost a főjegyző, a főpolgármester és helyettesei képviselték, bár utóbbiak nem mentek el, nehogy politikai befolyással vádolják a testületet.

Úgy tudjuk, a tisztségért többek között Beleznay Éva megbízott fővárosi főépítész, Fiala István, a Magyar Építészkamara terület- és településfejlesztési tagozatának elnöke, valamint Vajai Tamás építész versenyez.

Z. Halmágyi Judit, a főváros városfejlesztési és városképvédelmi bizottságának alelnöke, akit hosszú időn át a lemondott főépítész, Schneller István utódjaként emlegettek, lapunknak elmondta: Beleznay Évának drukkol. Őt tartja a legalkalmasabbnak, benne látja azt az energiát, „new wave"-es lendületet, nyitottságot, ami szükséges a változtatások végigviteléhez. Szerinte megválasztásának nem lehet akadálya, hogy még nem tervezett épületet. „A főépítész valójában mediátori és nem tervezői munkát végez, sok adminisztratív kötelezettsége mellett összehangolja a különböző érdekeket, akaratot. Fontos persze, hogy legyen stratégiája, ehhez viszont elég tudnia a saját határait, hogy adott területen kik a legjobb szakemberek" – mondta a liberális képviselő. Ikvai-Szabó Imre ezzel kapcsolatban azt mondta, nagyon jó, hogy egy értékek felismerésében jártas építésznek ez a véleménye. *(mh)*

M. Hírlap 2007. márc. 8.
5. oldal

a hatalmat abban, hogy szétverjen egy jól működő gyermekklinikát. Nem tudja megakadályozni a hatalmat abban, hogy elkótyavetyélje. De Emellett döntöttünk. Kétezer önkormányzatban van kommunális adó, a Hegyvidék is rákényszerült erre a megszorító csomag miatt. ■

Central European Business Centre

ral

meghívását és
ben megtartsa

hetőséget nyújt arra,
ciai kar képviselőivel is.

érkezési sorrendjében!)

Főszponzor:

e·on | Földgáz

Helyszín:

CORINTHIA AQVINCVM HOTEL BUDAPEST

Médiatámogató:

MAGYAR HÍRLAP

: 06/1-374-0172 • Fax: 06/1-374-0173

Beleznai Géza

1919.

Ki tud róla?

Budapest, 1922 Április hó 26.

Ö müépitész úrnak

zgató

Budapest.

---

sztelettel értesiteni, hogy az ócsai

ányfát leszállitottam.

elentem, hogy az állványfa mennyisé-

Beleznay Géza

1913/14 – 1914/15 I., 1917/18,

1918/19 II.

Fertépzőmfőiskévk

66. C.

a múlt században sokat olvasott „Analysis of Beauty" (a szépség elmélete, 1753) a legjelentősebb. 1757-ben udvari festő lett. Az erkölcsprédikátor hírneve sokáig háttérbe szorította a festőt. Arcképei nemcsak finom lélekábrázolások, de előkelő tónusukkal és egyszerűségükkel a XVIII. sz. nagyszerű angol arcképfestészetének is megindítói. A tengeri rákot áruló leány (London, National Gall.) merészen odacsapott ecsetvonásaival, szürkésbarna finom tónusával nemcsak Frans Hals utolsó idejének képeit, de a francia impresszionistákat juttatja eszünkbe. Az 1862-i nagy Hogarth-kiállítás mutatta be először a szatirikus nagy rézmetsző H. mellett a nem kevésbbé nagy festőt. Első 6 képből álló ciklusából (1723): The harlot's progress (a szajha élete) csak egy maradt ránk (London, Earl of Wemys), ezt követte (1735) a rézmetszetben is földolgozott The rake's progress (a kéjenc élete) 8 képe (London, Soane-Muz.), majd (1736) The poet in distress (a költő inségben, London, Grosvenor-House), végre (1745) a leghíresebb, The marriage à la mode (divatos házasság) rézmetszetben is annyira elterjedt 6 képe (National Gall.). Ezekhez csatlakoznak politikai szatírái: a francia rendőrséget ostorozó Calaisi kapu (1749, National Gall.), a 4 képből álló The elections series (választási sorozat, 1755, Soane-Mus.), az angol katonaságot gúnyoló March to Finchley (katonák kivonulása Finchleybe, London, Foundling-Hospital). Csak rézmetszetben maradt ránk: a Southwarki vásár (1733), a Sörös-utca, a Pálinkás-utca (1751) és a 4 lapból álló The stages of cruelty (a kegyetlenség állomásai, 1751) és a 12 lapból álló The effects of industry and idleness (lustaság és szorgalom, 1747). Az embe-

Belezvay István festő-grafikus

A két világháború közötti időszakban vetettek meg a képzőművészeti élet alapjait, az Arad-ra telepedett, vagy oda visszakerült művészek. Alig féltucatnyi művész vállalta az úttörés kockázatát. – egy időben rajziskolát tartott ~~fel~~ fenn Aradon a művész.

Szekernyés János: A festő becsülete.
a Hét, 1975. szept. 19.

Megirve

Beleznay Ödön

l.

Lykanemzromantika

210. l.

Árv. Csamok.

1931. 3 rk. n.

Tengeri táj, of.

27 x 22 cm

46-8 Ernst Aukció

Alkonyati táj, of.

Beleznay István

aradi festő

részt vett az alábbi

kiállításon:

Az Ország

1943. aug. 14.

(A délerdélyi magyar

képzőművészek ki-

állítása [Brassóban].)

Déli Hírlap (Brassó.)

1943. aug. 3

pl.

Beleznay István

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: ÚJ MAGYARSÁG
1943 JÚL. 6.

Megjelent: .....

* **Délerdélyi művészek kiállítása.** Mostanában nyílt meg Brassóban a délerdélyi művészek együttes kiállítása. Arad és Temesvár után ez már a harmadik közös tárlata a délerdélyi képzőművészeknek. A kiállítók között szerepel Beleznay István, Gallasz Nándor, Gruzda János, Hajós Imre, Kollár Gusztáv, Lukász Irén, Muhos Kornél, Paál Albert, Pataky Sándor, Soós István, Tsuzó Artur, Székely Piroska, Wass Albert és Wolf Károly. A kiállított képekkel és szobrokkal a délerdélyi képzőművészek komoly felkészültségről tettek tanuságot.

Beleznay István

grafikus

„FIGYELŐ"
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299—632.

Lap: Magyar Szó Bp.

Megjelent: 1943 júl. 7.

Most nyílt meg Brassóban a délerdélyi művészek együttes kiállítása. A kiállításon szerepel Gallasz Nándor szobrász, Beleznay István grafikus, Gruzda János, Hajós Imre, Koller Gusztáv, Lukász Irén, Muhos Kornél, Pál Albert, Patáky Sándor, Székely Piroska, Vass Albert és Wolf Károly festő. A kiállításnak megérdemelt nagy sikere volt.

Egy jól öltözött vend
mároshoz. Ő rendelt ~~m~~
ért egy jó ebédet. El
és főzeléket. Azután
a pénzéert. Amikor
hatost a kocsmáros
Kocsmáros ur itt a

Beleznay István

céd

3

1943

— MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA ARADON. Június 21-én nyílt meg Aradon a délerdélyi magyar képzőművészek, festők és szobrászművészek kollektív kiállítása, amely iránt az aradi magyar kisebbség körében igen nagy az érdeklődés. A kiállításon a következő művészek alkotásai szerepelnek: *Beleznay* István, *Gallasz* Nándor, *Hajós* Imre, *Muhos* Kornél, *Padi* Albert, *Pataky* Sándor, *Soós* István, *Wolf* Károly.

Igen hasznos munkát végez
szemináriumok is. Több kiváló értékü d
Tibor és Hekler Antal xxxx Professzor
meg kell említeni László Gyula "Adatok

Beleznay István

Képzőművészet. 1932. VI. l.

BELEZNAY ISTVÁN (Arad):
AKT

† RI

B E L E Z N A Y I S T V

aradi Kölcsey-egyesület karácsonyi tár

évf. 1922. 52. lap./ Mint grafikus, sc

kat készitett. Aradon többször állitot

Hamilton, Charles William d
181. MADÁRFOGÁS (Der V
Tollrajz (Federzeichnung

Hamilton, Philipp Ferdinand
182. VADÁSZCSENDÉLET (
Vászon (Leinwand). 190

Hamilton, Philipp Ferdinand
183. VADÁSZCSENDÉLET (
Vászon (Leinwand). 75×

Háry Gyula (Julius), szül. (ge
183a AMSTERDAMI RÉSZLI
Karton, 42×35 cm.

Harlow, George Henry (1787–
184. KÉT KISLÁNY ARCKI
Vászon (Leinwand). 125

BB,

e (Bez.): Greguss Imre Budapest.
Illusztr. XV. tábla.

Illusztr. XII. tábla.

en Mädchens). Jelezve (Bez.): Gross Béla 871.

n.)

Bjeleznay Istrán

1912/13 - 1913/14, 1917/18

Ferkópzőmfőistérk

66. l.

Kiáll. Fm.

Belleznai István

festőművész

58 éves

(orvosi)

+1951. IV. 23.

X. ker Új köztemető

Halotti főkönyv

2797 folyósz

BELEZNAY István *68*
Arad, 1892. június 8.–Arad, 1954.
Mintarajziskola, Bpest, festő és grafikus

Banner Erdély

zek a módszeres elj
szereket is képvise
tárgyi értelemben e
vagy másik szempont
objektumok halmaza
viszont maguknak a
szereknek a változá
uj nézőpontokból kö

A módszeres el
nem kutathatjuk; azo
történetre, elvi vo
merés elméletére ta
leginkább szembetünő
további tagjai /gyü
lem/ olyan területek
módositják a műtárgy
tekkel, felfedezések
vonatkoztatási rends

BELEZNAY Iván fertő

Muradin Jenő: Erdélyi fertőtalait.
Bukarest, 1997 133-134. élek

zélesebb és egy
ık hornyolt élű
nyugszanak. A
nyezetű ablakai

redellája fehér
el, mely festői
tikus templom
ület, alján jobb
tt bal felől az
ás, és négy fiú,

Belezmay István festő

Pásztortúr, 1922. VIII. érf. I. r.

475. l.

Kulturknónika

M.D.K.

Beleznay László festőművész

Rajza Plán Jenő hegedűművészről.

Plán Jenő c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1917. május 20-27. VI. évf.
21. sz. 25. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

Bellaway Mihály, Kato

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

1976 MÁJ 5

Bizánc

1021

Most, hogy a szabadtéri műsorra tűzik Az ember tragédiáját, s a közönség érdeklődése Madách műve felé fordul, érdekes lehet emlékeztetnünk egy tavalyi kiállításra a Bartók művelődési központ művészklubjában. Mutatta be Bizánc [illegible] szegedi

arra, hogy az ember to
káig éljen!

HANGVERSENY

A zeneművészeti főisko
Lenin körút 79. szám alat
hangversenytermében máj
6-án, csütörtökön este 7 ór
kor kerül sor a középiskol
tanulmányait Szegeden vé
zett Hegedűs Endre, bud
pesti egyetemi intézeti n
vendék hangversenyére. Kö
reműködnek Várnagy M
hály (hegedű) és Szűcs F
renc (gordonka). A műsor
Bach, Beethoven, Bartó
Brahms és Liszt művei sz
repelnek.

Köszönetet mondunk mindaz
rokonoknak, ismerősöknek, b
rátoknak, szomszédoknak, kö
zeti főorvosána... dozatos mu
kájáért, a ... tanácsnak,
Szőreg é... karékszöv
kezet... katársain
a... k, KAS
...gjelent
...rágaikk
...nyhíte
...salád

...min
h
e

ÁLL A VÁR S ÖMLIK
[MEGÁLLÍTHATATLAN

Beleznay Mihály

1021

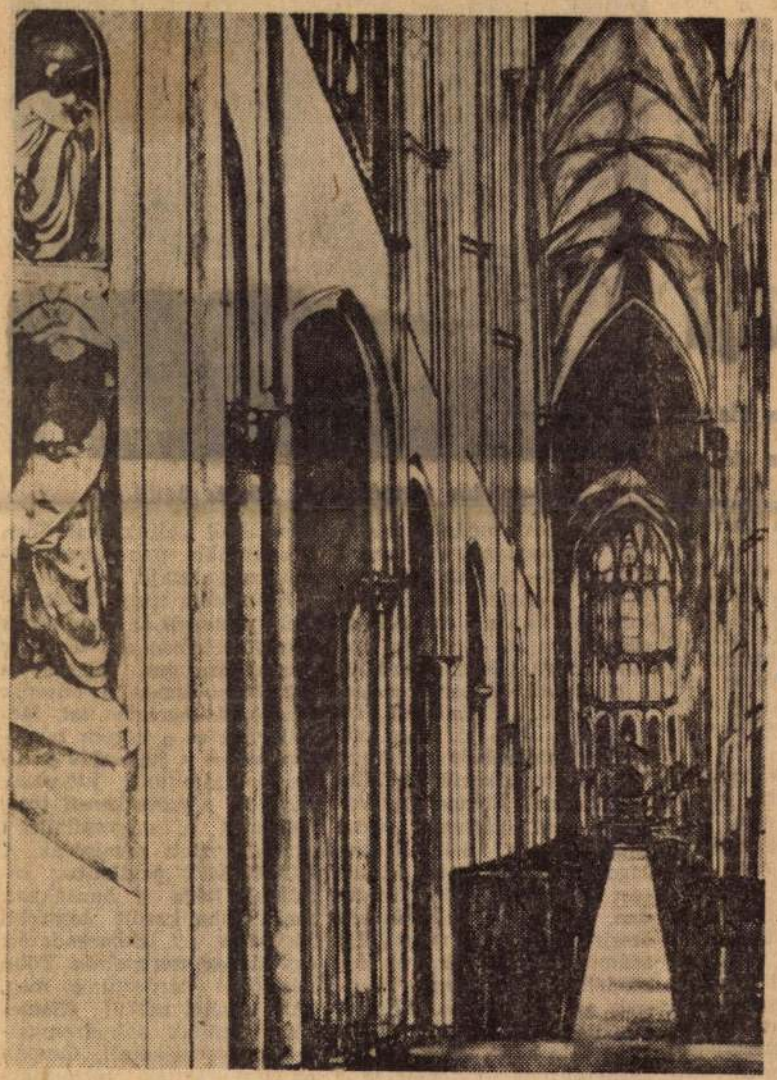

Beleznay Mihály **A lyoni katedrális**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

...mernöke.
émipari Válla-
szenzációja
ható gépkocsi
a rozsdamen-
. Mint meg-
szerű rozsda-
ikból a jugo-
er 29" hús-
1500 darabot
nséget ezúttal
ebb álló tár-
a jó minőségű
s töltőtollak,
mipari válla-
dvezménnyel
ban.

...vatja

les lila sál-

...an sláger a
. Az élénk
ás anyagok
a pasztell-
ilt jersey
Csatok mel-
díszítője az
ak a nyak-
Ez utóbbi-
elhasználási
Vállon át-
najpántként
kelléke öl-

szában még
nini. Maxi-
sem lát-
és a pénzt
nem fér-

divat kap-
figyelmen
férfiakat.
atjukról is.
ntiméterrel
vat a leke-
középspiccel
férfinadrá-
jtókával és
készülhet-

ján elmond-
szegedi nők
knak sincs

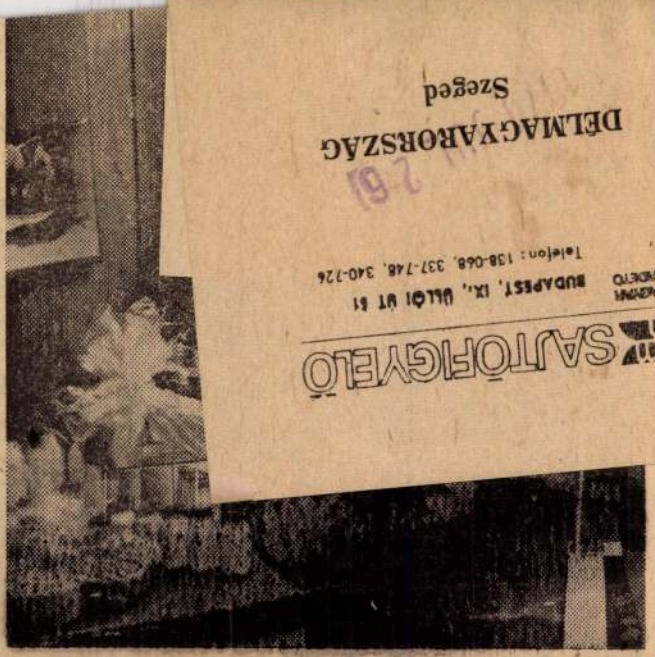

A jugoszláv termékekből. Sör és üdítő ital

József nem csupán a kiállítás időtartamára hozott mintegy 6—700 pár cipőt adta el a szegedi kereskedelemnek, hanem az 1971-es esztendőre 20 ezer pár cipő szállítására kötött szerződést a Komplett Kiskereskedelmi Vállalattal. A szabolcsi cipők elsősorban jó formájuknak és mérsékelt áruknak köszönhetik sikerüket. Talán a Budapesti Nemzetközi Vásáron sem láttunk olyan reprezentatív, főként újdonságokat felvonultató kiállítást a Minotól, mint Szegeden. Minden valószínűség szerint a gyár megtalálja számítását, új és merész modelljei vásárlókra akadnak az üzletekben. Elismerés illeti a Makói Cipész Ktsz és a hódmezővásárhelyi szandálüzem termékeit is.

A DEFÁG Radnóti Gimnázium udvarán felállított faipari, erdőgazdasági pavilonja hű képet adott az erdészet, a fakitermelés és fel-

bereinktől tudjuk, a jövőben fokozottabb mértékben alkalmazzák majd.

Háromféle nagy bútorcsalád versenye az érdeklődés középpontjában állt a vásár megnyitása óta, hiszen a legtöbben éppen a bútorok pavilonját keresték fel. Melyik volt ez a három bútorcsalád? — A jugoszláv pavilonban kiállított jugoszláv bútorok, a szövetkezeti ipar, valamint a nagyvállalatok által készített garnitúrák. A BÚTORÉRT pavilonban ráadásul talán a hazánkban forgalomba került legszebb jugoszláv lakberendezési együttesek szerepeltek. Több nézelődőt kérdeztünk meg, akik kivétel nélkül elismeréssel szóltak déli szomszédaink termékeiről. Csupán az árat tartják túlzottnak. Meg kellene keresni a módját, hogy ezek a szép garnitúrák olcsóbban kerüljenek hozzánk. Lehetséges, hogy a

MDK

Belezmay, festöm.

Tengeri táj. Olf. J.1.b.

Árv. Közl.1931. 3.rk.sz. 46.l.

Belge mürészek, XX sz.

Revue de Hongrie

1908 I. ann. 611–615 l.

Téli Tárlat a Műcsarnokban

Belgrádi vár

Kepekkel

Vas Tip. 1917. 78 l.

(Szerbiai várak.)

Óskori agyagedények VII. 191

Belgrádi András

ötvöslegény

L.

Szendrey-Szentiványi.

156. l.

vámhivatal: _____

nyugta. Bevallási lajstr. tétel: _____

A címzett neve: _____

lakhelye: _____

gnevezése	Statisztikai szám	Vámtarifa szám	Vám- és vámpótlék egység		Befizetett illetékek	
			P	f	P	f

M.D.K.

Belhay József, egri asztalos

a XIX. sz. közepén működött Egerben, ahol akkor meg mint vagyontalant írják össze. 1887-1903 között a Marx Károly u. 2. sz. ház tulajdonosa

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 310 old.

Bélhárumkúti

cisztercita templom

1232

azonos az

Apátfalvi templom-

mal

lásd ott.

1905 Sp,IV, 344/2

V É G Z

Ezen kérelem köve
a becsatolt igazolvánnyal i
szám alatt kereset ileg már
követelés, 4 korona megálla
gek erejéig a biztosi tási v
ala pján Kemény Béla felpere
ellen a bérlemény területén
tik és ennek Kemény Béla va
foganatosi tása végett a jeg
birósági végrehajtó kiküld

Bélháromkúti (apát-falvi) apátság

Ivolyi Arnold:
A kúnok bélháromkúti másként apát-falvi apátsága.
Arch. Közl. VII. k.
1866.

volt a kiadás. Az emelkedést

1939.év

lőirányzott: 83 tényleges: 114

őirányzat Zárószámadás

szerint

8.457.- P 219.123.66 P

volt a kiadás. Az emelkedést

növekedés indokolja.

lőirányzat Zárószámadás

szerint

.7oo.- P 5.697.27 P

felmerült szükségletnek meg -

t a kiadás.

Béli ref. templom

Major László Károly. A béli református egyházközség története. A szerző kiadása. Ineu (Borosjenő). 8° 48 l., 1 lev. Ungár J. kny.

Megjelent 1932-ben

1835-ből.
m.

A K

.
cm.

darab.
l.

2 cm.
O,
glemez, mag. 13·2 cm.

S és MARIA felirattal.
egyenkint 6·5 cm.

Béli Márton ónműves

Győri Szemle 1941. 112.

A győri ipar történetéről

Béli Tamás, cigány festőművész

Cigánymüvészeti napot rendeztek a hét végén a budapesti Patai István Müvelődési Központban. Bemutatkozott többek között Béli Tamás és Bada Márta festőművész

Láttuk, hallottuk.

1984. II. 24. Petőfi 10.45

Béli Vörös Jenő
Szegény lány, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2e. 7 l.

43. A Sermo szövegét a Migne kiadásb
completus...Series latina...Pari
44. Vogué de M.: Les eglises de la T
45. Durand, J.: Id.m.
46. Czobor B./id.m. 1./ szerint
kerék szokásos ábrázolásától a F
47. Széless kéziratában /62.1./ megj
szó két megforditott S betüjének
ve /ami a kapu repedése miatt
48. Legenda maior. Ed.Szentpétery: S
49. Szentpétery: SSRH.II.431.p.
50. Hoffmann E.: A felajánlás a Szer
Lyka Károly hetvenötödik születé
51. Lasteyrie, R.: La date de la po
LXVII.k. 1903. 179-204.l.
52. Mâle, E.: Le portail Sainte Ann
l'art ancien et modern. 1897.
53. A párisi és a chartres-i dombor
hogy az előbbi egy másolónak ba

MDK

Béli Vörösné

Képzőművészet 1927. I. évf. 1. sz. 11.1.

Béli Vörösné MDK

Őszi csokor, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Béli Vörös Ernőné MDK

A tihanyi hegyek, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Béli Vörös Ernőné MDK

Balatoni idyll, olf.

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Béli Vörösné MDK

Hegytetőn, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Béli Vörös Ernő

A Képzőművészet c. rovatban Undi Imre ismerteti a Nemzeti Szalonban rendezett csoportkiállítást. A tárlaton résztvevő hadviselt művészek névsora az egyes cédulákon névszerint következik, műveikre vonatkozó értékeléssel. A festőművészek:

Feiks Jenő: "Agár" c. műve,

Belányi Viktor: csendéletei,

Béli Vörös Ernő és

Hermann Lipót olajfestményei kiemelkedően jeles alkotások.

A kritikában felsorolt teljes művésznévsort lásd: Medgyessy Ferenc nevénél

Élet, Bp. 1919. márc. 16. XI. évf. 11. sz. 259 - 260. lap.

838. BÉLI VÖRÖS ERNŐ: Interieur.

79. Szinesen festett geometrikus disszel. 18 cm. 10
80. Fantasztikus épületekkel. 18 cm. XVIII—XIX. század . . . 16
L. az illusztrációt 163. l.
81. Szinesen festett virágdisszel. 18 cm. 10
82. Szines vonaldisszel. 17 cm. . 10
83. Koszorúban szinesen festett szőllőtőkével. XVIII—XIX. század. 23 cm. 20
84. Kék mázu, szines tulipánokkal. 21 cm. 15
85. Kék rózsák és tulipánokkal. XVIII. század. 21 cm. 18
86. Kék rózsákkal és diszitéssel. M. mesterjel. 21 cm. 25
87. Fantasztikus épületek kék és vörösben festett képével. XVIII—XIX. század. 20 cm. 40
L. az illusztrációt 163. l.
88. Szines virágokkal és fával. XVIII. század. 28 cm. 40
L. az illusztrációt 163. l.
89. Fantasztikus épületek zölddel festett képével. XVIII—XIX. század. G. mesterjel. 23 cm. 40
L. az illusztrációt 163. l.
90. Kék virágokkal. 1864. K. mesterjel. 23 cm. 25
91—92. Szallagcsokorszerü szines disszel. 18 cm. 2 darab. Darabja . . 10
93. Kék virágdisszel. 1856. 24 cm. 25
94. Kék rózsákkal. 27 cm. . . . 35
95. Kék rózsákkal. Koszoruban szabócéhjelvények és e felirás: Jozef Maikrab 1852. 29 cm. . . . 45
L. az illusztrációt 163. l.
96. Szinesen festett virágok között táncoló legénnyel. Fenekén egybefonódó S. T. jel. Stomfa. 20 cm. 40
L. az illusztrációt 160. l.
97. Szinesen festett virágok és fák között sétáló férfi alakjával. Stomfa. 20 cm. 40
L. az illusztrációt 160. l.
98. Szinesen festett virágok és fák között poharat tartó és táncoló legény alakjával. Stomfa. 20 cm. . . . 40
L. az illusztrációt 160. l.
99. Szinesen festett virágok és fák között sétáló férfi alakjával. Stomfa. 20 cm. 40
L. az illusztrációt 160. l.

A Gyüjtő 1914. 5-6. sz. (kép)
XIX. aukció.

526., 425., 516. Terrine et pendule viennoises. Cruche de Meissen. — A Szent-György-Czéh XIX. művészeti aukciójából.

100. Gazdag inda- és virágdiszitéssel körülvett, közepén szent István király szinesen festett képével. S. Stephan H. M. fölirással. S. mesterjel. Stomfa. 24 cm. 100
(Kétségen felül stomfai voltát bizonyitja a felirat «Stephanus» szavának két első betüje, melyet a stomfai gyártmány egybefonódó S. T. betüjével jelezni megszokott festő kéz, egybefonódva ir, szinte a megszokás hatalmánál fogva.)
L. az illusztrációt 160. l.

101. Szinesen festett liliomok között korsóból ivó legény alakjával. Alsóausztriai fazekasmunka. XVIII. sz. 20 cm. 40
L. az iliusztrációt 160. l.

102. Szinesen festett virágokkal és szent Gertrudis alakjával. Alsóausztriai fazekasmunka. XVIII. század. 19 cm. 40
L. az illusztrációt 160. l.

103. Rózsa- és tulipán-virágágak között a Madonna felhőkön ülő alakjával. S. Mariahilf fölirás. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 25 cm. 100
L. az illusztrációt 160. l.

104—105. Virág- és dicsfénnyel övezett, közepén a Madonna szines mellképével. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 20 cm. Két darab. Darabja . . 45

106. Szinesen festett virágok között paradicsommadárral. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 20 cm. 40

107. Pirossal festett szekfüvel. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 16 cm. . . 25
L. az llusztrációt 160. l.

108. Szinesen festett szekfükkel. Alsó-Ausztria. XVIII. század. 21 cm. . 30

109. Szines vonaldisszel. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 15 cm. . . . 15

110. Szinesen festett virág- és vonaldisszel. Alsó-Ausztria XVIII. sz. 15 cm. 20
L. az illusztrációt 161. l.

111. Szinesen festett rózsákkal és madárral. Alsó-Ausztria, XVIII. sz. 16 cm. 30
L. az illusztrációt 161. l.

112. Szinesen festett kosárka és szekfüvel. Alsó-Ausztria, XVIII. sz. 15 cm. 30
L. az illusztrációt 161. l.

113. Szinesen festett pupos alakjával és virágdisszel. Alsó-Ausztria, XVIII. század. 15 cm. 30
L. az illusztrációt 161. l.

Aki aukció közben a Szent-György-Czéh tagjául jelentkezik, nem fizeti a 10% vásárlási aukciójutalékot.

Béli Vörös Ernő

Templomból, olf.

Festők, olf.

Micsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Városligeti buffet, olf.

Mezőn, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernő

Komédiás és leánya, of.

Benczur Gyula és tanitványai kiáll. tárgym. Micsarnok 1921. 6.l.

MDK

Béli Vörös Ernőné

Teniszpálya, of.

Szénarakók, of.

M. Képzőm.nők Egy. jub. kiáll. 1938.jun.

9.1.

MDK

Béli Vörös Ernöné, festö
Deli Alice

Vizhordó leány. Jelzett. Olf.

Árverési Közlöny. Festm.,rajzok. 1936 okt.4. rk.sz. 26.1.

MDK

Béli Vörös Ernőné

Teniszpálya, of.

Szénarakók, of.

Magyar Képzőm.nők Egyesülete jub. kiáll. katalógusa. 1938 jun.3-18.

5.l.

Béli Vörös Ernő MDK

Halászcsalád, olf.

Műcsarnok 1 913-14. téli kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernöné,

komoly érték.

B.A.: Képzömüvésznöink a Szalonban.
Magy.Képzöm.-nök Egyes. 1908. -Jub.kiáll. /rest.rosp
Magyarság. 1932. jun.4. 10.1.

Béli Vörös Ernő

Adriai mosónők, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Béli Vörös Ernő MDK

Oroszlengyel földön, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Béli Vörös Ernő MDK

Patak partján, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Béli-Vörös Ernő

Rózsák tükör előtt. Olajf.

Képzőm.Társ. 1913.tav.kiáll.kat.83.l.

Béli-Vörös Ernő

MIK

Interieur, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Béldi Vörös Ernő MDK

Akácos utca, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Eső után, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Béli Vörös Ernő MDK

A rabbi és leányai, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Béli-Vörös Ernő

MDK

Eső után, repr.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Béli-Vörös Ernő MDK

Tükör előtt, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Béli-Vörös Ernő

MDK

Mosónők, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Béli-Vörös Ernő MDK

Mosónő, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Béki Vörös Ernő MDK

Tükör előtt, olf.

Mücsarnok 1912. Tavaszi kiállitás

Béli_Vörös Ernő MDK

Komédiások, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő

MDK

Komédiáslány, olf.

Műcsarnok 1912.tavaszi kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Hazafelé, repr.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Béla Vörös Ernő

Honatelé, tegy.

Béli-Vörös Ernő MDK

Tavaszi korzó, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő

MDK

A varrónő, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Hazafelé, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bell-Verde Mine

MDK

Haverlé, oil.

Microscope 1913. Several Kalilites

Béli-Vörös Ernő

MDK

Mosólányok, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Béli-Vörös Ernő

MDK

Mosónő, olf.

Műcsarnok 1917 tavaszi tárlat

Béli Vörös Ernő

MDK

Mosónők, repr.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Béli-Vörös Ernő

MIK

Páholyban, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

Béli-Vörös Ernő

Leány agyagedényekkel, olf.

Nicsarnok 1917-18 téli tárlat

Béli-Vörös Ernő MDK

Öreg torreador, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Szegény leány, olf

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Béli Vörös Ernő

MDK

Mosónők, repr.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Béli Vörös Ernő

MDK

Mosónők, olf.

Mücsarnok 1917-18 téli tárlat

MDK

Béli Vörös Ernő festő

Résztvett az 1916.évi tav.tárlaton.

KMT 1916.tav.kiall.

Béli Vörös Ernő

MDK

Hazatérés a vásárról, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállítás

Béli Vörös Ernő MDK

Kezdődik a szüret, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Leányarckép, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Rózsák tükör előtt, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Bélá-Vörös Ernő

Rózsák tűkör előtt, old.

Béli-Vörös Ernő

MDK

Szeptember, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernő, festőm.

az életkép műfaját képviseli, festménye.

? kiállítás. III. terem.
Művészet.1918. 3.l.

Béli Vörös Ernő MDK

Vásárosok

Krisztus vázlat

Magdolna

Komédiásnők

Milcsarnok 1923 gyűjteményes és hagyatéki kiállítások

Béli Vörös Ernő MDK

Leány két korsóval

Cigányleány

Arcképtanulmány

Mücsarnok 1923 gyüjteményes és hagyatéki kiállitások

Béli Vörös Ernő MDK

Armezőn, vázlat

Tanulmány az esti imához

A kertben

Mücsarnok 1923 gyüjteményes és hagyatéki kiállitások

MDK

Béli Vörös Ernő, festőm.

a megvásárolt műtárgyak közül való:

" Patak partján" / Kléh Kálmán/

Az 1915. és 1916. évi tagsági sorsjáték.
Művészet. 1916. 40.l.

Béli-Vörös Ernő

MDK

Hajnalban, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Béli-Vörös Ernő

Mosónők, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Béli-Vörös Ernő

Menetélők, olf.

Műcsarnok 1915. tavaszi tárlat

Béli Vörös Ernő MDK

Mosónők, repr.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

MEX

MDK

Béli Vörös Ernő

Cigányok, of.

Az 1921.évi őszi kiáll. tárgyj. Műcsarnok. 1921. nov. 5.l.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Magyarországi Szt. Erzsébet. Of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 8.1.

MDK

Béli-Vörös Ernő festőm.

679. Ünnepi készülődés. Olf.

Műcsarnok, 1911/12 téli kiáll. Kat. 75.l.

Béli Vörös Ernő

MDK

Bünbánó, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Béli-Vörös Ernő

MDK

Vándorok, olf.

Műcsarnok 1921. tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Spanyol lány, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

A bünös asszony és a koldusok, olf.

Műcsarnok 1921 tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő

MDK

A nagy viznél, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Béli Vörös Ernő

Kútnál c. képe repr.

Művészet, 1918. 32.1.

Béli Vörös Ernő **MDK**

Gombacsendélet,

Fiatal leány

Leánytanulmány

Cigányok

Mücsarnok 1923 gyüjtemények és hagyatéki

kiállitások

Béli Vörös Ernő MDK

Falusi cirkusz, olf.

A komédiás és leánya, olf.

Mosónők, olf.

Fiatal leány, olf.

Milesarmok 1923 hagyatéki kiállítások

Béli Vörös Ernő MNK

Eső után, olf.

Leány korsóval, olf.

Látogatás, olf.

Szürke hangulat, olf.

Micsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Béli Vörös Ernő MDK

Kötéltáncosnő, olf.

Esti ima, olf.

Mezei munka, olf.

Parasztleány, olf.

Mücsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

ELTE

Béli Vörös Ernő MDK

Ruhát vivő mosóleány

Öregemberfej, olf.

Hazatérő mosónő, olf.

Parasztmenyecske, olf.

Műcsarnok 1923 hagyatéki kiállitások

Béli Vörös Ernő

Ballerina, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Tejesleány, olf.

Varróelány, olf.

Miscarnok 1923 hagyatéki kiállítások

Béli Vörös Ernő MDK

Spanyol léány

Cigányleány

Vázlat a tejesleányhoz

Mosónők a vizparton, bázlat

Műcsarnok 1923 gyüjtemények és hagyatéki kiállitások

Béli Vörös Ernő MDK

Tanulmányfej, rakz

Női fej, rajz

Spanol nők

Bánat

Mücsarnok 1923 gyüjteményes és hagyatéki kiállitások

MDK

MDK

Béli-Vörös Ernő

Tavaszi korzó, olaj

Omkt. 1913. tav. kiáll. 81 l.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Szeptember, olaj

Omkt. 1913. tav. kiáll. 82 l.

MDK

Béli-Vörös Ernőné
Lóverseny, olaj

N. Szal. 374. kiáll. 1927. márc.
9 l.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Mosónők, festm.

Ernst Muz. 51. auk. 1935. márc.

4 1.

MDK

Béli Vörös Ernő, 1882-1922.

Cigányleány, festm.

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 5 l.

MDK

Béli Vörös Ernő, 1882-1922.

Nő korsóval, of.

Árverési Közl. 1938. dec. 8.rk. 88.aukc.

16 l.

MDK

Almásy-Teleki I. auko. 1939. szept.

1.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Tanulmány, of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.

12 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Esős hajnal, of.

Hadviselt művészek kiáll. Mücs. 1919. márc.
12 l.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Nosónők, vázl. of.

Hadviselt művészek kiáll. Műcs. 1919. márc.
12 l.

Béli Vörös Ernő

Esős hajnal, olf.

Műcsarnok 1919. Hadviselt Művészek kiáll.

Béli Vörös Ernő

MTK

Mosónők, olf.

Műcsarnok 1919 Hadviselt művészek kiáll.

MDK

Béli-Vörös Ernö, festöm.

567. Ketten. Olf.

Müvészmek. 1911/12. téli kiáll. Kat. 68.l.

Béli-Vörös Ernő

MDK

Az Alföldről, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő

MDK

Fiatal lány, olf.

~~[illegible]~~

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Béli Vörös Ernő

MDK

Emaus, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Béli Vörös Ernő

MDK

Cigány leány, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállítás

Béli-Vörös Ernő MDK

Fiatal leány, olf.

Mücsarnok ~~1936~~ 1922. Jubileumi kiállitás

Béli Vörös Ernö, festö

Mosónök.	Olf.
A vár alatt.	"
Mezön.	"

MK.Seg.Biz. Müv.Kiáll. Kat. 2.3.1.
Szépm.Muz. 2.1. 1914.nov.-dec.

MDK

Béli Vörös Ernő

Komédiás és leánya, olaj

Velvinczi Takács Z: Benczur és iskolája. OMKT. B.Gy. és tanitványai,kiáll. Képes katal. 1921. 62 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Mosónők, festm.

Biró Jó A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Kosaras nő, olaj

A Gyüjtő. 43. auk. 1921. márc. 9 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Olvasó leány, of.

Vasárnap délután, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 6 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Tanulmány, rajz.

" "

M.Studio 1.graf.,kiáll. 1921. márc.

Béli- Vörös
Öreg torreador, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 7 l.

szerü, egyházi [illegible] ruhás férfit á
zott rajzzal vésték be a fehérmá
kitöltéséről semmit sem tudunk.
ja az esztergomi emlékhez hasonl
összefüg[illegible] és véset
közeláll az esztergomi emlékekhe
eltérések sokkal inkább a nyersa
ben s nem valami elméletileg ki
készültek ezek az emlékek. Külö
kek - melyekről [illegible] később mege
hoz.

15. Bréhier, L.: La scuplture et le
14 -17.1.
16. Mathes idm.37.1., Forster Gy.:I
17. Széles kézirat Ternio 7. 1§., M
18. Egy fényképfelvétel tanusága sz
kásos diszéből./V.ö. Dercsényi D.:
[illegible] Müvészet 1937.324.1./ G
a timpanont készitette, stilusá
sz. második felére datálja. /id

Béli Vörös Ernő
Fiatal lány, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 7 l.

Béli Vörös Ernő
Cirkuszi táncosnő, olaj
Fiatal spanyol leány, "

Magyar Studio avató kiállitás. 192o. 7 l.

tunk I444-ből való;a budai
atositott vizsgálatának je-
a Magyar utca szerepel.
li fele,az itteni ingatlan
n van a XVI.sz-ban. I693-ban
tartott tanukihallgatás
s 65 éves tanu vallja,a
ílytól hallotta,hogy a vá-
ur utcája volt a neve. U-
ásik tanu az iskola mellet-
en Maietynsky Venczel wel-
tes Pásztóról irt jegyze-
r a városra is. A város -
obb volt. Azelőtt sok kő-
yanokat,amilyenek,a köve-
most is állanak. A házak
szárazak. A városnak a
li rézse elpusztultak,ez
os egykori polgárainak
állatok legelnek.A város
s kuria, amely most roska-
is hiányzik. A szerzetes
városról,amelyen az egy-
pületeken kivül egy másik
uria is látható. I7o3-ból

Béli-Vörös Ernő 1882-1922

Asszonyok a patakban, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. renk.sz.

3o 1.

Béli Vörös Ernő

Szénagyüjtés a Balaton mellett, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 18 l.

Béli Vörös Ernő
Bünbánó, olaj

Őszi Tárlat kiállitása. Műcs. 1922. nov. 8 l.

MDX

Béli Vörös Ernő

Fiatal leány, festm.
Szürke hangulat, "

...: A Műcsarnok őszi tárlata. Az Ujság, 1923.
XI.4.

Béli-Vörös Ernőné, Deli Alice

Vizhordó leány, olaj

Árverési Közlöny, 1936. márc. 2. renk.sz.

30 l.

Béli Vörös Ernőné
Teniszpálya, olaj
Szénarakók, "

Magy. Képzőművésznők Egyesülete jub. kiáll.
N.Szal. 1938. 5 l.

Béli Vörös Ernő

MDK

Komédiás és lánya, olf.

Mücsa nok 192o. tavaszi kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Cirkuszg, olf.

Műcsarnok 192c. tavaszi kiállitás

MDK

Béli-Vörös Ernő, festőm

399. A Bazárban. olf.

KMT 1912/13 téli kiáll. Kat. 64.l.

Béli-Vörös Ernő MDK

Kisértés, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernő

Mosónő c.műve. Repr.

KMTars.1917.tav.kiall.

Béli Vörös Ernő
Mosónők, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 2 1.

= vitka kerek

262

Bárna /B

A
Visitati
rálták l
külsejét
Jellege:
Külseje:
vő kis t
kitett s
rész ki
kapuval.

Efelett
A párká
melyből
torony
két abl
egy abl

— 1 emelkedik ki

Béli Vörös Ernő
A vár alatt, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 3 l.

291

él középre.

kurzív rítka

már a bronzkorban is volt település,
t, Malom-oldal leletei bizonyitják.
ár monografusa, Sándor László tanitó
városának és Várának története. Buják,
stván sokszorositása Ecsegen./ A lele-
úzeumban.
ri életét és történetét Tinódi Lantos
i, a Kapitán György bajviadala, Kassán
a budai Ali basa históriája c. énekében.
utazó irja le: "A várban 3oo szük ház
lkodó nevéről Csámi lett. Vára az ég
klán álló erős kicsiny vár. Egyetlen
ötte. Van mélv börtöne, melybe kötélen

Béli Vörös Ernő
Mezőn, olaj

Magyar Képzőművészek Segitő Bizottsága. Művészeti kiállitás. 1914. 3 1.

énete: Épült 1791-ben, Borovzsky szerint
-ban.

ege: Későbarokk, megujitva.

eje: Egy homlokzati /teljesen megují-
/ toronnyal. Kosárives kapu, majd fe-
e kosárives, e felett kerek ablak. A
ny órapárkány új törpeárkád disszel,
nes toronysisak. Szentély lapos kosár-
.

eje: Belül egyhajós. A középen befelé
ő kórust két oszlop tartja. A hajó tü-
oltozatu. Copf oltár, A Kálváriát áb-
ló oltárképen alul a jobb sarokban
és: A.E. Illés Ödön, 1903.
A szentélyrész baloldalán fedett elő-
s oldalbejárat. Efelett a templom fa-
belül felirat: Josephi secundu Caesa-
et Regis virtute et exemple h... pa-
es nitent et icinelei.../?/ Augusti
s Hungarias patris patriae benign...
ent /?/ Ia... stabiliti sunt.

Béli Vörös Ernő
Az alföldről, olaj

O.M.K.T. 1918-19.évi kiáll. Műcs. 7 l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Cigányok

Szokolay B.: A műcsarnok tárlata. Erdélyi Hirek 1921. nov. 21. 3.l.

Béli-Vörös Ernő MDK

Október, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő

MDK

Cigányok, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Béli Vörös Ernő

Cigánylány, olf.

Mücsarnok 1920-21.téli kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Vöröshaju cigánylány, olf.

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Szegény lány, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli kiállitás

Béli-Vörös

MDK

Öreg torreador, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernő

A Képzőm. Társ. 1918-19. évi téli kiállitása.
Müvészet 1918. 49.l.

mDK

Béli-Vörös Ernö, festöm.

5cs. Komédiáslány. Olf.

KMT 1912. tav.kiáll. Kat. 68.1.

MDK

Béli-Vörös Ernö, festöm.

508. Komédiáslány. Olf.

KMT.1912. tavaszi kiáll. Kat. 68.l.

Béli Vörös Ernő MDK

Fiatal leány, olf.

Műcsarnok ~~1924~~ 1918-19. Téli kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Az Alföldről, olf.

Mücsarnok 1918-19. évi Téli kiállitás.

MDK

Béli Vörös Ernő

Mosólányok

/Kitüntetések/ Müvészet 1. 1917, 91, 92 l.

BUDAPEST, 196
V., BELGRÁD RKP. 24
TELEFON: 182-850

...s Tanácsa Titkárságának

...vi programja

...lőszövetkezeti tagok és népfront-
...országgyülési képviselőinek baráti

...en, társasjátékok, televizió.
...gokhoz" és "A szovjet tudomány nagy
...s szovjet filmek bemutatása. A film-

...mezről" - a nyelvtanulási szakkör

...észetbarát és a fotó szakosztály kö-

...est, társasjátékok, televizió.

Béli-Vörös Ernő MDK

Ünnepi készülődés, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubileumi kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Ketten, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Béli Vörös Ernő

Cigányleány, of.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 29. 1.

MDK

Béli Vörös Ernő

Gyümölcsárus olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatának katalogusa. 1920. Majus. 5.1.

MDK

Béli-Vörös Ernő

A bazárban. Olajfm.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 64.

MDK

Béli Vörös Ernő

Utcai énekesek, of.

Gyümölcsárus leány, of.

Kóbor cigányok, of.

Árv.Közl. 1929.jun. jun.4.rk.sz. 16 l.

MDK

Béli Vörös Ernö, festöm.
1882-1922

Asszonyok a patakban. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76.sz. 2.tk.sz. 3o.l.

MDK

Néli Vörös Ernőmé Deli Alice, festőm.

Vizhordó leány. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1936. márc. 76. sz. 2. rk. sz. 30. l.

MDK

Béli Vörös Ernö, festöm.

Spanyol nö. Of.

Nemz.Szal. 1919.okt.kiáll. Kat.2.1.

Béli Vörös Ernő

MDK

Magdolna, olf.

Egyház és művészet
Nemzeti Szalon 1919.

MDK

Béli-Vörös Ernö, festöm..

A bünös asszony és a koldusok.	Olf.	
Tejes lány.	"	
Spanyol lány.	"	
Vándorok.	"	4.1.

Mücs.-OMKT. Tev.kiáll. 1921. Kat. 3.1. és 4.1.

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ

213. Komédiások, olajf. Eladó

Béli Vörös Ernő MDK

Szegény lány, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Béli Vörös Ernő MDK

Cirkusz, olf.

Műcsarnok 192o. t avaszi kiállitás

Béli Vörös Ernő

Komédiás és lánya, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Kisértés, olf.

Műcsarnok 1920. tavaszi kiállitás

MDK

Bély Vörös Ernö, festöm.

4o. Koreamában. Olf. 72x72 J.l.b.

Árv. Közl. 1932. I.rr.sz. 61.sz. 14.l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Mosónők, repr.

Képzőmüv. Társ. 1917/18. téli kiáll.

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ

19o Tükör előtt.Olajf.Eladó

KNT 1912. tav.kiáll.kat. 46.oldal.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Tükör előtt, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 46.l.

Béli Vörös Ernő

Műve, a Beczkói-Biró magángyüjtm.kiáll.-án.

P.H.934.X.6.

Béli Vörös Ernő MDK

Rokoko, olf.
Lóverseny, ol f.
Kertalja, olf.
Szeptember, olf.
A Céhbeliek IV. kiállitása
Nemzeti Szalon 1923.

Béli Vörös Ernő festőművész

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak Tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépmüvészeti Muzeumban.

Művészet, 1918. 1.1.

MDK

Béli Vörös Ernő

"Eső után"c.kép repr.

KMT 1916.tav.kiáll.

MDK

Béli Vörös Ernő

Mosónő, of.

Művészet 1917. 90.l.

M.D.K.

Béli-Vörös Ernő

A Mücsarnok tavaszi táralátn bemutatott 443 kép és szobor között szerepel festménye.

- - -

Az ezt követő 27. számban -juli. 3-9.i a 27. oldalon 14-es számmal a.művész fényképe.

- - -

Képek, szobrok--festők szobrászok c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1921. juni 26.-juli 2. X. évf. 26. sz. 18. lap.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ festőművész

Olajfestmények:

Ballerina
Arcképtanulmány
Tejeslány
Varróleány
Kötéltáncosnő

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 10-11.oldal

BÉLI VÖRÖS ERNŐ festőművész

Olajfestmények:

Női fej
Spanyol nők
Bánat
Gomba csendélet
Fiatal leány

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 10-11.oldal

Béli Vörös Ernő

Figurális mü, olf.

Tavaszi tárlat
Nemzeti Szalon 1921. junius

Béli-Vörös Ernő MDK

Október, olf.
Vöröshaju cigánylány, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Béli-Vörös Ernő MDK

Cigányok, olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Béli Vörös Ernő MDK

Lámpafénynél, olf.

Vásárosok, olf.

Női szoba, olf.
Cigányleány, olf.

A Céhbeliek IV. kiállitása
Nemzeti Szalon 1923.

MDK

Béli-Vörös Ernö, festöm.
1882-1922

4o. Hazafelé. Olf. 67x8o. Jelzett.

Festmények, rajzok, metszetek.- 97. aukció.
Árv. Közl. 1941. márc. 2. rk. sz.-Kat. 18.1.

MDK

Béli-Vörös Ernő

Mosólányok, repr.

Művészet 1917.

MDK

Béli Vörös Ernő festő

Művészet 1916. 4. l.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ festőművész

Olajfestmények:

Eső után
Leány korsóval
Látogatás
Szürke hangulat
Tanulmányfej.

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 10-11.oldal

Belényessy György ötvös MDK

tiszta renaissance motivumok ötvösmüvén/1687/.

Magy.Müv.Tört.I./szerk. Dercsényi/ 322.o.

Belényesi György /XVII.sz. 2. fele/ MD

fogarasi ötvös

-.-

Magy.Müv.Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 365.o.

M.D.K.

Belényesi György, aranyműves

Fogarasi mester, antik médaillonokkal díszített, 1687-ből való vízeshancsója (Magyar Nemzeti Múzeumban) a helyi mesterség fejlettségének tanúsága.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp.1968. 670. old.

+ Kép ... 668. "

MDK

Belényesi György, ötvös

neves magyar mester.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 410.1.

MDK

Belényessy György, ötvös

Renaissance müvek mestere. 17. sz.

A magyarországi művészet története I. 363. l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Belényesi Ötös Sjöll

ötös és pénzverő mester Erdélyben, Kapasi udvarában (Pátray 1949-ben ~~tart~~. ist a Nemek nővege az erdélyi kjedelmet nép pénzei.)

Pátray Pál, Altotós és Szemlélet, Bp. 1967.

93 l

Belényesi György

fogarasi ötrös, akinek a műve pl. a Telekki csobolyó ezüstből (1687)

Agghazy kárva: Magyarországi barokk művészet, Bp. 1960. TIT József t. szabad-egyetemének előadásai 42.

M.D.K

Beleznyessy György
ötvös

A XVII. sz. második felében működött

Molnár Lászlóː Szentpétery József
Művészet, 1962. augusztus – 6 lap

BELÉNYESI ÖTVÖS GYÖRGY

Apafi udvarában ötvös és főpénzverő mester.

Pátzay Pál: Az erdélyi fejedelmek szép pénzei.
Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 4. l.

megírva

Belényesi Eötvös Mihály

1668. máj. 31. Aranyváltó
Kifviettek mehi 500 frtot.

1668. nov. 20 37. l.
Aranybeváltásra vonatkozó adatok

1668. dec. 14. 40. l.

1668. dec. 1669. jan. 8. adatok
Aranybeváltásra vonatk. 41. l.

1673. jun. 28. Aranybeváltásra vonatk. adat. 153. l.

1673. Aranybeváltásra vonatk. adatok 166. l.

1673. dtto 172. l.

1674. dtto 189. l.

Dr. Szádeczky Béla: I. Apafi Mihály fejedelem udvartartása. Bpest, 1911. Fenti lapszámok.

Lux Alice finom liraiságu
tikákat, mitológikus tárgyu kompo
portrékat és érmeket készit.Római
dása alatt

Belényesi György

ötvös

Fogarasról származik

A magyar (ornáji) mův. tört I/276.

Corvina 1970.

megjegyzés

Belényesi József

Kolozsvári ötvös
1767-ből való példa-
mutatása az Erdélyi Nem-
zeti Múzeumban.

Kelpéld

U. 2173

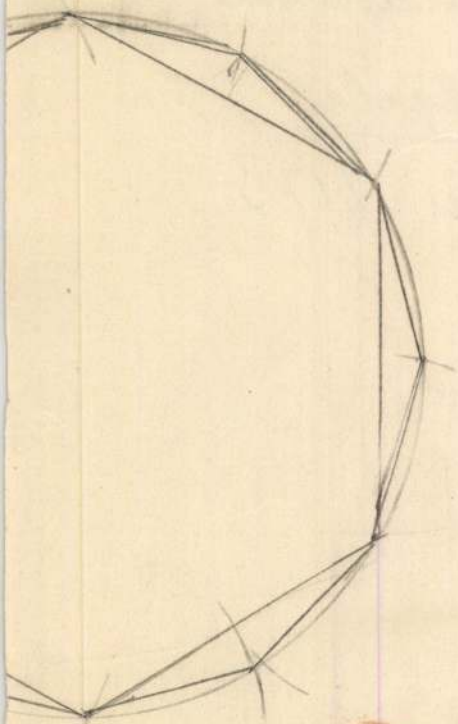

Beleingesi József

Kolozsvári (?) ötvös 1767

Metszete az Erdélyi Nemzeti Muzeum tulajdona – Rajzban gyenge, metszésben jó.

K △

ó alá. Minthogy a rendezés
Úr életrajza még hiányzik,
zt a mellékelt kérdő-ív és
lexikon teljessége érde-
atni sziveskedjék.
y az életrajz néhány napon
előre is hálás köszöne-

Kiváló tisztelettel

AR KÉPZŐMŰVÉSZEK LEXIKONA
SZERKESZTŐSÉGE.

előfizetési kötelezettséggel nem jár.

M.D.K.

Belényesi József, fafaragó

készítette a kisnaményi református templom szószék-koronáját 1818-ban. A gazdag figurális díszítésű és „cifrán festett" elpusztult mennyezetet még 1755-ben készítették.

Tombor Ilona: Magyarországi festett famennyezetek és rokonemlékek a XV-XIX. századból

Bp. 1968. Ak.Kiadó, 216 l. + LVI t. 62. old.

BELÉNYESI Józef ankilos

tervete a templom berendezését
1807 előtt

Bara Csaba: Szatmárnémeti, Láncos
templom. Kolozsvár, 1996 8. és ill

Belev Dimeter MDK

Szerepelt a főiskolás fiatalok idei vásárhelyi kiállitásán.
Ló-vázlata.

D.E.: Két tárlat a vásárhelyi Tornyai Muzeumben.
TISZATAJ 1964 szept.

Bulinyi

Egyetem élő olasz mesterembe, ő javította Zi az 1843 julius 19-i tűzvész következtében megrongálódott miskolci volt minorita tpl. főoltárát.

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. Akadémiai Kiadó 1972
336. old.

Belényi György [ ]

jtóiroda legutóbbi, orosz
angol nyelven megje-
nt t jékoztatója szerint
eonov és Kubászov, a
rtalék legénységgel
gyütt, ma mégegyszer
tekinti a földi irányító
özpont vezetőivel
**az EPASZ — ez a Szo-
juz—Apollo program
orosz nyelvű rövidítése
— forgatókönyvét.**
népes tudósítógárda mai
ogramja: *kirándulás
illagvárosba, illetve a
di irányító központba.*

mélypályaudvar teljes be-
ruházási költsége megkö-
zelítette a másfél milliárd
forintot. 1968 végére kés-
szült el a *rendező pálya-
udvar.* Az állomás előtt 33
vágánypár fekszik, amelye-
ket *három aluljárón* lehet
zavartalanul, biztonságosan
megközelíteni. A vonatok
irányítására, fogadására,
rendezésére és továbbítására

**felszerelték a lehető leg-
korszerűbb berendezése-
ket, számítógépeket is
alkalmaznak.**

Kiállítás a Nemzeti Múzeum 30 évéről

(– k): Gráfordi aranykoronq, dengelegi árachma 2.

EST | HIRLAP, Bp. 1975. jül. 12.

Belényi László

Belényi László bőrből készült domborított képeiből nyílt kiállítás kedden a Buda Penta Szálló galériájában. A tárlat március 14-ig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1987. III. 4.

Beliczay
Bellágh

BÉLI VÖRÖS ERNŐ festőművész

Olajfestmények:

Hazatérő mosónő
Parasztmenyecske.
Falusi cirkusz
A komédiás és leánya
Mosónők

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 10-11.oldal

BELICZAI PÁL

i körszínházról

Aranyossy György munkái láthatók). Sajtószolgálat – könyv- és lapárusítás. A találkozót pénteken délelőtt 11 órakor Csoóri Sándor nyitja meg. – fotós. **(b. sz.)**

Új Pest Magyar Hírlap

Ráckevei tárlat

Beliczai Pál ráckevei fotóművész képeiből állítanak ki pénteken este 7 órától a Keve Galéria keretében – a helyi Ács Károly Művelődési Központban. Szombaton, augusztus 16-án a ráckevei Savoyai Kastély udvarán olasz, kanadai és török néptáncegyüttesek lépnek fel. A Játék a Szigeten c. vetélkedőre – a külföldi vendégcsoportok részvételével – vasárnap délelőtt 11-kor kerül sor, a Szent István téren.

1997. 08. 14

Kedves Kollégák!

A Közalkalmazotti Tanács válas
valók, gyakorlati teendők isme
a Választási Bizottság meghatá
a választás időpontját. A VB m
megtenni, a jelöltállitás hatá
a választás május végén lesz ,
ezt a Közlöny fogja közölni, e
szerint jelöltet állithatnak:
szakszervezet. A jelölést irás
a jelölők irásban aláirásukka
való felvételét támogatják. E
az ajánlónak a titkos választá
ugy szavaz, ahogy akar. Aláirás
viszont bármennyi jelöltnek a

Fedőlapon:

Sovashunár, Beliczay Imre faragása, Pest, XIX. század.

Illusztrációk/1

1. Kis szív. Pestmegyei faragás. XIX. sz.
2. Fonónő. Német, XVII. sz.
3. II. Mátyás. Bártfa, XVII. sz. eleje
4. Apafi Mihály ezenét ábrázoló faragás Segesván, 1660 körül

Faragott mézeskalácsformák. Kiállítás. Veszprémi Bakonyi Múzeum. Bp. 1957. /4, 6, 8, 10. old.

Béli Vörös MDK

Öreg torreador, olf.

Mücsarnok 1919-2o. Téli tárlat

BÉLI VÖRÖS ERNŐ festőművész

Olajfestmények:

Esti ima
Mezei munka
Parasztleány
Ruhát vivő mosóleány
Öregemberfej

Az 1923.évi őszi tárlat katalógusa. 10-11.oldal

Béli Vörös Ernő

Minden kvalitásos művészi alkotást a kritikus nem tud felsorolni, mivel a lap terjedelme korlátozott. "A HÉT" igy is ad helyet a Művészet c. rovatban, hogy tul az alkotások ismertetésén, megemlitse azok nevét, akik értékesebb müvekkel szerepelnek:
Gy. Sándor József, Balló Ede, Rózsaffy Dezső Gara Arnold, Perlrott Csaba Vilmos, Béli Vörös Ernő, Pilch Dezső, Kunwald Czézár, Kornai József, Szlányi Lajos, Wagner Géza, Nádler Róbert, Zombory Lajos, Endrey Sándor, Szüle Péter művészek munkáit méltatja Felvinczi Takács Zoltán: "A téli tárlat III" cimmel.

A HÉT, Bp. 1919. febr. 9.
XXX. évf. 6. sz. 9o. lap.

Béli Vörös Ernő

Az itt következő neveket a kivételes tehetségek közé sorolja Fóthy János: "A Műcsarnok téli tárlata" c. kritikájában és mint igazi művészeket köszönti őket:
Szlányi Lajos, Frank Frigyes, Béli Vörös Ernő, Csabai-Ékes Lajos, Kukán Géza, Záhonyi Géza és a nagyon komoly tehetségü Szőnyi István.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 15.
XXXI. évf. 37. sz. 574. lap.

Béli Vörös Ernő

Csók István, Katona Nándor, Szlányi Lajos, Rippl Rónai József, Béli Vörös Ernő művészek a kiválóságok közé tartoznak a tárlaton, akikről méltóképen nem tud megemlékezni -helyszüke miatt- Fóthy János: "A magyar reprezentativ kiállitás a Nemzeti Szalonban" c. kritikájában melyet a Művészet c. rovat hoz.

A HÉT, Bp. 1920. dec. 1.
XXXI. évf. 36. sz. 559-560. lap.

Béli Vörös Ernő

A "Kutnál" c. nagy festménye "heves temperamentummal" készült a spanyolokra emlékeztető művészettel. Szineit izzó, szikrázó, pattogó jelzőkkel érzékelteti Kázmér Ernő: "A Mücsarnok Tavaszi Tárlata" c. beszámolójában, s kiemeli a kép művészi értékét.

A HÉT, Bp. 1918. március 31.
XXIX. évf. 13. sz. 2o1-2o2. lap.

Béli-Vörös Ernő

A fiatalok egy része nemcsak megtartotta régi klasszisát, de többüknél haladás is megállapítható, - irja kritikájában Tövis, a Műcsarnokban rendezett kiállitáson szereplő, s itt felsorolt művészekről:
Rudnay Gyula, Szigeti Jenő, Uitz Béla, Páldy Zoltán, Béli-Vörös Ernő, Körmendi-Frim Ervin, Csermely János, Wagner Géza, Tatz László, Czigány Dezső, Sassy Attila.

A HÉT, Bp. 1917. nov. 18.
XXVIII. évf. 46. sz. 732-733. lap.

Béli Vörös Ernő

Az idősebb, elismert művészek alkotásait nem sorolja fel Kun Imre: "A Studió I. Grafikai kiállitása" c. kritikájában, csupán annyit emlit meg, hogy kiemelkedő művekkel szerepelnek:
Béli Vörös Ernő, Kató Kálmán, Magyar Mannheimer Gusztáv, Nádler Róbert, Kampis János, Malki Lajos művészek.

A HÉT, Bp. 1921. márc. 2o.
XXXII. évf. 8. sz. 140. sz. lap.

Béli Vörös Ernő

"A Nemzeti Szalon tavaszi képei" cimmel, a Müvészet c. rovatban /k.i./ sign.-val /Kun Imre/ közölt kritika felsorolja a kiállitáson résztvevő müvészeket és munkájukat: Béli Vörös Ernő, Feiks Alfréd és Kunwald Czézár a szokásos témával és értékkel jelentkeztek. Biró József "Nugend stilusu" képeit, Conrád Gyula rézkarcait, Erdélyi Aranka illusztrációit, Károly Andor tájképeit, Gaál Ferenc és Kotász Károly plein air festményeit technikában is, szinben is figyelemreméltónak tartja.

A HÉT, Bp. 1921. juni. 2o.
XXXII. évf. 16. sz. 268. lsp.

MDK

Béli Vörös Ernő

A N.Szal.tavaszi kiáll. az egyik 300 koronás Alpár-dijat a Vajdahunyad a Városligetben. c. müve kapta

Kitüntetések. Művészet 1914. 284.l.

Béli Vörös Ernő

Több kitünő képpel és egy kompozicióval szerepel a Mücsarnok tavaszi kiállitásán, melyről Kun Imre a Müvészet c. rovatban ir.

A HÉT, Bp. 1921. juni. lo.
XXXII. évf. 15. sz. 255. lap.

M.D.K.

Béli Vörös Ernő

A Műcsarnok őszi tárlatán az elhunyt művész gyüjteményes kiállitásának "spanyolos képei"-t és "Szürke hangulat" c. vázlatát dicséri a kritika.

Őszi tárlat a Műcsarnokban c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. nov. 11-17.
XIII. évf. 46. sz. 29. l.

M.D.K.

Béli Vörös Ernő

Festményeit kiemeli Tarkeövi kritikájában, melyet "A hadviselt művészek kiállitása a Műcsarnokban" cimmel ir.

Szinház és Divat, Bp. 1919.márc. 16. IV. évf. 11. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Béli-Vörös Ernő festőművész

"Kitüntetett festőművészek" cimmel közlemény arról hogy a Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatának dijait három kiváló festőművésznek jutatta. Ezek közül Béli- Vörös Ernő festőművészt a 4000.- /Négy ezer/ koronás nagydijjal jutalmazta.
A művész fényképét is közli a lap.
Kitüntetett képe: "Kutnál" c.
A hiradás megjegyzi, hogy a művész 33 éves korába jutott a nyugdijasok sorába, erről bővebben nem ir a fénykép egyenruhában ábrázolja.

Szinházi Élet. Bp. 1918. május 5-12. VII. évf. 19. sz. 25. l.

Béli Vörös Ernő MDK

Processio, olf.

Mücsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

MDK

Béli-Vörös Ernő

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet. Bpest. 1916. 21.l.

Béli Vörös Ernő MDK

A cirkusz csillaga, olf.
Női akt, olf.
Ködben, olf.

A Céhbeliek harmadik kiállitása
Nemzeti Szalon 1921.

MDK

Beély Vörös Ernő

A Független Művészet Társaságának pécsi kiállitásán szerepelt biblikus tárgyú kompoziciókkal.

Cikk: Művészet.

Dunántul, 1929. máj. 5. 9.l.

MDK

Béli Vörös Ernő

A Műcsarnok háborus kiállitásán szerepelt.

Cikk: Háborus kiállitás.

Művészet, 1914. 451-452.l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Művészet 1916. · 4.l.

MDK

Beély-Vörös Ernő

Művével résztvett a független művészek társaságának Pécsen rendezett kiallitasan.

Cikk: A független művészek tarsasaganak kiállitása Pécsett.

Dunántul, 1929.máj.3. 7.o.

Béli -Vörös Ernő MDK

Egyike azon tiz festőművésznek, akik 1919 márc 18-án a szépmüvészeti kormánybiztostól a gödöllői kastélyban müvésztelep létesitését kérelmezték.
a levél szövege

60-61.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Béli Vörös Ernő

A Műcsarnok őszi tárlata. Magyarság 1923. nov.4.
13 l.

Béli Vörös Ernő

MDK

Tanulmány, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt Müvészek kiáll.

MDK

Béli Vörös Ernő

Sz. I: Öt gyüjteményes kiállitás.az őszi tárlaton. Nemzeti Ujság 1923. nov. 4. 9-10 1.

Béli Vörös Ernö, festö

Esö után. 9f.

Az Andrássy alapitvány kamataiból megvásárolt müvek között van.

Müvészet 1916. 92.1.

MDK

Béli Vörös Ernő

festőműv. zsüritag

N. Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

MDK

Béli Kőrös Imre, festő.

3 db. festm. (of)

(Csin sz. nyelven.)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm. 1922-maj. — Jegyz 23. l.

MNK

Béli Vörös,

munkája dicséretet érdemel.

b. Gyárfy Albert: A képzőművészek a háborúban.
A Cel. 1915.12.sz. 734.l.

MDK

Béli Vörös Ernő

Művészet 1918. 5.1.

Béli-Vörös Ernő

az egyik aláírója annak a kérelemnek, melyet tiz festőművész ad be 1919 március 18-án xxx a szépművészeti kormánybiztoshoz; kérik, hogy a gödöllői kastély egy részét művésztelep céljára utalják ki.

Műemlékvédelem, 1969. 4.sz., p. 235.

Béli Vörös Ernő

Frank Frigyes: "Csipketeritő" almákkal,

Burghardt Rezső: "Tükör előtt" és

Béli Vörös Ernő: "Mosónő" c. müveikről mondja a kritika: a fiatalok közül ez a három művész az, akik technikája erős, müveik elismerésre méltóak.

Zala György: "Tanulmányfej" c. alkotása "márványba faragott mestermü".
A Téli tárlaton mutatták be müveiket fenti művészek. A kiállitást a Képzőművészeti Társulat rendezte. A nevek mellett feltüntetett kritika Margitay Ernő mükritikus tollából származik. A lapban közölt kritikában felsorolt neveket lásd: "Rippl-Rónai József nevénél. Élet, Bp. 1916, dec.3.VIII.évf.49.sz. 546-547. lap.

Béli Vörös Ernő.

A "Céhbeliek" egyesületének tagja.

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története,
kézirat.

MDK

Béli Vörös Ernő

A Nemzeti Szalonban a Céhbeliek negyedik kiál itásán Béli Vörös Ernő hagyatékából kiáll.képek.

Cikk: A Céhbeliek kiállitása.

Magyarság,1923.febr.11. 10.1.

Béli Vörös Ernö festö.

Népszava.1923.XI.14. 5.l.

Béli Vörös Ernő festő

Pesti Hirlap. 1923. nov. 4. 5

~~k. k. k.~~ A Műcsarnok őszi tárlata

b. a.

Béli: Vörös Ernő festő

Pesti Hilap. 1919. okt. 12. 4

K. k. d. Őszi kiállítás

Béli-Vörös Ernő festő

Pesti Hirlap. 1928. máj. 13.5

A Műcsarnok aranyérmei

Béri Vörös Ernö festö. †

Mibarát.1922.II.245.1.

Béli Vörös Ernő festő

Pesti Hirlap. 1920. jan. 28. 5

K. N. L. A Nemzeti Szalon téli tárlata

Béli Vörös Ernő

"Mosónők a tengerparton" c. festményét hozza a lap.
Repr.

Élet, Bp. 1917. juni. 24. IX. évf. 24. sz. 604. lap.

Béli Vörös Ernő

AZ 1923. ÉVI ŐSZI TÁRLAT KATALÓGUSA

74 marad.

POLL HUGÓ ÉS GLATZ OSZKÁR

GYŰJTEMÉNYES,

JÁVOR PÁL, BÉLI VÖRÖS ERNŐ
ÉS
SKUTECZKY DÖME

HAGYATÉKI KIÁLLITÁSAIRÓL

1923 NOVEMBER, DECEMBER

AZ O. M. KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIADÁSA
BUDAPEST, MŰCSARNOK, VÁROSLIGET

ELADÁSI FELTÉTELEK.

Az *eladó művek* árai, a kiállítási termek ajtói mellett, vagy a termek sarkában vannak kifüggesztve. *A vásárlások közvetítését kizárólag a főtitkár végzi.* Azok a művek, melyeknek eladási ára nincsen kiírva, *nem eladók.* A vétel megkötésekor a vevő egy vásárlási nyilatkozatot köteles aláírni, amely föltétlen fizetésre kötelezi az aláírót, megállapított határidőn belül. A vételár egynegyedrésze a vásárlási nyilatkozat aláírásakor azonnal lefizetendő, a maradvány legkésőbb *három nap alatt* a Társulat pénztárába készpénzben szolgáltatandó be a forgalmi adóval együtt.

A megvásárolt műveket a Társulat a Műcsarnok helyiségeiben köteles átadni a befizetést igazoló nyugta és aláírott átvételi elismervény ellenében. Elszállításukról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni. A párhuzamban rendezett karácsonyi tárlat megvásárolt művei a vételár lefizetése után azonnal elvihetők, a gyűjteményes kiállítások megvásárolt művei azonban, csak a tárlat bezárása után adhatók át tulajdonosaiknak.

Az *1923 december 31-én* túl visszahagyott művekért a Társulat semminemü felelősséget nem vállal.

Az Igazgatóság.

POLL HUGÓ KIÁLLITÁSA.

Poll Hugó immár másodízben mutatja be művészi munkásságát Műcsarnokunkban. Első gyűjteményes kiállítását 1907-ben rendezte a Műcsarnokban. Ezuttal azon alkotásai kerülnek bemutatásra, amelyeket franciaországi internáltsága alatt, valamint az erre következő esztendőkben Schweizban, Salgótarjánban, Budapesten és legutóbb Dömösön készített.

I. TEREM.

Pastelek és olajfestmények. Eladók.

1. Apálykor. (Equihen.) Nem eladó.
2. Boulognei kikötő.
3. Halkirakodás Boulogneban. (Olajfestmény.)
4. Mosónők a dömösi parton.
5. Estszürkület.
6. Szeptemberi reggel. (Salgótarján.)
7. Internáltak Angersben. (Olajfestmény.)
8. Piaci jelenet. (Les Martigues.)
9. A boulognei kikötő bejárata.
10. Az Aare partja Aarau-nál. (Schweiz.)
11. Dunaparti piac.
12. Virágzó almafák. (Angers.)
13. Internált anyák. (Mongazon.) (Olajfestmény.)
14. Boulognei halász-gőzösök.
15. Nyári délután. (Schweiz.)
16. Október végén. (Schweiz.)
17. Hajóépítő telep. (Les Martigues.)
18. Mákvirágok.
19. Hajók a boulognei kikötőben.
20. Almafa Dömösön.
21. Port Loubet. (Boulogne.)

22. Le Portel-i halász. Nem eladó.
23. Billet d'Amour. (Equihen.)
24. Moló Boulogneban.
25. Hazatérés. (Dömös.)
26. Naplemente a Dunán.
27. Fürdő gyerekek. (Dömös.)
28. Erdő széle. Nem eladó.
29. Iszapos parton. (Dömös.)
30. Utolsó napsugár. (Dömös.)
31. Naplemente Hardelot mellett.
32. Vitorlás bárka. (Les Martigues.)
33. Dömösi strand-fürdő.
34. Halpiac. (Port Bouc.)
35. Les Martigues-i tartánne-ok.
36. Cséplés. (Dömös.)
37. Nap-éj egyenáradat. (Equihen.)
38. Bucsu Dömösön. (Vázlat.)
39. Fenyőfák. (Angers.)
40. Kilátás ablakomból. (Angers.) Olajfestmény.
41. A Duna Dömösnél.
42. Esthangulat a Dunán. (Dömös.)
43. Salgótarjáni hegyoldal.
44. A kisoroszi parton.
45. Salgótarján vidéke.
46. Tájképfestő. (Olajfestmény.)
47. Zivataros hangulat Aaraunál. (Schweiz.)
48. A tenger Boulogne-nál.
49. Esti felhők. (Angers.)

II. TEREM.

POLL HUGÓ MŰVEI

Pastelek és rajzok. Eladók.

50. Dunabogdány.
51. A rácváros. (Budapest.)
52. P. H. úrnő arcképe. Nem eladó.

53. Ambleteuse-i major.
54. Dömösi rét.
55. Etang de Berr.
56. A Duna Kisoroszinál.
57. Naplemente (Equihen.)
58. Ősz a parkban. (Angers.)
59. Fatanulmány.
60. Vásár Bretagne-ban.
61. Halászbárkák. (Les Martigues.)
62. Parkrészlet. (Mongazon.)
63. A dömösi erdő.
64. Halászcsónakok. (Les Martigues.)
65. Internált német anya. (Mongazon.)
66. Krutsay Ferenc tájképet fest. (Dömös.)
67. Dunaparti gyümölcspiac.
68. Vadkörtefa ősszel. (Salgótarján.)
69. Boulognei plage.
70. Borozó halász (Equihen.)
71. Esthangulat. (Equihen.)
72. Halszállítás Páris felé. (Boulogne s. M.)
73. Sziklás part. (Equihen.)
74. Le Passage. (Concarneau.)
75. Halászházak Equihen-ben.
76. Dömösi parasztleány.
77. Gesztenyefák ősszel. (Sables d'Olonne.)
78. Szeptemberi hangulat. (Kisoroszi.)

Színes rajzok, vázlatok.

79. Halászleány gyászban.
80. Vöröshaju gyerek.
81. Szomszédok.
82. Öreg halász.
83. Női tanulmányfej.
84. Internált magyar Angersben.

85. Internált dalmát Angersben.
86. Internált erdélyi szász Angersben.
87. Háborus hirek. (Equihen.)
88. Boulognei halász.
89. Halászasszony Equihen-ben.
90. Varró parasztasszony. (Dömös.)
91. Várakozó halászasszony. (Equihen.)
92. Boulognei hajókalauz.
93. Francia leány. (Angers.)
94. Notre Dame. (Páris.)
95. Halászasszony. (Angers.)
96. Leányfej.
97. Hálókészítők. (Boulogne s. M.)
98. Ebédelő internált Angersben.
99. Két tanulmányfej.
100. Pihenő leányok.
101. Gyerekek szélben.
102. Halászgyerekek.
103. Leves. (Angers.)
104. Festő nő.

Pastelek.

105. Szőke leányfej. (Dömös.)
106. Piac Les Martigues-ben.
107. Az internáltak parkjában. (Angers.)
108. Tájképfestő. (Vázlat.)
109. Boulognei halász.
110. Dömösi Dunaparton.
111. Les Martigues látképe.
112. Duna a parlamenttel (Budapest.)
113. A dömösi erdő tisztása.
114. La ville close. (Concarneau.)
115. Az Aare folyó. (Schweiz.)
116. Halászleányka. (Equihen.)

117. Októberi nap. (Angers.)
118. Füzfák a Duna mellett.
119. Naplemente. (Dömös.)
120. Halászházak. (Les Martigues.)
121. Dagály a tengeren. (Noir Moutier.)

III. TEREM.

JÁVOR PÁL EMLÉK-KIÁLLITÁSA

1880—1923.

Született 1880 november havában Budapesten, ahol iskoláit is végezte. A rajzolás iránti tehetség már a reáliskolai tanulmány alatt jelentkezett nála, úgy, hogy egyidejüleg a felső ipar-rajziskolába is járt és még mint tanár-jelölt a Benczur-iskolának is rendkivüli látogatója volt. Megszerezte ugyan a középiskolai tanári oklevelet kitünő osztályzattal, de tanári állást még sem vállalt, hanem azonnal a festészet művelésének szentelte magát. Rövidesen bejutott a szolnoki művésztelepre és onnan küldte be első nagyobb művét a Műcsarnokba, amelylyel a Nadányi-féle ösztöndíjat elnyerte. A következő évek újabb művészi sikert hoztak számára, amennyiben elnyerte a szolnoki művésztelep báró Kohner-féle ösztöndíját, amellyel külföldre indult tanulmányai kibővítésére hét évet töltvén Párisban (Ecole des Beaux Arts, Académie Julian), Bruxellesben, Brugesben és Olaszországban (Veneziában és Sienaban).

1910-ben Budapesten telepedett le és megnyitotta a Nemzeti Szalonban rendezett első kollektiv kiállitását, amelyen a Nemes Marcell-féle arcképdijat nyerte el „Gál Gyula arcképe" cimü művével. A reá következő évben a Műcsarnokban az Erzsébetvárosi Kaszinó akt-diját nyerte el „Papagályos akt" cimü művével, amelyet a Képzőművészeti Társulat a Szépművészeti Muzeum számára meg is vett. Legközelebbi kollektiv kiállitását 1916-ban az Ernszt-muzeumban rendezte. Egyidejüleg részt vett a müncheni, veneziai, sanfranciskoi, római nemzetközi kiállitásokon. A Műcsarnoknak rendes kiállitója volt. Meghalt 1923 március 14-én, Budapesten

Olajfestmények.

122. A művész önarcképe. Magántulajdon.
123. Leányfej. Magántulajdon.
124. Szolnoki parkrészlet. Eladó.
125. Alföldi táj. Magántulajdon.
126. A gróf Szapáry-palota Morosini-terme. Magántulajdon.
127. Aktkompozició. Magántulajdon.
128. Fiuarckép. Magántulajdon.
129. Tükör előtt. Horváth Károly tulajdona.
130. Férfiarckép. Magántulajdon.
131. Guggoló akt. Magántulajdon.
132. Váza a tükör előtt. Magántulajdon.
133. Szolnoki házak. Eladó.
134. Budapesti tájkép. Magántulajdon.
135. Kisleány babával. Magántulajdon.
136. Római doktor arcképe. Eladó.
137. Női arckép. Magántulajdon.
138. A szolnoki Zagyva-hid. Az állam tulajdona.
139. Leányarckép. Magántulajdon.
140. Alvó nő. Magántulajdon.
141. Szolnoki templom belseje. Magántulajdon.
142. A művész nejének arcképe. Magántulajdon.
143. Magyar csendélet. Magántulajdon.
144. Gyömölcs-csendélet. Magántulajdon.
145. Szilvás-csendélet. Magántulajdon.
146. A szalónban. Magántulajdon.
147. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
148. Modern lakás. Magántulajdon.
149. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
150. Porcellán-csendélet. Eladó.
151. Szolnokvidéki táj. Magántulajdon.
152. Biedermeyer-szalón. Magántulajdon.
153. Fürdő után. Magántulajdon.
154. Nappali szoba. Magántulajdon.

155. Gál Gyula arcképe. Magántulajdon.
156. A Ferencrendiek temploma Szolnokon. Eladó.
157. A modell. Eladó.
158. A művésztelep verandáján. (Szolnok.) Magántulajdon.
159. Fekvő akt. Eladó.
160. Almás csendélet. Eladó.
161. A Lomniczi-csucs. Eladó.
162. A művész önarcképe. Magántulajdon.
163. Akt-tanulmány. Magántulajdon.
164. Csendélet kék pohárral. Eladó.
165. Órás-csendélet. Magántulajdon.
166. Üvegpoharak. Magántulajdon.
167. Női arckép. Magántulajdon.
168. Szürke szoba. Eladó.
169. Papagályos akt. Az állam tulajdona.
170. Pesti szalón. Eladó.
171. Férfiarckép. Magántulajdon.
172. Roccoco csendélet. Eladó.
173. Barack-csendélet. Eladó.
174. Csendélet. Budapest székesfőváros tulajdona.
175. Teakészlet csendélet. Eladó.
176. Női fej. Magántulajdon.
177. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
178. Fürdés. Magántulajdon.

IV. TEREM.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ MŰVEI

1882—1922.

Született 1882-ben Vágujhelyen. Középiskoláit Szentesen végezte, ahol már gimnázista korában jelentkeztek nála a rajztehetség nyomai. Első mestere Károlyi tanár volt. Az 1900-as évben Budapestre került a Képzőművészeti Főiskolára, ahonnan már a következő évben Münchenbe ment Hollósy Simon iskolájába, aki mellett hűen kitartott, követve a kiváló mestert

Nagybányára is. Első művét mint fiatal kezdő, még a kilencvenes évek végén a Nemzeti Szalonban állította ki. Majd müncheni tartózkodása alatt többször kiállított Drezdában is, ahol művei azonnal vevőre találtak. A kilencszázas években tanulmányait Olaszországban folytatta, de vágyainak netovábbja Spanyolország volt és annak mesterei között Goya volt az ideálja, akinek befolyása művein észrevehető. A háború közbejötte megakadályozta abban, hogy Madridba mehessen. Majd Budapesten telepedett le és most kiállított műveivel főleg 1916 óta kezdett szerepelni. Jelesebb művei közül az állam többet megszerzett. Művészi munkálkodása alatt a következő kitüntetéseket nyerte el: 1918-ban a Képzőművészeti Társulat díját „Kutnál" című művével; 1920-ban a kis állami aranyérmet „Komédiás és leánya" című művével; 1921-ben a Lipótvárosi Kaszinó díját „Vándor" című művével; 1922-ben a Székesfőváros díját „Emausz" című művével. Szorgalmas munkássága közepette több kiváló műve került ezenkívül Belgiumba, Drezdába és Amerikába. Meghalt 1922 november 18-án Budapesten.

Olajfestmények.

179. Ballerina. Eladó.
180. Arcképtanulmány. Eladó.
181. ~~Tejesleány.~~ Eladó.
182. Varróleány. Eladó.
183. Kötéltáncosnő. Eladó.
184. Esti ima. Dr. Lázár Ernő tulajdona.
185. Mezei munka. Eladó.
186. Parasztleány. Eladó.
187. Ruhát vivő mosóleány. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
188. Öregemberfej. Eladó.
189. Hazatérő mosónő. Eladó.
190. Parasztmenyecske. beczkói Biró László tulajdona.
191. Falusi cirkusz. beczkói Biró László tulajdona.
192. ~~A komédiás és leánya.~~ beczkói Biró László tulajdona.

155. Gál Gyula arcképe. Magántulajdon.
156. A Ferencrendiek temploma Szolnokon. Eladó.
157. A modell. Eladó.
158. A művésztelep verandáján. (Szolnok.) Magántulajdon.
159. Fekvő akt. Eladó.
160. Almás csendélet. Eladó.
161. A Lomniczi-csucs. Eladó.
162. A művész önarcképe. Magántulajdon.
163. Akt-tanulmány. Magántulajdon.
164. Csendélet kék pohárral. Eladó.
165. Órás-csendélet. Magántulajdon.
166. Üvegpoharak. Magántulajdon.
167. Női arckép. Magántulajdon.
168. Szürke szoba. Eladó.
169. Papagályos akt. Az állam tulajdona.
170. Pesti szalón. Eladó.
171. Férfiarckép. Magántulajdon.
172. Roccoco csendélet. Eladó.
173. Barack-csendélet. Eladó.
174. Csendélet. Budapest székesfőváros tulajdona.
175. Teakészlet csendélet. Eladó.
176. Női fej. Magántulajdon.
177. Tájkép. Budapest székesfőváros tulajdona.
178. Fürdés. Magántulajdon.

IV. TEREM.

BÉLI VÖRÖS ERNŐ MŰVEI

1882—1922.

Született 1882-ben Vágujhelyen. Középiskoláit Szentesen végezte, ahol már gimnázista korában jelentkeztek nála a rajztehetség nyomai. Első mestere Károlyi tanár volt. Az 1900-as évben Budapestre került a Képzőművészeti Főiskolára, ahonnan már a következő évben Münchenbe ment Hollósy Simon iskolájába, aki mellett hűen kitartott, követve a kiváló mestert

Nagybányára is. Első művét mint fiatal kezdő, még a kilencvenes évek végén a Nemzeti Szalonban állította ki. Majd müncheni tartózkodása alatt többször kiállított Drezdában is, ahol művei azonnal vevőre találtak. A kilencszázas években tanulmányait Olaszországban folytatta, de vágyainak netovábbja Spanyolország volt és annak mesterei között Goya volt az ideálja, akinek befolyása művein észrevehető. A háború közbejötte megakadályozta abban, hogy Madridba mehessen. Majd Budapesten telepedett le és most kiállított műveivel főleg 1916 óta kezdett szerepelni. Jelesebb művei közül az állam többet megszerzett. Művészi munkálkodása alatt a következő kitüntetéseket nyerte el: 1918-ban a Képzőművészeti Társulat díját „Kutnál" című művével; 1920-ban a kis állami aranyérmet „Komédiás és leánya" című művével; 1921-ben a Lipótvárosi Kaszinó díját „Vándor" című művével; 1922-ben a Székesfőváros díját „Emausz" című művével. Szorgalmas munkássága közepette több kiváló műve került ezenkívül Belgiumba, Drezdába és Amerikába. Meghalt 1922 november 18-án Budapesten.

Olajfestmények.

179. Ballerina. Eladó.
180. Arcképtanulmány. Eladó.
181. ~~Tejesleány.~~ Eladó.
182. Varróleány. Eladó.
183. Kötéltáncosnő. Eladó.
184. Esti ima. Dr. Lázár Ernő tulajdona.
185. Mezei munka. Eladó.
186. Parasztleány. Eladó.
187. Ruhát vivő mosóleány. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
188. Öregemberfej. Eladó.
189. Hazatérő mosónő. Eladó.
190. Parasztmenyecske. beczkói Biró László tulajdona.
191. Falusi cirkusz. beczkói Biró László tulajdona.
192. ~~A komédiás és leánya~~. beczkói Biró László tulajdona.

193–220. l. a komplett példányok 1923. őszi kiáll.

193. ~~Mosónők.~~ Dr. Hedry Aladár tulajdona.
194. ~~Fiatal leány.~~ Az állam tulajdona. Nem eladó.
195. Eső után. A gróf Andrássy Dénes-alap tulajdona. Nem eladó.
196. ~~Leány korsóval.~~ beczkói Biró László tulajdona.
197. Látogatás. Vermes József tulajdona.
198. Szürke hangulat. Eladó.
199. Tanulmányfej. Rajz. Eladó.
200. Női fej. Rajz. Eladó.
201. Spanyol nők. Magántulajdon.
202. Bánat. Eladó.
203. Gomba csendélet. Eladó.
204. ~~Fiatal leány.~~ Eladó.
205. Leánytanulmány. Eladó.
206. ~~Cigányok~~. Eladó.
207. ~~Spanyol leány~~. Eladó.
208. ~~Cigányleány~~. Eladó.
209. Vázlat a tejesleányhoz.
210. Mosónők a vízparton. (Vázlat.) Eladó.
211. Vásárosok. Eladó.
212. Krisztus. (Vázlat.) Eladó.
213. Magdolna. Eladó.
214. Komédiásnők. Eladó.
215. Leány két korsóval. Eladó.
216. ~~Cigányleány~~. Magántulajdon.
217. Arcképtanulmány. Eladó.
218. A mezőn. (Vázlat.) Eladó.
219. Tanulmány az esti imához. Eladó.
220. A kertben. Eladó.

V. TEREM.

GLATZ OSZKÁR MŰVEI

A művész ezen gyűjteményes kiállításon mint arcképfestő, az utóbbi három év alatt készült műveit mutatja be első izben a nyilvánosságnak.

Olajfestmények.

221. Jankovich Béla. Tanulmány. Eladó.
222. Ilosvay. Tanulmány. Eladó.
223. Reich Zsuzsika. Vázlat. Nem eladó.
224. Schmidt. Tanulmány. Eladó.
225. Koperniczky. Tanulmány. Eladó.
226. Gróf Zichy József. Tanulmány. Eladó.
227. A pozsonyi egyetem felavatása. Vázlat. Eladó.
228. Szapáry grófnő. Tanulmány. Eladó.
229. Kazacsay. Tanulmány. Eladó.
230. Kumlik alpolgármester. Tanulmány. Eladó.
231. Gyermekarckép. Vázlat. Magántulajdon.
232. Podjukl Ernő arcképe. Magántulajdon.
233. Neusiedler. Tanulmány. Eladó.
234. Dr. Balogh Jenő. Tanulmány. Eladó.
235. Pollák Manó építész. Magántulajdon.
236. Klebelsberg Sarolta grófnő. Magántulajdon.
237. Pollák Manóné. Magántulajdon.
238. Kerészi rektor. Tanulmány. Eladó.
239. Gyermekarckép. B. T. Magántulajdon.
240. Bálint Péter arcképe. Magántulajdon.
241. Gaál Gaston. A Nemzetgyülés tulajdona.
242. Schioppa Lorenzo pápai nuncius. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
243. Dr. Vass József. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
244. Huszár Károly. A közoktatásügyi minisztérium tulajdona.
245. Prihradny János. Magántulajdon.
246. Bárczay Éva. Magántulajdon.
247. Vermes alispán. Tanulmány. Eladó.
248. Unger Richárd. Magántulajdon.
249. Brolly Tivadar polgármester. Tanulmány. Eladó.
250. Bárczay Erzsébet. Magántulajdon.
251. Pollner prorektor. Tanulmány. Eladó.

SKUTECZKY DÖME EMLÉKKIÁLLITÁSA

1848—1921.

Született 1848 február 9-én Gályáron (Pozsonymegye). Korán árvaságra jutott és már tizéves korában került Bécsbe, amelynek művészi élete fölkeltette benne a rajzolás iránti tehetséget és tizenötéves korában, az akkor már hírneves Meissner befogadta műtermébe. Első önálló művét már tizenhétéves korában festette, amelyre Geiger tanár közvetítésére ösztöndijat is kapott, amellyel vágyainak Mekkájába, Veneziába ment. A veneziai akadémián a híres Malmenti fogadta tanítványának, aki mellett három évig dolgozott. Beható tanulmánytárgyává tette a veneziai népéletet, amelynek kitünő ábrázolója lett. Ilyen tárgyú képeivel szerepelt legelőször a régi Műcsarnokban, amelyekről annakidején Szana Tamás int elismerő kritikát. Skuteczkyből rövid idő alatt igen ismert művész lett Veneziában. Szoros barátság fűzte a halhatatlan város kiváló mestereihez Favrettóhoz, Ettore Titóhoz, valamint az ugyancsak ott tartózkodó hires Pettenkofenhez, akik rendkívül megkedvelték a vidám kedélyhangulatu magyar művészt. Első nagyobb művei közül a hetvenes és nyolcvanas években a következők szereztek neki nagy hírnevet: „Veneziai emlék", „Rossz nyelvek", „Aki alszik, nem fog halat", „Az uj modell", „A szegények", „Néma ájtatosság". Ez időben a legkiválóbb olasz és francia folyóiratok kezdtek foglalkozni műveivel: a „La revue de l'art ancienne et moderne", az „Emporium" és a „Die Kunst" sorozatokban ismertették fenti műveit. Igy kerültek kiválóbb művei a római Galleria-Moderna-ba, a londoni French Gallerie-be, a müncheni Pinakotheka-ba, a bécsi Schönborn Gallerie-be, a prágai Rudolfinum-ba. Boldogult királyunk I. Ferenc József is megszerezte a nyolcvanas években két ismert képét: „A modern Párist" és a „Modern Odysseust". 1885-ben ott hagyta Olaszországot és hazaköltözött Besztercebányára és szülővárosának legjellemzőbb motivumait: a rézolvasztókat és kohókat kezdte festegetni, amely művei Európaszerte ismertté tették művészi nevét. E művei közül a legkiválóbbak Angliába és Amerikába kerültek és a szük Magyarország határain belül maradtakat két terembe összegyüjtve állitottuk ki, hódolván művészi érdemei-

nek, társulatunk egyik legrégibb és leghűbb kiállítójának. 1905-ben „Rézhámor" című művével megkapta az állami aranyérmet, mely művét ugyancsak az állam szerezte meg; önarcképe pedig a Történelmi Arcképcsarnokba került. Haláláig rendkivüli szorgalommal dolgozott és Besztercebányán maradt hagyatékában, — melyet a magyar határon áthozni nem sikerült — értékes tanulmányai vannak és mint érdekesség „az olasz művészetről" irt tanulmánya. Fáradhatatlan munkásság között 1921 március 15-én halt meg Besztercebányán.

VI. TEREM.

Olajfestmények. Nem eladók.

252. Rézüstkészítők. Lőwy Ferenc tulajdona.
253. Rézüstöntés. Magántulajdon.
254. Női arckép. Lőwy Ferenc tulajdona.
255. Kohómunkások. Pártos Zsigmond tulajdona.
256. Férfiarckép. Lőwy Ferenc tulajdona.
257. Az inas. Dr. Vajkay Károly tulajdona.
258. Rózsaszínruhás nő. Dr. Lázár Ernőné tulajdona.
259. Rézhámor. Dr. Heinrich Dezső tulajdona.
260. Rézolvasztó. Saxlehner Ödön tulajdona.
261. Kovácsműhely. Horváth Károly tulajdona.
262. Kártyavár. Báró Schossberger Nándorné tulajd.
263. A rézolvasztóban. Kemény Emánuel tulajdona.
264. Becsületes munka. Dr. Rudnyánszky Béla tulajd.
265. Könnyü a más kárán nevetni! Az állam tulajd.
266. Lecke a babának. Báró Schossberger Nándorné tulajdona.
267. Sztárnya falu. Lőwy Samu tulajdona.
268. „San Marcoi emlék". Saxlehner Ödön tulajdona.
269. Ájtatosság. Schön E. Hugó tulajdona.
270. Fohászkodás. Frankl Tivadar tulajdona.
271. Veneziai antiquárius. Dr. Salzer A. B. tulajdona.

VII. TEREM.

Olajfestmények. Nem eladók.

272. A Garam partja Besztercebányánál. Dr. Nádas László tuladona.
273. Pihenő. Frankl Tivadar tulajdona.
274. Az új modell. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
275. Üstkovácsok. A Nemzeti Kaszinó tulajdona.
276. „Aki alszik, nem fog halat!" Vázlat. Dr. Rosenberg Gyuláné tulajdona.
277. Tanulmányfej. Lőwy Ferenc tulajdona.
278. Ima. Vázlat. Lőwy Ferenc tulajdona.
279. Rézolvasztó inas. Dr. Lázár Ernőné tulajdona.
280. Tutajosok. Reiner Károly tulajdona.
281. Mindennapi kenyér. Lőwy Ferenc tulajdona.
282. Cigányasszony vadrózsával. Lőwy Ferenc tulajd.
283. A Doge-palotában. Pártos Zsigmond tulajdona.
284. A Vámház-tér. Budapest székesfőváros tulajd.
285. Üstkovácsinas. Dr. Kneppó Sándor tulajdona.
286. Utolsó kenet. (Ifjukori műve.) Elek Pálné tulajd.
287. Gyermekszinház. Vázlat. Dr. Engel Károly tulajdona.
288. A hámor belseje. Vázlat. Dr. Engel Károly tulajdona.
289. A San Marco székesegyházban. Tanulmány. Lőwy Ferenc tulajdona.

A

KARÁCSONYI KIÁLLITÁS

MŰVEI

A

VIII., IX. ÉS X.
TERMEKBEN VANNAK
KIFÜGGESZTVE.

EZEN MŰVEK
A VÉTELÁR ÉS FORGALMI
ADÓ LEFIZETÉSE UTÁN
AZONNAL ELVIHETŐK.

BUDAPESTI HIRLAP NYOMDÁJA.

megírva

Béli Vörös Ernő

festő

irod

Benczúr Kiáll

28. l.

596 **Illés Antal.** Sárgaruhás cigány leány. Olajf. Eladó.
597 **Ujházy Ferenc.** Csendélet. Olajf. Eladó.
598 **Ujházy Ferenc.** Csőcselék. Olajf. Eladó.
599 **Keményffi Jenő.** Utca. Olajf. Eladó.
600 **Czóbel Béla.** Portrait. Olajfestmény. Eladó.
601 **Vastagh Géza.** Baromfiudvar. Olajf. Eladó.
602 **Peske Géza.** Hol volt hol nem volt. Olajf. Eladó.
603 **Nagy Zsigmond.** A nagyapó mesél. Olajf. Eladó.
604 **Vastagh Géza.** Tyúkok. Olajf. Eladó.
605 **Strobl Zsófia.** Pünkösdi rózsák. Olajf. Eladó.
606 **Vörös Ernő.** Nyári napon. Olajf. Eladó.
607 **Gáll Emma.** Hazafelé. Olajf. Eladó.
608 **Pongrácz Károly.** Bárkák a Tiszán. Olajf. Eladó.
609 **Hernádi Kornél.** Tanulmányfej. Olajf. Eladó.
610 **Pongrácz Károly.** Eső előtt. Olajf. Eladó.
611 **Pongrácz Károly.** Szélben. Olajf. Eladó.

Dr. Mozsolics Amália - Dr. Csalog József:
Tószeg bronzkori kronológiája.

Az előadást vita követi.

Budapest, 1951. máj.

SZAKOSZTÁLYTITKÁR

Béli Vörös Ernő

1922. jan.-febr.
(N. Szalon): Szénaápolás a Balatonnál, Of.

Bèli Vörös Ernö

Lepes a Szepmüv-
Muz. ban

Nagy Géza, nemz. múzeumi őr

V. 196.

Béli Vörös Ernő

Mosónők

Biró József

A marosvásárhelyi képtár.

MAGYAR MUVESZET

1937, 178 l. (~~kép~~)

~~irod~~

~~Ciupe 1934~~

Béli Török Ernő

1918/19 II. – 1920/21, 1921/22.

Felkészítőmunkáért

68. l.

560

dorp (Hollandia) 1819. † 1891. Előbb

Sentimenti

Vörös Ernő

l. Béli Vörös E.

Ferképzomfoiskèvk

147-l

ıbe a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
elyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
oviselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

aggodalom és választóim ezreivel való személyes
üzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
:dasági megélhetést veszélyezteti.
ma eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
l és

ıus zászlaját a fővárosban!

irályért, Hazáért"

Béli Vörös Ernő

rk. mul. 1882.

1919/20 – 1920/21. a
Bernezúr mesterikola
tagja.

—

1919.

ÁPRILIS

1

Béli Vörös Ernő

hagyat. kiáll

Műcsarnok

1923. őst

Elv. Ell.

életr

Béli Vörös Ernő †

1918 társulati díj

1920 kis aranyérem

1921 Lipótvárosi Kaszinó díj

1922 Székesfővárosi díj

ek.

yřepek s H.

Vörös Ernő

festő

1904/5. Maró, Csanád utca

374 Béli Vörös Ernő: Mosónők.

326 Rubovics Márk: Csendélet.

Béli Vörös Ernő

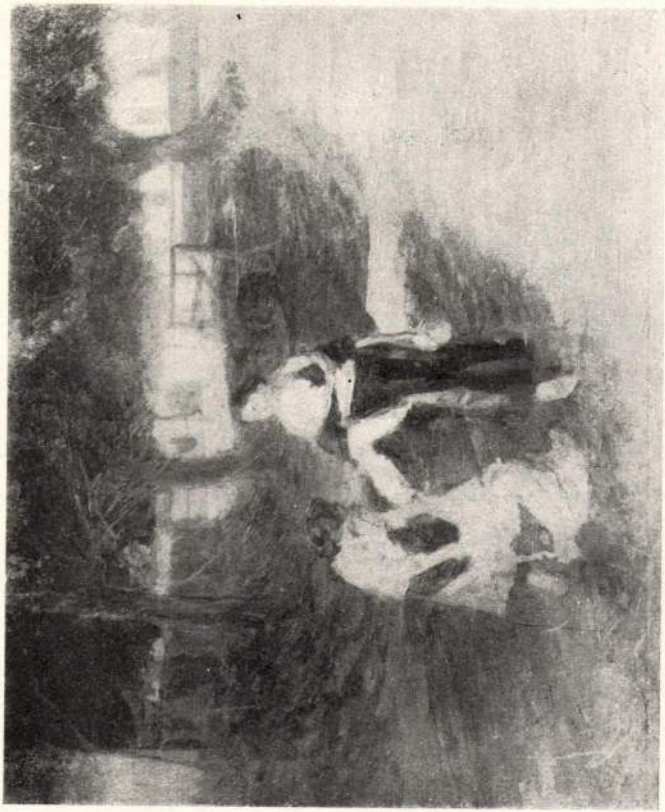

197. Béli Vörös Ernő: Patak partján.

Műcsarnok 1915/16.
Béli kiáll.

268. Id. Vastagh György: A női uralom.

Vörös Ernő

Műcsarnok Makó

✓ 1904–5. téli kiáll. 606.

✓ 1906. tav. kiáll. Pöstyén 319

1772. Paál László:

Tájképvázl

A sík területen dus
az előtérben jobbra mo
a part szegelyező sás
ros felhők boritják
garaitól ezüst szinben r
Paal."

Vászon, méretei
Vétetett 1900. IV. 3
Balról számítva a 42
tezésénél lynkas, a m
Sz. N. 305/1900.

42-45
4-6

Béla Vörös Emő

A cirkusz csillaga, olaj.
Női akt, olaj.
Ködben, olaj.

Czibulicki III. Kiáll

Nemzeti Szalon
1921

KIÁLLITÁSÁNAK

OTTSÁGA:

lministrator,

yi István, Szlányi Lajos,

Zádor István.

Marosvásárhelyi képtár

1919.

Nagyvárad

1934

1934

pengő 36 fillért a 127.089.számú ki

taljon ki. Budapest, 1928.évi augusz-

endeletéből: Dr. Rónay Zoltán s.k.

atalos másolat hiteléül:

Rárász

iszteri s.hiv.igazgató.

Bèli Vörös Ernö

d.

TM 1914 tav

V 8, 496, 497

499 500

Béli Vörös Ernő

12 Béli Vörös Ernő: Kávéházi virágárus.

Képtárom. Tan. 1918. tav.

10 Merész Gyula: Bajor Gizi arcképe.

210 Béli Vörös Ernö: Hazafelé.

124 Bruck Miksa: Sárosi interieur.

Béli Vörös Ernő

363 Béli Vörös Ernő: Mosónő.

KMT 1917. Sav-Erall

97 Kézdi-Kovács László: Leszáll az est.

Béli Vörös Ernő

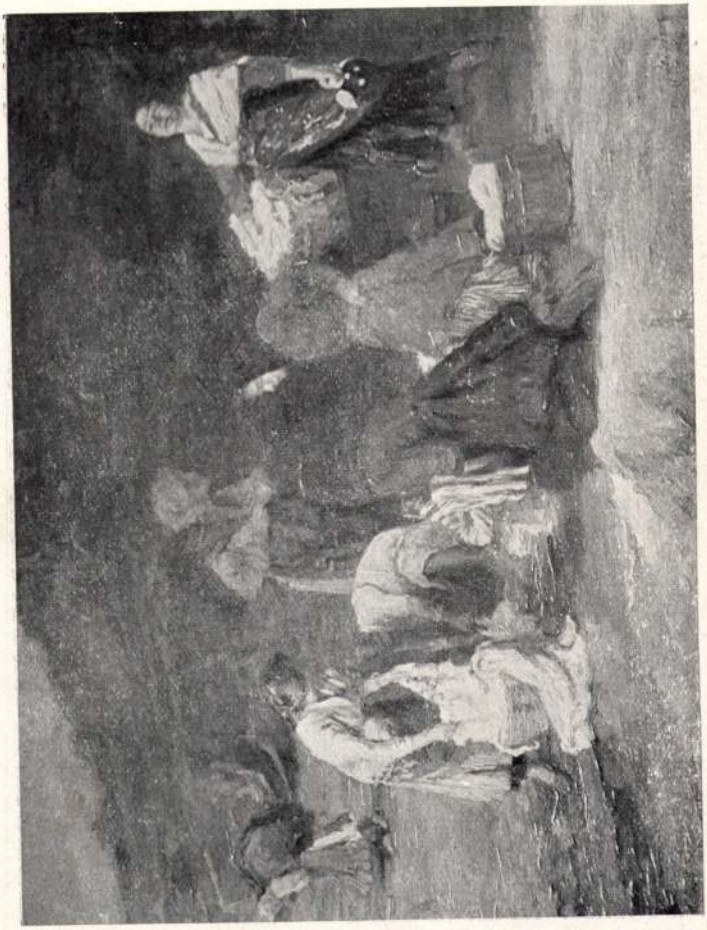

15 Béli Vörös Ernő: Mosónők.

Képzőm. Tárlat. 1916/17.
Béli Kiáll. Cat.

391 Vidovszky Béla: Halászbárkák a Tiszán.

276. Béli Vörös Ernő: Eső után.

221. Pilch Dezső: Szürkületkor.

Béli Vörös Ernő

A nagy vízről

Cinpe Cat

~~Kovaszibánk~~ VIII. 158.

Béli Vörös Ernő

Szénagyűjtés a Balaton mellett,
olaj. 30.000.—

Nemzeti Szalon
I. Balatoni kiáll.
1922. jan–febr

tokán egy évezred méltó tanújaként áll az ősi bencés-monostor. „Nyájas táj, hívogató", írja róla egy helyütt Márai Sándor. A „Gyönyörde", a fasor, melynek lombjai alatt Vörösmarty beszélyének hősei, a „füredi szívhalászok" sétáltak a választott hölgy után, a Kisfaludy-Színház romjai, Jókai és Blaháné léptének nyoma az erdőben: ez a legtisztább magyar biedermeier. De a táj is szelíd, mintha a betegek, akik a fák alatt, e forrásnál, világoskék égbolt alatt keresnek gyógyulást beteg szívüknek, megszelídítették volna a természetet."

Dr. KERESZTÚRY DEZSŐ

Báli Vörös Ernő

1920 jan. – febr.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Fiatal spanyol leány
olajf. 45000.–

állandó kiállító itt.

1920. szept. u. o.
Cigánylány, olajf.
30.000.–

Lelet, versecni VI. 80

Béli Vörös Ernő

7a Hazafelé olajf. 4000.—

Nemzeti Szalon

1918 máj

kat. kiáll.

627.

védek, nemzetőrök és népfelkelők öltöneteit
g czimerével ékesített nemzeti szinű s a
tett fehér lobogó alatt vonultak fel. Jobbra
Mindössze tizenkilenc alakot ábrázol, a
szát tart.

ra, méretei 55:68.4 cm.
ereklyemuzeumból. 107/95. № 104.
ös kiállításra engedtetett át (151/96) hornac
ússa (416/96.)

107/95: 104.

Béli-Vörös Ernő

Cigánylegény és
magyar leányok,
olaszt. 1000 k
Templomból, olaszt
500 k

Nemzeti Szalon
1913. jub. téli kiáll.

Vörös Ernő

1909. teli kiáll.

Vasárnap este, olajf.
700 k.

Hajdúszoboszlói ref. egyház V. 171.

Béli Vörös Ernő

Ivod s. Benczúr Gyula. 28. l.

1921. Benczúr. Gyula.

√ Komédiás és leanya, olaff.

Beckói Bíró Henrik tulajd.

Szatmári Kölcsey-Kör V. 310.

Bèli Vörös Ernö

Cásd

=

TM 1911-12 tél

567.679

V

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

Endrényi Imre, Szeged.

Béli Vörös Emő

László

=

V TM 1912. tav.

190. 213. 508

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Bèli Vörös Ernő

laid

T M 1912 - 13 tél

V. 399.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

lélyezem:

k vagy helyettesének
aláírása.

a. — Endrényi Imre, Szeged.

Bèli Vörös Ernő

Lásd

TM 1913 tav

√ 210, 216, 658, 660

672

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Béli Vörös Ernő

lásd

TM 1913–14

605, 609, 611, 781, 783

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

~~Basch Andor~~

~~[illegible]~~

~~Aes Agostini 5. l.~~

~~Agghány Gyula 5. l.~~

~~Andrássy Géza gróf~~ 5. l.

~~Angyalffy Ernőtt 6. l.~~

~~Bachmann Károly~~ 6. l.

~~Badik Obi 6. l.~~

~~Baranski E. Leintó~~ 6. l.

~~Basch Andor~~ 7. l.

~~Belányi Viktor~~ 7. l.

~~Béli Vörös Ernő~~ 7. l.

Tovább

l. Eggenberger ankeivi

I.

1073. . . . . .

1074. . . . . .

1075. . . . . .

1076. . . . . .

1077. . . . . .

1078. . . . . .

1079. . . . . .

1080. . . . . .

1081. . . . . .

1082. . . . . .

1083. . . . . .

Béli Kövös Ernő

Anima I. csop. kiáll.
1922. okt.

Cigányok, of.

helyett.) — Gerevich PA, 243—244. l. (Id. Jan Brueghel.)

SCHALKEN, GOTTFRIED (holland festő, 1643—1706)

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Simor prímás vásárolta a brünni Volavy-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 285. szám. — Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

Fáklyát fúvó gyerek

Fa, olaj, 16×12 cm.

Lepold—Homor 97. l. — Gerevich PA, 244. l. — Lepold—Lippay 56. l.

SEGHERS, DANIEL (flamand festő, 1590—1661.)

Angyali üdvözlet virágkeretben (133. kép)

Réz, olaj, egyenként 53·5×40 cm.

Szántóffy Antal esztergomi kanonok hagyatékából.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. — Földváry István: Az esztergomi érseki kép-

09

Béli Vörös Ernő

1882 - 1922

42. Hollandi tengerpart
olaj. 28 - 38

Almásy - Teleki X. 1942

Vörös Ernő, béli

XIX. aukció

837. VÖRÖS ERNŐ: Akácos utca. 91×105 500
838. —: Interieur. 97×127 . . . 900
L. az illusztrációt, 169. l.
839. —: Festők. 92×111 600

A Gyűjtő, 1914. 5-6 sz.

~~XIX. aukció~~

XXVII. aukció

Interieur 300.-

Püspökhatvan, t. h.

121

Béli Vörös. Ernő

l. Árv. Csam. 103. Auke-Gat

Vörös Ernő könyvtára

l.

Ernst Múzeum aukciói

XXXII. 4507.

Budapesti Szemle IV. 177.

Béli Vörös Ernő

Árverési Csarnok Kat. aukció

✓ 32. sz. 1926. ápr.
✓ 36. sz. 1927. febr.
✓ 37. sz. 1927. márc.
✓ 38. sz. 1927. máj.
✓ 39 sz. 1927. okt.
✓ 40. sz. 1927. dec.
✓ 41. sz. 1928. febr.

~~Akademia, M. Tud. X. 138~~

Béli Vörös Ernő

141. Ervin Raáb: Vinterlugn

7. Ernő Béli-Vörös: Ung flicka
Ägare ungerska konstmuseet

Stockholms magasinet
1921 maj

Vörös Ernő

1909. tavaszi

Cigány - ebéd
olaszt. 500 k
Ősszel, olaszt. 150 k
Reggel. olaszt. 150 k.

Ostrakon V. 55.

Ferenczi Zoltán: A Könyvtárak, mint a nemzeti művelődés eszközei.

III. 188—196.

Vörös Emil

1905. karácsonyi

kiáll. Nemzeti Szalonban

Munka előtt, olajf. 450 k.

Vörös Ernő

1905 graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Őszi, olajf. 70 k.

Esős délután, olajf. 110 k.

Hasta V. 251.

Vörös Ernő

1904-őszi

ki 11. Nemzeti Szalonban

Munkából cső utani,
olajf -

a kesőbbi
nem Béli Vörös Ernő
ez?

Oszlóptörzs, csavarmentes rónai

V. 175.

Vörös

V. 2. *Ernő, béli,* festő, l. *Béli Vörös E.*

ไม่มีข้อมูล

Béli Vörös Ernő

Fiumei kikötő
c. képe repr.

Gyöngyösy N.:
A mai m. művészet. 136. l.
1914-15.
Bp. 1916. 136. l. (kép.)

alacsonyabbra nem az az A., amelyre lyók tehát a magukitt lerakják s az etik. Ami A.-ünkön égebben megtörtént, n folyamatban. — legnagyobb meden- Magyar A.-et értjük .-del szemben. Ki- 00 km². Az A. har- je, amelyről a tenger lmányai töltötték fel. es síkság, a Duna- kos hátság huzódik benyíló folyóvölgyek lékkupokat találunk. ordalék, lösz, homok. lik. Éghajlata erősen érsékleti és csapadék apadéka 5—600 mm. ap a június. Gazdasabb a gabonatermeMezőgazd. termelése Csak egyes városok b termelés. (Kecske-) Ipara csak mezőre jellemző a tanyavelő városok.

ilet. Ide tartozik a éki, a sárközi, az alsózlavóniai nyelvjárás. gy a köznyelvi *e* he- : *szöm, embör, gyerök;* : *kiráj, sejöm* ; nem elvi diphtongusokon hangzói.

összessége, amelyek vmely személy tulajdonában vannak. Egyes részeit aktivának nevezzük.

Aktualitás (lat.) valóság, ténylegesség. *Aktuális:* tényleges, jelenben fontos, időszerű.

Aktualitáselmélet. Filozófiai tan, mely a valóságot nem a szubsztanciákban, hanem a tevékenységben látja. A lélek sem önálló szubsztancia, hanem lelki tevékenységeknek, aktusoknak összesége.

Aktus (lat.), cselekmény, nyilvános ünnepély.

Akusztika, l. *Hangtan.*

Akut. Gyorsan fejlődő és rövid idő alatt lezajló betegség v. tünet.

Akvarellfestés, (= vízfestés). Festészettechnikai eljárás, mely gummiarabikummal kevert vízben oldott festékanyagokat használ oly módon, hogy a festőalap, rendszerint papíros színe a festékrétegen áttetszik s amely egyes színeket, legtöbbször a fehéret a festőalap szabadonhagyásával állít elő.

Alabama. Az Egyes.-Államok egyike az A. és Tenessee folyók területén, 134.669 km², 2·35 mill. l. Főleg gyapotot termel, É.-i részében nagy szén- és vasbányák vannak, itt jelentékeny ipara is van.

Alabárd. Szúrásra és vágásra is használható lándzsaszerű szálfegyver.

Alabastra. Egyiptomi olaj és illatszertartóedények, többnyire átnemlátszó sötétkék üvegből készültek, leginkább Alexandriában egészen az V. sz.-ig Kr. u.

Alabástrom. Fehér v. testszínű, szemcsés gipsz. Szoborfaragásra használják.

Alabastron. Görög, tömlőalakú olajtartó edény, mely alabastromból v. cserépből készült.

ból egyszerűsítette az A.-ak létesítését. A nagy hegyi vasutakon (Gotthard, Simplon, Lötschberg; l. o.) a legnehezebb viszonyok között a legmerészebb A.-akat építettek. A legnagyobb vasuti A.-ak adatait a köv. táblázat mutatja:

Alagút neve	Vonal	Építési idő	Hossza (km)
Simplon	Brig-Domodossola	1898—1906	19·8
		1908—1922	
Gotthard	Luzern-Milanó	1872—1882	14·9
Lötschberg	Bern-Brig	1907—1913	14·5
Mont-Cenis	Turin-Lyon	1858—1871	12·2
Arlberg	Insbruck-Bludenz	1880—1885	10·2

Hazánkban az első vasuti A.-at a pozsony—marcheggi vonalon 1845—1848 között építették, hossza 703 m volt; leghosszabb a fiumei—brajdicai fakikötőhöz vezető vágány részére épült (1839 m); 1 km-nél hosszabb volt még a székely vasutak lóvészi és a brassó—predeáli vonal nagytömösi A.-ja.—Közuti forgalom céljaira épült a budai Várhegy alatti A., melynek eszméjével már Széchenyi foglalkozott, 1851-ben Ürményi József alakítja meg az A.-társaságot és Clark Ádám vezetésével 1853—1857 között építették a 350 m hosszú A.-at. — Az A.-ak szelvénye többnyire tojásalakú, magasságuk a pályaszín felett 5·50 m körül van. — Az A. építése *irántyáró* hajtásával kezdődik, melyet az alagút mindkét végén megindítanak és célja a fejtett anyag elszállítására, az A. tengelyének kitűzésére, ven-

Béli Vörös Ernő

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: TANULMÁNYFEJ

Képzőművészet. 1932.
47. kép
(kép)

TARTALOMJEGYZÉK:

Eisler Mihály József dr.: A festés természet után 25
Gy. N.: Béli-Vörös Ernő redivivus 29
Dénes Tibor dr.: Az esztetika folytonossági törvénye 31
Chroniqueur: Az új nemzedék 35
Sárkány Loránd: Itáliai levelek 36
Baranyavármegye székházának új oldalszárnya 36
A Nemzeti Szalon téli tárlata 42
Jajczay János dr.: Az Ernszt Múzeum csoportkiállítása 47

A KÉPEK JEGYZÉKE:

ányfej a címlapon
z 25
. 26
komédiás és leánya . 26
nő 27
uhás nő 27
zió 28
ány 28
. 29
ányfej 30
s nő 30
k 31
, színművész 32
cht Alfonz 33
j 34
jétek hozzám a kis-
ket 35
szekér 36
kép 37
nás 37
Szomor László szénrajzai . . . .
Lakatos Arthur és Visy Zoltán: Baranyavármegye új közgyűlési t
Martosné R. Camilla: Mária-Wörth .
Kolosváry Endre: Útközben . . .
Hoffmann Lenke: Garda tó . . .
N. Haich Erzsébet: Merengő . . .
Pölöskey Sándor: Tájkép . . . .
Heysa Károly: Eszmei terv . . . .
Petri Lajos: Jellencz Kató . . . .
Visy Zoltán: Kapubejárat . . . .
Lakatos Arthur: Mennyezet . . .
Lakatos Arthur és Visy Zoltán: nagyterem . . . . . .
Huszthy Ibolya: Budapesti Dunaré
Lakatos Arthur és Visy Zoltán: Fol
Feszty Masa: Immaculata . . . .
Ridly Irén: Népies motívumok . .
Ridly Irén: Népies motívumok . .
Temesváry József: Műterem sarok .
Széles Sándor: Régi családi óra . .

Kiáll. tm.

szeretett férjen
telm méltórta
Budapest 191

Nagyméltóságú
br. Forster Gy
a Műemlékek O
elnöke s

BÉLI VÖRÖS ERNŐ (1883—1922): SZALMAKALAPOS NŐ

Berkó Bíró Henrik gyűjt.
Magyar Művészet 1931. 527 l.

Béli Vörös Erno

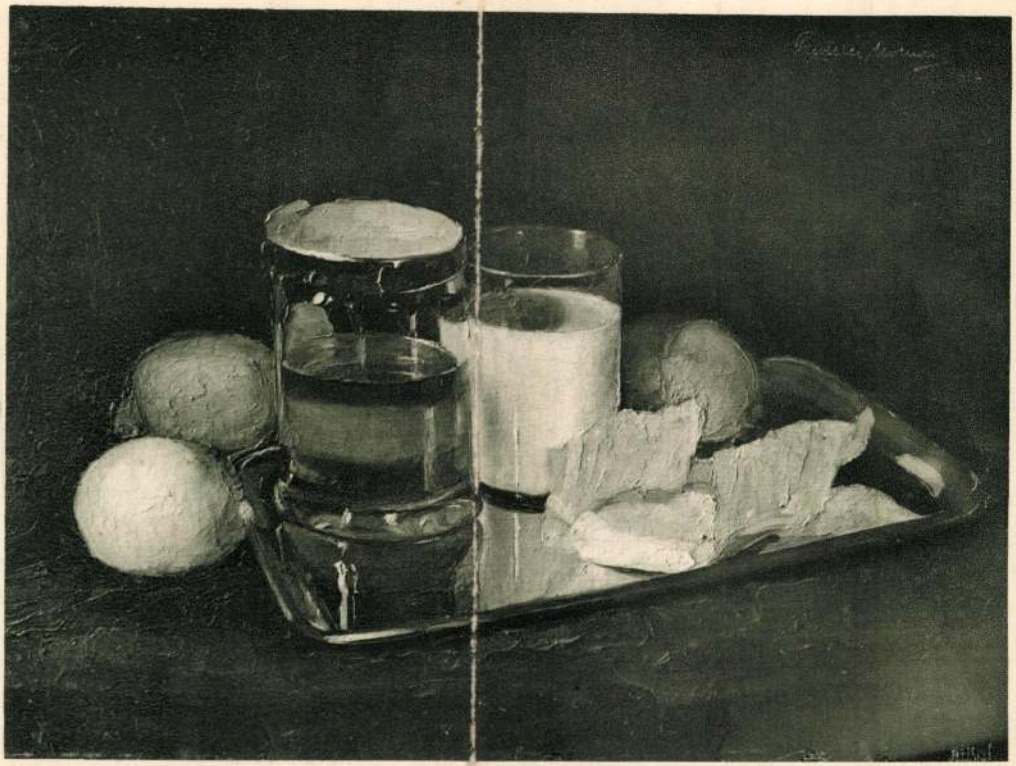

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS (1878—1924): CSENDÉLET

Bělí Vörös Ernő

1. Lá Bíró Hegyújt

19, 25, 38-40, 45, 75. l

Repr.

Jassz leány
Komédiás és leányok
Vidéki cirkusz
Női szemlmüntsz

Lázár B.: A Beckói

Bíró Henrik - gyűjt. Bp. 1927.

19, 25, 38-40, 45, 75. l. (képekkel)

dapest 72
955

os Bizottságának,

Budapest.

IX. Rákos u. 10.

Béli Vörös Ernő

Művészet 1917. 53. l. kép

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ LEÁNY AGYAGEDÉNYEKKEL

ISMERKEDÉS

Béla Vörös Ernő

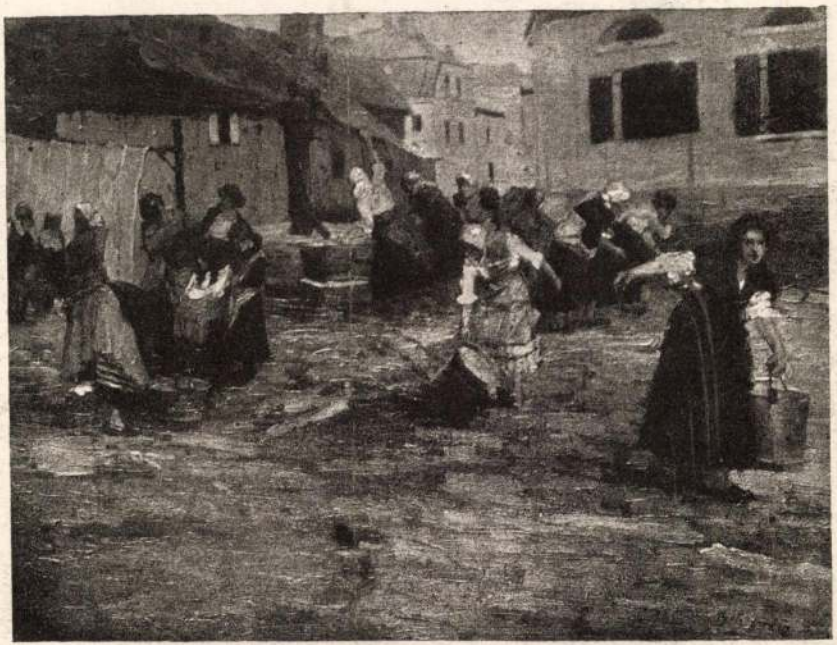

BÉLI VÖRÖS ERNÖ

KÚTNÁL

Művészet 1918. 82. l. kép

Bélí Vörös Ernő

Fiatal leány c. Lépe
repr.
Művészet 1918. 86. l.
(kép)

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ MOSÓLÁNYOK

választmány szeretetét és nagyrabecsülését Andrássy Gyula gróf elnök tolmácsolta Forster bárónak, aki oly hosszú idő óta fáradhatatlan energiával és lelkes szeretettel munkálkodik a magyar művészet, az egész magyar kultúra érdekében. Kétszeresen hálásaknak kell lenni vele szemben azért — úgymond — mert kora ifjúsága óta idejének legnagyobb részét és a legjobb tudását a magyar művészet felvirágoztatására szentelte, amire más komoly férfiak közül igen kevesen vállalkoztak, mert ez igen nehéz és háládatlan szerep.

Andrássy gróf javaslatára a választmány egyhangú lelkesedéssel és lelkes éljenzés közben elhatározta, ajánlani fogja a közgyűlésnek, válassza meg Forster Gyula bárót, a társulat és az egész magyar művészet naggyáfejlesztése körül szerzett soha el nem évülő érdemeiért, a társulat örökös tiszteleti tagjává.

A művészek ragaszkodását és hálás elismerését Róna József, a képzőművészek egyesületének elnöke tolmácsolta Forster báró előtt, s a szónok beszéde után a választmány ismételten meleg ovációban részesítette az ünnepeltet.

Ugyancsak decemberben érte meg Harkányi Frigyes báró pártfogó választmányi tag, volt alelnök születésének 90-ik évfordulóját. Ebből az alkalomból az igazgatóság meleg hangú átiratban tolmácsolta üdvözletét s a választmánynak ezidei első ülésén Forster báró alelnök emlékezett meg róla lelkes szeretettel.

A TÁRSULAT ÚJ PÁRTFOGÓ TAGJAI. Örömmel közöljük, hogy ebben az évben 2000—2000 koronás alapítvánnyal a társulat pártfogó tagjai lettek: Déri Frigyes kereskedelmi tanácsos, Glück Frigyes a választmány régi tagja, Hatvany Ferenc báró festőművész, Littke Ernő gyáros, jánoshalmi Nemes Marcell kir. tanácsos, Schossberger Viktor báró a műcsarnoki hadikórház katonai parancsnoka és Schuler Gusztáv gyáros. Az új pártfogók az alapszabályok értelmében egyszersmind a választmány tagjai is.

400 koronás alapítványt tett Kontur Noémi.

Művészet 1917 (kép)

ALAPITVÁNY BRUCK LAJOS NEVÉRE ÉS ADOMÁNYOK MŰVÉSZI ALAPOKRA Néhai Bruck Lajos festőművész árvái ezer koronát helyeztek letétbe hadikölcsönben a társulatnál nagynevű atyjuk emlékének a megörökítésére. Az összeget a társulat Bruck Lajos alapítvány cimen kezeli.

Andrássy Géza gróf választmányi tag a művészek háborús segítő bizottsága alapjának a javára Munkácsynak egy ifjúkori olajfestésű női arcképét adományozta, amelyet 6000 koronáért vásároltak meg. Singer Károlyné, Schossberger Klára bárónő festőművésznő 1400 koronát gyüjtött a hősi halált halt Plány Ervin festőművész emlékére és adott a bizottság rendelkezésére. Ezer-ezer koronát adott Berzeviczy Albert dr. titkos tanácsos, Révay Ferenc báró hagyatékából Novák István eperjesi püspök, Déri Frigyes kereskedelmi tanácsos, ugyanennyit adtak Schwartz Gyula földbirtokosék és ötszáz-ötszáz koronát Hatvany Ferencz báró festőművész meg Ernst Lajos muzeumtulajdonos.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság Ormody Vilmos főrendiházi tag, vezérigazgató, választmányunk tagjának a révén ezidén is 500 koronát adományozott a társulat kezelése alatt álló művészi segély- és nyugdíjalap javára.

VÁLTOZÁSOK A TÁRSULAT VEZETŐSÉGÉBEN. A választmány tagja Glück Frigyes lemondott a társulati ellenőri tisztségéről s helyébe a választmány Egger Gyulát választotta meg. A számvizsgáló bizottság rendes tagjai közül Simon Ignácz, a földhitelintézet igazgatója tette le mandátumát. Ugy Glück Frigyes ellenőri, mint Simon Ignácz számvizsgálói tisztében sok éven át, teljesen önzetlenül igen hasznos szolgálatokat tettek a társulatnak, amiért nékik a társulat vezetősége e helyütt is őszinte, igaz köszönetét nyilvánítja.

Ugyanitt közöljük, hogy eltávozott számvevőnk helyébe a választmány Sipőcz Lászlót, a földhitelintézet kiváló tisztviselőjét választotta meg.

A KARÁCSONYI KIÁLLITÁS EREDMÉNYE. A társulat, hogy a művészetet kedvelő közönség olcsó, de komoly értékű és lakásdiszítésre különösen alkalmas műalkotásokhoz könnyen juthasson hozzá, téli tárlata mellett, a város központjában a Kossuth Lajos-utcai Pálffy gróf palotában intim jellegű Karácsonyi Kiállítást rendezett, december 16-tól január 7-ig. A kiállításon elkelt összesen 54 mű 16.020 koronáért.

A kiállítás céljára a helyiségeket a Pálffy grófi hagyaték örökösei és zárgondnoka Bernáth Géza dr., titkos tanácsos teljesen díjmentesen engedte át, amiért nékik a társulat e helyütt is őszinte és hálás köszönetét tolmácsolja.

ÚJ DIJAK A TÁRSULATI TÁRLATOKON. Wolfner Gyula, a választmány tagja, egy a tavaszi tárlatra kitüzendő 3000 koronás díjat adományozott, amelyre a művészet követelményeinek minden tekintetben megfelelő, tehát abszolut becsű művek pályázhatnak, amelyek a magyar néplélek komoly, nemes vonásait tükrözik vissza. A díj felével festészeti, felével pedig szobrászati mű szerzője jutalmazandó. A kitüntetett mű megszerzésére a Szépművészeti Muzeumnak van elsőbbségi joga. A díjat kilenc tagú pályabiróság itéli ode. Négy művészt és négy műértőt a választmány titkosan választ, az egyik műértő pedig a Szépművészeti Muzeum igazgatója. A kitüntetett mű minden tulajdonjoggal a szerzőé marad. Abban az esetben, ha a kitüntetésre érdemes mű nem lenne, a díj a legközelebbi tárlatra tüzendő ki.

A «Fészek» művészek clubjának választmánya Róna József szobrászművész elnöklésével tartott ülésén elhatározta, hogy a képzőművészetek fejlesztésére egyelőre három éven át, évente ezer koronás díjat adományoz. A képzőművészeti díjat azoknak a művészeknek a jutalmazására tűzték ki, akik a társulat tárlatain vesznek részt és legelsőbben az idei tavaszi tárlaton itélik oda valamelyik kiváló alkotás szerzőjének. A pályabiróság hét tagból áll s közülök négyet a Club küld ki, hármat pedig a társulat választmánya delegál.

TAVASZI SORSJÁTÉK. A társulat tagjai javára ez évben rendezendő sorsjáték tavaszi huzása március 19-ikén volt Szente Miklós főjegyző, politikai biztos és Hedry Aladár dr. kir. közjegyző jelenlétében. Ezen a huzáson a társulat 16 nyereményértékre felosztva összesen 15.500 koronát sorsolt ki. A legnagyobb nyeremény 2000 korona. a legkisebb 800 korona. A nyerő tagoknak, akik mindannyian ajánlott levélben

Béli Vörös Ernő

l.

Mův. Krónika

1904. 8 n. 4. l.

Varrjon villannyal

~~Tek.~~ Ang

SINGER VARRÓGÉP
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Számla-szám: 167762

A folyó évi decz 1
havi részlet

arany P

összegben nálunk eddig nem folyt be. Fel kell
eleget tenni szivesked-jék. -jenek.

Az általunk vevőinknek előzékenységből
azon a feltevésen alapszik, hogy vevőink az
tesznek. Ujból felkérjük tehát, hogy a hátralé
postatakarékpénztári számlánkra lefizetni szive
pénztári befizetőlapot felhasználni.

Postaküldeményeknél és leveleknél sziveskedjék a fenti számla-számra hivatkozni.

1 befizetési lap.

Form. 1. 5. 31.

Béli Vörös Ernő, l. Vörös E.

festő

L.

Szendrey - Szentiványi

196. l.

Vörös Ernő: Virágárusok pihenője.

A KÖNYVES KÁLMÁN ŐSZI TÁRLATÁRÓL.

Vas. Lyo. 1909. 922. l.

Sorozatunkat illető tanácsait és megjegyzéseit előre is köszönjük.

Az

OFFICINA-KIADÓVÁLLALATNAK

BUDAPEST, VI.
Nagymező-u. 26.

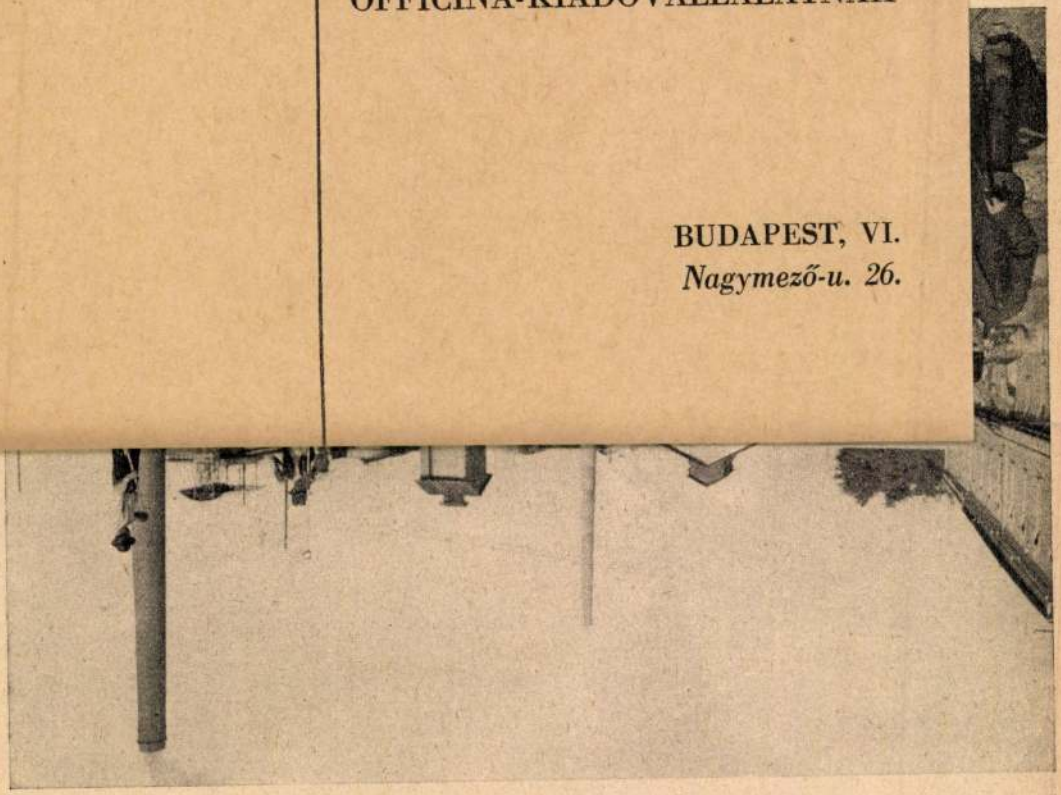

Megérkezés az újpesti hajóállomásra.

Béli Vörös Ernő

Vlrágárus lányok. Béli Vörös Ernő olajfestménye

szinház, minden zene ugyanazon formára alkotott, jelenített, termelt és akármely nemzetet kerestük volna a kultúra mélyén, soha nem találtunk semmi mást, — sem magyart, sem németet, sem angolt, sem kínait, — csak az örök nemzetközit, amelynek nemzetközisége a legerősebb faji bizonyíték.

Ez a nemzetközi valami, ez az a bizonyos Pál, akinek sok földje van és keveset dolgozik és a Péterek, akiknek kevés földjük volt és élni nem tudtak, ez ellen a Pál ellen keltek harcra.

Magyar művész! Magyar festő, szobrász, színész, zeneszerző, író, költő! A magyar nemzet jövője a ti kezetekben van. Honvédeink megőrzik a földet, de tinéktek kell elvetni a jó magot, tinéktek kell hitet, napfényt varázsolni fölénk az égre. Tinéktek kell felemelni fiainkban a hitet, visszaültetni karunkba az erőt, felemelni ősi fényére a magyar erényeket, a becsületet, a tisztaságot, a vendégszeretet mellett a kifejlett tulajdonjog érzését. A honvéd küzd érte és bizonyára el is éri, hogy az ország régi fényében

Vörös Ernő

Vas. Ujs. 1909. 486. l. kép

Vörös Ernő: Reggel.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

...erelmesek csak túlságosan türelmet
... a válás lehetséges, csak még rövi
...ett volna az epedő sziveknek egy
...akozniok. Ekkor már — ha e mesé
...talán rejlik valamely tendenczia, –
...m lehet más, mint az, hogy a sze
...ne legyenek nagyon türelmetlenek
...k meg a törvényes nászt, mert ime
...k jó a franczia állam rendje és tö
...gkönyörül a várakozókon s módo
...az egybekelésre.
...a szerzők csodálatos módon félre
...ját meséjüket s abból olyan ten
...vontak le, a mely homlokegyenes
... a mese tanulságával. Azt a téte
...a művön végig, hogy a leányok n
... a míg törvényesen férjhez mehe
...m szabaduljanak fel a konvenczi
...lcs rabsága alól, hódoljanak a szaba
...ek s «szedjenek illatos rózsákat, m
...p nyár.» A szinmű *meséje* azt m
...ogy a leányoknak kár sietniök, me
...kozás után férjhez mehetnek; —
...*endenciája* meg azt tanítja, ho
... siessenek s előzzék meg az esk
... mese és tanulság ennyire ellentét
... egymással, azt is talán csak ann
...natjuk, hogy ketten irták a művet
...szerző hozta a mesét, a másik m
... független tanulságot.

Beli Vörös Ernő

Mosónő c. Lépe

repr.

Vas. Lyc. 1917. 209. l.

kép

Temesvári gör. kel. szb püspöki
templom ikonosztázának
fényképe X. 153.

Béli Vörös Ernő

Motorcsónak c. képe

repr.

Vas. Ujs. 1917. 740 l

Kép

— 1886: V. 184. — 1887: V. 184. — 1888: V. 184. — 1889: V. 207. — 1890: V. 207. — 1891: IV. 186. — 1892: IV. 186. — 1893: IV. 231. — 1894: IV. 18. — 1895: IV. 18. — 1896: IV. 18. — 1897: IV. 18. — 1898: IV. 18.

~~Vétetett 1876-ban. — Magy. Képt. 341. — Ltsza 237.~~

— 1900: IV. 18. — 1901: IV. 18. — 1903: IV. 18. — 1904: IV. 18. — 1905: IV. 18.

— Magy. Képtár 341. — Uj lelt. sz. 237. — 1905. átv. jegyz. 282. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 1927. és a leltárban 2905. — Vétetett 1876 január havában 1050 frton (2100 K).

Kifüggesztésére vonatkozo adatok a Nemz. Muzeumban.

Vét 1876.

Mk 341
ujl 237

265

Bělí Vörös Ernö

Fiatal leány c.

Képe repr.

Vas. Ujs. 1919. 31. l.

S Szentháromság

530, 535,

Képe 527,

Běli Vörös Ernő

Kávéházi virág-
árus c. Eipe
repr.

Vas. Ujs. 1918. 200 l.

kép

0-én. Budapesten 1890 január 5-én.

Gyarapodás.

~~látható~~, balra fordul, és (asztal mellett) ül. Könyöklő jobbkezével
sztota meg. Előtte rajzpapiros és krétaszo-
szeme szürke. Lehajtott gallérú inge a
átvetett, de körülcsavart, köpenyege pi-

m.

zv. Balatoni Lajosné útján Schnell Fe-

l-én (198/99).
tte 1899: IV. 28-án az 5524 szvsz. lei-

808

Külf. kiáll

1921 Amsterdam, Hága

1921 / 1922 } Stockholm

1923 Christiania

A miniszter rendeletéből:

Dr. Rónay Zoltán s.k.

ásügyi miniszternek jelen kelet és

VII..és a Csekkosztályhoz intézett

zámadási ág: Művészeti célok támogatá-

izottsága. Rovat: 6. Bélyegilleték:

y M ö l l e r Is t v á n müegyetemi

ina-körut 159 sz./ folyó évi auguszb, Baráti Bernece, Nagybörzsöny és

MŪRKU

1948 febr. VII.

Laúnyok a kútnál, of

s Uram!

e
ngedje meg. hogy
ak, valamint a
szágos Birottságának
alamint gyermekem
át fejezzem ki azon
ilatkozatért, melylyel

Alm.-Tel.

1942. X.

Hollandi tengerpart
of

1943. XII.

Hagatérő trénás szekér
of

Trust anke.

XVI. Két elárusító lány, of

XXX. Halászok, of

miniszteri tanácsos.

A kiadványhiteléül:

Fürédi

miniszteri s.hiv.igazgató.

430 28.

1928. október 12.

Áro. Csarn (2)

1938 dec. 88.

Nő korsóval, of

1942 márc. 103.

Virágárus lányok, of

ttságának.

Budapest.

vi 394.számu megkeresésére tiszte-
grádi Várbizottság a Salamon toron
elből mai napig 1558 pengőt folyó-
fillér áll rendelkezésére a Vár-
agymarosi takarékpénztárban van
zve.

r hó29-én

Áro. Csarn. (1)

1926 ápr. 32.
Virágárus nő

1927. febr. 36
Utcai cirkusok, of

~~1927 márc. 37~~
~~1927 okt. 39~~

1929 jun. 4. rk
Gyümölcsárus láj
kóbor erjányok } of

1933 okt. 67.
Téli Táj, of

~~1936 márc. 76~~
~~Asszonyok a patakban~~
~~of~~

Dr. Rónay Zoltán s.k.

miniszteri tanácsos.

iszternek jelen kelet és ügyszám

Csekkosztályhoz intézett rendeletének

ámadási ág: "Müvészeti célok támogatá-

izottsága. Rovat: 6. Kiküldetési és

yegilleték: nincsen.

Möller István müegyetemi nyilv.r. ta-

a-körut 159./ a Budapestről-Zsámbékra

N. tral. auke

1924. IV.

Vízhordó lány, of

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
560 /1913 szám
Érk.: 913 év VII hó 29 n.

M. Nemz. Reneszánsz

Társ. 1923. V.

Mosás a tengerparton

of

M. Studio

1921. II.

Olvasó lány
~~Vasárnap d.n.~~ } of
(1911. bukt)

Anheich

Szent Mora Ech

1910 ápr. I.

Csoda merek, of

1921 márc. XLIII.

Kosaras nő,

~~1914. XXVII.~~

~~Akácos utca~~

~~Tessök (Ombt 1914)~~

~~Intérieur~~ " "

~~[illegible]~~ 1

Ernst Mur 1934 okt

B. Béró H.
[illegible]

A komédiás és leánye

Tanulmány fej

Fátyolos nő

Mosónők

Női tanulmány

Nő korsóval

Jassz lány

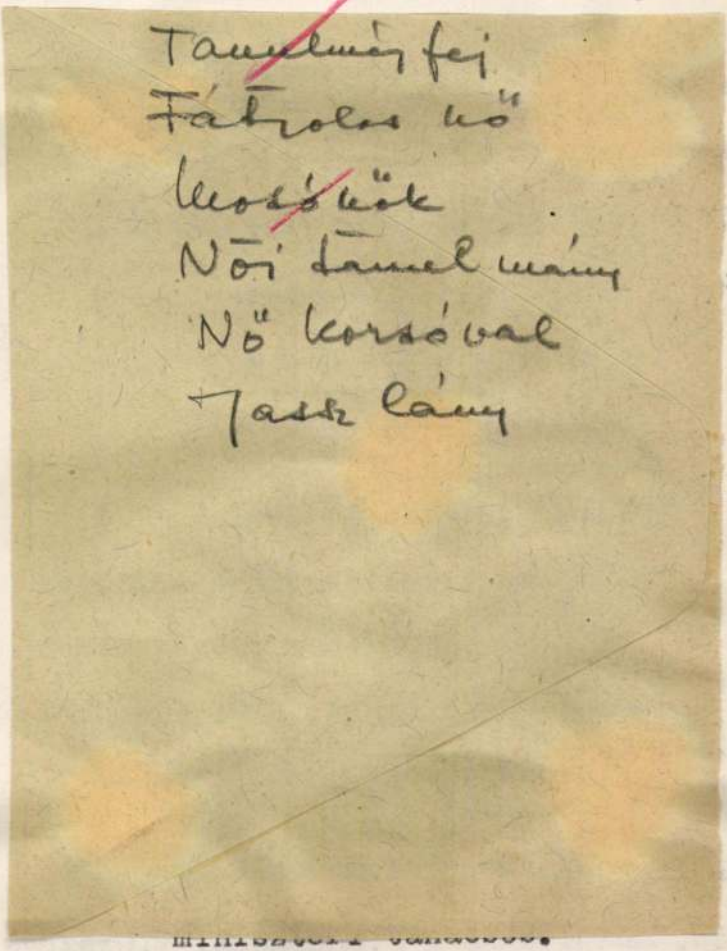

minisztert tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

iszternek jelen kelet és ügyszám

és a Csekkosztályhoz, 2./ Láczay-Fritz

főigazgatóhoz /Budapest, V. Országház/

a:

I.

ltségvetési cim: "Művészeti célok tá-

izottsága. Rovat: 7. Az 1881: XXXIX.

lékek. Bélyegilleték: Öt pengő.

y L á c z a y - F r i t z O s z k á r

gató, müépitésznek /:Budapest, V.Ország-

mplom helyreállitásához szükséges épi-

Awiwa [illegible]

1922 okt. ~~[illegible]~~

Ciężar III./1 of

M. Studio

1920 dec. – 21 jan.

Cirkuszi táncosnő
Fiatal spanyol lány } of

~~1920 nov-dec (N. Szal)~~

~~Fiatal lány~~
~~Grég Torreador~~ } of

in

.

i

at

Kö

Bi

ml

Utasitom, hogy

országgyülési müszaki főigazg

ház:/ a tállyai rom. kath. te

Nemz. tralon (1)

1904 ötri

Munkából csöntán, of

1905 graf. kiáll

Öt.

[-sös délután } of

1905 dec.

Munka előtt, of

1909 tav

cigány-ebéd

Östrel

Ressel } of

1909 téli

Vasárnap este, of

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

atásügyi miniszternek jelen kelet és
VII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

költségvetési cim. "Művészeti célok
t. Rovat:5. Alrovat: 1.2. Bélyegilleték:

hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár
t, V. Berlini-tér 6.sz./ a Műemlékek
vi november havi javadalma fejében:

költségekre . . . . . 50 P-t
i " . . . . . 100 "
Összesen: 150 P-t azaz

N. tal (2)

1913 jub. béli

cizéglány és m. lányok
Templomból } of

1918 ~~máj~~ Tav
Harafelé II. of

1920 jan ~~febr.~~
Fiatal spanyol lány, of

1920 máj
Gyümölcsárús, of

1920 szept
cizéglány I. of

1920 nov-dec

Fiatal lány II.
Öreg Forreador II. 1919-20 OMKT

1921 jun. Fizurális nő, of

ni a törvényhatósági bizott
Nagyerdőn való felállitásá
nak eléggé jelentékeny köl

Debrecen, 1928.

B._né. SZ.M.

Nitral (3)

1922 jan.-febr. Balatoni kiáll

Szénegyűjtés a Balaton mellett, of

Füredi

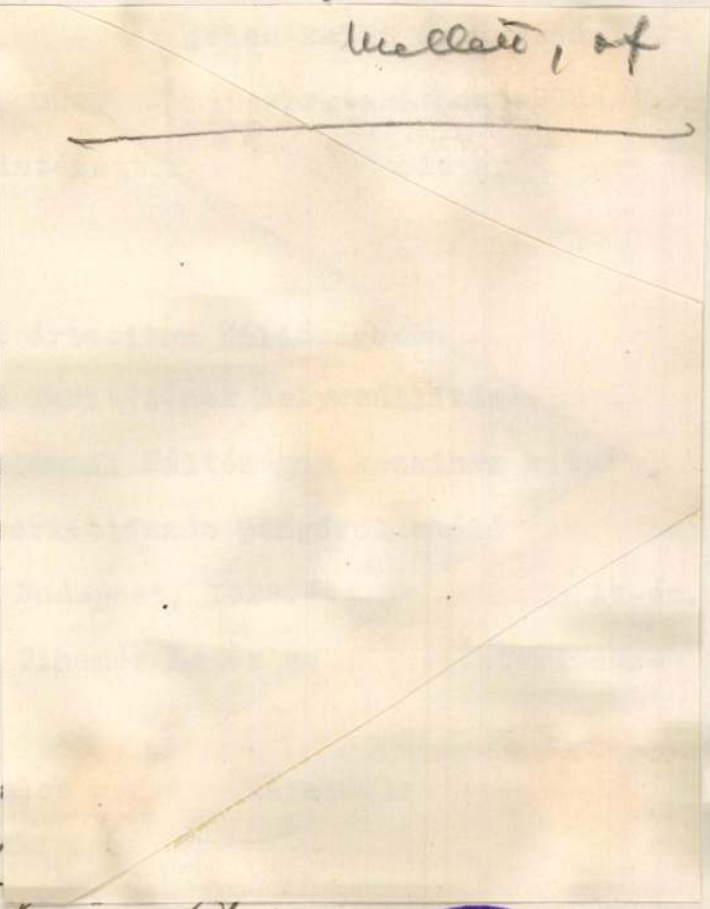

teri s.hiv.igazgató.

ALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁS

74449/1928. szám.

III.

A Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

VI. Állatkerti-ut 1.

Folyó évi szeptember hó 20-án kelt 402. számu felterjesztésére tudomás végett másolatban azzal adom ki, hogy a 180 pengőről szóló zsámbéki takarékpénztári betéti könyv a keb. Házipénztárnál az 1928/29. évi Letétkönyv 304. tétele alatt őriztetik.

GMKT (1) Béli Vörös Ernő

1904-5, téli
Nyári napon, of

1906. tav.
Az országút mellől, of

1907-8. téli
Ek asszony, of

1908. tav
Lőszy, of

1908-9. téli
Ebéd, of

1909. tav.
Mosogatás, of

A miniszter rendeletéből:

Dr. Rónay Zoltán s.k.

iniszternek jelen kelet és ügyszám
a Csekkosztályhoz intézett rendeleté-

számadási ág: "Müvészeti célok támo-
gos Bizottsága. Rovat: 6. Bélyegille-

y S c h u l e k J á n o s müépitész-
ut 2.sz./ folyó évi julius hó 24-én,
10-én Budapestről-Visegrádra és vissza

OMKT (2)

1910-11. Téli
Munkában } of
Déli harangszó }

1911 Tav.
A falu hánya } of
Vasárnap d. u. }

1911-12 Téli (Déli
Ketten } of
Ünnepi hisztülödés }

1912 Tav
Tükör előtt I. } of
Komédiások
Komédiáslány

Budapest, 1928. évi szeptembe

A tekintetes

Müemlékek Országos Bizo

Hivatkozással folyó é
lettel bejelentem, hogy a Vise
tatarozására a folyó évi bevét
sitott, jelenleg 1774 pengő 26
bizottságnak, a mely összeg a M
gyömölcsöztetés végett elhelyez
Budapest, 1928. évi szeptembe

OMKT (3)

1912-13 Téli

A bazárban, of

1913 Tav

Hazafelé T.
A varrónő
Tavaszi korzó
September
Rózsák tűhöz előtt

of

1913-14 Téli

Kány arcképe
Kezdődik a szüret
Hazatérés a vásárról
Akácos utca
Halász család

of

miniszteri tanácsos.

A kiadvány hiteléül:

5t a 127.690. számu kiadási csekkszám-
zettsége mellett utaljon ki.

II.

r hó 19-én. A miniszter rendeletéből:

csos.

los másolat hiteléül:

eri s.hiv.igazgató.

A MAGYAR KIR. VILLAS. ÉS KÖZÖK... MINISTERIUM

OMKT (4)

1914 Tav

Interieur
~~Templomból~~
Festők
Városliget: Buffet
Mezőn
} of

1915 tav.

Menekülők
Mosónők I.
Hajnalban
} of

1915-16 téli

Patak partján
Groszlengel földön
Adriai mosónők
} of

A miniszter rendeletéből:

Dr. Rónay Zoltán s.k.

niszternek jelen kelet és ügyszám

a Csekkosztályhoz, 2./ Schulek János

erpeléti-ut 2.sz./ intézett rende-

.

öltségvetési cim: " Müvészeti célok

gos Bizottsága. Rovat: 7. Az 1881.

ó müemlékek. Bélyegilleték: nincsen.

y S c h u l e k J á n o s müépitész-

lós-ut 86:/ a visegrádi Salamon-torony

munkálatainak költségeire /:3.800:/

Omkt (5)

1916 Tav

A rabbi és leányai
Eső után } of

1916-17 Téli

Mosónő I.
(1915) Mosónők II. } of
Tükör előtt
II. (1912.)

1917 Tav

Mosónő II
A nap vízvél
Mosólányok } (1916-17) of

1917-18 téli

Pákolyban
Lány agyadányokkal
Mosónők III. (1916-17) } of

Dr. Tihamér Lajos s.k.

tásügyi miniszternek jelen kelet és
VII. és Csekkosztályhoz intézett ren-

költségvetési cim: "Művészeti célok
ágos Bizottsága. Rovat:6. Kiküldetési
- Bélyegilleték: nincsen.

hogy dr. S z ő n y i O t t ó n a k,
sága előadójának /Budapest, VI. Aréna-ut
tsága/ a Budapestről- Pilisszántóra és
azásával kapcsolatban felmerült költsé-

OMXT (6)

1918 tav

Návéhári virágárús
Kátnál
Külvárosi lány és cigányok } of

1918-19 télé
Az Alföldről
Fiatal lány I. } of

1919. Hadvis. Műv. Miáll
Tanulmány
Esős hajnal
Mosónők (vázlat) } of

1919-20 téli
Frejény lány
Greg torreador I. } of

MEGHIVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

folyó évi december hó 11-én szombaton d. u. 5 órakor a Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karának VIII. sz. tantermében (VIII., Múzeum krt. 6—8. II. em) tartandó

FELOLVASÓ ÜLÉSÉRE

Sorrend:

1. *Dr. Szilágyi János György:* Két etruszk váza.
2. *Dr. Aggházy Mária:* Késő-barok és romantikus szinpadtervek a Szépművészeti Múzeumban.

Mindkét előadás vetített képekkel.

Ez előadásra t. Cimedet meghivja és vendégeket szivesen lát

Budapest, 1948. december hó 1-én.

az ELNÖKSÉG.

OMKT (7)

1920-21 Téli

cigány lány ~~I~~ II 1920 N.Sz.

Cigányok I.

Oktober

Vörösbagu cigány lány

of

1921 Tav

A bűnös asszony és a koldusok

Tejes lány

Spanyol lány

Vándorok

of

1921. Benczur k. és tanítványainak kiáll

Komédiás és leánya, of

Dr. Tihamér Lajos s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

niszternek jelen kelet és ügyszám alatt
kosztályhoz intézett rendeletének má-

ltségvetési cim:"Müvészeti célok támo-
tsága. Rovat: 6. Kiküldetási és átköl-
leték: Nincs.

a g r a n d M i h á l y n a k, a Mü-
őmester-müvezetőjének /:Budapest, VI.
tóber hó 15-én és 18-án Budapestről-
a tett hivatalos utazásával kapcsolat-

OMKT (8)

1921 őszi
Cigányok II. (1920-21) of
Magaroltsági tit Erzsébet

1922 máj-jun. jub.
III. Fiatal lány (1918-19) of 1920 N. Sz.
Emaus
Cigány lány III (1920-21)

1922 őszi
Bűnbánó, of

1923 őszi, hagatéki kiáll
l. ~~[illegible]~~
Külön lapon

Dr. Tihamér Lajos s.k.
miniszteri osztálytanácsos.

niszternek jelen kelet és ügyszám alatt
kosztályhoz intézett rendeletének má-

számadási ág:"Müvészeti célok támoga-
Bizottsága. Rovat: 6. Bélyegilleték:

S c h u l e k J á n o s müépitésznek
86.sz./ folyó évi október hó 12-én,
ssza tett hivatalos utjainak költségei
azaz Harminchat pengő 26 fillért, a

Béli Vörös Ernő

Lányár B: A B. Biró H. egyét

MAGYAR MŰVÉSZET

1931. 522, 524, 527 l.

(kiggel)

512.

----------szám.

1925.

I P A R E N G

Barabás Endre

---

szegedi Madách- utca

---

sz. e.

----------lakos,------

Szeged

---

ipar gyakorlásának az 1922.é
tott feltételeit saját /üzle
gazolta. Ennélfogva --------

Barabás

Vörös Ernő

egy rajza repr.

Művészet 1915. 187. l.

vép

V. 196;

~~Árpád~~ sírjának Kutatása / Flonéczy

Aladár Könyvének ism. VI. 305, 306.

. B é l i V ö r ö s Ernő

festő

Uj Nemzedék. 1922.jan.28. /Képző-művészeink áldozatkészséget követelnek a kormánytól./

Vörös Ernő

festő, szül. 1880 Vácz
Budapesten, Münchenben tanult. 1904 óta
Nagybányán.

Knackfuß II. 712. l.

Nem Béli Vörös?

Knackfuß - Parlagi.

712. l.

Gerola, ~~[illegible]~~. G. III. 157.

Vörös Ernő, béli

Mův ~~[illegible]~~ 1. 1917. 284

– 1915. 187

(kép)

V kitüv tetérek.

Csermi Béla dr. VI. 160.

Beli Vörös Ernő

Kutnál c. festmegyével elnyerte a 4000 koronás Társulati díjat –

Művészet 1918-95 l.

(A Műcsarnok-ból)

Budapesti tud. egyetem könyvtára

VII. 136.

Bèli Vörös Ernő

---

festő

† 1922. XI. 18-án

Az Est, 1922. XI. 23

[illegible]

Zberes volt

Béli Vörös Emő

* 1882 élet † 1922

A Műbarát 1922.

II. 11-12. Sz.

245. l. (Nekrolog)

Madonna.

619. Velenczei festő a XVII. sz.-ból

Béli Vörös Ernő

III. *Béli Vörös Ernő* (1882—1922.) A fiatalon elhúnyt művésznek voltak kvalitásai. Jól bánt a szinekkel és néha pikáns összetételeket adott. Művészete erősen külső befolyások alatt állott. Goyán kivül főleg Lucien Simon gyakorolt reá hatást. Igazi fejlődést, küzdelmet ez az emlékkiállítás sem árult el, csak a többé-kevésbbé sikerült képek sorát adja. Vannak Béli-Vörösnek művei, amelyekben majdnem az [illegible]inteségig emelkedik fel, míg másutt a szerzett [illegible] nem fedez mélyebb művészi tartalmat.

Éber L.: Kiállítások - Műcsarnok. Ars Una 1923. I. 126 l.

Vörös Ernő

Börtön-Réh. 78. l.

Nagybányai kiáll. kat. 1912

78

a sümegi múzeumban

Tallérok (VI. 139.

Cigány lány

1920 szept. N. Sz.
1920-21 GMKT
1922 " "

Fiatal lány

1918-19 GMKT
1920 nov. N. Sz.
1922 GMKT

Grey Torreador

1919-20 GMKT
1920 nov. N. Szal

Cigányok

1920-21 GMKT
1921 Tsi " "
1922 Lwiwa

Komédiás és lánya

1921 GMKT (Bemsen)
1934 Ernst

Spanyol lány

1921 Tav. GMKT

A m. kir. vallás- és közok
ügyszám alatt a keb. számv
rendeletének másolata:

Költségvetési év: 1931/32.

Rendes kiadások. Rovat: 7.
ségek. Lerovandó bélyegille

Utasitom
I s t v á n műegyetemi tan
lérthegy-utca 28.:/ a Budap

Akácos utca	Interieur	Festők	Tükör előtt
1913-14 Gmkt	1914 Tav Gmkt	1914 Tav. Gmkt	1912 Gmkt
			1916-17 " "

Mosónők

1915 Tav. Gmkt

1916-17 " "

1917-18 " "

1934 Ernst

Mosónő

1916-17 Gmkt

1917 Tav. "

Kegyelme

O

Excellentiádn
Müemlékek Or
a magam, v
őszinte háláj
meleg részvétny

Vasárnap d. u.	Komédiások	Harafelé	Varrónő
1911 Tav. Gmkt	1912 Tav. Gmkt	1913. Tav. Gmkt 1918 Tav. N. Szal	1913 Tav Gmkt

A "Rakovszky Iván-udvarban lévő,
beköltözhető lakások tárgyában.

melléklet száma: 1

, belügyminiszter urnak folyó hó 6-án
szám megküldött hirdetmény 1 példányát
ságához képest, tudomás és a Bizott-
tézmény tisztviselőivel leendő szives
megküldöm.

, 1932. évi április hó 19-én.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Rónay Zoltán s.k.

miniszteri tanácsos.

Vörös Ernő (Béli)

Mucsarnok

V 1907–8. téli kiáll. 396.

V 1908. tav. kiáll. 265

V 1908–9. téli kiáll. 186.

V 1909. tav. kiáll. 82

V 1910–11. téli kiáll. 439, 554

V 1911. tav. kiáll. 382, 384

gati Fal

Anten

T két oszlopos és két pilasztere

(templum in antis)

fordul, arcélben látható és figyelmesen
tott templom térrajzát, a melyet bal
en a jobb kezében lévő körzőt igazítja.
díszíti, haját Kontybatüzte s oldalt fel-
nek, bő ruhája redős és lepeljének alja térdein
a vetette át

238-5 : 159 (40) cm.
tár nyugati falán lévő fresco eredeti carrozz.
helyiségeire
diki előterjesztésre 1898. XII. 31-én kelt 81978
tett (384/98), a vételár elszámoltatott 1899.
lszámolást 1900. III. 4-én a 2075 sivsz. fogad-

1900. XI. 5-én (580/900)
a)/900.

Béli Vörös Ernő

Műsarnok

√ 1914 tav. kiáll. 8, 496, 497, 499, 500
√ 1915. tav. kiáll. 179, 187, 191
√ 1915–16. téli kiáll. 197, 244, 285
√ 1916. tav. kiáll. 264, 276
√ 1916–17. téli kiáll. 6, 15, 47
√ 1917. tav. kiáll. 363, 416, 425
√ 1917–18. téli kiáll. 312, 327, 374
√ 1918. tav. kiáll. 12, 15, 139.
√ 1918–19. téli kiáll. 14, 23.
√ 1919. hadvisek műv. kiáll. 37, 39, 43. Maretéjen volt.
√ 1919–20. téli kiáll. 63, 73.
√ 1920–21. téli kiáll. 4, 10, 65, 73
√ 1921. tav. kiáll. 3, 7, 15, 25

√ Benczur kiáll.

√ 1921. őszi kiáll. 60, 134.
√ 1922. jub. kiáll. 15, 55, 58.
√ 1922. őszi kiáll. 89.
√ 1923. őszi kiáll. Nagyatéki kiállítás. Harcmelhető életrajzzal.

Sztik Gyula, tanító VI. 314.

Vörös Ernő, béli, festő;
Vágrejhelyen
Hul. 1883 VIII. 9. ~~Budapesten~~,
megh. 1922 XI. 19. ~~[illegible]~~.
Budapesten, Szegeden, Budapesten, Nagybányán, München-ben Beisben és Párisban tanult, azután a magyar fővárosban telepedett le.
Művei: Harafelé, Tükör előtt, Szeptember, Munkában stb.

Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete

XVI. kiállítása.

Nemzeti Szalon

1930 dec.

Könyvtári példány

Béli Vörös Ernő

1822 – 1922

30. Hazatérő szénásszekér,

olajf. 75 × 100 cm.

Almásy-Teleki XII. 1943

GYÁSZROVAT. *Béli Vörös* Ernő festőművész november 19-én fiatalon, alig negyven éves korában (1882-ben született) meghalt. Halálának híre szinte elrejtve jelent meg a napisajtóban. Sehol egy hang nem hallatszott utána azokból a művészkörökből, amelyeknek tagja, és sikereivel, a közönség körében szerzett népszerűségével, értékes tagja volt. Temetni is úgy temették el, mint ahogy az ismeretleneket szokták. Annál érthetetlenebb mindez, mert Béli Vörös Ernő a Képzőművészek Egyesületének egyik erőssége volt mint művész, ki a Műcsarnok kiállításain általában díszhelyen szerepelt. Szép készültségű festő volt, ki a nagyobb feladatokat is meggyőzte erővel. Színes genreképeket festett, kompozícióra olykor Goyára emlékeztetőket. Csakhogy színeit nem igazi színérzék sorakoztatta egymás mellé, nem az a biztossága a színérzékenységnek, amely árnyalatokon fordul meg s amely nélkül nincsen igazi színesség, legföllebb csak tarkaság.

kezdve a női hallg. a leg-

A síkon kénytelen amúgy is absztrahálni, mert a síkon nincsen valóságos forma és valódi tér. És így nem származhatik semmi zavar: az absztrakt képzeteket absztrakt eszközökkel és technikával kell kifejezni. A plasztika azonban valóságos formákkal és tömegekkel dolgozik, amelyeknek tér-relációi is valóságosak, szinte fizikailag centiméterrel mérhetők. Ha ezekre a valóságos formákra absztrahált relációkat akarunk kényszeríteni, akkor igen nagy zavar keletkezik: nem tudjuk, hol jelent a forma valódi és hol relatív értéket. A kubizmus éppen mivel térprobléma, éppen azért nem tudja magát a plasztikában jól megmutatni.

Amire még nem volt példa a művészet történetében: a kubista plasztika a kubista piktúrából nőtt ki. Kinőtt a szó legszorosabb értelmében. *Picasso*, a kubista festés legnagyobb képviselője, amikor eléggé telennek, céljait eléggé ki nem fejezőkne érezte a síkabsztrakció lehetőségeit, síkokat, papír- és falapokat kezdett applikálni képeibe, amelyekből azok reliefszerűen kinőttek. Ezt tovább fejlesztve, az eredeti síkot már csak alapnak használta fel, amelyből kinőtt a kép valóságos formákból, nem mint addig, mögéje absztrahálva perspektivikus és önkényes eszközökkel. Így szülte tett meg a kubista plasztika a kubista piktúrából. De egy más úton is elérkezett

Béli Vörös Ernő

A Művészet
1922. III. 245. l

GYÁSZROVAT. *Béli Vörös* Ernő festőművész november 19-én fiatalon, alig negyven éves korában (1882-ben született) meghalt. Halálának híre szinte elrejtve jelent meg a napisajtóban. Sehol egy hang nem hallatszott utána azokból a művészkörökből, amelyeknek tagja, és sikereivel, a közönség körében szerzett népszerűségével, értékes tagja volt. Temetni is úgy temették el, mint ahogy az ismeretleneket szokták. Annál érthetetlenebb mindez, mert Béli Vörös Ernő a Képzőművészek Egyesületének egyik erőssége volt mint művész, ki a Műcsarnok kiállításain általában diszhelyen szerepelt. Szép készültségű festő volt, ki a nagyobb feladatokat is meggyőzte erővel. Színes genreképeket festett, kompozícióra olykor Goyára emlékeztetőket. Csakhogy szineit nem igazi színérzék sorakoztatta egymás mellé, nem az a biztossága a színérzékenységnek, amely árnyalatokon fordul meg s amely nélkül nincsen igazi színesség, legföllebb csak tarkaság.

Munkácsy Mihály ... 12, 13, 50, 175
Murillo ... 207
Muyden, van ... 92
Müller János ... 10

Nácz József ... 123
Nagy Balogh János ... *89*
Nagy Frigyes ... 210
Nagy Sándor ... 247
Naményi Lajos ... 53
Napoleon ... 54
Nath, van der ... 6
Nécsey ... 176
Nemes Marcell ... 149
Nemes Pál ... 11
Németh László ... 8
Neustadt A. ... 179
Nikolaus mester ... 78
Novák Dániel ... 236
Nyilassy ... 196

Okum ... 223
Omode püspök ... 129
Opitz ... 58
Orbán Gábor ... 59
Orlai Soma ... 10
Orley, van ... 201
Orczy László báró ... 10

Pacher ... 200
Papp Gábor ... 222
Parientos, Gomez de ... 54
Pasquich János ... 58
Pasteiner ... 131
Pál apostol ... 135
Pál ispán ... 103
Quercia, Jacopo d
Radisics Jenő ...
Radnai Béla ...
Raffael ...
Randwitz ...
Ráday Gedeon gró
Rákóczi ...
Rácz Péter ...
Reicher Jakab ...
Reinthal Sever ...
Reisenberger ...
Rembrandt
21, 142, 14
Reményi József ...
Renoir ...
Rettig ...
Réth Alfréd ...
Réthy Károly ...
Réti István
170, 171, 172, 19
Révai Ödön ...
Ribera ...
Ribot ...
Richter Antal Fül
Rippl-Rónai József
Riedisser ...
Robbia, Luca della
Rodin ... 39,
Roemer Georg ...
Rogerius ...
Roth Viktor ...
Róbert Károly ...
Rómer Flóris ...
Róna József ...
Rónai Dénes ...

BÉLI VÖRÖS *Ernő*, festő, * Vágújhely 1882 aug. 9., † Budapest 1922 nov. 18. A bpesti Képzőművészeti Főiskolán és Münchenben, valamint Nagybányán Hollósy Simonnál végezte tanulmányait. Ezután Olaszországban volt tanulmányúton, ahonnan hazatérve Budapesten telepedett le. 1918. Kútnál c. képével a Képzőműv. Társulat díját, 1920. Komédiás és leánya c. művével a kis állami aranyérmet, 1921. Vándor c. képével a Lipótvárosi Kaszinó díját, 1922. Emausz c. művével a székesfőváros díját nyerte el. Nagy víznél és Fiatal leány c. olajfestményei a Szépműv. Múz. tulajdonában vannak. 1923 őszén B. műveiből a Műcsarnok hagyatéki kiállítást rendezett. B. Benczúr Gyula útmutatásai alapján elindulva, Hollósyn át jutott el a festői naturalizmusig.

K. G. I. 934

jobbra (~~Tején~~ fordult) házi sapkás ~~van~~ előre fésült ha-
hord. Körülcsavart nyakkendője fekete, prém
zsinóros, gombjai ~~pedig~~ som alakúak. Felirata

eczy Mihály
87.
Ősz utó 29én 850 B."
rasható.

ar alak nagysága 20.4 cm.

8813 (szinczve)

107/95 N° 208.

† Béli Vörös Ernő

13	Lámpafénynél	Olajfestmény
14	Vásárosok	,,
15	Női szoba	,,
16	Cigányleány	Olajfestmény
17	Rokoko	,,
18	Lóverseny	,,
19	Kertalja	,,
20	Szeptember	,,

Emlékkiállítás

Nemzeti Szalon

1923

Vörös Ernő, béli, festő; szül. 1883 augusztus 9-én Vág-ujhelyen. 1901-ben szentesen megszerezvén a gimnáziumi érett-ségit, Szegedre ment, hol Károlyi Lajosnál vette az első oktatást a festészetben. Ezután a budapesti mintarajziskola növendéke lett, hol Ballo Ede vezetése alatt tanult. Nagybányán Réti István, utóbb Münchenben pedig Hollósy Simonnál volt a mesterei. Egy ideig Bécs-ben, majd Párisban is képezte magát, az utóbbi helyen Jean Paul Laurensnél. 1903-ban Budapesten állított ki először, 1904-ben Önarcképével Münchenben, Gróf T. V. (Kissasszony) arcképével Düsseldorfban szerepelt. A müncheni Secessioban többször is (pedig) kiállított. Jelesebb müvei: Hazafelé, olaj. (a Szépmüvészeti Museum tulaj-dona), Tükör előtt, olaj. (Bauer Soma tulajdona Budapesten), Szeptember, olaj. (Weidinger Dezső tulajdona Bajáu), két arc-kép Fernbach Károly birtokában Zomborban, Munkában, olaj (dr. Marko J. tulajdona Budapesten, Arcképtanulmány, olaj. (Düssel-dorf város tulajdona).

Béli Vörös Ernő

szül. Vágujhelyen 1882

aug. 9. Rk.

1918/19. II. elsőéves festé-

szeti mesterskolai növen-

dék Benczúr Gyulánál

1919/20 I.-II. elsőéves n.o

1920/21. I.-II. másodéves

n.o.

Honfoglaláskori bronzpitykе

VIII. 202.

Béli Vörös Ernő, festő, sz.
1882 aug. 9. Vágujhelyen. † 1901
Szentesen végezte a gimnáziumot,
azután Szegeden Károlyi Lajos-
nál, 1902. Nagybányán Réti
Istvánnál, majd a bpesti
mintarajziskolában Balló
Edénél, végül Münchenben
Hollósy Simonnál tanult.
1904. Münchenben Önarcké-
pét, Düsseldorfban Gr. J. V.
kisanzony arcképét állitotta ki.
A münchein Secessio tárla-
tain többször szerepelt. Ta-
nulmányuton volt Bécsben,
Olaszországban és Párisban
Jean Paul Laurensnél. 1904-
től ~~rendes~~ (kiállitója volt a
allandó)
bpesti Mücsarnoknak, majd
tagja a M. Képzőművészek
Egyesületének. 1918. Kutnál
c. képével megnyerte az
OMKT társulati díját.

† mh. 1922. nov. 18
Budapesten

Tisztelettel előterjesztem azzal, hogy a M. O. B. a kölcsön ügyében kétszer tett előterjesztést a minisztériumhoz.

Dr. Szőnyi.

1919-20. tagja volt a
Benczúr-mesteriskolának.
1920. Komédiás és leanya c.
képével elnyerte a kis ál-
lami aranyérmet, 1921
a Vándor c. művével a
Lipótvárosi Kaszinó díjat
s 1922. az Emausz-szal
a főváros díjat. A fes-
tői naturalizmus híve volt
s művészi idealja Goya,
a kinek műveit több-
nyire csak reprodukciók-
ban tanulmányozthatta.
~~Mert~~ ~~Régi~~ Régi vágyát, a spanyol
országi tanulmányutat az
első világháboru miatt nem
valósíthatta meg. Két
képét szerezte meg a Szép-
művészeti Muzeum, a Fiatal
leányt és a Nagy víznél
cimut, mely utóbbi letét-

679 szám.

190

Műemlékek országo

Varjú Elemér, a Felsőmagyarországi Ráczóczi Múzeum igazgatója megküldi II. Ráczóczi Ferenc, Bercsényi Miklós, Esterházy Antal és Sibrik Miklósnak a kassai nőreserpházban elhelyezett szobrairól készített fényképeket 3-3 példányban és azok díjának fejében 20 korona kiutalását kéri

A b

Mell

Hatá

Előir

Utói

Exp.

A „Kiadványok"-ra kiutalt 6000 korona terhére

Vörös Ernő

Genthon Tokrán
Leszlése

100.) VÖRÖS ERNŐ (béli) 1882-ben született, művészi tanulmányait a képzőművészeti főiskolán, Bécsben, Nagybányán és Münchenben végezte. 1903-ban állítottak ki elsőzer a Nemzeti Szalonban. meghalt!

tutto il paese
e specialmente
nella parte trans-
danubiana
e ~~arrivò~~ fu lo stile
si ~~volse~~ attraverso
le chiese abbaziali

A festés természet után.

Írta: Eisler Mihály József dr.

A tanulás éveiről beszélve, sok művész mondotta el már önmagáról, hogy iskolai képe vagy rajza visszatetszést váltott ki a mesterében. A hallott kifogásokat ő, a tanítvány azután e szavakkal intézte el: „Már pedig én így látom a dolgokot!" ... A fiatal és kezdő művész lázadása nem ritkán azzal végződött, hogy hátat fordított az iskolának. Menekülve a műterem légköréből a természet elé állt, mintha csak ott élhette ki és igazolhatta volna szabadságszeretetét.

Már most hol itt az igazság? A mester kritikájában és akadékoskodásában, vagy a tanítvány hirtelen kirobbant önérzetében? Kinek van igaza: a kialakult formanyelv és metodikus látás emberének, vagy a merész kezdőnek, akinek friss meglátásai nem idomultak még hozzá a kifejezés eszközeihez? Amikor e kérdésre választ keresünk, egyben az a feltevésünk, hogy mindkettő, úgy a mester mint a tanítvány, a maga nemében igazi művész.

Vizsgálódásunk alapjául a képzőművészeti alkotások sorából a *rajzot választjuk*. Egyrészt, mert struktúrája a legegyszerűbb, másrészt mert minden egyéb alkotást is sokszor annak rajzbeli lerögzítése előzi meg. A művészi rajzon keresztül leggyorsabban érezzük meg, milyen elgondolásból indult ki a festő és vajjon megtalálta-e az elgondolásnak megfelelő kifejezést. Már a vázlatos rajz is elárulja nekünk, hogy szerzője mit akart mondani. Talán nem felesleges megemlíteni, bár közhelynek számít, hogy az egyszerű rajz teljes mértékben felfedi alkotójának nemcsak a fény, hanem a színproblémák iránt való fogékonyságát is. Ugyancsak minden rajzról közvetlenül leolvasható, milyen közel próbált a festő a természethez jutni, vagy mennyire távol tartotta magát tőle. Naturalisztikus látású-e voltakép, vagy inkább abstraháló?

A rajz lélektani és esztétikai jelentősége még egy másik oldalról is értékelhető. Ha csakugyan egy művészi élmény kivetítését adja, ezt megérezzük benne, akár primitív eszközökkel, akár artisztikusan oldja meg a kifejezést a festő. Az artisztikum egyébként csak abban állhat, hogy maradéktalanul adja vissza a belső elgondolást. A kialakult és általánossá vált formaeszközökkel való dolgozás nem artisztikus, hanem inkább rutinos már.

A vitát mester és tanítvány közt ezek után így formulázhatjuk meg: a mester nyilván a kifejezés módjában látja a lényeget, a tanítvány pedig a meg-

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: CIRKUSZ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

25 -31. l.

Képzőművészet 1932. 47. 7. V

Grönrósy Vanda

Gy. D.: B.V.E. rediviva, (három képpel)

érzéseiben. Az elkészült művész mindinkább arra törekszik, hogy formailag tiszta és összhangos nyelvvé nemesítse a rajzolást (és festést), míg a kezdő minden áron előbb beszélni akar és csak másodsorban ismeri el, hogy vannak szabályok és törvények, melyeken keresztül válik csak a mondanivaló művészi kifejezéssé. E levezetésben egyelőre nincs hely a „természet" számára. Sem a művészi látomás, melynek pártjára áll a tanítvány, sem az anyagdiktálta forma, mit a mester követel, nem azonos az *optikai valósággal*, mely kettőjük kiinduló pontja.

E megállapítással azonban nem döntöttük el még a kérdést. Ami itt feltárul előttünk, nem tisztára művészi probléma. A filozófia is koronként visszatér annak a vitatására, mi a természet (valóság) tulajdonkép és egyre más megoldásokra jut. Különös módon azt látjuk, hogy álláspontjának változása mögött ott található az „emberi természet"-ről való felfogásának változása is és valószínüleg itt kereshető az igazság. A kapcsolat az ember énje és a külvilág közt egy minduntalanul fluktuáló és bizonyos mértékben előrehaladó folyamat. Az ember mindjobban lát belső világába és egyre többet tud meg önmagáról. A mai technikai kultúra sem akadályozza meg e keresésben, sőt bizonyos fokig támogatja benne, mert gondolkodását fegyelmezetté, analytikaivá teszi. Aki nem szereti a művészi kérdések összeboronálását filozófiai problémákkal, annak talán elég lesz megjegyeznünk, hogy a mester és tanítvány közt folyó vitában felcsillan az egymást követő ember-nemzedékek örök harca a maga igazáért. E harcban pedig a legerősebb fegyver az, mit a másik fél nem használ vagy elejt.

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: A VÉN KOMÉDIÁS ÉS LEÁNYA
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: PORTRAIT
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

Oly fontosnak érezzük az itt felvetett problémát, hogy újra feltesszük a kérdést: „Látja-e a művész a természetet és amit lát, természetnek mondható?" A tudomány ma sokat foglalkozik a látás lélektanával és bár vizsgálatai nem vonatkoznak művészekre, mégis felhasználhatók egy esztétikai elmefuttatásban. Hiszen az általános emberi sajátságok a művész egyéniségében nemcsak megvannak, hanem döntő súllyal is bírnak nála.

További érvelésünk alapjául szolgáljon egy különös példa, melyről a nemrég elhunyt *Forel* Ágost „A hypnotizmus"-ról írt könyvében számol be. A példa, illetve kísérlet, egy ismert nevű psychologus *(Semon)* utasítása nyomán vizsgáltatott ki egy megbízható és intelligens egyénen, kinek természetesen előzőleg nem volt tudomása az ügyről. „Hypnotikus álmában azt szuggeráltam neki, hogy felébredés után egy átlátszatlan tarka papagájt fog meglátni a szemközt álló karosszék támláján. A kísérlet két ízben igen jól sikerült az egymás után követő napokon. Ezek után nagy és éles betűkkel egy hosszúkás

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: KORSÓS NŐ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

papírra, mely legalább kétszer olyan széles volt, mint a hallucinált papagáj lehetett e szavakat írtam: „Az élet egy komplikált létezés". Míg a kísérleti alany, aki nő volt, aludt, úgy helyeztem el a szöveggel ellátott papírsávot (miről a nőnek sejtelme sem volt) a széktámlán, hogy annak második fele a papagáj-látomás által fedve volt. Megint a papagájt szuggeráltam, majd felébresztettem a nőt és felszólítottam, hogy hangosan olvassa fel, amit maga előtt lát. Azt olvasta: „Az élet egy . . ." és nem jutott tovább. A hallucinált papagáj elfedte a mondat második felét.'

Nincs okunk e kísérlet valódiságában kételkedni, mely sok fontos tényre derít világosságot. Elsősorban azt bizonyítja, hogy az objektív kritikai látást befolyásolják az emberi lélekben végbemenő folyamatok. Egy erős indulat, milyen pl. a hypnotikusan átvett parancs, fel is függesztheti az optikai benyomást.*) Némi általánosítással azt is mond-

*) Az a véleményünk, bár a kísérlet nem egészült ki ezirányban, hogy egy újabb hypnotikus beállítás után a kísérleti alany a szöveg másik részét is elmondta volna „fejből". Az optikai benyomás u. i. nem maradt ki teljesen, csak felfüggesztődött benne.

hatjuk, hogy az ember mindig csak azt látja, amit látnia szabad. És talán mindegy, hogy az érzéklés lefolytatásához a parancs kívülről vagy belülről, az alany énje felől, érkezik. Az affektus jelentősége minden érzéki benyomásnál azért is nagy, mert a gondolkodás folyamatát ideig-óráig feltudja tartani. A gondolkodás rendeltetése t. i. főleg abban áll, hogy az egyént lehetőleg függetlenítse az érzéklés hatalmától, ami normális körülmények közt csak kompromisszumos alapon történhetik meg. Minél kisebb indulat-hullámokban terjed befelé az érzéki benyomás, esetünkben a meglátás annál zavartalanabbul tud az egyén vele párhuzamosan gondolkodni. Az érzéklés hatalma alól végül úgy vonhatja ki magát az ember *(Forel* példájában a hypnotizált nő), hogy egyszerűen letagadja maga előtt, amit látott: tehát negálja az érzéklést. Jegyezzük meg a sorok közt, hogy a spekulatív elmék, kik tudvalevőleg a művészetek iránt is a legkevésbé fogékonyak, ilyen menekültjei a közvetlen, érzékszerveken át kapott benyomásaiknak. Úgy viselkednek, mintha félniök kellene mindattól, ami rájuk közvetlenül hatni tudna.

A művész egyénisége épen ellenkezőleg keresi ezt a közvetlen behatást. Neki szüksége van rá, mert csak rajta keresztül indul meg az alkotni vágyás benne. A Forel-féle kísérlet persze nem oldja meg a művészi alkotás problémáját, csak egy bizonyos oldalról teszi megfoghatóvá ezt a bonyolult processzust.

A tény, melyet bizonyít, mintha igazolná a fiatal művész kijelentését, hogy rajzában teljesen vissza-

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: FEKETE RUHÁS NŐ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: PROCESSZIÓ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

határozottabban keresni fogja a neki megfelelő, de mások számára is érthető formanyelvet, egy szóval a stílusát.

A stílus fogalma, közkeletű volta dacára, igen bonyolult és a vele foglalkozót hamar beleviszi a spekuláció hinárjába. Ettől óvakodni akarunk. Csak egyetlen döntő vonásáról kell itt említést tennünk, hogy e cikk gondolatmenetébe beleilleszthessük. Minden stílus kollektív jelenség. Egyének, tehetséges kísérletezők teremtik, de rajtuk kívül álló erők nyomása alatt. A koronként változó stílusok azt jelentik, hogy kialakult egy új életérzés egy kihamvadt régi nyomán. A művész első és legérzékenyebb megérzője ennek az alakulásnak. Nagyságát is végeredményben ahhoz mérjük, hogy mennyire tudta korának stíluselemeit összefogni és alkotásaiban érvényre juttatni. Legjobb példa erre Rembrandt, ki a barokk-érzést oly mélységekig fejlesztette, hogy mellette a legtehetségesebb kortárs is eltörpül.

Az iskolák természetesen csak a kifejezés lehetőségeit, a művészi realizálás technikai adottságait közvetíthetik. Minden tanítómesternek „természet"et jelent a stílusa és ennek jogosultságát a stílus kollektív jellegével próbáltuk igazolni. Ha a tanítvány életérzése merőben különbözik az övétől, akkor előbb-utóbb elkerülhetetlen a szakadás minden pedagógiai jóindulat dacára. Nyugtalan, a keresés lázában vergődő korokban — ilyen a mai is — igen

adta a „látott" dolgokat. Ennek a látásnak valójában t. i. több köze van az alkotó benső világához, mint a realitáshoz. Közelfekvő itt az összehasonlítás a gyermekrajzzal (és talán az őrült ember rajzpróbálgatásaival). A gyermekrajz is tisztára benső elképzeléseket ad, *a formán innen fekvő érzésornamentikát*, minek vajmi kevés köze van még a látható és tapintható dolgokhoz. Mégis tele van bájjal és ötletes közvetlenséggel, olyan elemekkel, miket az igazi műalkotásban is keresünk.

Fogalmazzuk meg tehát így a problémát: Van egy benső *imperatív* meglátás, mely nélkülözhetetlen minden egyes művészi produktumhoz. Mestertől a látás eme részét megtanulni nem lehet. Ez veleszületett és az élet folyamán ki nem apadt lelki adottság, röviden tehetség (illetve a tehetség egyik faktora; a második a technikai rátermettséggel függ össze). Az imperatív (egyéni) látás érzéskomplexumár itt tovább részletezni nem akarjuk. Csak annyit még, hogy mélyen összefügg az egyén temperamentumával és jellemével. Úgy is nyilvánul meg, mint egy konstáns jellemvonás ismétlő ritmusban.

Minden nagy érzés keresi az utat, hogy kifejeződjék és félre nem érthető módon megfoghatóvá váljék. Ezen a ponton kerül szembe a művész a forma-adás kérdéseivel. Hiszen csak az alkotás perce az övé; az alkotás maga — telítve a hatni-akarás elektronjaival — már a szemlélőé. Az igazi művész tehát egyre

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: TANULMÁNY
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

gyakori jelenség a tanítvány szinte erőszakos elrugaszkodása az iskolától és mesterétől. Önállóságát félti a kezdő tanítójától és ebben a dacos elfordulásban nemcsak a magába vetett hite erősíti, hanem az élet hajtó principiuma is, mely az egyiket elsodorja, a másikat a siker csúcsára röpíti. Maga a természet, az emberen kívül álló dolgok világa pedig mint néma statiszta nézi végig ezt az örökké ismétlődő kultúrjelenséget, mit a művészet fejlődésének is szoktunk nevezni.

MAGYAR MESTEREK

Béli-Vörös Ernő Redivivus.

Tíz éve lesz, hogy egy nagytehetségű magyar művész kezéből mindörökre kihullott az ecset. Művészi pályájának tetőpontján, mikor az állami aranyéremmel tüntették ki, halálozott el 36 éves korában. Életpályáján nem gátolták különösebb akadályok. Igaz, a magyar művész küzdelmes sorsa volt az övé is, de elég gyorsan érvényesült. Életének utolsó éveiben szinte már divatban volt, képeit a közönség szívesen vásárolta. Halála után egyszerre sűrű homokréteg rakódott le képei fölé. Elfeledték. Az utolsó évtized irányzatoktól hangos, csatazajos időszaka nem kedvezett sem a kegyelet, sem a méltánylás visszapillantásának. *Béli-Vörös* Ernő művészete szinte nyomtalanul eltünt a művészi horizont gomolygó viharfelhői alatt.

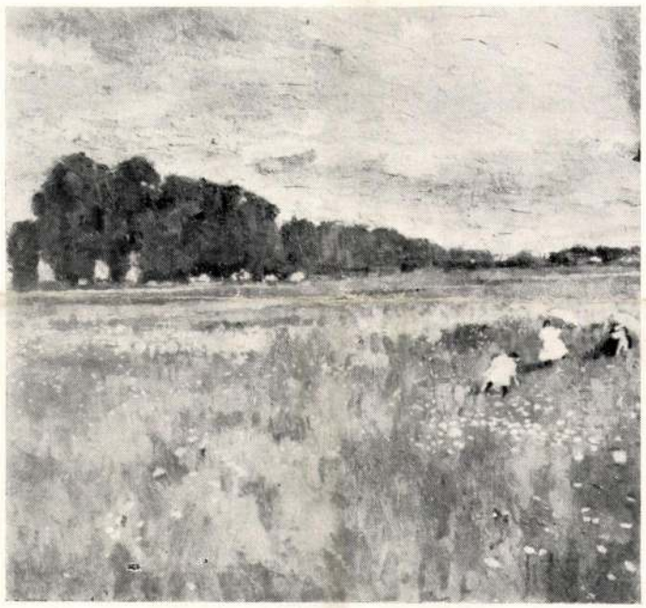

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: TÁJKÉP
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

És most egyszerre előkerült érdekes, színes, markáns alakja és épp olyan helyen fujták le róla a feledés porát, amelyik nem gyanusítható azzal, hogy a Béli-Vörös Ernő vágású művészekkel tulságosan rokonszenvezne. Egy művészi folyóiratban olvasunk beható méltatást beckói *Biró* Henrik gyüjteményéről. Olvasóink előtt jól ismert ez a gyüjtemény, mert a *Képzőművészet* hasábjain már nem egyszer esett róla szó. Ennek a gyüjteménynek egy kis kollekciója 11 darab BéliVörös Ernő kép. *Lázár* Béla dr. ismertető cikkében majd egy egész oldalt szentelt Béli-Vörös Ernő művészete ismertetésének Megállapítja művészetének kvalitásait és méltató elismerésében Goyahoz, a nagy spanyol mesterhez viszonyítja.

Végtelen örömünkre szolgál Béli-Vörös Ernőnek haloltaiból való feltámasztása éppen arról az oldalról, ahonnan legkevésbé vártuk. Örömünk kettős. Örülünk azért, mert magunk számára is elégtételnek érezzük a Béli-Vörös Ernőnek adott elégtételt. Soha nem szüntünk meg egy pillanatra sem hirdetni, hogy a művészetet, az örök művészet forrásait nem szabad az irányzatokban keresni, hanem a művész te-

hetségében kell felfedezni. Azoknál, akik nem tudnak elvonatkozni az irányoktól, akik pártkérdést csinálnak a műélvezésből, Béli-Vörös Ernő jobboldali művész volt, Lázár Béla pedig baloldali esztétikus. Íme, nincs jobb oldal és nincs bal oldal, ha van művészet. Lehet, hogy a napi élet villongásai, szembenállásai közepette a művészetet nem látják meg az elfogult szemek a művész személyétől, de ha ugyanaz a művészet a személytől elváltan jelenik meg, íme a baloldali esztétikus is kénytelen kalapot emelni a jobboldali piktor előtt. Tanulságul szolgálhat ez az eset mindazoknak, akik szeretik a művészetet pártkérdésnek tekinteni és a különböző izmusok skatuláiba szortírozni.

De van még egy másik tanulsága is ennek az esetnek. És ez a tanulság a műgyüjtők számára értékes. Beckói Biró Henrik céltudatos és öntudatos gyüjtő. Ő tudja, hogy kinek a képét mért szerzi meg és tudja, hogy nem szabad más szempontot méltányolnia a gyüjtésben, mint a maga meggyőződésének szempontjait. Ő az a gyüjtő, aki nem forog szélkakasként a mindenkori divatos áramlatok fuvallatai után, hanem megy egyenesen azon az úton, amelyet meggyőződése számára kijelöl. Így történhetett meg, hogy gyüjteményében az úgynevezett

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: KALAPOS NŐ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: TANULMÁNYFEJ
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

modern képek mellett nemcsak nagy számban, de egy-egy külön csoportba tömörítve szerepelnek az úgynevezett konzervatív képek is. Így történhetett meg, hogy Béli-Vörös Ernőt 11 kitünő képe reprezentálja ebben a gyüjteményben és ennek a gyüjteménynek az ismertetése közben feltámadhatott az ő művészetének sugárzó szelleme. A gyüjtőknek tudniok kell, hogy egy-egy kedvenc művészüknek örök emléket állíthatnak, ha be tudják mutatni művészetének egész oeuvrejét és a gyüjtésnek igazi értéke éppen abban áll, hogy egy-egy kis kollekció megőrízze a művész eredendő értékeit. Ezzel tesz igazi szolgálatot a gyüjtő a művésznek is, gyüjteményének is, mert úgy válhatik a gyüjtemény egy dicsőséges feltámadás színhelyévé.

Lázár Béla dr. azzal fejezi be Béli-Vörös Ernő művészetének ismertetését, hogy vajjon ki tudja, hova fejlődött volna ez a kiváló tehetség, ha a halál oly korán nem üti ki kezéből a teremtő ecsetet. Igaza van, Béli-Vörös Ernő tehetsége éppen azon a ponton volt, hogy a maga teljességében bontsa ki szárnyait. Fejlődése néhány év alatt szinte szédületes volt. Mindössze néhány év alatt jutott el az iskolás modorosságtól az ő sajátos foltfelrakásának, erőteljes színezésének, zamatos életérzésének és karakterlátásának egyéni művészetéig. Ha már életében

leválasztották volna művészi alakjáról mindazt, ami nem odavaló és csupán azt nézték volna, ami benne tiszta művészet, már életében meg lehetett volna állapítani az esztétika kanyargó folyamának innenső és tulsó oldalán egyaránt, hogy Béli-Vörös Ernő, aki íme most feltámadt a feledés porából és a gyűlölség hamujából, a magyar művészet legjobbjai közé tartozik.

Gy. N.

Az esztétika folytonossági törvénye.

Ha a Felvidéken szárnyasoltárt találnak, ha valamelyik családi képtárból ismeretlen képalkotás kerül elő, a művészettudomány első feladata, hogy megkeresse a műremek kapcsolatait és végső fokon rámutasson arra a forrásra, ahonnan a szárnyasoltár, avagy a festmény eredezik. A kutatás eme beállítottsága az emberi természet horror vacui-jellegére mutat, amely öntudatlanul is hirdeti, hogy

BÉLI-VÖRÖS ERNŐ: MOSÓNŐK
beckói Biró Henrik gyüjteményéből

nincs a természetben szakadék, nullus saltus in natura. S ezt az ösztönös sejtést az esztétikai biologizmus érlelte tudománnyá, amely már nemcsak a természetre, de a szellem életsíkjára is tételbe foglalta a szerves fejlődést, s amely a tudományban Auguste Comte pozitívizmusán át végezetül is a műalkotás taglalását túlzottan csupán a művészi hatások adatszerű felsorolásában látta.

Bizonyos az, hogy a hatások e szorgos kutatása nem egészen meddő az esztétika számára, mert kétségbevonhatatlanul alátámasztják ismert tételünket, melyet most röviden a folytonosság esztétikai törvényének nevezhetünk. A művészet vonalán maradva ez a törvény azt jelenti, hogy minden egyéni alkotás gyökerei valamely előző alkotásba nyulnak vissza kotás, elvonatkoztatva, művészi stílus, azért minden kollektív alkotás, művészi stílus, az előző kollektív alkotásból, stílusból vezethető le. S azt szinte felesleges is említenünk, hogy az egyéni alkotás is épen a körülötte támadt iskolával új alkotás létrejöttét segíti elő épen úgy, mint a kollektív alkotás, amely a következő kollektív alkotásnak az előkészítője. A műremek és a stílus tehát nem jön, keletkezik, s mivel az egyéni alkotások összege a kollektív alhanem fejlődik, vagyis műalkotás és stílus végeredményben folytonosan van.

A modern Európa alapvető művészete — nem tekintve a ma is problematikus etruszk művészetet — az ókeresztény művészet s hiába volt Wichhoff minden törekvése arra nézve, hogy annak forrásaként az egyedi léttel rendelkező, „római császári művészetre" mutasson rá, Strzygowski az Orient oder Rom című művében kétséget kizáróan bebizonyította, hogy az ókeresztény művészet csírái sokkal távolabb találhatók meg, mint a latinok földjén. A hellén Kelet és alexandriai, antiochiai és ephesusi iskolái adták az ókeresztény művészet kifejlődéséhez az elhatározó lökéseket. A hellén művészet

KENDE BÉLA: LUGOSI BÉLA, SZÍNMŰVÉSZ
Hollywodi reprezentatív kiállításról

ugyanis nem szakadt meg Krisztus születésével, hogy helyét tüstént a román művészetnek adja át, ellenkezőleg Rómába hatol s mindaddig élteti a rohamosan kereszténvedő Róma művészetét, míg a valódi keleti, tehát a bizanci művészet helyébe nem lép. Így van már az alapvetésben is szerves folytonosságban Európa művészete.

De vajjon mi a mélyen rejlő oka a folytonosság esztétikai törvényének? Miben kell keresnünk ezt az okot? Talán magában a műalkotásban, mint tárgyi valóságban, amint a pozitívista művészetkutatás tette? Vagy a korban, a környezetben, amely a művészetre is döntő behatással van? Avagy pedig az alkotóban, az örök művészi lélekben gyökeredzik ez az ok? A tárgyi valóság a szemlélő és cselekvő alany nélkül mitsem jelent, épen úgy, mint az időpont és a környezet, a művészet minden összetevőjén túl az ősok az örök törvényszerűségekkel rendelkező, alkotó lélek. Az a lélek, amelyik Rómában farag szobrot és a magyar Felvidéken ácsolja össze a szárnyasoltárt, amelyik Konstantinápolyban építi a Hagia Sophiát és a kicsi barbizoni erdőben festi a természet legcsodálatraméltóbb, halkhangú költtészetét.

Mert mi a művészet? — Nemcsak annyi, amennyinek Aristoteles érezte, hogy az a természetnek kiegészítése és utánzása, hanem az alkotó és a műélvező szemszögéből nézve, *a művészet a szép életbeborulása az alkotó ember által.*

Mi a szép? — *Az ember lelke mélyén élő, örök, gyökeres vágy a transzcendentális valóság irányában az immanens lét keretei között,* tehát *a szép a bennem szunnyadó vágy, amely a művészi összetevők indítására az alkotásban, vagy csak a szemléletben tárgyi valósághoz kíván jutni.* Ilyenformán szép a soha testet nem öltött, művészi gondolat, szépek

Beliczay

Szobormüvei az Uj Szalon karácsonyi tárlatán.

N.U.934.XII.19.

Belicray András

építész ??

1942-ben az alábbi
folyóirat szerkesztője
lett.

MMÉFKözl.
1942. 203. l. • –

Belicray András

építész

l.

Építészek

1943. 3. l.

Ezen a lapon

nincs bejegyzés

Belicray Béla

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 95. l.

megírva

Breliczay Gyula festő

Budai kutyavásár, faliképvázlat a Dugonics utcai iskolához

Repr

Értimisk

1911/12

edény

Cserépfövedék, római

VIII. 187, 188.

Beliczay Gyula

Kertész Tódor - cég árjegy-
zékének címlap pályára-
tán 100 K-ás elsődíj.

Kisinnik 1907/8.

16. l.

Beliczay Gyula

1913. ztürimentes kiáll-
Müvészház

Ella rózsái, olayf. 100.—

A losonci rét, olayf. 150.—

~~Amphitheatrum, vár holyi VII. 139~~

Belicray Gyula

Nemzeti Szalon

B e l i c z a y Gy u l a .

1913. Őszi kiáll.

Dunaparti halász házak, paszt.

Beliczay Gyula

1913. szept. kiáll. Nemzeti Szalon
Dunaparti halászházak,
paszszell, 100.–

Tamás-hegy (Esztergom) III. 119

Beliczay Gyula őrmester

hősi halált halt-

Hadviselt nincsenek
kiállításának tárgymu-
tatója. Bpest. 1919

Kiállított Egyé
itt. nem volt,
a bevezetésben
sem itve

Ferenczi Zoltán IV. 257

Beliczay Gyula

100 K államoegély

Értimisk 1910/11.

15. l.

...: VIII. 23-án 2000 lírán (9,15 fr)
...(279/95). – A elszámolásra nér-
...zeti Muzeumban helyeztetett el. (480 97)

Michelozzi

Michelozzo: élt a XV. szárádban, me

Madonna a gyermek

Mária a bal kez

~~[illegible]~~ Fejök dicsfény ve

~~[illegible]~~ és a gyermek ro Jezusna

Dombornü, k

Ára 915 frt

Ltha: /

275

4575

~~[illegible]~~

9150

106/8

322.

Beliczay Gyula

szakoklevél jó eredm.

Értimisk

1911/12

26 d.

Csányi József VIII. 249

Beliczay Gyula

hősi halál
az első világhá-
borúban

Hadvisels művé-
szek kiáll.
Műcsarnok 1919
Bevezetésben

Könönettes Selvetk

Beliczay Gyula

hősi halált halt

Érmisk 1915/16. 3 l.

~~Iparmuvészeti Iskola~~

~~mikor és hol~~
~~vitetett?~~

Zsuzsa levele

A meglepetésről

A családban olyan a gyereknap, mint az iskolában a fordított nap, amikor a diák áll a katedrához. Május utolsó vasárnapján nem karácsonyhoz vagy születésnaphoz illő, kinek-kinek lehetőségeihez mérten „nagy" ajándékot szokás adni, hanem figyelmességeket. Olyan nyalánkságot, amelyet vagy ára, vagy a táplálkozástudomány legújabb állása szerinti hátrányok miatt máskor elkerülünk. Olyan, különben feleslegesnek ítélt holmit, mint a percek alatt kipukkanó vagy a szelek szárnyán elröpülő léggömb. Avagy olyan programot, szórakozást kínálni, amely a gyereknek régi álma, kedvenc időtöltése, vagy gyanítjuk: azzá válik, ha egyszer kipróbálja.

E fordított világhoz ez esztendőben komoly, országos hírnevű intézmények is csatlakoztak. Az Operaház május 28-án nyitott napot hirdetett, nemcsak ingyen mutogatták a gyerekeknek a hang- és fényeffektusokkal megelevenített színpadot, a parókatárat, a festőműhelyt, a csodálatos Andrássy úti palota különtermeit, hanem a szponzorok jóvoltából a kicsiny falvakból érkezők utazási költségeihez is hozzájárultak. Az ötletet felvető Operabarátok Egyesülete úgy vélte, néhány száz gyerek jelentkezik majd iskolák szervezésében az ország különböző településeiről a felhívás nyomán, de kis híján négyezren jelezték érdeklődésüket, úgyhogy a társaság bő felét „várólistára" kellett helyezni. Tízpercenként indították az akár Kakucsról vagy Békéssámsonról érkezett csoportokat a csepeli Jedlik Ányos Gimnázium idegenvezetővé „átképzett" tanulói, akik közül a látogatók haladási irányát és tempóját jelző futárok, valamint mosdófelelősök is kikerültek. A Nestlé cég ajándékokkal kedveskedett a gyerekeknek, akik az előcsarnokban az ifjú operabarátok szervezetébe is beiratkozhattak, évi ötvenforintos tagdíj fejében. Ez a nemzetközi mezőnyben egyedülálló lehetőség, mivel máshol a hasonló tömörüléseknek nincs ifjúsági szekciójuk. A sikeres programot prolongálták június 4-re.

A Nemzeti Múzeumban szintén nagy volt a forgalom. Igaz, az itteni kulisszatitkokkal a természetbúvár elnevezésű teremben nemcsak most, hanem minden szombati napon szembetalálkozhatnak a családjukkal idelátogató gyerekek. (Hétköznap iskolai csoportokat fogadnak.) Három esztendeje rendezték be ezt a termet, ahol bevett múzeumi szokásoktól eltérően mindenhez hozzá lehet nyúlni. Sőt ajánlatos is a felkínált tapasztalatok megszerzése érdekében. Simogatható kitömött medve és denevér, tüskés gömbhal, preparált koponyák, berendezett madárfészkek várják a kíváncsiakat polcokon s talapzatukon. A kis látogatók bálna állkapcsát használhatják padnak, egyszerre akár tízen is. Az egyik dobozban kőzeteket találnak, a másikban fák évgyűrűit számlálgathatják, a harmadikból szagminták kerülnek elő: szabad a verseny, ki ismer rá több fűszer illatára. A fiókokból mohák, gombák és füvek kandikálnak ki, vagy csodálatos lepke- és bogárgyűjtemények, s a vetőmagok felismerésében szintén lehet vetekedni. Olyan ez az egész terem, mint az egyik szegletében megbúvó varázsszekrény: csupa meglepetés. Igaz, a legrejtettebb csodazugba benézni tilos, csak benyúlni szabad, és tapintás révén megállapítani, miben rejlik a titok. Igazi ajándék ez a mindent felfedezni vágyó és a tapasztalatokkal észrevétlenül gazdagodó lurkóknak.

Még egy intézmény tartogat szokatlan gyereknapi programot a csemetéknek: a Marczibányi Téri Művelődési Központ. Az időpontja is rendhagyó ennek az eseménynek: pünkösdvasárnapon, június 4-én lesz. A program pedig tartalmi gazdagságában korunk esztrádhangulatú gyerekrendezvényeitől jelentősen eltér: a tavaszi népszokásokat felelevenítve tánccal, énekkel, sportversenyekkel ünneplik pünkösdöt, amelynek kapcsolata Dömötör Tekla szavaival élve „Európa éghajlati viszonyai között a termékenységgel, a zöld ággal, a rózsával... annyira nyilvánvaló, hogy bátran allegóriának is nevezhetjük". Délelőtt gyerektáncházat szerveznek a Tatros együttessel, kézműves-foglalkozások, pünkösdi király- és királynőválasztás szórakoztatja a kicsinyeket. A termekbe különböző próbatételek teljesítésével lehet majd bejutni. A délutáni programokat a nagyobb, nyolc-tizenkét éveseknek tervezik. Ők szabadtéri népi játékokban, métában, bicskázásban, ugróiskolában, mancsozásban, zsákban futásban mérhetik össze erejüket, de lesz bábelőadás, virágszövés, pünkösdölés, énektanulás, és kirakodó vásár is.

A csemetéknek ez idén igazán nem pünkösdi királyságnyi a gyereknap. Lám, figyelmes intézmények miként tudják erejük szerint ellensúlyozni hangulatrontó állami intézkedések kedvezőtlen hatásait!

Ódát írtak a kiválasztottakhoz

Aranykönyv a szépségről

A gasztronómia lelkes hívei nyilván már ismerik *A vendéglátás aranykönyve* című, nemrég megjelent kiadványt *Kárpáti* Tamás szerkesztésében. Most készülőben van *A szépség és divat aranykönyve '96* című mű, melynek előzményeként szakértő zsűri kiválasztotta Magyarország 12 legvonzóbb asszonyát.

A tucatnak aligha mondható hölgykoszorú május 30-án délelőtt a Kempinski Szálló Corvinus bárjában átvehette díjait *Székhelyi* József színésztől. A művész ez alkalomra ódát írt a kiválasztottakhoz, és 24 támogató cég változatos ajándékát adta át az el- és közismert hölgyeknek.

A névsor a következő: *Albert* Györgyi, *Csehák* Judit, *Geszler* Dorottya, *Hernádi* Judit, *Kováts* Adél, *Medveczky* Ilona, *Miklósa* Erika, *Nyertes* Zsuzsa, *Pataki* Ági, *Stefanek* Gertrúd, *Szulák* Andrea és *Ungár* Anikó.

(v. a.)

Liliom, írisz, gladiólusz, tulipán

Virágok a lakásban, a kertben

A városi utcák nemcsak azért szürkék és sivárak, mert a legtöbb ház vakolata szomorúan pereg lefelé. Az utcai fákkal együtt az ablakok, erkélyek virággal való díszítését is sikerült száműzni. S mert az árak magasak, nem mindenki engedheti meg magának azt a luxust sem, hogy rendszeresen friss virág legyen otthon a vázákban. A hollandiai székhelyű Nemzetközi Virágközpont (Internacional Bloembollen Centrum) segítségével most ötleteket szeretnénk adni a virágokat szerető családoknak, hogyan tegyék szebbé otthonukat.

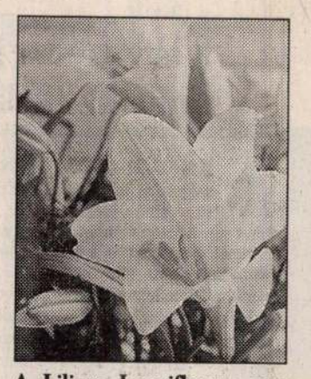

A Lilium Longiflorum egy gyönyörű kultúrváltozata

A liliom és a gladiólusz májustól augusztusig virágzik. A liliom az egyik legrégebben ismert hagymás virág. Legrégebbi ábrázolásai a Krisztus előtti 2000-ből származnak, a Földközi-tenger vidékéről, ahol vadon nőtt. A *Lilium candium* többek között Kréta szigetén, Minos király palotájának freskóin is látható, de megjelenik a Bibliában is. A liliom hagymáját, virágját gyógyításra használták, a virágból liliomolajat is sajtoltak, amely a vászonneműnek és a fürdővíznek csodálatos illatot adott. Ezt a növényt – más virághagymákkal együtt – a keresztes lovagok hozták magukkal Nyugat-Európába. A kolostorok kertében ültették el, gyógynövényként használták, a vágott virágokkal a templomokat és sírokat díszítették.

Hogyan vásároljunk liliomot? Ma már az egyik legelegánsabb ajándék a liliomcsokor. Egyes fajtákat akkor érdemes megvenni, amikor a legalsó virágok éppenhogy kinyíltak, más fajtáknál viszont – például a Lilium longiflorumnál – az az előnyös, ha a bimbó éppen a kinyílás előtti állapotban van. Hazaérkezéskor a szárról az alsó leveleket el kell távolítani, hogy a váza vizébe ne kerüljenek. A vízbe lógó levelek ugyanis segítik a baktériumok szaporodását, s ennek következtében rövidebb ideig marad friss a virág. Vágjunk le egy keveset a liliom szárából, mielőtt a vízbe tennénk. Tegyünk megfelelő koncentrációjú tápsót is a vízbe. Ha megfelelően ápoljuk, a liliom 10-14 napig is szép marad a vázában.

Mit tegyünk a virágpor által okozott foltokkal? Soha ne próbáljuk vízzel eltávolítani, mert éppen ellentétes hatást érünk el. A virágpor kikefélése sem ajánlatos, mert gyakran éppen hogy beledörzsöljük az anyagba. A legjobb módszer: nagyon óvatosan helyezzünk tiszta ragtapaszt a virágporral borított felületre, s a tapasz magához szívja a porszemcséket.

Hogyan rendezhetjük el a liliomot? Az erősen szétágazó, egymástól távolabb lévő virágú liliomokat nehéz más virágokkal kombinálni, inkább sok levéllel díszítsük. Egyetlen liliom egy karcsú vázában nagyon mutatós lehet. Ünnepi alkalomkor, vacsorához úgy díszíthetjük fel a lakást vagy a szobát, hogy néhány karcsú vázát egymás mellé teszünk, mindegyikben egy-egy szál liliommal. Érdekesebbé tehetjük a hatást, ha a vázák közé néhány különálló levelet vagy gyümölcsöt teszünk. A liliom egész nyáron nyílik, tehát gyakran kombinálhatjuk más virágokkal. Az általában nagy virágú liliomból csak néhány szálat érdemes a többi virág mellé tenni. (Ősszel, télen bogyós ágak, szép levelek között mutat gyönyörűen. Karácsony táján a fehér liliom mellé szürke levelű eukaliptuszt és néhány kopár ágat, fagyalt tehetünk.) Ha egy csokor liliom nagy része már elvirágzott, de van virága, rendkívül hosszú szárának köszönhetően a nagy, vegyes csokrok szívesen látott tartozékai. De a galdióluszok leveles ágakkal együtt is szép csokrot alkotnak. De mert ezek a virágok meglehetősen vastag szárúak, akkor a legszebbek, ha egymáshoz nem túl közel állítjuk őket a vázába. Olyan gladióluszokat vásároljunk, amelyek legalsó virágai éppen kezdenek elszíneződni. Hazaéréskor a szár legalsó, kiszáradt részét le kell vágni. Érdemes tápsót adni a virág vizéhez, s akkor sokáig gyönyörködhetünk benne.

Az **íriszek** több fajtája egész évben nő. Még bimbós állapotban lévő íriszeket vásároljunk, a szár legalsó részének levágása után a lehető leghűvösebb helyre tegyük a virágot. Az íriszek önmagukban is szépek, ha mégis kiegészítőket akarunk hozzájuk tenni, ezek még néhány virág szárakon, egy lapos ezeket tegyük vízb tállal, néhány levé lel.

A biedermeier ha gulatú, kosárban elrendezett csokor jól illeszkedik a modern enteriőrbe. A világos narancssá ga liliom, a sárgászöld buplerum, a sárga tarsóka és a zöld-sárga gelderlandi rózsa árnyalata tökéletesen kiegészítik egymást. A kosarat belül műanyaggal bélelték ki, az alap egy darab tá talaj, amelyre először tölgyfalevelet, majd különböző virágokat tűztek

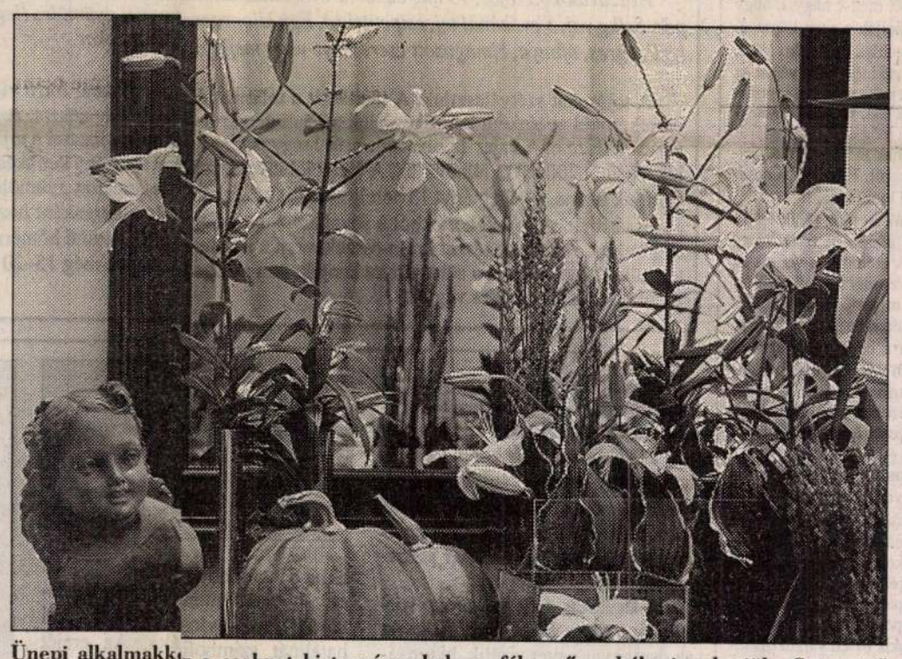

Ünepi alkalmakk r a csokrot biztonságos helyre, félreeső szobába is tehetjük. Gyönyörű csendélet alakítha ó ki, ha összehangoljuk a „félretett" virágokat és a lakás egyéb díszeit

A gladiólusz sz ntén a nyár

Érdekes párosítás: a sárga liliom és a sötétkék vázák, tálak kontrasztjának köszönhetően vidám díszévé vált a lakásnak a szép növény

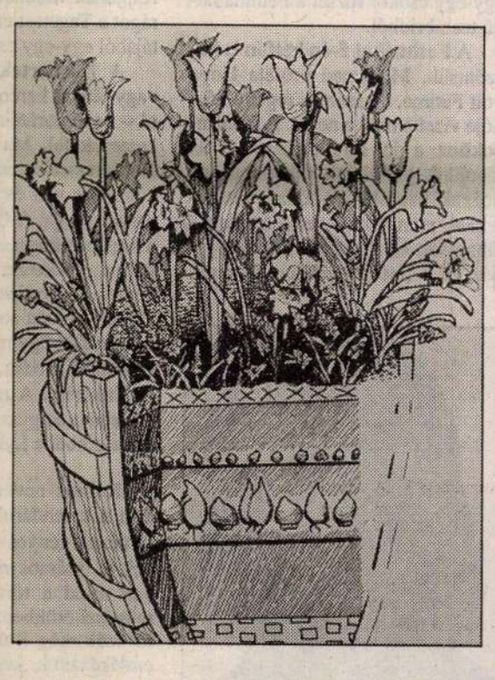

Szép hatást eredményez a kétszintes telepítés. Ha a különböző fajtájú, virágzási idejű tulipánhagymákat együtt ültetjük el ugyanabba a földdarabba vagy cserépbe, a gumókból eltérő időszakban bújnak elő a virágok. E módszerrel egész tavasszal virágtenger borítja a kertet, teraszt vagy erkélyt

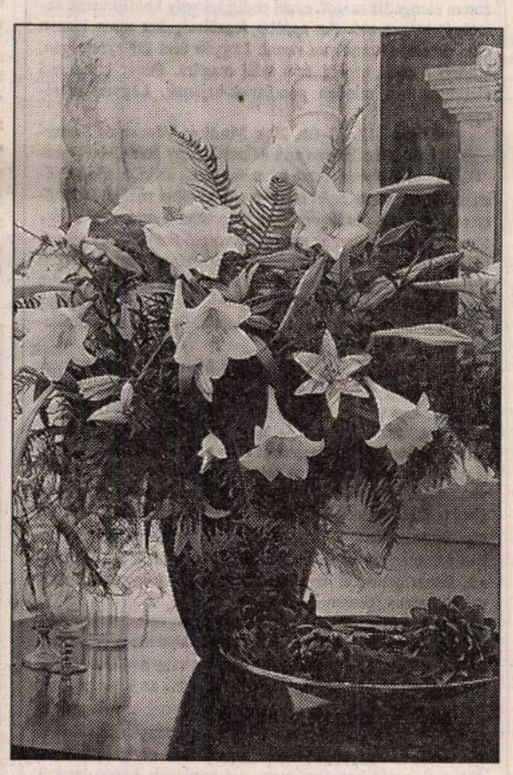

Egy, csupán liliomokból álló csokor és sok, szertelen zöld. Az ezüstszínű tál a néhány articsókával hangsúlyt ad a csendéletnek

leveles ágak legyenek. A különleges formájú virágokat szívesen alkalmazzák ikebanaösszeállításokban is.

A hagymás növények között a **tulipánok, a nárciszok és jácintok** nem csak a lakás, hanem a kert vagy a függőfolyosók díszei is lehetnek. A nagy virágú tulipánok és jácintok ünnepélyes, méltóságteljes növények, s szinte arra kínálkoznak, hogy a virágágyásokban és nagy csoportokban ültessék el őket. Szépségüket hangsúlyozhatjuk azzal, hogy egymástól pontosan egyenlő távolságra ültetjük el a földbe, virágládákba, vagy például egy kerti ösvény két oldalán. A megtervezett ültetéssel egy színnel vagy különböző árnyalatok keverésével látványos színhatást tudunk elérni. A tavaszi virágzás elmúltával a virágágyások kitakaríthatók, és egyszezonú nyári virágokkal ültethetők be.

A nagy virágú hagymás növények, mindenekelőtt a magas növésűek, jóval érzékenyebbek a szélre, mint társaik. Helyük megválasztásánál ezt a tényt mindenképpen érdemes figyelembe venni.

A virághagymák elültetéséhez a következőképpen érdemes tervet készíteni: *méretarányos rajzon* tüntessük fel azt, hogy hol, mikor, milyen és mennyi hagymát tettünk a földbe. Így akkor is megtalálhatjuk a helyüket, amikor a növények tavasszal már elvirágoztak, és visszabújtak a föld alá. A rajz segítségével könnyebbé válik később a további növénytelepítés vagy a kert esetleges átrendezése. A virághagymaterv akkor is nagyon praktikus, ha az egyes virágfajták elvadulásának vagy éppen megritkításának folyamatát akarjuk nyomon követni.

Még néhány hasznos tipp a hagymák elültetéséhez: ne tegyük őket nagyon közel egymáshoz; legalább annyi legyen közöttük a távolság, mint a hagyma átmérője. A nagyobb, különösen az élénk színű hagymákból *kevesebb is elég*, mert ezek virágai jobban megragadják a tekintetet. A hagymát, a gumót *csúcsával felfelé* helyezve ültessük el. Ha nem tudjuk a megvásárlás után azonnal földbe tenni őket, hűvös helyen tároljuk – vannak ugyanis olyan fajták, amelyek gyorsan kiszáradnak.

(r. j.)

Az Internacional Bloembollen Centrum felvételei

Mit ígér a jövő június 3–9. között?

Kos (03. 21–04. 20.): **Munka:** legyen spontán, így számtalan lehetőségből húzhat hasznot. Karrierje vagy állása szempontjából fontos döntésekre kerülhet sor. Mielőtt elhatározná magát, jól teszi, ha kritikus szemmel megvizsgálja a kapott ajánlat előnyeit és hátrányait. **Szerelem:** túlnyomórészt érzelemmentes napokra számíthat, intellektuális szempontból viszont erős lökést kaphat egy Ikrektől vagy Oroszlántól, akivel később is szeretne randevúzni. Örüljön egy kellemes flörtnek, élvezze a kötetlen csevegést! Új ismerőse remek partnere lesz ebben. **Pénz:** lehet, hogy mellékjövedelemhez jut, de ehhez szemfülesnek kell lennie.

Bika (04. 21–05. 21.): **Munka:** akinek fizikai munkát kell végeznie, olyan kitűnő kondíciónak örvend, hogy játszva végez a leginkább embert próbáló feladatokkal is. Ami az erőnlétét illeti, csúcsformába került, mivel a Mars rekordgyanús teljesítményekre sarkallja a jegy szülötteit. **Szerelem:** hitvesét féltékenység kínozza. Semmiképp ne játsszon partnere érzéseivel, mert ezeken a napokon kapcsolatuk jövője foroghat kockán. Ha legfőbb erénye, a kitartás és visszafogottság jellemzi önt, számíthat rá, hogy partnere kellőképp megjutalmazza hűségéért. ***Pénz:*** ajánlatot kaphat egy gyors, de nem egyenletes előmenetelre, feltéve, hogy nem ül ölbetett kézzel.

Ikrek (05. 22–06. 21.): **Munka:** próbálja elkerülni, hogy konkurensei megelőzzék! Van egy kollégája, aki mindig fölényeskedik, s önt igyekszik túlszárnyalni, pedig ön mindent megtesz azért, hogy együtt tudjanak működni. Mondja meg neki, hogy a beosztottnak sem kell mindent eltűrnie. **Szerelem:** gyakran érzi úgy, mintha ön és kedvese nem ugyanazon a nyelven beszélnének. Nem tesz semmit, amikor a város csak úgy hemzseg a nyelviskoláktól. A tökéletesség felé vezető út egyelőre meglehetősen messzinek tűnik. **Pénz:** az a bizonyos nagy cél egyelőre megvalósíthatatlannak tűnik. Több kötelezettsége van, mint amennyit teljesíteni képes.

Rák (06. 22–07. 22.): **Munka:** nyugalomban rejlik az erő. Ezeken a napokon az a felismerése lesz a szakmai és pénzügyi sikerek titka. Felettesei számítanak önre és munkájára, de óvakodjék attól, hogy erején felül vállaljon. **Szerelem:** Vénusz és Plútó összjátéka folytán a Rák és a Skorpió végzetes találkozás áldozatai lehetnek. Alighogy összeismerkedtek, szinte elválaszthatatlanok lettek, minden szabad percüket legszívesebben egymás ágyában és egymás karjaiban töltenék. **Pénz:** a Nap-Szaturnusz fényszög nem kedvez a vállakozásoknak, s jobban tenné, ha néhány napra félretenné nagyszabású üzleti terveit.

Oroszlán (07. 23–08. 23.): **Munka:** megelégelte, hogy főnökei mindig csak önnel packázzanak. Elhatározta, hogy kezébe veszi sorsa irányítását és változtat körülményein. Ha eddig voltak is kételyei képességeit illetően, ezeken a napokon mindenképpen eloszlanak majd. Meggyőződhet arról is, hogy elismerik szakterületén. **Szerelem:** még ha úgy érzi is, hogy meglehetősen nehéz elviselnie kedvese szélsőséges természetét, akkor se viszonozza ezt hasonló viselkedéssel, hanem próbáljon egy kis erőt tölteni belé is. Tanácsos lenne kitérnie az értelmetlen provokációk, veszekedések elől. **Pénz:** ha eladással foglalkozik, ezen a héten ön lesz a nyerő.

Szűz (08. 24–09. 23.): **Munka:** noha komolyabb nézeteltérésekre is sor kerülhet mégse hagyja, hogy főnökei vagy kollégái lerombolják a saját képességébe vetett hitét. Körmére ég a sok munka, kapkodni kezd, szinte lehetetlennek tartja, hogy belátható időn belül végez az ön előtt tornyosuló feladatokkal. Lehet néha nemet is mondani! **Szerelem:** könnyen rájárhat önre a rúd, ha előbb cselekszik, mint gondolkodna... Mostanában még a saját társaságát is tehernek találja. Okosan teszi, ha útnak indul, mert külföldön minden szerelmi próbálkozása sikerül. **Pénz:** szerencsével járhat, ha több figyelmet szentel az intuíciónak.

Mérleg (09. 24–10. 23.): **Munka:** új út tűnik fel ön előtt, melyet mindenképpen járhatónak talál. Talán érdemes lenne közelebbről is szemügyre vennie az ilyen spontán lehetőséget. És ha egyszer már úgyis beleütötte az orrát egy új mesterségbe, akkor mi tartja önt vissza attól, hogy ne próbálkozzon tovább ezen a területen? **Szerelem:** valószínű, hogy a lakását ezen a héten csak alvásra fogja használni és ezt a műveletet sem végzi egyedül. A locsi-fecsi Mérleg megtalálta ideális partnerét a nem kevésbé szószátyár természetű Ikrek személyében. De hol maradnak az érzések? **Pénz:** rábeszélő képessége az üzletelésnél is jól jöhet.

Skorpió (10. 24–11.22.): **Munka:** Ön élvezi a szélcsendet, az deiglenes passzivitás sem izgatja különösképpen. Munkahelyén valaki komolyan a hóna alá akar nyúlni: fogadja csak el a felkínált segítséget. Egy társas összejövetelen belebotlik egy régi kollégába, akinek révén új munkaalkalom bukkanhat elő. **Szerelem:** ha naponta csak eggyel kevesebb alkalommal írná elő partnerének, mit ne csináljon, máris jobban működne kapcsolatuk. Fogadjunk! **Pénz:** sok olyan ismerősre tesz szert, akik üzleti vállalkozásaiban is segíthetik, például kitűnő kapcsolatrendszereik révén. Ne szégyelljen támogatást kérni!

Nyilas (11. 23–12. 21.): **Munka:** teljesítménye egyenetlen. A legjelentéktelenebb frusztráció is hatással van teljesítőképességére, képtelen elviselni a munkahelyén eluralkodott bürokratizmust, amelynek mintha egyedül ön volna a szenvedő alanya. Határozza el, hogy megszünteti a kiváltó okot! **Szerelem:** hajlik arra, hogy túlzottan elengedje magát, ezzel pedig komoly konfliktusok veszélyét idézze elő. Az apróbb feszültségeket most igazán nem érdemes komolyan venni. Legyen úrrá szétszórtságán, különben nyár végéig sem talál magára. **Pénz:** költekező életvitele oka minden gondjának-bajának. Legyen szerényebb!

Bak (12. 22–01. 20.): **Munka:** Vénusz és Szaturnusz önt erősen arra készteti, hogy más állást keressen. Ebben sikere lehet, nemcsak azért, mert kitűnően érti a dolgát, de azért is, mert egy korábbi főnöke feltűnően megkedvelte önt. **Szerelem:** nyugodtan igent mondhat egy Skorpiónak. A csillagok szerint a Skorpió szerető-jegy a javából. Jó, ha ezen a héten nyitott szemmel jár a világban. Sokan fogják ellenállhatatlannak tartani a Bakokat. Szerelmi sikere jókedvre deríti és megerősíti önbizalmát. **Pénz:** lehet, hogy ezeken a napokon úgy érzi, alulfizetik. Szabjon új feltételeket!

Vízöntő (01. 21–02. 19.): **Munka:** az események nagy sebességgel haladnak tovább és pont olyan kedvezőek, mint az elmúlt héten. Egy véletlen ismeretségnek köszönhetően izgalmas jövőbe tekinthet. Álljon készen a változásokra! Szerencsés lehet az alkotásban, a most aktuális vizsgája is sikeres lesz. **Szerelem:** sok fájdalom és vita árán rájön arra, hogy valójában nem kellett volna erőltetnie a találkozást volt kedvesével. Vízöntő-házaspárok egy romantikus utazáson vesznek részt, miközben minden olyan helyet felkeresnek, amelyhez közös emlékek fűzik önt és hitvesét. **Pénz:** gondolja meg kétszer is, mielőtt egy kockázatos vállalkozásba fektetne be.

Halak (02. 20–03. 20.): **Munka:** szétszórtsága kellemetlen következményeket vonhat maga után. Fontosabb megbízásai elmaradnak vagy későbbre tolódnak. Ne sajnálja az időt arra, hogy elsajátítsa azokat a szakmai fogásokat, amelyektől szakterületén keresettebbé válhat. **Szerelem:** ha nem eléggé óvatos, partnere könnyen félreértheti viselkedését. Egy ügyetlen megjegyzésével olyan lavinát indíthat el, mely könnyen maga alá temetheti kapcsolatukat. **Pénz:** tökéletesen tisztában van azzal, hogy tényleg nem keres rosszul. A gond csak az, hogy nem tud ellenállni a csábításnak és el is költi fizetését.

Újra virágzó magyar cukrászatot szeretne

Élias Tibor és a nosztalgia

A nosztalgia *Éliás* Tibor számára nem mélabú, hanem szolgálat, szorgos, fáradhatatlan munka.

– Már gyermekkoromban kezdtem gyűjteni régi képeslapokat, étlapokat, szalvétákat, címkéket – kezdi visszaemlékezéseit Éliás.

A gyűjtőszenvedélyből komoly, tudatos érdeklődés lesz, a nyári szünidő alatt a Palace szállóban eltöltött hónapok már el is döntik a pályaválasztást. Eldöntik? Valóban, mi is lesz belőle vendéglátós szakember vagy újságíró? Kezdetben inkább az utóbbi. Hol külső, hol állandó munkatársa a hajdani *Kirakatnak, Mérlegnek, Vendéglátásnak*, de rendszeresen ír az *Esti Hírlapba, Magyarországba*, más szaklapokba.

– Az iskolaévek alatt is végig szenvedélyesen bújtam a múltat, szerettem kutatni benne, keresni azt az üzenetet, amit az jelent a mának. Alig 19 éves voltam, amikor lényegében önállóan állítottam össze az akkor megnyíló Volga Szállóban egy kiállítást *„Budapesti szállodák 1279-től napjainkig"* címmel. Az évszám magyarázata az, hogy abból az évből származott a kiállítás legrégebbi dokumentuma, amely Kopasz Miskának az Esztergomba vezető úton lévő vendégházáról tudósított.

Jellemző, hogy a véletlen miképpen kedvez a céltudatos, kitartó munkának: Éliás ekkortájt találkozik és összebarátkozik *Hazai* Józseffel, a cukrász szakma ismert személyiségével, akitől többek között nemcsak *Dobos C. József és a Beliczay család hagyatékát*, de az iránt érzett mélységes, már-már személyes tiszteletet és elkötelezettséget is átveszi.

Gyűjtőszenvedélye töretlen, kezdeményezései is szaporodnak. Alapító tagja a *Kispesti Helytörténeti Gyűjteménynek*, rendszeres kapcsolatot ápol a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeummal.

Az igazi nagy örökség a *„Csányi u. 3."* Ez a cím ma már talán nem mond sokat a nagyközönségnek, annál többet viszont a szakmának. Ez ugyanis 1839 óta a Beliczay család egyik termelő üzeme és részben kereskedése (lásd a Beliczay családról szóló külön összeállítás).

– Régi nagy vágyam, hogy újjávarázsoljam ezt az egységet, kialakítva benne a *Nosztalgia cukrászati és mézeskalács skanzenmúzeumot.* Elképzelésem szerint itt részben az eredeti gépekkel és berendezésekkel, részben újakkal szerveznénk meg a termelést úgy, hogy üvegfalon keresztül megfigyelhető legyen az eredeti technológiák szerint végzett munka. Így ez egyszerre egyedülálló idegenforgalmi látványosság és a szakemberutánpótlást biztosító tanműhely lenne. Ez nem az én múzeumom lenne, hanem az egész magyar szakmáé – teszi hozzá Éliás.

Péntek délután van. Vigasztalatlanul esik a hideg májusi eső. Látom, hogy Éliás majd eldől az egész heti, de talán évek óta tartó hajsza okozta fáradtságtól. Nem tudom, hogy kell-e ettől őszintébbnek gondolni önzetlen szakemberszeretetét, de az biztos, hogy annál inkább lehet tisztelni töretlen lelkesedését, s mondhatni: ábrándozásait – egy újra virágzó magyar cukrászatról, vendéglátásról. Ismerve az előzményeket (például kezdeményező szerepét a híres szentendrei Nosztalgia Kávéház 15 évvel ezelőtti létrehozásában) biztos vagyok, hogy Éliás nem elégszik meg az ábrándozással.

Végül nem állom meg rákérdezni Éliás Tibor másik énjére.

– A jó Isten megáldott (vagy megvert?) azzal, hogy több területén érzek magamban tehetséget. Valóban, gyakorlatilag hivatásos operaénekes is vagyok. Ha az üzletben vagyok, minden mást elfelejtve csak a szakmára gondolok, ha viszont a színpadon állok, akkor már nem is én vagyok, teljes lényemben átlényegülök, és én leszek Bán bán, Don José, Anyegin, Canio. Imádom a nápolyi dalokat és büszke vagyok, hogy sokak szerint azoknak Magyarországon én vagyok a legjobb előadója. Remélem, senki nem tartja szerénytelenségnek, ha azt mondom, hogy profiznak tartom magam mind a cukrász és mézeskalácsos szakmában, mind az éneklésben.

Az biztos, hogy aki hallotta énekelni, például legutóbb a Fészek klubban előző napokon kitörő sikerrel megtartott operaesten, ezt valóban nem tartja szerénytelenségnek. Tegyük hozzá: Éliásnál a profizmus öntudata sem szerénytelenség, mert nála ez csak a saját magával szembeni követelmények mércéjét szabja meg.

Beliczay Imre, a mézesbábos

„Oly szép, oly édes..."

A magyar édesipar egyik legnagyobb híressége *Beliczay* Imre. „Oly szép, oly édes és meglehetősen hasznos mesterségünknek hajdani hírével vajmi keveset tudnék ám dicsekedni!" – majdnem másfélszáz esztendeje, hogy Kossuth Lajos, az iparműegyesület aligazgatója elolvashatta ezeket a sorokat, amelyeket a fiatal, de máris nagy tekintélynek örvendő mézesbábos és viaszöntő vetett papírra, hogy felhívja a figyelmet nagy lehetőségeket ígérő mesterségére, 1843-at írtak akkor, a híre járt, hogy az aligazgató úr szívvel-lélekkel pártfogol minden kezdeményezést, amely előreviheti a fejlődésnek indult magyar ipar és kereskedelem ügyét. Kossuth elolvasta a terjedelmes beadványt, amely elmondta, hogy *„a legelő, az erdő, az akácos, amely ma ellát száz köpü méhet, elbírna ezer köpüt is, s ha nem törekszünk erre, olyan kincset vesztünk el, ami milliókat, hozna Édes Hazánknak"*, *majd így folytatta: „Mi magyarok, áldott vidékeinken nem látunk a méhtenyésztéshez, küldünk ugyan ki mézet, de korántsem annyit, mint küldhetnénk."*

Beliczay Imre 1806-ban a Veszprém megyei Alásonyban született, apja, Jónás Kemeneshőgyészen volt evangélikus esperes. Nemesemberként azt tervezte, hogy fia tanult ember lesz – gimnáziumba járatta Sopronban –, de a sors másként döntött. A tizenhárom éves fiú 1819 nyarán Keszthelyre került sógorához, aki mézeskalácsos mester volt. A nagy kézügyességet igénylő mesterség annyira megtetszett a fiúnak, hogy elhatározta: nem tér vissza Sopronba tanulmányaihoz, inkább kitanulja a mézesbábosságot. Ebben nagy szerepet játszott a búcsúk érdekes forgataga, amelynek a mézeskalácsos iparos népszerű résztvevője volt. Itt árulták a színes, tarka mézesbábot.

Négy évig inaskodott a sógoránál Keszthelyen, majd, az akkori szokásokhoz híven, *bevándorolta a Dunántúlt, járt Pozsonyban, megismerkedett más mesterekkel*, tapasztalatokat gyűjtött még Ausztriában is, s végül Pesten, az ősi mézeskalácsos céh főcéhmesterénél, *Horváth* Imrénél kötött ki, akit a szakma legkiválóbbjának tartottak. Ez szerepet játszott a reformmozgalomban, amely éppen Széchenyi és Kossuth útmutatásai alapján az ipar és a kereskedelem fejlesztésére is kiterjedt.

1826-ban mestere támogatásával Rozsnyóra, a viaszgyertyaöntő ipar központjába került, a nagy hírű *Fialka* mesterhez. Ebből a műhelyből szállították a viaszgyertyákat a királyi kancelláriának és a legtöbb püspökségnek. Fialka mesternél gyakran megfordultak előkelő megrendelők, papok, akiket vendégül látott asztalánál. S az asztal mellett ott ültek a segédek is, közöttük Imre gyerek, akinek gyors észjárására felfigyeltek a vendégek. Későbbi közéleti szereplése során sok használt látta az itt szerzett tapasztalatoknak. Négy év után visszament Pestre, ismét belépett a Horváth-műhelybe. Itt szerezte meg 1832-ben a mesterlevelet, s ennek alapján június 6-án mint mézeskalácsos és viaszöntő önállósította magát. Az ekkor megalapított cége 117 évig, az 1949. decemberi államosításig működött.

Szilágyi István: Régi boltok krónikája nyomán (Folytatás a következő számban)

Pazar tavaszi lepény

Hozzávalók: 3 tojás, 15 dkg cukor, 1 evőkanál vaníliás cukor, 25 dkg liszt, 2 teáskanál sütőpor, 5 dkg vaj, 5 evőkanál tej, csipetnyi só, Egy kilogramm tavaszi gyümölcs (leginkább piros ribizli, egres, áfonya, kimagazott cseresznye vagy meggy), 20 dkg cukor

A tojásokat szétválasztjuk. A tésztához a tojássárgákat 3 evőkanál forró vízzel habosra keverjük, majd apránként hozzákeverjük a 15 dkg cukrot és a vaníliás cukrot. A sütőport belekeverjük a lisztbe. A vajat felolvasztjuk, és langyosan, a tejjel meg a liszttel a tojásmasszához adjuk. A sütőt 200 fokra felhevítjük. A tepsit jól kivajazzuk. A tésztát egy kenőkés segítségével elsimítjuk benne. A süteményt 15 percig elősütjük, közben a kiválogatott gyümölcsöt megmossuk és leszárítjuk. A tojásfehérjékből a sóval kemény habot verünk, apránként hozzákeverjük a 20 dkg cukrot, majd az egészet lazán összekeverjük a gyümölccsel. A sütő hőmérsékletét kisebbre tesszük. A habmasszát a süteményre kenjük, és a sütőbe visszatéve még 15–20 percig sütjük. A kihűlt tésztát 20 darabra vágjuk.

A Magyar Nemzet és az Édes Évkönyv közös Édes pályázata

Az idén is két-két kérdést teszünk fel a kedves olvasónak:

1. Találkozott-e már az Édes Évkönyv első kiadásával? (ha igen, vajon hol?)

2. Mennyi lehet a legdrágább sütemény ma Magyarországon?

Újra biztatunk mindenkit, hogy ragadjon tollat és írjon, mert egyrészt minden válaszolónak kisebb-nagyobb ajándékot küldünk, másrészt a közérdeklődésre számot tartó írásokat (információkat, recepteket) akár ebben a sorozatban, akár az Édes Évkönyv második kiadásában közkinccsé tesszük. (Természetesen a beküldő hozzájárulása esetén. Mivel ezt közöhajnak tekinthetjük, úgy vesszük, hogy ha a beküldő kifejezetten nem tiltja meg számunkra írása ilyetén hasznosítását, hozzá is járult az esetleges publikáláshoz.)

A válaszokat szíveskedjenek zárt borítékban az Édes Évkönyv kiadója címére megküldeni: Útmutató Kiadó, Budapest, Váci út 54. Fontos: ajándékot csak akkor tudunk küldeni, ha a levelére ráragasztja jelen pályázatunk emblémáját és a levelet a megjelenéstől számított 10 napon belül feladja.

Boldog névnapot!

A **Klotildokat** a dicsőségért harcoló nőket – a latin fordítás szerint – **3-án szombaton** köszöntsük, s a **Ziliákhoz** is ma kopogtassunk be egy-egy csokor kardvirággal. A **Cecíliáknak,** a **Cliáknak,** a Cicelléknek és **Sejláknak** – akik ugyancsak ma ünnepelnek – fehér gerberákból köttessünk csokrot.

A **Bulcsúk 4-én vasárnap** várják barátaikat. Mindazok, akik ezt az ősmagyar nevet viselik, bizonyára tudják, hogy rangos elődjük a hét magyar törzs vezérének egyike Vérbulcsú volt. Ma még keressük fel **Fatima, Fatime, Felicián, Ferenc, Flórián, Kerény** és **Kerubina** nevű ismerőseinket és nyújtsunk át nékik egy-egy csokor rózsát a Femina nevű teahibridből.

A **Fatimékat 5-én hétfőn** is köszöntsük. Mohamed próféta lánya volt Fatime, de számos regény hősnője viselte még e nevet. A **Bonifácokhoz** a jó sors embereihez is menjünk gratulálni. Őket már ne hozzuk kapcsolatba a fagyosszentekkel, mert azok – remélhetőleg – elhagyták az országot. Ma az egyház azt a Szent Bonifácot ünnepli,

Robert Schumann, a zenei romantika kiemelkedő német képviselője (1810–1856)

aki a 8. században élt és Hessenben elszántan ledöntötte egy pogány istenség évszázados tölgyfáját, ami hatalmát szimbolizálta. Az erejét vesztett istenségtől tömegesen átálltak a germánok a kereszténységhez. A **Bónisoknak** is tegyük le ajándékainkat, de **Bán, Bence, Ferdinánd, Reginald, Regő** és **Valéria** nevű ismerőseinkről se feledkezzünk meg. Kapjanak valamennyien bársonyvirágot a Tagetest erectatájából egy-egy csokrot.

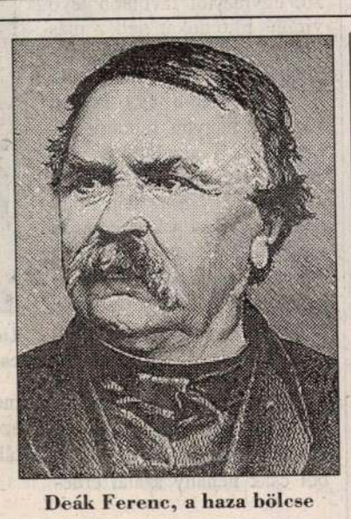

Deák Ferenc, a haza bölcse

A **Norbertek** a nagyobb fajvagy fényes harcos – északi fény, ni – nevű barátainkat lehet választakeressük fel. Ma az **6-án kedden** Norbert érsekre emlékezik, aki nagy egyház Szent hitszónok volt és a premontrei rend megalapítója. A **Cin**tiákhoz is ezen a napon csengessünk be. Mint tudjuk, úgy kétezer éve Cintia volt Sextus Propertius római költő múzsája. Ma még sokan várják a jókívánságokat úgy mint **Ifigénia, Klaudetta, Klaudia, Kolos, Norman** és **Taksony.** A ma ünneplők valamennyien kapjanak csokrot az égő szerelemből a Lyhnis chalcedonicából.

Róbert nevet jelez **7-én szerdán** a kalendárium. Fényes, híres, hírnévtől fényes a jelentése e névnek és számos rangos tulajdonosa van mind a történelemben, mind a művészkörökben. Az zene világából idézzük meg Robert Schumannt, s emlékezzünk kegyelettel **Rátonyi** Róbertre, aki nagyon hiányzik a magyar nézőközönségnek, s a hazai mozilátogatók örömmel tapsolnak Robert **Redford** amerikai színész és rendező filmjeiben. Ők. Számos helyen várnak ma még minket. Adjuk át ajándékainkat A **Nadiné, Ariadna, Berengár, Énok, Oriana, Robertina Sebes** és **Seherezádé** nevű ismerőseinknek egy-egy csokor sarkantyúka a Tropeaeolum kíséretében.

A **Medárdoknak** a hatalmasoknak és erőseknek **8-án csütörtökön** van a nevük napja. Az egyház ma Szent Medárdra Noyon püspökére emlékezik, aki a 6. században élt. Ő volt az, aki a főbűnök egyikének a lopást tartotta. Jótékony esőért és országos csapások idején kérjük a segítségét. **Kalliopé** nevű barátnőnkhöz is ma kopogtassunk be. Mint tudjuk jeles elődje a kilenc múzsa – a népszavú – egyike volt, és a mondabeli görög lantos Orpheus anyja. A naptár még jelez néhány nevet, úgy mint **Ella, Tas, Vilmos** és **Zaránd**. Valamennyiüket ajándékozzuk meg csillagfürttel a lupinus hybridussal.

A Félixek a boldogok 9-én pénteken várják a jókívánságokat, de Bódog, Diana, Előd, Enciána, Farkas, Felicián, Feliciána, Kolumbusz, Licia, Ludovika, Morgan, Pelágiusz és **Primusz** nevű ismerőseinkről se feledkezzünk meg, s köttessünk csokrot nékik sárga és rózsaszínű szegfűkből.

(–erté–)

Aeroallergén-információ

	POLLEN					GOMBÁK	
	fenyők	*útifű*	*füvek*	*lórum*	*csalán*	*Alternaria*	*Cladosporium*
Budapest	++	+	+++	+	++	+	+
Debrecen	+	+	+++	+	+	+	+
Győr	++	+	+++	+	++	+	+
Miskolc	++	+	+++	+	+	++	+
Pécs	++	+	+++	+	++	++	+
Szekszárd	+	++	+++	+	++	++	+
Szolnok	+	+	++	+	+	++	+
Zalaegerszeg	++	+	++++	+	+	++	+

+ alacsony ++ közepes +++ magas ++++ nagyon magas

A 21. héten az évszakhoz képest szokatlan meleg a várakozásnak megfelelően erősen megemelte az összes szálló pollen mennyiségét. Továbbra is az igen erősen allergén *füvek* és az allergológiailag kevésbé jelentős *fenyők*, illetve *csalánfélék* virágpora dominált. A fűpollenszám országszerte magas, helyenként nagyon magas volt. A nyári gyomok közül virágoznak az *útifüvek* és a *lórum*. Lokálisan egyes rovarbeporzású fák pollenje is elérhet allergológiailag jelentős koncentrációt *(bodza, akác)*.

A légköri mikroszkopikus *gombaelemek* – elsősorban az *Alternaria* – mennyisége több városban meghaladta a közepes szintet.

Amennyiben a meleg tovább tart, a füvek pollenkoncentrációja továbbra is magas lesz, az útifűé és a lórumé pedig minden bizonnyal emelkedni fog.

Állami Népegészségügyi és Tiszti orvosi Szolgálat

Évfordulónaptár

1995. június 3–9.

120 éve, 1875. június 3-án hunyt el **Georges Bizet**, (ejtsd: Bizé) francia zeneszerző. Jellemző, hogy a ragyogó melódiákat tartalmazó operái a bemutatók alkalmával nem arattak sikert (*Gyöngyhalászok*, *Djamileh*). Daudet drámájához (Az arlesi lány) kísérőzenét írt, amit szvitté dolgozott át. Fő műve az újszerű zenei realizmussal megírt, forró spanyol atmoszférát árasztó *Carmen* c. opera, amely ma is állandóan műsoron van, mégis ez is csak a szerző halála után hozott sikert.

120 évvel ezelőtt, 1875. június 6-án született az újkori német irodalom kiemelkedő alakja, **Thomas Mann**. Nevét már 26 éves korában ismertté tette a kor hű környezetrajzával és humanista emberábrázolásával a Buddenbrook ház című családregénye. 1933-ban a Hitler-uralom elől hazájából emigrálni kényszerült, de nem szűnt meg hangját hallatni a fasizmus ellen. Magyarul fő művei, a *József és testvérei* tetralógia, A varázshegy, *Doktor Faustus* címűn kívül az Összes novellái gyűjteményes kötete is megjelent. Életéről felesége, Katia Mann: Megíratlan emlékeim című könyvében olyashatnak. 1929-ben Nobel-díjjal tüntették ki.

Az Ön és... mellékletet szerkeszti: Rácz Judit

BELICZAY Mária

Tiszatáj 1990. 7. sz.

E kis darab, mely jelenti
a jelent, a jövőt, s
a rejtett múltat, a
költők búvóhelyéül szolgál.

A szív alázatos szolgái ők,
s magányuk árnyéka takarja szemük.

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA

A víz emésztését, a növények
szerelmét kitanulta.

Mi leszünk kevesebbek a szavaktól.
S megnyitja ereit a templom lépcsőjén
a zarándoktól menekülő párduc.

Lábak alatt látom a prémet.
Sóhaját szavaim között
ki fedezi fel
lebegő sírhelyét?

A gondoskodás távlatai

Du musst dein Leben ändern.

Egy elégiához illő hatalmas szárnycsapás nyomai
a belső képek végtelenített kiállításán.
Egy idegen test magához vonja finom anyagukat,
és észrevétlen kiemeli szívem.

Kik galériákba jártok, hányszor álmodtok
madarakkal, felismerhető műalkotásokkal,
a vér gyönyörű állomásaival?
Mitológiai láncolat fűzi össze őket a festéket
beszívó szövettel, a műterem illatú tengerekkel.

Futáraitok elkeveredtek az égövek között.
Összezavartak minden kigondolhatót.

Bár ne szorulnék segítségükre.
Bár megelégedve nevezném nevüket:
maradjon nyoma a gondoskodásnak.

Az Ulysses-időegység

Június 16^{dikán} Hajnal és Éj között
ott az egész világtörténet.
Az ember egy napja magában foglal
minden napot,
az elképzelhetetlen első naptól
ama másikig, hol folyónk
az idő forrásához tér pihenni.

Belicznay Mária

Júl. 17-31-ig tartott a II. békési alkotótábor melynek záróaktusa az „alkotótábor '76" c. kiállítás. A művész alkotásai szerepelnek: „Nádas" c. (említve)

Sass Ervin: Kiállításról kiállításra.

Békés Megyei Népújság, 1976. aug. 15.

1

Beliczay Imre

mézeskalács forma készítő mester
1806-ban, Nagyolásonyban született,
Keszthelyen tanult.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchen-
formen in Ungarn, Budapest, 1964.
49P 361

Peliczay Imre

Az 1820-as évek folyamán a Dunán-
túlt és Ausztriában tartózkodott, Pozs-
nyón és Pesten dolgozott. 1832 a fő-
városban telepedett le

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchen-
formen in Ungarn, Budapest, 1964. 361

Beliczay Imre

1834-ben Pesten polgárjogot nyert. Kis üzemét a Király utcában nyitotta meg. Utóbb az 1838-i árvíz után a Kismező, ezidőszerint Csányi uccában dolgozott.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964 361

Beliczay Imre

A bábkalács iparban jelentős szerepet töltött be. A 1848-as forradalom leveretése után kénytelen volt elmenekülni.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964

361

Beliczay Imre

1851 után mesterségét újra folytathatta. 1872-ben halt meg, amikor egy országszerte ismert kis-üzemet hagyott hátra utódjára.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964

36 P

Beliczay Imre

140 fajta mézeskalács formája ismert. Korábbi faforagású formákat is őrzött hisüzemében. A mester mesterjegye „B.I" vagy „E.B."

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964 37 l

Delicgay Imre

Forragott formáit a fővárosi Történeti Múzeumban és a Veszprém-i Balatoni Múzeumban találhatjuk.

Weiner Piroska: Geschnitzte Lebkuchenformen in Ungarn, Budapest, 1964.

371

BELICZAY Imre / (1) szül. ~~186~~ 1806-ban,

Nagyalásonyban. A mézeskalácsforma faragást keszthelyen tanulta. Számos, vevével jelzett faragását találhatjuk a budapesti és dunántúli múzeumokban. Pesten letelepedett és Meveretes mézeskalácsosceget alapított. A formafaragás tematikáját a városi polgár s az 1848-as szabadságharc és jelképeinek ábrázolásával gauda-

---

Faragott mézeskalácsformák. Kiállitás. Veszprémi Bakonyi Muzeum

Budapest 1957.

9. old

BELICZAY Imre/ (2)

gitotta. Munkái szép számmal maradtak fenn a veszprémi Boór Lajos mézeskalácsos mester műhelyében, ahonnan a Bakonyi Múzeumba kerültek.

Műve: Lovasbuszár, Pest, XIX szónad
(Fedőlapon)

Faragott mézeskalácsformák. Kiállitás. Veszprémi Bakonyi Muzeum.

Budapest 1957.

9. old

M.D.K.

Beliczay Imre, bábsütő m. 1806-1872

A Xantus János Múz.-ban van e pesti mesternek, valószín
nüleg vándorútján Győrben készitett két faragása.
436.o.

Weiner Mihályné: Művészi kézmüiparok Győrben. 429.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyv, Győr. 1965.
Győr-Sopronmegyei Nyomda, Győr.

Beliczay Imre
mireskalácsos

17.D.K.

1833-ban kapta meg az ipajogot

Dr. Belitzky János: A pest-budai magyar polgár születése
Városi Szemle, 1947 - 464 lap

M. J. K.

BELICZAY Imre bábsütő forma. Parágó mester

Nagy lovas huszár
Kis lovas huszár
Álló magyar vitéz
Lovas huszár (58 kép)
Bölcsö, benne baba
Fyúk és kakas
Biedermeyer férfi (57. kép)

Festillet
Nagy huszár
{ Historizáló magyarruhás alak
Álló huszár
Pólyás
Nyúl

Kard
Kard ?
Századeleji öltözékü női alak

Az Iparm. Miz. Cirkv. I. 1954. VI.
Weiner Mihályné: Belicsay I. bábsütő forma parágó mester 88-90. l. XX. t.

M. D. K

BELICZAY Imre bábsütő forma-faragó mester

(szül. 1806? Nagyalásony megh. 1872)

Apja: Belicz Jónás

Pesten Horváth Imrénél tanult

1835-ben pesti polgár

Az Iparm. Ruz. Évkv. I. 1954. II.

Weiner Mihályné: Beliczay Imre bábsütő forma-faragó mester 81., 82., 84., 85., 86., 87, l.

Beliczay János, bábosmester

A budai bábosdinasztia egyik őse. Kugler József budai bábosnak egyik tanúja Nagy Júliával kötött esküvőjén. Kugler József, Kugler Mihály keszthelyi kőfaragó fia volt. 750. old

Péczely Piroska: Egy szentmargitai kőfaragó család Keszthelyen 345. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XV. 1961. Sopron

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

s inkább maga gúnyolta ki azt, amiről nem akarta mások gúnyos megjegyzéseit hallani." (ÉN-II. 216.).

Kaliniec környékén nem voltak nemzetiségek, így ez a probléma csak Babits regényében jelenik meg. Érezhetően Magyarország 1920-as tragédiájának perspektívájából. Ne feledjük, hogy az író ennek az évnek a júliusában kezdett a „Halálfiai" problematikájával foglalkozni, alig egy hónappal a trianoni békeszerződés aláírása után. Elsősorban a magyar középosztály értetlensége derül ki a regényből. Sem az idősebb, sem a fiatalabb nemzedékek nem látták ezt a súlyos problémahalmazt. „De Döme és Miska politikai viták közben sem gondoltak a nemzetiségekre: azok barbár, s politikailag iskolázatlan fajták, nem méltók az aranybulla nemzetéhez. Alapjában helyes volt keményen bánni velük; kis ügyeik csak zavarták a magyar igazság nagy küzdelmeit." (H. 297.). Imrusról állapítja meg az elbeszélő: „Az ifjú európéer azonban nem volt hajlandó komolyan venni a Balkánt és a nemzetiségeket. Barbár, műveletlen tömeg ez, amely kultúránk előtt úgysem állhatna meg." (H. 503.). A kérdés súlyát azután Erdővárott kell látnia a fiatal tanárnak, Imre úgy látja, a nemzeti konkurrenciának a kultúra területén kell megtörténnie, nemzetfogalma elsősorban a minőség elvén alapul. Az író bemutatja az Epilógusban a nemzetiségi konfliktust a maga teljes élességében, a kormánypárti képviselőjelölt látogatása után Bethlenben a csendőrök a román tömeg közé lőnek. Nem ad felmentést az államhatalomnak, a történelmi katasztrófa bekövetkezésének okai között pontosan látja a magyar vezetőrétegek felelőtlenségét, tudatlanságát a nemzetiségi kérdésről.

A regénybeli lengyel és magyar társadalmi-történelmi panoráma joggal keltheti föl az utódok érdeklődését, a Dąbrowska és Babits által az „Éjjelek és nappalok"-ban, illetőleg a „Halálfiai"-ban megélt történelem egy-egy lehetséges variánsa ama „valódinak", érvényes „olvasatok", amelyeket érdemes figyelembe venni a múlt rekonstruálása során.

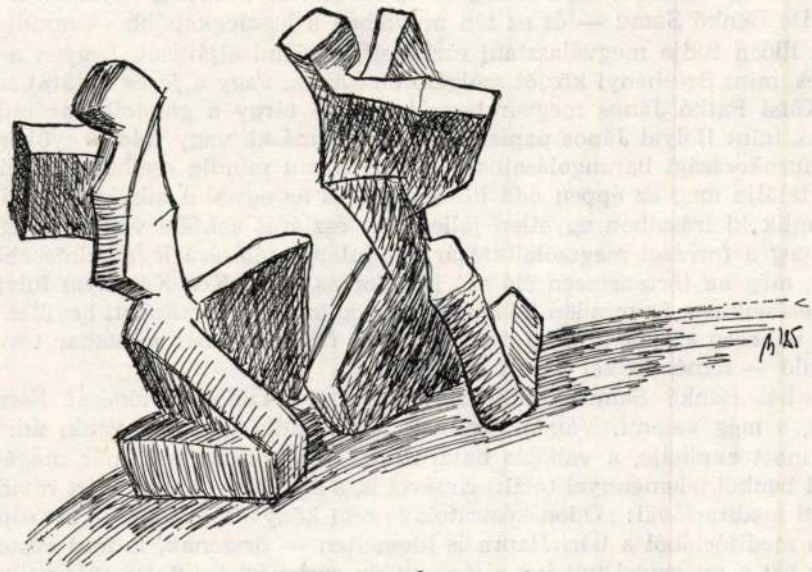

BELICZAI MÁRIA RAJZA

KRITIKA

Benkő Samu: Őrszavak

„Olvasók és irodalomtudósok egyöntetű örömmel fogadták Kemény Zsigmond napfényre került naplóját" — kezdte Benkő Samu 1966-ban a *Napló* kiadását bevezető (monográfiának beillő) tanulmányát; s íme majd két évtized múltán az ő szépen sorakozó köteteiről és kiadásairól mondhatjuk el ugyanezt: olvasók és tudósok egyformán örömmel fogadják megjelenésüket. Mert Benkő Samu azokhoz a nagyon ritka történészekhez tartozik, akik egyszerre tudják közvetíteni az olvasás örömét s a tudás hasznát. Méghozzá írni tudás és tudós precizitás önmagában is ritka ötvözetét a biztos kéz erejével is tetézi: az irdatlan anyagból — mikor nem irdatlan a történész anyaga bármily apróság esetében is? — mindig csalhatatlan biztonsággal választja és emeli ki a fontosat, a mondandó lényegét, a döntőt. Írásai a tömörítés remekei; néhány oldalban korokon és kultúrákon hullámzó hatásokat és eszméket tud megvilágosítani, s képes néhány sorban embereket s magatartásformákat vázolni. S mindehhez persze — hisz másként miképpen is sikerülhetne a vállalkozása — mestere a szónak, a szép magyar beszédnek. Érthető, nagyon is érthető és jogos lenne, hogy valaki, aki így reátalált saját hangjára és módszerére, mindig ugyanazt a nótát fújná. De Benkő Samu — és ez tán műveiben a legmegkapóbb — mindig tárgyához illően tudja megválasztani eszközeit, variálni eljárását. Legyen a téma fenséges, mint Széchenyi közjót szolgáló buzgalma, vagy a *farce* határát súroló, mint Kótsi Patkó János megveretése; legyen a tárgy a gondolkozás csúcsain szikrázó, mint Bolyai János papírra vetett vallomásai, vagy földbe gyökeredző, mint murokországi barangolásaiban: Benkő Samu mindig csalhatatlan biztonsággal találja meg az éppen oda illő hangot és az egyedül alkalmas módszert. Így bomlik ki írásaiban egyetlen jellegzetes észjárás sokféle változata, így teremti meg a forrásai megszólaltatására és interpretálására legalkalmasabb kereteket, még ha történetesen élő szó is a forrás, mint Kós Károllyal folytatott beszélgetéseikben. És minden írásán ott ragyog az a jóféle közéleti hevület, amiről oly nehezen szokik le a 45 után indultak fényes — bár mihamar tévesnek bizonyuló — reményekkel indult nemzedéke.

Mi hát Benkő Samu? Publicista? Riporter? Tudós történész? Esszéíró? Mindez, s még valami. Valami, aminek lenni eddig is gyanítottuk, ám ez a könyv most explicite, a vállalás határozottságával mutat reá, már magával a (szokott benkői leleménnyel talált) címével is, s az „előszó helyett" írt rövid szótörténeti meditációval: „Ódon kéziratok és régi könyvek kutatói — olvashatjuk ebből a meditációból a borítólapra is kiemelten — őrszónak, latinul custosnak nevezik azt a szöveggel telt lap aljára, külön sorba írt legutolsó szót vagy szó-

mienken is később, úgy megvastagodott a bőr, hogy a cigarettát nem tudtuk megsodorni, a dohányt beleszórni a papírba, olyan durva volt a kezünk.

Az első időkben este a leállás után elkezdett remegni a lábunk ina. Finoman remegett, akár szellőjárásban a fűzfalevél. Egész éjszaka alig tudtunk aludni az izomláztól. De azért nem szaladtam el. Hajós akartam lenni, s annak elemi iskolája a kőbánya volt akkor.

Hogy hány gyerek próbálhatta hozzá hasonlóan az életet ekképpen, én nem tudhatom. Működött Tokajban 11 kőbánya. A Tarnak, a Lencsés, a Hubertus, a Patkó, a Binét, a Szappanos, a Lukács, a Szász.

Minden bányának megvolt a negyven-ötven, 100 embere, minden bányának a maga biztos megrendelője. Szorult a Nagykopasz. Ha be nem tiltják a bányászást, hát szétkapják a vulkáni kúpot. Ma már Sárospatak adja az andezitet. Itt el a kezekkel a Tokaji-hegytől!

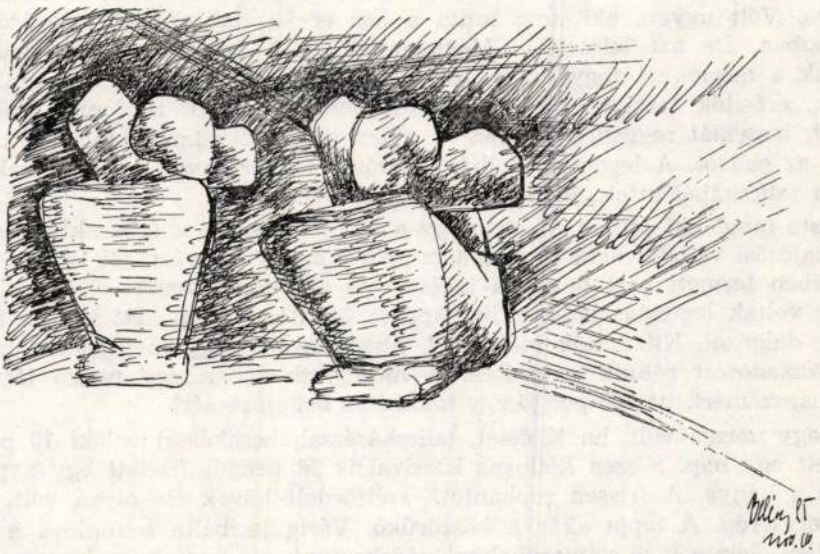

BELICZAI MÁRIA RAJZA

véresre sebezte, ami ellen oltott bakanccsal védekeztünk. Eldobni való csizmaszárat húztunk a lábunk szárára, azután a bakancsot.

A saját teherbíró képességünkhöz vertük szét a követ, raktuk a furikba. Hárommázsányi teher fért a talicskába. Hat fordulóval egy köbméter kő bement a hajóra.

De ahhoz külön taligautat alakítottunk. Az utunkból, amely olyan volt, mint egy szétnyitott tenyér, minden ujj nyoma egy terelőhelyhez vezetett és el onnan. Azon egy kavicsszem nem lehetett, mert zökkent rajta a terhes talicska akkorát, a szemünk is szikrát hányt. Mi több a járó út fűrészporral volt fölszórva, amit a kerekek lemángoroltak simára, ment rajta a talicska, a lejtőkön annyira, alig tudtuk megfogni. A féket a terehes furikra, még nem találta föl senki, pedig milyen egyszerű lenne. Mert mire kitalálnánk, ma már nincs szükség rá. Ilyen munkákat kötélpályákkal oldanak meg napjainkban a kőbányák. De akkor fékül szolgált a lábizmunk, a karunk, az egész testünk kifeszítése. Egy köves hajó megrakásához általában nyolc ember hordta a maga termelte követ. Minden órában pipahuját kiáltott a bandagazda, vagy mai szóval mondva a brigádvezető. Akit nem a vállalat nevezett ki fölénk, hanem a banda választotta. Az ereje, esze, tapasztalata, szorgalma alapján. Szemünk előtt volt a pasi. Ha lazított a mi terhünkre, hát elkergettük volna. De nem tudott lazítani, mert normája volt olyan mint a miénk. Köbméterre petyegtettek annak is. Mindenki a maga hombárját töltötte. Általában nyolckamrásak voltak ezek a kőszállító fahajók. A pipahujában aztán nemcsak a cigarettázás esett meg, de mindenféle egészségügyi bajainkat akkor intéztük.

Az előttünk járó híres kőrakodó nemzedékeknél az járta, hogy csapra volt ütve a boroshordó, mellette egy háromdecis zománcos bögre. Abból egykét csuporral megittunk, hogy a tikkadtságunkat egyensúlyozzuk. Részegség ott nem volt. Nem bírtunk volna dolgozni a parttól a hajóig lengő 10—12 méteres járódeszkán, nem tudtunk volna a teherrel rámenni a hombárok szájára. Volt ugyan, aki nem tudta a bor erejét, talicskástól megfürdött a Bodrogban. De azt leintették. Megmondták neki, hogy mennyit igyon. Mi hittünk a mértékkel fogyasztott bor életerejében. Tudtuk, hogy abban vitaminok, erősítők tartózkodnak. De ahhoz enni is kellett. Szalonnát, búzakenyeret, hagymát reggelire. Délben az asszonyos embereknek kihozták a feleségek az ebédet. A legények délben is száraz takarmányon éltek. A rakamaziak a talicskából ettek. Mi köröm közül tarisznyából.

Este mindenki otthon főzött, vagy a távolabb lakók a fabarakban. A Folyamhajózási vállalat nem tiltotta a munka közbeni borivást. Mi több a maga szőlejében termett bort hozomra lekészítette a munkahelyekre. Régi rakodók között voltak legendás ivók, akik naponta öt liter bor mellett tudtak a legtöbbet dolgozni. Kiizzadták magukból, hiszen nyári nagy melegekben tajtékban szakadozott rólunk a veríték. A mezőgazdaságban egy pengő járt egy napi napszámért, itt két pengő egy köbméter behajózásáért.

Nagy norma volt, ha töréssel, talicskázással, berakással valaki 10 pengőt keresett egy nap. Hiszen kétlovas kocsival is 36 pengőt fizetett egy napi fuvarért a bánya. A frissen robbantott, széttördelt kövek éle olyan volt, mint az üvegcserép. A lapja akár a köszörűkő. Vérig lecibálta kezünkről a bőrt, ami ellen eleinte fogó szíjdarabokkal védekeztünk, de az nagyon kisasszonyosnak tűnt az öregek szemében. Bazsalyogtak rajtunk. Az ő kezükön, ahogy a

sége miatt. A felelősség rám eső részét is vállalnom kellett. Senki sem lépheti át büntetlenül a valóság és fikció határát.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatok jártak a fejemben, amikor elindultam a szállodába. A portás megvizsgálta a személyazonossági igazolványomat, aztán átnyújtotta a szobám kulcsát.

— Odafönt már várják Önt — súgta.

Mivel a kulcsot ő nyomta az imént a kezembe, nem lehetett kétséges, ki fog a lakosztályomban fogadni. Ott is egy íróval találkozhatom csak, akire a szemtanú kétes értékű szerepét bízta a sors, de akinek egyetlen szava is elég, hogy megzörgesse bilincseit a determinizmusba vert világ.

BELICZAI MÁRIA RAJZA

KUBINYI FERENC

A Tiszától a Tiszáig

RESZLETEK A DR. ARANYI SÁNDORRAL FOLYTATOTT BESZÉLGETÉSBŐL

Az alább következő történet nem teljes. Sem tér, sem idő nincsen szó szerinti ismertetésére. A vele megesett dolgokat dr. Aranyi Sándor orvos ezredes — a Sólyom-per egyik életben maradt vádlottja — mesélte el nekem és a mikrofonnak. Rehabilitációja után egészen nyugdíjba vonulásáig a csográdi szülőotthon főorvosa és a megyei tanács tagja volt. Életének 75. évében 1982. július 12-én hunyt el. Hangját azonban őrzik a magnetofonkazetták egyik fiókom mélyén. Talán egyszer alkalmam lesz, hogy az egész megdöbbentő történetet kötetben tárjam az olvasó elé. Talán... Ha nem sikerül, akkor majd valaki pár évtized elmúltával elindítja a magnetofont és teljes egészében leírja azoknak a katonahősöknek a történetét, vértanúhalálát, kiknek legtöbbjéről — ki tudja miért — ma még mindig hallgat a krónika.

A MAGYAR KIRÁLYI HONVÉDORVOS SZÁZADOS

Mielőtt emlékeim elbeszéléséhez fognék, előre kell bocsátanom, hogy az nem történelmi visszaemlékezés. Körülményeim folytán a történeti kútfők tanulmányozására nem volt lehetőségem. Csak olyan eseményeket említek, amit átéltem és azok szenvedő alanya voltam. A velem történtek miatt bizonyos szubjektivitást el nem kerülhettem, mert átéltem ezt a korszakot. Így csupán élményeimmel és elsősorban tanúvallomásommal szolgálhatok.

Az egyéni állásfoglalásomhoz, annak megértéséhez, néhány személyes adat feltárása szükségeltetik, hogy érthető legyen egy úgynevezett középosztálybeli orvos személyiségének fejlődése.

Nagyapám 48-as tiszt volt, majd Abony mezőváros első főjegyzője. Gyermekeit Kossuth tiszteletének szellemében nevelte. Apám jogászdoktor volt, és az első világháborúban tartalékos századosi rangot ért el. Az őszirózsás forradalomban a szolnoki nemzetőrség parancsoka, majd a Magyar Vörös Hadsereg megalakulásakor egyik alegységét vezényelte. A szolnoki csatában fején és lábán sebesült meg. Koponyasérülése következtében hallása megromlott. Az ellenforradalom ideje alatt üldözték, majd vörös múltja miatt az előléptetésből kizárták. A szolnoki gimnázium, majd a Debreceni Orvostudományi Egyetem elvégzése után a Budapesti II. számú Női Klinikára kerültem. A belém nevelt történelemszemléletemet csak megerősítette az itt szerzett tapasztalat. A klinikán 1939-ig dolgoztam. Itt a hitleri hatalom Németországi növekedésével párhuzamosan egyre inkább a sváb és a német származású orvosok kerültek előtérbe. Ez a folyamat Tóth István professzor halála után felgyorsult. A klinika sváb adjunktusa vette kezébe a hatalmat. Titkos Volksbundtag volt. Több alkalommal kifejezte nézetét a rebellis magyarok megrendszabályozásáról. Március 15-ét nem engedte megünnepelni. Úgy éltünk ott, mint

Ennek a folyóiratnak a szerkesztői és szerzői, akik a megszólaláshoz némi illetékességet éreznek, most sem mondanak mást, mint akár másfél évtizeddel ezelőtt: ismerjük meg egymást, hogy becsülni tudjuk egymást! A megismeréshez pedig szükséges a kultúra közlekedőedényeinek kiépítése is. Eljön mihamarabb az idő, amikor a román és magyar költők verseit nem cipőtalpak bélésében kell átcsempészni, s az ólomba öltözött szonett sem szerszámosládák alján tér vissza teremtője otthonába. Reménykednünk lehet immár a tisztességes, a valódi testvéri együttműködésben.

Mi adja reményünket a boldogabb jövendőhöz? Hogy a románság győztes forradalmában emberhez méltón fölegyenesedett. Fölemelt fejű, szabad nép pedig csak becsületes lehet.

Szeged, 1989. december 28. (A szerk.)

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA

Victorie!

Irodalmi folyóiratnak nem lehet föladata köznapi politikai események megidézése, kommentálása. De hát most nem is a pőre politika szekere billent erre-arra, s nem is csupán „események" tanúi vagyunk: az európai történelem kereke mozdult, méghozzá hatalmasat.

Ami Romániában történt 1989 Adventjén, azt két évvel, két hónappal vagy akár csak két héttel korábban prófétai képesség sem jövendölhette volna. Talán a világ legerősebb, legaljasabb és legrafináltabb diktatúrája omlott össze a szemünk előtt néhány nap leforgása alatt. Nem hitte ezt maga a diktátor sem, aki pedig — most derült ki igazán — negyed százada úgyszólván kizárólagosan erre a december huszonkettedikére készült. A győzelem ettől is csak értékesebb. Leginkább persze attól, hogy a harcot románok, magyarok, németek, szerbek együtt indították, s nyerték meg végül. Puszta kézzel, éppen ezért mérhetetlen véráldozattal. Nem feledhetők a temesvári temető képei, nem a megcsonkítottak, meggyalázottak összetört teste. Mély és örök gyász illeti a bukaresti, kolozsvári, brassói, szebeni, marosvásárhelyi áldozatokat is. Mégis: ebben a páratlanul bőséges vérzuhatagban egy nép született újjá. Talán most született meg igazán? A bámulatot keltő hősiesség napok alatt teremtett egységet egymással gyalázatos módon szembeállított népek között. E pillanatban ez elégséges alapnak látszik az eljövendő romániai demokrácia fölépítéséhez, a kulcsfontosságú román—magyar testvériség — mindeddig kudarcos — megteremtéséhez.

A gyász döbbenete és a győzelem fölötti öröm közepette félelmek is bujkálnak bennünk. Igen, mert tudjuk, milyen csontig ható fertőző bacilusokkal oltották be a diktátorék saját népüket. Ez a méreg nem illanhat el pár nap alatt, bármily csodálatos volt is a testvéri egymásra találás a közös rettegés napjaiban. Román értelmiségi barátainkra vár a föladat, hogy a fertőzés maradványait népük lelkéből becsületes, tiszta szavakkal kiűzzék. Hogy beláttassák: a nemzetiségeknek járó jog, a „sajátosság méltóságának" megőrzéséhez adott biztosíték nem odanyújtott kegy, hanem evidencia. Erdély történelméből kikristályosított közös tanulságunk. „Az nem lehet, hogy annyi szív hiában onta vért..." mondtuk mi sokszor Vörösmartyval. Elmondhatják most román testvéreink is. De jó, ha tudják: szent szavakra is rácáfolhat a történelem. Mert mi azt is megtapasztaltuk: lehet! A forradalmat megnyerték, nyerjék most meg a békét is!

álmomban apró emberkék születtek
fürge kezem alatt csodálatos két
évtizeddel korábbi önmagamra hasonlító
pöttöm figurák jöttek egymás
után bólogatva üdvözöltek okos fejüket
szűk pólyáikból ki-bedugták aztán
lassan elsötétült minden a szívem
hangosan kalapált a sötétben is
tudtam hogy folyik minden a maga
csodálatos Isten-adta módján
szüntelen és ahogy lassan öntudatra
ébredtem helyre állt a kép és csak
csodálkoztam hogy a nadrágomban a kezem

a televízióban bemondták évente húszezerrel
fogyunk tehát alig ötszáz évünk van még
hátra persze csak ha jól számolom

Sánta Gábor a JATE III. éves hallgatója. Írásai itt jelennek meg először a nagyobb nyilvánosság előtt

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA

CZINE MIHÁLY

Herceg János ünnepe

Nem csak a bibliai pásztoroknak adattak nagy alkalmak, mikor aklaik előtt az istenekkel találkoztak, a ma olvasóinak is, ha gondolkodásukat, életvitelüket nagymértékben formáló alkotókkal foghatnak kezet, s azok tekintetét érezhetik magukon. Ilyen nagy pillanatokként őrzöm a Kodály Zoltánnal, Németh Lászlóval, Illyés Gyulával, Kós Károllyal, Fábry Zoltánnal és Veres Péterrel történt találkozásokat, s egyre inkább a Herceg Jánossal való ritka együttléteket is. Nyolcvanadik születésnapját szinte diákos türelmetlenséggel vártam: jön, itt lesz, ünnepelhetjük. Hallhatjuk élő szavait is újra.

Arra a napra azonban, amelyiken a TIT — a jó másfél évszázados Tudományos Ismeretterjesztő Társulat — ünnepelni kívánta, naptáramba a véletlen rendezéséből három más esemény is zsúfolódott. S ebből kettő egy nyugat-dunántúli városba szólított; egy Móricz-emlékezés, a nagy író születésének 110. évfordulóján, s egy kerekasztal-beszélgetés a nemzeti tudat kérdéseiről. Halasztani egyiket sem lehetett. A két elfoglaltság között azonban most nem a régi barátokat és a város nevezetességeit kerestem, hanem a Jugoszláviából frissen kapott Híd és a 7 Nap Herceg Jánost köszöntő írásait olvastam.

Lázban, gyönyörűségben: igen, így kell ünnepelni Herceg Jánost, mélyen meghajtva a zászlót előtte. Ilyen lázban siettünk vissza Pestre — a Helikon együttessel voltam —: el ne késsünk a Kossuth-klub ünnepi estjéről. Már csak egy feladatunk volt a Herceg János-est előtt: egy előadás a mai magyar irodalomról, különös tekintettel az idei könyvhét termésére.

Csak hát hiába volt az országúti nagy sebesség; Pesten a diákok éppen tüntettek a kínai követség előtt, így a Postás Művelődési Házat — az előadás helyét — csak gyalogosan közelíthettük meg. Szakadt rólam a víz: mi lesz, ha Herceg János köszöntéséről lekések. Pontosan fognak kezdeni: az estet közvetíti az újvidéki rádió és a Kossuth rádió is. Kényesebb kérdés is feszengett bennem: lesz-e elég nagy közönség? Rossz az időpont: nyár van, a diákok vizsgáznak és tüntetnek; a könyvhétről már hazamentek a vendégek; az emberek főként a politikával vannak elfoglalva, Nagy Imre közelgő újratemetésével, a Duna-vízlépcső felmondásával, a Dubcsek-interjúval és a kínai forrongás híreivel... Egyáltalán, kikre, milyen közönségre lehet számítani? A fiatalok nem ismerhetik eléggé, a kortársak már majd mind elmentek, Németh Lászlóné épp most fekszik kiterítve, s Balogh Edgár most még „véletlenül" sem nyithat be Erdélyből jövet, mint a hetvenedik születésnapon tette.

A Kossuth-klubba érve végre nagyot lélegezhettem. Minden rendben volt. Tele a földszinti terem, az előtér, még egy másik kisebb terem is. Sok-sok ember; nem csak magyarországiak, de jugoszláviaiak is nagy számban. S nem csak magyarok, de szerbek, horvátok és németek is. Írók, olvasók, a művészet és a közélet emberei. Kortársai közül kevesebben, de fiatalok örvendetesen

hogy hozzánk jövet megint jelentkezett szokásos tavaszi nyelőcsőgörcse. Az meg mi? Nem emlékszem, hogy valaha is betegségre panaszkodott volna.

Jó hangulatú, vidám beszélgetésünk során örömöt akartam szerezni Lacinak, és megmutattam új könyvem kefelenyomatán az ajánlást:

„Kardos Lászlónak, s az egykori népi kollégistáknak,
dolgukat tevő barátaimnak.".

Meglepte, finoman elpirult és mosolyogva azt mondta „no csak". Hazakészülődtek. Taxit hívott, de még pár sort írt a fiamnak szóló levélre Amerikába. Vidám, élcelődő sorok voltak. Negyedóra múlva Pogány Mari telefonált. Laci lebukott a taxiban az ülésről. Bevitte a legközelebbi klinikára. Mire odaértem, Laci halott volt.

Néha összejövünk a fényes szelek baráti körében, de egyre gyakrabban csak temetéseken találkozunk. Már nem emlegetjük a kollégiumi mozgalom reneszánszát. Sejtésem a népi kollégiumi mozgalom születéséről és lassú haldoklásáról ma már bizonyosságnak tűnik: a NÉKOSZ lelke Kardos Laci volt.

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA

PENTTI SAARIKOSKI

Turkuban jártam egyszer

Turkuban jártam egyszer, valamelyik télen s az Auroki jegén
egy kettétört kerékpár csillogott,
egész nap boldog voltam mégis,
mindenki, aki ellenem volt, velem volt újra.
Az erkélyeken ruhákat szellőztettek
s az érsekné arról csacsogott hosszan,
hogy unalmas ilyen nagy palotákban lakni, az érsek
meg arról, hogy nemsokára megvadult fiatalok rohannak be
[az ajtón
és elhurcolnak engem,
sajtos kekszet majszolgattunk ott mohón
s az érsekné
sajátsütésű puffancsait.
Ide most egy hasonlat illenék a derült égbolttól
búcsúzó felhőkről,
hisz ekkor búcsúztam el ünnepélyesen én is Arisztotelész
Poétikájától
és tértem vissza Hérakleitoszhoz ismét,
bóklásztam ide-oda ráérősen a téli Turkuban,
früstök után a Püspök utcán
önmagam voltam újra
és Mao Ce-tung is,
ki a Szív sziklás hegységének a csúcsára kaptat,
hogy lába előtt láthassa a világot elterülni.
A kapitalizmus bűvészmutatványai közben nem jutott eszembe
semmi jó megoldás sem,
csak boldog voltam és a városban továbbra is

Pentti Saarikoski (1937—1983) a háború utáni finn líra egyik legjelentősebb alakja. Haavikko, Nummi, Manner nemzedékével, az úgynevezett „ötvenesekkel" szemben verseiben a modern városi ember életérzéseinek ad hangot, nyelvében a helsinki városi nyelvet felhasználva. Politikailag elkötelezett, kommunista költő volt, aki azonban sohasem torzult agit.-prop. dalnokká, sőt, élete utolsó évtizedében, melyet Svédországban élt le, meglehetősen messzire távolodott a kommunista eszméktől. Prózát is írt, emellett kitűnő műfordító volt, többek közt Ginsberg verseinek, Joyce Ulyssesének, Homérosz Odüsszeiájának, Máté evangéliumának, klasszikus görög és latin költők verseinek finnre fordítója.

hogy német, s gondolkodásában mégis annyira az, hogy tagadhatatlan. Mi nem akartunk mélyebben foglalkozni ezzel, mert nem is kell, hogy itt és most Szegeden bennünket Heideggerből ez érdekeljen.

Gy. Z.: A vita során volt egy érdekes megjegyzésed Heidegger és Lukács ideológiai kapcsolatáról.

V. M.: Igen, én ezt meg is írtam. Arról van ugyanis szó — és ezt mint Lukács-tanítvány mondom, aki az „öreget" máig el nem múlóan szereti és tiszteli —, hogy pontosan tudom: *ő egész filozófiáját feláldozta egy totalitáriánus mozgalom oltárán, amit Heidegger nem tett meg.* Heidegger bizonyos pillanatokban, helyesebben szólva: volt egy olyan pillanat, amikor úgy érezte, hogy ez a mozgalom egy olyan irányba tudja elmozdítani a szellemiséget, ahogyan ő elképzelte (megjegyzem: világtól elvonult ember volt), s amikor rájött, hogy nem, otthagyta az egészet. Nevetséges azt állítani, hogy náci volt!

Gy. Z.: Végül már csak egy dolog érdekelne: lesz-e ennek a konferenciának folytatása? Fogjátok-e az itt elhangzott anyagokat publikálni?

K. É.: Szeretnénk egy emlékkönyvet összeállítani, de hogy lesz-e? Nem egészen rajtunk múlik...

V. M.: Pénzkérdés! S ha úgy tetszik, a felszólítás elhangzott.

Gy. Z.: Akkor itt fejezzük be.

BELICZAY MÁRIA GRAFIKÁJA

Duray Miklós önéletírása és a Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága

A magyar sajtóban évekig le sem lehetett írni Duray Miklósnak, a Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága létrehozójának, a szlovákiai magyarság élő lelkiismeretének a nevét. Ha erre mégis sor került, az csak olyan pejoratív értelemben történhetett, mint amikor Hajdú János az Élet és Irodalom hasábjain 1983-ban megírta „Utószó egy előszóhoz" című hírhedt cikkét. A szerző — az Aczél-féle kultúrpolitika szolgálatában közreadott filippikájában — egyfelől Duray Miklósnak a *Kutyaszorító* c. önéletrajzi kötetét támadta, másfelől félreérthetetlen hevességgel és hangsúllyal rontott neki Csoóri Sándornak, aki a műhöz írt előszavában joggal bírálta a nemzetiségi kérdés kezelését a „létező szocializmus" országaiban. A Hajdú-cikk megjelenésének következményei ismertek: Csoóri Sándor az előszó miatt szilenciumban részesült, egyik láncszemeként azoknak az adminisztratív intézkedéseknek, amelyekhez Csurka István elhallgattatása, a Tiszatáj és a Mozgó Világ elleni akciók is tartoztak.

Duray Miklóst a szlovák hatóságok két ízben is bebörtönözték: 1982-ben és 1984-ben. Mind a két esetben a nemzetközi tiltakozás következtében szabadulhatott ki pozsonyi vizsgálati fogságából, anélkül, hogy elítélték volna. Azóta Amerikát is megjárta, hogy eleget tegyen egyetemi meghívásoknak és végigjárja az amerikai magyarság jelentős településeit. Közben számos cikket és tanulmányt írt, és sikerült Püski Sándornál kiadatnia a *Kutyaszorító* második kötetét, valamint *Kettős elnyomásban* címmel megjelentetnie a Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottsága tevékenységének tíz évét magába foglaló forráskiadványt. Mivel a két mű egyszerre látott napvilágot Püskinél a Hungarian Human Rights Foundation támogatásával, az alábbiakban együttesen mutatjuk be a Duray személye miatt egyébként is egymáshoz kapcsolódó munkákat.

*

Duray a mintegy 200 oldalas önéletírásában — amelynek java részét 1983-ban írta — főleg a vizsgálati fogságáról és a bírósági tárgyalásáról számol be.

Amikor 1979 júliusában lecsapott rá a rendőrség, éppen a később, 1982-ben Párizsban kiadott és „Szlovákiai jelentés a magyar kisebbség állapotáról" címmel ismertté vált kismonográfiáján dolgozott. Ezt szakította félbe a nyo-

BELICZAI Mária grafikus

Rajzai közölve: Tiszatáj, 39.évf. 6 6.sz. 1985.

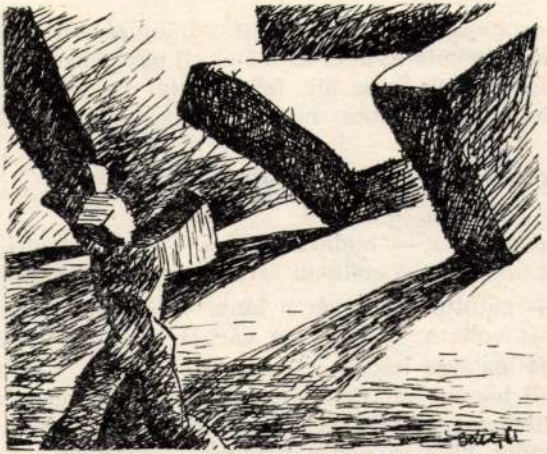

BELICZAI MÁRIA RAJZA

...indulunk.
...a azonban mégsem várta az asszony, hogy 60 kilométer fölött po-
drága benzint.
zakai síkföldön a nett hölgy megint végigmesélte életük borzalmait:
hagyni a négyszobás villát, itt csak háromszobás, lakótelepi lakás
k, s mindezért a keservért csak az nyújt vigaszt, hogy kivételes te-
k megfelelően, iszonyatos céltudattal törnek előre, fölfelé a gye-

ion! — sóhajtott a szálloda előtt a búcsúzásnál. — Ó, itthon!
oan összeszorított térddel az író előző napi kísérője, egy csontsovány,
emű leányzó ült, azaz állt fel, mihelyt megpillantotta. A férfi köl-
összerándultak: úristen, nem engedik ágyba?! Vagy éppen ágyba

as, vézna leány félszegen nyújtotta a kezét:
sásson meg, hogy zavarom.
n, dehogy zavar — hadarta az író. — Tegnap meg szerettem volna
távéra, de olyan végtelenül fáradt voltam. Bocsássa meg!
nap! — sütötte le szemét a lány. — Bizonyára feltűnt önnek, mi-
és zavart voltam. Szót is alig váltottam önnel. Nem vagyok fecsegő
bb a hallgatásra hajlok, mégis restelltem... — hirtelen felkapta a
égyentől lobogó, mélykék szemét az íróra szegezte: — Nem bírtam
ni a dilemmával! Én, kérem, gyáva voltam! Nem mondtam el ön-
oen minden kísérőre ráparancsoltak, hogy politikai hangulatjelentést
találkozókról, és írja össze az íróvendég élesebb kijelentéseit. Én

Fodor András volt a kávénaz ven- *gatott.*

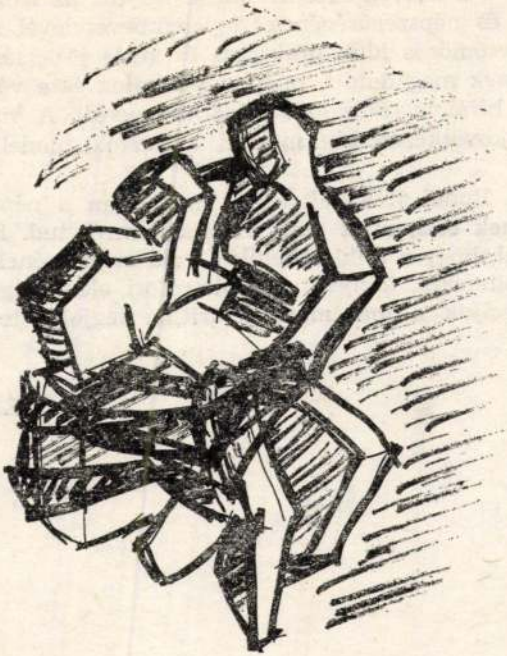

BELICZAI MÁRIA RAJZA

meg. Címzettjének „óvatos bátorság" a természete: ítéleteit „rugalmasságnak álcázott labilitással", a művek értékelemzése helyett az írók irodalompolitikai elhelyezkedésének és népszerűségének figyelembevételével alakítja. Beszűkítő racionalizmussal „csömörös idők praktikus és sivár józanságát kéri számon a költészeten, amelynek megadatott, hogy a lehetetlen és a végtelen felé építsen hidat" — hangzik bírálata *(Faragó Vilmos könyvéről)*. A vitairat fordított ars poetica, értelme a következetesség, mellyel a „bartóki modell" irodalomszemléletét védelmezi.

Kiss Ferenc a Budai Ilonának adott interjúban a népdaléneklés örömét nagyobb nyereségnek érzi, mint amit az irodalomról tud. Hadd vitatkozzunk a szerzővel: anélkül, hogy a folklór belülről való megélésének emberi-esztétikai jelentőségét kisebbítenénk, könyvét épp literátori elevensége és szakmai igényessége okán soroljuk a mai magyar kritika legjobb teljesítményei közé. *(Szépirodalmi.)*

GREZSA FERENC

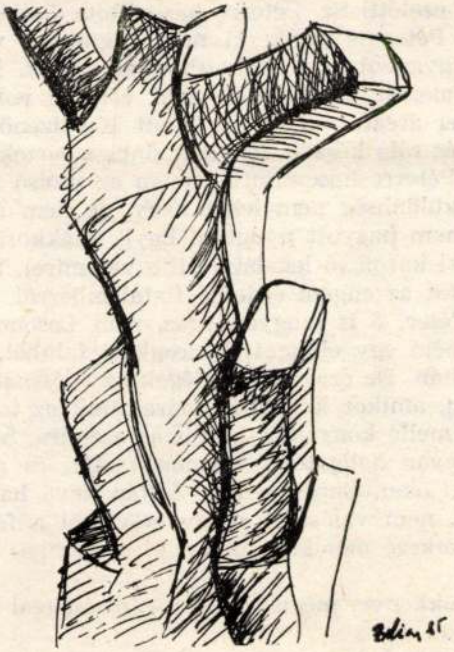

BELICZAI MÁRIA RAJZA

isteni irgalomra.

Sz. Péter, csakúgy, mint én, jócskán elmúlt már harmincéves. Egy időben a barátom volt, s ha még él (a feltevés, hogy egy jó ismerős vagy barát, aki több mint tíz éve nem ad életjelt magáról, meghalt — sosem irreális), szóval ha életben van még, bizonyára megváltozott a külseje: pocakot eresztett, a haja megritkult és talán őszül, az arca teltebb lett, a válla szélesebb, s a járása is bizonyára lassúbb és lomhább. A fiatalember, akit az utcán pillantottam meg, a tizenöt évvel ezelőtti Sz. Péterre hasonlított. Felbukkanása kísértetiességét fokozta, hogy Péter is (amíg ki nem rúgták) a villamosmérnöki kar hallgatója volt, és ugyanebben a diákotthonban lakott. Mielőtt a véletlenek kaján összjátékából merész következtetéseket vontam volna le, be kellett ismernem, hogy a Péter arcáról, alakjáról őrzött kép tizenöt év alatt megfakult az emlékezetemben, és róla készült fénykép sincs a birtokomban. Így a fiatalember talán nem is Péterre hasonlított, hanem az utolsó találkozásainkról őrzött emlékképre. A különbség nem lehet nagy, de nem árt tekintetbe venni.

A dolog sokáig nem hagyott nyugton. Egyik diákkori ismerősöm adjunktus a villamosmérnöki karon (ő legalább vitte valamire), fölkerestem, és megtudtam tőle egyet-mást az engem érdeklő fiatalemberről. Megtudtam például, hogy akárcsak Sz. Péter, ő is magyar. Igaz, nem Losoncról származik, mint egykori barátom, hanem egy eldugott bodrogközi faluból, s nem Péter a keresztneve, hanem Zoltán. De ezek csekélységek az egésznek a súlyához képest. Adjunktus ismerősöm, amikor kettesben maradtunk az irodájában, s hogyan, hogyan nem, a kávé mellé konyak is került az asztalra, bizalmasan megsúgta, hogy mindegyik magyar hallgatóját számon tartja, és a lehetőségei szabta határokon belül segíti őket. Ennek a Pék Zoltán nevő hallgatójának azonban rosszul áll a szénája, nem valószínű, hogy átevickél a félév végi vizsgákon. Akaratlanul is a következő mondat csúszott ki a számon:

— Ez nagy baj.

Ismerősöm meghökkenve, mégis mohó kíváncsisággal nézett rám felemelt konyakospohara mögül.

— Olyan fontos neked, hogy a fiú ne bukjon meg?

— Talán fontos — feleltem.

Fotó: Gyenes Kálmán

■ **Kézilabda NB I.**

„Jaj Mina" lett a Jamina

A női kézilabda NB I-ben a négy közé jutásért kiírt párosmérkőzés első találkozóját játszották tegnap Szegeden. Az ESK vendége a Békéscsabai Jamina volt. A két együttes egy évvel ezelőtt a bajnoki bronzérmet eldöntő mérkőzéssorozaton már egyszer lemérte erejét. Most még egy lépéssel hátrébb tartanak a küzdelemben. Mindenesetre a Szegedi ESK már két lépés előnyben van a viharsarkiakkal szemben.

Jól kezdett az ESK, bár Petri 1–0-ás vezetésnél hétméterest hibázott. Ezután az újszegedi Sportcsarnok csodálatos közönsége szinte győzelemre sarkallta Utasiékat. Ennek meg is lett az eredménye. Kálmánné 3, Virincsik és Gyimesiné 2–2, Utasi pedig 1 góllal íratkozott fel az első játékrész felénél a góllövő listára. Blaj kapus egyszerűen nem találta a hazaiak lövésének ellenszerét. Tobakné pedig cserékkel próbálta ütőképesebbé tenni csapatát. A 18. percben így is 8–3 volt az állás. A Jamina mesterének előfeszítései lassan eredménnyel jártak, mert Hochrajter, majd Bohus találata csökkentette a hátrányt. A félidő hajrája is a Tisza-partiaké volt, még a kettős hazai kiállítás is a vendégeket zavarta meg, mert Hochrajter hétméteresét immáron harmadszor védte Szamozvanova. Közben Utasi kettős emberhátrányból is gólt szerzett.

Gyimesiné bombája vezette be a második félidőt. Utasi találata és Virincsik hétméteres gólja pedig idegnyugtatóként hatott. A 38. percben Huba lövésével szemben volt tehetetlen a cserekapus Megyes. A másik oldalon semmi sem sikerült. Igaz, ebben „ludas" volt Szamozvanova is, aki szinte mindent hárított. Sőt még Mezőségi hétméteresét is kivédte. A békéscsabaiaknál az eredménytelenséget Bohus törte meg, de ez még szépségtapasznak sem volt mondható, hiszen a 45. percben a Tisza-partiak 20–8-ra vezettek. Az utolsó 10 percre már csak az volt a kérdés, hogy a teljesen kiengedő hazaiak és a vendégek között mennyi lesz a különbség.

Farkas József: – Remélem, hogy szerdára is maradt ebből a jó játékból ugyanennyi.

Tobak Lászlóné: – Nem tudtuk megvalósítani, amit terveztünk. Egyszerűen, tanácstalan vagyok.

Szegedi ESK–Békéscsabai Jamina 24–15 (12–7)

Újszegedi Sportcsarnok, 800 néző. Vezette: Koutny, Sziklai.

Szeged: SZAMOZVANOVA – UTASI 3, KÁLMÁNNÉ 6 (2), VIRINCSIK 7 (3), GAJDÁCSI 1, GYIMESINÉ 4, Kocsis. Csere: Bányainé (kapus), Asztalos 1, Huba 1, Békési 1, Jagicza. Edző: Farkas József.

Békéscsaba: Blaj – Mezőségi, Petri, Gherendi 1, HOCHRAJTER 4 (1), Bohus 3, Kovács 2. Csere: Megyes (kapus), Csenki 1, BOLLA 4 (2). Edző: Tobak Lászlóné.

Kiállítások: 6, ill. 10 perc.
Hétméteresek: 5/4, ill. 8/3.

Süli József

Köszöntötték a diákolimpia bajnokait

Kedves ünnepség színhely volt a megyeháza, ahol Szegfű Imre, a Csongrád Megyei Diáksport Szövetség elnöke köszöntötte a tavalyi országos diákolimpia bajnokait, a felkészítőket és az edzőket. Ezt követően Nacsa Imre megyei sportigazgató díjakat nyújtott át az aranyérmeseknek.

A következők kapták az elismerést: Szentgyörgyi Katalin atléta (Szeged Rókus I. sz. Ált. Isk., jelenleg Fodor J. Szakközépisk.). Edzője és felkészítője György Sándor. Pesti Mónika atléta (Szeged, Vedres I. Szakközépisk.) Edző, felkészítő Balogh István. Bozsó Beáta úszó (Odessza II. Ált. Isk.). Szalai Szilvia, Pintér Orsolya, Komlódi Gabriella, Alexa Zsuzsa, Széll Ágnes, Joó Beáta, Oláh Ágnes, Nagy Krisztina, Scherrer Katalin, Simon Katalin (valamennyi úszó a szegedi Deák F. Gimn. tanulója). Edzőjük Nagy Pál, Vida Csaba. A Radnóti Miklós Gimnázium V. korcsoportos leány röplabdacsapata: Komáromi Vera, Bernáth Krisztina, Huff Melinda, B. Tóth Barbara, Pető Tira, Horváth Hajnalka, Forrai Ágnes, Paulik Ildikó, Sörés Orsolya, Kiss Emőke. Edző és felkészítő Ducsai Géza. A Széchenyi Gimnázium IV–V. korcsoportos leány tornacsapata: Szabadi Katalin, Rácz Katalin, Nagy Csilla, Ótoth Kovács Hajnal, Vida Mónika, Erndt Diána. Edző, felkészítő Bélteki Pál. Testnevelő Kelemen Béla. Könyves Géza úszó (szegedi Csonka J. Szakközépisk.)

■ Mostani nagy masírozásuk állomásainak felelevenítésekor néhány évvel ezelőtti vágyaira emlékeztettem *Nyári Sándort.* Akkoriban azt hajtogatta, hogy mily' jó lenne, ha az általa dirigált csapat egyszer a legjobbak közé verekedné magát, és úgy emlegetnék fiait: *ezekre a srácokra mindenkor érdemes odafigyelni!*

Ohaja már az előző pontvadászat során teljesült, hiszen kupa- és bajnoki döntőt vívhatott együttese, s mindkétszer ezüstérem volt a jutalma. Most annyiban ismétlődik a múlt, hogy megint a Papiron SC és a Kaposvár küzdhet az elsőségért, ami fényesen bizonyítja, e két csapat magasan a magyar mezőny fölé nőtt!

– Csodálatos játékosaim vannak, olyanok, akik igazán megérdemlik, hogy feljussanak a csúcsra, és végre bajnokok legyenek! – tolmácsolta átszellemülten kívánságát. – A mostani döntő emlékeztet a húsz évvel ezelőtt történtekre, amikor is két extracsapat, a Csepel – amelynek színeiben jómagam is röplabdáztam – és az Újpest vívott különharcot az elsőségért. Most edzőként élem meg az akkori élményeket, csak más szereplőkkel.

■ ***Sokszor megfordulok játékosaid körében, ezért személyesen tapasztalhatom: sugárzik róluk, menynyire vágynak a bajnoki címre!***

– Gyakorlatilag a Magyar Kupa megnyerése óta foglalkoztatja őket igazán ez a gondolat... Voltaképpen a budapesti mérkőzésen tört meg a „somogyországiak" varázsa; röplabdásaim tisztelik ugyan, de már nem félnek kaposvári ellenfelüktől!

■ ***Múltbeli önmagukhoz képest is fejlődtek játékosaid, hiszen a kupában korábban nyert ezüstérem most arannyá változott. A csapat a nemzetközi porondon is letette névjegyét, kétszer játszott a KEK-ben, a BEK-ben viszont még soha...***

– Ez a tüneményes társaság – nemcsak létszámában, de szellemében is – két éve van így együtt. Természetesen nem földre szállt angyalok, olykor követnek el hibákat ezek a játékosok is. Ám mindazon jegyeket magukon hordozzák – például a másik gyarlóságaival szembeni végtelen tolerancia –, amik egy kialakulóban levő igazán nagy csapat jellemzői. Tűrnek, nyelnek, mert mindenkor a szent célt tartják szem előtt, ami nem más, mint a végső győzelem!

■ ***Tényleg hajlandók és képesek „gyűrődni", mindent vállalnak az álom valóra váltásáért. Éppen ezért gondolom, elérkezett az idő, hogy a kívülállók is betekinthessenek a kulisszák mögé...***

– Igen, én is így vagyok ezzel. Ideje megtudniuk bámulatos szurkolóinknak, hogy *Voronkov és Melkvi* hetek óta komoly deréksérüléssel bajlódik, orvosi felügyelet mellett, beinjekciózva végzik a könnyített edzésmunkát. Elsősorban lelkiismeretükkel kell nap mint nap viaskodniuk, hogy önmagukhoz méltóan állhassanak helyt a mérkőzéseken. *Hulmann és Csikos* régóta fájlalja vállát, tréfásan azt szoktuk mondani nekik: semmiség az egész, ha nem fájna, akkor sem ütnétek jobban. Eddig arra nem volt idejük, hogy kipihenhessék sérülésüket...

■ ***Vegyük úgy, hogy...***

– Semmit se vegyünk sehogyan – szakított félbe a szakvezető –, ez nem siránkozás, csupán a puszta tények közlése. Szó sincs pesszimizmusról, inkább vegyük dicséretnek, mert valamennyi röplabdásom részt akar venni a végső csatában! Az utolsó „táncban", amelynél nagyon nagy szükség lesz *Vámos és Petheő* érett sáncmunkájára és nyitásfogadására, *Lapsin* sokszor megcsodált virtuozitására, Polgár kiváló blokkjaira, és a többiek lelkesedésére, akarására. A játékosokon múlik, Szeged sportszerető polgárait a húsvéti nyuszi megajándékozhatja-e egy aranyéremmel... Azt hiszem, mit hiszem, tudom, a csapaton belül vett szűkebb teamre – *Csíszér* főorvosra, *Nusser* kollegámra és jómagamra – izgalmakban bővelkedő 9 nap vár. Esküszöm, egyáltalán nem bánnám, ha a fiúk úgy intéznék a dolgokat, hogy nem kelljen ötször pályára lépniük...

■

Jóval beszélgetésünk után, a késő esti órákban hívott telefonon Nyári Sándor, hogy közölje, milyen kegyetlen is tud lenni a sors. A csapat egyik legjobbja, Csíkos a csütörtöki edzésen rosszul érezte magát, ezért Csíszér főorvos úgy döntött, azonnal vigyék kórházba. Ott megvizsgálták és közölték, Gabi semmiképpen sem játszhat a döntő mérkőzésein...

Gyürki Ernő

■

Megjelent a Papiron SC csapatát méltató füzetecske, ami a mai mérkőzés előtt megvásárolható. A bevételt a szerzők felajánlották a csapatnak.

■ **Röplabda NB I., bajnoki döntő**

■ **Csíkos Gáborra nem számíthat a mester**

Aranyat hoz-e a húsvéti nyuszi?

Ma délután 5 órakor: Papiron SC–Kaposvári SSC

Végső szakaszához érkezett az NB I-es férfi röplabdabajnokság, melynek első helyéért ezúttal is a tavalyi finalisták, a Papiron SC Szeged és a Kaposvári Somogy SC vetélkedhetnek. A három győzelemig tartó párharc Szegeden kezdődik, mivel a Papiron SC a kedvezményezett. Az aranyérem sorsát eldöntő csata első ütközetének ma lehetünk tanúi az újszegedi Sportcsarnokban, folytatás hétfőn Kaposvárott, majd szerdán ismét Szeged a helyszín. A továbbiakban – ha szükségessé válik – pénteken megint „Somogyország" fővárosa, vasárnap pedig újfent az újszegedi Sportcsarnok lesz a színtere az összecsapásnak.

■ **Labdarúgó NB II.**

„Pontosan" szeretne megtérni Egerből a Czibere-csapat

Az előző fordulóban, az időjárásnak köszönhetően, elmaradt az SBTC–Szeged SC kiesési rangadó, és a seregh ajtó, a bagiak veresége miatt, így is elmozdulhatott az utolsó helyről. *Czibere László,* a szegediek vezetőedzője egyáltalán nem vette rossz néven, hogy előrébb léptek a táblázaton, mondván, amennyiben a továbbiakban is ilyen ütemben, és játék nélkül kapaszkodhatnának felfelé, egyáltalán nem bánná, ha nem kellene lejátszaniuk hátralevő meccseiket...

Komolyra fordítva a szót, soron következő ellenfelükről így vélekedett az edző.

– Elmentem Hatvanba megnézni az egrieket, akikről csak jót mondhatok – taglalta a látottakat. – Érzésem szerint ellenfelünk nem lesz a kiesők között, agresszív, céltudatos csapat benyomását keltette bennem.

■ ***Most viszont még nem érezhetik magukat biztonságban, mert 14 pontjukkal a 12. helyet foglalják el a táblázaton, és ebből arra lehet következtetni, kemény 90 perc vár a Tisza-parti együttesre.***

– Hasonló a véleményem, amihez hozzátenném, remélem a hazai pálya előnye, a kötelező győzelem tudata a legendás *Dobó* várkapitány késői utódait bénítja majd, és nem bennünket. Nem tartom lehetetlennek győzelmünket, de egy pontban mindenképpen bízok!

Az edző elmondta még, hogy Takács József felépült, helyet kap a kezdő csapatban, ami a így fest: *Hajdú – Csúcs, Ottlakán, Takács J., Kovács – Újvári, Nagy A. (Takó), Kiss, Bluzsin – Váczi, Takács Z. Csere: Nagy Zs., Suslakov, Bozó és Puskás.*

A forduló további párosítása: Szarvas–SBTC, Kiskőrös–Bag, Tiszavasvári–Gödöllő, BMTE–III. Ker. TVE, Bag–Hajdúnánás, Kazincbarcika–Kaba, Hatvan–Baja.

Tavaszi függönyvásár
április 5-től 10-ig
30%
engedménnyel kínálunk egyes függönyöket méteráru osztályunkon.
CENTRUM

■ **Polonkay Argentínába utazott, Bischof pedig üzleti ügyeit intézi**

Dorozsmán győzelemről nem is álmodnak

■ Az elmúlt hét végén egymás ellen játszott a Dorozsma és a Szegedi Dózsa NB III-as labdarúgócsapata, s kettejük csatájából az utóbbi együttes került ki győztesen. Ma a Szegedi Dózsa délután fél 5-kor, vasárnap pedig ugyanebben az időpontban a Dorozsma játszik hazai pályán.

A Szegedi Dózsa edzője, *Lóczi István* az egy héttel ezelőtti játékhoz csak annyit fűzött hozzá, hogy még most is érthetetlen számára az a „kiengedés", amit a csapat mutatott 2–0-ás vezetés birtokában. Mint mondta, ezért lehetett viszonylag szorosabb a találkozó. A következő feladat előtt, amikor is a Hunyadi téren a Gyomaendrőd lesz az ellenfele a lila-fehéreknek, az edző azt nyilatkozta, hogy a minimális cél még mindig a 8. hely megszerzése, de azt sem tartja elképzelhetetlennek Lóczi István, hogy fiatal csapata bekerül a legjobb hat közé.

– Láttam az SZVSE–Gyomaendrőd meccset, ahol a vasutasok meg sem izzadtak, és úgy nyertek 3–0-ra. Ennek ellenére nem szabad lebecsülnünk ellenfelünket, hiszen Kecskeméten 2–0-ra verték a KSC-t. A csapatunkból, sajnos, négyen hiányozni fognak: Gréczi továbbra is sérült, Bestr beteg, Polonkay Argentínába utazott, Bischof pedig üzleti ügyei miatt nem áll az együttes rendelkezésére. Így a kezdőcsapat a következőképpen alakul: Szulyovszky – Kubát Á. vagy Gill, Bóka, Telek – Rácz, Kubát B., Vándor, Bugyinszky – Márton – Miklós, Korpa. A kispadra ül majd Szalai, Kubát Á. vagy Gill, valamint a katonai kiképzésen túljutott Horváth.

Gyémánt Zoltán, a Dorozsma szakosztályvezetője csupa rossz hírrel kezdte a vasárnapi mérkőzés beharangozóját:

– Rengeteg a sérültünk: Kothencz Tiszakécskén esett ki a csapatból, Szabó T. és Katona a Dózsa elleni találkozón kapott csúnya rúgást. Egyikőjük sem játszhat a hét végén. Kurucz edzőnek így nincs is válogatási lehetősége, mert éppen annyi hadrafogható játékosa van, amennyi a HLC ellen éppen pályára lép. A kezdőcsapat a következő lesz: Csehó – Gábor, Farkas T., Gaál, Szászi, Kovács, Szabó Zs., Nagy, Mihálffy, Tóth, Magyar. A kispadon ül talán Gárdián, valamint Kothencz.

– Egyébként sem bővelkednek játékosokból?

– Hát nem. Ezen próbáltunk a héten változtatni, megkerestük az egyik szegedi csapatot kölcsönjátékos ügyben azonban kosarat kaptunk. Pedig hát a bennmaradás szempontjából nem mindegy hogy az elkövetkező négy fordulót hogyan vesszük.

– Most a Vásárhely látogat Dorozsmára, aztán Nagyszénás, Cegléd, Gyomaendrőd következik.

– Nagyon elégedett lennék ha vasárnap egy ikszet szereznénk a HLC ellen. Aztán pedig négypontos mérkőzések következnek...

Cs. G. L–S. J.

A szélhámos nem járt a püspökségen

A Délmagyarország ez évi március 27-i számában az 5. oldalon Váradi, a mesterfokú szélhámos című, részben valótlan és az újságírói etikával összeférhetetlen hangvételű írást közölt. Ez az írás sérti a vallásos embereket, anyagi kárt okoz, hiszen, ha a hívek adományait így elherdálja és ilyen felelőtlenül kezeli a Püspöki Hivatal, akkor meggondolandó, hogy segítsék-e az egyházat.

A „szellemeskedő" cikkíró csak azt felejtette el a közlés előtt, hogy a büntetésre váró riportalany által megnevezettek hozzájárulnak-e, hogy őket név szerint vagy felismerhetően megemlítve a sajtóközleményben megnevezzék, vagy Váradi úr szórakoztató viccével együttmunkálkodva, az illetőket kipellengérezzék.

A tények egész röviden: 1. Szeneskazánokban történik a fűtés s így nincs gázjavításra szoruló vagy kicserélni való gázkazán. 2. Csak kivételes, jeles vendégeket kínálunk meg (nincs protokolláris keretünk) kávéval vagy üdítővel. 3. A kisebb pénzösszeg is, ha nincs előre költségvetésben engedélyezve, csak püspöki engedéllyel adható ki, nem pedig 300 ezer Ft! 4. A házban ennyi pénzt nem tartunk, szerencsére közel van a nem sok pénzünket kezelő bank. 5. Ügyfeleinknek szoktunk köszönni, de semmilyen áldást nem kényszerítünk rájuk! Sőt, vallásukról, vagy világnézetükről sem érdeklődünk. 6. Végül gondosan utánajárva megállapítom, hogy a Püspöki Hivatalban egyetlen személlyel sem találkozott, senkivel sem tárgyalt, nem járt benn Váradi úr.

Az viszont kár, hogy írása közlése előtt V. Fekete Sándor, a cikk írója sem járt benn, s így nem teljesítette a sajtótörvény és sajtóetika írott és íratlan szabályait.

Gyulay Endre
megyés püspök
Guliga György
gazdasági igazgató

●

A szóban forgó riportalanynak nem babra, hanem börtönben töltendő évekre megy a játék. Ötszáz csalását vallotta be a rendőrségen. Eddig mindössze tizenketten ismerték el, hogy becsapta őket. Szívből örülök, hogy a Püspöki Hivatal nincs a tizenkettő között.

V. Fekete Sándor

■ Mint már arról többször beszámoltunk, a városi önkormányzat *alapítványt létesített* a II. világháború szegedi áldozatainak emlékművére. A tavalyi év végén megalakult kuratórium ez év februárjában *kilenc szegedi szobrászt hívott szoborpályázatra.*

A Belvárosi temető világháborús halottakat őrző parcelláján létesül a II. világháborús emlékmű, s a kuratórium kifejezett kérése volt, hogy a behatárolt anyagi lehetőségek között a pályázó művészek használják fel a lebontott szovjet emlékművek márványtömbjeit. A határidő március utolsó napján járt le, s *nyolc szobrászművész kilenc pályamunkát küldött be. Beliczay Mária, Bánvölgyi László* (*Palánkai Tibor* építésszel közösen), *Szathmáry Gyöngyi, Fűz Vera, Fritz Mihály, Kalmár Márton, Kligl Sándor* és *Povovics Lőrinc* szobortervei tegnaptól április 14-ig megtekinthetők a Rákóczi téri megyeháza aulájában. Sőt, az érdeklődők *szavazatukkal véleményt is mondhatnak* a pályamunkákról. A képzőművészekből, építészekből és szakírókból álló zsűri április 14-én ülésezik, a kuratórium egy héttel később hozza meg döntését, a *nyilvános eredményhirdetésre pedig április 28-án kerül sor.*

A kuratórium kérését tolmácsoljuk: sokan érdeklődnek, mi módon támogathatnák a világháború szegedi áldozatainak emlékműve elkészültét.

■ *Tervek közszemlén*

Mementók a II. világháború áldozatainak

Fotó: Nagy László

Mivel a csekk még nem áll rendelkezésre, így a támogatni szándékozók adományaikat a Csongrád Megyei Levéltár (Dóm tér 1–2.) pénztárába fizethetik be. Amint a csekkek elkészültek, tájékoztatjuk olvasóinkat.

■ Színek és illatok gazdag arzenálja, lágyan csobbanó szoba-szökőkút halk muzsikája köszöntötte az érkezőt tegnap délután a Deák Ferenc Gimnáziumban. Az immáron másodévben rendezett és hagyományteremtő szándékkal készült virágvasárnapi dísznövénykiállítás és vásár megnyitóját tartották a színpompás

■ *J. B. M. Rotteweel a megnyitón*

Virágvasárnapi virágok

környezetben. A Zákányszéki néptáncegyüttes tánca pezsdítette a programot, majd J. B. M. Rotteveel, az AIPH (a kertészek nemzetközi szövetsége) főtitkára mondott ünnepi szavakat. A vasárnap estig tartó kiállításon és vásáron mintegy harminc hazai, illetve külföldi termesztő és kereskedő mutatkozik be a nagyközönségnek, illetve a szakmának.

A dísznövénytermesztők találkozója is egyben a program, amelynek nyitódélelőttjén Farkas László köztársasági megbízott üdvözlő szavai után a megyeházán szakmai tanácskozás zajlott.

■ *Szeptembertől az egyetemen*

Másoddiploma környezetvédőknek

A környezetvédelem fontosságát fölösleges hangsúlyozni, erről beszélni mindig időszerű. Drága ugyan – de elhanyagolni még drágább, mert az elpusztított természet „gyógyítása" rendkívül idő- és pénzigényes folyamat. És azt sem árt tudomásul vennünk, hogy a környezet rombolásával lassú öngyilkosságot követünk el.

Dr. Burger Kálmán elmondta, hogy nálunk még csak most kezdődik az, ami Nyugaton húsz-harminc évvel ezelőtt. Most jutottunk el odáig, hogy igény mutatkozik a felsőfokú környezetvédelmi szakemberképzésre. Szegeden tavaly fogtak össze a környezetvédelemmel már régóta foglalkozó oktatók, és létrehozták a Környezet- és Természetvédelmi, Kutatási, Oktatási Regionális Centrumot (szellemes rövidítése: KÖTKORC).

Működésüket a FEFA (Felzárkózás az Európai Felsőoktáshoz), az OMFB, valamint a Tempus pályázatain nyert támogatások segítik. Így teremtődtek meg az anyagi feltételei annak, hogy 1993. szeptemberétől megindulhasson a posztgraduális (vagyis másoddiplomát nyújtó) képzés. Az oktatógárda készen állt, hiszen a szegedi egyetemeken és főiskolákon jónéhányan évek óta foglalkoznak már környezetvédelmi kutatásokkal.

A szakosító képzésre egyetemi, vagy főiskolai bizonyítvány birtokosai jelentkezhetnek. Kémia-, biológia-, földrajz szakos tanári, vagy vegyész-, biológus-, geológus-, geográfus-, orvosi, gyógyszerész-, műszaki, mezőgazdasági, élelmiszeripari diplomával, vagy szakmérnöki oklevéllel rendelkezők íratkozhatnak be az esti tagozatos, önköltséges képzésre. Fölvételi vizsgát nem kell tenniük, alkalmasságukat – jelentkezési anyaguk alapján – a JATE TTK dékánja által megbízott bizottság ítéli meg.

A négy félév sikeres elvégzése, és a szakdolgozat megvédése után a hallgatók a JATE oklevelét kapják meg, amely igazolja a környezetvédelmi szakosodást.

Jelentkezési határidő: 1993. május 15. A jelentkezési lapokat a JATE TTK Dékáni Hivatalába kell beküldeni.

Ny. P.

Még novemberben számoltunk be arról a tervről, hogy az idei tanévkezdetkor posztgraduális környezetvédő-képzés indul a József Attila Tudományegyetemen. *Dr. Bruger Kálmán*, a JATE Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékének vezetője most arról számolt be, hogy készen állnak a jelentkezők fogadására.

■ A napokban jelenik meg a Cash Flow áprilisi száma, amely ezúttal nagyobb terjedelmű Csongrád megyei melléklettel rukkol elő. Ennek összeállításában lapunk gazdasági rovatának munkatársai, az 1 % állandó szerzői tevékeny szerepet vállaltak. Az itt következő néhány sor első része annak a nagyobb terjedelmű írásnak, amelyet az áprilisi Cash Flow-ban olvashatnak egy külső szerzőtől.

■ *Délmagyarország a Cash Flow-ban*

Márkás menekültek

Elegánsan ül az irodában, kissé idegenül tekintgetve ki az ablakon. Előtte színes polaroid fotók egy romokban heverő házról, melyről még kiégve, földig pusztítva is megállapítható, hogy valaha impozáns, tekintélyes otthon lehetett. A másik képen egy gyár, valahol Szarajevó külvárosában, cipőket készítettek, külföldi megrendelésre. Ma szintén csak romhalmaz, állítólag egy hétig lőtték ágyúval. A vállalkozó, aki átjött, szívesen mutogatja a képeket, lássák, hogy ő odaát sem volt akárki. Persze, nem lenne igazi vállalkozó, ha csak ülne és elveszett vagyonát siratná: még idejében észbekapott, és átmentett annyit, amennyi szükséges volt az újrakezdéshez. Mert talpon kell maradnia! Akkor is, ha Magyarországon előre nem látható akadályokba ütközik a Jugoszláviából érkező üzletember.

Lehetetlen pontosan megállapítani, hogy mekkora vagyonokat menekítettek át a határon az utóbbi két-három évben. Nemcsak Dél-Magyarországon: Szegeden, Pécsett, Kecskeméten, de a fővárosban és a Dunántúlon is megjelentek a jugoszláviai vállalkozók. Ki ezért jött, ki azért...

Áttelepítésükkel, működésük legalizálásával több cég is foglalkozik, de többnyire magánjogászok szolgáltatásait veszik igénybe, akik már kitanulták, hogyan kerülhetők el a konfliktusok az adóhatóságokkal és a rendőri szervekkel.

IGEN, szeretném a magyarországi CASH FLOW előfizetésének előnyeit élvezni, ezért ezúton 12 füzetet (egy évre) rendelek a havonta megjelenő gazdasági magazinból – csomagolással és postaköltséggel számolva – 960,- forintért. Igényelt példány számonként ..... darab.
Vállalom, hogy amennyiben nem hosszabbítom meg ezen előfizetésem, úgy döntésemet az előfizetési periódus lejárta előtt hat héttel írásban közlöm. (Az előfizetési periódus az első füzet kiküldésével veszi kezdetét.)
CASH FLOW Kiadó Kft. 1221 Bp., Lepke utca 1.

Családi név, utónév / Cég neve

Cím: utca, házszám

Helységnév (irányítószámmal)

Dátum, aláírás (közületeknél bélyegzővel)

Kiállítás Csanyteleken

Fodor József festőművész gyűjteményes kiállítása nyílik meg ma délután 2 órakor a Fehérház Galériában Csanyteleken.

A tárlatot, mely hétfő kivételével április 30-ig naponta 14-20 óra között tekinthető meg, Tihanyi Kádár József galériavezető nyitja meg.

BELICZAI Mária

IV.dij.

TANDI Lajos: Emlék-művek [Szeged, a második világháboru szegedi áldozatainak emlékmű-pályázata]. = Szeged, 1993. 5. I. p. 45-p ill

BELICZAI MÁRIA

Kelet-Magyarország
1996.06.15.

TÁRLAT

Alkotótelepi termés

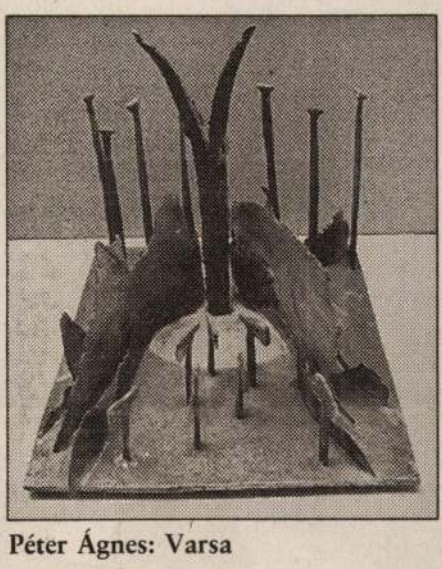

Péter Ágnes: Varsa

A Városi Galériában tegnap megnyílt összegző tárlattal immár demonstráltan is bevégezte munkáját Nyíregyháza-Sóstón az idén huszadik alkalommal egybehívott Nemzetközi Éremművészeti és Kisplasztikai Alkotótelep. A jubileumi alkotó-együttléten tizenegy honi, illetve külföldi (chilei, litván, örmény) művész vett részt. Közöttük voltak az idén debütáltak, s akadtak többen is a „folyton visszatérők" közül. Az egy héttel rövidebbre kurtult táborozás — amint ez a megszületett produktumok magas színvonalából kitetszik — nem fogta vissza az alkotói fantázia szárnyalását, a bevált és frissen kikísérletezett mesterségbeli technikák alkalmazását. Európai hírű alkotótelepünk jövője szempontjából meghatározóak azok a szándékbeli megnyilvánulások a művészek részéről, melyekben kifejeződött: a telepnek az elkövetkező években is meg kell maradnia — értékteremtő funkciójában, alkotóközösségként, s egyben az érmészet és a kisplasztika rangot kivívott fellegváraként.

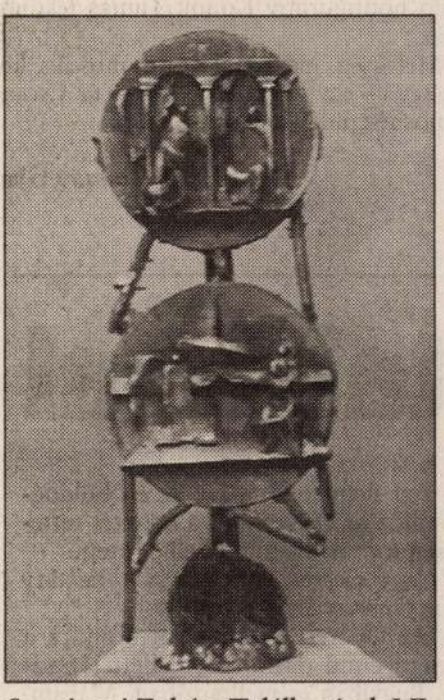

Szentirmai Zoltán: Találkozások I-II. (Angyali üdvözlet)

Beliczai Mária: Kuporgó
Harasztosi Pál felvételei

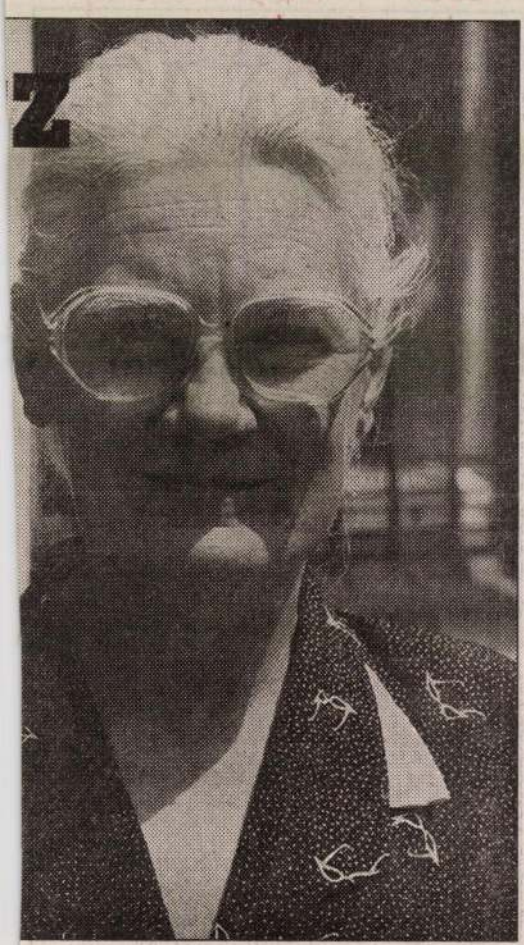

sné

együtt. Művészete bizonyos értelemben ellentéte Bán Ferenc és Kulcsár Attila építészetének, nem architektónikus jellegű. Szemléletének ezt a viszonylagos egyoldalúságát, ha lehet így nevezni, bőven ki tudja egyenlíteni egyéb erényeivel.

Más szóval: más esztétikát vall. Hogy ennek is megvan a maga létjogosultsága, egyrészt a fentebb említett kisiskolák igazolják, másrészt az eddig nem említett vásárosnaményi rendőrség épületének a tervezési kikötése. Eszerint egy olyan épületet akartak, mely kifejezi, hogy az egy lakosságbarát, az emberekhez közel álló intézmény székhelye. Így féltetőt alkalmaz, három szinten felmagasodó meleg barna faerkélyt, a földszinti ablakokon barokkos vasrácsokat, s színbe, fába öltözteti.

Nagyobb építményeinél, mint a nyíregyházi egészségügyi szakiskola, egy budapesti művészcsoporttal dolgozik, melynek vezetője a műegyetem színdinamikai professzora, dr. Nemcsics Antal s tagja a kiváló nonfiguratív Konok Tamás festőművész.

Melegség, meghittség, otthonosság, kedvesség — egyszóval nőiesség — ez Csomós Jánosné épületeinek varázsa.

Koroknay Gyula

atabárral

— Azt nem tudom. De az én boldogságomhoz az egészség és a szeretet rettenetesen fontos. És tudni kell dönteni.

❐ *Nagy sikerek után jött el jó néhány éve az Operett Színháztól...*

— Az Operett Színházban utoljára a Chicagó című darabban kellett játszanom. Bugyiban és melltartóban. Magamról jöttem el, mert nem akartam bugyiban és melltartóban mutogatni magam. Inkább munkahelyet cseréltem. Mindenevő színházba mentem, mint a József Attila Színház. Ötvenévesen kezdtem egy másfajta életet. Itt szerencsére *Léner Péter* azt mondta, hogy azt csinálok, amit akarok. Nem is kellett nyugdíjba menni. Most is nagyon jó szerepeket kapok. Persze nem vagyok negyven-ötven éves, de ez a kor lelkileg nekem nem rossz. Azonkívül van egy 24 éves gyönyörű lányom. Most színházelméletet tanul...

❐ *Azt mondják, van egy fogadott fia is...*

— Nyolcadik éve van egy nevelt, állami gondozott gyerekem, akit mint minden ünnepen és vakációban, most nyáron újra kihozok. *Sanyika* tízéves, és már nyolcadik éve foglalkozom vele. Egy állami otthonban készült forgatáson szerettem meg, amikor még kétéves volt. Olyanfajta nevelést szeretnék adni neki, hogy amikor 18 éves lesz, találja meg a helyét az életben. Sok mindenre megtanítom, nálam családi légkörben él.. Szeretném, ha jó élete lenne.

M.D.K.

Belig, Friedrich Wilhelm, kézműves
(berlini születésű
Neve szerepel Egerben 1768-ban
mint a kézműves „kompániában"
tartozó segédek legfiatalabbika.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 265. old.

BELIG, Friedrich Wilhelm berlini rézmüves legény. Egerben 1768-ban az egri rézmüves társaság legifjabb segédjeként emlitik, Schajrer mester vezetése alatt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 I. 68 l.

Név: Belitz Imre

Foglalkozás: bábsütőmester

Szárm. hely: Hőgyész (Vas vm.)

Hitfelekezet: Ág. ev. Csal. állapot: házas

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1835 2.7

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

megírva

Belin A
festő

l.

Jászbunzcók
1938 – 43
186 és ko. ll.

Csíkay Gergely kéziratai és levelei

VI. 145.

Boldogok, akiknek szívük tiszta…
Máté 5,8

Fájdalommal tudatjuk,
hogy a szeretett feleség, anya, nagymama, rokon, barát és munkatárs

Belitska-Scholtz Hedvig

művészettörténész, színháztörténész
az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tárának vezetője

tevékeny életének hatvankettedik, boldog házasságának harminchetedik évében
türelemmel viselt hosszú és szenvedéssel teli betegség után 2006. január 11-én elhunyt.

Hamvait 2006. január 27-én délután 3 órakor Cegléden az Újvárosi temetőben (Kőrösi út) a családi sírkertben
nagyon szeretett fia, Balázs hamvai mellé temetjük a római katolikus egyház szertartása szerint.

Lelki üdvéért az engesztelő szentmisét a városmajori Jézus Szíve Templomban (XII. ker. Csaba u. 5.)
2006. január 31-én délután ¼ 6-kor mutatjuk be.

Gyászolják
férje, Dr. Zombory László,
lánya és veje, Zombory Klára és Dr. Salacz Pál,
kisunokája, Salacz Flóra,
a család, barátok, kollégák és még sokan, akiket szeretetteljes és eredeti személyisége megérintett.

Cím: 1012 Budapest, Logodi u. 51. e-mail: zombory@chello.hu

Belitska-Scholz Hedwig

Belitska-Scholtz Hedvig

Pedagógusok szülőkkel – iskolában és otthon

Füle Sándor könyvsorozata

„Több évtizedes pedagógusi működésem során kialakult az a meggyőződésem, hogy a szülők és pedagógusok – gyermekeink érdekében történő – szoros együttműködése a pedagógiai gyakorlat alapvető kérdései közé tartozik" – vallja dr. *Füle* Sándor, aki négy zsebkönyvben tette közzé elgondolásait arról, hogy az iskola és a család kapcsolatát miként lehetne harmonikusabbá tenni. A szakirodalom és a szerző által végzett felmérések egyaránt arra utalnak, hogy a kapcsolat szorosabbra fűzésének igénye mindkét félben megvan, mégis gyakoriak a panaszok: a tanár nem kíváncsi az otthonra, a szülő közömbös az iskola ügyei iránt, tolakodónak tartja a pedagógus érdeklődését. Füle Sándor négy találkozási lehetőségről fejti ki véleményét: a szülői értekezletről, a fogadóóráról, az iskolai nyílt napról és a családlátogatásról. A könyvecskéknek leginkább a kezdő pedagógusok veszik a hasznát, hiszen a szerző sorra veszi a tennivalókat az előkészítéstől a találkozások lebonyolításig. Látszólag közkeletű ismereteket szed pontokba, de ezek nélkül az ismeretek nélkül senki sem boldogul. Hogyan és mikor kell meghívni a szülőt, mit nem illik egy nagyobb közösség előtt szóba hozni, mikor szabad egy családot látogatni, mit szabad elfogadni és mit nem, meddig lehet fenntartani a szülőket, mit mutassunk meg az iskola tevékenységéből.

Jól tudjuk, a gyermek érdekében való együttműködés sikere a bizalmon múlik: hisz-e a tanár a szülőnek, a szülő a tanárnak. A bizalom megteremtésének – noha alapvetően a személyiségen múlik – vannak apró trükkjei, amelyek megtanulhatók, hogy ne legyünk bőbeszédűek, udvariatlanok és tapintatlanok. A született pedagógusnak vérében vannak ezek a módszerek, de a pályakezdőkben nem árt őket tudatosítani. Még a szülőknek is hasznosak ezek a kézikönyvek: megtudhatják belőlük, miféle pedagógiai szándék valósult vagy hiúsult meg gyermekük osztályában. Minden kötethez bőséges irodalomjegyzék társul.

(o. á.)

Hegedűs a háztetőn

Bemutató a komáromi Jókai Színházban

Nagy történetek fűződnek a *Hegedűs a háztetőn* című musicalhez. Zenéje, meséje a világon mindenütt elvarázsolta a közönséget. Párizsban már a hetvenes évek legelején elsöprő sikert aratott. A Champs Elysées egyik elegáns színházában őrjöngve tapsolt a közönség a csodálatos hangú Ivan *Rebroffnak*, aki Tevjét énekelte. Hozzánk jóval később jutott csak el, itthon sokáig szó sem lehetett róla, hogy bemutassák.

A komáromi *Jókai Színház* új igazgatója, *Holocsy* István és főleg prózához szokott művészei arra vállalkoztak, hogy városukban is színpadra állítják – a szimfonikus zenekarból és énekkarból álló pozsonyi *Szőttes együttes* és az ugyancsak pozsonyi, félhivatásos néptáncosokat összefogó *Ifjú Szívek együttes* közreműködésével – *Stein–Bock–Harnick Hegedűs a háztetőn* című musicaljét. A pénteki premierre nehéz körülmények között készült a színház. Tevjét *Dráfi* Mátyás, Goldét *Németh* Ica, Cejtelt *Stubendek* Kati, Hódelt *Holocsy* Kriszti, Percsit *Mokos* Attila, Wolfot *D. Németh* István alakítja. Az előadást vendégként *Bor* József rendezi, a koreográfus *Molnár* Ernő, a *Honvéd Együttes* tánckarának volt vezetője, az együttes menedzserirodájának vezetője. A díszleteket az egyik legkitűnőbb szlovák díszlettervező, Vladimir *Suchánek*, a jelmezeket pedig *Bocsek* Zsuzsa tervezte. Az előadás magyar nyelvű. A tervek szerint a társulat bejárja vele Szlovákiát, és szeretne Magyarországon is bemutatkozni.

(f. m.)

A HÉT FILMJE

Köd

GOZSDU ELEK *Köd* című regénye 1882-ben jelent meg, és *Turgenyev* meg *Schopenhauer* ihlette szellembenmodorban a magyar dzsentri természetrajzával, a „fölösleges emberrel" és megújulásának illúzióival foglalkozott. A regény motívumainak felhasználásával *Deák* Krisztina napjainkban játszódó filmet forgatott, amely azonban ezt a jelenidejűségét lépten-nyomon szeretné érvényteleníteni. De akár fordítva is láthatnánk: anyagának nehézkedése a filmet múlt század végi szecessziós hangulatok felé húzza, az alkotók azonban az aktualizálást erőltetik.

Márta (*Kováts* Adél) és Olga (*Tóth* Ildikó) arisztokrata szülők gyermekei, akik nélkülözések és megaláztatások között nőttek fel a szocializmusban. Márta, mihelyt lehetett, disszidált, és Bécsben férjhez ment Viktorhoz (*Funtek* Frigyes). Olga itthon maradt, szintén férjhez ment, de Sándor elhagyta: ő Amerikába ment. A rendszerváltás után a két nővér visszakapja (visszavásárolja?) a nemesi kúriát, amelyben szüleik éltek. Egyelőre egy nyarat készülnek eltölteni az elhanyagolt és csak nagyjából rendbehozott, berendezett kastélyban. Kísérteni kezd azonban a múlt. Eleinte csak egy héja képében, amely egyre a park fölött köröz baljósan, és mint a padláson előkerülő régi fényképekről kiderül, ott körözött már a régi időkben is. Aztán látomásokban feltűnnek pillanatokra a régi idők alakjai is, sőt végül egyikük, Gábor bácsi (George *Tabori*) személyes valójában is betoppan. De még hangsúlyosabb mindennél, hogy a szereplők jelen idejű sorsa is a múlthoz igazodik, megismétlődik a végzetes családi tragédia: egymásra vetül két tragikus végű házasságtörés története. Annak idején, az ötvenes években Karolin, az anya börtönbe juttatta férjét, Kazimirt, hogy annak fivéréé, Gáboré lehessen, majd lelkiismeretfurdalásában öngyilkos lett – most Olga és Viktor szeretnek egymásba szenvedélyesen, aminek az a vége, hogy Márta, miután Gábor bácsiban apjára ismert, nagy ködgomolygás közepette, szinte a szó „szoros" értelmében, levonul valamiféle hádészi alvilágba.

SZABÁLYOS MELODRÁMÁVAL volna tehát dolgunk, ha a film vállalná önmagának ezt a nézetét, de nemhogy nem vállalja, hanem szeretné magát mindenáron másnak feltüntetni. Ez azonban több okból sem sikerül. Először is hiányzik a szereplők jellemrajza, lélektani motivációja. Viktor és Márta bécsi házasságáról semmit sem tudunk meg. Funtek Frigyesnek mindössze annyi a szerepe Viktorként, hogy előbb távcsövön folyton a körözö héját lesi, majd szép hímként Olgával szeretkezik. A még szebb Kováts Adél hol emlékképeivel viaskodik, hol gyanakszik, illetve szenved mint megcsalt feleség. Ragyogó tehetségével Tóth Ildikó sok mindent megpróbál ugyan elmondani Olgáról, drámai segédlet híján azonban ez félbemaradt vállalkozás marad. Egyedül George Taborinak, azaz Tábori Györgynek sikerül elbűvölő alakot teremtenie Gábor bácsiból, nem annyira a forgatókönyvnek, mint inkább saját varázslatos személyiségének köszönhetően. Ővele mondat ki a film olyan kulcsmondatokat, miszerint a történelem kereke néha visszafelé akar forogni, és ilyenkor tanácsos félreugrani előle. Ez szintén a film egy célba vett aspektusába vág, és nyilván a rendszerváltozás utáni fejleményekre értendő, vagyis politikailag-ideológiailag hivatott alátámasztani a filmnek azt az állítását, hogy végzetesen meg akar ismétlődni a régi történet. Függetlenül attól, hogy ez mennyire igaz, a film maga cáfolja „tételét" azzal, hogy a „történetet", vagyis a végzet ismétlődését igyekszik az időtlenség művészi távlatába állítani. Vagyis a drámailag kidolgozatlan emberi kapcsolatokat, a csillapíthatatlan szexuális vágy és a múlt kísértésének elnagyolt, informatív motívumait artisztikusan allegorikus-sejtelmes képekben, víziókban ábrázolja.

A MAI DRÁMA banalitását a *Ködben* a stilizáló és esztétizáló előadásmód rafinériája próbálja ellensúlyozni. *Balogh* Gábor operatőr keresetten szép képei és *Melis* László erőszakosan szép, nosztalgikusan slágerízű zenéje a hatékonyság szempontjából jól szolgálják ezt a törekvést. Mindaz, ami „szép" ebben a filmben, jól kiszámítottan eltávolít a szereplők gyenge lábakon álló mai problémáitól (miért olyan apokaliptikus dráma, hogy Olga elszereti nővérétől a férjét?). Ugyanakkor annak, ami az állítólagos mai akusztikát erőlteti (megállt, sőt visszafordult az idő), ellentmond a múlt század végi hangulat, ami maga nem is annyira gozsdui, hanem vizuális megjelenítésében helyenként inkább túlságosan is Ingmar *Bergmant* idéző. Talán jobb lett volna, ha Deák Krisztina, ihletőihez híven, eredeti „fin de siecle"-közegében adja elő melankolikus témáját.

Györffy Miklós

Bezerédj-díjat kapott a színháztörténeti tár vezetője

Szövegkönyvek, színlapok és díszlettervek között

Belitska-Scholtz Hedvignek, az Országos Széchényi Könyvtár osztályvezetőjének, valamint Mohácsi Jánosnak, a kaposvári Csiky Gergely Színház rendezőjének adták át szerda délelőtt a Bezerédj-díjat. Az elmúlt évben létrejött díjat a Kölnben élő magyar származású író, Bezerédj Zoltán hozta létre Bezerédj Imre kuruc hadvezér, Bezerédj István politikus, Bezerédj Amália író, valamint Bezerédj Pál közgazdász emlékére. Az alapító okirat szerint a Bezerédj-alapítvány kuratóriuma évente díjat adományoz a hazai és a határokon túl élő magyar művészeti és tudományos élet kiválóságainak.

Itt *Jászai* Mari néz le ránk mint Medea, ott *Lendvayné Hivatal* Anikó, húsz esztendeje biedermeier szépségével, amott meg Megyeri (van-e, ki e nevet nem ismeri) mint *A pórul járt szerelmeskedő* című előadás egyik szereplője. A sarokban a fölrobbantott *Nemzeti* egyik oszloptöredéke. Ha a szekrények, raktárak mélyére is bepillanthatnánk, talán még érdekesebb látnivalókra bukkannánk. Díszlettervekre, melyek *Esterházy* Miklós herceg kismartoni kastélyszínháza számára készültek a XVIII. században, *Keméndy* Jenő és *Jaschik* Álmos jelmezterveire, metszetekre, librettókra, súgópéldányokra; s mi mindenre még, ami a hazai színházi kultúra múltja iránt érdeklődők számára ritka kincs és fontos adalék! Az *Országos Széchényi Könyvtár színháztörténeti tárá*ban vagyunk, a körülbelül egymillió egységet tartalmazó gyűjtemény budavári „birodalmában". Ezúttal nem valamiféle teátrumi évforduló hozott ide bennünket, hanem egy szerdán átadott, szerény, ám rangos kitüntetés, a *Bezerédj-díj*, amelynek az egyik új birtokosa e gyűjtemény vezetője, *Belitska-Scholtz* Hedvig.

A színháztörténeti kiadványok és kiállítások közt gyakorta megforduló ember jól ismeri a művészettörténet, német és olasz nyelv és irodalom szakos, tudós asszonyt, hiszen úgyszólván diplomájának kézhezvétele óta rendszeresen publikál hazai és külföldi folyóiratokban, társszerzője több fontos színháztudományi kiadványnak, színháztörténeti tárlatok létrejöttében segédkezik Franciaországban és Magyarországon egyaránt. Amikor – kitüntetése alkalmából – életművéről faggatjuk, önmagáról finoman, ám határozottan az OSZK színháztörténeti tára felé irányítja az érdeklődést. Úgy tartja ugyanis, az 1980-tól általa vezetett gyűjteményt illeti meg minden figyelem, díj és elismerés. Meg az elődöket, *Kereszt*ury Dezsőt, *Berczeli A.* Károlyt legelőbb, akiktől gazdag, rendezett, és a feldolgozás módját tekintve is szép és jó „örökséget" kapott. Tiszteletben tartva tehát az ünnepelt kívánságát, az értékeihez és érdekességeihez képest valóban kevéssé népszerűsített színháztörténeti „kincsesbánya" lesz beszélgetésünk tárgya. Erről szívesen, színesen és bőséggel ad információkat az amúgy szűkszavú Belitska-Scholtz Hedvig.

Mint megtudjuk, az 1949 óta önálló gyűjteményként kezelt színháztörténeti tár fundamentuma voltaképpen az első hivatalos magyar színtársulattal, *Kelemen* László csapatával „egyidős". A könyvtáralapító, tudós gróf, *Széchényi* Ferenc 1787-ben kezdte el a magyar anyagot gyűjteni, s a valamivel később, 1790-ben alakult Kelemen László-féle társulat működésének dokumentumai már bekerültek gyűjteményébe. Az *Országos Széchényi Könyvtár* rendeltetése, a *hungaricumok gyűjtése* tehát a kezdetektől fogva vonatkozott a színház világára is. A magyar színházi élet hazai és külföldi dokumentumait kell gyűjteniük, gondozniuk, feldolgozniuk és a kutatók rendelkezésére bocsátaniuk. *Gyűjtési területük a mindenkori történeti Magyarország, időhatáruk a XVIII. századtól napjainkig terjed.* A magyar színháztörténet forrásai, az egyes színházi előadásokat rögzítő, felidéző, megörökítő dokumentumok tehát – a *Színháztörténeti Múzeum* mellett – mind itt keresendők.

Az 1897-ben életbe lépett úgynevezett *kötelespéldánytörvény* értelmében a nyomdák minden nyomtatott anyagból kötelesek a könyvtárnak megfelelő számú példányt eljuttatni, a színlapokból és a színházakkal kapcsolatos aprónyomtatványokból is. E törvény ma is életben van, teljesítése azonban nem minden esetben kifogástalan. Így is jelentős – mintegy *négyszázezer darabból álló – színlap- és aprónyomtatvány-gyűjteménye* van a színháztörténeti tárnak. Ez a gyűjtemény töméntelen információt tartalmaz arról, *hol, mit, mikor* és *kik* játszottak a magyar színtársulatoknál. Értékes forrásul szolgál a kutatóknak a körülbelül *negyvenezer kötetet számláló szövegkönyvgyűjtemény, a rendező-, súgó- és ügyelőpéldányok* sokasága, amelyek híven őrzik a színházi felhasználás nyomait, a világosítási utasításoktól a cenzorok „húzásaiig". E szövegkönyvgyűjtemény jó része a XVIII–XIX–XX. századból való. Szinte teljes – mondja büszkén Belitska-Scholtz Hedvig – a *Nemzeti Színház*, az *Opera*, a *Népszínház*, a *Thália* és a *Vígszínház* műsorkönyvtára.

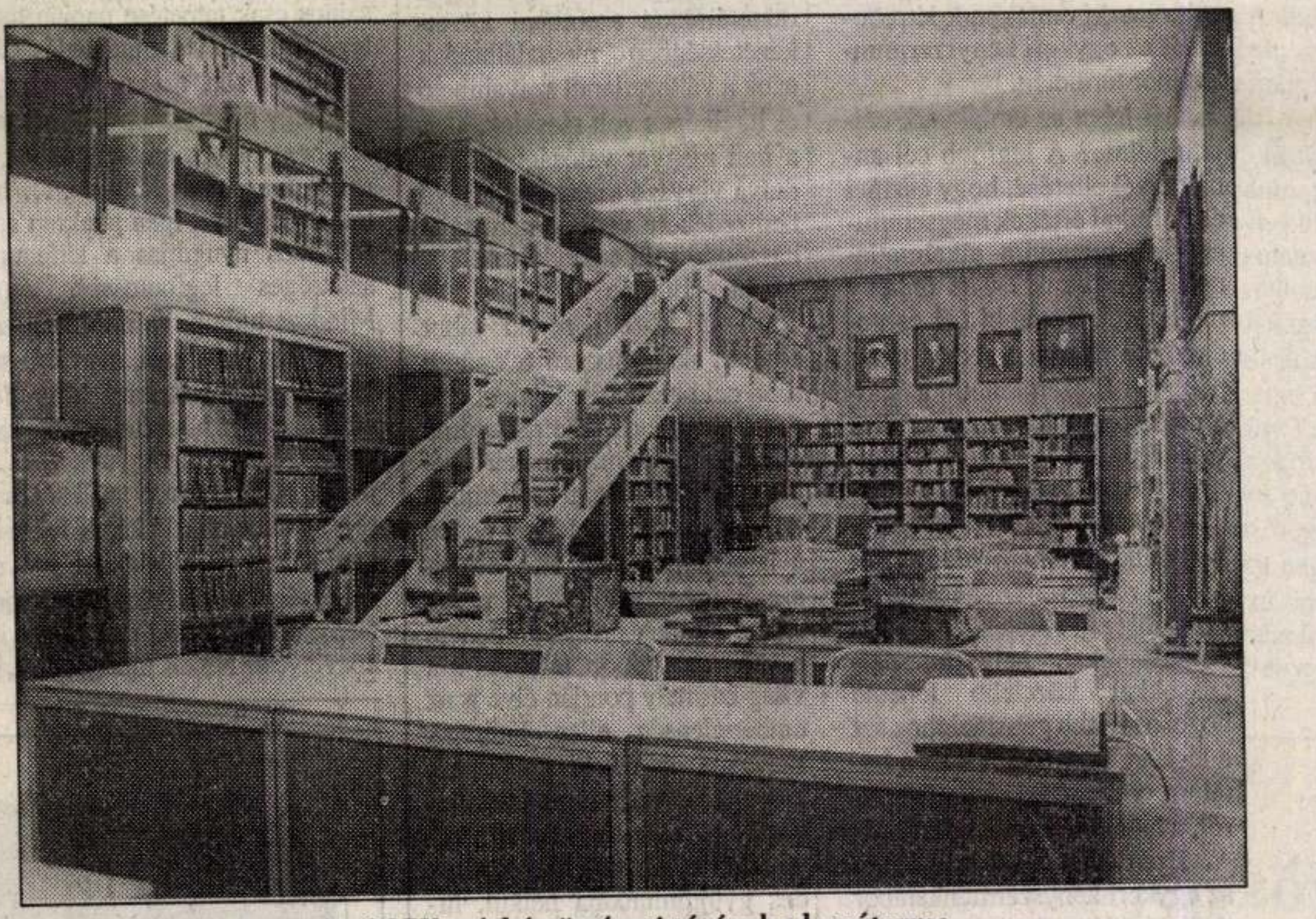

Az OSZK színháztörténeti tárának olvasóterme

Schertlin Péter felvétele

Az írásos forrásoknál is fontosabbak talán a színházművészeti látvány rekonstruálására szolgáló *képi dokumentumok*. A gyűjtemény ezen – mintegy *százötvenezer egységből álló – részlegének* a legrégebbi anyagai grafikák, metszetek, kőnyomtatványok, karikatúrák, szerep- és jelenetbeállítások ábrázolásai, jelmez- és díszlettervek. A múlt század közepéig úgyszólván csak ezeknek a lapoknak a segítségével lehet „visszamenni" a színháztörténeti múltba. Az 1850-es évektől azonban megjelenik a *fotó*, s a film meg a video feltalálásáig a fénykép az első számú eszköze a színházművészet képi rögzítésének. A színháztörténeti tár birtokában közel *százhúszezer fénykép* – köztük háromezer 1850 és 1880 között készült ritkaság – van. Értékes a szcenikai gyűjteményük is, a díszlet- és jelmeztervek együttese. Ezeknek a módszeres gyűjtése az ötvenes években kezdődött el. Legrégibb darabjuk 1762-ből való, antik romokkal „ékített" tájat ábrázol. A díszlettervet Girolamo *Le Bon* készítette a kismartoni kastélyszínház számára. A milánói származású Pietro *Travagliá*tól, az 1780-as évekből, nemcsak díszlet- és jelmeztervek jutottak a színháztörténeti tár birtokába, hanem típusdíszleteket tartalmazó vázlatkönyvei is. Ezek – mondja a színháztörténeti tár vezetője – híven idézik fel a korszak egyik legjelentősebb főúri színházának pompáját, és azt is, hogy *Haydn* – mert az ő operáihoz készültek főleg e díszlet- és jelmeztervek – *„nem csak zenészekben, énekesekben, színészekben, de tervezőkben is minőséget követelt"*.

Bármennyire szívesen időzünk is *Belitska-Scholtz* Hedvig kalauzolásával korábbi századok színháztörténeti dokumentumainál, arról is kíváncsian fogadjuk a tájékoztatást, miként őrzi meg e gyűjtemény századunk színházkultúráját, mit fogad be a színháztörténeti tár azoknak a művészeknek az alkotásaiból, akiket a nézőtérről mi is ismerhetünk. Páratlanul gazdag a gyűjtemény e téren is – halljuk. Nem csupán a „nagy öregek", *Oláh* Gusztáv, *Varga* Mátyás, *Márk* Tivadar művei találhatók meg a becses relikviák között, hanem a még aktív tervezőké – többek között *Mialkovszky* Erzsébet, *Vágó* Nelly, *Götz* Béla, *Fehér* Miklós munkái – is. Ezeket már 1980 óta Belitska-Scholtz Hedvig szerezte meg a gyűjtemény számára. Mert bármennyire is a színháztörténeti múlt szerelmese – legkedvesebb művének ma is a barokk, klasszicista és romantikus díszlettervekből rendezett, 1976-os soproni kiállítást tartja –, tudja, hogy intézetének a jelen dokumentálása is fontos feladata. A kitüntetése alkalmából intézményénél tett látogatás zárómondata is arról szól, a kortárs színházművészet iránti tisztelet kifejezéseként mindent megtesznek annak érdekében, hogy a nemzet könyvtárának színháztörténeti gyűjteményében az utókor felfedezhesse korunk művészeinek a munkáit.

L. G.

Déry Tibor-jutalom – írónak, költőnek, műfordítónak

A *Déry Tibor Alapítvány* kuratóriuma kimagasló irodalmi munkásságáért *Garaczi* László költőt, *Herceg* János (vajdasági) írót és *Petri* György költőt részesítette Déry-jutalomban. Ugyancsak e kitüntetésre érdemesítették a magyar nyelv ápolásában elért eredményeiért *Benkő* Samu Romániában élő művelődéstörténészt. A magyar irodalmi művek idegen nyelvre fordításában nyújtott kimagasló teljesítményéért Karol *Wlachovsky* szlovák műfordító kapta a díjat. A jutalmakat és az okleveleket *Réz* Pál, a kuratórium elnöke nyújtotta át a *Szerzői Jogvédő Hivatalban* tartott ünnepségen, Déry Tibor születésének centenáriumán.

A nyolcvanöt éves Herceg János egyike a kitüntetetteknek. Hogy mit jelent következetesnek lenni, a nehezebb utat választani, azt élete és munkássága példázza. Ötven évvel ezelőtt jegyezte el magát az irodalommal, és a műfordítást, újságírást is műveli. A húszas években kezdett el Magyarországon publikálni, 1938-ig élt és dolgozott Budapesten. Ekkor a *Dante Kiadó* szerkesztője volt, *Németh* Lászlóval kötött barátsága meghatározó gondolatkörében, tevékenységében. 1939-ben úgy határozott, hogy Bácskában dolgozik tovább. A kezdeti időkben Zomborban volt könyvtáros, majd szerkesztő, eközben több mint húsz irodalmi művet alkotott, verseskötetek, esszégyűjtemények, műfordítások fűződnek nevéhez. Ma is rendszeresen jelennek meg cikkei, esszéi a *Híd* című folyóiratban.

Ahogyan lánya, a Budapesten élő *Herceg* Zsófia mondja, az édesapja falusi emberek közé vágyott, Doroszlón él. Nevetve hozzáteszi: kutyája és a kerti virágok társaságában. Talán ettől olyan erős az életereje és munkakedve.

(kormos)

Recski emlékpark

Az új nemzedék históriai tisztánlátásáért

Recsk történelmünk részévé vált. De vajon – mint fogalom – beivódott-e a társadalmi tudatba úgy, mint az ötvenes évek megsemmisítő és haláltábora, mely még az akkori idők jogszabályai szerint is törvénytelen volt? Az ott történtek nem merülhetnek feledésbe.

Valószínűleg ehhez hasonló gondolatok foglalkoztathatták a Kaliforniában élő, ottani Recski Szövetség képviselőjét, *Sztáray* Zoltánt, midőn javasolta recski emlékpark létrehozását az egykori kényszermunkatábor területén.

Mi lehet az emlékpark célja, értelme? A legfőbb cél annak érzékeltetése, hogy eszmei és politikai értékek megsemmisítésére mennyire alkalmatlanok az erőszak és az önkény módszerei. További cél és pedagógiai feladat a recski tábor példáján át szemléltetni a *Sztálin (Rákosi)*-diktatúra meztelen valóságát, mi is volt az a bizonyos személyi kultusz, a félelem állandó légköre, az állampárt mindent átható diktatúrája.

Megfelelő irányítással, iskolai összejövetelekkel és kirándulásokkal, helyszíni előadásokkal közelebb lehetne hozni az ifjabb generációhoz azt a légkört, mely ízelítőt ad a hatalom visszaélési lehetőségeiről, a hatalom természetéről.

Ezen eszmei cél érdekében az egykori kényszermunkatábor területén létre kell hozni egy olyan emlékparkot, mely kifejezően illusztrálja a tábor egykori képét. Így például újból fel kell építeni egy kényszermunkások által lakott barakot teljes élethűségben, helyre kell állítani a körletbe vezető utakat, fel kell állítani egy vagy két őrtorony élethű mását, a tábor területén kiásott öt tó közül legalább kettőt rendbe kell hozni, meg kell tisztítani. További feladat az egyes lakó-, műhely- vagy ávóépületeket jelölő ismertetőtáblák felállítása stb. Az egykori ávós törzsépületet múzeummá átalakítva, itt kellene összegyűjteni a tábor történetét illusztráló képeket, dokumentumokat, valamint a fellelhető mindennapi használati tárgyakat.

Egy másik álláspont szerint nemcsak a recski kényszermunkatábor életét kellene bemutatni, hanem az 1956 előtti összes jelentősebb magyarországi internáltakat fogva tartó intézménynek is helyt kellene adni. Recsk annyiban foglal el teljesen külön helyet az összes letartóztatóintézetek között, amennyiben létszámában és összetételében is alig változott az idők folyamán, míg a többi mind létszámban, mind személyi vonatkozásban is fluktuált. Ezért is lenne ez a hely egyedül alkalmas a magyarországi gulág bemutatására.

Központi jelentősége ezzel csak még inkább jelentőssé válna. Az egyik leglényegesebb kérdés, hogy ki vagy mi lenne a gazdája ennek a nemzeti emlékparknak.

Megvan annak a történelmi kiegyezésnek a lehetősége, hogy mind külföldön, mind az itthoni – sajnos már egyre fogyatkozó számú – internáltaknak nevezett volt kényszermunkások elsősorban a történelmi tisztánlátás és tényszerűség okából a rövid távú napi politikai küzdelmek helyett a jövő nemzedékének szolgálatába állítsák tapasztalataikat.

Okos ember a múltjából tanul. Természetesnek kell vennünk, hogy mind szervezésben, mind anyagiakban, de főleg a diktatúrákkal szembeni következetességben megtalálhatóak azok a változatlanul szavahihető és hitelképes volt recskiek, akik a mai magyar valóságból kiindulva vigyázó szemeiket a jövő nemzedékére vetik, s nem saját haszonszerzésre gondolnak.

Itt, Európa közepén az 1950–53 közötti recski tábor eredeti, skanzenszerű felépítése több célú kell hogy legyen: először is a mindenféle diktatúrák elleni szimbólum. Annak a baráti-bajtársi, közösségi szellemnek a felelevenítése, amellyel éppen a legkülönbözőbb eszmerendszerű, ideológiai töltésű rabok szinte minden presszió ellenére e kegyetlen tábort túlélték, s a világ bármely pontján élve is az embertelenség ellen hallatják szavukat. A recski emlékpark megépítése, múzeummá való kialakítása elképzelhetetlen különböző volt rabok több évtizedes gyűjtőmunkája nélkül, hiszen úgy tűnik, az évi egy alkalommal Recsken összejövő koszorúzók csak az első lépcsőt jelentik a fiatal magyar demokrácia új, formálódó társadalmi és politikai kultúrájában. A társadalmi és nemzeti megbékélésre igen nagy szüksége van Magyarországnak. Természetesen az egyre csökkenő érdekvédelmi funkciójáról sem mondhat le a magyar Recski Szövetség, de ehhez el kellene végeznie a legalapvetőbb szembenézést az elmúlt négyévi tevékenységével, mondhatnám azt is, tévelygéseivel. Mindezek idegenek a keresztény nemzeti szellemiségtől is, melynek nevében a szövetséget pártpolitikai eszközzé tették. Mivel e jellege miatt a szövetség alkalmatlan a nemzeti emlékpark létrehozására, így egy mindenféle pártpolitikai elkötelezettségen kívüli testület felállítása elkerülhetetlen, minél szélesebb összefogásra van szükség.

E testület feladata lenne a nemzeti emlékpark megvalósításának anyagi, társadalmi és erkölcsi feltételeinek biztosítása, hivatalos, magán- és kormányzati törekvések koordinálása. Így méltó lehetne a magyar történelem e sötét éveinek olyan értelmű lezárása, mely egyaránt megvéd minket mindenféle történelmi amnéziától, az utánunk következő nemzedékeknek pedig segítene a mindenkori eligazodásban, a jó és rossz közötti választásban, az igazság és hazugság felismerésében, a demokratákra jellemző másság tiszteletében.

Benkő Zoltán
Budapest

Antall József hibái és erényei

A történelem majd igazságot szolgáltat

Kétségtelen, hogy az MDF-en belül, inkább csak zárt körben hallatszanak ma olyan kemény kritikák az előző kormány és *Antall* József működéséről, melyeket a *Magyar Nemzet*ben nemrég megjelent cikkében *Zimányi* Tibor most a nagy nyilvánosság elé tár. Írásának egyes állításaival szeretnék vitába szállni.

Igaz az, hogy a „churchilli drámai sikoly" nem hangzott el bemutatkozó beszédében, sem könyvalakban nem jelent meg, mint azt Zimányi Antallnak felrótta. A miniszterelnök azonban 1990. szeptemberi „elnémított nyilatkozatában", melyet sajnos csak temetése napján hallhattak a tévé nézői, mivel annak adását letiltották, többek között ezeket mondta: „Tudom azt, hogy mérhetetlen nehézségek, tudom azt, hogy súlyos anyagi gondok nehezednek a magyar családokra, … hogy nem tudja megvenni igen gyakran sok család, sok idős nyugdíjas a létfenntartásához szükséges legfontosabb árucikkeket. Mindezt tudjuk, és nem kell semmiféle erőszakos eszközzel, nem kell semmiféle különleges módszerrel közvetíteni hozzánk ezeket a híreszteléseket, ezeket a tényeket, tisztában vagyunk vele… Láthatjuk az NDK egykori területét, a mai egységes Németország keleti felét, hogy milyen súlyos problémákkal, milyen súlyos nehézségekkel küszködik, akkor, amikor Németország keleti fele eddig is élvezte közvetve az NSZK támogatását, sőt afféle lappangó, rejtett tagja volt bizonyos értelemben az európai Közös Piacnak. Mindenhol súlyos válságban vannak ezek az országok, nemcsak Magyarországon. Ilyen körülmények között nem mondhatunk mást, mint hogy ennek a válságnak, ennek a súlyos helyzetnek természetesen Magyarország is a részese. Ez az az örökség, amelyiket annyiszor emlegetnek, és amelyiknek az emlegetése sokak számára ma már ürügynek tűnik, sokan már nem szívesen hallják ezt az örökséget. Úgy gondolják, ne beszéljünk a múltról, beszéljünk a jelenről és a jövőről. De nem tudunk a jelenről beszélni, mert ez az örökség nem a múlt, ez az örökség a mi jelenünk, és sajnos ez a jelen határozza meg a jövő nehézségeit. El kell mondani, hogy Magyarország gazdasági struktúrája olyan elavult szerkezetet jelent, ami egyszerűen a huszadik század végén nem képes a világgal lépést tartani."

Ezután Antall József a kölcsönökből származó húszmilliárd dolláros adósságról beszélt, megjegyezve, hogy ebből a tényleges befektetés alig volt több, mint négymilliárd. Nem tudtuk ebből felépíteni közlekedési rendszerünket, a telefonhálózatot, iskolarendszerünket. „De arról is beszélhetnénk, hogy az elavult iparszerkezet, az elavult gépkocsipark kétszer, háromszor annyi energiát emészt fel, mint egy modern ipari országban. Mi tehát sokkal több energiát fogyasztunk, mint amennyit a megtermelt értékek alapján indokoltnak tekinthetünk. Ezt bárki ellenőrizheti, hogy mennyit fogyaszt egy nyugati kis kocsi és mennyit fogyaszt a magyar elöregedett autópark."

Ez bizony egy „drámai sikoly", mely után ismerteti, hogy az ország stabilitása megtartásának érdekében, ami a gazdaság átalakítása mellett egyik legfőbb célja, nem kér „több bizalmat az ország népétől, mint amennyit az elmúlt időszakban és a jövőre vonatkozóan megkaptunk a világ vezető országainak kormányaitól, annyit, amivel a vezető üzleti körök és a bankkörök biztatják Magyarországot, hogy kilábolhat ebből a válságból, sőt nyugodtan mondhatom, a legjobb eséllyel számolhat. Az út addig nehéz lesz, sok megpróbáltatás vár reánk, sok keserű óra is következhet, és az elszenvedett hátrányok miatt keserűséget fogunk érezni. De ennek ellenére igenis van kiút, és a kormány ennek érdekében dolgozik és mindent el fog követni".

Az SZDSZ-szel való paktumról még igen sokáig fognak vitázni. Érvek vannak pró és kontra. Utólag bizony könnyű érvelni. Antall MDF-en belüli helyzetének nehézségeit, melyek a nagykoalíció létesítése ellen szóltak, Zimányi is elismeri. Antall „arisztokratikus" hajlamának felemlegetése az ellenzék kedvenc leitmotívuma. De nem volt-e szükség ebben a helyzetben egy határozott, döntésre képes politikusra? Jobbak lesznek-e a jelenlegi miniszterelnök, hatalmas – de mit sem számító – médiatikus körítéssel ellátott, egyéni döntései? Lehetett-e igazán előre látni a paktum megkötésekor, mint azt most sokan mondják, az ellenzéknek az elkövetkező, még az ország érdekeit is semmibe vevő, elképesztő propagandahadjáratát és obstrukcióját?

Végül az igazságtétel elmulasztása, az is beleilleszthető ebbe a stabilitásra törekvő politikába. A nyugodt átalakulás érdekében elmaradt a várt nagy tisztogatás és leszámolás. A bukáshoz bizonyára ez is hozzájárult, arról azonban sokáig vitázhatunk még, hogy hiba volt-e ez vagy érdem.

Lehetne viszont még hosszan sorolni az Antall-kormány számos pozitív intézkedését, amit Zimányi, különben értékes és a jelenlegi hangulatot jól megvilágító cikkében, csak röviden, a rendszerváltoztatás megvalósításának elismerésével értékel. Antall Józsefnek, a fokozott és nyugodt átmenet miniszterelnökének, mint *Batthyány* Lajosnak is annak idején, igaz, más körülmények között, szintén meg kellett buknia. Sorsa megakadályozta abban, hogy bukását megérje. Lehet, hogy mint nagy elődjének, neki is csak hosszú idő múltán szolgáltat igazságot a történelem.

Merényi Róbert
Adony

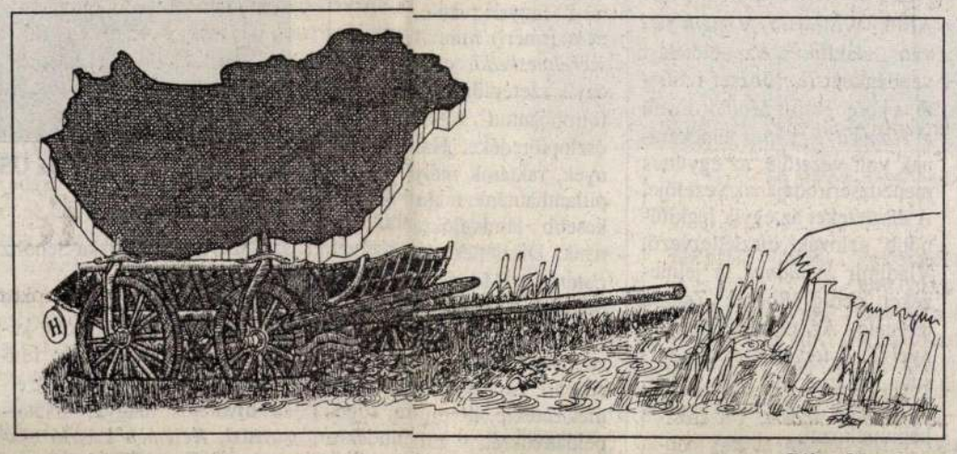

Fábry János rajza

„Jóhiszeműen visszamaradt" Marx-szobor

Hol a világnézeti semlegesség?

Amint a szeptember 14-ei *Magyar Nemzet*ből értesülhettünk, *Veress* József, a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem rektorhelyettese nyilatkozott a Közgazdaság-tudományi Egyetem aulájában gubbasztó (vagy talán inkább: trónoló?) Marx-szobor ügyében.

Nyilatkozatának furcsa gondolatmenetét lektálva úgy érzem, sok olvasótársam véle fogalmazom meg a következő mondatokb

„…az egyetem gazdasági igazgató vezetője nem engedte letakarni K. M. Jól tette" – írta a rektorhelyettes úr. I „Tudniillik 1989-ben sem engedte az egyetemvezetés, szerintem szintén helye

Csak emlékeztetésképpen jegyzem hogy 1989-ben még rendszerváltás előtt és az akkori egyetemvezetés vagy megse miatt nem engedte a letakarást, vag MSZMP-s kormány iránti lojalitásból. pedig vagy „vagányabb" volt '89-ben, „óriás paravánnal" eltakarta a szobrot, kor is, most is érezte az „idők szelének"

Röviden azt is mondhatnánk, hogy helyettes úr fent idézett indoklása szer ben még rendszerváltás előtt voltunk, m rendszervisszaváltás után.

Hogy a Budapesti Közgazdaság-tu Egyetem hallgatói és oktatói döntő többségükben milyen értékeket hordoznak, az majd az következő „embert próbáló" időben fog kiderülni, amikor is az ország „vezető ereje" nagyon is a marxizmus „értékeit fogja hordozni" valami ehhez hasonló feliratú zászló alatt: „*Marx* Károly tanai szerint előre a fejlett kapitalizmus (t. i.: piacgazdaság) felépítéséért".

Ilyen körülmények között valóban „nem kell magyarázni", hogy miért nincs az egyetem hallgatóinak és oktatóinak baja Marx szobrával.

Van azonban egy szempont, amelynek alapján jogosan „csíphetné a szemét" bármely oktatónak vagy hallgatónak az a „jogcím nélkül jóhiszeműen visszamaradó" Marx-szobor.

Ez a szempont pedig az a harsányan meghirdetett „világnézeti semlegesség", amely mind az államra, mind az állam által fenntartott oktatási intézményre nézve – állítólag – kötelező. Nos, a világnézeti semlegesség követelménye Marx Károly trónoló (vagy gubbasztó?) szobrával nem egyeztethető össze. Hacsak valaki be nem bizonyítja azt, hogy Marx tulajdonképpen nem is volt marxista. (Ami tulajdonképpen lehetséges. Azt mondják, becsületes, egyszersmind intelligens ember volt.)

Lápossy Tamás
Budapest

Mi lesz veled, '56?

A forradalom jelszóvá merevedett

Amikor *Hegedüs B.* András lakásán 1988 késő tavaszán harminchatan megalapítottuk a TIB-et, a bizottság tekintélye gyorsan nőtt, de tudtuk, hogy tömegbázisra nem támaszkodhat. Egy év sem telt el, amikor az akkori igazságügyi miniszterhelyettessel elkezdtük a későbbi temetés előkészítését tárgyalni. Ő mondta, hogy „…maguknak az igazságukon kívül semmi érvük nincs". Ez akkor elégnek bizonyult. A TIB nem kívánt tömegszervezet lenni. Az eredeti elképzelések egy erkölcsileg tiszta, politikailag csak a forradalom hagyományai iránt elkötelezett, szűkkörű képződmény vázát rajzolták fel.

Az elmúlt négy évben a hat-nyolc felé szerveződő '56-osok lehet, hogy többnek látszanak, de súlyuk, társadalmi elismertségük – sajnos – nem nőtt a tömeges (?) megjelenéssel. Az önálló, többféle irányzatot megjelenítő szervezetekhez való jog nem vitatható el, de egy-egy politikai csoportnak mindig a kívánt célnak megfelelő szervezeti formát kell keresni. Első lépésként el kell ismerni a többi szervezet létét, csak utána következhet a tárgyalás egy esetleges unióról.

Az állandó honfibús sóhajtozás helyett vegyük már tudomásul, hogy '56 ugyanúgy jelszóvá merevedett, mint 1848. Ki emlékszik az utóbbi száz évben olyan politikai érára, amelyik nem saját magát tekintette Petőfi és társai örökösének? A sokat emlegetett „pesti srácok" kisebbjei is elérték már a nyugdíjaskort, a társadalom kétharmadának nincs közvetlen élménye '56-ról.

Néhány következtetés: a forradalom, ha közelmúlt is – történelem. Amíg élünk, mondjuk el, amit tudunk, hogy minél több igazságmag maradjon. Eltemettük halottainkat, a parlament bocsánatot kért, ne számítsunk sokkal több megértésre. Volt ilyen-olyan kárpótlás. Sokan még meg sem kapták, amikor már elvették a jó ízét ennek is. (Hagyták, hogy felére értékelődjön, noha a legmagasabb – a leghosszabb büntetésért kapott – összeg sem volt elegendő egy szabad forgalmú garzonlakás megvásárlására.)

Ne higgyünk az önérdekből, önválasztott vezetőknek, és ne áldozzuk fel idegeinket egy szervezet vagy az „egység" oltárán! Ma nem jók '56 eszközei és módszerei, más célok és más körülmények vannak. Ma anakronizmus a „ruszkik, haza!". De ha kérdeznek, válaszoljunk. Van élményanyagunk.

Nem vagyok gyakorló vallásos, mégis egy ilyen idézettel fejezem be. Márk ev. 5. rész: „Ha egy helyen nem fogadnak be, és nem is hallgatnak rátok, még a port is verjétek le a lábatokról, kimenvén onnan." Életkorunkat tekintve rövidesen mindnyájan kimegyünk onnan. Várják már ki…

Erdélyi Tibor
egykor 18 évre ítélt nyugdíjas építész, a TIB alapító tagja

Hirdetmény

A Buda-Vár Szálloda és Vendéglátó Részvénytársaság (székhely: 1145 Bp. XIV., Varsó u. 31.) értesíti a részvényeseket, hogy rendkívüli közgyűlést tart

1994. november 22-én.

A közgyűlés helye és időpontja: Budaörs, Építők útja 2–4. III. emeleti tanácsterem, délelőtt 10 órakor.

Az igazgatóság közli, hogy a névre szóló részvények tulajdonosait a meghirdetett közgyűlésről külön meghívóval értesíti.

A közgyűlés napirendje:
1. A részvénytársaság igazgatóságában tagváltozás.
2. Egyebek, bejelentések.

A szavazás a közgyűlésen szavazójegyek felmutatásával történik. Szavazójegyeket a közgyűlés előtt fél órával adja ki az igazgatóság a szavazórészvények egyidejű letétbe helyezése ellenében. A közgyűlés akkor határozatképes, ha a részvényesek akár saját nevükben, akár meghatalmazottjuk útján a szavazásra jogosító részvények több mint háromnegyedét képviselik. Ha a szavazó részvényesek háromnegyede a fenti időpontban nem jelenik meg, vagy más ok miatt a közgyűlés nem tartható meg, a részvénytársaság második megismételt közgyűlést tart a fentiekkel azonos helyen és időpontban, **1994. november 28-án.**

Buda-Vár Szálloda és Vendéglátó Részvénytársaság igazgatósága

3480

…iéniai cikkeket gyártó amerikai vállalat, **Hyginett Kft. keres**

targoncavezetői jogosítvánnyal …endelkező szakképzett munkatársakat.

Személyes megbeszélésre Antal Juditnál lehet jelentkezni a 251-0233-as telefonszámon 10-13 óra között.

35

A Fővárosi és Pest Megyei Egészségbiztosítási Pénztár igazgatási osztályára

jogi, valamint igazgatásszervező szakképesítésű munkatársakat keres.

A munkakörök betöltésének feltétele:

jogtudományi egyetemen, illetve államigazgatási főiskolán szerzett diploma, valamint közigazgatási gyakorlat.

Jelentkezni személyesen önéletrajz benyújtásával a személyzeti csoportnál lehet.

Cím: 1430 Budapest VIII., Fiumei út 19/A I. em. 133.
Tel.: 210-1630/108-as mellék

3386

Belitz Leó

Sebesültszállitókocsi, olaj

Cs. Kir. sajtóhadiszállás kiáll. 1918. máj. O.M.K.T.

16 l.

BELITZKY JANOS, térképész, /1938/

ULBRICH könyve II.részében Burgenland és környező állam
mok községi térképei,legtöbb 1770 után.A koraiak méret
aranyai premetrikusak korból valók,a későbbiek legtöbb
je méterrendszerben készült és nagyrészük a bpesti Állam
amnyomda terméke.A térképek szerzoi többségükben magyar
rok,igy Belitzay Janos is. 289.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.sz. Szombathely

Bilke (Bereg m)

Gör. Kath. templom

l.

Lebereglelkészek

89, 90. l.

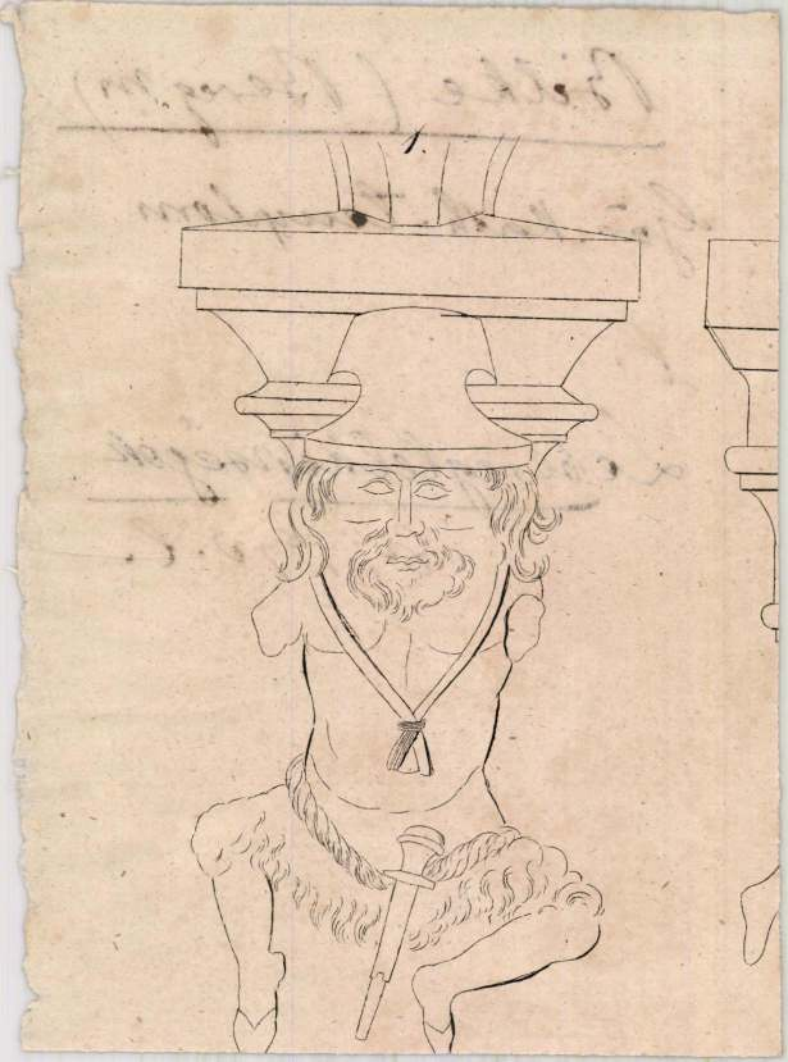

Belke Tivadar

(Tódor

† 1875. okt.

— Belke Tivadar, a keszthelyi magy. kir. gazdasági tanintézet főkertésze és tanára f. hó 9-én szélhüdés következtén hirtelen elhunyt 48 éves korában. —

Vas. Ujs. 1875

Szinyei: 669 l. M. Írók

I. k. 797. l.

Gulyás. M. írók.

II. 957. l.

FORMÁTUS EGYHÁZ
GYOMA

479-1938 elnöki szám

AGYSÁGOS DR. S Z E N T I V Á N Y I G Y U L A URNAK,

A Műemlékek Országos Bizottsága Titkárának

B U D A P E S T .

Hógyes Endre u.10.
Iparművészeti Muzeum.

Belkó András

hollóházi lakos 1839-ben a hollóházi kőedény-gyárban munkás.

S. Kota Győző: Hollóházi kerámia. Bp. 1961.
35.o.

1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

magirva

Bell Michel

ötvöslegény 1575

l. Magyarban

Korrespondenzblatt

1913 33-l.

megírva

Bell Mihály

alias Goldschmid

+ 1698.

Senator volt

Meggyesen

Halála évében

aedilis/épületekre

felügyelő volt u. o.

Bedeus

80. l

F I Z E T É S I

a VKM.28.690/1947.VII.sz. ala
VII.sz. alatt kiutalt minősit
séről.

Dr.Dercsényi Dezső.....1
Dr.Szentiványi Gyula.....1
Dr.Lux Kálmán.....1

Balla Beáta, festő, pedagógus

A Kőszegi művésztelepre harmincan érkeztek az idén amely a Pedagógusok Szakszervezete Közp. Vezetősége szervez. — Itt van például Balla Beáta, Budapestről, Pál Nagy Balázs, Nyíregyházáról, főiskolás.

Szakály Éva: A művésztelepen: pedagógusok ecsettel. Vas Népe, 1983. júl. 21.

BELLA DEMETER

BARNA GÁBOR: Bella Demeter fényképeiről.
=Alföld, 1987.7.sz. 94-96.p.

A központi hatalom épitkezése
A külföldi birtokosok épitkezé
tipus, a magyar főúri kastély.

J.L. von Hildebrandt, Dom
munkássága és hatása Magyarors

A megújuló egyházi épités
- püspöki és szerzetesi templo

Főpapi mecenások: Csáky L

A barokk térhóditása Erdé
kezések. A városok újjáépitése

Épitészek és kézmüvesek b
a hazai kömüvescéhek - hazai m

Az épületplasztika szerep
világi kőplasztika - a szabadt
- fogadalmi emlékek és tipusai
katafalkok stb. - a barokk dek

BELLA DEMETER

alföld

IRODALMI, MŰVELŐDÉSI ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

GÁL SÁNDOR
KOVÁCS ISTVÁN
PÁSKÁNDI GÉZA VERSEI

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT
KARINTHY FRIGYES:
FÜLÖP LÁSZLÓ
KUN ANDRÁS
NAGY SZ. PÉTER
TANULMÁNYAI

BAKÓ ENDRE
A HATVAN ÉVE ALAKULT
ADY TÁRSASÁGRÓL

TURCZEL LAJOS ÍRÁSA
SZABÓ DEZSŐRŐL

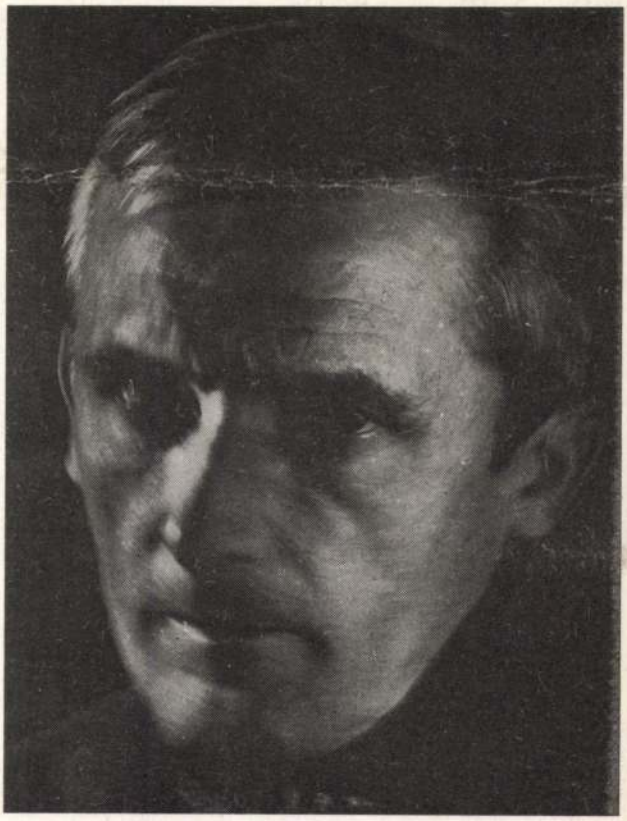

HARMINCNYOLCADIK ÉVFOLYAM 1987/7

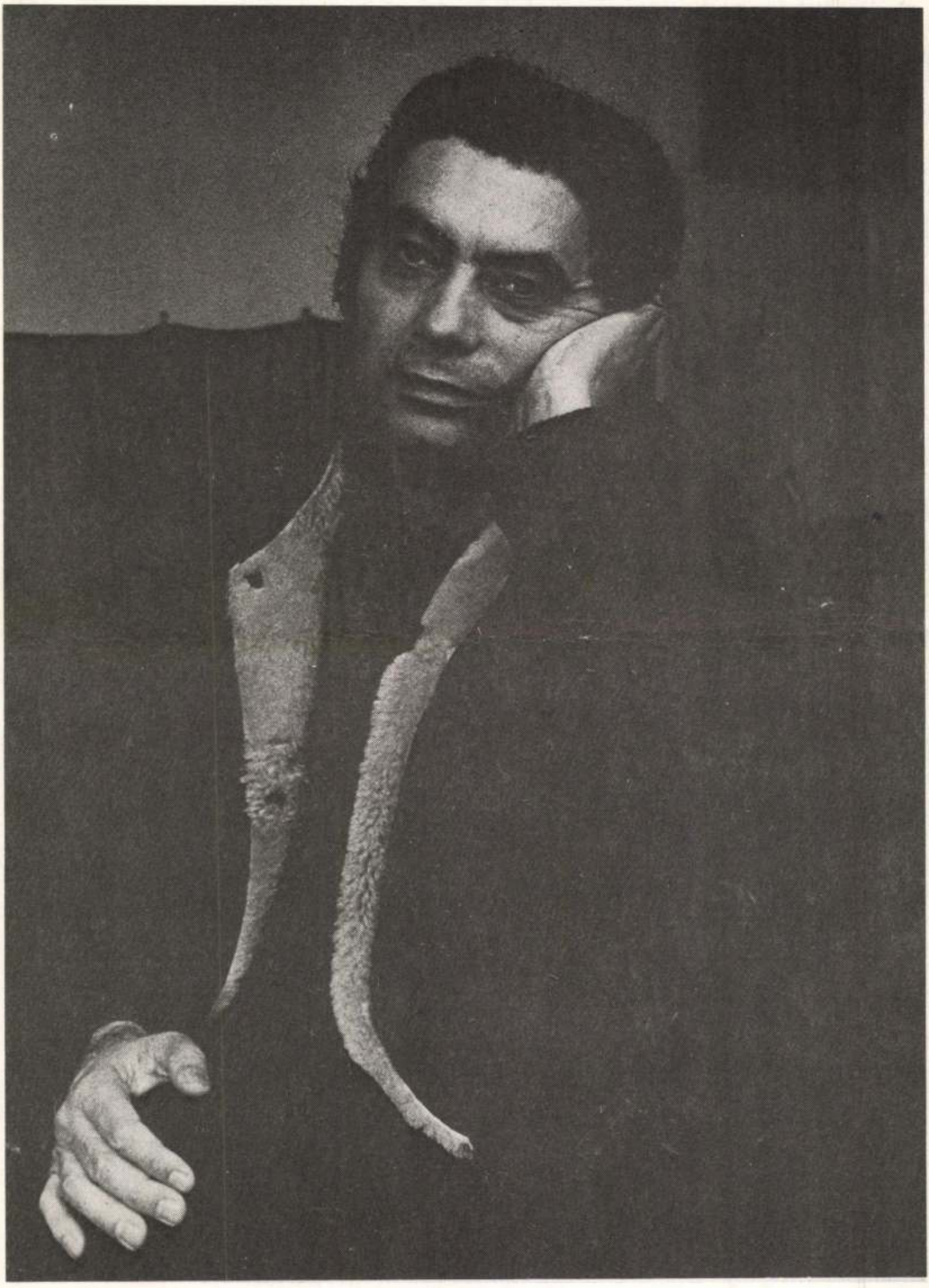

testek surrogó hajnala
menekülni és menekíteni
mit
miért
az enyészet égi habzása
a csúcsok alatt
láthatóan és közönyösen

egyetlen mozdulat
mindig hiányzik
a teljességhez

GÁL SÁNDOR

homokpart

a meglévő folytatása

mintha folyóban egy másik folyó

feltör és belésimul
az emlék
zuhogás a
homokpart előtt

az áldozat fölemelt fejjel
lépeget árnyékát követve
és színében elváltozik

távol hegykoszorú
csonkolt borókatörzsek
mint szétroncsolt orgonasípok

ezüstözön a hold-folyó
fénytörésében
fölmerül a táj
magányosan és névtelenül

idelent
titkolt árvaság
egyetlen ékszere

folyóban egy másik folyó

összesimúl a kettős vétek

távolság

a fölidézett pillanat
távolsága

ott a fák
fennsík-otthontalansága

didergő éjszaka

hó-világosság
a szem mélyén

A távolság örök karnyújtás
Hiábavaló utamon.

Egyedül maradtam Sebestyénnel.
S mely nyíl
az iránymutatóm?...

Szobor és akt

KOVÁCS ISTVÁN

Tűnődés

Szakad a hó, a havaseső. Tele csillogó ékszerteknőcökkel a puszpáng. Az ereszcsatorna szélén tábornoki fénycsík. Invalídusok egybecinezett marka gyűjti a tetőn csepp-folyósított csöndet. Az út mentén Zénón emlékműve –: tűzcsapjelző vörös nyíl száll az időtlen téren át – földközelben. Közülük vajon, akiket a három ponttal kiszögeztek, kiket ér? Az összeesküvő Levittu Károlyt, aki a varsói citadellában maga alá gyújtotta szalmazsákját? Mert félt, hogy a kínvallatás szóra bírja? Az elszántság bilincse, mint óriás sütőlapátot láncolta testéhez-lelkéhez a pricscset. A cella, a személyes lángolástól tüzeskemence, akárhogyis, még emberi. Ormába 1842-őt írtak. Vagy May János honvédalezredest, aki ugyanezt tíz évvel később tette Bécsben? Ők az igazán modernek. Nevesen megelőzték korukat. Kivilágított koponyájukba belehányva századunk összes égetéses praktikái.

Szakad a hó, a havaseső. Beleoldja a földbe a mocskot, a kényelmesen kiokádott emberi bűnt. Hogy holtunkban se tudjunk megtérni... A rózsabokrokról mintha leperzselődött volna minden évszak... Megint megfeledkeztem a neved napjáról. Ne haragudj... Fönnebb egy sovány fenyő, de tartása határozott... Ferenczy Béni Petőfije – hisz március van... és határtalan... A mi is?...

Végül

A felhő mennyei vakondtúrás,
És bukott angyal a vakond.
Körkörös függőlegességben
Spirális időzavarom.

E visszája-nincs ég színében
A csillag csak akupunktúrás
Kezelés nyoma a Mindenségen...
Hogy tájékozódhatom?

Gyermekeink fényévnyire
Fürdőhöz joghoz ingyen bérlet
Anyáink öregotthonok
csöndjében emléket cserélnek

Kéne tán gondolkodni is
de állásfoglalások esnek
s a Radeberger-hab mögött
szívünk is pocakot eresztett

BÉNYEI JÓZSEF

Legendaromboló

A megpenészedett úrasztali terítő
nyíratlan jázminbokrokon levegőzik
nekem csak savanyú bort adott
a feltámadási úrvacsoraosztás
s nem jutott nagyanyám kenyeréből
nem visz lépcső a nagyharanghoz
kötelén tehenet húznak vásárokra

Legendaromboló korban élek
krajcárkuporgató időben
házunk elől a faragott kispadokat
messzesodorta valami vásári szél
csak az öregek köszönnek az idegennek
kalapot billent a jóakarat
a tisztesség tetszhalottat játszik
a bedeszkázott ablakok mögött

Kocsim port ver a kövesúton
csaholnak benne az emlékeim
s elmaradnak lihegve félve
Tárva fogad a temetőkapu
aszottan a fehér árvácska virágok

Berogy lassan a sír ledől a fejfa
nevemen tarack tobzódik
akácfa áll fekete pappalástban
ága reszket áldozik alkonyatnak
mormol az éjszaka elnyújtott zsoltárt
tudom a lányom megkeres itt is
s gyűjtögeti a csillagvert éjszakákból
gyermekkorom harangzúgásos legendáit

Pocakok

Jut minden este vacsora
reggelire is szalonna sonka
és nagyestélyit burkolunk
elhízott kopott asszonyokra

Alszunk az ünnepségeken
de nem mindegy hányadik sorban
Halász-vadászó dáridó
tejjel-mézzel hetente csorran

azzal a szintúgy jó szándékú, de sommás megállapításával, miszerint „Nem az a költő ő, akit harsányan felfedezünk, mert esztétikai élményt és megrendülést egyszerre adna." Harsány felfedezésre persze Karinthy lírájának sincs szüksége, még a centenárium alkalmából sem, s arra is a modern magyar vers búvárlóinak és értő kedvelőinek van szükségük, hogy egyre teljesebben megismerjék a legegészebb Karinthy-verseknek esztétikai élményt és megrendülést nagyon is egyszerre adó titkát.

A természet és az idő

BAKÓ ENDRE

Viták és válsághelyzetek a debreceni Ady Társaságban

Hatvan éve, 1927 nyarán szervezte meg egy fiatal tanárokból és hírlapírókból álló csoport Debrecenben az Ady Társaságot. Tegyük hozzá rögtön, nem ez volt az első Ady nevét viselő irodalmi társaság az országban, hanem a nagyváradi, amelyet 1919 februárjában, közvetlenül a költő halála után alapítottak, és áprilisban már el is némította a román megszállás. A debreceni Ady Társaság nem az Ady-asztaltársaságból sarjadt ki, bár éppenséggel kinőhetett volna abból is, de míg annak Benyovszky Pál volt a spiritus rectora, ennek dr. Schlotter Ferenc ügyvéd. Kezdeményező szerepe távolról sem ismeretlen, Kardos Pál is megemlékezett róla az Ady Társaságról szóló alapvető tanulmányában, Kardos László pedig egy interjúban állított szép emléket az irodalomkedvelő ügyvédnek – „. . . a szervező gondolat nem a mi szűkebb baráti körünkből származott. Schlotter Ferenc ügyvéd fogalmazta meg először" –, aki az alapítás után háttérbe vonult, majd rövidesen meghalt.

A társaság eseménytörténetének módszeres felidézése felesleges munka lenne, ezt Kardos Pál a Vándortűz (1947) számára fogalmazott tanulmányában *(A debreceni Ady Társaság húszéves története)* kiválóan elvégezte, s hasznos kalauz – minden fogyatékossága ellenére – Juhász Izabella vállalkozása *(A debreceni Ady Társaság bibliográfiája 1927–1951)*. Helyénvalóbbnak tűnik felidézni a társaság történetének néhány kritikus helyzetét, pillanatát.

Az első említésre méltó mozzanat a társaság programja, amelyet közismerten erősen megkésve hagyott jóvá a Belügyminisztérium. A késlekedés már-már a társaság első nagy rendezvényének, az 1927. november végére tervezett Ady-ünnepnek a megrendezését is veszélyeztette, olyannyira, hogy a vezetők felkészültek arra is, hogy magánosokként fogják a rendezvényt nyélbe ütni. A program ismeretében úgy vélekedünk, hogy a szokásos hivatali bürokrácia esete forog fenn: az Ady Társaság programja ugyanis feltűnően mentes mindenféle ideológiai célzástól, elkötelezettségtől a 24. paragrafus kivételével. Ez deklarálja, hogy kizárandó az a tag, „aki vallás- vagy hazaellenes magatartást tanúsít, avagy ilyen irányú mozgalmakban cselekvő részt vesz". A társaság tehát valláserkölcsi alapon állt, akárcsak a korszak legtöbb egyesülete.

Mégis, az Ady Társaság haladó irodalmi egyesület volt, tömörítette a város progresszív szellemeit, Debrecenbe hozta a Nyugat íróit, valósággal megszervezte a népi írók arcvonalát, mert tudatosította bennük közös hivatásukat, az összetartozás távlatait. Németh László írta: „Debrecen volt az a hely, ahol a fiatal irodalom komolyan vehette magát." A társaság erjesztő hatása tehát túlhaladt a

megvitatásához, egy – remélhetőleg előrevivő – eszmecseréhez. A megvalósultnál szélesebb körű, a mélyebb felfogásbeli ellentéteket is nyíltan szembesítő, az eltérő érveléseket összemérő vitát képzeltünk és terveztünk. Olyan eszmecserét, amelyben megszólalnak azok a különböző nézetek, értelmezések és értékelések, amelyek nem csupán „szavazatot" képviselnek, hanem komoly elemzésekre, az elérhető tényanyag lehetőleg minél teljesebb figyelembe vételére alapozódnak. Szerkesztői szándékunk és törekvéseink jellemzésére (is) közöljük a fenti levélváltást.

A megjelent hozzászólásokért köszönetet kell mondanunk szerzőiknek, szerzőinknek, hozzájárultak a Király által kifejtett gondolatok gazdagításához, részbeni vitatásával pedig a további együttgondolkodás vagy vita lehetőségeit jelezték.

Mégis azt kellett tapasztalnunk, hogy a tisztázó szándékú, a ma időszerű szembesülést kereső eszmecsere nem bontakozott ki igazán, részeredményeket hozott. Sokan nem találták alkalmasnak az időt a témában benne rejlő mélyebb kihívások fölvállalására. Voltak, akik eleve elhárították felkérésünket a hozzászólásra, mások vállalták ugyan, de – végül is, sajnos – nem kaptuk meg a kéziratukat. A vita így nem mélyülhetett el a remélt mértékig. Az igazsághoz tartozik azonban, hogy kaptunk viszont – ahogy az lenni szokott és természetes is – néhány ún. spontán hozzászólást, amelyek közlésére nem vállalkoztunk. Egyáltalán nem azért, mert szerzőik nem szerepeltek a mi tervezett személyi listánkon, hanem mert dolgozataikban és idézetgyűjteményeikben az egyoldalú apológia álláspontjára helyezkedtek, a Szabó Dezső-életmű sokszálú eszmei szerkezetéből részelemeket hangsúlyoztak az általánosítás igényével, eltévedve a rész és egész viszonyrendszerében. Nyilvánvaló, hogy ezzel a módszerrel az „ellen-apológiák" számos változata is könnyedén előállítható. Véleményünk szerint a vita ilyen irányba terelődése eltért volna a tisztázó szándéktól, a tudományos tárgyilagosság igényétől, a Szabó Dezső-kérdés felelős továbbgondolásától, attól a céltól, melyet szerkesztőségünk az eszmecsere elé kitűzött. Veszélyeztette volna az ügyben való valamit is elérés esélyét.

Ilyen körülmények között tudomásul kell vennünk, hogy a Király István tanulmányával kezdeményezett gondolatcsere annyi eredményt hozott, amennyit figyelmes olvasóink tapasztalhattak, tapasztalhatnak. Következő számunkban közöljük a bevezető tanulmány szerzőjének válaszát a hozzászólásokra.

J. B.

Önarckép

kritika

Kalász Márton: Téli bárány

A családregény mindig jó alkalmat teremtett az íróknak társadalmi folyamatok, változások ábrázolására. A modern irodalom ehhez hozzátett valamit, a nézőpontváltást. Ez a kezdetben filmszerűnek ható eszköz jó lehetőséget adott párhuzamos családregény írásához. A *Téli bárány*ban ezt látjuk. Két német anyanyelvű família, Messék és Probsték története a regény. Története, mondom, holott lehetett volna lélekrajzot is írnom, hiszen az események krónikája Mess András belső világán keresztül átszűrve olvasható. S ez nem csupán azt jelentette, hogy Kalász élt a nézőpontváltás eszközével, azzal együtt írói bravúrt hajtott végre; a középső Mess fiú *szubjektív* kitárulkorása mellett a Probst családról *objektív* távolságtartással szólt. Vallomásos és elbeszélő fejezetek váltogatják egymást, harmonizálva az anyag kínálta ritmussal. Tegyük hozzá – még az írói feldolgozásmódnál maradva –, hogy szegény (Messék) és tehetősebb, gazdagabb famíliák életébe kapunk bepillantást. Ez ugyancsak dicséretes megoldás, mert ezáltal ugyanannak a jelenségnek két arca mutatható meg.

Arról se feledkezzünk meg, hogy a két család életmódjában is van különbség. Messék a szőlőhegyen laktak, dolgoztak, éltek, Probsték a faluban. A természet erőivel, a földdel folytattak küzdelmet, de a szegényebb família mégis közvetlenebb kapcsolatban a jelenségekkel. Kalász kimondatlanul is olyan eszményt közvetít ezzel, ami a mai ember létezése szempontjából döntő fontosságú. Az időjáráshoz és a munkához alkalmazkodó életritmus ábrázolását Messék életében néha lírai elemek színezik. Probst is áhítatos tisztelettel bánt állatokkal, fákkal: „Nyugodt volt, amilyen hús-vér sohase, de formájában, belül, csupa sejtelem elevenkedett. Arányos koronája, úgy érződött, most is inkább lappang, mint várakozik, hogy egyszer csak az arra járóra leszóljon. Talán emberi hangon." A középső Mess fiú a természet megfigyelése közben töltődött fel olyan élményekkel, amik később meghatározó módon szóltak bele életútjába.

A középpontban a nemzetiségi lét nehézségei, gondjai, feloldást megérő ellentmondásai állnak. Nagyjából húsz év viharos történéseivel a háttérben. A tablón feltűnnek magyarok és horvátok is, de a meghatározó a német, pontosabban: *sváb identitás kibontása*. Példák sorozatát lehetne idézni a regényből, hogy mennyire zárt közösségben éltek, miként őrizték szokásaikat és nyelvüket. A lakodalmi szokások, az öltözködés már-már néprajzi pontosságú leírása mellett azok a mondatok igazán érdekesek, amelyekben a sváb tudat nyilatkozik meg. Mess mondta (volna) idősebb fiának, hogy aki sváb, csak munkája által teremthet becsületet (megbecsülést) önmagának; dolgoznia kell, s mindig valamivel jobban, mint másoknak. Ez világlott ki abból a parancsolatból is, ami a kétszáz év előtti betelepítés időszakából hagyományozódott: hogy az új haza földje csak kemény munkájával adja meg a mindennapi kenyeret! Ezzel nem is volt gond hosszú ideig. Akkor borult fel az egyensúlyi helyzet, amikor – az akkori magyar kormány engedélyével – németek kezdték járni a vidéket, hogy a Volksbundba és az SS-be szervezzenek. A harmincas években – kitűnően érzékelteti a *Téli bárány* – az identitástudat *megzavarodott*. Ez itt Magyarország – hallották –, ugyanakkor a birodalmi csábítás, nyomás egyre erősebb lett. Választani kellett, s ez a döntés később szinte vonzotta a bánatot. A választás kényszeréről és útjáról a Probst család által kap képet az olvasó. A fiatalabb fiú, Franz az első pillantásra könnyebbnek tűnő vonalon indult el a Harmadik Birodalomba, de

Füst Milán esztétikájának sarkköve, hogy a szép nem érdektelen tetszés. Szembeszáll a kanti elmélettel, túllép rajta, már a korai romantika talajára. A szép, ha gyönyörködtet, boldog lesz tőle a szív. Eszménye az etikus szépség. Jóságnak és szépségnek nincsen elválasztó mezsgyéje. A művészet határtalan. Ez már Shaftesbury enthuziazmusához áll közel. A megrendülés, a tragikum a művészet legfőbb anyaga, és persze a humor, amely érzelmekre hat. Mindkettő „elsőrendű művészi princípium". Nem így a gúny, a komikum. Velük szemben tartózkodó, nem veszi a „grand art" körébe. Swift, Molière nem a szívre hat. Bennük az ész beszél, nem az indulat, még kevésbé a vízió.

Ezt az élményközpontú, szubjektív művészetfelfogást érezzük néhány kritikájában is. Így látta ő meg fiatal kortársai bontakozó tehetségét: Gelléri Andor Endre villódzó, álomból-valóságból szőtt realizmusát s a *Medvetánc* József Attilájának rendkívüli tehetségét. Csupa jóindulattal idézi hibátlan képeit, de megrója túl könnyű játékosságát, parodizáló hajlamát, homályos asszociációit, alantas jelzőit. Nyilván, akinél a melegség már-már esztétikai érték, úgy találja, hogy József Attila szépségében „hideg van". Ötletnek érzi, és hidegnek a *Mama* záróképét. Azáltal, hogy „kékítőt old az ég vizében" – feláldozza az anyát. Úgy tetszik, indulatot várna, és tüzet. Áhítat helyett megrendülést. No de a Füst Milán elmélete nem szentencia, dinamikus alkotó én párlata inkább, amelyben azért a reveláció és a tudati elemek végső soron szépen összeférnek. *(Magvető)*

KISS TAMÁS

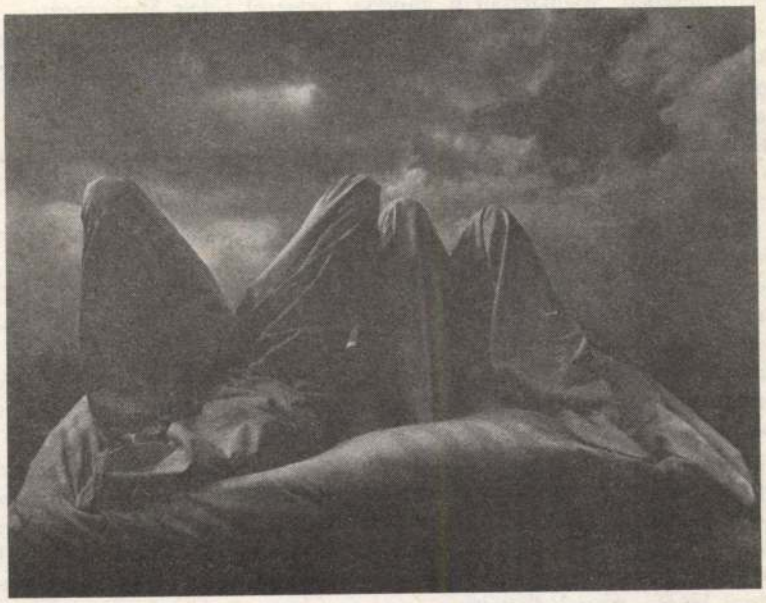

Pár

Egész galériáját jeleníti meg találó, izgalmas alakmegidéző módszerével. Itt látjuk Osvát Ernőt, aki szuggesztív vonzásával és tirannikus hajlamával keresi a tehetségeket: papos ember, aki az élet szépségét szolgálja. A fiatal Babitsot, a szerzetest, aki hallatlanul tiszta, ugyanakkor gyanakvó magányában csak szentségével törődik. Kosztolányit, a „bájos embert", aki ugyanakkor rejtélyes, bonyolult lélek, mindene az írás. Somlyó Zoltánt, aki egyetlen rímet keres, s aki együtt dob ki magából silányságot és csodát. Karinthyt, az ötlet, a siker emberét, aki naprakész írásaiban nem mindig mélyíti ötletét gondolattá. Kaffka Margitban az ambíciót tiszteli, a folyton újjászületni készülőt, aki elégett korán az állandó éber jelenlétben. Krúdyban az egész nagyságot, a könnyed, félig alvó alkotót és a démonian látó embert. Tóth Árpádban egy csendes, zárkózó literátort idéz, akinek barna tekintetéből hűség, ám olykor debreceni hetykeség csap ki, Nadányi Zoltánban a titokzatos embert, aki valami olyat is tud, amit nem tud senki más; hogy az emberi boldogság két princípiuma a női szépség és a felkelő nap.

Felidézi a kortársak közül a tragikus sorsú Nagy Balogh Jánost, a legszelídebb magyar festőgéniuszt, aki nem keze ügyességével, hanem lelkével rajzolt csodákat, és Rácz Aladárt, aki egy korcs hangszerből angyali zenét csinált, mert önmagát adta hozzá. Az ő cimbalmából csillagok zenéltek. Más zenei élményéről is a közvetlen jelenlét felidéző varázsával emlékezik: egy-egy Toscanini-, Casals-, Sauer-hangversenyről például, vagy mint régi koncertkedvelő Yehudi Menuhin vagy a magyar Pártos István elbűvölő hegedűjátékáról. Az emlékezések élmények és látomások gazdag forrásvidékét járják be. Ugyanígy a tanulmányok és kritikai észrevételei, jegyzetei mind egy nagy író, töprengő művész műhelyébe engednek bepillantani. Hisz legtöbbet önmagáról vall bennük. És mily közvetlenséggel, a stílus hallatlan áttetszőségével, játékosságával. Tanulmányaiban is ott a beszélő ember. Mintha nem is írna, „lélegzetekre" komponál, s ezzel az előadás az elbeszélés valami vitára ingerlő műfaji vegyületét teremti meg. Úgy ír, hogy halljuk is, anekdotázik, felkacag, leveri szivarja hamuját. Egy helyen azt mondja, hogy Anna már elálló fülei miatt se szereti Karenint. – De én igen – teszi hozzá Tolsztoj-elemzésében. Meglátásait a művészi hatásról főleg Shakespeare-, Tolsztoj-, Dickens-élményeiben mondja el, de sok mondanivalója van az új művészetről a szimbolista Maeterlinck, a szecessziós Altenberg, Istrati, Haukland egy-egy művével kapcsolatban. Az elragadtatás és a meglepően éles kritikai meglátás, a szubjektivitás hangnemében. Tolsztojban a legreálisabb próza röntgenlátású lángelméjét csodálja, de elítéli, hogy olykor nem érti a hanyag, feledékeny Shakespeare költői csodáit, mindenek felett álló művészetét. Csak könnyekkel tud adózni a gyermekkori dickensi rejtélyre. Füst Milán a nagy szívjóságra éppoly érzékenyen reagál, mint a művészi tökélyre. Mert ami meghat, ha nem művészi érték is, mégis annak hatását növeli. Az egész mű hatásában él, de rajong a páratlanul szép részletekért, az elrajzolt alakokat is felejti, ha valahonnét a szív melege süt fel. Lelkesedik egyetlen jelenetért, sőt egy-egy sorért is. „Órákon át elnézném", vagy „napokon át elhallgatnám", kiált fel olykor a mű hatása és befogadása közepette.

Nála a sírva fakadás sem ritka jelenség mint az esztétikum magas hatásfoka: bőven hullat könnyet egy benső látomásra. Közepes munkát tüntet ki a kor remekeként egy-egy jelenetéért. Azonnal elkomorul viszont, ha – akár kitűnő részletek mellett is – észrevesz valami szándékosságot. A szándék, az akarat a mű gyilkosa. Tiszteli a tradíciókat, magáéban egyesíti a széptan nagy hagyományait Arisztotelésztől a romantikus szépségeszményen át Crocéig, de saját korától az újat várja. A tradíciótlant, az őstermészetit, a különöst, az intuíciót, az ihletettet. A művész láttasson, ne kijelentsen, a hallucináció és reveláció a szép, nem az absztrakció. Ha a valóság lényegét meg akarjuk közelíteni, ki kell lépni belőle, meg kell változtatni, hogy igazat szóljunk. Indulat, vízió: ez a művészet eleme; túlzás nélkül nincs művészet.

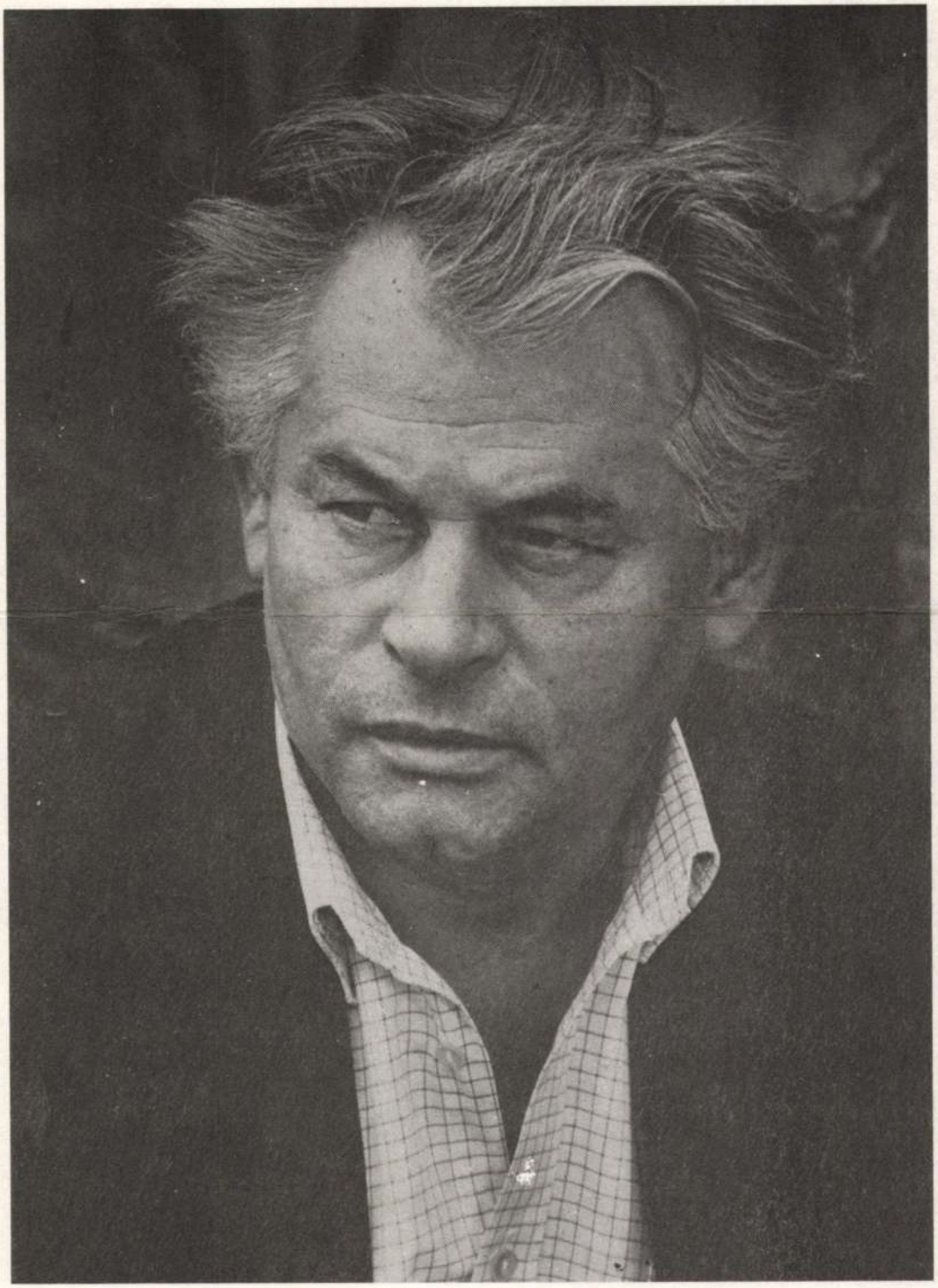

alföld

16 forint

FÁBIÁN LÁSZLÓ

Legyen meg a te akaratod

Balla Demeter kiállítása a Fotóművészeti Galériában

Fölszabadult korban élünk voltaképpen inkább csak szabados, semmint szabad életet, igen gyakran azt sem vesszük észre, mennyi tabu nyűgöz bennünket, illetőleg, hogy tabunak számít olykor a tabukról beszélni is. Természetesen minden kor, minden társadalom, sőt, minden kisebb vagy nagyobb közösség állít tabukat, hiszen létezhetnek olyan tiltások — és ez a tabu lényege —, amelyeket nem lehet, nem érdemes megmagyarázni; esetenként amiatt sem, mert még elvesztenék tabu jellegüket. A tabuk egy része átmeneti jellegű, pillanatnyi érdekcsoportok működtetik őket (lásd: politikai tabuk, a vezér vagy a párt érinthetetlensége, vallási tabuk, a hierarchia megkérdőjelezése stb.), vannak azonban olyanok is, amelyek valamiképpen összefüggenek a létezés mélyebb értelmével, alkalmasint érdekvédelmével, végső eredőjükben az emberi lét méltó fönntartásával. Ebbe az utóbbi kategóriába tartoznak a szexuális tabuk is, amelyek ilyen vagy olyan döntögetése majd minden kornak látványos függetlenségi nyilatkozata.

Korunkra bizonyos érzelemellenesség jellemző, részint, hogy általa hangsúlyozódjék a ráció hőn óhajtott fölénye, részint pedig éppen ellenkezőleg: kifejezendő az irracionalizmus vitathatatlan térnyerését. A szexuális tabuk egy része — miközben általános érvényével a fajfönntartáson dolgozott — az ember bensőséges érzelmi életét védelmezte, óva a kíváncsiság, az illetéktelen behatolás ellen. Érhető és magyarázható, hogy a divatos érzelemellenesség jó terepre talált lerombolásukban, ha egyszer az volt a célja, hogy romantikus (értsd: nevetséges) kacatnak minősítse az érzelmi folyamatokat. Mi több, az ún. szocialista gondolat jelentkezési szisztémáiban mindenkor gyanús individualizmusként aposztrofálódott az emóció, mind a korai utópiák „szaporító üzemei", mind a promiszkuus szabadszerelemre apelláló ultraista szélsőségek megvetőleg nyilatkoztak róla. És csak később, amikor az egyes szocialista rendszerek keresték a maguk puritán államvallását, csupán akkor bukkant föl a szemérmes monogámia, mint a legzártabb érzelmi élet kápolnája. Mindez, persze, jószerivel csak a voluntarizmus szintjén (ahogyan sok minden egyéb), mert a világot a másik oldalról viszont az érzelmi exhibicionizmus vagy a lélektelen pornográfia árasztotta el (az előbbi bizonyos progresszív mozgalmakat intonálva — „szeretkezz és ne háborúzz" —, az utóbbi meg a profithajszába züllesztve az ember biologikumát).

Tagadhatatlan, hogy a legutóbbi években már rá is kényszerült a világ a tabuk szinte teljes lebontására. A középkori járványok riasztó fenyegetésével jelentkező AIDS — éppen mert többnyire szexuális érintkezés útján terjed — egyenesen rákényszerítette az emberiségre azt a fajta fölvilágosítást, amely eddig a legtávolabb jutott a megnevezésekben, ugyanakkor azonban azt is meg kell mondanunk, egyúttal szorosabb állandó partnerkapcsolatokra is késztet. A tény azonban tény marad: az ember biologikumában mindinkább a szemlélődés, a vizsgálat tárgyaként idegenedik el önmagától.

A veszteség, sajnos, egyelőre beláthatatlan; csak annyi a bizonyos, hogy vesztésre állunk. Az emóció és a ráció egyensúlyának bármiféle megbomlása diszharmóniákat szülhet, ha pedig a lehetőség adott, akkor ezek a diszharmóniák létre is jönnek. A túlsúlyba került ráció gyakorta vezet az elvakult gőghöz, az érzelmi túltelítettség az aszociális túlérzékenységhez, netán szibaritasághoz. S a megbolydult egyensúlyban már-már magát az emóciót vagy a rációt hibáztatjuk.

Különös szépségű belső ellentmondása a művészetnek, hogy míg indíttatásában elsődlegesen racionális, az ábrázolás, a bemutatás témájaképpen rendre érzelmi jelenségeket választ, sőt, az elemzés plasztikussá tételére ugyancsak emocionális eszközökkel él. Természetes léteztek/léteznek olyan intellektualizáló tendenciák, amelyek mindennek eliminálására törekednek, nyomukban azonban újra meg újra buzgárként törnek föl az indulatok, hogy a „látomás és indulat" esztétikájának mindenkor untalan érvényt szerezzenek. Az elmondottak azonban korántsem jelentik azt, hogy a művészet ne riadozott volna a tabuktól, vagy hogy ne próbált volna ismételten beléjük kötni. A reneszánsz irodalma szókimondóbb volt a bujaságban, mint a képzőművészet, de a korabarokk mármár leköröz te az irodalmat, a tánc pedig (a hozzá kapcsolódó zenével) úgyszólván minden korban az érzékiség megnyilatkozásának tetszett. Az igazi voyeur szellem azonban a fotográfia és film elterjedésével uralkodott el, mintha ezeket a technikai eszközöket a megnevezhetetlen múzsa is eleve a kíváncsiskodásra szánta volna. És éppen azáltal, hogy majdhogynem tökélyes valóságillúziót képesek nyújtani. Azaz, voltaképpen még a kulcslyuk izgalmát is.

Az emberi test tabuja meglehetősen hamar föloldódott mind a fényképezés, mind pedig a filmezés előtt. Más kérdés az, hogy az egyik is, a másik is mennyire visszaél ezzel a szabadságával, menynyire olcsón árusítja ki ezt a lehetőségét. Ugyanakkor a szeretkezés, a nemi aktus ábrázolása hangsúlyosabban van jelen az újabbkori filmművészetben; jószerivel el sem képzelhető „modern" film szex-jelenet (vagy azok sora) nélkül. Ez a fajta szexualitás a filmben „eladható" az ábrázolás eszközeképpen, azaz mint egy folyamat része. A fényképezésben azonban nyomban öncélúvá válik (rendkívül nehéz a naturalizmus megkerülése), emiatt jobbadán csak az alacsonyrendű, félreérthetetlenül szubkulturális pornófotográfia éltetője. Ez, persze, nem egyszerűen tabu, hanem esztétikai dogma is, amely ugyancsak elhárító erővel lép föl.

Amikor tehát Balla Demeter arra vállalkozik, hogy az emberi létezés egy igen lényeges mozzanatát, mondhatni: egyik legfőbb szükségletét

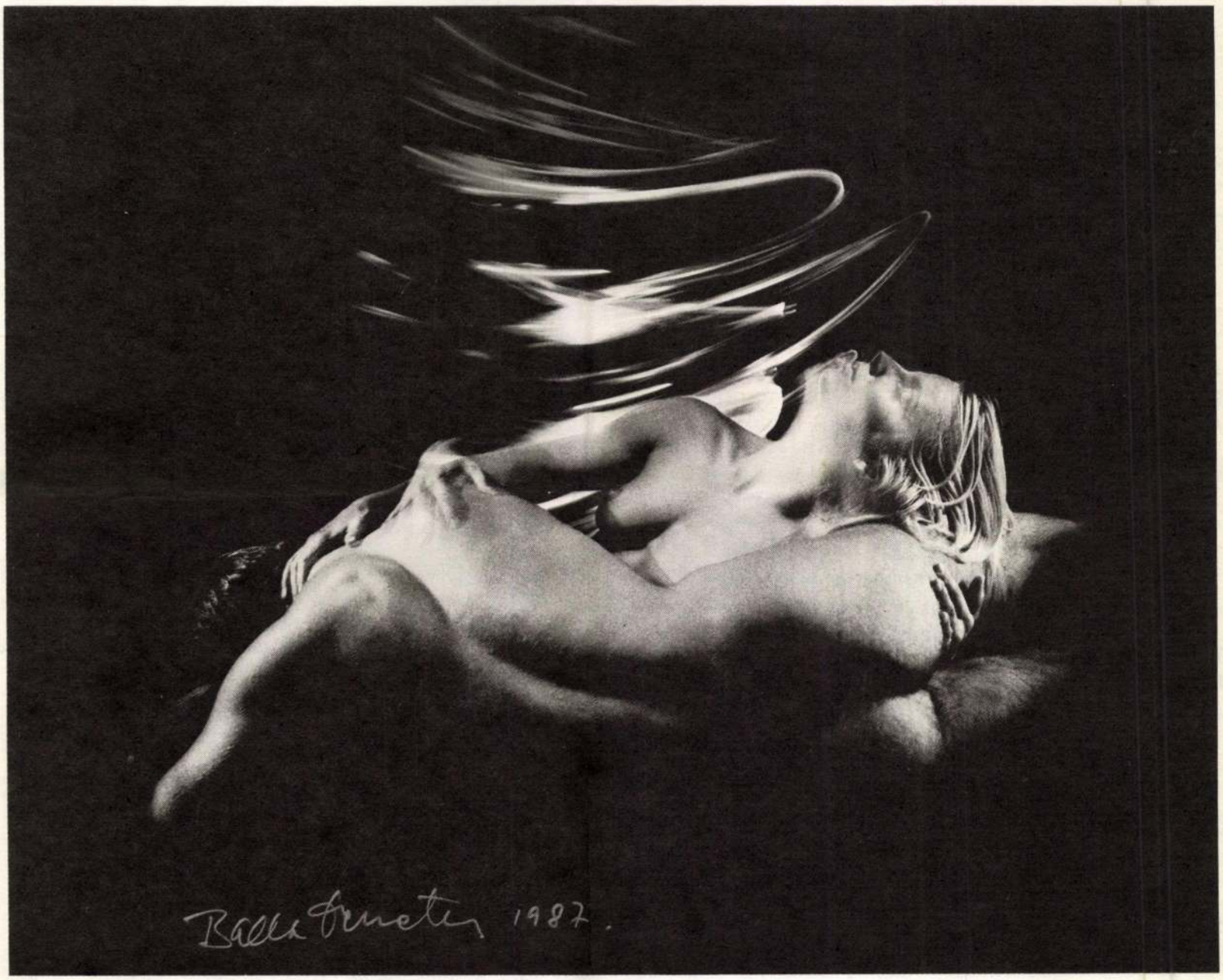

(harmonikus emberről beszélek), a testiséget mint a pszichikum imaginációját mutassa meg, mind a tabuval (azaz egy össztársadalmi tiltással), mind pedig a dogmával (esztétikai normatíva) szembe kerül. További terheket rak rá — természetszerűleg — a szubsztancionális tárgyfotózás napi divatja, amely egyenest a korszerűtlenség vádja alá tuszkolná a szerzőt. Szél ellen nem szokás fényképezni, az érzelmek pedig — mondottuk — anatéma alatt állnak. Ebből a szemszögből is a naturalizmus eshetősége a kulcsprobléma, az alkotó is érzi ennek zsákutcáját.

Balla azt is tudja, a naturalizmus korántsem egyszerűen fotótechnikai kérdés, jóllehet, bizonyos technikai megoldások sokban hozzájárulhatnak leküzdéséhez. Ő maga erre a kiállításra, ehhez az anyaghoz ki is dolgozott egy technikai eljárást, amelynek lényege az elmozduláson alapul és a nézőt valamiképpen a korai futurista festményekre (Balla, Boccioni, Goncsarova stb.) emlékezteti. Ennél azonban szerzőnk számára sokkal fontosabb, hogy szinte filmes folyamatosságot kölcsönöz a jelenségnek, s miképpen már mondottuk, ez a folyamatban történő bemutatás elfogadtatja a témát.

Bella Demetz '87.

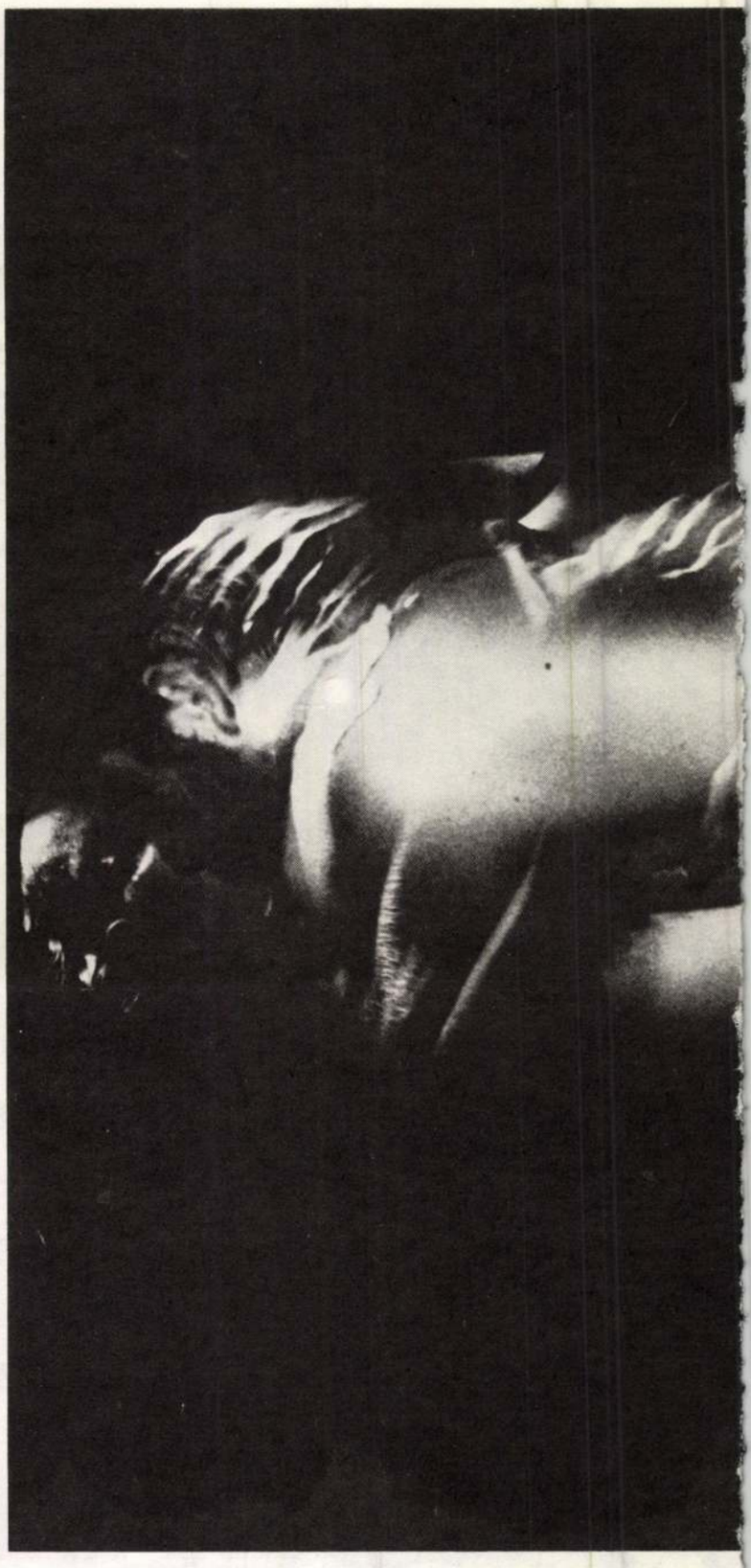

Ha a kiállítás törzsanyagának, azaz egy pár szerelmének a keretét tekintjük, akkor megint csak arra a következtetésre lyukadunk ki, hogy fényképezőnk a testiséget is — egyébként jogosan — egy életfolyamatnak tekinti, s a látszólag idegen, a közvetlen témától távolabb eső, olykor szemléletben is eltérő (például a groteszk Ádám és Éva) képek ezt a folyamatot hivatottak jelölni, ha nem éppen útjelzőt is kitűzni.

Magát a kiállítás igazi témáját — úgy tetszik — a két torzó exponálja a legfélreérthetetlenebbül: itt válik le a fotókról a bevallottan (erről egy kapcsolódó Balla-költemény szól) személyes jelleg, itt válik a két modell az egész fajra utaló emberpárrá. Ez az a pillanat, amikor az ábrázolt gondolatnak általános érvényt szerez az alkotó tudatos distanciája. És ez teszi lehetővé egyúttal azt is, hogy a téma szemlélése megfosztassék a voyeur képzetektől, ugyanis az minden esetben a személyiség ellen irányul. (Részben emiatt is büntetendő cselekmény.)

Mindenesetre szokatlan nyíltságú kiállítás a *Legyen meg a te akaratod*. Követni azokat a mozzanatokat, amelyek két ember számára az együttlétet a lehető legbensőségesebbé, a legszentebbé varázsolják, majdhogynem lehetetlen vállalkozás. Az emberben lévő természetes szemérem, amely egyébként az ilyen irányú tabunak is egyik létrehozója, kizárja egy harmadik jelenlétét, s a fényképezőgépnek legföllebb úgy lehet helye, ahogyan egy használati tárgynak, egy bútordarabnak, vagy kockáztassunk meg egy erotikusabb mozzanatot: ahogyan egy tükörnek, amely esetleg használatba vétetik a nagyobb gyönyörszerzés kedvéért. De a pózok, a nagyon is szokványos testtartások végső soron mégiscsak egy titokba avatnak anélkül a minimális elidegenítő mozzanat nélkül, amely — teszem azt — jelen van a Káma Szutra oktató ábráiban. Mi lehetne ilyenkor nagyobb segítsége a fényképezőnek a költészetnél? Az emberi test formai szépségei olyan fény-árnyék hangsúlyokban kerülnek bemutatásra, amelyek mindenkor a lényeget, az erotikában is megnyilatkozó emberit közvetítik; a szépségben a kölcsönös megkívánás (és egymás élvezése) indokait kutatják. Balla egyetlen félreérthető akcentust sem enged meg magának, paradox módon szólva: puritán szigorral tallóz az önmagukat kínáló mozdulatok között. S ebben a válogatásban, ebben a magabiztos szemléletben kell fölfedeznünk igazi alkotói aranyfedezetét. Aktot fényképezni végül is meglehetősen sokan tudnak. Szimbolikus tartalmak közvetítésére is jócskán akad fotográfusvállalkozó. De az ábrázolás direktségében föllelni a költőiséget, az már sokkalta bonyolultabb, jóval összetettebb föladat.

Valljuk meg, nem pusztán a tabuk iránti tisztelet az, ami többnyire eltávolítja az alkotókat az ábrázolás közvetlen, áttételek (jelkép, metafora stb.) nélküli lehetőségétől. Itt is kiegészíti a tabut az esztétikai dogma, amely — nem kis mértékben — a divat hatására megköveteli a körülírást, a már-már rejtvényfejtői aktust, és el sem tudja képzelni, hogy a költőiség ennél közvetlenebb módon is előállítható. Uram bocsá', hogy benne van az ábrázolandó témában. Természetesen, ez önmagában így kevés, a kibontás az alkotó dolga, éppen emiatt a művet a kibontás milyenségéből is ítéljük meg. Balla az igazi hatást — úgy tetszik — a legegyszerűbb valőrökkel éri el; mindössze egy másodlagos jelképiség segítségével, amelyet azonban legföllebb körül tudunk írni, megnevezni nem. Arról a rejtelmes izgalomról van ugyanis szó, amit a sötétben, a félhomályban fölvillanó tesrészek mozdulathangsúlya jelent: az élvezet szépséges dinamikája és ernyedése. A fénykép élesebb fényei — ebben az értelmezésben — jóval tágabb jelentést nyernek, semminthogy egyszerű szépelgésként ítéljük meg. Az úgynevezett impresszionista fénykép már használta ezeket a fogásokat a festőiség megközelítésére. Balla Demeternél a festőiség ilyen értelemben mellékes, különös módon inkább a beállítás, a formaadás szemszöge kerül előtérbe.

A fekete-fehér kiállításon két színes kép szerepelt. Arra kell gyanakodnunk, alkotójuk különleges szerepet szánt nekik ebben a környezetben, hiszen különleges az exponált jelenlétük is. Az egyik egy finom női akt a számára legtermészetesebbnek tetsző tárgyi környezetben. Mivel

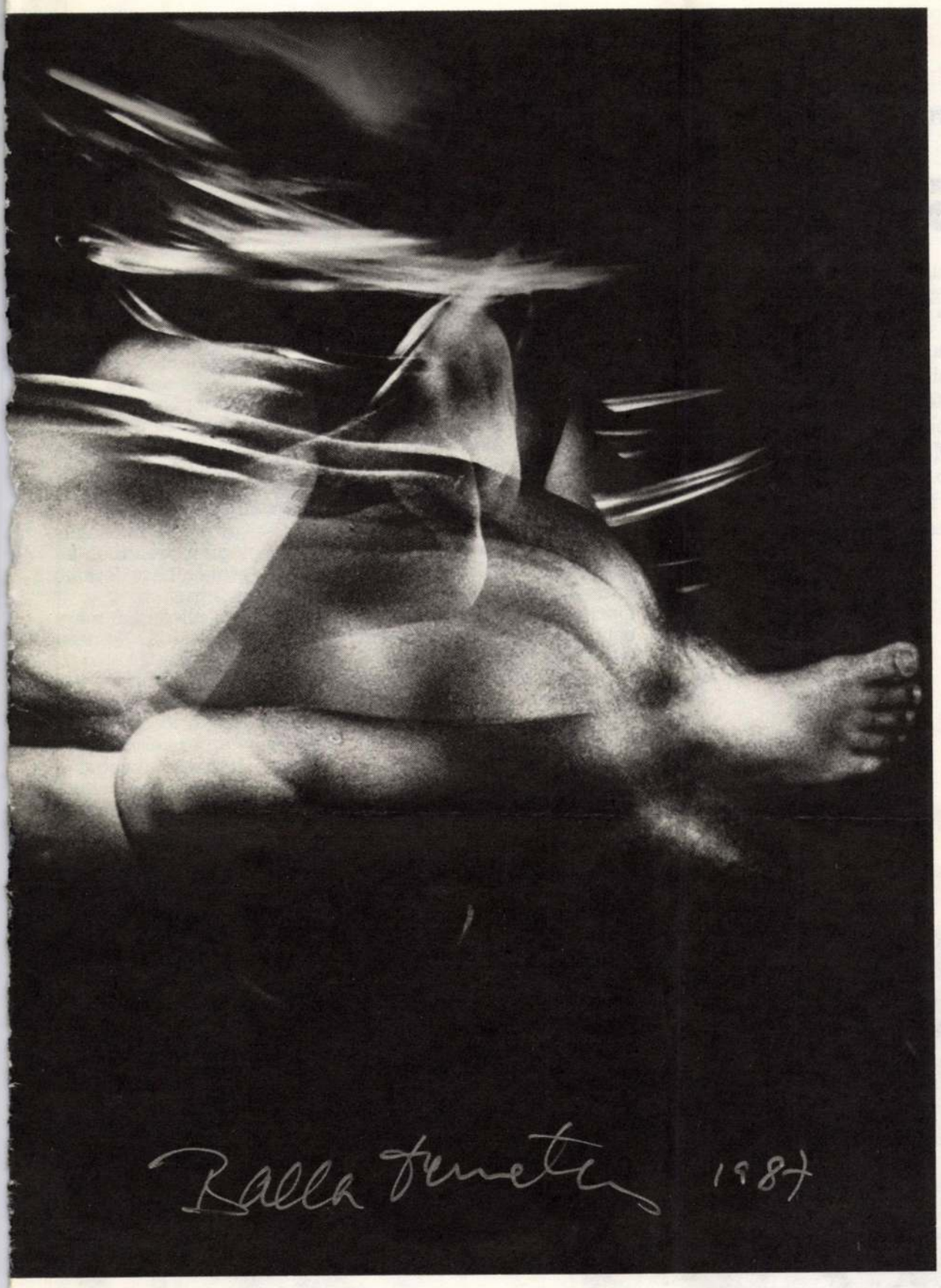

ez a környezet is harmonikus, valószínűnek látszik, hogy a fényképező a test harmóniájával állította párhuzamba a tárgyakét. Sőt, közvetett módon mintha ennek az együttes harmóniának a tisztelete sugároznék belőle, s mindannak a gyöngédségnek az ígérete, amely majd az érintkezésben mutatja föl igazi arcát. Finom disztinkcióként kell értelmeznünk: ezzel a testtel kapcsolatban illetlenség volna gépies erotikát föltételeznünk.

A másik színes fénykép egy virágcsendélet. A vaskos, majdhogynem esetlen vázában szikkadt őszirózsák láthatók, a kompozíció szándékosan elbillentett a kiegyensúlyozó központtól. Régebbi fotója ez Ballának, most azonban ide kívánkozott, ebbe az anyagba. Az elszáradt virágok megőrizték színességüket, csak éppen élettelenek. Úgy gondolom, ennek a képnek a beállítása még a verbális kijelentésnél is nyilvánvalóbban utal ennek a harmonikus kettősnek a tragédiájára: a férfi szerencsétlen halálára. Ugyanakkor azonban a fotográfus nem siratásnak szánta az anyagot, hanem egy nagyon is élő emlék, az érzékekben bizsergő jelenlét manifesztálására, amelynek színességét az elmúlás nem fakíthatta meg. Bocsánatot kérek a didaktikus olvasat miatt, de kénytelen vagyok fölhívni a figyelmet, mivel ez a mozzanat újabb fénytörést ad a falakon látható egésznek: már-már egy történet dimenzióját aggatja rá. És azt a közkeletű, de mégis borzongató gondolatot, hogy a halál a legéletesebb pillanatokban is jelen van, még akkor is, ha mára elcsillapodott bennünk a középkor haláltáncos riadalma és riogató szándéka (hogy az alkotás felől is közelítsünk). Balla Demeter életművében — és ezt nem valami kötelezőnek vélt udvariasság mondatja — igen fontos helyet foglal el ez a kiállítás. Valamiképpen úgy értelmezzük, hogy az eddigi alkotói tapasztalatok szellemi, világszemléleti lecsapódása is benne van; hasson bár paradoxonnak: közelítés az életszentség mára sajnálatosan idegen fogalmához. Talán ebben a kontextusban a kiállítás címe is pontosabb értelmezést kap.

Végezetül foglalkoznunk kell egy furcsa aspektusával ennek a kiállításnak.

Az utóéletével, amely már ott, a galériában elkezdődött — a rekord látogatottsággal. Félreértés ne essék, eszünk ágában sincs a siker jelentőségét alábecsülni vagy valahová máshová átutalni az alkotó számlájáról. Vizsgálatából azonban a jelen esetben rengeteget megtudhatnának az elemzők. Elsődlegesen, persze, nem esztétikai ismeretekhez jutnának, hanem a szociológiai leírás válhatna elmélyültebbé, jelezhetné akár korunk magyar szexuális kultúráját, a tágabb értelemben vett közönség reagálását a témakörbe vont jelenségekre. Ilyen értelemben ez az utóélet talán nem Balla Demeter kiállításáról szólna. Arról azonban mindenképpen, hogy a kérdésfölvetésre (esetleges válaszadásra) ez a kiállítás szólított föl — szorítsuk meg így: a fotográfia eszközeivel.

JALSOVSZKY KATALIN—STEMLERNÉ BALOG ILONA

Az első száz év

Fényképkiállítás nyílik júliusban a Budavári Palotában, a Magyar Munkásmozgalmi Múzeum immár Nemzeti Történeti Fényképtár nevet viselő fotóarchívumának anyagából. A gyűjteményt közelebbről ismerő muzeológusok, történészek, képszerkesztők, filmesek, televíziósok és a régi fotográfiák iránt érdeklődők már eddig is tudták, hogy a Munkásmozgalmi Múzeum Fényképtárának gyűjtőköre jóval szélesebb, mint ahogy az intézmény nevéből gondolni lehetne. A magyarázatot a gyűjtemény története adja.

A Legújabbkori Történeti Múzeumból 1966-ban névváltozással létrehozott Magyar Munkásmozgalmi Múzeum teljes egészében átvette jogelődjeinek gyűjteményeit, így a fényképarchívumot is. Az 1957-ben alapított Legújabbkori Történeti Múzeum fényképtára viszont két gyűjtemény, a Nemzeti Múzeum nagy múltú Történeti Képcsarnokának gazdag nemzeti—történeti fényképanyaga és a megszűnt Munkásmozgalmi Intézet munkásmozgalom-történeti fotóarchívuma egyesítésével jött létre. Az így kialakult fényképtár, mindkét elődjének gyűjtőkörét megőrizve, sőt tovább szélesítve, az utóbbi évtizedek lendületes gyarapítási tevékenysége nyomán az ország legnagyobb történeti fényképgyűjteményévé fejlődött. A fényképtár 1987-ben nyert új neve most már valóban megfelel az igazi profilnak, hiszen ez a gyűjtemény őrzi a magyar politikai eseménytörténet legteljesebb fénykép-dokumentációját, emellett jelentékeny gazdaság-, társadalom- és kultúrtörténeti, továbbá fotótörténeti anyaggal rendelkezik. A mintegy félmillió fényképből megközelítőleg 200 ezer az egyedileg nyilvántartott, leltározott képek száma, a többi — bizonyos tematikus és kronologikus rendben tárolva — szintén hozzáférhető a kutatás számára.

A múzeum aulájában megnyíló kiállítással a Nemzeti Történeti Fényképtár első ízben lép önálló tárlattal a közönség elé. A magyarországi fényképezés első száz évének fényképterméséből válogatott gazdag anyaggal a rendezők elsődleges célja a gyűjtemény minél teljesebb, sokoldalúbb bemutatása. Ennek érdekében a kiállítás a gyűjteményről s ezzel a kor-

Kettős női képmás. Dagerrotípia, Strelisky Lipót felvétele, 1846 k.

Molnár Józsefné, pesti asztalosmester neje és leánya. Színezett fénykép korabeli keretben. Heller József felvétele, 1861.

haragot, nyomasztó szomorúság települt rá. Megindult az agya azon az úton, amelyen oly sokszor elindult már, de amelyen mindig elakadt egy bizonyos ponton anélkül, hogy a keresett eredményig jutott volna. Kutatni próbálta, hogy miért ilyen ő, kicsoda ő? — a titokra azonban soha nem derült fény. Leverten és megverten a maszatos tükör elé vonszolta magát, s egykedvűen nézett szembe az arccal, amelyet olyan jellegtelennek talált, akár egy igazolványképet, csupán a frizurája kelthetett némi érdeklődést; kisdiákosan oldalt választva tapadt ritkuló haja a koponyájára. Valóban akkor adta neki ezt a frizuraformát az anyja, amikor az első elemibe kísérte, s ő azóta nem változtatott rajta.

„Hát... ilyen vagyok" — mondta magának mély sóhajjal, aztán ernyedten az ágyra dőlt. Mindkét kezét a tarkója alá illesztette, a szemeit lehunyta, s hamarosan soha nem tapasztalt, különös ürességet érzett maga körül is, a testében is. Igazán különösnek az tetszett, hogy tartalma volt ennek az ürességnek. Mámorítóan kellemes volt az a létező semmi, ami kitöltötte bensejét, ami körüllebegte, s amiben kéjesen lebegett ő is. Vágyott rá, hogy sokáig így maradhasson.

Hirtelen azonban mozogni kezdett vele az ágy, dübörgött a mellkasa, s még akkor is vadul kalapált a szíve, amikor már felült az ágyban, és riadtan figyelte karórája mutatóját, hogy jár-e? Akkor tért vissza lassan nyugalma, amikor bizonyossá lett, hogy nem aludta el a megbeszélt időpontot, hiszen még csak éjjel fél tizenkettő, s talán csak egy pillanatot aludt, ha aludt egyáltalán.

„Ez olyan volt, mint a halál próbája — emlékezett vissza, és érdekesnek találta, hogy semmi félelmet nem érzett, hanem inkább elégedettséget, amitől szinte vidám lett. — Úgy van — folytatta az elmélkedést —, az alvás olyan, mint a halál próbája. S ha az alvás ilyen jó, nem lehet rossz a halál sem. — Összehúzódtak pupillái, derű és gúny keveredett arcvonásaiban, s úgy tetszett, mintha az egész emberiséget egyszerre látná maga előtt, és ehhez az egészhez szólna. — Bizony, tisztelt barátaim, sokat szenvedtem tőletek, de a halál örömét egyikőtök sem veheti el! Az nekem is törvény szerint járó jogom!"

Élvezte az ünnepélyes csendet, és büszke volt magára, mert úgy találta, hogy semmihez sem hasonlíthatóan fontos dolgot gondolt.

Előbb jókedvűen visszadobta magát a párnára, de aztán frissen a padlóra ugrott, és azt mondta a levegőnek:

— Félre a tétovázással! Elő a józan ésszel!

Mintha a legapróbb részletekig megtanult szerepet próbálna újra, tempósan visszacsomagolta ruháit a bőröndbe, aztán le is zárta a bőröndöt. Telefonált a portára, és ébresztőt kért reggel hatra. „Várasz majd, harcsapofa, ha neked korábban pitymallik" — gondolta játékos kedvvel. Szokásos gonddal a szekrénybe akasztotta ruháját, belebújt az ágyba és betakarózott, majd menten kitakarózott, felöltözött, aztán ruhástul feküdt le, és így takarózott be. Úgy hajtotta végre az ellentétes műveletet, mintha természetes és logikus lenne, amit cselekszik. Mindeközben arra gondolt, hogy megbocsát az igazgatónak, sőt: felmenti a bűnrészesség vádja alól. Nagylelkűen felmentette Bonczot is, és képzeletben vállára téve a kezét azt mondta neki: „Ne törd magad, öreg, hogy bonyolult és költséges munkával nevetségessé tegyél. Az vagyok én ingyen is. Megkér az igazgató, hogy tegyek meg valamit, és azt felelem: természetesen, ámbár gőzöm sincs a feladat mibenlétéről. Utasít egy zergetollas, hogy talpra pitymallatkor, én meg rávágom, hogy értettem, pedig semmit nem értek, és őt magát soha nem láttam. Hát mit várhatok a világtól ezek után? De mit akarhatok ezek ellenére? Ez vagyok, és kész. Nincs rá mód, hogy személyiséget váltsak ötvennyolc éves koromban."

Nyakig húzta a takarót, és békés alváshoz készülődött, mint aki mindent jól elrendezett. A holmija be van csomagolva, reggel nem kell az öltözködéssel vacakolnia, ha mégis korábban jönnek érte vagy ha nem ébresztik.

Hatkor csörgött mellette a telefon. Megköszönte az ébresztést, aztán újra elaludt. Pár pillanat múlva azonban az éjszakaihoz hasonló dübörgés kezdődött a mellkasában, ami azzal a riadalommal párosult, hogy elkésett. Magasba lökte egyik karját, mint aki egy elsuhanó jármű után próbál kapaszkodni; markolta a levegőt, mint aki egy láthatatlan lajtorján akarna felhúzódzkodni, de nem volt hozzá ereje. Rándult néhányat a teste, aztán mozdulatlan maradt az idők végezetéig.

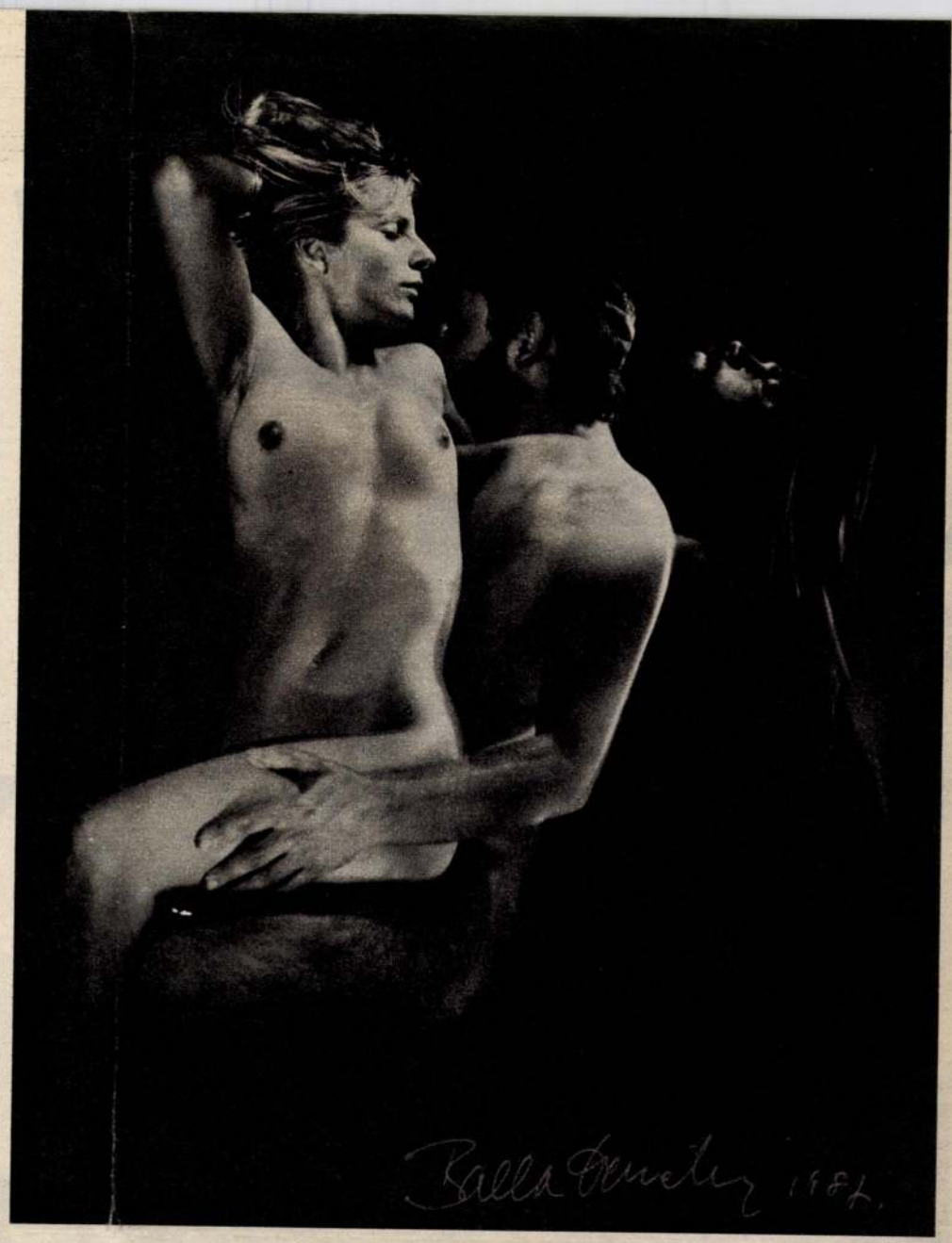

BALLA DEMETER

Új Tükör, XXV. évf. 6. sz. 1988.

Tiszta szenvedéllyel

Egyetlen fényképet emeltem ki Balla Demeter *Legyen meg a te akaratod* című, a Fotóművészeti Galériában látható kiállításáról. Ez az egy felvétel, hitem szerint, alkalmas arra, hogy méltón képviselje az alkotói szándékot, a gondolat tisztaságát és a megvalósítás módját is. Emellett az sem lényegtelen, hogy e kép segítségével még arra is ráérezhet bárki, amit a látvány nélkül körülményes, ha nem éppen lehetetlen volna megfogalmaznom, mivel ebben az esetben a szavak önmagukban könnyen tévútra vezetnének bennünket. Balla Demeter kiállítása ugyanis a szeretkezés világába vezet el.

Két ember között, úgy gondolom, aligha képzelhető el szorosabb kapcsolat, mint az, amikor szeretik egymást. E legszorosabb kapcsolatban pedig aligha létezhet meghittebb pillanat annál, amikor éppen szeretik egymást. E kapcsolat nélkül, és e kapcsolat meghitt pillanatai nélkül a teljes ember el nem képzelhető, be nem mutatható. Ezért hihetetlen, hogy a minden újra éhes, mindig telhetetlen fotográfia eleddig olyan messzire (vagy éppen olyan közelre?) még nem merészkedett, hogy ezeket az érzelemtől túlcsorduló, bensőséges pillanatokat a maguk valóságában rögzítse, megmutassa. Pedig az emberi test látványát már régen felfedezte magának. Sőt, napjainkban éppen annak lehetünk a tanúi, hogyan él vissza felfedezésével. Bizonyítékul elegendő talán szabados erkölcsű korunk kártyanaptáraira, aktposztereire, valamint némely díszes kivitelű aktalbumának alpári világára gondolnunk. Ha jól belegondolunk: időszerű volt már, hogy valaki, elhagyva a felszínességet, vállakozzon e kényes téma méltó bemutatására. Az pedig külön öröm, hogy éppen Balla Demeter vállalkozott rá, hiszen őt már hosszabb ideje a legjobbak között tartjuk számon.

Az alkotói szándékot és a gondolati tisztaságot illetően, szerencsénkre, nem kényszerülünk bizonytalan kimenetelű találgatásokra, mivel Balla nem oly régen beszélt erről. Ezt mondta: „Anélkül, hogy az ember szeretkezne, megszűnne létezni a világ. Ennélfogva nekem ennek az egésznek a csodálatosságát kell kifejeznem, nem pedig a konkrétságát, a tárgyi naturalizmusát, amin keresztül az emberek nem esztétikai szépségeket látnak, hanem a bujálkodás irányába indul el a fantáziájuk, ami az én elképzelésem szerint egyfajta szegénység. Egészen másról akarok beszélni; arról, hogy halandó emberek vagyunk, de vagyunk." Ami mármost a megvalósítás módját illeti, arról a vélemények megoszlanak. Bizonyára lesznek, akik merésznek ítélik a látványt, és megbotránkoznak. Az ő figyelmüket a Balla-fényképek emelkedett stílusára hívnám fel. Arra az egyszerűnek ható, ám meglehetősen bonyolult megoldásra, amivel elérte, hogy minden látható és semmi sem tárgyiasul; minden valószerű és semmi sem valóságos. Aztán lesznek, akik éppen ezt az emelkedettséget kifogásolják, mondván: teátrális. Őket arra emlékeztetem, hogy gyakran a valóság is az, és különösen a meghitt pillanatokban. Balla Demeter fényképsorozatát akkor becsüljük értékének megfelelően, ha olyan kísérletnek látjuk, amely sikeresen rombol egy megkövesedett tilalmat, s amely új tartalommal tölt meg egy már-már kiürült, megfáradt kifejezési lehetőséget; újat hoz ott, ahol vég nélkül ismételték magukat az alkotók. Hogy ez eredménynek sok vagy kevés? Idővel az is kiderül majd.

GERA MIHÁLY

EGYETEMEK RANGSO

Nem vitás, a három amerikai egyetemi város közül Bloomingtontól kaptam a legtöbbet. Berkeleyben csak a filmtanszék és az egyetemi könyvkiadás szerepelt félnapos programomban, a Chicago melletti Northwestern pedig csupán az újságíróképzéssel akart megismertetni.

Az amerikai felsőoktatás már húsz éve csigázza a képzeletemet. Körülbelül azóta, hogy Johnson elnök meghirdette a Nagy Társadalom programját, és ebben az is olvasható volt, hogy 1970-re már az amerikai diákok negyvenhárom százaléka folytathatja tanulmányait egyetemen vagy főiskolán. Roppant imozáns szám ez, ha megfontoljuk, hogy nálunk jelenleg a lakosság nyolc százalékának van diplomája, de a legfejlettebb országokban is csak tizenhárom százalék körüli a diplomások aránya. Pár éve két amerikai szerző, Coleman és Rainwater *Társadalmi rang Amerikában* című könyvéből azt is megtudhattam, nem mindegy, hogy a diákoknak immár csaknem a fele melyik intézményben folytatja tanulmányait. Jelentős részben látszateredményeket takar az amerikai „nagy ugrás". Egész sor tanítóképzőt, teológiai szemináriumot, kereskedelmi- és ipariskolát, valamint titkárnőképzőt emeltek egyik napról a másikra főiskolai rangra. Ettől azonban az ott kapott diploma később fizetésben is kifejeződő értéke meg sem közelíti mondjuk a Harvardét vagy a Stanfordét.

Szülőnek, gyereknek elég bonyolult lehet az eligazodás a kétezernél is több felsőoktatási intézmény között, még ennél is nehezebb azoknak a pénzügyi korlátoknak az áttörése, amelyek — úgy látom — sikeresen tartósítják az esélyek egyenlőtlenségét.

BATA KIRÁLY A BUSINESS SCHOOLBAN

A University of Indiana, melynek egy kisváros, Bloomington a központja, nem tartozik a középiskolából átcímkézett, olcsó és ezért névtelen egyetemek közé. Régi és patinásan neogótikus Memorial Union nevű épületében kaptam szállást, amely 1932 óta nemcsak a vendégtanárok szállodája, hanem található itt egy csomó diákszervezet irodája, egyetemi hivatal, étterem, fodrászüzlet és könyvesbolt is.

Az első egyetemi órát, melyre meghívást kaptam, Paul Marer professzor tartja. (Paul harmincöt éve még Pali volt s velem együtt koptatta a budai Márvány utcai középiskola padjait. 56-ban ment el, s csaknem harminc év telt el, míg Pesten újra találkoztunk.) A multinacionális vállalatokról tart bevezető előadást a freshmaneknek, azaz gólyáknak, de előtte még beszél a kapitalista és szocialista elemek vegyes változatairól világszerte. Hongkongot a tiszta kapitalizmus ritka példájaként említi, hozzáfűzve, hogy szinte minden kapitalista országban működnek vállalatok, intézmények, társadalmi tulajdonban. (Vasút, rádió, kórház, nagyüzem.) És egyre több szocialista országban kap mind nagyobb lehetőséget a magánvállalkozás. Aztán egy videofilm következik, a Bata világcég önreklámja. Megtudjuk, hogy a Kanadába emigrált cseh cipőgyáros birodalmában sohasem megy le a nap. Egyik gyára előtt szobrát is felállították, kezében egy *fél* pár cipővel. A film lényege: munkát, kenyeret biztosít Srí Lankától Felső-Voltáig az elmaradott országok lakóinak. Ő a harmadik világ jótevője. Akármerre megy, éljenző tömegek skandálják a nevét, hiányosan öltözött fekete lányok táncolnak tiszteletére.

A vetítés végén csak néhány keresztkérdésre marad idő. Ha Afrikában öt dollárt fizet munkásainak egy hétre, Kanadában egyórai munkáért is többet kapnak az alkalmazottai, akkor most jótevő vagy kizsákmányoló? Ez már az írásbeli házi feladat címe. (Jó volna holnapután elolvasni, mit válaszolnak erre a nyílt eszű elsőévesek, de addigra már továbbrobog velem a program megállíthatatlan vonata.)

Palinak még újabb órája lesz, de kedvesen útbaigazít, hogyan találok el Ránki Györgyhöz a magyar tanszékre. Térképpel a kezemben sétálok az őszi színekben pompázó fák között, és arra gondolok, hogy ez a kis *campus* valóban olyan mélyen ágyazódik a természetbe, hogy illik hozzá a latin *tábor* elnevezés. Útközben szívesen betérnék a tizenkét emeletes könyvtárba, melynek hungaricagyűjteményéről, becses Thuróczy-krónikájáról már olvastam valahol. De csábító a teniszpálya is, az uszoda is. Akármerre nézek, a természet és az elegánsan fehér épületek a testre és a szellemre egyaránt vonzó csáberővel hívják a látogatót. Hirtelen nem is jut eszembe, látam-e bárhol a világban olyan üdülőkörzetet, amely ennyi szépséget és szellemi kalandot kínálna egyszerre.

EBÉD A TUDOR ROOMBAN

Ránki professzor már várt. De mosolyogva megbocsát a késésért, úgy látszik, eleinte mások sem tudnak betelni az erdős, lankás távol-nyugati kis Athén látnivalóival. Ő már 1981 óta osztja meg idejét a hazai Történettudományi Intézet és a bloomingtoni magyar tanszék között.

Hamar körülvezet az otthonos kis tanszéken. Az Egyesült Államokban összesen öt helyen vehető föl a magyar nyelv és irodalom, jobb években körülbelül százan tanulnak országszerte magyarul. Megítélés kérdése, hogy ez sok vagy kevés. Százhúsznál is több nyelven oktatnak az amerikai egyetemeken. Ha azt vesszük, hogy a mienknél kisebb nyelvnek számító finnt, svédet és norvéget többen tanulják, akkor ez kevés. Ám ha arra gondolunk, hogy az amerikai diák nem tanul a vakvilágba, tudását állásra, dollárra akarja váltani, akkor ez a szám reális szükségletet takar. Az oktatói pályán kívül a külügy- és a hadügyminisztérium, bizonyos üzletágak, egyes kutatóintézetek és az újságírás tart igényt korlátozott számú magyarul tudó szakemberre. Az egyetem Orosz és Kelet-európai Tanulmányok Intézete sokkal kisebb és egzotikusabb nyelvek specialistáit is képzi. Ki gondolta volna, hogy itt grúzul, litvánul és észtül éppúgy lehet tanulni, mint üzbégül, mongolul és tibetiül.

Beszélgetésünk második fele már a Tudor Roomban zajlik, ebben az oxfordi hangulatú, elegáns étteremben, ahová Ránki professzor ebédelni invitált, és ahol a súlyos barokk faliszőnyegek és a színes üvegablakok csaknem olyan figyelemre méltóak, mint a felszolgáló diáklányok. Lám, itt is találkozom a „work and study" gyakorlatával. Itt magától értetődő, hogy a hallgatók részmunkaidőben a legkülönfélébb munkákat vállalják, hogy ezzel is hozzájáruljanak valamennyire is oktatásuk költségeihez.

Svédasztalról is választhattunk. Ebben az országban különben is óriásiak az ételadagok. Sóhajtva veszem tudomásul, hogy itt még adagolás sincs. De ahogy elnézem a kisportolt, inkább sovány tanári vendégkoszorút, ebben a teremben nem-

BELLA DÓRA festő

Pályakezdő egyedi festő bemutatkozása a Rábaközben

Békét nyújtó nyugalmas derű

'97. június 13.

KISALFÖLD

Bella Dóra, az Egyed községben lakó fiatal pályakezdő festő, a budapesti Novus Művészeti Szakiskola elsőéves tanulója első ízben mutatkozik be képeivel a Rábaközben. Szany és a csornai Széchenyi István Általános Iskola – _Némethné Andorka Klára_ rendezésében – ad egy időre otthont képeinek.

– Az általános iskola hatodik osztályában kezdtem komolyabban érdeklődni a festészet iránt. Ekkor végeztem egy három hónapos tanfolyamot. Óvónőképzőt végeztem Csornán, majd Budapestre felvételiztem – egy év kihagyásával – a Novus Művészeti Szakiskolába – kezdi a bemutatkozást Bella Dóra.

– Milyen témákat „ragad" meg és fest a vászonra?

– Első szárnypróbálgatásom a kiállított anyag. Portrék és csendéletek, valamint tájképek egyaránt találhatók a bemutatón. Leginkább a csendéletet szeretem, mert érzelemvilágomhoz legközelebb a gyümölcsök és a virágok állnak. Nemcsak művészi feladat a gyümölcsök „elhelyezése" a vásznon, hanem nyugalmat és békét adó tevékenység is.

– A kiállításon portrékkal is bemutatkozik. Kiket ábrázolnak?

– Elsősorban a szűkebb családi körömből és baráti társaságomból kerültek ki a modellek. Nagyapám képe a legkedvesebb az összes közül. Több beállításban rajzoltam, pasztellkrétával, és festettem olajjal. Megragadott nagyapa kiforrott egyénisége és karakteres arca. Nem tudtam nem megörökíteni.

Bella Dóra képeiről a nyugalom árad. Fotó: *Tóth Imre*

– Tájképei régi parasztházak nyugalmas derűjét idézik fel. Mit jelentenek önnek ezek a tájképek?

– Rábaközi és fertőszéplaki tájházakat festettem meg akvarell- és grafittechnikával. Szépségük az egyszerűségükben rejlik. Belőlük is a nyugalom árad. Ugyanazt érzem velük kapcsolatban, mint a csendéleteimmel. A nyugalom és a béke látásukra a bensőmben is kialakul. Ezt szeretném visszaadni a képeimmel. S azt akarom, hogy ez az érzés a képeimet nézőket is átjárja, s beleférkőzzön a tudatukba, járja át érzelemvilágukat.

– További tervek?

– A kétéves szakiskola befejezése után a Képzőművészeti Főiskolán szeretnék tovább tanulni. Tanárom, Baksai József festőművész támogatja ezen elképzeléseimet és lát fantáziát munkáimban. Jó lenne, ha csak festészettel foglalkozhatnék, holott tudom, hogy a művészetből nem, vagy csak nehezen lehet megélni. ***Takács Miklós***

21 óra: Hatalmas aranyos (USA-vígjáték), főszereplő: Bill Murray, Anita Gilette Tai, Matthew McConaughey.

(USA).

Művelődési ház, 16–19 óra: videotéka; 17 óra: ballagás az általános iskolában.

mekönkormányzat programja.

KIMLE

Művelődési ház, 18 óra: társastánc; 19 óra: képújság.

kor a Hetedik című amerikai film.

Civitas Pinceszínház, 20 óra: Privatizált kabaré – válogatott kabaréjelenetek.

Idénynyitó horgászverseny

A sporthorgászok megyei szövetsége idénynyitó horgászversenyt rendez június 14-én a beledi Előre Horgászegyesület tanyáján. Nevezni a helyszínen reggel fél hét és nyolc óra között lehet. A verseny 8-tól 10.30 óráig tart, minden versenyző egy bottal és egy horoggal vehet részt. A verseny után a tó délután egy órakor nyit.

A Győri Kommunális Szolgáltató Kft. köztisztasági részlege a József Attila-lakótelepen, a Jereváni úton teljes parkfelújítást kezdett el. Az elöregedett cserjéket kiszedik, a talajcsere után füvesítik a területet és díszcserjéket ültetnek. *(9724/4954/2/12a)* SZÜK ÖDÖN felvétele

Állatorvosi ügyelet

Csak elsősegélyre, sürgős esetben vehető igénybe. Az ügyelet egységesen péntek délután 5 órától hétfő reggel 8 óráig tart.

CSORNA VÁROS ÉS KÖRNYÉKE

Farád, Jobaháza, Rábatamási, Bogyoszló, Magyarkeresztúr, Sopronnémeti, Szil, Zsebeháza, Potyond, Páli, Vág, Rábasebes, Szany, Szilsárkány, Pásztori, Rábaszentandrás, Sobor, Egyed, Rábapordány, Dör, Csorna, Rábacsanak.

Dr. Szórádi Tibor, Répcelak, József A. u. 28. Telefon: 06-60/376-886.

Csorna, Bágyogszovát, Bodonhely, Rábacsécsény, Kisbabot, Rábaszentmihály, Mérges, Kóny, Enese, Bősárkány, Barbacs, Maglóca, Acsalag, Markotabödöge, Cakóháza, Tárnokréti, Rábcakapi, Fehértó, Győrsövényház, Földsziget, Bezi.

Dr. Csáti Jenő, Kóny, Petőfi u. 37. Telefon: 280-113.

GYŐR VÁROS ÉS KÖRNYÉKE

Győr város területe – beleértve Győr-Bácsa, Ménfőcsanak, Gyirmót, Győrszentiván, Gönyű és Nagyszentjános községeket.

Dr. Parcsami Sándor, Győr, Somogyi B. u. 27. Telefon: 411-410. Rádiótelefon: 06-20/452-228.

Győrújfalu, Győrzámoly, Győrsövényház, Du-

Falunap Ménfőcsanakon

Szombaton (14-én) 14 órától Ménfőcsanakon falunapot tartanak a Bezerédj-kastélyban, amelynek programja a következő: 14 óra: ünnepélyes megnyitó; 14.30: tehetségeink tárlata; 15 óra: Pádár Vilmos és zenekara; 15 óra: Karinthy: „Az emberke tragédiája" a helyi Rivall-da gyermekszínjátszó kör előadásában; 16 óra: a

Nemzetközi motorostalálkozó

Az idei esztendőben is megrendezik – immáron harmadik alkalommal – a nemzetközi Kar-As-Na motorostalálkozót Pilismaróton. A június 13–15-ig tartó programsorozat nagyon sokszínű rendezvényeket kínál az érdeklődők számára. Egész napos motoros ügyességi versenyek mellett lesz motorhang-szépségverseny é

szóló többször módosí-
en.

elő-testületi döntést kö-
sztus 31.

zata alapján.

eje:
tő 30 napig.

:
tere
r 3.

:
zó középtávú elkép-

t vélemények kikérése
s Vallási Bizottsága vé-
a vezetői megbízásra.

eje:
0 napig.

mesteri Hivatal Jegyzői
'Százhalombatta, Május

díjpénztárat az önkéntes magánnyugdíjpénztár alapította, a Postabank Rt., a Providencia és a Generali Budapest Biztosító Rt. hármas konzorcium intézményi hátterével működik. A pénztár 1998. február 27-én, ötödikként kapta meg tevékenységi engedélyét az Állami Pénztárfelügyelettől. A pénztár nyilvántartását az Első Hazai Pénztárszervező Rt. végzi, amely az önkéntes pénztári nyilvántartók között piacvezető. Az Első Hazai Pénztárszervező Rt. saját szoftverfejlesztő részlege lehetővé teszi a legkorszerűbb nyilvántartási rendszer alkalmazását, amely elengedhetetlen a banküzemmódszerű működéséhez.

A pénztár országos ügyfélszolgálatát Magyarország harmadik legnagyobb biztosítási csoportja, a Generali csoport látja el, több mint 200 képviselettel országszerte. Vagyonkezelőnk a Postabank Értékpapír Rt., amely 1,4 milliárd forintos alaptőkéjével a hazai értékpapírpiac egyik legnagyobb társasága. A részvénytársaság 22 nyugdíjpénztár vagyonkezelését látja el, a kezelt pénztári vagyon több mint 5 milliárd forint. A kezelt önkéntes pénztárak 1996. és 1997. évi átlagos nettó hozama 30 százalék felett volt, ami 8-12 százalékos, igen jónak mondható reálhozamot jelent a pénztártagok számára.

A pénztár könyvvizsgálója a KPMG Hungária Kft. Ez a konszern a világ négy legnagyobb könyvvizsgáló cégének egyike, amelynek köszönhetően folyamatosan megfelelő, hitelesített az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár gazdálkodási tevékenysége.

– Hogyan alakult a pénztár taglétszáma?

– Fontos garanciális tényező, hogy az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár taglétszáma – a január elején indult tagszervezés első négy hónapjában – már elérte az 50 ezer főt, tagdíjbevétele meghaladta a 100 millió forintot. A növekedés üteme alapján év végére minimum 100 ezer tagra és 1 milliárd forintos vagyonra számítunk.

– Mire alapozza ezt az előrejelzést?

– Elsősorban a Providencia és a Generali Biztosítók által működtetett országos értékesítési hálózatban dolgozó több mint ötezer igen jól képzett tanácsadó, szervező munkájára. Ügyfeleink rendelkezésére állnak a Postabank Rt. fiók- és kirendeltségi hálózatában dolgozó tanácsadóink, illetve májustól már a Magyar Postán is be lehet lépni az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztárba.

– Milyen hozamra számíthatnak a tagok?

– A szigorú törvényi előírásoknak megfelelően a pénztárak az első időszakban hasonló szolgáltatásokat tudnak kínálni az ügyfeleknek, a különbségeket először körülbelül egy év múlva lehet mérni. Az önkéntes és a magánnyugdíjpénztárak törvényileg szabályozott befektetési keretszabályai szinte azonosak, ezért a vagyonkezelő eddigi befektetési referenciái mindenképp jó hozamkilátásokat jelentenek az Évgyűrűk Magánnyugdíjpénztár ügyfelei számára.

– Milyen garanciákat kapnak a pénztártagok a kötelező befizetéseik után?

– A törvény igen komoly garanciarendszert biztosít. Az egyik legfontosabb a Garancia Alap által nyújtott azon biztosíték, amely szerint az alap jótáll a pénztártagok magánnyugdíjpénztári követeléseiért. Az alapot a nyugdíjpénztárak töltik fel bevételük 4 ezrelékét befizetve, de az alap mögött az állami költségvetés áll. További garanciális elem a pénztár mögött álló banki vagy biztosítói háttér. Ezért megnyugtató tagjaink számára a pénztár mögött álló bank, illetve két biztosító szolgáltatói, pénzügyi háttere.

ÉVGYŰRŰK
Magánnyugdíjpénztár

adásának munkatársa méltatta

Ary Krtisztina felvétele

oráig látogathatják az érdeklődödik. (M.)

BELLA RÓZSA festő

Endrőd üzenete Leányfalun

1998. máj. 22. Pest m. i kiadás

A gyermekkor utolsó fája

Pünkösd szombatján délután fél 5 órakor térzene fogadja a művelődési ház előtti parkban a Leányfalura látogatókat. A szentendrei Baptista Gyülekezet fúvószenekara egyházi zenével köszönti az ünnep kezdetét.

Délután öt órakor *dr. Szij Rezső* művészettörténész nyitja meg *Bella Rózsa*, endrődi születésű, Kecskeméten élő festő- és grafikusművész tárlatát. *Szabó Enikő* a Kőröspart és Endrőd világának népdalait szólaltatja meg, míg *Pizág Dániel Puszta Sándor* Bennünk fénylő csillag című versét mondja el a megnyitón.

Bella Rózsa a múltba süllyedt világ képi krónikása. Munkái újraálmodják a régmúltat, vagy ahogy 1987-es kiállításáról *Landay Béla* írta: „... a funkciójukat vesztett kenderáztató gödrök, a lebontásra ítélt tanyák világát adják vissza."

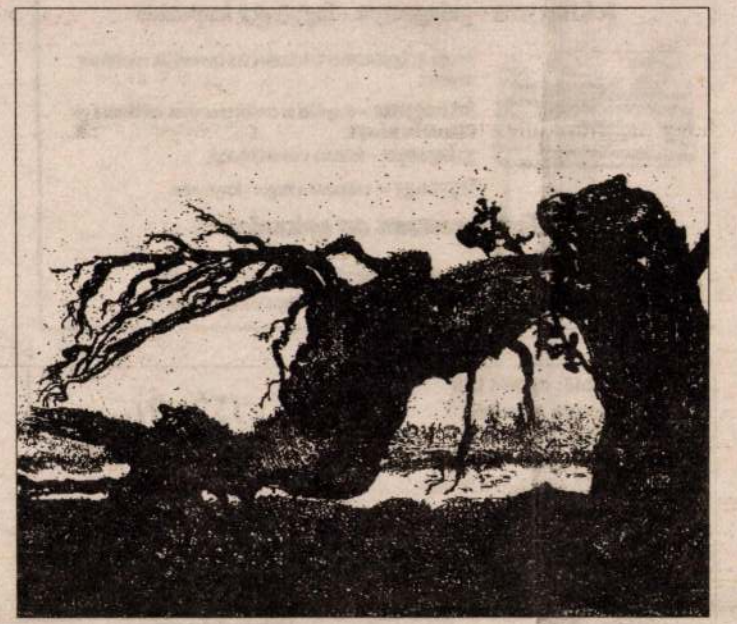

Korhadt fa

S valóban festményeit, grafikáit két motívum kíséri: az endrődi szülőfalu és tanyavilág; a másik: a száguldó, az ügető ló, mint a mozgásban lévő idő motívuma.

„Bárhová kerülök, nem tudok elszakadni Endrődtől.. A Kőröspart ígézete bűvöletében tart... Az endrődi táj akkor is döntően meghatározó életemben, a munkámban, amikor más táj szépsége, kedvessége kerül a vászonra" – vallja a művésznő.

Bella Rózsa a természetben is meg tudja ragadni a múló történelmet. Gyermekkorában gyakran látta utcájukban azt a három fát, melyet felnőttként évenként megrajzolt. Így nemcsak látta, hanem grafikájában újraalkotta azt a folyamatot, melyet a természet elmúlása jelent. Kiállításán látható az a képe is, amelyen a „gyermekkor utolsó fája" eldől az enyészetbe.

A leányfalui kiállítás Bella Rózsa huszadik egyéni tárlata. Korábban láthatta festményeit, grafikáit: Kecskemét, Szarvas, Baja, Nagykőrös, Budapest, Pusztaszabolcs, Kalocsa, Gyomaendrőd, Hatvan és most Leányfalura hozta el Endrőd üzenetét. A művésznő harmadszor kap meghívást Japánba, idén Hollandiában is bemutatkozik. A festmények, grafikák 1998. június 30-ig láthatók, hétfő kivételével, hétköznap délután 2-től 6 óráig, szombaton és vasárnap 11-től délután 5 óráig, Leányfalun a Petőfi Művelődési Házban (Leányfalu, Móricz Zsigmond út 124.)

Sz. F.

Tel.: 53/350-330

Dunavarsány NK. Polgármesteri Hivatala
2336 Dunavarsány, Kossuth L. u. 18.
Tel.: 24/472-058, fax: 24/472-116.

Bánó-féle
fokhagyma - galagonya - fagyöngy kapszula

A népi gyógyászatban évszázadok óta használják mindhárom növényt:
fokhagyma – megelőzi az érelmeszesedést, csökkenti a vér koleszterin szintjét,
galagonya – javítja a szívműködést,
fagyöngy – csökkenti a magas vérnyomást.

Természetesen az egészségért

Importőr és forgalmazó: Fahrvhex Kft. • Tel./fax: 269-0197
Kapható: gyógyszertárakban és gyógynövény-szaküzletekben

Szoc. pol. kedvezménnyel
lakótelepi lakás
és önálló
családi ház
fsz+tetőtér+garázs
eladó.
Érdeklődni:
06/53/350-330.

Adásidő: 01.00-13.00
Állandó műsorok:
Minden óra 30 perckor hírek, időjárás-jelentés
7.30-7.40 és 12.30-12.40 BBC magyarnyelvű hírek Londonból
A hét mindennapján 7.40, 10.35, 12.35 sporthírek a Westelpresstől
Útinform: *6.40*
Fővinform: *7.10, 11.40*
Telefonszámunk: *(27)311-322*
(27)311-405
Hírszerkesztő: *Fehér Mónika, Palicska Irén, Törincsi Tímea*

Infórum rádió
URH 91.9 Mhz

MINDENNAP
01.00-TÓL 13 ÓRÁIG
a 91,9 Mhz ultrarövidhullámon
és a váci kábelhálózat
105,5 Mhz frekvenciáján

MÁJUS 22. PÉNTEK:
- **Előttünk a hétvége!** Mv. Fehér Mónika
- **Hírek a KENÓ világából**
- **Programajánlatok**
- **Telefonos játék**

MÁJUS 23. SZOMBAT:
- **Ébredjen velünk** – Fehér Mónika
- **Slágerparádé** Mv. Pataki Sándor
- **Extra-DL stúdió.**
- **Sláger expressz, Kívánságok** – magnósoknak, Telefonos játék, A Carmen Zeneklub lemezeiből.

MÁJUS 24. VASÁRNAP:
- **Vasárnapi magazin** Szerkesztő: Török Mária, Zene: Patakj Sándor, Mv. Fehér Mónika
- **KENÓ KLUB** telefonos játék. Tel.: (06-1)224-26-28.,
- **A „Vasárnapi Hírek" az Infórum Rádióban,** Kívánságműsor

AP

..... (helység)
m) ..... (em.) ..... (ajtó)
..... példányban.
935,–Ft
2 805,–Ft
5 610,–Ft
11 220,–Ft
készpénzben kifizetem.

aláírás

azzal hogy ledobjuk a kabátot, máris fürdőruha után áhítozunk.

A gondos és előrelátó családok a karácsonyi kiköltekezés után rögtön az üdülésre kezdenek spórolni, tavasztól pedig már prospektusokat böngésznek, igyekezve összeegyeztetni a szülői és gyermeki ábrándokat a családi kassza nyújtotta lehetőségekkel.

Az utazási irodák kínálata bőséges, sőt bátran állíthatjuk, hogy minden igényt kielégítő. Választhatunk, hogy tengerparton, szigeten, félszigeten, hegyek között, netán szivatagban avagy őserdőben kívánunk-e eltölteni egy-két hetet. Aludhatunk sokcsillagos szállodában, olcsóbb panzióban, apartmanban vagy sátorban, utazhatunk saját autónkkal, vonattal, busszal vagy repülővel, ki-ki saját igénye és pénztárcája szerint.

A külföldi utak árai az elmúlt néhány évben nem emelkedtek drasztikusan, amelyik mégis, az a repülőjegyek drágulása miatt. A költőpénz már több gondot okoz, a mi fizetéseinket még mindig nem igazították sem az angol, sem a flonem akarunk zsíros kenyeret majszolgatva ücsörögni a nádas szélén, és sóvárogva nézegetni az étteremben ülőket.

Érdekes, hogy egy autóbuszos görögországi út mindössze néhány ezer forinttal kerül többe, mint egy siófoki, balatonfüredi vagy hévízi üdülés. Keresettebbek is a külföldi utazások, mint a hazaiak, de ebben bizonyára az is közrejátszik, hogy hol mit kapunk a pénzünkért, a híres magyar vendégszeretet ugyanis mintha csupán a külföldiekre volna érvényes.

Aki maga is külföldi akar lenni nyaraláskor, az utazzon. Például Afrikába, luxus ellátással, szafarival, hajózással - mindössze félmillióért. De a kispénzűeknek sem kell lemondani mindenről, hiszen Lillafüreden (Magyarország egyik legszebb vidékén) már tízezer forintért eltölthet egy hetet.

A választék tehát bőséges. Még akkor is, ha mind többen vannak azok, akik a nyaralásnak már a gondolatára is csak legyintenek, jó előre tudva, hogy úgysem jut rá pénz. Az idén sem. **(Ferenczi)**

érettségiznek. Az országos tanulmányi versenyen elért eredményük alapján négyen mentesültek a vizsga letétele alól: ketten kémiából, egy tavégző 22 diák. Százkilencvenhárman szakmunkás vizsgát tesznek, 19-en pedig a gyors- és gépíró iskolában teszik le a záróvizsgát.

Tárnoki vigasság

Borünnep az Öreg-hegyen

Bár csak május 25-én, hétfőn lesz Orbán napja, Tárnokon május 23-án, szombaton ülik meg a hagyományos Orbán-napi borünnepet. A rendezvény helyszíne a tárnoki Öreg-hegy, ahol a szőlők, a hűvös pincék találhatók, és természetesen ott áll Szent Orbán szobra is, aki a néphit szerint szőlőpásztor volt, így lett a szőlőtermelők védőszentje. Hagyományosan őt teszik felelőssé a termésért, és ha rossz az idő és gyengébb a szőlő minősége, a gazdák megkövezik Orbán szobrát, nyilván azért, hogy a gyalázattól való félelmében a következő évben gondoskodjon a kedvező időről.

A tárnokiak minden évben kivonulnak az Öreg-hegyen lévő pincesorhoz és hangulatos, majálisnak is beillő napot töltenek el ott. Természetesen lesz borverseny, amelyre mindenki a saját termesztésű borával nevezhet be. A tárnoki gazdák számára fontos ez a verseny, hiszen itt derül ki melyikük a legjobb borász.

A rendezvényen műsor is lesz, fellépnek a helyi folklóregyüttesek: a Tárnoki Szlovák Népdalkör és a Tárnoki Fúvószenekar, de vendégeket is várnak. Ott lesz a Sóskúti Ifjúsági Fúvószenekar, a Vecsési Német Nemzetiségi Tánccsoport, a Benta Népzenei Együttes, valamint a Söndörgő Délszláv Együttes.

A borünnep 14 órakor kezdődik és tart, ameddig tart. A program szerint 22 óráig, de valójában akkor és véget, amikor hazamennek a résztvevők.

MÁJUS 23: ORBÁN-NAPI BORÜN

Győrött ülésezik az MDF ügyvezető elnöksége

Folytatják az országjárást

Herényi Károly, a Magyar Demokrata Fórum szóvivője tájékoztatta lapunk munkatársát, hogy az MDF országos elnöksége szerdán *Győrött* tartja meg soros ülését.

Ez már nem hat az újdonság erejével, mondta a szóvivő, hiszen a közelmúltban *Csongrád megyében* is sor került hasonló kihelyezett elnökségi ülésre, amely kiváló alkalmat teremtett a megyei választmány életének a megismerésére. A tervek szerint számos MDF-es politikus látogat Győrbe, ahol vitafórumot szerveznek a politikai élet helyi képviselőivel. Miniszterek találkoznak majd a térség vállalkozóival és a nagyvállalatok képviselőivel, amelynek során közvetlen eszmecserét folytathatnak az ipar és a kereskedelem aktuális kérdéseiről, a kormány vállalkozásokat elősegítő programjáról, a privatizáció állapotáról.

Herényi Károly elmondta, hogy az MDF országos ügyvezető elnöksége találkozik a Győr-Moson-Sopron megyei közgyűlés tagjaival, párbeszédet folytatnak a helyi sajtó munkatársaival is. Külön szekcióban vitatják meg az agrárágazat kérdéseit, és információinknak szerint Győrbe várják *Medgyasszay Lászlót*, a Földművelésügyi Minisztérium államtitkárát.

Az ügyvezető elnökség megvitatja a szeptember 18-án Budapesten megtartandó országos választmány napirendi pontjait is.

Herényi Károly nem állította, de nem is cáfolta, hogy minden bizonnyal megtárgyalják a választási előkészületek jelenlegi állását. Lapunk már két hónapja megírta, hogy megtörténhetik, hogy *Dobos Krisztina* államtitkár megválik tisztségétől, és a Bem téri pártközpontban kap új tisztséget. Herényi Károly nem volt hajlandó kommentálni munkatársunk értesülését.

paj

Befogadó szövetség

Tegnap ülést tartott a *Magyar Katolikus Újságírók Szövetségének* elnöksége, és több fontos témát megtárgyalt. Lapunk *Czakó Gábor* elnökségi tagtól érdeklődött döntéseik felől.

– Elnökségünk a többi között határozatot hozott arról, hogy a *protestáns hírlapírók közül tiszteleti tagokat hív meg soraiba.* Ők ugyanolyan igazolvánnyal és jogokkal rendelkeznek, mint a katolikus felekezetű rendes tagok. Ennek a gesztusnak az áll a hátterében, hogy nagyon *sokan érdedklődnek*, mert szívesen lennének tagjai egy keresztény szemléletű újságíró szövetségnek. A Magyar Katolikus Újságírók Szövetségének alapszabálya lehetővé teszi belépésüket.

– *Milyen a viszonyuk a korábban létesült két másik szakmai szövetséghez?*

– Párbeszédet kezdeményezünk a *Magyar Újságírók Országos Szövetségével* és a *Magyar Újságírók Közösségével* a három szervezet viszonyának tisztázásáról és a lehetséges együttműködésről. A Magyar Katolikus Újságírók Szövetsége különösen érdekeltnek tartja magát egy *újságírói etikai kódex* kidolgozásában.

– *Jelentkeznek-e valamilyen szakmai programmal a közeljövőben?*

– Szövetségünk, amely tagja a *Nemzetközi Katolikus Újságíró Szövetségnek* is, november 6-án rendezi második tanulmányi napját *Keresztény értékek a sajtóban* címmel. Tudósok és szociológusok tartanak előadást – hallottuk Czakó Gábortól.

(t.t.)

Lesz ügyészi törvény

Ehhez nem kell a képviselők kétharmadának a szavazata, csak a hatálybaléptetéshez szükséges alkotmánymódosítás megszavazása igényel abszolút többséget. Ez ellen viszont nehéz politikai és szakmai érveket találni – mondta *Balsai István* igazságügy-miniszter a Kecskeméti Városi Bíróság új épületének avatása után tartott sajtótájékoztatóján.

Az új épület átadásával újabb 6000 négyzetméterrel gazdagodott a magyar igazságszolgáltatás. Balsai István az ünnepség keretében tartott beszédében leszögezte, hogy a bíróságok alapterülete és infrastruktúrája, a bírák anyagi megbecsültsége több száz százalékkal emelkedett az elmúlt három és fél évben. „Ez azért is történhetett, mert van valaki, aki önöket a kormányban képviseli. A bíróságok igazgatásának a költségvetésbe való integrálásához a polgári demokráciákban a kormányon keresztül vezet az út. Az ettől eltérő elképzelések életképtelenek" – nyomatékosított a miniszter. A továbbiakban Balsai István kitért arra is, hogy a bírói pálya presztízse megteremtődött, nincsenek üres bírói helyek, és a bírósági fogalmazói státusokra már túljelentkezés van. Véleménye szerint ha a bíróságok ezek után sem tudnak megbirkózni a rájuk háruló ügytömeggel, akkor a következő parlamenti ciklusban az eljárási törvényeket kell megváltoztatni.

Az ügyészi törvény kapcsán Balsai elmondta, hogy az alkotmány ügyészekre vonatkozó része az alaptörvény utolsó olyan rendelkezése, mely nem egyeztethető össze a jogállamisággal. Ha a törvény vitája során a parlament válasza pozitív lesz, akkor nyugvópontra kerül a magyar alkotmány ügye és megvalósul a korszerű alkotmányos berendezkedés. Ha ez nem így történik, és a törvény nem lép hatályba, akkor az ellenzők szomorú közjogi bizonyítványt állítanak ki magukról – mondta az igazságügy-miniszter.

A. I.

Légy a tejben

Irigylésre méltó a Népszava cikkírójának az észjárása: mindenről „az" jut eszébe. Ne valamiféle szexuális incselkedésre gondoljanak, a szerző nyilván „tutierkölcsös", bárha csak a tutiban vagyok egészen biztos. Tutikát tudniillik megdöbbentette, hogy a tévében valaki a Tuti Tipp elnevezésű játékban másfél millió forintot nyert, ám a nyereményt nem fizették ki neki, mert csalás gyanúja merült föl. Igazán meglepő módon rendőrségi följelentést tettek, annál is inkább, mert a gyanút több bizonyíték is alátámasztani látszik.

Sajnos, pontosan nem tudni, Tutika miért döbbent meg. Talán merőben másféle följelentéseken nevelkedett, talán a bizonyíték zavarta meg, netán az is eszébe villant, ha nem talál megdöbbenni, nem lesz mit cikkírnia. Rajta azonban nem fogtak ki a tények. Éles logikával és össznépi együttérzéssel arra következtetett, amire csakugyan kevés ember (a többség eléggé el nem ítélhető módon előbb gondolkozik, aztán döbben meg, nem pedig a gondolkozás nélküli döbbenet csábításának enged): miniszternek vagy kormányhivatali vezetőnek kell lenni, s akkor a tévébelihez hasonló körülmények között akár milliárdnyi ütheti a markát, senki sem fogja följelenteni. Még akkor sem, ha van rá bizonyíték.

Tutika szerint: ez tuti. Becsszóra kellene hinni neki. Ő ugyanis adós marad bármiféle bizonyítékkal. Egyszerűen abból indul ki, ami a számára a kétszer kettő igazsága: aki „föntˮ van, az nem tisztességes; aki viszont lent, ahhoz kétség sem férhet (különben is megbüntetik érte).

S eszébe sem jut, hogy az általánosítások nemritkán fölöttébb megtévesztőek. A tisztességtelenség például alkalmankint nem hagyja magát kisajátítani „föntről". Olykor alaptalan vádaskodás formájában „lent" is előfordul. Ráadásul „tuti" bizonyíték is olvasható róla.

És mégis büntetlen marad. Pedig igazán nehéz kormánypártinak nézni.

(–prémi)

A nemzeti kultúráért

A Pilinszky János költőről elnevezett alapítvány idei díjait tegnap adták át Kecskeméten, a megyeházán. *Bella Rózsa* kecskeméti rajztanár művészi és pedagógiai, *Lezsák Sándor*, a Magyar Demokrata Fórum alelnöke, a Lakitelek Alapítvány kuratóriumának elnöke irodalmi és közművelődési, *Vágvölgyi Ferenc* nyugalmazott bajai orvos helytörténeti munkásságával, illetve mindhárman a díj névadójához méltó magatartásukkal érdemelték ki a Pilinszky-plakettet, valamint a kitüntetéssel járó tizenötezer forintos jutalmat.

A Pilinszky-díjat Bács-Kiskun megye önkormányzata, valamint a Kereszténydemokrata Néppárt és a Magyar Szocialista Párt megyei szervezetei hozták létre 1990-ben; az alapítókhoz később a Magyar Demokrata Fórum megyei szervezete is csatlakozott. Az alapítvány hozadékából minden évben olyan Duna–Tisza közén élő személyeket jutalmaznak, akik életművükkel, munkásságukkal hozzájárulnak a nemzeti kultúra értékeinek megőrzéséhez, gyarapításához, emberi, erkölcsi magatartásuk példaértékű. (MTI)

Háttérbeszélgetés az államtitkár hivatalában

Egészségügy, szociálpolitika

Aktuális egészségügyi és szociálpolitikai kérdésekről volt szó tegnap azon a találkozón, amelyre Pusztai Erzsébet, a népjóléti tárca politikai államtitkára hívta meg az újságírókat minisztériumi dolgozószobájába.

Az Új Magyarország munkatársa többek között a kormány 1992. évi döntése alapján létrehozott *humánpolitikai kabinet* tevékenységéről érdeklődött, amely mint ismeretes, nemrégiben *humán- és ifjúságpolitikai kabinetté bővült*. Pusztai Erzsébet hangsúlyozta: e grémium célja, hogy ajánlásaival hatékonyan segítse, egyszersmind előkészítse *a kormány döntéshozó munkáját*. Miként jogosítványa rögzíti, feladata, hogy az emberi erőforrással való gazdálkodást kormányzati szinten *koordinálja*, ehhez *koncepciókat dolgozzon ki*, és ha kell, indítványozza a szükséges jogszabály-módosításokat. A kabinet tehát szervezetéből fakadóan összehangolja a körébe tartozó kormányzati intézkedéseket. Javaslatot tesz egyebek mellett az ifjúságpolitikai kérdésekkel kapcsolatos *társadalmi érdekegyeztetések* fórumaira is.

Ahhoz, hogy sokoldalúan elemezhesse a helyes döntésekhez vezető utat, s ezáltal hozzájáruljon a körülményeknek legmegfelelőbb kormányzati döntések meghozásához, illetőleg a már említett, menet közbeni korszerűsítésekhez, a testület tagja a konkrét témákban érintett valamennyi tárca legmagasabb szintű képviselője. Így a humán- és ifjúságpolitikai kabinet elnöke maga a népjóléti miniszter, titkára e tárca politikai államtitkára. A kabinet tagjai sorában áll a belügyminiszter, a földművelésügyi, a honvédelmi, a környezetvédelmi és területfejlesztési, a munkaügyi, a művelődési és közoktatási, a pénzügyminiszter, az ülések állandó meghívottai között ott a Miniszterelnöki Hivatal illetékes államtitkára, az Országos Testnevelési és Sporthivatal elnöke, továbbá a szociális válságkezelő programok kormánybiztosa. Vagyis a kormánydöntés előtt álló valamennyi témát sokoldalúan veszik górcső alá.

Az államtitkár kérdésekre válaszolva többek között ismertette a *családi pótlék* rendszerének módosítását szorgalmazó és azt ellenző szempontokat. Hangsúlyozta: 1994 januárjától a hírek ellenére sem terveznek alapvető módosítást. A *szociális törvényről* szólva elmondotta: a megváltozott gazdasági helyzethez kell igazítani bizonyos pontjait. E sarkalatos teendők között említette a *gyermeknevelési támogatásra való jogosultság* újravizsgálását, s hogy milyen feltételekkel a jövőben a szociális lehet bejutni a jövőben a szociális intézményekbe. Többek tudakolták, van-e reális alapja a társadalombiztosítási járulék csökkentését sürgető indítványoknak. Pusztai Erzsébet szerint a gazdaság jelenlegi helyzetében erre nincsen lehetőség. A kérdések és a rájuk adott válaszok között szerepelt még a bölcsődei hálózat korszerűsítésének igénye, a dohánytermékek reklámozása jogi rendezése.

(cs. benkő)

Ki viselje a nagyobb terheket?

Az előrejelzett öt perc helyett négy óra alatt derült ki, hogy a KIÉT-nek a közalkalmazotti béremelés finanszírozásáról folytatott vitája meddő, hiszen a kormányoldal engedménye sem győzte meg az önkormányzati szövetségeket hasonló lépés szükségességéről. *Szabó Iván* pénzügyminiszter a tárgyalás kezdetén elmondta: lehetőséget látnak az állami:önkormányzati tehervállalást 50:30-ról 60:20-ra módosítani (pontosabban 70:30-ról 80:20-ra, hiszen a fennmaradó 20 százalékos tb-hozzájárulás valójában az állami költségvetésből származik). Az esetleges önkormányzati hitelfelvétel kamatait az állam vállalná. A tízszázaléknyi – mintegy 2 milliárd forint – különbség céltámogatásként érkezne az önkormányzatokhoz.

A kormányzati oldal felajánlott továbbá egymilliárd forintot az önkormányzatoknak annak érdekében, hogy a köztisztviselők bérének 1995-re előirányzott emelését ne egy év alatt kelljen végrehajtani, s a fejlesztést már a jövő esztendőben el lehessen kezdeni.

Az önkormányzatok a megegyezés alapfeltételeként megjelelölték, hogy a bértábla bevezetésének anyagi következményeit végső soron az állami költségvetésnek kell viselni, azt csak átmenetileg állhatják az önkormányzatok. Egyetlen esetben hajlandók elfogadni részükről a 20 százaléknyi hozzájárulási kötelezettséget: ha annak kamatait is az államháztartás viseli, s teljes egészében elfogadásra kerül beterjesztett kívánságlistájuk, amelyen szerepel többek között az áfa-kompenzáció az önkormányzatoknak, a volt tanácsi vállalatok privatizációjából származó bevétel fele, s hogy a településüzemeltetési normatívák nem emelkedhetnek.

A pénzügyminiszter szerint követeléseiket teljesíteni lehetetlen, hiszen ez az összeg 70 milliárdra rúgna, azzal a 3 milliárddal szemben, amely a megoldáshoz még rendelkezésre áll. Szabó Iván kijelentette: az önkormányzatoknak lényegesen több lehetőségük van a szükséges pénzmennyiség előteremtésére, mivel a potenciálisan kivethető adók csupán 15 százalékát rótták csak ki. Egyébként, ha ezen a fórumon nem sikerül megegyezni, s a törvényt az Országgyűlés jóváhagyja és érvénybe lép, az önkormányzatok kénytelenek lesznek kifizetni a bért.

K. Cs.

Megindult a forgalom az Oktogonon

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy vasárnap kora reggel kicsi volt a forgalom az *Oktogonon*, ezért a csőtörés következtében megindult vízáradat nem követelt emberáldozatot. Pedig emlékezhetünk rá, hogy néhány évvel ezelőtt alig pár száz méterre innen, a Nagykörút–Király utca kereszteződésénél a főnyomócső eltörése után *két ember vesztette életét* egy alagsori üzletbe ömlött vízben.

Sajnos, lassan hagyomány, hogy a körúton sorra megsérülnek a vízvezetékek. Legutóbb a *Boráros téren* történt baleset, de szerencsére akkor sem sérült meg senki, az anyagi kár viszont jelentős volt. Ezúttal egy 1200 milliméter átmérőjű vízvezeték tört el, s percek alatt víz árasztotta el a környéket. A becslések szerint a kár mintegy *30-40 millió* forint. Először a több ezer köbméter vizet szivattyúzták ki a környező házak pincéiből, az utcákról. A vízvezeték sérült szakaszát hétfő reggelre kicserélték, majd nyomáspróbát hajtottak végre. Tegnap kora délelőtt még hatalmas gödör tátongott a téren, a villamossínek alatt, de délre már betemették azt. Közben az FKFV dolgozói hozzáláttak a csatlakozó területek burkolatának helyreállításához. Vasárnap éjfélig 1500 négyzetméter utat aszfaltoztak le. Ennek köszönhetően lassan megindulhatott a gépjárműforgalom.

Hétfő délután az *Andrássy úton* már két-két sávban közlekedhettek az autók, de a Nagykörúton csak egy sáv volt szabad. Az Oktogon és a *Blaha Lujza tér között nem járhattak a villamosok.* A gödör betemetése után a BKV szakemberei kicserélték a tönkrement síneket, s ígéretük szerint kedden délelőtt már újra indulhatnak a villamosok. A gyors munka annak az eredménye, hogy a betonozás helyett – amihez legalább két-három nap szilárdulási idő kell – előre gyártott betonelemeket helyeztek el a villamospálya alatt.

Szegedi Péter, az FKFV szóvivője arról tájékoztatott, hogy a helyszínen 70 emberük és 30 munkagépük dolgozik megfeszített erővel. Hétfőn újabb 2500 négyzetméternyi területen fejezték be az útburkolat alapozását és aszfaltozását. Ígérete szerint kedd délelőtt már valamennyi utat teljes szélességében átadnak a forgalomnak.

Cs. A.

Kétütemű járművek cseréje

A Trabant húszezret, a Wartburg harmincháromezret ér

A fővárosi kétütemű járművek egy részét hamarosan BKV-bérletre, új gépkocsi vásárlásakor kedvezményre válthatják át a tulajdonosok, illetve kedvezményesen katalizátorral szereltethetik fel füstöt okádó Trabantjukat, Wartburgjukat. Az év elején végzett kalkulációk szerint egyelőre a 150 ezer fővárosi kétütemű jármű tizedrésze vonható be a közlekedési légszennyezés mérséklését szolgáló programba. Erre a célra most 250 millió forint jut; 125 millió forintot vállalt magára a Fővárosi Önkormányzat, 125 millió forintot a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium környezetvédelmi alapja.

A szaktárcánál elmondták, hogy a minisztérium nem mind a 125 millió forintot szánja a kétüteműek csereakciójára, erre 50 millió forintot juttatnak, a további 75 millió forintot az ugyancsak fontos célra, a környezetszennyező BKV-buszok motorcseréjére pályázat alapján a BKV nyerheti el.

A főváros által megszavazott 125 millió forint teljes egésze a kétüteműcsere-programra fordítható. Több mint 10 millió forint jut az ügyviteli, pályázati, hirdetési költségekre, 15 millió forint az ingyenes BKV-bérletek kiadására, 17 millió forint a mozgássérültek gépkocsijainál a katalizátor felszerelésére, és mintegy 80 millió forint az új gépkocsik vásárlásának támogatására. Az elképzelések szerint aki Trabantot ad le, az két 1 évre szóló, aki Wartburgot, az három 1 évre szóló BKV kombinált bérletet vehet át. Az új gépkocsik vásárlásánál a tervek szerint, aki Trabantot ad le, az 20 ezer, aki Wartburgot, az 33 ezer forintos bónban részesül. Az előzetes megállapodás szerint a programhoz versenyeztetés alapján kiválasztott néhány gépkocsi-forgalmazó további 60–100 ezer forintos engedményt, illetve részletfizetési kedvezményt is ad az új kocsi vásárlásakor. (MTI)

Kormányzati látogatások

Pénzügyminisztérium
Szabó Iván miniszter, szeptember 10-én a debreceni egyetemre látogat.
Honvédelmi Minisztérium
Für Lajos miniszter, szeptember 9-én Szentendrén előadást tart.
Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium
Schamschula György miniszter, szeptember 8-án Esztergomban a Suzuki-gyárban látogatást tesz.
Munkaügyi Minisztérium
Tóth Tihamér politikai államtitkár, szeptember 8-án Győrben a Munkaügyi Központban látogatást tesz, és délután elnökségi ülésen vesz részt.
Pulay Gyula közigazgatási államtitkár, szeptember 9-én Seregélyesen konferencián vesz részt.
Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Kálmán Attila politikai államtitkár, szeptember 7-én Békéscsabán pedagógusfórumon, 11-én Jászberényben és Eperjeskén iskolaátadáson vesz részt.
Biszterszky Elemér közigazgatási államtitkár, szeptember 8-án Esztergomban tanévnyitón vesz részt.
Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériuma
Bogár László politikai államtitkár, szeptember 10-én Miskolcon választmányi ülésen vesz részt.
Földművelésügyi Minisztérium
Szabó János miniszter, szeptember 8-án Sopronban és 10-én Gödöllőn tanévnyitón vesz részt.
Medgyasszay László politikai államtitkár, szeptember 11-én Nyúlon bornapokon vesz részt.
Belügyminisztérium
Szabó Tamás tárca nélküli miniszter, szeptember 8-án Veszprémben évnyitón tartózkodik.
Miniszterelnöki Hivatal
Katona Tamás politikai államtitkár, szeptember 8-án Szentendrén és Tatán előadást tart, 11-én Marcalin és Székesfehérváron kiállításon és avatáson vesz részt, és 12-én Nyíregyházán előadást tart.
Bárdos Balázs politikai államtitkár, szeptember 10–11-én Balatonlellén konferencián vesz részt.
Lukáts Miklós politikai államtitkár, szeptember 11-én Körmenden jubileumi ülésen vesz részt.
Pálos Miklós politikai államtitkár, szeptember 10–11-én Balatonlellén konferencián vesz részt.

Lakni, de hol?

Két szoba, hall. Vágyálom. Sokunknak az. Nyíregyházán most közel ötezer önkormányzati bérlakást tartanak nyilván. Számuk évről évre csökken. Apad, a korábbi nagyfokú privatizáció miatt, no meg azért is, mert bizonyos lakók tönkreteszik azokat, életveszélyessé válnak a házak, összedőlnek. A rendszerváltozás óta újakat nem épített a város. Ma 1700 lakásigénylőt tart nyilván a hivatal. Közülük sokan soha nem is juthatnak a hőn óhajtott bérlakáshoz.

– Havonta ötven-hatvan újabb lakás iránti kérelmet adnak be a polgármesteri hivatalba. Ugyanakkor harminc-negyvenen gondolják úgy, hogy elég volt a várakozásból, és megszüntetik a kérelmüket, visszakérik a bérleti díjat. Tehát havonta tíz-húsz fővel így is nő a lakásigénylők száma – mondja mindjárt beszélgetésünk elején *Köteles István*, a nyíregyházi polgármesteri hivatal hatósági osztályának a vezetője.

– Valóban kilátástalannak látja a lakáshelyzetet itt a Fidesz, SZDSZ, KDNP kormányzatú megyeszékhelyen?

– Mi tagadás, annak látom. Aki ma beadja a lakásigénylést, befizeti az ezertől tizenötezer forintig terjedő letéti díjat, három, öt év múlva talán kaphat lakást, de lehet, hogy soha! A névjegyzékre való felkerülés alsó határa most 135 pont. A legtöbb igénylőnek jóval ez alatt van a pontszáma. Ezért reménytelen. Az egy-két gyerekeseknek vagy a gyermektelen házaspároknak, pláne az egyedülállóknak alig van esélyük. Azok pontszáma duzzad, akik sokgyerekesek, alacsony az egy főre jutó átlagkeresetük. Aztán, ha megkapják a lakást, nem tudják fizetni a bérleti díjat, a rezsit. Közben lepusztul a frissen megkapott lakás, s kezdődhet minden elölről. Pedig évente mindössze ötven-hatvan lakás szabadul fel. Azok is csak azért, mert az addig benne lakó bérlő esetleg örökös nélkül elhalálozik, van, aki építkezik, vásárol, netán az ország más részébe költözik.

– Az IKSZV alig változott. Tanulmányok születtek (pénzért) a vállalat átalakítására. Közben az igazgató megbízatását többször meghosszabbították, majd megbíztak egy fideszes önkormányzati képviselőt, Török Sándort, hetvenezer forintos fizetésért az ingatlankezelő újabb átalakítási tervének elkészítésével. Majd született egy közgyűlési határozat a lakbérek emeléséről. Seszták Oszkár (Fidesz) álláspontja szerint választás elé lehet állítani a bérlőket. Megveszi-e, vagy fizeti az emelt lakbéreket. Elég az újságok apróhirdetési rovatát böngészgetni. Bizony nem ritkák az olyan lakáscsere-hirdetések, amikor a bérlők saját maguk keresnek számukra megfelelő cserepartnert. De akkor miért van az IKSZV vagy a városházi lakásosztály, ha nem képes elősegíteni a cseréket sem?

– Az IKSZV ebbe valóban csak adminisztratív módon folyik bele. Csupán rögzíti a tényeket. Amennyiben a csere a felek érdekeinek megfelel és az ingatlanok tehermentesek, úgy jóváhagyjuk a cserét. Vannak, akik azért nem tudnak cserélni, mert tetemes lakbérhátralékuk vagy közüzemidíj-tartozásuk van. Jelenleg közel százötven család adósa az önkormányzatnak és a szolgáltatóknak. Akik nem fizetnek, azokat kiköltöztetjük a Huszár lakótelepre. Szükséglakásokba. Olyanokról van szó, akik önmagukat hozták ilyen helyzetbe. A nem fizetés irritálja a becsületes lakótársakat éppúgy, mint a hivatalt. Ezeket a felszabaduló lakásokat rendbe tesszük, és újabb igénylőket elégíthetünk ki.

– Az SZDSZ-es tanácsnok (Bartha László) véleménye szerint a lakásértékesítések után maradna körülbelül kétezer-ötszáz szociális bérlakás. Ezek bérlőinél számítani lehet arra, hogy akár ezerötszáz család kerülhet olyan helyzetbe, amiért nem tudja fizetni a számukra megszabott alacsonyabb lakbéreket sem. Bartha azt is hangsúlyozza, az önkormányzati lakáselidegenítési szisztémát kis hatékonysággal lehetne megvalósítani. Konkrétan arról van szó, hogy a bérlők tíz-tizenöt százaléka tudná csak megvásárolni a felkínált lakást. Történhet-e tehát lényeges elmozdulás?

– Jövőre talán igen. Az önkormányzatunk fontolgatja mintegy ötven-hatvan lakás építését. Előnyösebb kamatozású hitelek is lendítenének a dolgon. A telkek viszonylag drágák. Kedvezményes árú építési telkeket még a tanácsi rendszer végén kezdtünk el kialakítani a Nyíregyházához tartozó Sóstóhegyen. Több száz ilyen van. Lehetne parcellázni. De elkél-e? Ugyanis a Nyíregyházához közeli falvakban (Kótaj, Nyírpazony) még meg lehet venni egy-egy telket nyolcvanezerért. Nálunk egy ugyanolyan hatszázezer forint.

– Keresztes Dénes (KDNP) önkormányzati képviselő többször hangsúlyozta, minél igazságosabb megoldásra kell törekedni a lakásgazdálkodás terén. Elkerülhetetlen a lakbéremelés, de itt mutatkozzon meg az önkormányzat szociális érzékenysége. Egyedi elbírálás alapján a rászorultaknál a lakbér egy részét el kell engedni.

– Ezzel magam is egyetértek. Azt azért még hozzáteszem, hogy lakást ugyan egyet sem építettünk, de támogatjuk a fiatalokat az építésben. Ebben az évben 115 millió forintunk van erre a célra. Aki épít, kaphat nyolcvanezer forint vissza nem térítendő támogatást, illetve kérhet kamatmentes kölcsönt is az önkormányzattól. Ez 80–400 ezer forintig terjedhet. Mindezek mellett magam is azt vallom, az eladások után a lakásalapba befolyt forintokat, azok jó részét érdemes lenne inkább garzonszerű lakások építésére fordítani. Ezzel az önkormányzat tulajdona is gyarapodna és pár évre megoldaná a benne lakók gondját, míg nagyobbra nem cserélik. Bizony, építeni kellene!

Sánta János

Rendkívüli közgyűlés

A Szigetköz sorsa

Ne bocsátkozzunk fogalomtisztázó fejtegetésbe, mi a különbség a rendes és a rendkívüli közgyűlés között. Érjük be azzal, hogy a rendkívüli valami rendkívülit sejtet. Nem abban az értelemben, hogy „pláne szőke, hová mész, sőt megyek a piacra". Komoly testület soha nem tűzne napirendre komolytalan témát „rendkívüli" vezényszóval.

Győr-Moson-Sopron megye Közgyűlése „tüzet kiált", hogy soron kívül hívja össze a képviselőket szeptember 9-ére, tüzet kiált, éspedig a víz ürügyével, lévén, hogy a Szigetköz sorsával, a Duna elterelésével kapcsolatos írásos képviselői felszólalást kívánja megtárgyalni. A felszólaló *Pilbauer János*, aki nemcsak képviselő, hanem egyben a Szigetköz lakója. Részben innen ered észrevételeinek érzelmi töltése, szubjektív elfogultsága, amelyet az anyag végén egyébként maga is jelez.

Nem vicc

A Szigetköz sorsa, a Duna elterelése komoly dolog, nem illik vele viccelni. A helyzet pillanatnyi állása még egy rendkívüli közgyűlést is indokolttá tehet. A komolysággal nem áll ellentétben a képviselői felszólalás helyenkénti iróniája, szarkazmusa, amelyet alkati tényezőkön túl kiválthat az eredményekkel szembeni elégedetlenség – végül is erről van szó –, s nemkülönben az a magyar közéletben sajnos eléggé elharapódzott elsöprő, beolvasó ösztön, amely a téma súlyossága dacára méltatlan színben tüntet fel használót, címzettet, fórumot, testületet egyaránt. Ámde maradjunk meg a tények mellett, hiszen a „mit" ezúttal is fontosabb a „hogyannál".

Pilbauer János képviselő a megyei ad hoc bizottság tavaly márciusi jelentéséből indul ki, amely jelentésnek a „C" variánsal kapcsolatos negatív föltételezéseit a gyakorlatban igazolódva látja. A képviselő újabb megyei ad hoc bizottság felállítását és regionális szintű intézkedést érez szükségesnek a Szigetköz reaktiválása érdekében. A Szögetközi Önkormányzatok Szövetségének, a megyei közgyűlésnek és a köztársasági megbízotti hivatalnak a szoros együttműködését javasolja ugyanazért. A határozati javaslatot módosító indítvány előtt nem kevesebb, mint kilenc tényt szögez le a képviselő. Leszögezi, hogy a Dunát elterelték, hogy emiatt a mellékágrendszer felső-szigetközi szakaszán teljesen eltűnt a víz, hogy mindezek következményeként a Szigetköz felső része már most, a középső a későbbikeben, az alsó része valamivel még később haldokolni fog, sőt meghal. Ennyi elég is a tényekből.

Szárazköz?

Leplezetlen egyszerűséggel azt kívánja a megnevezett képviselő, hogy szakadjon a csillagos ég mindazokra, akik nem tettek meg minden tőlük telhetőt a Szigetköz továbbéléséért. Nem a tények közt szerepel, de tényként állapíttatik meg a Szigetköz, a Tisza-táj, a Hortobágy, a Fertő tó és a Hanság megannyi különbsége, hogy a Szögetköz ne „Szárazköz" legyen. Pilbauer az alábbi, részben idézendő határozati javaslattal áll elő.

A javaslat második pontja szerint: „Győr-Moson-Sopron megye Közgyűlése mindenképpen és minden körülmények között részt kíván venni a probléma megoldásában, ezért követeli a parlamenttől, illetőleg a kormánytól a területi önkormányzatokat megillető jogokat, hogy szerepét elláthassa."

A harmadik pont annak rögzítését, elfogadását kívánja, hogy a közgyűlés szükségesnek véli a Szigetköz „pozitív képét" szolgáló tevékenység erősítését. A megfelelő mennyiségű víz biztosításáért a Szigetközi Önkormányzatok Szövetségével együtt kell kiállni. Ha nem lesz víz, a megyei közgyűlésnek akkor is perspektívát kell nyújtania a Szigetközben élő emberek számára.

Világos beszéd, kiváltképpen az, hogy a képviselő nem a „tevetenyésztés és a sivatagi életmód elsajátításában" látná szíve szerint a perspektívát. Valószínűleg maga a testület sem. De ne vágjunk a szeptember 9-ei rendkívüli közgyűlés elé, ahol a „tüzet" kiáltók vizet szeretnének találni. Rendkívüli.

P. M.

Párt a munkanélküliekért

A párt már hírt adott magáról. A közelmúltban Horn Gyulával, a szocialisták vezetőjével tárgyaltak. Máris aktívak, pedig nem is régen alakultak Gyöngyösön. A nevük Magyar Munkanélküliek Pártja. Hogy mi végre bontottak zászlót, arról Mikola Ferenc elnököt, egyben nyugdíjast, a Zöldért egykori zöldség- és gyümölcsfelvásárlási osztályvezetőjét kérdeztük pálosvörösmarti lakásán.

– Mikor határozták el a párt megalakítását?

– A párteszme még 1991. október 9-én született, de akkor nem fogadta el mindegyik egyesületi tagunk, ezért kellett szunnyadnia mostanáig. Megjegyzem: én akkoriban a Munkanélküli és Álláskereső Szövetség országos alelnöke voltam.

– Bejegyezte-e már a megyei bíróság a pártot?

– Még nem, a bejegyzés szeptemberre várható. Arról van szó, hogy a szövetségünk alapszabálya nem jó a párt megalakulásához. Az átdolgozást csináljuk, és rövidesen beadjuk az egri bíróságra.

– Milyen támogatásra számítanak?

– Tudtommal nem kapunk semmit, mert nem vagyunk parlamenti párt. De nem is azért alapítottuk a pártot, hogy profitáljunk belőle. A munkanélküliekért vagyunk – a szellemi foglalkozásúakért, a munkásokért meg a parasztokért, járadékosokért és nem járadékosokért, azért a száz-százötvenezer emberért, akik már kimaradtak a munkanélküli statisztikából, egyszóval mindenkiért. Gyér a munkahelyteremtés, a munkaügyi hivatalok meg az egyesületek nem tudnak mit tenni, nem veszi kézbe az ügyünket senki. Nem akarok megbántani egyetlen pártot sem, de idáig nem jelentkeztek, hogy segítenének hordani a keresztünket.

– Országos párttá akarnak terebélyesedni?

– Már azok is lettünk. A szervezés folyamatban van, minden munkanélküli-egyesület megkapta a felszólítást. Jönnek a visszajelzések, hogy hajlandók velünk közös platformra lépni.

– Az önöké választási vagy programpárt?

– Csak politikai programpárt, bár lehet, hogy a választásokon közösen indulunk valamelyik párttal, egy-két képviselő reményében.

– Kikkel kötnének választási koalíciót?

– Minden párttal hajlandók vagyunk találkozni és beszélni, de egyelőre nem akarjuk magunkat elkötelezni.

– Hol áll a párt: baloldalt, jobboldalt vagy a centrumban?

– A centrumban.

– Mennyi a létszám?

– Hogyha a helyi munkanélküli-egyesületet nem veszem figyelembe, egyelőre tizenkettő. Én vagyok az elnök, *Zsákai József* a társelnök, akinek Gyöngyös, Őrálló utca 6. alatti lakásán mint vállalkozónak nemcsak a felvásárló káeftéje működik, hanem a pártirodánk is, amelyet ingyen használunk, alelnökünk pedig a miskolci munkanélküli-szövetség egyik elnöke.

– Ki lehet tagja a pártnak?

– Nemcsak a munkanélküliek, hanem bárki, aki elfogadja az alapszabályunkat.

– Mennyi a tagdíj?

– Munkanélkülieknek tíz forint, dolgozó munkanélkülieknek ötven forint, kívülállóknak száz-kétszáz forint.

– Terveznek-e a létminimum alatt élők tavalyi éhségsztrájkjához hasonló akciót?

– Nem zárkózunk el ilyesmi elől sem, de remélem, hogy nem kerül rá sor. Különben egy ilyen akció nagy szervezést igényel, nem lehet hebehurgya módra elkapkodni.

– Mikor lesz az országos zászlóbontásuk?

– Várhatóan szeptemberben, mert akkor már vége van a szabadságolásoknak, és ráérnek az emberek pártot alapítani.

(italy)

Törzsasztal

Az ország összes kocsmájában van törzsasztal, így a Győr-Moson-Sopron megyei Tényőn is. A tényői azonban egyedülálló falusi viszonylatban, és ennek az alábbiakban szeretném magyarázatát adni. A véletlen segített a ritka felfedezéshez, amennyiben véletlen, hogy egy vasárnap kivételesen a szépen felújított tényői templomban voltam a délelőtt fél tizenegy órai szentmisén. Egy helybéli jótét lélek hívott, mégpedig a karzatra, ahol egy szépséges hangú és klaviatúrájú kanadai orgona szolgálta az áhítatot. Mise végén azt mondja az én jótét lélek ismerősöm, hogy ne menjek még, meghív engem a kocsmába az ő törzsasztalukhoz. A vasárnapi misék után kizárólag férfiak amúgy ünneplősen, a szertartáson megtisztulva közös asztalhoz ülnek és pár pohár bor mellett megbeszélik a világ dolgait – az egészen nagyokat – és a szomszéd portáját, kertjét egyaránt.

Az asszonyok már megbékéltek a törzsasztallal, már ahol meg kellett, mert a vasárnapi törzsvendégek közt akad özvegyember is. „Ti csak menjetek haza, majd én is megyek" – mondja az én ismerősöm az asszonyának meg a lányának. Megpödri a bajuszát, amelynek a méretéről és kecsességéről nevezetes a faluban. Isztambuli útja alkalmával basának nevezték a törökök. Az asztalon előkészítve pintesüvegekben a sárga rizling, mellette a szóda. Leülés előtt bemutatkozunk. Újdonsült ismerőseim között van buszsofőr, vállalkozó, több nyugdíjas. A tenyerek kérgesek, az arcok napbarnítottak, a beszéd visszafogott. A szó kitér az időjárásra, az ismétlődő, ámde megszokhatatlan aszályra, a „tetőt nélkülöző" mezőgazdaságra, a kocsmahivatal állapotára, a közelgő búcsúra, az egészségre, P. A. épülő helikopterleszállójára, a tüzéptelep tőszomszédságában készülő benzinkútra, a hatvanas években feltört termálvízre, amelynek a hasznosítása akkor nem történt meg. Állítólag egymillió forinton múlt, ma pedig csaknem reménytelen. Bőven dicsérjük a község szépségét, a tényői lankák szelídségét, a szőlők adta vörösbor tüzét, a hegybéli ember szorgalmát, a porták szinte kérkedő csinosságát.

Látszólag témát váltunk. Többen többfélét. Nyolc vagy kilenc ember kötetlenül nehezen tud ugyanarról az egyről beszélgetni. Kis csoportokra tagolódunk. Mindenkihez a szomszéd van legközelebb, szemben vagy mellette. Az engemet invitáló derék buszsofőr a szülői házat hozza szóba fönn a hegysoron. Míg az édesanyja élt – idén télen halt meg –, nem lehetett gondolni a rendbehozatalára. Most viszont nem tűr a dolog halasztást. Közel százötven esztendős nádfödeles tömésházról van szó. Kívülbelül jókora repedések a falon. Meg kell erősíteni vaskapcsokkal, nádfonattal, csibedróttal, aztán jöhet rá a vakolat. Hátulra három támaszték kerül. Sok pénz, sok munka, de van szakember, rokon, haver. Búcsúig, szüretig legalább a külső megerősítést – a fölsoroltakat – meg kellene csinálni. Meszelés majd októberben a frissen húzott fal kiszáradása után. A belső rendbehozatal meg jövőre. Fürdőszoba is lesz. Szép program – bólintok elismerőleg. Jöhet a falusi turizmus. Vendéglátóm a fejét ingatja. Lehet, hogy ő költözik a hegybe a nyugdíjazás után. Ha a felesége hajlandó lesz.

De ez távlati terv. Egyelőre munka, munka, munka. Csak a derék ne fájna! Igen, a betegség egy másik megkerülhetetlen téma. Vendéglátóm a télen volt fürdőn Pesten. Török fürdőn. A kúra segített, de utána megint a volán mögé kellett ülni és dolgozgatni is csak kell. Szőlőben, kukoricában, a ház felújításán. Fontos, hogy az ember ne hagyja el magát. Fogy a bor, fogy a szó. Az utolsó poharak is kiürülnek. Nincs utánrendelés. A tényői vasárnapi törzsasztal a kocsmában olyan, mint a szertartás. Megvan a rituáléja. A résztvevők szigorúan ragaszkodnak hozzá. Az alkalmi vendégnek nincs más hátra, mint alkalmazkodni a rendhez. Nem nehéz. Kivált ha olyan szívélyesen invitálják az embert, mint Tényőn a vasárnap délelőtti szentmisét követően a tényői férfiak.

Pákovics Miklós

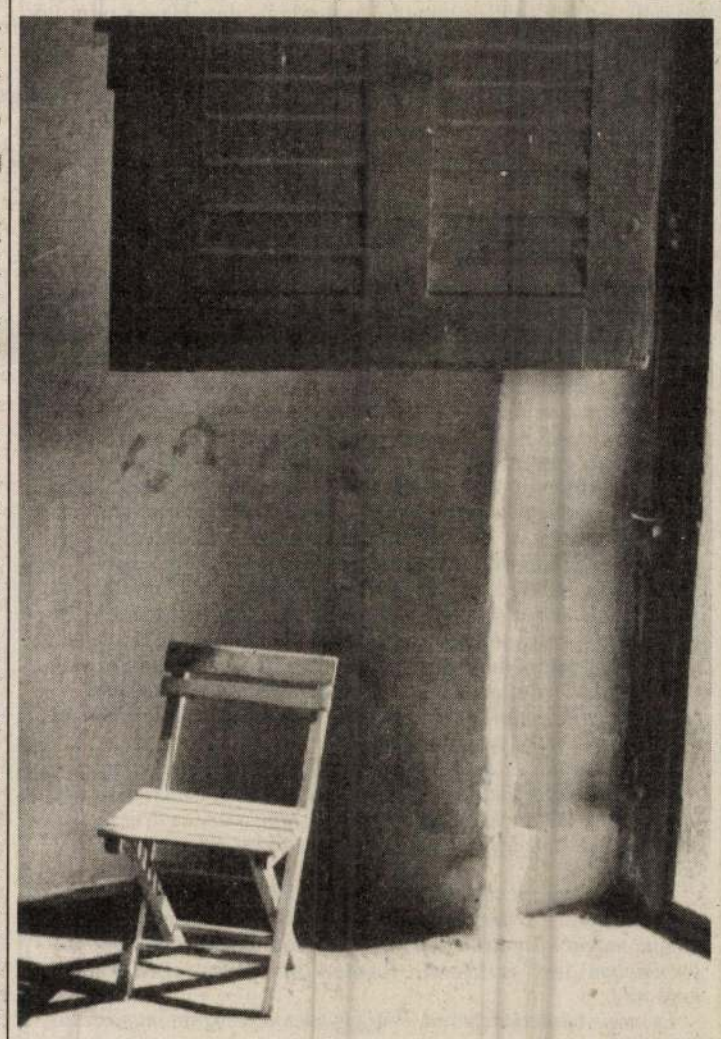

Őszi napsütés Czakó Sándor felvétele

M.D.K.

Bella Sára
ip armüvén

Diszkúpa aljon dolgozik
+ foto.

Magyar Ifjúság, 1960. jan 9.

Stefano della Bella

Metszetei nyomán Caspar Germain

Rézített vadászjelenetes díszedényeket Castelli gyárában, amelyet visszakabottal a kolíczi gyár rézítményeire is.

Magyarországi Renésznés és Barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

453. old

A XVII. századi olasz festők és metszők közül a legkimagaslóbb tehetségű kétségtelenül a firenzei Stefano della Bella volt (1610—64). Orazio Vanni tanítványa volt, majd Callot hatása alá került. A Mediciek támogatásával 1633—39 között Rómában dolgozott[303] s ott ismerkedett meg az 1633-i magyar-lengyel követség délceg lovas tagjaival s innen kezdve valóságos szenvedéllyel metszette szebbnél-szebb magyar tárgyú lovasképeit. Ezeket az alakokat nem magyar tárgyú képein is szívesen alkalmazta. Művei viselettörténeti kutatásunk előtt különös becsben állanak ; Szendrei több képét adta ki. Párisban jelent meg egy hadgyakorlatot ábrázoló metszete s egy, hadcsapatok felvonulását ábrázoló képe, magyar lovasokkal.[304] Della Bella nagy formai tökéllyel s könnyedséggel festette csata- és ostromképeit. Széles keretben helyezi el az alakok nagy tömegét ; az előtér figuráit különösen nagyra rajzolja, a háttérben állókat pedig erősen lekicsinyíti s így nagy mélységet ér el. Formalátásában Callot-ra emlékeztet derűs harmóniájával, alakjainak bájával, friss és fordulatos előadásával. Műveit a német kiadók szívesen használták fel, így Fürst Paul, Johann Hoffmann, akik különféle török-magyar vonatkozásban szerepeltették e metszeteket.[305] Közismert a Halász Péter esete. Egy magyar lovas vitéz képét 1742-ben Meyer mester mint Halász Péter, II. Rákóczi Ferenc híres testőrkapitányának, majd Mária Terézia ezredesének képét adta ki.[305] A német kiadók az olasz s németalföldi mesterek motívumait állandóan felhasználták.

Olasz hatást látunk a legtöbb XVII. századközépi metszeten is, amelyet Németországban adtak ki. Így az 1621-i, érsekújvári

ostromot ábrázoló s Buquoy tábornokkal kapcsolatos metszeteken.[306] A bécsi áll. könyvtárban őrzött Historia Hungariae (1632) több magyar huszárcsataképet őriz. E képek Callotra és Stefano della Bellara emlékeztetnek, az előtérbe állított kopjás huszárok felnagyított s grafikailag is erélyesebben hangsúlyozott alakjaival. Szép formákkal teli, elegáns, olaszos munkák.[308]

említjük Bartholomeus Kiliant, aki Wagner »Delinatio Provinciarum Pannoniae« (Augsburg, 1684) számára dolgozott.[288] Kress György szintén augsburgi mester volt (1606—21 között ismeretes), főleg röplapokat készített, így az 1618-i Kometenblattot, a magyarországi vonatkozású »Erschröckliche Wunderwerck«-et.[289] A németalföldi eredetű Sandrartok népes családjának őse, Jacob (1630—1708) Frankfurtban tevékenykedett; egyik fia, Joachim (1668—1691) szintén sok magyar csataképet készített.[290] A Sandrartok temérdek munkája ismeretes, krónikákban és önálló lapokon. Mellettük igen szorgalmas volt a Merian-familia. A svájci eredetű család feje, az idősebb Mathias (1593—1650) Baselben született, Zürichben és Párizsban tanult. Európai városképeit a »Theatrum Europaeum« tizenkilenc kötetében adta ki, Callot-ra emlékeztető technikával rajzolva.[291] Fia, az ifjabb Mathias (1621—87) szintén Baselben született, Joachim Sandrart tanítványa volt s Amsterdamban, Párizsban és Itáliában képezte magát. 1650-ben vette át atyjának vállalkozását a »Theatrum Europaeum«-ban.[292] A Merian-család nagyszabású kiadóvállalata és műkereskedése a XVII. századközépi német metszetkiadás egyik fő középpontja. Kremmer részletesen kimutatta az ifjabb Merian magyar vonatkozású munkásságát. Főleg az 1686-i budai nagy ostromról készített sok lapot, amelyet honfitársai szívesen vettek át.[293] Merian, mint arcképrajzoló, a »legjobb német portrétista« nevét érdemelte ki, a divat szerint hajladozó eklekticizmusával.[294] Mint csatafestőről nem osztjuk Kremmer elragadtatását. Ostromképei, amellett, hogy Siebmacherre emlékeztetnek, elég szárazak, színtelenek, vonalveze-

akkor az ősi sarvari kastély, midőn az ebédlőterem mennyezetére

Bella, Stefano della

mas modorában adja az örökösödési és a hétéves háború fegyvertényeit. Igy látjuk egy nürnbergi német krónikában a dettingeni csatát kusza kavarodásban, a Schröck mellett aratott magyar diadalt; külön lapon látjuk a legendás Menzel-huszárokat.[470] Stefano della Bella lovas képével újra találkozunk, mint Halász Péterrel.[471]

Ambcata 109 c

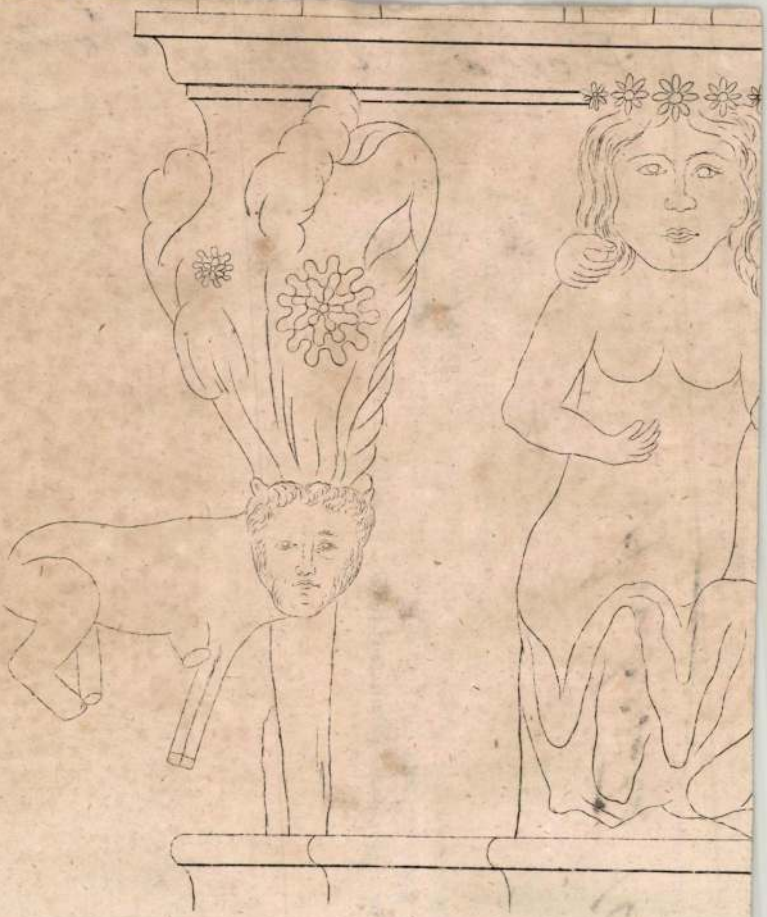

Bella, Stefano della

laid

z

Csanyi Ernst iparm

12 l.

Bella

BELLE, *Stefano della*, olasz rézmetsző és rézkarcoló, * Firenze 1610, † u. o. 1664. Eleinte Callot metszeteit másolta. Mestere G. Battista Vanni volt. 1640. Párizsba került. Több mint 1000 lapot karcolt, amelyek a XVII. sz. kultúrtörténetére élénk világot vetnek és például az egykorú magyar viseleteket is (kurucok) fenntartották számunkra. Harcok, vadászatok, állatképek és jelenetek mind könnyű kézzel és frissen vannak a rézlapra karcolva. Műveinek jegyzékét Jombert állította össze (Párizs 1772).

E-G I 93-1.

1 ünnepélyes felvonulásokat és egyebb ünnepségeket
5 Hűbári jeleneteket
3 lovas játékokat
Hűbárak vezérei csoport és kevesbűnügyeket stb.
2 Patonai és lovasgazdaságok
4 Vadász Kepek
- állatképek

é ~~dugira~~ bal ra fordult ~~felől nézve~~. ~~Tejen~~ Házi sapkás ~~[illegible]~~
ésült hosszú hajas ~~vállaira omlik~~ bajuszt és kör-
art nyakkendőjé fekete, ~~s házi~~ mintaros köntöse csikos
a felső bal sarokban:

ú György
88"
ős utó 8án 850"
olvasható.
szénnel kezelve, az alak nagysága 23 cm.
814.

107/95 № 209.

Bella, Stefano della

l.

Hadtört. Közl
1911. 127. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

NYOMTATVÁNY

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Bella, Stefano della

erőd

Mihalik Sándor

A holicsi tanyérok olasz mintái.
Magyar Művészet
1938. 227. l.

ɔer-engraving of P. Aquila from the fresco
A. Carracci: Flaying of Marsyas (Pal.
rnese, Rome) 225
cs plate „The prodigal Son“ 225
rse-pond“, copper-engraving of Stefano
lla Bella 227
cs plate with the scene of a horse-pond 227
cs plate with a mythological scene..... 229
cs plate representing the Expulsion of
ıgar and Ismael 229
Madarassy: Six medals 231, 232
ure from the middle of the 16th century.
ɔll. of Mr. Stéger 234
t-carpet. End of the 16th century 235
e of a Chinese velvet-carpet 18th century 236
-chair. 18th century 237
one, about 1600..... 237
h drawer-chest. 17th century..... 238
ch chest. Middle of the 16th century..... 239
lle-stick (Louis XV) 240
ɔco coffee and tea-pots 241
y with the Child Jesus. Wood-carving,
d of the 14th century 242
van Cleve (?): Altar-painting 243
d Vinckboons: Preaching of St. John... 244
itius, Baerent (?): Adoration of the herd's-
en 245
ubens: Sketch 246
painting-school of Técső. 1912. Photog-
phy 249
ral of Mr. Hollósy at Mármarossziget.
ıotographies 252

UM

Nagler, G. K.: Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1835. I. 382. l. — *Szendrei János dr.:* A magyar viselet tört. fejl. Budapest, 1905. 4, 23, 81—94. l. (S. d. Bella számos metszetének reprodukcziójával s a fenti metszetek tüzetes leírásával.) — *Arczképes Sandrart,* Teutsche Academie der edlen Bau, Bild u. Mahlerey Künste. Nürnberg, 1675. I. k. 538. l.

Bella, Stefano della,

olasz rajzoló és rézmetsző

L.

Szendrey-Szintiváneyi

156. l.

Haeffner Emil: Bogárkövek, pecsételő-szkarabeusok és szkarabeus-amulettek.

Az előadást vita követi.

Bp., 1951. nov. 2.

SZAKOSZTÁLYTITKÁR.

Bella, Stefano della
1610 – 1664

lärd okv

Szépm. Mur. graf.
ovt 28. kiäll

Budapest, 1912. juli

Bella, Stefano delle

Szépmüv. Muz.

1949 ápr.

graf. oszt. 83. kiáll

Carlo Cantù olasz szinész Buffetto van Brighella szerepében, rézm. és rézk.

Parigi A. után: Carlo Coppola: Le nozze degli dei c. darabjának 1. jelenete: Firenze városa, ~~Nagyméltóságu~~ és 2. jelenete: Diana erdeje. rézk.

3. jelenete: Vénusz kertje; 4. jel.: ~~Ifj. gróf Z I C H Y~~

Fengeri jelenet II. Ferdinánd ~~m.kir.vallás-és közokt~~ eskuvőjén. rézk.

Vulcanus barlangja II. Ferdinand eskuvőjén, rézk.

Lovas ballett III. Cosimo és Margherita Luisa orleansi hgnő eskuvőjén,

5. jel.: Pokol, 6. jel. A. teljes ég. II. Ferdinánd eskuvőjén rézk.

Szép m. Muz. (2) Bolle, St. delle

fohytatás

1661-ben, a Palazzo Pitti mögött a Giardino di Boboli aufitcatro nevü részén; rézk.

november hó 7-én 842 sz. a. kelt

szerencsém Foerk Ernő bizottsági

utiszámláját 34 K 02 fillérre érvé-

visszaküldeni.

vi december hó 31.

A VALT. M. K. MINIST. SZÁMVEVŐSÉGE

Ugyházy

számv. igazgató helyettes

Bella, Stefano della
(1610–1664)

irói

Varga Sándor Lajos:
A rézkarc. Budapest, 1935.

Bella, Stefano della

vézi

l'

Könyi István:

A képrönmüvészet
iskolája

Bp. 1941. 263. l.

...wermann.

+ Ugyanott 1668-ban.

Pg. 144

...len, a ~~[illegible]~~ folyón át vezető ~~a balra látható ház~~
...fahidon ~~[illegible]~~ egy férfi hajt felmál-
...a ~~[illegible]~~ ház felé. Mögötte egy ~~[illegible]~~ kar-
...a folyón már átkelt és meg átkelőben lévő lovászokat,
...isodik ~~[illegible]~~ lovat is tart vezetéken. Jobbról ~~[illegible]~~ ku-
...a az ágaskodó szűrkét. A háttér felől, nevezetes hol he-
...közeledik felmálházott szamárral. Az égbolt

...retei 39:50 cm.
...nis Laplo ajándéka.

Willbrandt, Des Herrn Friedr. Ost Erlebnisse in der Welt Bellamys (1891). LATZKÓ H.

Bellano *(Vellano) Bartolommeo*, olasz szobrász, szül. 1430-ban, megh. 1498-ban. Donatello legkedvesebb tanítványa. 1466-ban bronzba öntötte II. Pál pápa óriási bronzszobrát (utóbb pénzt vertek belőle); nevezetesebb művei közé tartozik Rozelli Antonio humanista síremléke a padovai Santóban, ugyancsak ott egy sokalakos, lapos márvány domborműve, a szentély korlátján pedig tíz bronzreliefje. Legsikerültebbek kisebb bronzai (egy a budapesti Szépműv. Múzeumban is van). HAVAS J.

Bellardi *Carlo Antonio Lodovico*, olasz botanikus, szül. 1741 júl. 30-án Ciglianóban (Piemont), megh. 1826 május 4-én Torinóban, mint a botanika tanára. Nevezetesebb munkái: *Osservazione botaniche* con un saggio d'appendice alla Flora Pedemontana (Torino 1788), *Appendix ad Floram Pedemontanam* (1792), *De Mimosa sentiente* (1764). RIGLER J.

Bellarmin *Robert, szent*, szül. 1542 okt. 4-én Montepulcianóban, megh. 1621 szept. 17-én Rómában. II. Marcellus pápa nővérének a fia volt, 18 éves korában lépett a jezsuita rendbe, pappá szentelése után Löwenben volt a teológia tanára, de XIII. Gergely csakhamar Rómába hívta, ahol 11 évig tanított s ezalatt írta híres *Disputationes de christianae fidei controversiis* c. munkáját. 1587-ben a Collegium Romanum rektora lett. XIV. Gergely pápa a Szentírás új kiadásának javítását bízta rá. 1594-ben a jezsuita rend nápolyi tartományfőnöke lett, 1596-ban VIII. Kelemen bíbornokká nevezte ki. Mint bíbornok, egyszerű szerzetesi életén mitsem változtatott. 1602-ben a pápa capuai érsekké nevezte ki. V. Pius visszahívta Rómába. Katekizmusa mai napig a hittankönyvek mintaképe. A szenttéavatási eljárást VIII. Orbán 1626-ban indította meg, de csak XI. Pius alatt 1923-ban volt a boldoggá avatás, mely után a holttestét a Gesu templom kriptájából szt. Ignác templomába vitték át, hogy óhajtása szerint szt. Alajos közelében nyugodjék. 1930-ban XI. Pius szentté avatta. Ünnepe szept. 17. HUSZÁR E.

Bell Currer, angol írónő, lásd: *Bronte.*

Belle-Alliance, *La*, (ejts: *bel àliász)*, Brüsszeltől D-re, 18 km-re a genappei úton fekvő korcsma. Erről nevezték el a poroszok az 1815 jún. 18-án Napoleon ellen vívott ütközetet. (Waterloo.) KÉZ A.

Belleau (ejtsd: *belő) Remi*, francia író, szül. 1528-ban Nogen le-Routrouban, megh. 1577-ben Párisban. Anakreon francia fordítója, a hét plejád egyike. Önálló műveiben főképpen leíró tehetségével tűnik ki. *Petits inventions*, *Bergerie*, *Les amours et nouveaux eschanges des pierres precieuses* műveiben főképpen a természet színes és meleg leírásával tűnik ki. *Chanson d'Avril* c. költeményét ma is sokszor idézik. GERGELY GY.

Bellegarde (ejtsd: *belgárd)*, helység a francia Ain départementban, a Rhône és Valserine egyesülésénél, 4660 lak. Közelében van a Rhônenak Pêrte du Rhône nevű szakasza. Itt keskeny, mély mészkőszurdokban rohan tova a folyó. A látvány újabban vesztett szépségéből, mert medrét kiszélesítették és vízi erejét kihasználják. P. ORMÓS J.

Bellegarde-*család*, Szavojából Ausztriába költözött család. Viktor Amadé szavojai hercegtől kapják a marquis rangot. 1741 szept. 13-án Mária Teréziától cseh grófi rangot kapnak. Henrik gróf 1830-ban (XV. t.-c.) magyar indigenátust kap. A stájerországi ág Ottóban kihalt. A cseh-sziléziai ágból *Ferenc* (szül. 1833-ban, megh. Münchenben 1912. jan. 1-én) cs. és kir. kamarás, v. b. t. tanácsos, Erzsébet királyné főudvarmestere, az Erzsébet rend kancellárja. DARÓCZY Z.

Bellegarde *Heinrich Joseph Johann von, gróf*, osztrák államférfi, szül. 1756 aug. 29-én Drezdában, megh. 1845 júl. 22-én Bécsben. A szász hadseregből lépett át az osztrákba, 1796-ban a haditanács tagja lett Károly főherceg mellett, 1820—25-ig a bécsi udvari haditanács elnöke volt. TÖRÖK P.

Belle-Ile (ejtsd: *bel íl)*, francia sziget az Atlanti óceánban, 89.6 km², (1921) 11.000 lak. Közigazgatásilag Morbihan départementhoz tartozik, kitünő legelői és szántói vannak. Jelentékeny szardínia-halászata és gabonakereskedelme. Székvárosa: *Le Palais.* 1759 nov. 20-án az angol flotta itt aratott győzelmet a francia felett. KÉZ A.

Belle Isle (ejtsd: *bel íl) Charles Louis Auguste*, *Fouquet herceg*, francia tábornagy, szül. 1684 szept. 22-én Villefrancheban, megh. 1761 jan. 26-án Párisban. 1731-ban altábornagy, a lengyel örökösödési háború után tábornagy. Mint a pragmatica sanctio fő ellensége, szorgalmazta az osztrákok elleni háborút. 1741-ben megtámadta Prágát, de 1742 végén csak nagy nehézségek árán tudott Egerbe visszavonulni. 1744-ben fogságba esett, de 1745-ben kiváltották. 1757-ben hadügyminiszter lett. UJHELYI P.

Béllélegzők *(Enteropneusta)*, a *Férgek* törzsének kevésgyűrűjűek altörzsében a II. osztályt képezik. Testük három szelvényre: a makkra, gallérra és a törzsre tagolódik. Kö-

aug. 2-án Baddeckben (Újskócia). Angliában tanult, beszédtechnikai és zenei tanulmányokat folytatott, majd süketnéma gyermekeket tanított. 1871-ben szüleivel átkelt Amerikába.

Bell Alexander Graham

1873—1877-ig a bostoni egyetemen a beszéd technikájának és a hang fiziológiájának tanára. Nevét világhirűvé az 1876-ban szabadalmaztatott telefonja tette. Telefonját az 1876-i philadelphiai világkiállításon mutatta be, ahol azonnal méltánylásra talált, mert egyszerűsége a gyakorlati alkalmazását lehetővé tette. E telefon jelentősége, hogy áramforrás nélkül működött. KOROSSY-KHAYLL I.

Bell *Andrew*, angol pedagógus, szül. 1753-ban St. Andrewsben (Skócia), megh. 1832 jan. 28-án. Teológiai tanulmányokat végzett s Indiában, Madrasban a kollégiumban tanított, majd mint ennek az intézetnek a felügyelője, elbocsátotta az intézet négy tanárát s a hiányon úgy segített, hogy az iskola tehetségesebb növendékeire bízta a fiatalabbak tanítását. Hasonló gondolatra jutott rá *Lancaster Joseph* (1778—1838), aki Londonban magániskolát tartott fenn. Midőn Bell visszatért Angliába, a tanításnak ez a módszere nagyon népszerűvé vált s 1811-ben Angliában már 1000 gyermeket oktattak a Bell—Lancaster módszer szerint. Ez a módszer nálunk is elterjedt s 1830-ban a kolozsvári ref. népiskolában már így tanítottak s 1833-ban az erdélyi református egyház főtanácsa ábécét és iskolai táblákat iratott a Bell—Lancaster-féle módszer szerint tanító iskolák használatára. *(Kiss Áron:* A magyar népiskolai tanítás története. Budapest, 1881.) WESZELY Ö.

Bell *Charles*, angol orvos, sebész, fiziológus és anatómus, szül. 1774-ben Dounban, Skóciában megh. 1842 ápr. 27-én Worcesterben. Orvosi nevelését Edinburghban bátyja, Bell John irányította, akinek munkáit illusztrálta és *Anatomy of the human body* (1802) c. művének idegeket, zsigereket és érzékszerveket tárgyaló részét írta. 1804-ben Londonba költözött és itt jelent meg *An idea of a new anatomy of the brain* (1811) c. műve, amelyben a *Bell-féle törvény* felállításával világnevet szerzett. Londonban magánorvosi iskolát nyitott, majd kórházi sebészorvos volt, 1835-ben a sebészet tanára Edinburghban. 1833-ban nemességet nyert. Főbb művei: *Animal mechanics* (1828), *Practical essays* (1841). BÁLINT NAGY I.

Bella, most *Bélá pri Varine* (Žiline) néven Csehszlovákiához tartozó község a régi Trencsén vm.-ben.

Bella, régi turócvm.-i község, lásd: *Turócbéla.*

Bella *Lajos*, archeológus, főreáliskolai tanár, szül. 1850-ben Pozsonyban. Értékes ásatásokat végzett Sopron vármegyében és a feltárt őskori és római telepeket rendszerint az Archeologiai Értesítőben ismertette. Részletesen foglalkozott Sopron város és a vármegye történetével és geográfiájával. MIHALIK J.

Bella *Stefano della*, olasz rézmetsző, szül. 1610 május 18-án Firenzében, megh. 1664 júl. 12-én u. o. Párisban, majd Rómában élt. Igen termékeny mester, akinek finom, lendületes rajzú rézkarcai történeti szempontból is becses források. Akadnak köztük magyar főurak, vitézek, katonák után készített hű és részletes tanulmányok is és leghíresebb műve, a lengyel követségnek 1633-ban Rómába való bevonulását ábrázoló hatlapos rézkarca magyar főurak és kíséretük megkapóan gazdag képét adja. ÉBER L.

Belladonna (növ.), lásd: *Atropa* és *Atropin.*

Bella gerant alii, tu felix Austria, nube! Nam quae Mars aliis, dat tibi regna Venus (lat.) a. m.: Viseljenek hadat mások; te boldog Ausztria, házasságokat köss! Mert míg másoknak Mars, néked Venus ad új birodalmakat. Bizonytalan eredetű szállóige, mely talán I. Miksa császár esküvője és Lajos magyar trónörökös eljegyzése (1515 júl. 22.) alkalmából keletkezhetett, amikor a házassági szerződések által a Habsburgok hatalma Magyarországon és Csehországban is megszilárdult.

Bellamy (ejtsd: *beləmi) Edward*, amerikai ujságíró és regényíró, szül. 1850 márc. 29-én Chicopee Fallsban (Massachusetts), megh. 1898 május 22-én. u. o. Óriási sikert aratott és világhírre tett szert *Looking backward, 2000—1887* c. regényével (1888), amelyet a legtöbb művelt nyelvre lefordítottak (magyarra ford. *Radványi Dániel:* Visszapillantás 2000—1887. 1898). Ez a szocialista utópia a 2000. évre teljesen kialakult állami szocializmust jósol. A regényben kifejtett gondolatok megvalósítására Amerikában politikai párt alakult: a nacionalisták pártja. Sok elleniratra is adott alkalmat; ezek közül a leghíresebbek: *William Morris:* News from Nowhere (1890); *Frankel:* Gegen Bellamy (12. kiad. 1891);

Gutenberg Lex. T. K.

Bella, Stefano delle

Ernst Neurauke.

XI.

64 rézkarca címlappal,
mappában

Erronát bevételeztem

12 április 13-án

Nagrandtelkai

Bella, Stefano della

l.

Magyar Studio II.

31. l

hogy engem Kisseleff [illegible]
az orosz cár adjutánsa, teljhatalmu kormányzója volt ekkor Oláhországnak és Moldvának, mert még az 1829-iki hadjárat óta e két fejedelemséget az oroszok szállták meg. Kisseleff nagyon sokat tanult ember volt, Párisban nevelkedett, finom modoru, tudományt és művészetet kedvelő jeles diplomata aki később párisi orosz nagykövet lett. Philippesco szivesen ajánlkozott a bemutatásra " ami másnap reggel az ő közbenjárására meg is történt. Az orosz tábornok figyelmesen megnézegette a B. által megtekintés céljából hozott képeket, barátságosan elbeszélgetett vele, s azután kegyesen elbocsátotta. A művész eleinte nem sokat tartott a bemutatás

töltötte. Legfontosabb munkái: *Disputationes de controversiis* (a kat. hit védelme) és Katekizmusa. XI. Pius 1930-ban szentté és 1931-ben egyháztanítóvá avatta. Ünnepe: máj. 13.

Bellaton, vegyszer, amely a fényképezés egyik legkényesebb problémáját sikerrel oldotta meg; az előhívóhoz adva, a brómezüst-, ill. gázfénypapírok leváló ezüstjét kékesfekete színűre alakítja. Máskülönben ez a szín többé-kevésbé zöldes, kellemetlenül ható árnyalatú. Szép színen kívül fátyolmentességet és erőteljes tónusokat is ad.

Bell Currer, angol írónő, l. *Bronte.*

Belle Alliance [bel aljánsz], major Brüsszel közelében. A németek a Waterloo-i ütközetet (l. o.) B. közelsége miatt *B.-i ütközetnek* nevezik.

Bellegarde-család [bellgard], Szavojából származik, ahol már 1263-ban szerepel. A család 1682-ben szavojai őrgrófi rangot és 1741-ben cseh grófi rangot szerzett. **Henrik gróf** (*1756, †1845) államminiszter, tábornagy, főudvarmester és az Aranygyapjasrend vitéze, 1831-ben magyar honfiúsítást kapott. Unokája, *Ferenc* (*1833, †1912), Erzsébet királyné főudvarmestere, majd 1898-tól az Erzsébet-rend kancellárja volt.

Bellegarde *Henrik gróf,* osztrák tábornagy, *1756, †1845. 1800-ban mint az osztrák felsőolaszországi haderők parancsnoka, sorozatos vereségeket szenvedett Napoleonnal szemben, 1809-ben az asperni és wagrami csatában az I. osztrák hadtestet vezette.

Bellegarde, francia városka Ain départementban, a Perte du Rhône szakadék közelében. (1931) 5293 lak.

Belle Ile [belil], *B. en mer,* 17 km hosszú, 3—9 km széles, Morbihan départementhoz tartozó sziget Franciaországban, Bretagne-tól D.-re. Állattenyésztés; halászat. Székhelye *Le Palais* (1931) 2802 lak.

Bellélekzők *(Enterpneusta),* a férgek törzsének egyik osztálya. Megnyúlt, hengeres testük 3 részre, ú. m. ormányra v. makkra, gallérra és törzsre tagolódik. A gerincesek rokonainak szokták tekinteni őket, részben azért, mert lélekzőszerveik bélcsatornájuk elülső részével kapcsolatosan alakultak ki (innen a nevük), részben pedig mert a gerincesek gerinchúrjára emlékeztető szervük is van. Tengeri állatok.

Bellény *(Belin),* gömör és kishontmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 254 lak.

Bellér *(böllér),* paraszt-hentes, télen a magánházakhoz jár disznót ölni és a disznóhúst feldolgozni.

Bellerophon. 1. Görög mondai hős, Poseidon isten fia. Proitos, Korinthos királya, a királyné hamis vádja folytán apósához, Iobateshez küldte Lykiába egy táblával, melyre, B. előtt ismeretlen betűkkel, halálos ítéletét véste. Iobates leküzdhetetlennek látszó feladatokkal bízta meg, először a chimaera nevű szörny, majd a solymos-ok népe, végül az amazonok ellen küldte. Poseidon ajándéka, a *Pegasos* nevű szárnyas ló, segítségével B. győztesen került ki a három küzdelemből; Iobates erre felismerte isteni származását, királyságát megosztotta vele és leányát adta hozzá feleségül. 2. Kihalt, ősi típusú csiga; héja — eltérően a ma élő csigáktól — szimmetrikus és egysíkba csavarodott. A paleozoikumban élt, a triasz korszak elején már kihalt. 3. Annak az angol hadihajónak a neve, amelyen 1815 júliusában Napoleont Szt. Ilona szigetére szállították.

Bellerophon harca a chimaerával. (Antik gemma.)

Belletrisztika, a francia *belles lettres*-ből, a. m. szépirodalom. *Belletrista,* a. m. szépíró.

Bellevue [bellvű], francia kifejezés, a. m. szép kilátás. Tulajdonnév gyanánt szerepel fejedelmi, nagyúri kastélyokkal kapcsolatban is. Ilyen pl. Párizs közelében a Pompadour márkinő által építtetett, ragyogó berendezésű B., a Berlin mellett 1790-ben épült porosz kir. kastély stb.

Belling *Rudolf,* német szobrász, *1886. A háború után tünt fel, az expresszionizmus jegyében alkotott absztrakt szobraival. Az általa képviselt „abszolut szobrászat" nem ábrázol, hanem érzéseket, gondolatokat fejez ki. *Hármashangzat* c. munkája pl. három összegörbített vonal ritmusával kíván hatást elérni. Ezt az irányt később elhagyta és színes anyagok munkálásával kísérletezett kisalakú szobraiban.

Bellini, olasz festőcsalád, amely döntően hatott a velencei festészet sorsára. 1. *Jacopo* *1400 körül, †1470 v. 71. Csak három hiteles oltárképe maradt fenn, annál több kézirajza, amelyek a legbehatóbb természettanulmányról tanuskodnak. Ezt a naturalista szemléletet követi idősb fia is: 2. *Gentile,* *1429, †1507, aki a korabeli Velence leghívebb krónikása. Konstantinápolyban is járt II. Mohammed szultán meghívására és le is festette. Velence és a Kelet épületeiből és embereiből alakította *A Szent Kereszt csodája* c. képciklusát, amely különösen az akkori velencei élet és annak szereplőinek tüzetes, szinte okmányszerű pontosságú, élénken elbeszélt képét adja. Ő a velencei korai renaissance egyik legérdekesebb mestere. Cornaro Katalin ciprusi királynő arcképét a Szépművészeti Múzeum őrzi. 3. *Giovanni,* az előbbi öccse, *1430 körül, †1516, a család legfontosabb tagja, aki a legnagyobb velencei mesterekre: Giorgionere, Tizianora is hatott. Ün-

Bell *Andrew*, angol pedagógus, *1753, †1832. A tehetségesebb tanulókat külön képezte ki és azután rájuk bízta a többiek tanítását. Ezt az ú. n. *monitor*-rendszert csaknem egyidejűleg honfitársa, Joseph *Lancaster* is alkalmazta; nálunk 1830-ban a kolozsvári ref. egyház népiskolájában alkalmazták először.

Béll *Béla*, meteorológus, *1908. Jelentős alkotása a *Barnóthy*val együtt szerkesztett, igen érzékeny *csapadékmérő*.

Bell, *Charles, Sir*, angol sebész és fiziológus, *1774, †1842. Elsőrangú rajzoló volt, már medikus korában, bátyjával együtt, nagy képes anatómiát adott ki, amelyet németre és franciára is lefordítottak. A rendes anatómián kívül festők részére is írt külön bonctani munkát. 1811-ben jelent meg híres munkája az idegrendszerről: *An idea of a new anatomy of the brain*. Ebben ismertette először az ú. n. *B.-Magendie tételt*. E szerint a gerincvelő-idegek két gyökere közül az elülső tartalmazza a mozgató rostokat (efferens pályákat), a hátsó gyökér tartalmazza az érző rostokat (afferens pályákat). Ezt a tényt csak állatkísérletekkel lehetett beigazolni, mert a kétféle rost között nincs anatómiai, szerkezeti különbség. B.-el közel egyidőben (1811) *Magendie* (l. o.) is végzett Párizsban (1822) ilyirányú kísérleteket.

Bell *Gertrude Margaret Lowthian*, angol régész és orientalista, *1868, †1926. 1900-tól 1905-ig Palesztinában és Transzjordániában utazott és régészeti kutatásokat folytatott, 1914-ben Arábiában járt. A világháború alatt politikai ügynökként az arabokat lázította a törökök ellen s a titokzatos Lawrence ezredes mellett működött. Résztvett a párizsi békekonferencián is; a világháború után *Feisal* iraki király politikai tanácsadója lett, Bagdadban halt meg. Könyvei sokoldalúságáról tesznek tanuságot. Érdekes levelezését mostohaanyja adta ki (1927).

Bell *Graham Alexander*, angol származású fizikus, bostoni tanár, *1847, †1922. 1875-ben szerkesztette a róla elnevezett B.-féle telefont, a mai távbeszélő ősét.

Bella, olasz eredetű női név, a. m. szép.

Bella *Ján Levoslav*, szlovák zeneszerző, *1843, †1935. Élete legnagyobb részét külföldön töltötte, főleg Bécsben, csak halála előtt néhány évvel telepedett le Pozsonyban. B. a legkiválóbb szlovák zeneszerző. Főbb művei: *Osud a ideál* (A sors és az eszmény), szimfónikus költemény, *Kováč Wieland* (Wieland, a kovács), opera Richard Wagner szövegére, *Svadba Jánošikova* (Jánošik lakodalma), kantáté.

Bella *Lajos*, régész, *1850. Soproni tanár korában Sopron környékén végzett kutatásaival és a múzeum létesítésével szerzett érdemeket. Ő fedezte fel a Soprontól DNy.-ra fekvő Várhely (Burgstall) világhírű őskori telepét. *Hillebrand* Jenővel közösen írt összefoglaló munkája: *Az őskor embere és kultúrája* (1921).

Bella *Metod*, szlovák politikus, *1869. Ev. lelkész, a magyar országgyűlés tagja, majd a háború után csehszlovák képviselő, pozsonyi zsupán (főispán), a szlovenszkói Földmívelésügyi Tanács és a Slovenská Liga elnöke, a szlovák szokolisták vezére.

Bella *Stefano della*, olasz grafikus, *1610, †1664. Ezernél több rézmetszete vadászat- és hadtörténeti szempontból is érdekes. A magyar vitézi életre vonatkozó lapjai is vannak.

Bella *(Belá)*, trencsénmegyei község, Tr. óta Csehszlovákiához tartozik, (1930) 2776 lak.

Belladonna, l. *Nadragulya*.

Bella gerant alii, tu felix Austria, nube (latin), a. m. hadd viseljenek háborút mások, te, boldog Ausztria, köss házasságot. Célzás a Habsburg-ház dinasztikus érdekeket szolgáló, szerencsés házasságkötéseire; régi, de kétes hitelű hagyomány szerint Mátyás királyunktól ered.

Bellaggio [belladzso], község Como provinciában, Olaszországban, a Comó tó partján; igen látogatott üdülőhely és turistaközpont. Selyemszövés. (1930) 3983 lak.

Bellai *Jozef*, szlovák közigazgatási főtisztviselő, *1871. Eredeti neve: *Stolárik*. 22 éven át Temesvár kultúrtanácsnoka volt. 1919-ben Hont, majd Trencsén megye zsupánja (főispánja), 1923-tól 1929-ig Pozsony város áll. főjegyzője, később a szlovenszkói országos hivatal kormányfőtanácsosa s a kultúrügyosztály vezetője.

Bellamy [bellemi] *Edward*, amerikai író és politikus, *1850, †1898. Leghíresebb műve a *Visszapillantás 2000-ből* (magyarul is megjelent), amely az első modern, jövőt rajzoló regény, Wells előfutára. B. olyan tökéletes világot rajzolt meg regényében, amelyben a gép és az ember boldog összhangot talált és kiküszöbölte a társadalmi problémákat. Sok elképzelése, akár a francia Verne-é, azóta megvalósult. B. könyvének igen nagy hatása volt Amerika és Anglia társadalmi reformtörekvéseire is.

Bellangé [—lanzsé] *Hippolyte*, francia festő, *1800, †1866. Számos képet festett a nagy napoleoni csatákról. Legtöbb műve Versaillesben van.

Bellano *(Vellano) Bartolommeo*, olasz szobrász, *1434 körül, †1496 körül. Padovában működött, ahol, *Donatello* hatása alatt, friss, naturalista mintázású bronzszobrokat készített, köztük finom mitológiai alakokat is. Képviselve van a Szépművészeti Múzeumban.

Bellarmin *Robert, Szt.*, *1542, †1621. A jezsuita rend tagja volt és mint ilyen, különböző főiskolákon teológiát tanított. VIII. Kelemen 1599-ben bíborossá, majd capuai érsekké tette. Élete végét a római kúrián

Uj Idők Lex. IV. K.

BELLA, Stefano della

CSERBÁK András - GÁBORJÁN Alice: XVIII. századi magyarországi parasztábrázolások és viselettörténeti tanulságaik. - Etnographia, 101.évf. 1.sz. 1991 67.p.

Menteábrázolások

D Bellaágh Aladár II

1910/11 – 1913/14

Ferképkőmfőiskárk

46. l.

1915-ben középiskolai
rajztanári oklevelet
nyert.

Bellaagh Aladár I.

zül: Trencsén 1879 jan. 11.

Reál. sets.

1897/98. I. művésznov

1897/98 II " "

1898/99 I-II. II. é. " "

1899/900 I-II. 3. é. " "

Dobverö, 1848/49-ki II. 205.

MDK

Bellaágh Aladár

középisk. rajztanári oklevelet nyert

Képzőm. Főisk. Évk. 1914-15. 65.l.

Bellágh Aladár

1897/98–1899/900, 1902/3

Fertépzőmfőiskérk

66. c.

MDK

Bellaágh József

Bellaágh József Czauczik János mestere

Bellaágh József. Müvészet XII. évf. 1913.
78-79 l.

MDK

Bellaagh József 1841. évben Kassa város épitő-mestere.

Kenény Lajos cikke. Magy. Mérnök és Épitész Egylet Heti Írt. 1907. 14.sz. ép. 14. 154 l.

MDK.

Bellaagh József

1865-ben jelenti be a KT-nek dr B. F. ügyvéd, és kéri a kamrai művének névsorába felvenni. Adatai:

Pesten született 1781. febr 7-én. 1816 óta Kassa Városának hegedűse, a város volt főépítésze, 54 évi szolgálat után nyugalomba vonult. Kassán lakik.

MDK-A-I.-1/256.

megírva

Bellágh József

raptamtó

és épitész

l.

Bierképtört

247. l. többnör

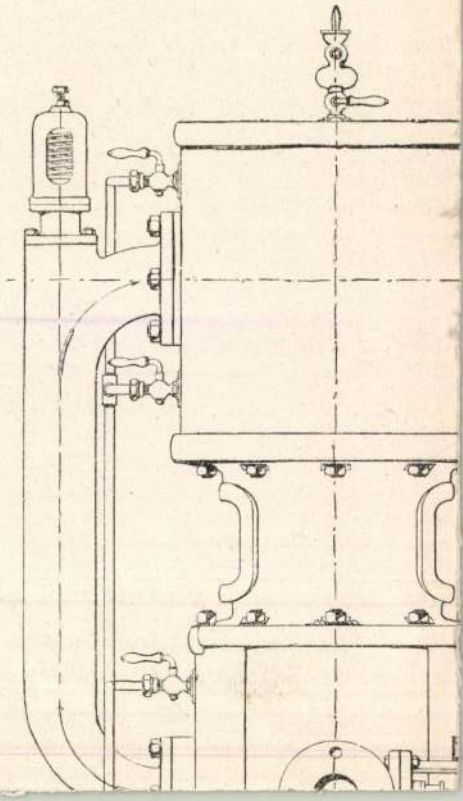

megírva

Bellágh György

festő

szül. 1815. Dunakeszi-

Bellágh György, festő, szül. 1815-ben Dunakeszin, 1835—38 látogatta a tájképfestészeti szakosztályt.

Fleischer Bécs 30. l.

Vácz.

A középtérben van a váro
egyház uralkodik és a melyen
le figyelmünket, a háttért he
Endre szigetén a kocsi közele
támaszkodo pásztor vigyáz, ki
irata:

WAITZEN
Ungarn.

Kny., mér. a vk. 1:

131-91-2E.

Bellok Georg

17 evès, szül. Dunakeszi

1839

Bècsi akadèmia
ajhàzy

1839
17
1822

Ez helyesen
Bellagh György

l. 10

arcképe II. 20 S. –

Klapka György emlékiratai II. 20 S. –

levelei II. 20 S.

Müvészeti szociológia

Bellaágh József hagyatéka/1869/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-81.
"Bellaágh József"

Müpártolók

P y r k e r László egri érsek

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-81.
"Bellaágh József"

Kitüntetések.

Koronás ezüst érdemkereszt:
Bellaágh József

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-81.
"Bellaágh József"

Vegyes - Cimerfestés

Bellaágh József:
Festett cimerek Dobay Dániel
főbiró ravatalára

M Ú V É S Z E T
XII.évf.1913.
78 - 81.

Vegyes - Dekoráció

Bellaagh József:

Transparensek és chronostichonok kassai ünnepélyes fogadtatások és örömünnepek alkalmával

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
78-81.

Egyházi épitészet - Kápolna

Kassa: Szent Mihály kápolna

M Ü V É S Z E T
XII. évf. 1913.
78-81.
"Bellaagh Jozsef"

Világi épitészet - Városháza

Kassai városháza kiépitése

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
78-81.
"Bellaágh Jozsef"

B e l l a a g h Jozsef épitész,
rajztanitó

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-79.

Mesterek foglalkozása:

Bellaágh József:
Városi épitész Kassán

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
78-79.

Mesterek foglalkozása

Bellaágh József:
Rajztanár Kassán

M U V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-79.

Restaurálás

Bellaagh József müködése a kassai müemlékek restaurálási munkáiban

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
78-79.

Rajz: Allegorikus akvarellek

Klapka
Bellaagh József

Művészet VII. évf. 1908. 132-133 l.

Mesterek foglalkozása

Bellaágh József:
Rajztanár Kassán

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-79.

Mesterek foglalkozása:

Bellaágh József:
Városi épitész Kassán

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-79.

B e l l a a g h Jozsef épitész,
rajztanitó

M Ü V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-79.

Budapest.

Bellaagh József épitész, rajz-
tanito születési helye
/Pest 1781/

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
78-79.

Bellaagh József

vajstaintó

lásd

Művészet 1908. 133. l.

Kemény L.: Kassai

képiróka XIX. század-
ban. Műv. 1. 1908

133. l.

Székesfehérvári cziszt. r. főgimnázium

VIII. 186

Bellagh József

Kassai rajztanár

XIX sz

vód

3

Lőrincz István:

Felavattár a Kassán a kinvallatások sisokzatos házát.

Egyedül Vagyunk

1942 okt. 23. (22. sz.)

Nagyságos

Ürményi Lászlóné úrnőnek

Dr Szentiványi Gyula címén

Budapest

XI. Ságmányosi u. 16. I

Bellaágh József

l. rajztanár és építész

LykaMagymű1800-50

~~123~~, ~~161~~, ~~304~~, 388, 421.

Vasárnap **28** Ireneus		Arszlán **Görög:** Cirus **Izraelita:** Thamusz 8.
Hétfő **29** **Péter és Pál**		**Protestáns:** Péter és Pál **Görög:** **Péter és Pál** **Izraelita:** Thamusz 9.
Kedd **30** Pál emlékezete	**Június**	**Protestáns:** Pál **Görög:** 12 apostol **Izraelita:** Thamusz 10.
Szerda **1**		**Protestáns:** Tibold **Görög:** Kozma

Bellaagh József

l.

Lykanemzromantika
37,88,101. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi utca 36

A vallás- és közoktatásü

A											
K	f	K	f	K	f						

Bellaágh József
épitész és vajztanár
Kassa
l.
Lyskaköz
122. f

cím. .....

	A folytonos illetőségek			
	tartama		évi járandósága	
	mettől	meddig	K	f

Bellágh József

München 2915.94

Hálósuly agyagból vii. 241, 242,

agyar kir. .....

Royal										Összesen			
f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K

Bellágh József

a kassai főnéptanoda rejzmestere.

Tanügyi Nevtár

1845. 50. l.

Vasárnap **29** Cantate	Holdtölte 13 óra 45 pk.	**Protestáns** Albert **Görög** Józon **Izraelita** Ijar 14
Hétfő **30** S. Katalin	**Április**	**Protestáns** Katalin **Görög** Jakab ap. **Izraelita** Seni böjt
Kedd **1** Fülöp és Jakab		**Protestáns** Fülöp **Görög** Jeremiás **Izraelita** Ijar 16
Szerda		**Protestáns** Zsigmond

Bellaágh József

1781–1869

rajztanító Kassán

Tornan

778. l.

Bellagh J.

d.

WagDej 212.P.

IRODALOM

- Šourek: Kunst i d. Slovakei.
464 ábr. 61 old.
Hekler: M. mun. tört.
Néppel, 55. ábra
Expos. 1937 (Prága)

JEGYZET

Bellágh Mihály

rajztanár és városi mérnök 1824.

lásd

Wick Béla dr.

A kassai szt. Flórián-kápolna. Kassa, 1923.

5 l.

Szent István II 193

Bellág (Bellaagh)

József

laid

Zádor-Rados

189, 275. l.

Vasárnap

19

Páli Sz. Vince

Hétfő

20

Jeromos hv.

Kedd

21

Praxedes

Szerda

22

☽ Első negyed 6 ó. 13 p.

Protestáns naptár

Július

V	19	Emília
H	20	Illés
K	21	Dániel
S	22	Már. M
C	23	Lenke
P	24	Kriszt.
S	25	Jakab

Ó görög naptár

Július

V	6	Lucia
H	7	Ciriaca
K	8	Proko.
S	9	Pankr.
C	10	Leonc
P	11	Eufém.
S	12	Prokl

Izraelita

Bellaágh József

(1781–1869)

Lsáb. II. 23

III. 45

IV. 11, 44, 50, 148.

Bellaagh József

rajztanító

l.

Mihalik Miklósbört

49. l.

50. l. többször

63. l.

A Kassai déli kapuról
1826-ci 1831 készített tervrajza
a Kassai v. Miklósbortonban
berendezett muzeumban

A Kassai gyalogsági
laktanya homlokzatának
első építési tervrajza 1820-ból

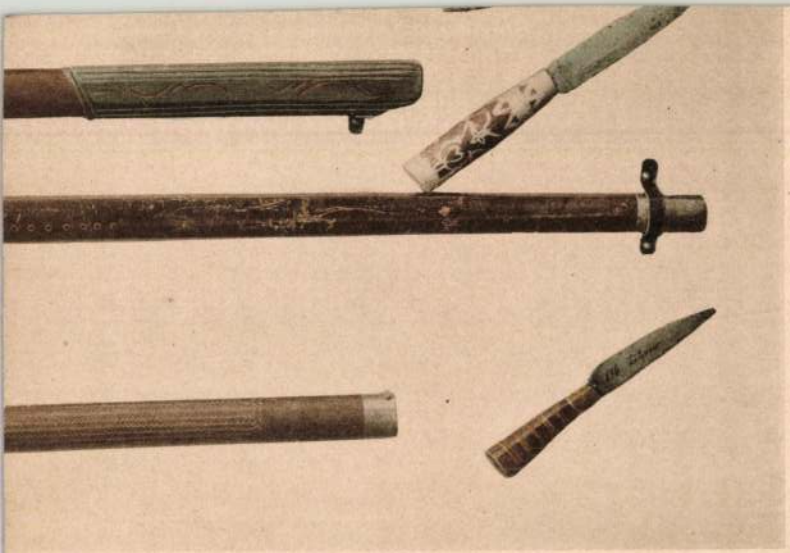

Bellaágh József, rajztanító és építész; szül. 1781-ben Pesten, megh. 1869 jún. 18-án Kassán. 1802-ben került Kassára, ahol előbb a nemesi konviktusban tanította a rajzot, 1803 óta pedig az elemi főiskola rajztanítója volt. 1818-ban letette az építőmesteri vizsgát s ez időtől kezdve mint a város építésze is tevékenykedett. B. hivataloskodása alatt kezdték meg a kassai székesegyház restaurálását. Érdemeiért utóbb ezüst érdemkeresztet kapott. Hagyatékában, amely Pestre került, számos olajfestmény és rajz volt.

Kemény Lajos: Kassai képírók a XIX. században. *Művészet.* 1908. 133. l. — *U. az: Művészet.* 1913. 78. l.

a szepesi kamara kebelében működő vizsgálóbizottság előtt

alkalmilag

s B. épitette a kassai kálvária hegyi kapolnát

40

L 91 r és vízfestmény

SZ-52

B mentette meg a kassai 1780-épült városházát attól. hogy második szép emeletet építsenek reá s az ő tanácsára bővítik az épületet a városháza beépítetlen udvari részén

1921 a szt Mihály kapolnát szobrokkal akarja díszítni a városi tanács, ~~[illegible]~~ B. ~~[illegible]~~ a tervtől félti a műemléket, s javaslatára a város lemond az uj szobrokról.

Dobay Dániel kassai főbíró ravatalára B festi a címereket, egyébb ünnepies alkalmakkor az 1840-50-ci erekben ő kerüti a transparenseket, felvatokat.

Leo Belmonte, svéd festő- és iparművész

Gödöllő szerepe a századfordulón nemcsak abban mutatkozik meg, hogy a svéd Belmonte és a finn Akseli Gallen-Kallela szövetsége révén nemzetközi műhely lett, hanem abban is, hogy a magyar tájak festői feldolgozását vállalta. Egyik különös, elfelejtett alakja a magyar szecesszionák, Batthyány Gyula.

L. M.: Elfelejtett értékünk: Batthyány Gyula. Észak-Magyarország, 1984. máj. 20. 2-old.

Bellosevich Sándorné, ipari t. tervező

L.: Droppa J.

Horváth T.: Ipari textilmüvéneti 5

Nérszava, Bp. 1975. szept. 12.

Bellosevich Sándorné

„Nyári blúz"

I. kategória I. díj

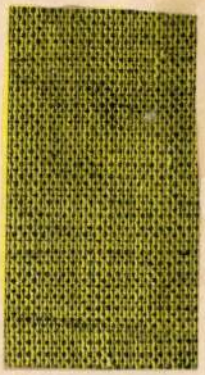

Kovács Anikó: II. Ipari Textilművészeti Biennálé.
Művészet, 1975. augusztus - 27 oldal

Belmont Leo

olajkép

Műbarátok Köre Interieur kiáll. 1904. ápr.

6 l.

MDK

Belmonte Leó

Interieur-kiállitás. Dalmübarátok. 162-163.l.

Komádi István: Az IM necesniós gobelinjei a gödöllői művésztelep tükrében. Sp. Mus. Évk. III–IV. 1960. 69–80, 80. l.

à l'espagnol !

Gyorgyi K. MY 1906

Rózsa Miklós: A m. impér. festival

Bp 1914 (230 l.)

Magyitony E: A Mikely Rudolfsa

MY 1908 347-349

Sz. J: A Gödöllőiek: A Hár

1909 11. 7 sz. 179

Belmonte, Leo svéd iparművész

1905-ben Nagy Sándor hívta a gödöllői telepre, korábban a párizsi Manufacture des Gobelinsben végezte tanulmányait.

Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete, Bp. 1979. Corvina

70.o.

Kassa

Belágh János, 1807, ötvös

Arch.Közl.1899. XXI. 312

Bellai
Belletneedy

Bellai oltárkép

László Turóczbéla

alatt.

Bellai mester

László Turóczbélai

mester alatt.

Szent család olajfestmény rézlapra. 24×19 cm. Olasz munka 1580 körülről, Kutassy címerével.

Kutassy János esztergomi érsek (1597–1601) tulajdonából.

Lepold: Adatok, 2 l.

Bellák Gábor, művészettörténész

15 vasárnap 9.30
TIT tárlatvezetés
Orbán Dezső (Ausztrália) kiállítása
Vezeti: Bellák Gábor.

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. júl. – aug.

Bellák Gábor;

Naptár

9
vasárnap

9.30
TIT Társalatvezetés
Munkácsy Mihály és Paál László
művészete.
Vezető: Bellák Gábor.

Magyar Nemzeti Galéria, 1913. október.

Bellák Gábor, történész

A századelő radikális képzőművészeti mozgalmának, a Nyolcak-csoportjának egyetlen élő tagja Orban Dezső. Az Ausztráliában élő száz éves művésznek, aki ma is aktívan dolgozik, kiállítása nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. Bellák Gábor történész, a kiállítás rendezőjével beszélget Bánki Ilona.

Esti Magazin

1984. VI. 19. Kossuth 18.30

Bellák Gábor, művészettörténész
TIT Tárlatvezetés

2. vasárnap.

15.00
TIT TÁRLATVEZETÉS
Történelmi festészet
Vezeti: Bellák Gábor művészettörténész

30. -11-

30 VASÁRNAP
SUNDAY

9.30
TIT TÁRLATVEZETÉS
Történelmi festészet
Vezeti: Bellák Gábor művészettörténész

Magyar Nemzeti Galéria, 1984. szeptember.

Bellák Gábor, művészettörténész

TIT Tárlatvezetés.

Febr. 16.
9.30 óra
" — "

A gödöllői művésztelep.
Munkácsy Mihály művei az MNG-ben.

Vezető: Bellák Gábor

Magyar Nemzeti Galéria,
1986. Febr.

Bellár Gabi

Játék a betűkkel

Tipográfiai kiállítás a Magyar Iparművészeti Egyetemen

Kevés cég engedheti meg magán tipográfus alkalmazását FOTÓ: KOVÁCS BENCE

A Magyar Iparművészeti Egyetemre ráférne némi tatarozás, a díszterme pedig egyenesen úgy néz ki, mint a csepeli munkásotthon 81-ben a Beatrice-koncert után, leszámítva a kiállított posztereket, fotóalbumokat és könyvterveket a paravánokon, melyek miatt tulajdonképpen idejöttem, és melyekről hamarosan írni is fogok, csak előtte megjegyzem, hogy a folyosóra is ráférne a festés, de legalább a falat lemoshatná valaki, ha arra jár.

A környezet azonban – mint azt számos példa bizonyítja, gondoljunk csak a börtönakadémiára vagy a Bakáts téri általános iskola legendás kémiaóráira – nem befolyásolja az oktatás minőségét, amennyiben az jó, viszont érdekes módon a rossz minőségű oktatást lerontja a penészes fal és a betört ablakok sora, mint azt egy amerikai tudóscsoport bebizonyította. (Figyeljék csak meg, mennyivel könnyebben lehet egy hülyeséget letuszkolni a torkukon amerikai tudóscsoporttal, mint anélkül! Az emberek sokkal nagyobb képtelenségeket hajlandóak lenyelni, ha azt írják, hogy egy amerikai tudóscsoport bebizonyította, mint ha azt, hogy egy bolgár. Ezt a tételt egyébként egy amerikai tu-

kat, tehát a paravánt tartva szem előtt és nem a Blaha Lujza tér oszlopait. Másodikra (a sorrend most tök mindegy) egy már elavult könyvet kellett áttervezniük, harmadikra pedig egy albumot kellett létrehozniuk választott képek és szöveg segítségével.

Bátortalan, de számomra logikusnak tűnő felvetésemre, miszerint a számos könyvkiadó, újság, politikai párt és egyéb papírfogyasztók jó hatással lehetnek a tipográfuspopulációra, Kiss László frissen végzett tipográfus azt válaszolja, hogy nem.

Kicsit bővebben.

A személyi számítógépek megteremtették a lehetőségét annak, hogy bárki készíthessen otthon könyvet, plakátot vagy 12 pontot, és mivel a lehetőség adott, az emberek élnek is vele, megspórolják a tipográfust, önkifejeznek, és a szakmai minimumok ismerete nélkül hoznak létre olyan dolgokat, amelyek aztán csöndesen szégyenkeznek a polcon. Kevés cég engedheti meg magának tipográfus alkalmazását, és ezek elsősor-

tipográfus hallgatókkal, és a plakátragasztók sem tipográfusviccekkel szórakoztatják egymást munka közben, csak mint (majdnem) minden szakmában, a piac határozott megjelenése alaposan felkavarta a nyugalom tengerét, és a míves állami megrendelések helyét átvették a bizonytalan eseti megbízások. (A szabadságban az a legidegesítőbb, hogy kiszámíthatatlan és gyorsan változó, szemben a diktatúrák megbízható lassúságával. Itt van például ez a médiadolog, meg a különböző benzinárak, de térjünk inkább vissza a tipográfiára.)

A fentiek ellenére is nyolctízszeres túljelentkezés van a MIEftsz-re, ami 100-120 embert jelent évente, miközben a nappali tagozaton is folyik tipográfusképzés az általános szépészeti és látás szakon. Nem tudom megítélni, hogy a 10-15 végzett tipográfus (plusz a nappalin végzettek) sok-e vagy kevés a lakossághoz viszonyítva, azonban azt pontosan meg tudom ítélni, hogy a kezembe kerülő kiadványok, könyvek és

Tervek és bizonytalanságok

Folyik az Operaház átalakítása

A Magyar Állami Operaház főzeneigazgatója, Győriványi Ráth György bejelentette, hogy visszaállítják a régi rendet, az Erkel Színháznak a jövő évadtól ismét saját zenekara és kórusa lesz. Az intézmény főigazgatója, dr. Locsmándi Miklós – aki a bejelentés alatt külföldön tartózkodott – lapunknak elmondta: Győriványi Ráth György reformjai nyomán át fog alakulni és kibővül az Operaház zenekara és énekkara, valamint az idén sor fog kerülni az Erkel Színház részleges felújítására is.

– A 6,3 milliárd forintra emelt állami támogatás lehetővé teszi, hogy az előzetes kalkuláció szerint mintegy 200 millió forintból felújítsuk az Erkel Színház nézőterét és azokat a helyiségeket, amelyeket a közönség látogat – nyilatkozta dr. Locsmándi Miklós főigazgató. – A színház teljes rekonstrukciója legalább tíz évet vesz igénybe. Igyekszünk évről évre felújítani az épületet. Az első szakasz a nyári szünet idejéig tart, és előreláthatóan októberben megújult környezet várja majd a nézőket az Erkel Színházban.

Az Erkel Színház önállóságáról tett bejelentésről, a leendő vezetőség összetételéről (Óvári Szilveszter jelenlegi produkciós vezető, Kesselyák Gergely karmester és Katona Anikó karvezető) az operaházi tagság egy része a médiából értesült. A közelgő Falstaff-bemutató apropójából összehívott sajtóbeszélgetésen ugyanis a főzeneigazgató beszámolt az Operaházban lezajlott legfontosabb eseményekről. A tagság másik fele jelenleg még Japánban turnézik Strauss Denevérjével. A zenekari és énekkari tagokat leginkább a közalkalmazotti minősítésükről szóló kiértesítés foglalkoztatja, amely meghatározza további fizetésüket.

Győriványi Ráth György így összegezte a kórus- és zenekari tagok egyenkénti meghallgatásának tapasztalatait.

– A zenekari tagok nagyon felkészülten jelentek meg a meghallgatáson – mondta Győriványi Ráth György, aki szerint a zenekar kétharmada bárhol megállná a helyét, és egyharmada is az erős középmezőnybe tartozik. – A kórus viszont nagyon heterogén képet mutatott. A kiváló technikájú énekesektől kezdve azokig, akik amatőr kórusba valók. Helyükre 30 új énekest veszünk fel, akiknek meghallgatását február 20–25. között tervezzük.

Locsmándi Miklós

Győriványi Ráth György

A Japánban turnézók zöme hétfőn érkezik haza, így a már postázott közalkalmazotti minősítést még nem olvashatták. Kérdéses, hogy mi lesz azokkal, akik nem értenek egyet a minősítéssel. Nem tudni, a főzeneigazgató milyen szempontok alapján osztja ketté a zenekart, kik lesznek az „operások" és kik az „erkelesek". Valószínű, hogy hamarosan zenekari művészi állásokat is meghirdetnek, mert nincs elegendő zenekari művész a két etgyütteshez.

Felvetődik, hogy a népoperai profilú Erkel Színház – ahogy Győriványi Ráth György említette, az Operaház alvállalkozása – képes lesz-e tartani azt a színvonalat, amelyet az Operaháznak kell majd képviselnie, és a két társulat közt nem lesz-e sértődés amiatt, hogy kit hova helyeznek.

A főigazgató szerint borítékolható lesz a konfliktus, de úgy látja: nincs arról szó, hogy meghatározó lépés történt volna az operaházi tagság szétválasztására.

– Az Operaházban elindított reformok elsősorban a zenekar és énekkar minőségének javítását szolgálják – mondta végül dr. Locsmándi Miklós. – Ha nagyobb függetlenséget kap majd az Erkel Színház, akkor is közös marad az infrastruktúra, a jelmezek és díszletek, közösek lesznek a magánénekesek és táncosok, ezért nem kell attól félni, hogy a szó legszorosabb értelmében kettéválik a Magyar Állami Operaház.

N. M.

Múzeumi ködképek a Nemzeti körül

Úgy elrepült ez a két év, hogy szinte észre sem vettük. Pedig két igazán eseménydús esztendő van a hátunk mögött: nyilatkozatok, szerződéskötések, látványos ceremóniák követték egymást, születtek tervek és koncepciók, dúltak vad viták. Csak Modern Magyar Művészeti Múzeum nem épült ott, a Lágymányosi híd tövében, ahol néhány héten belül felavatják a Nemzeti Színházat. Annak ellenére nem, hogy az eredeti elképzelések szerint 2002 őszére tető alá kellett volna hozni az új kulturális létesítményt. A szövevényes történet állomásairól nemrégiben összeállítás jelent meg a C3 Kulturális és Kommunikációs Központ online képzőművészeti folyóiratában, az Exindexben: ennek segítségével idézzük föl, mi történt és mi nem történt az elmúlt két évben.

A Modern Magyar Művészeti Múzeumnak (az egyszerűség kedvéért nevezzük csak 4M-nek) ma legalább már a neve biztos. 2000 márciusában, amikor az új – tehát nem Erzsébet téri – Nemzeti Színház felépítésére vállalkozó Demján Sándor bedobta az ötletet a köztudatba, még csak annyi körvonalazódott, hogy a színháznak keretet teremtő új városrészbe, a konferenciaközpont, a szálloda, az irodaházak és a kaszinó mellé jól jönne egy „nappali" kulturális intézmény is. Azaz egy múzeum. Hogy milyen múzeum, azt illetően alighanem a kultuszminiszter, Rockenbauer Zoltán személyes érdeklődése jelölte ki a csapásirányt. Így vált világossá, hogy nem az ország évtizedek óta kiállítóhely nélkül működő közgyűjteményeinek egyike – mondjuk a Műszaki vagy az Építészeti Múzeum – kap itt új épületet, hanem egy modern magyar képzőművészeti gyűjtemény. Egy alternatív Nemzeti Galéria tehát.

Ami ezután következett, az alighanem példa nélkül áll a hazai közgyűjtemények kétszáz éves történetében. Mintha fejre állt volna a világ: minden fordítva történt, mint ahogy a logika diktálta volna. A terület beépítési koncepciójának birtokában 2000 őszén a miniszter szándéknyilatkozatot írt alá a beruházóval. Ennek értelmében a Duna Sétány Székház Kft. magánberuházásban, mintegy 2,5 milliárd forint értékben felépíti a hétezer csi) múzeumot, ezt az összeget pedig 2002 után, tíz év alatt törleszti az állam. Mivel ebben a konstrukcióban nem volt szükség közbeszerzésre, megkezdődhetett az érdemi munka. A koronaszállításban már számos érdemet szerzett ccc+Bogner cég sebtében el is készítette a majdani múzeum műtárgyvédelmi koncepcióját.

A muzeológusok és a művészettörténészek egyszerűen nem hittek a szemüknek. Adott egy múzeum, amelyről egyelőre senki sem tudja, mi lesz benne. Adott egy nem létező gyűjtemény, amelynek még csak tervezik az épületét. Miért olyan sürgős a műtárgyvédelmi koncepció? De szemmel láthatóan valóban ez volt a központi kérdés. Legalábbis ezt mutatja, hogy a 2000. november 30-án megrendezett első – és tulajdonképpen máig egyetlen – szakmai vitán a szakemberek kérdéseire a ccc+Bogner emberei voltak hivatva felelni.

A homály később sem oszlott, sőt mintha direkt egyre átláthatatlanabbra fújták volna a ködöt. 2001 elején a minisztérium képviselője még úgy nyilatkozott, hamarosan pályázatot írnak ki az intézmény vezetői posztjára, hogy az új igazgató állíthassa össze a szakmai terveket. Erre mindmáig nem került sor, viszont kiderült, hogy Bellák Gábor, a Nemzeti Galéria XIX. századi festészettel foglalkozó munkatársa megbízást kapott az új múzeum koncepciójának megalkotására. Tulajdonképpen az Exindex Bellákkal készített interjújában került először nyilvánosságra, mi történt. „A múzeum az eredeti elképzelések szerint a Magyar Nemzeti Galéria önálló igazgatású része lett volna" – nyilatkozta Bellák –, s csak később alakult meg a minisztérium és a magánberuházó által alapított projekttársaság, a Duna Múzeum Kft. A koncepció kidolgozója most hivatalosan ennél a kft.-nél főtanácsadó.

Bellák tanulmányából úgy tűnik, nem tévedtek nagyot azok, akik kezdettől azért támadták a 4M létrehozását, mert úgy érezték, a múzeum csak gomb a jól

A Millenniumi Városközpont makettje körül: Gegesy Ferenc IX. kerületi polgármester, Rockenbauer Zoltán kulturális miniszter, Demszky Gábor főpolgármester, Zoboki Gábor tervező és Demján Sándor, a TriGránit elnöke

FOTÓ: MTI – KOVÁCS TAMÁS

okokból létrehozott intézmény, amelynek esetében az alapítás ténye a vágyott cél, nem a létező igények kielégítése. Egy díszes doboz, amelyek tartalmára igazából senki sem kíváncsi.

A koncepcióból kiviláglik, hogy Bellák Gábornak megmondták, miből dolgozhat, és ő igyekezett tartani magát a feladathoz. Valahogy úgy szólhatott a felkérés, hogy itt van a Nemzeti Galéria raktára, benne tízezerszám a nézőközönség szeme elől vélhetően örökre elzárt művek, és íme a Vasilescu-gyűjtemény, amelyet kellő csinnadrattával, a miniszterelnök jelenlétében az elmúlt nyár elején ajándékozott az államnak a neves műgyűjtő. (A hivatalos álláspont szerint azt már elfelejtette megemlíteni, hogy a kollekció botrányokkal tarkított örökösödési per tárgya, és mint ilyen, a jogerős bírósági ítéletig aligha kerülhet föl a múzeumi falakra.) A művészettörténésznek ebből a kettőből kellett összegyúrnia egy állandó kiállítás tervét, és ezekhez az adottságokhoz kellett igazítania az egész múzeumi

Az alapítók szándékából valószínűleg nem is került volna nyilvánosságra a terv, de az alkotó önszorgalomból konzultált a XX. századi képzőművészet szakértőivel. Ekkor viszont kitört a botrány: a megkérdezettek – Néray Katalin, a Ludwig Múzeum igazgatója, Fitz Péter, a Fővárosi Képtár vezetője, Passuth Krisztina és Kovács Péter – vérmérsékletüktől függő stílusban, de félreérthetetlenül alkalmatlannak nyilvánították Bellák koncepcióját a megvalósításra.

Vitatták – pontosabban tudományos nonszensznek minősítették – azt a döntést, amely 1910-ben és 1980-ban jelölte meg a múzeum gyűjtőkörének kezdeti és végpontját. Ízekre szedték a Tate Modernből kölcsönzött tematikus állandó kiállítás tervét; hiányoltak bizonyos művészeket, viszont indokolatlannak tartották mások hangsúlyos megjelentetését. Fitz Péter nem utolsósorban azt is felvetette, hogy a rendelkezésre álló raktári anyagból dolgozva a művészettörténész reket", és így szinte árrobbanást idéz majd elő a műtárgypiacon.

Legalább ennyi kritikával illették a múzeumot magát illető terveket is. Kovács Péter úgy fogalmazott, Bellák tanulmányát olvasva az a gyanúja támadt, „mintha nem ismerné, hogy mi a különbség múzeum és kiállítás között". A szakemberek elsősorban arra hívták föl az alkotó figyelmét, hogy a műtárgyállomány bővítésének meglehetősen veszélyes módja a letéti anyagok elkérése/kikényszerítése más intézményektől. Az ily módon összeálló gyűjtemény nem valódi múzeum, legfeljebb kiállítóhely; arról nem is beszélve, hogy a múzeumalapító jobban tenné, ha nem a meglévő intézmények raktáraiból akarna szemelgetni, hanem más módját választaná a mecenatúrának.

Ez azonban nem olyan egyszerű, hiszen a miniszter már a kezdet kezdetén megmondta, hogy szó sincs műtárgyvásárlásról. Ezek után legfeljebb az ajándékokban lehet bízni. Beszédes tény, hogy a Vasilescu-gyűjtemény sorsa a bíróságon múlik ugyan, de a minisztérium jobbkeze, a Kulturális Örökség Hivatala már gondoskodott arról, hogy a perlő örökös jussa legfeljebb mérsékelten forgalomképes legyen. Nemrégiben az egész kollekciót védettség alá helyezték. A másik vasnak, amelyet a tűzben tartanak, a László Károly-gyűjtemény tűnik: a főváros elpackázta a lehetőséget, most az állam folytat tárgyalásokat a svájci műgyűjtővel.

A Nemzeti Színház környéke elég kietlen hely. Az eklektikus monstrum körül egyelőre csak ködképek lebegnek: Hagyományok Háza, Modern Magyar Művészeti Múzeum, konferenciaközpont. Ahhoz képest, hogy milyen nagy volt a sietség két évvel ezelőtt, ma már úgy tűnik, senkinek sem sürgős a tömb megvalósulása. Persze minek is rohanni – amiről ennyit beszéltek, az propagandaértékét tekintve olyan, mintha már el is készült volna. És a vitának sincs még vége.

N. Kósa Judit

Bellák Gábor, művészettörténész

a hónap műtárgya, aug.

Laccataris Demeter festőművész „Dobozi Mihály és hitvese" c. képéről ír Bellák Gábor. c ép. T. em.

Magyar Nemzeti Galéria
1985. júl., aug.

MDK

Bellák József épitsz XIX. sz.

Kassán dolgozott

Kardos Gy:A magyar klasszicista épitészet társadalmi,gazdasági és politikai alapjai.Bp.1952 33.

Bellák Ottó

1021

197.2II.10. 19.30

Tv-Híradó

- Sopron egyik régi pincéjét alakították át laboratóriummá Bellák Ottó kohómérnök. Itt oldotta meg a nagy feladatot, hogyan lehet kalapács és rézlemez nélkül rézdombormüvet készíteni. Gyantaszerü anyagból mintaformákat készit. Ezeket este rézgálicos oldattal teli kádba helyezi. Bekapcsolja az áramot és reggelre már elkészülnek a szobrok, kancsók és domborított fémtárgyak. Ezután már csak a polirozás következik. Bellák Ottó nemhiába tanult a középiskolában a galvanotechnikáról.

- Időjárásjelentés!

197.szt.10. 19.39

Ty-Hirató

Heller Ottó kabóemberül. Itt olvasta meg a nagy feladatot, hogy ezen labet talapjára új tényezőt kell szembenéznie vállalkozásának: gyanúsnak megbízói viselkedését kell. Ezután ezt tényállásra alkalmazni kell tudja helyesen. Belenyugodjon az értelmébe kell szigorúan a szabályokat, hogy ne legyen mar elégedetlenek a szokások, hanesők és gombkötők fenyegetőzek. Ezután már csak a politikára következik. Heller Ottó mondhatta tanult a közpiskolában a galvanotechnikáról.

- Igaz?Az?elenyész!

Bellák Vince

1895/96 – 1898/99, 1904/5 I.

Terkápzőmfőiskérk

66. l.

505

Bellák Vincze

vul. Nyitra 1875 máre 17.

1896/97 II. rajztjel

1897/98 I. III. c. " "

1897/98 II " "

1898/99 I-II. 4 c. rajztjel

Milano l. n. V. 203, 204,

– i provincia V. 203, 204,

Ø Bellák Vincre

Mil. Nyitra 1875. cretts-

1895/96. I. ontály

Mithras-Kultusz V. 254.

Bellan Benedek

Bellan Benedek kassai építőmester (aedilis, Maurermeister) 1574-ben *Putnokon* egy bástyát és lőportartót (Pulvergewölb) épített. Munkájáért a szepesi kamara — noha Rueber János felsőmagyarországi főkapitány Bellan kérését nyomatékosan pártfogolta — még 1576 tavaszán 157 tallérral tartozott. Kassai polgár és családos ember volt, akit Bornimus

melléknévvel említettek, ami valószínűleg származási helyére — talán az olaszországi Bormióra — utal.

Orsz. Ltár; Cam. Scepus., Ben. mand. 1576. Jan. nr. 5., Mart. nr. 85.

Herzog József Adatok a kassai építészet XVI. századi történetéhez

MAGYAR MŰVÉSZET

1930. 660.l.–661.

studiati ritratti. L'accurata osse
tecnaica delle pitture di Giorgio
una sincerità onesta. Stilista per
ispirato dal Quattrocento italiano
di Borbereki-Kovács Zoltán si pale
sculture quanto nelle sue pitture.
è accinto all'impresa di grandi co
in cui traspare la freschezza narr
dei pittori del Quattrocento, spec
e Pinturicchio. Egli si distingue
lista e decoratore. Colomanno Gábo
riuscito a trapiantare le ideē nov
ben costrutte e tecnicamente puris
rapresentano in gran parte vedute
Stefano Szőnyi, uno dei vanti dell
ungherese è venuto a Roma quale pe
artista formato e se in senso comp
visione si ha rimasto fedele alle

Belland vára

Anonymus Hrsint már
a. magyarok bejövetelekor
állott

Báczay 580. l

Keresztély Ernő brandenburgi őrgróf arcz k.

III. 40:

Bellony László festő

Kr. V. 427/1898.
1898. máj. 16.

Bellatinczi vk.

pléb. templom

(Zala vm)

ujábbkori zagyva stilban

képe repr.

Kiss Szikl kath Magy

8 38. l.

A plébánia belseje barokos.

repr.

u. o. 839. l.

Bellani Dávid festő

1626

Ez nem festő.
Herzog tévéd.

Herzog

Bellányi Viktor MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Bellatinyné Hadzsy Duci MDK

Lábas Juci, repr.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Bellassi
kömüves

MDK

Ceresola 1703 juniusában még felszabaditotta kömiveslegénnyé tanitványát Bellassit. Az utolsó céhbeli tevékenysége után - valószinüen még 1703-ban visszavonult olaszországi birtokára.
Budai ingatlanait - a végrendeletében többször emlitett vejére Spazz Rókus kömüvesmesterre bizta.

59.o.

SCHOEN ARNOLD: Ceresola capo maestro budai korszaka.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.o.

Bellassi Sándor MDK

kömüves

A svájci Mentrisiből való Bellassi Sándor 1700 máj. 26-án állott be Ceresola-hoz kömüves inasnak Canevale Fr. jotállásával.

Mediasky /?/ József 1701. május25-én szabadult fel általa kömüveslegénnyé.

58.o.

SCHOEN ARNOLD:Ceresola capo maestro budai korszaka.
Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.o.

MDK

Belasio /Bellassi/ Alessandro

Ceresolának rokona és kedvenc tanitványa
1700 május26-án állott be hozzá kőmüvestanoncnak.

60.o.
45.jegyzet.

SCHOEN ARNOLD: CERESOLA capo maestro budai korszaka.

Müv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.l.

MDK

SCHOEN ARNOLD: GERESOLA cspo maestro budai kor-
szaka.

Müv.Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.p.

Bellassi /Belasio/ Sándor
kömüves mester

MDK

Ceresola 1700-ban magyarországi végrendeletében feleségén és két fián /János Bernát és Lipot/ kivül megemlékezik Mária Magdolna nevü leányáról /5. pont/ majd Mária Zsófia leányáról, Spazin /Spazz/ nejéről /12 pont./ két vejéről: Spazz Rókusról és Andreas Garonalio-ról/Andreas Garrono Allio budai stukkatormester/ Belasio /Bellassi/Sándor rokonáról, akit Francesco Canevale-nak ajánl kömüvestanoncnak. Megemliti egy Lorago Bernáttal függőben lévő ügyet.

Fiainak olaszországi gyámja és gondozoja Canevale, Paulus Antonius, gondjaira bizza feleségét. is.

58-59.

SCHOEN ARNOLD: Ceresola capo maestro budai korszaka.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56-60.o.

Belasio /Bellassi/ MDK
kömüves

Ceresola " atyafiságot tartott Lorago és Canevale kömüvesekkel; Rokona volt Belasio-Bellassi kömüves ifju."

58.o.

SCHOEN ARNOLD;Ceresola capo maestro budai korszaka.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 56.-60.lap.

MDK

Bellassi /Belassy/Sándor kőmives inas, Kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957. VI.évf.4.szám.298-11.

Beller Ferenc
pesti ötvös
1804 körül

601. KANNA, porcellán, tagozott és g
Du Paquier-korszak. Bécs, 1725
dekor. Periode du Paquier. Wie

602. ÁLLÓ KINAI, szines porcellán
Porzellanfigur. Höchst, XVIII.

603. MOSDÓTÁL KORSÓVAL, porce
Herend, 1867. — Waschschüssel

604. OVÁLIS CUKORTARTÓ FED
Ovale Zuckerdose mit Deckel, P

605. TEATARTÓ FEDŐVEL, porce
mit Deckel, Porzellan, darauf L

606. VIRÁGEDÉNY, porcellán két f
Blumentopf, Porzellan, mit zwei
XIX. Jh.

607. NYOLCSZÖGŰ CSÉSZE, porcell
Velence, XVIII. sz. — Achtecki
sierter Dekor. Venedig, XVIII.

608. CSÉSZE, porcellán, oldalán „Sch
du Paquier-korszak, 1730 k. — S
malerei mit Gebäude und Figuren

l.
Arch. Ert.
1898. 185. l.

kerek alak, két halidomu füllel, Imari-modoru lam-
enterrine mit Deckel, Porzellan, rund, mit fischförmige
ıri-Manir. Wien, um 1750.

:t alapon, metszeteket ábrázoló képekkel. Két kanna,
Bécs, 1786. — Kaffeeservice, Porzellan auf Holzmaser-
n, Zuckerbehälter mit Deckel, zwei Schalen mit Unter-

rose modoru diszitéssel. Kina. — Vase mit Deckel,
Farben. China.

:ban, testén kék alapon szines virágcsokor. Francia,
3ronze gefasst, auf der Wandung Blumenstrauss, farbig.

rcellán, szines és domboru virág- és gyümölcsdisszel.
celte Schüsseln, Porzellan, mit Blumen und Obst, farbig

lürös mázzal, aranyozott bronzfoglalatban. A foglalat
rüne craquelé Glasur, in vergoldeter Bronzefassung. Die

árga alap, aranydisszel. Két kanna fedővel, cukortartó
— Kaffeeservice, Porzellan, braungelber Fond mit Gold-
nd 9 Schalen mit Untertassen. Wien, 1827.

Beller Ferenc

Ötvös Pest.

1800 Eörül

mod

Horváth Lentpéteri

252. l.

megirva

Bellavich Antonio

1776 (Anton)

1772

l.

Eperjessy 1929

48. l. 50. l.

51. l.

52. l. (tölebtor)

54. l. (" ")

KÉP

Bellavich, A v

1775.

d.

Eperjessy 1929

36-l

VASÁRNAP
27
Kat. Adv. 1. vas.
Prot. Virgil

N. k. 7 ó. 20 p. N. ny. 16 ó. 14 p

HÉTFŐ
28
Kat. Pignatelli
Prot. Stefánia

KEDD
29
Kat. Szaturnin
Prot. Noé

SZERDA
30
Kat. András
Prot. András

CSÜTÖRTÖK
1
Kat. Elegy pk.
Prot. Elza

XII. HÓ DECEMBER

PÉNTEK
2
Kat. Bibiana vt.
Prot. Aurélia

SZOMBAT
3
Kat. X. Ferenc
Prot. Olivia

Izr. 10. S. V.

Bellavich

~~1813~~

1776

l.

Eperjessy 1929

q. l.

~~Feliertemplom (1776)~~

~~Kiskikinda (1772)~~

~~Mohrin (1772)~~

~~Ozora (1774)~~

Ossova mellett

Plavisevica (1780)

~~Tarras (Nagybecskerek~~

Kozelében) 1772

~~Szerbkeresztur 1772~~

Dr Bélley Pál

Ex libris - rézkarc

Ábrahám Rafael ex libris és kisgrafika kiáll

Oszk 1965

Katalógus: Bélley Pál

Dr. Bálley Pál

Ex libris - rézkarc

Ábrahám Rafael

ex libris és kisgrafika kiállítása

OSzK. 1965

Katalógus: Bálley Pál

Belle Zoltán

Autoterverő

~~1900~~

Ennisk 1930. 81. l.

Bellegambe, Jean, ifj. MDK

neki attribuálják Antoine de Hénin, Ypres püspöke (+1626) halotti portréját.

(ill.)

Pigler, A. Portraying the dead
Acta Historiae Artium IV Tom. 1956. 1-2 n. 31. o.

M. D. K.

BELLER Johann festő"

Pilervására Keglevich kastély, diszterem mennyezet- és falképei foto-
Gyöngyös Szt. Orbán t. Mária mennybevétele oltárkép

Garas XVIII. sz. 122, 171, 189, 209. l.

J. Beller (edelényi festő)

Gendrey Zoltán a pétervásári Keglevich

Kastélyban majd az edelényi l'Huillier-

kastélyban dolgozott Bellert azonosítja a

miskolci minorita tpl. refektóriumával

kapcsolatban említett edelényi festővel.

Magyar Műemlékvédelem 1969-70

Bp. Akadémiai Kiadó 1972

339. old

J. Beller

a pétervásári Keglevich kastély
dísztermének freskóit festette

Kelényi

1

Beller Jakab

gyöngyösi festő, a gyöngyösi Haller-, az Almássy- és az Orczy kastélyokban dolgozott.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,

Budapest, 1970.

691

Beller Jakob

alkotta a bocsnádi kastély freskóját és a pétervásári Keglevich kastély díszterméneк falképeit.

Voit Pál: A barokk Magyarországon, Budapest, 1970.

691

M.D.K.

Beller Jakab, gyöngyösi festő

---

művének tulajdonítja szerző
– feltételesen – a bodonyi r. k.
templom lendületesen festett
főoltárképét, mely Szt. Lukály
győzelmét ábrázolja a Sátán
felett.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969.Akadémiai Kiadó, 565. old.

M.D.K.

Beller Jakab, gyöngyösi festő

művének tulajdonitja szerző – feltételesen – a bocona-di Szelęczky hastely hocsiaki hajtójának é előcsarnokának illuziomsztikus rokokó felhéjzét, a pétervásári hastely freskóinak hasonló felfogása alapján.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1869. Akadémiai Kiadó, 559. old.

+ 562. á.

Beller Jakab, gyöngyösi képíró M.D.K.

szerző szerint a péter vásári kastély falusi Fragonardja – festi ki a gyöngyöspüspöki fogadó (épitette Giacomo Berra) két vendégszobáját. Szerző további műveit részletesen sorolja fel és egyesekre vonatkozólag vitába szall Genthon Istvánnal, az Adattáraban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

146. old.
+180. old. + 311. "

M.D.K.

Beller Jakab, gjöngjösi festő

művét, a pétervásári egy-
kori Keglevich kastély díszter-
mének részletét közli a szerző
1762-ből

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 312.old.

326.á

M.O.K.

Beller Jakab piktor.

Gyöngyösön Haller Sámuel házában képrámaaranyozással és butormázolással foglalkoztatják. Fest oltárképeket is és a pétervásári kastély rokokó freskóinak ő a szerzője.
/Beller gyöngyösi festőre vonatkozó ujabb adatokat gyüjtött Jankovich Miklós. OL. Orczy levéltárban./
Jegyzetek rovatban 279. old.

/Magyar Müvészet Lexikona/

Voit Pál: Tervek, mesterek és a mü.
Müv. Ert. 1960. 4. sz. 267. old.

So.

124.

J. Beller

festő festette (?) a miskolci volt minorita templom refektóriumának olajképét.

Doresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972 339 f

Beller Jakab

gyöngyösi festö

M.D.K.

a pétervásári kastélyban dolgozott.

Műemlékvédelem, 1965/3. 139. l.

M.D.K.

198

Beller Fámos, festő

neve is felmerült, egyes szakírók véleményében, az edelényi kastély XVIII. sz. második felében működő freskóinak készítőjére vonatkozólag.

Művészettörténeti Értesítő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.
Dr. Joó Tibor: Az edelényi kastély.
198. old.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

J. Beller

festő, XVIII. század vége

a pétervásári volt Keglevich kastély dísztermének falképeit festette. Szignálva. Valószínüleg azonos az edelényi falképek festőjével

Genthon I. szives közlése

megírva

Beller J.

festő

Gentmüeml.

151. 290. 1.

Frerkék

Pétervásaron

(Keglevich-kastély)

és

Edeleinben

(L'Hullier-kastély)

A községi főgimn.tek.Igazgatóságának

Ujverbá

[redacted]

Az unitárius főgimn.tek.Igazgatóságá

A g.kath.főgimn.tek.Igazgatóságának

szerb
A g.keleti főgimn.tek.Igazgatóságána

Az ág.ev.főgimn.tek.Igazgatóságának

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁ
1030/913.

BELLER, Johann festő

Pétervására, volt Keglevich-kastély falképéről

403.p.skk. és ill

GALAVICS Géza: Francia regény két XVIII.századi falképsorozaton. = Müvészet és felvilágosodás. Bp., 1978.

A Komárom

BELLER Jakab gyöngyösi képiró, a--+ Rossier által Haller Sámuel számára festett három portrénál segédkezik a „gyöngyösi képiró" legénynek, amikor 16 forint 4o krajcár munkadijat kap. 1762-ben a Keglevich kastély diszterménék mennyezetét és falképeit festi Pétervásárán. Genthon tévesen neki tulajdonitja az edelényi kastély freskóit is és a miskolci minoritáknál a refectóriumban dolgozó „pictor edelényiensis" személyét ennek alapján szintén tévesen Bellerrel azonosit-

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

ják /Borsodi Szemle 1958.2.sz.p.56./ Ismeretlen időben festi a Szent Orbán templom Mária mennybevitele oltárképét Gyöngyösön, amelyet névjelzéssel látott el. 1763-ban a Hallerék rezidenciális házában tiz kép aranyozását végzi, majd ugyanott „az irott szobában a kanapé helyének kiirásáért" fizetnek számára tiszteletdijat, 1764-ben. A Raczler által készitett „betlehemi státuák" befestését 1770-ben végzi és ugyanekkor a „fegyveres szobában" lévő fegyvertartó almáriumot kipingálja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Ugyancsak Haller Sámuel gyöngyösi rezidenciás házában mázolja az uj szobák „ablakjai saraglyás tábláit", 1771-ben, amikor négy képrámát fest és aranyoz. 1773-ban a kápolnában három kánon-táblát aranyoztat vele Haller, 1770-ben a prédikáló szék kifestése alkalmából a robottól 10 évre mentesitik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

BELLÉR IGNÁC, kazánkovács

A szindikalisták munkacsoportjának ,a munkáscsoportnak vezetői voltak:Bellér Ignác kazánkovács,Mosolygó Antal,kárpitos,és Végh Dezső cimfestő. 25.old

BUDAY GYÖRGY: Gondolatok Mosolygó Antal szobra alatt 21.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1969. IV. 1.sz.

Beller Péter, fa-szobrász. A XIX. század első felében Szegeden működött. Főleg fafaragással és aranyozással foglalkozott, s munkái többnyire a délvidéki templomok részére készültek.

Reizner János: Szeged története. Szeged, 1900. III. k. 409. l.

Beller Péter

Jánobrán

-l.

420.l

NémedySzeged

Beller

Lab. III. 50

T. 2673.

dragonyos tisztet
esült~~et~~, kit ~~[illegible]~~ ⌊tart, az orvos
en pedig dragonyosok küzdenek. Fel-

⌊egy közlegény

zt

4.7 : 22.8 cm.

Bellér János

szegedi oltárépítő
és faragó

lásd

Kassai Vidor. emlé-
kezési. 73. l.

MOK

Bellér Péter

l.: Beller Péter

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf.
4. sz. 276. l.

MDK

Beller (Bellér) Péter szobrász

Szegedi. A negyvenes években Palusi Templomok belső munkáin dolgozott 186 old.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőmüvészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged.1957. Szegedi Nyomda Váll.1957

Bellér Péter

l.

LykaMagyműI800-50

309. l

M. Magdolna		Izraelita: Ab 3.
Csütörtök **23** Apollinár		Protestáns: Lenke Görög: Fókasz Izraelita: Ab 4.
Péntek **24** B. Kinga		Protestáns: Krisztina Görög: Krisztina Izraelita: Ab 5.
Szombat **25** Jakab	Nap kelte 4 ó. 28 p. — Nyugta 19 ó. 44 p.	Protestáns: Jakab Görög: Anna Izraelita: Debarim

Bellér* János ?

Hobrák

Az Eg kirválynője,

Hobor, Lugossy

D. tulajd. Szeged

XIX. 4. első f.

Ynul

* Billér-nek
is olvasható.

Felsőmagyarországi Rákóczi Múzeum

működése 1913-ban VIII. 136 – 138

XIII. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

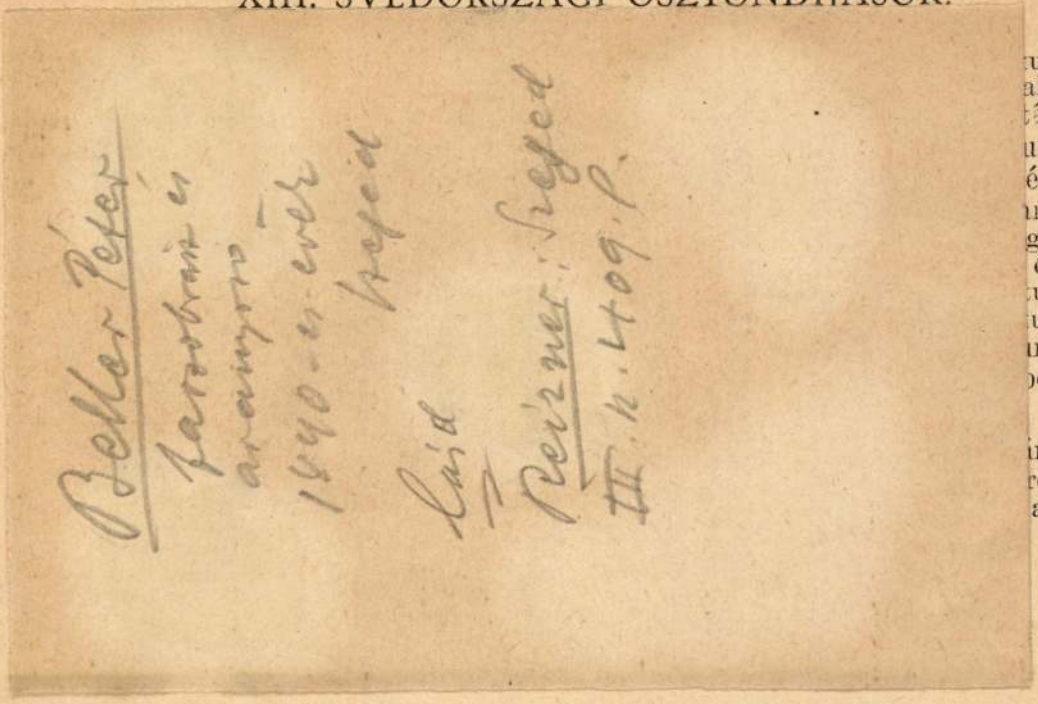

Beller Péter
Farsobráz és
aranyszó
1840-es évek
Szeged
Láid
Reizner: Szeged
III. n. 409. p.

us
al-
tá-
ur-
és,
in-
gy
és
u-
us
in-
pe-

in-
ro-
az

rajzi tevékenység irányáról és jelentéséről. Ez utóbbi nyomtatásban is megjelent a Finn Kalevala Társaság Évkönyvében (Kalevalaseuran Vuosikirja, 18. sz. 158—181. lap) Kansatieteilijäin toiminta Unkarissa címen. Résztvett tudományos üléseken, ahol számos szakemberrel ismerkedett meg. Résztvett a Finn Néprajzi R.-T. filmfelvevő kirándulásain, ahol Vilkuna professzor vezetésével a néprajzi filmezés elméletével és gyakorlatával is megismerkedett. Rendszeres múzeológiai tanulmányokat is folytatott és ennek kiegészítésére a nyár folyamán sorra látogatta a vidéki múzeumokat. A gyakorlati néprajzi gyüjtés módjainak tanulmányozására részt vett egy néprajzi gyüjtőcsoportnak egy hónapig tartó munkájában. Különös figyelmet szentelt a néprajz és nyelvészet viszonyának tanulmányozására. Beutazta egész Finnországot a Lappföldön át a Jeges-tengerig, hogy a szubarktikus állattartó kultúrát is megtekintse.

Dr. Romhányi György (1905, Szár, Fejér m., róm. kat.), II. sz. kórbonctani és kísérleti rákkutató-intézeti adjunktus Budapestről (Balogh Ernő professzor), ez évben ismét 500 P tanulmányi segélyben részesült előző évi finnországi tanulmányainak kiegészítésére. Egy hónapot töltött a helsinkii egyetem kórbonctani intézetében, ahol

Bellér Péter

Bálint Sándor Bellér Péter-nek tulajdonítja ~~az~~ a szegedi régi városházához készült azon homlokzatrajzot, melyet szeged városa c. könyvének 89. lapján közöl.

Vámos Ferenc: A szegedi városháza építéstörténetéről. Müvtört.Ért. 1969.4.sz. 317-322.1.

320-B21.1.

Bellér Péter
fazekas

M.D.K.

Nagy Ferenc munkahörösségéhez tartozott.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 96 l.

Beller Péter
Grafika.

MDK.

Vedres: városháza
repro

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp 1929. 89 l.

M.D.K.

Bellér Péter, mérnök

műszaki felvételi rajzát közli a szerző 1833-ból, az 1799-1804 körök épült szegedi barokk városházáról, melynek építési tervén Schwörtz János építőmester aláírása látható, de szerző Vedrest tartja a terv készítőjének.

Nagy Zoltán: Vedres István művészi munkássága /1765-1830/

Bp./1956./ Tankönyv-kiad. Műsz. tud. történeti Könyvt. 6. sz.
(950. + XXIV t.) XI. t. + 51. old.

MDK

Beller (Bellér) Péter

faszobrász

Szegedi faszobrász. Nagy Ferenc munkaközösségéhez tartozott. Reizner János és Kassai Vidor rövid utalása szerint főleg fafaragással, aranyozással és oltárépítéssel foglalkozott. Legújabban rajzai illetve épülettervei (1833) is előkerültek.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 276. l.

Bellerini

774.

Kossuth Lajos

Térden alól, ülve, csaknem szemközt nézve. Jobb kezével az asztal sarkára támaszkodik, hol felöltője is van s balját a szék karfáján nyugtatja. Feje elől kopasz; haja, bajusza s szakála galambosz, szemöldöke ösz-be vegyült s szeme kék. Csokorra kötött nyakkendője s egész öltözete fekete.

Olajfestmény, vászonra, méretei 132.5 : 102.5 c/m.
Karlovszky után másolta Bellerini.
Az 1848-diki eredetemuzeumból. 107/95. № 8.

107/95 : 8.

M. D. K.

BELLÉRT Péter kőfaragó
(Szegedi mester)
Békés rk. templom t. főoltár és a
mögötte levő íveret
Nagy Ferenc festő és aranyozóval
1853.
Békés rk. temető i kápolna oltára 1854.

Durkó: Békés nagyközség története
Békés, 1939. 126. l., 131. l.

Belletnecky /Bencsát/ György /Georg Belletnecky aliter Benczaty, Benczat, Bentschat, Benschar Georgius/
1705-1732.

1705 nov. 13-án iktatták a céhbe

1705 nov. 27-én polgárjogot nyert

H.Mihalik Sándor: Besztercebányai ötvösök a XV-XIX. sz.-ban. Muzeumi és Könyvtári Értesitő, 1918, 2.sz.
128 l.

Kishartyán /~~Baranyainé~~/ 1
Salgótarjáni járás.

Története: Már a középkorban
ban teljesen elpusztult helys
csényi szandzsák községei köz
hiányzik. 1715-ben és 1720-ba
1770-ben Horváth György, a XI
1820-ban ennek özvegye és Gyü

Forgalmi utra merőleges
vezető ut mellett, szép dombo
a Sóshartyán felé menő ut men

R.kat.templom. /Mindszentek/
Története: A XIV. század végé
1712-ben leverték a bordásbol
felé bővitették és orgonakarz
gati homlokzat. 1735-ben rest
állapotban volt. Restaurálták
Jellege: Barokk, gotikus szen
Külseje: Egyedül áll a falu d

anonima

Belletnecky (Benesat)

György

bentercebányai ötvö

XVIII-n

l

Mur. és Kiz. Ét.

1918. 128 l

164 sz.

[illegible] Dan Brottsay

[illegible]

[illegible]

[illegible]

megírva

Bellfanti Mór

rajzoló

izr. Temesvárról, 1845 ba

24 éves.

Bellfanti Mór, izr., rajzoló Temesvárról, 24 éves korában, 1845—46 a virágfestészetet tanulta.

Fleischer Bées 3 o. l.

1845
24

1821

Vácz.

A középtérben van a bást
tett város és vár, mely fölöt
kéz pénzt rostál; az előtérbe
ját Szent Endre szigete képez
lámzanak. Felirata a város fe

Weitzen in U

fölül középütt: A BONO MALUM.
jobbra: 47.
alól: A meliore malum qui tmp
Grata DEO et populo hic
legalól: Welcher das Böss vom
Vnd thut es nur z
Derselbige thut ia f
Gott vnd dem Mens

Rm., mér. a rl. 9.7: 14.

131-91

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 AUG 15

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Beliczky Ádám

1021

A TERMÉSZET hajnalban
red. Az erdők hűvös, friss l
gőt lélegeznek ki — amit a
a városok felé terel. Az állá
élelemért indulnak; ki repü
ki pedig futva... új nap ke
dik.

Az ügyeletes őrök — aki
sátortábor éjszakai nyugaln
vigyáztak — már hajnali ké
kor ébresztették azokat, akik
kérték. A tábor az erdőben
öreg, magas kőrisek a
és ilyenkor kora hajnalban
elég sötét volt. Kócos hajú, á
fejek bújtak elő a sátral
majd rövid készülődés után
tűntek az erdei úton...

Második alkalommal szer
tük meg az ornitoló
mészetvédelmi
most a gyul
erdőben é
ban h
tíz

BELLAÁGH JÓZSEF. A kassai normális iskola rajztanítója, majd városi építész volt. Született az 1781-ik évben Pesten, ahol atyja, Mátyás keresett ügyvéd, majd királyi kuriai ügyész volt. Az 1801-ik évben, mint metafizikus, Vályi András pesti egyetemi tanárral beutazta Alsómagyarországot. Az 1802-ik évben Kassára kerül s itt él 1869 június hó 18-án 88 éves korában bekövetkezett haláláig. Kezdetben a kassai nemesi konviktus rajztanára, az 1803-ik évben az elemi főiskolába választják meg s 1806-ban a Nikolay-féle magánleányiskolában is tanit, itt a rajzon kívül zenét is.

ok művészetünk történetéhez

Az ifjú ember úgy tanulja ismerni és szeretni a mesterségeket, ha szép remekeket lát, és ha van barátja, aki kimutatja, mit lásson ezekben. Ez bátorit engem arra, hogy az Urat, Prof. Urat arra kérjem, hogy Szemere György és Péter öcséimmel a Balkay darabjait látatni, és nekik holmit kimutatni, magyarázni méltóztassék. A két ifjú jól tanult, nyelveket is s poétákat tanult s így inkább fogja érezhetni, mi szép. — Oda utasitottam mélt. gróf Desőffy Jósef urat is, kit az Urhoz, Prof. Urhoz ezek miatt Prof. Pongrácz úr fog elvezetni. Ez a kedves barátom látta Rómát s ugy lesse ki az Ur Prof. Ur, mely behatásokat tesznek reá a képek. Ugy tetszik Uram Prof. Úr, hogy a mi a mesterségben szép, azt ezen a földön csak Fáy János és én érzenénk. Én egy hónap óta nem látok egyebet, ha szememet behunyom, mint a Furinói szemeket. Mely meleg tinte!

Maradok szives tisztelettel az Urnak Prof. Urnak

Széphalom Dec. 15 ae.
1815.

alázatos szolgája
Kazinczy Ferencz.

A levél hátán: Tudja-e az Ur Prof. Ur. hogy a Balkay onkele Kövesden Novemb. 18-dikán gutaütésben megholt?

Az utóiratban említett Balkay onkele a Balkay Pál akadémiai festő nagybátyja, mezőkövesdi plébános volt.

Az 1818-ik évben a szepesi kamara kebelében működő vizsgálóbizottság előtt vizsgát tett, mely őt a városi építészi állásra képesitette s azóta, mint a város építésze nagy tevékenységet fejt ki a város középületei és műemlékei körül, amint hivatalos állásából kifolyólag a város köz- és magánépitkezési ügyeire irányító hatással volt. Mint rajztanár számos tanítványt nevelt. Midőn Lőcse városa rajziskolát állit, kiszemelt leendő tanára, Czauczik János, aki mint oltárképfestő tette nevét ismertté a Felvidéken, Kassán az ő útmutatása mellett készült a vizsgálatra, amint Czaucziknak Lőcsén az 1820-ik évben kelt levele szól erről:

Wohledelgebohrner Herr,
Hochzuverehrender Freund!

Dero Güte die aus den an mich erlassenen Schreiben hervorleichtet, macht mich Ihnen, Edler Freund, sehr verbunden, ich wünsche nur, Sie gäben mir Stof meinen Danck nach Ihren Wünschen an Tag zu legen. Eine geraume Zeit war ich bey unsern Zipser Bischof Pierker mit Portrait mahlen beschäftigt, bey meiner Nachhausenkunft wurde mir durch Herrn Bürgermeister von Prachory vorgetragen, mich der bewusten Sache ernsthaft anzunehmen, um die Schule sobald als möglich zu eröffnen. Nun zu Ende der Osterwoche, längstens den ersten Tag in der künftigen, bestimme ich meine Abreise nach Caschau, um von Ihrer güte gebrauch zu machen. Wollten Sie, hochgeschätzter Freund meine zu dreiste Bitte nicht übel aufnehmen, denn auser dero, mir sehr werthen Bekanntschaft, bin ich in Caschau fremd, so wäre mein sehnlichster Wunsch ein Quartier in Ihrer Nähe zu haben ich brauche wenig Raum und bin genügsam, nur um meine kleine Werkstat, von der ich unzertrenlich bin, aufstellen zu können, kann ich durch Ihre gütige Verwendung meinen Wunsch erreichen, so sey auch jede Bedingung von mir angenommen.

Bin mit aller Hochachtung
Euer Wohledelgebohren

Leutschau den 1-ten April
1820.

ergebenster Diener und Freund
Joh. Czauczik
Maler.

Úgy a lőcsei, mint nehány év mulva az egri rajztanítás körül Pyrker László, előbb szepesi püspök, majd (1827) egri érseknek voltak a legnagyobb érdemei s az érseknek kell tulajdonítanunk első sorban, hogy Eger városa az 1828-ik évben rajziskola felállítását határozta el s pályázatot irtak ki a rajztanítói állásra, mellyel évi 272 frt fizetés és 13 öl fa járandóság volt egybekapcsolva. A pályázók közt volt Schultz Lukács is, aki Bellaágh ajánlatával ment a harcba. Schultz levele, melyet Bellaághoz írt, egri fogadtatásáról s az akkori művészi viszonyokról rajzol képet:

Wohledel geborner Herr, Mein Professor und gütigster Wohlthäter!

Ich bin glücklich den 15-ten October Abendt in Erlau angekommen. Am andern Tag meldete ich mich bey Seiner Excellenc, wo ich erst Nachmittag Audienz erhalten habe, Gott sey gedanckt, es ist gut ausgefallen. Des Herr Gozig war so gut mich aufzüführen. Mein erster war der Handkuss und dabey sagte ich: Ich bin auf den hohen Befehl Euer Excellenc uten 13-ten September laufenden Jahres von Kaschau zum Antrettung der von Euer Excellenc mir anvertrauten Lehramtes angekommen, für welches ich unterthänigst dancke, erwartend der gnädigen Befehle Euer Excellenc. Auf dieses war die Frage: Sind Sie es, der um die Stelle angehalten? Zu diensten Euer Excellenc. — Werden Sie noch nach Kaschau zurück kehren? — Nein, ich bin mit allem hier. — Sie müssen sich examiniren und approbiren lassen. — Ich habe mein öffentlichen Examen abgelegt. — Wo, in Ofen? — Nein, zu Kaschau in gegenwart des Herrn Oberdirector und andern Herrn, wie es das meiner Bittschrift beygefügte Zeugniss ausweist. — Dann sagte ich: Mein Herr Professor von Bellaagh

Művészet 1913

bittet Euer Excellenc sein Schreiben gnädigst aufnehmen zu wollen, welches ich überreichte, unterm aufbrechen desselben und von Anfang her, hat Seine Excellenc mich beständig betrachtet, ich habe aber auch tüchtig scharf in Seiner Excellenc Augen geschaut, wo ich bemerckte ein zufriedenes Lächeln, das gab mir Muth. Nach Überlesung des Briefes, schmunzelten Seine Excellenc, bis an mich antrettend mit der Frage: Wie stet es mit der ungarischen Sprache, tud magyarul? — Keveset tudok, de nem sok — sagte ich. — Ich will mich bestreben Euer Excellenc Wünschen zu entsprechen. — Das sind Kleinigkeiten. sagte seine Excellenc, dies ist bald erlernet. Gehen Sie daher zum Domherr Rainer, er wirdt Ihnen sagen, da der Herr Director Durtsák abgereist ist, was Sie weiter zu thun haben. Auch Ihr Schreiben übergaben S. Excellenc dem Domherr Rainer. Sie müssen sich bestreben um denn Professionisten zu zeigen, welchen Nutzten dieselben von der Zeichenkunst haben können und das es höchst nothwendig zei. — Ich sagte, im Anfange wirdt dies sehr schwer seyn, da alle Lehrjungen Anfänger seyn. — O! sagte S. Exc., es gibt hier par Diletanten, die schon etwas zeichnen, als eines Apothekers Sohn. Mit dem bin ich ausgetretten und Herr Gozig war vorgerufen, dem war angeordnet von S. Exc., das man mir Quartir in der Residenc anweisen soll, welches ich gleich bekommen, auch Kost gut, aber — nicht als Lehrer. Das macht nichts, wenn man nur nicht zahlen muss. Notabene bis 1-ten November laufenden Jahres. Der Herr Gozig erzählt mir, das Ihm Seine Excellenc sagten, das Gesicht und das äussere des jungen Mannes gefällt mir und macht mich zufrieden. Etwas besonderes, als der Bediente den Herrn Gozig im Garten, da S. Exc. dort waren, anmeldete, so war nach einer viertelstunde das Audienzzimmer mit einem Na! aufgesperrt, der Herr Gozig tratt vom Saale hinein, dann ging die Thür bald wieder auf und Seine Excellenc befanden sich, für mich, wie ein Blitz, nache des Schwellen von Vorzimmer, vielleicht um mich zu betrachten, und so trat ich nach S. Exc. ins Audienz-Zimmer. Ich dachte in mir, jetzt nehme dich zusammen, aber es war bey weitem nicht so, wie ich mir vorstellte, das gravitetische und doch Milde an S. Excell. ist nicht zu beschreiben.

Was die Schule betrifft, das ist bis jetzt sehr langsam gegangen; es sind kaum 2 Tische fertig und par Räume, da ich da bin, so greift man dazu, das Zimmer wirdt geputzt und geweissigt, welches gegen Sonnenaufgang ist. Der Herr Balkay ist gesund, fett, guter Mensch, aber langsam, spricht nicht viel, aber was er spricht, ist angenehm. Mahlt beständig an seinen Altar-Blatte sat. Ich sage hier alles treu, den ich bin überzeigt, das kein Vater für mich mehr ist, auser dem Allmächtigen, als Sie mein gnädigster Wohlthäter. Küssend diero wohlthätige Hand, doch um Verzeichung bittend, das ich bey allen den mir erwiesenen Wohlthaten noch belästige. Verharre mit hoher Achtung Dero unterthänigster Diener und ewiger Schuldner.

Erlau den 21 October 1828

Lucasz Schultz.

Utóiratban írja: Was den Jó betrifft, weis ich nur so viel, das er hier war, schon so, als sicher. Aber da seine Arbeiten mit der Bittschrift nicht übereinstimmt haben und weil die Kammer ihn nur insoferne ernannt, da S. Exc. wünschen, mit der Bemerckung, das derselbe um Temesvarer Schule schon concurirte und nicht aprobirt war, auch haben S. Excell. etwas von moralischen Aufführung desselben in Ofen gehört. Daher diese Ursachen seiner Abschaffung. NB. bei welchen Herr Jánossy sehr gehalten haben soll.

Eddig a levél. Jánossy a kassai kerület iskolafelügyelője volt.

Bellaágh alatt indult meg a kassai monumentális egyházak restaurálása. Midőn az 1821-ik évben a Sz. Mihály kápolna díszítésére a tanács szobrokat óhajt, Bellaágh felemeli szavát, hogy vagy jó szobrokkal ékesítsék a kápolnát, ellenkező esetben álljanak el tőle.

Midőn az 1780-ik évben épült városháza utcai részére második emeletet óhajt a város építeni, az ő szavára állanak el a díszes épület építésétől s tanácsára a városháza kiépítetlen udvari részén emelnek hivatalos helyiségeket. Dobay Dániel kassai főbíró ravatalára 6—6 selyemre és kartonra festett címert készített, melyért 120 frtot számított fel. Az illuminációk és ravatalok felállítása körül serénykedett kiválóan s a transparentek és feliratok chronostichonjai is az ő művei voltak, így midőn Ferenc császár, majd István nádor (1847) és Albrecht főherceg (1851) Kassán jártak, I. Ferenc József király szerencsés megmenekülése (1853) és XII. Leo és XVI. Gergely pápa halála alkalmából. Az 1860-ik évben kelt végrendeletében meghagyta: „testem temettessék el a néhai méltóságos Cseh püspök úr rendelete szerint általam épített kálváriahegyi kápolna mellett". Azonban, mint említettük, 1869-ben hunyt el, mint a koronás ezüst éremkereszt tulajdonosa. Hagyatékában „egy igen ócska zongora mult századbeli szerkezetű igen rossz karban, tizenkét olajfestmény, keret nélkül részben sérült állapotban, ötvenkilenc különféle rajz és vízfestmény keskeny fekete keretekben többnyire rossz állapotban, öt gypsalak sérült állapotban, egy feszület alakban készült ószerű kis óra, ismét tizennégy kisebb-nagyobb olajfestmény keret nélkül többnyire sérült állapotban, harminckét rajz és vízifestmény, egy mérnöki másoló gépecske sárgarézből, egy feketére fényezett festéktartó szekrényke, hat rajztábla, tizennégy kis képecske, egy festéktörő, egy festészi állvány, egy camera obscura, egy kis panoráma, a padláson több különféle rajztábla" találtattak. A hagyaték a pesti rokonokra szállt s a képek és rajzok is tehát oda kerültek.

—473 KEMÉNY LAJOS

BELLIKAN s. PELIKAN

megjíva

Bellikay György

ötvös

Sopron

1590. dec. 14.

polgárcskü

Hází

III

716 (2118).
809 (41).

Delhaes I.

s 9-én.

olyog. Kontyba tüzött haját, melynek
keny szalag szoritja, vállkendője fé-
l jobbra: »Lebiedzki 1886«.

n, méretei 45: 37.9 cm.
ól (465-902.)
n (340-902-13.)

157

megírva

Bellinek Ferenc

rajztanító

L ~~Bet~~

Gellinek

J. Bellini XVI. sz. festő

Párisi tárlat, 1928. 13 sz.

318 l.

Gulyás Károly: Dürer magyar származása

megírva

Belling, I. E

és az: 1. Loudohn redet kezdetű és: nach Gebühr befejezésű harmincz soros vers után a magyarázat alatt:
I. E. Belling, Cat. fec. exc, A. V.

Rm., mér. a rl. 19.5:31.1 cm.

Szn. 81-908
516-908-5

Sz-Sz.

Laudon G. hőstette.

Fölül látjuk Neudörfl községet, a melyen innen a balról vágtató Laudon csapatai a porosz szekérvárat röpitették a levegőbe, mialatt jobbról Siskovics tábornok közeledik lovasaival, alól pedig külön keretben Ollmütz felszabadulása van ábrázolva. Felirata három sorban a kép alatt:

Heldenmüthiges Wagstuck eines Kayserl Corpo unter tapferer Anführung des kostbaren General-Feldwachtmeisters von Loudohn u: General von Siskowitz, bey Neudörfl den 30 Juny, alwo die grosse Preussische
Convoy so in 14000 man bestanden völlig geschlagen, 42 Officier u: über 1600 zu Kriegs-Gefangenen gemacht, 13 Canonen, über 2000 mit Munition u: 4 mit Geld beladene Wägen, zwischen 3 bis 4000 Pferde u: vieles Gewehr erobert
und die übrige Wägen in die Luft gespränget worden, wodurch der König von Preussen gezwungen wurde die Belagerung vor Ollmütz in grösster eilfertigkeit aufzuheben, u: sich mit der Flucht zu retten den 2 Jully 1758.

Bellini Baccio

Bellini Francesco

Villat, 57. l

Bara

1938 feb

ÍTÁS ÉS FONTOSABB

TELEKKÖNYVI ADATOK

TULAJDONOS

ő, épittette báji Patay Sámuel
. Egyetlen honlokzati toronnyal.
867-ben. Belül dekorativan kifestve.
szószék. Diadaliven Patay cimere,
kastély látképe. Számos magyar fel-

JACOB FRIDRICH BELLMAN, pékinas

1754-ben Mária Terézia zászlót adott a soproni pék-céhnek. Ünnepen a zászlót kék sapkában és fehér leibliben az inasoknak kellett vinniök. A ruhát a cén adta nekik, de egyizben 50 magyar forintot kellett fizetniök érte. Jacob Fridrich Bellman v. Weissn-Stadt 50 forintot fize
---------- tett. 167.old. 42.jegyz

Domonkos Ottó: A soproni pékház és a pékek XVI-XIX. századi céhemlékei 143. old.

ARRABONA, A Győri Xantus János Muzeum Évkönyve, 17. sz. Győr, 1975.

Bellmann Carl

Buda Látképe. "Ofen.Artist. tipogr. Istiut v. Carl Bellmann in Prag." 177 x 120 m/m. - Főv.Muz.ltsz. 3912. -

Bellmann, Carl

Buda látképe. „*Ofen.* Artist. typogr. Institut v. *Carl Bellmann* in Prag." 177×120 mm. — Főv. Múz. Lt. 3912.

Nagyalföld 67. l.

treibung der Türken. — *Pest-Buda jelenleg a' felállitandó láne*
hidal — Pesth Ofen gegenwärtig mit der zu errichtenden

MDK

adlerhorsti Bellmond Egon, méruk.

mül. 1911 Wien

okl. merzett 1939.

József uddor 1938/39. 207. l.

Heinrich Weber 1934/39 Lof C.

Mai . 1911 Klein
Bd. Nassau 1939

Hochbetrieb Ballonrad Tiger, Nassau

0 x 190 cm, 4-es
E., alatta védjegy.
Ágnes, Szentgyör-
al. Helye Újdelhi
ség.

4 x 400 cm, 5-ös
+ védjegy. Szőtte
a. Tímár Katalin.
Nyugat-Dunántúli
g.

ok, 1973. 173 x
es. J.j.l. Szily.
szky Erzsébet.
Szekszárd.

):

78. 130 x 195
p.f. HL CM
it
on.

0 x 600 cm, 4-es
4. Szőtte Hidvégi

Tibor Kórház.

zsef:

4 cm x 464 cm,
IJ SZE, szőtte
lye Kiskunhalas.

sef:

ációit készítették:

-XII., XIV., XVIII.,
XXX.-XXXI., XXXIII.,
y: XIII., XV.
XXIV., XXXVIII.
in Gyula: XXVI.

18., 19., 23.-25., 29.,
tván: 3., 5., 8., 10.,
ánosné: 4., 12., 13.,
32. id.
ics Ferenc: 2.
Susits László: 17.
nyi Gyuláné: 35.

Pálosi Judit: A magyar gobelinszövés húsz éve. 1960-1980
Tevan 1994

Névmutató

Adnet, Jacques 17
Attalai Gábor 28, 37
Bán István 7, 21, 46, 47
Belmonte, Leo 4, 82, 83, 85
Boucher, Francois 76
Braque, Georges 76
Calder, Alexander 76
Coypel, Charles-Antoine 12
Cságoly Klára 27
Czakó Margit 78
Domanovszky Endre 6, 7, 19, 48, 57-60, 78, 82-86
Erdélyi Eta 27, 28
Estève, Maurice 24
Ferenczy Noémi 6, 7, 25, 76, 82, 83, 85, 86
Fett Jolán 44, 45, 47, 82, 84, 85
Fóth Ernő 60, 63-65
Fürtös Ilona 44, 78, 82, 84, 85
Gadányi Jenő 7
Goubely 12
Goya, Francisco 10
Hajdu László 68, 78
Hajnal Gabriella 12, 19, 37-39, 77
Hartung, Hans 76
Hauser Beáta 77
Hidvégi Valéria 70
Hincz Gyula 7, 57, 58, 61, 66, 82, 84-86
Honty Márta 66, 67, 69, 78
Kádár György 7, 20, 21
Kecskés Ágnes 20, 39, 82, 84, 85
Kórodi György 6
Körösfői Kriesch Aladár 5, 82-83, 85
Korzim Erika 19-20, 39, 43, 46
Kun Sándorné (Luca) 78
Lakatos Artúr 6, 82, 83, 85
Le Brun, Charles 76
Maillol, Aristid 5
Máriási Iván 75
Matégot, Mathieu 27
Matisse, Henri 76
Mizser Pál 18, 69, 70
Nagy Judit 41-42, 77, 82, 84-85
Nagy Sándor 5
Németh József 70
Oláh Tamás 19
Oudry, Jean-Baptiste 76
Pápai Livia 77
Pécsi László 18-19, 42, 45, 82, 84-85
Pekáry István 6, 82-83, 85
Péreli Zsuzsa 39-40, 77, 82, 84-85
Picasso 76
Pintér Éva 40, 42
Plesznivy Károly 6, 45-46
Polgár Rózsa 77
Prepelicza Katalin 26, 42, 78, 82, 84-85
Redő Ferenc 63-66
Rippl-Rónai József 12, 82-83, 85
Schubert Ernő 6
Solti Gizella 25-26, 77-78, 82, 84-85
Szántó Piroska 70, 75
Széchenyi Lenke 11, 26, 77, 82, 84-85
Szily Géza 68-69
Szkok Iván 68-69
Szőke Erzsébet 41, 43
Szurcsik János 59-60, 62-63, 78
Szurcsikné Sárkány Anna 78
Tassy Klára 65-67
Tury Mária 22-24
Ungár nővérek 78
Vörös Rozália 63, 65, 68, 78

Belmonte, Leó

Ø Belló Vilmos

Hobran

1883–85

Éminsk 1930. 81. l.

Ó OKL. VEGYÉSZMÉRNÖK

ÁLLALATA ≈ BUDAPEST, KIRÁLY-UTCA 99.

Budapest, a postabélyeg kelte.

s megbizhatóan

OM garancia mellett.

szolgálok.

Kiváló tisztelettel

SOMLÓ

okl. vegyészmérnök, cianozó vállalata

KIRÁLY-UTCA 99

TEL.: 37-4-05

Dob-utca 7

Bellon Bornino, Benedictus, épitész

1576. jan. ~~9/~~ 5. BB. kassai épitésznek a putnoki várban végzett munkálataiért 157 tallért fizessenek.

320.o. 383. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti rogeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. III.
(Közzétesi Bánrévi György.)
Mqv. Ért. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

dr. Bellon Tibor, múzeumigazgató.

Karcagon a Györffi István Nagykun Múzeumban két fiatal népművész: ifj. Szabó Mihály fazekas és Tóth László asztalos közös kiállítása látható. Társalgó: dr. Bellon Tibor múzeumigazgató.

Kapcsolás a szolnoki, a nyíregyházi és a pécsi stúdiókba.

1979. II. 22. Petőfi, 12.55 /K. Imre/.

M.D.K.

Bellong László

"Csatakép"-e disziti Farkas Emőd: "Damjanich fiai" c. könyvét,- közli a lap "Irodalom" c. rovata.

Magyar Salon, Bp. 19o2. aug. hó.XXXVII. kötet 545. lap

Mühely: Belleri János műhelye

Művészet V. évf. 1906. 177-210.

MDK

Belloni Ákos

Szerepelt a soproni egyetem KISZ székházában rendezett képzőművészeti kiállitáson.

"Már nem"
"Özvegy"
"Nagyváros"

X
(radó): Nagyobb hirverést érdemelt volna
KISALFÖLD 1964 nov. 15

BELLONI ÁKOS
belsőépítész

1944-ben Budapesten született.
Az Erdészeti és Faipari Egyetemen végzett 1967-ben. Kezdetben mérnökként dolgozott.
1980 óta foglalkozik bútorok tervezésével.
1982 óta a Művészeti Alap tagja.
Saját műhelyében előállított dohányzó asztalai vaskos faszerkezettel és üveglappal készültek. Az itt kiállítandó „oszlopos polcrendszere" bármilyen lakástípus berendezésére alkalmas, elemeire bontható, minden irányban tetszés szerint fejleszthető. Jelenleg a kapcsolódó kiegészítő bútorok tervezésén dolgozik.

Munkáit a Képcsarnok alábbi termeiben mutatták be:

1982. Ferenczy Terem, Pécs
1983. Derkovits Terem, Budapest
1983. Szőnyi István Terem, Miskolc
1983. Szinyei Merse Terem, Szekszárd

Képcsarnok meghívó 1984 VII. 19-25 Gulácsi terem Szeged Kárász u. 17

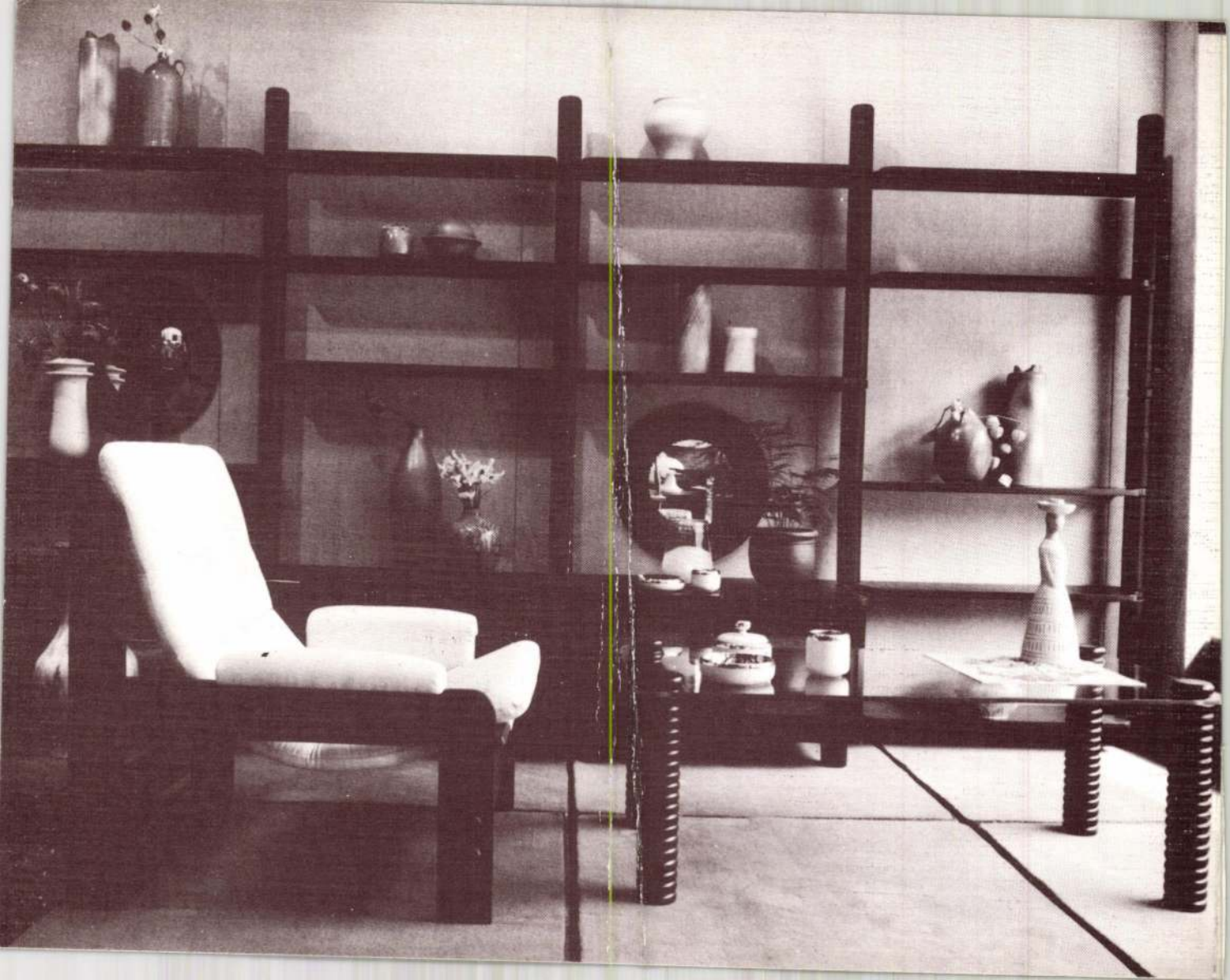

BELLON Alexandra éjjelén

Szilágyi 2005 133.

The Late Seventeenth-Century Ca
Burlington Magazine, No 927, 19

Művészet Magyarországon 1780-18
Hedvig, Galavics Géza. Budapest
Csoport, 1980. 328 p., 83 t., i

Művészet Magyarországon 1780-18
18-19., ill.

Népművészet és iparművészet. In
kérdései. A Népi Iparművészeti
Ismeretterjesztő Társulat Népra
konferenciáján a Kossuth Klubba
elhangzott előadások. Szerk. Va
Rózsa. Budapest, TIT, 1980. 41-

1981

1780-1830. Egy „korszak" művész
megközelítése. *Ars Hungarica*, 9

Hungarian Art in the Age of Enl
Quarterly, 22, No 81, 1981. 172

Néhány utólagos tanulság a művé

BELLONI ÁKOS
belsőépítész

Budapesten születtem 1944-ben. Az Erdészeti és Faipari Egyetemen végeztem 1967-ben. 1980 óta foglalkozom bútorok tervezésével.

1987 óta vagyok a Művészeti Alap tagja.
Bútoraimat igyekszem időtálló, nemes anyagokból készíteni. Pályám kezdetén dohányzóasztalaim fa és üveg, majd fa és kerámia felhasználásával készültek.

Az itt is kiállított „oszlopos polcrendszer" bármilyen lakástípus nappali szobájának berendezésére alkalmas, elemeire bontható, minden irányban tetszés szerint fejleszthető. Ez a szétszedhetőség a másik fő jellemzője a termékeimnek. Legújabb bútoraim tervezésénél az egységes és minél teljesebb lakáskép kialakítása volt a fő célom. Az előszobától a nappalin és az ebédlőn át a hálószobáig azonos anyagokból, azonos színekben, azonos formai elképzelés szerint próbáltam a feladatokat megoldani. A felhasznált anyagok skálája bővült a különböző márványokkal, a rézzel, a bőrrel és a textillel.

Munkáimat a Képcsarnok alábbi termeiben mutatták be:
1982. Pécs, Ferenczy Terem; Budapest, Derkovits Terem;
1983. Miskolc, Szőnyi István Terem; Szekszárd, Szinyei Merse Terem; Szeged, Gulácsy Lajos Terem;
1984. Kaposvár, Vaszary János Terem

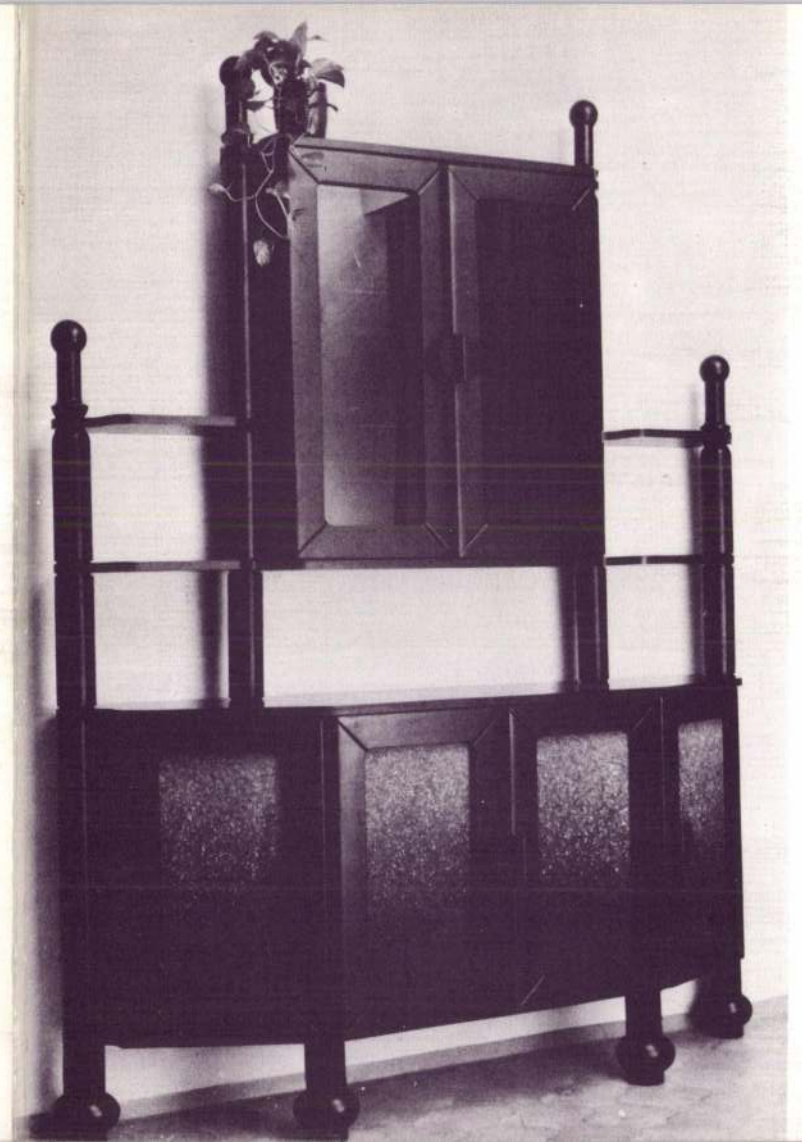

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

BELLONI ÁKOS

BELSŐÉPÍTÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. ÁPRILIS 2-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA

MEGNYITJA

BUZA BARNA
SZOBRÁSZMŰVÉSZ

A TÁRLAT MEGTEKINTHETŐ
1987. ÁPRILIS 2–11.

KÉPCSARNOK

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25.

ARTUNION KIADÓ ÉS NYOMDA IRODA FK.: KÖTELES ISTVÁN

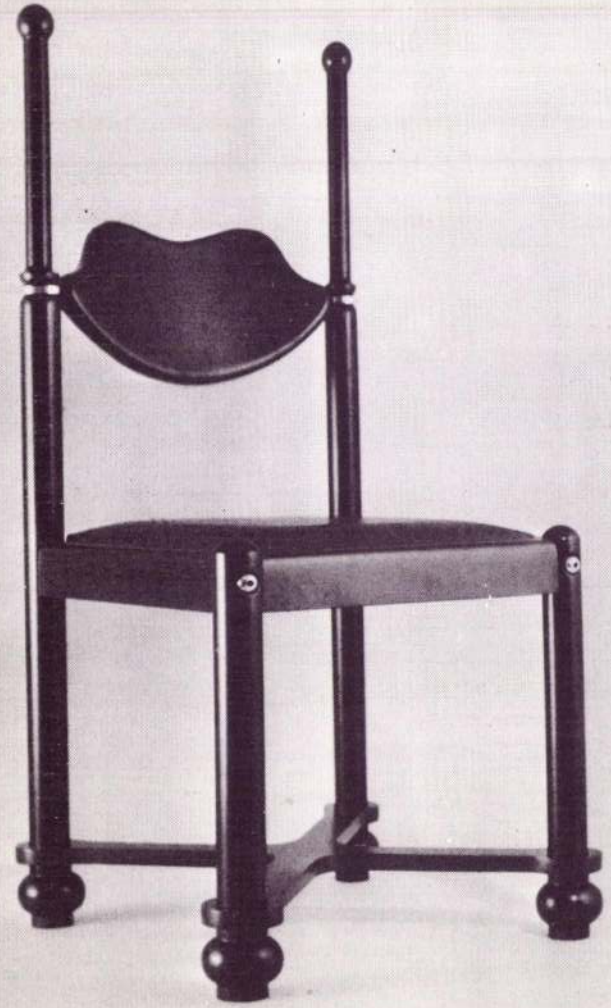

BELLONI ÁKOS
BELSŐÉPÍTÉSZ
KIÁLLÍTÁSA
CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST 1987.

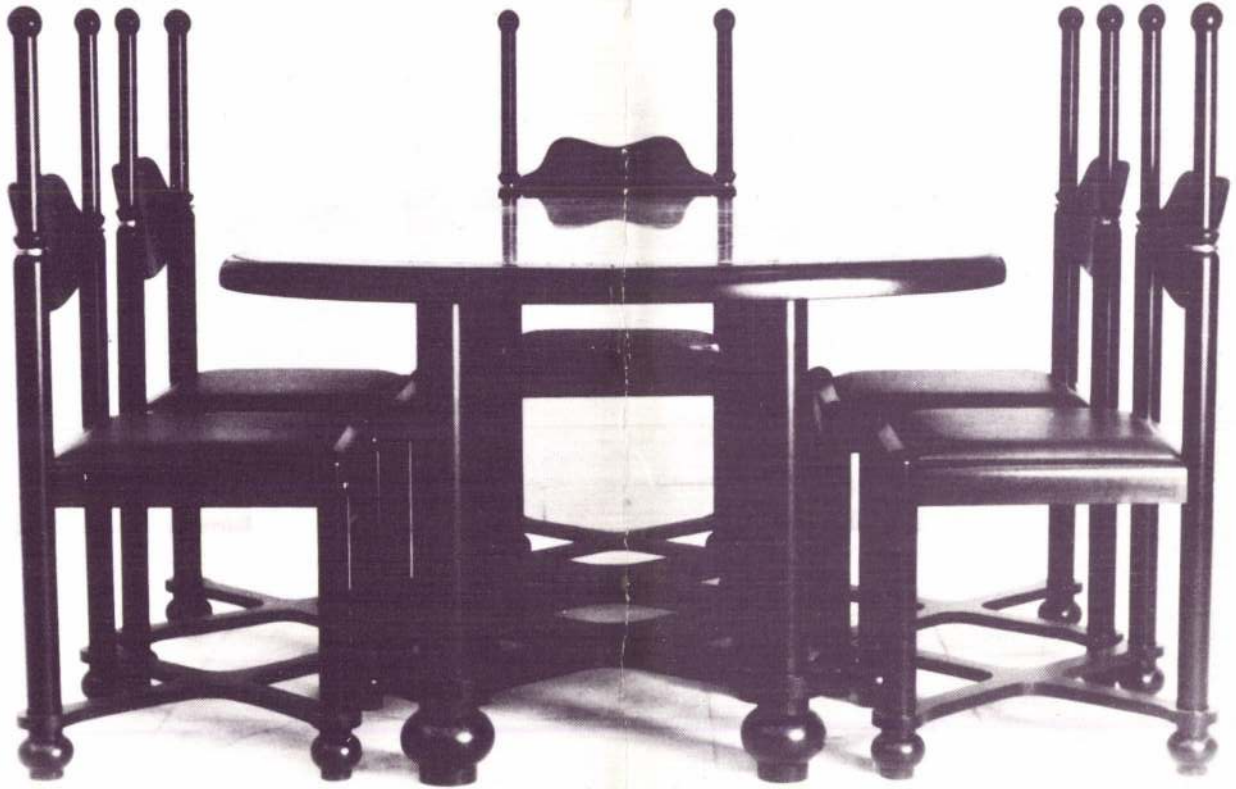

megina Belloni Anton

harangonto

l.

Kem Pozs

91. l.

1851

IRODALOM

– Arch. Ért. 1895. 334. l. Kép.

JEGYZET

ellob. leltárszám: 2124.

Fényk. ltsz: B. 994.

Belloni Antal

Pozsony 1860

Vrod

Kovács Harang

63:1.

Belloni Antal

1854. Pozsonyban öntötte a somorjai rk. tenyllom harmadik harangját [illegible] hadi célokra rekvirálta

[illegible]

MOB 375/1916. sz. akta

375/1916

372/1914

Belloni Antal

Pozsonyban önsötte a pozsonyi főtemplom fájdalmas sz. Maria tiszteletére szentelt harangot 1844.

Fusa per Antonuszii (igy) Belloni Posonii 1844.

Rámer Flóris hag XLIX - cs.

Bellony Antal

1846. Pozsonyban öntötte a miklóshalmai (Moson vm.) rk. templom harangját.

Vallás- és Kozokt. minisztérium 8416/1917 sz. eln.

Vasárn. **15** R. Pál		Protestáns: Lóránt Görög: Pal Izraelita: Tebeth 17
Hétfő **16** Marcel		Protestáns: Gusztáv Görög: Sz. Péter I. Izraelita: Tebeth 18
Kedd **17** Antal		Protestáns: Antal Görög: N. Antal Izraelita: Tebeth 19
Szerda **18** Piroska		Protestáns: Piroska Görög: Cirill Izraelita: Tebeth 20
Csütört. **19** Margit	☾ Utolsó negyed 7 ó. 15 p.	Protestáns: Sára Görög: Arzén Izraelita: Tebeth 21
Péntek **20** Fábián		Protestáns: Sebestyén Görög: Eutim Izraelita: Tebeth 22
Szomb. **21** Agnes	1933 **JANUÁR** 31 nap	Protestáns: Ágnes Görög: Maxim Izraelita: Tebeth 23

3-ik hét. Nap kelte 7 ó. 43 pk. — Nyugta 16 ó. 35 pk.

Miklóshalma (Moson m.) R. E. templom

Bellony Antal

Harang (Lélekharang), súlya 56 kg., 1846-ból. A fajdalmas Anya és kent Jóseph domborművi képeivel. Felirata: Curante parocho Miklós-falvensi Joanne Pfgrener 1846. Fusa per Antonium Bellony Posonii 1846.

temploma.

ló.
va vár kiásott alapfalai.
n.
rom.

mplom.
lom.
n.
m.
m.
m.
plom.
mplom.
plom.
az erdőben.
n.

templom.
om.
n.

megírva

Belloni Ferenc

Marangoni Possonyban

meghalt 1890 elött.

Vallás- és Közokt. minisz-

terium 9938/1917/sz.

eln.

UEN. Altegyptische Sitten-
Bildern.Leinen /P 9.- /" 4.4o

odernen Literatur u.Kunst
u.Abb.Lexikonf.Lein./P45.-/" 15.80

ILDEN.Liebe,Ehe und Fami-
enen d.Trobriand-Inseln.
.440 Seiten.Leinen /P36.-/ " 12.40

Müpártolók. Belloni L.

M ü n n i c h Aurél

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282.
"Belloni László"

Müvészeti oktatás

Mintarajziskola
/Belloni László/

M Ú V E S Z E T
XII.évf.1913.
282.
"Belloni László"

Ösztöndíjak

Mintarajziskolai ösztöndíj
- Belloni László -

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282.
"Belloni László"

I g l ó

Belloni László rajzoló szülő-
helye/1872/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282.
"Belloni László"

B e l l o n i László rajzoló
1872 - 1913.

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
282.
"Belloni László"

Bellony László
festő

Paizs Goebel szülőinek házában lakott, mint vérlő. Lapoknak, többek közt a Kis Újságnak illusztrált.

Hanlisch Lenke: Paizs Goebel lenő
Bp. 1968 Corvina 8. old.

Falkép

Az aranybulla kiadása /vázlat/
Bellony László

Századok 1898. XXX 677-694 o.

Lovas Imre:Az aranybulla,mint freskó

Belloni László, rajzoló-müvész

MDK

Kapár Ferenc: Illusztrátoraink. Harminc év. 1877-1907. A "Budapest" jub. albuma. Bp. 1907.

MDK

Belloni László .

Faéusi mulatság, toll.

Árv.Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 15.1.

MDK

Budavára visszavétele, pályázat

Belloni László

Művészeti Krónika 1904. okt. 15.

MDK

Belloni László

Budavár 1849-iki elfoglalásának képére hirdetett pályázatra, Belloni László a városhazara küldte be pályaművét.

Vas.Ujs.1904. 51.évf.38.sz. 651.l.

MDK

Belloni László

Budavar 1849-iki elfoglalasanak képére hirdetett palyázaton, művével részt vett.

Vas.Ujs.1904.51.évf.38.sz.651.l.

M.D.K.

Belloni Nándor épitőmester

Tervezte a "Horthy Miklós-ut 6o sz. alatti hétemeletes bérpalotát és a Sanghai Bár és Kávéház épületét, melyeket fényképfelvételeken bemutat a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. -febr. 6. XXVII. évf. 6. sz. 8o. lap.

BELLONI NÁNDOR

Ferkai 1995, 196 (368. sz.)

Belloniné Cser Jolán.

A sztálinvárosi lakóházak keránmadíszítésének tervezésére és elbészítésére kapott megbízást.

Magyar Nemzet, 1951. Nov. 23.

M.D.K.

Bellonine Cser Jolán iparmüvész

Tervezte és készitettte a Sanghai Bár és Kávéház kerámiáit.
Fényképfelvételek a kerámiákkal diszitett helyiségekről.

Szinházi Élet. Bp. 1937. jan. 31. -febr. 6.
XXVII. évf. 6. sz. 79.-lap. 80. lap

Bellonina Csek folán keramikus

Apjával, Csek Károly nobránnal
közös műtekem kiállítása
nyílt

Ujság 1937 XII. 22

Belloni Nándor

Új Magyarság Karácsonya

1934 dec. 25.

Solti György bérvillája, Szent-Domonkos-utca 2. Tervező: Belloni Nándor építész, kivitelező: Wührl Géza építőmester

Belloni, P. Mic.

Szalánkamén. T. 6380.

Ezen In Firenze, nella Stamperia di Pier Matini 1691. Con lic. de Sup. jelzéssel ellátott lapon a nyomtatott elbeszélés fölött látjuk azt a lobogót, a melyet a Badeni herczeg 1691. augusztus 19-én a szalánkaméni ütközetben a törököktől elfoglalt. Felirata:

Questo Stendardo e lungo braccia sette fiorentine, e largo
quattro di Broccato d´Oro
e fondo Rosso /// Cremis, e Striscia con Carattere d´oro, e fondo
Verde, Con fregio
intorno d´oro e Verde.

alól jobbra: P. Mic. Belloni fece.

Rm., mér. a rl. 16.7 : 23.2 cm.

140-95.

Bellonine Cser Jolán
keramikus

8 Órai Ujság 1942. XII. 15.

KERÁMIKAI KIÁLLITÁST rendez karácsonyi vásárral egybekötve Bellonine Cser Jolán kerámikus és Cser Károly szobrászmüvész a Százados-út 5. szám alatti müvésztelepi müteremben. A kiállitás karácsonyig mindennap délelőtt 1-től este 6-ig van nyitva.

8 Órai Ujság 1942. XII. 15.

Bellonné Cser Jolán

— **Karácsonyi kiállitás.** *Bellonine Cser* Jolán, a neves kerámikus iparművésznő karácsonyi vásárral egybekötött *Kerámia-kiállitást* rendezett a X., Százados-ut 5. sz. alatti műtermében (Művésztelepen). A kiállitás anyaga magas művészi izlést képvisel, a nipp-

figurák porcellánszerü benyomást keltenek, a szép vázák oly nagy mennyiségben vannak, hogy külön-külön nem is lehet velük foglalkozni. Érdekesek a kerámia-csillárok és falikarok, melyek a maguk nemében egyedülállóak. Kedves antikos szenteltviztartók, hamutálak és egyéb apróságok nagyon alkalmas karácsonyi ajándékok. A komoly és klaszszikus művészetet *Cser* Károly szobrászművész kis plasztikái képviselik. Nyitva december 25-ig reggel 9-től este fél 8-ig.

N. U. 938 XII/16

Nemzeti Ujság 1938 XII-16

MDK

Bellony László
Moriamur, 1 vázlat

Az uj Országház falfestményei. Mücsarnok, 1898.
55 l.

MDK

Bellony László
Aranybulla, 1 vázlat

Az uj Országház falfestményei. Műcsarnok, 1898. 55 l.

MDK

Bellony L.

Korcsolyázás a dobsinai jégbarlangban, rajz

VU. 5.sz. 1895, 42.évf. ~~23~~ 74 l.

Leo Belmonte svéd gobelinművész.

A minden alapszabály, írásban lefektetett szervezeti megkötöttség nélkül működő közösségher rövidesen – 1901 után – újabb művészek csatlakoztak. A művész is közéjük tartozott. 1904- és 1914 között a művész a telepen dolgozott.

Dévényi Iván: A gödöllői művésztelep. Vigilia, Budapest, 1973. nov. 73 l. old.

Belmonte Leo iparművész

a gödöllői művésztelep

tagja volt

Népszava 1972 julius 1 8.old.

Belmonte Leó svéd gobelinművész

Körösfői Kriesch Aladár és Nagy Sándor közös barátjukat, Belmontet 1904-ben Gödöllőre meghívták a művésztelepre. Belmontevel Párizsban a Julien Akadémián ismertek meg, aki a francia Manufacture des Gobelins szövés és fonásmódját tanulta meg. Belmonte a francia technika ismeretét vitte Gödöllőre, ahol helyi parasztlányokat tanított be, ők kivitelezték a művészek terveit.

B. Kiss Eva: A gödöllői iskola iparművészeti törekvései.

Vigilia, Budapest, 1973. nov. 741-742 ola

Belmonte Leó iparművész

A század első éveiben alakult gödöllői művésztelep törzstagja volt.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története.

Képszava, 1972. jál. 1.

Leo Belmonte

A Gödöllői Művésztelep megalapitásával kapcsolatban négy művész nevét sorolja fel egyik -sign.-nélkül közölt- beszámoló, mely főleg Nagy Sándor művészetével foglalkozik.
Körösfői Kriesch Aladár
Leo Belmonte
Juhász Arpád és
Nagy Sándor művészek voltak, akik a fenti "művésztelepet megteremtették"
Körösfői halála után ez a művésztelep megszünt.
A kritika során szó esik arról is, hogy Nagy Sándor milyen tanulmányokat folytatott Körösfői Kriesch-sel együtt. . . .

ÉLET, B p. 1926. ápr. 4. XVII. évf. 7. sz. 125, 149. lap.

BELMONTE LEO

HORVÁTH Hilda: Hírvivő kártyák. = Múzsák,
XXII. évf. 4. sz. 1991 8 - 9. p. és ill.

Leo Belmonte hirdetménye

Delmonte Leo

és Nagy Sándor, Könyvborítója;

Mappa, 1904, bőrmetszés

Parabán, 1904, —"— —"— "—

Torca, 1904, —"— —"— "—

Torca, 1904, —"— —"— —

Képkeret, 1904, kötött, bőrmetszés.

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung,

Istvánkirályi múzeum közleményei, Serie D,

Nr. 41. Székesfehérvár, 1965. 35-36

MDK

Belmonte Leó

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 212.l.

MDK

Belmonte Leo

székek bőrtakarója

Műbarátok Köre Interieur kiáll. 1904. ápr.
6 l.

MDK

Belmonte Leo
bőrmunkák

Műbarátok Köre interieur kiáll. 1904. ápr.
9 l.

MDK

Belmonte Leó

gobelin

Őfels. és a korm. ipm. vásárlásai. Magyar Iparművészet 1906. 46. l.

MDK

Belmonte Leo, ip.müv.

a kiállitás müvészi szempontból kétségtelenül legbecsesebb tárgyai: Kriech -Belmonte gobelinje, Maróthi R.Géza szobormüvei mellett.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. ~~1906~~. 24.1.
1906.

MDK

Belmonte Leó

Gobelin. Kriesch Aladár szines kartonja után készitette fenti. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1906. IX. évf. I. melléklet.

MDK

Belmonte Leó

A karácsonyi iparmüvészeti kiáll. Magyar Iparmüvészet 1906. 14.l.

Belmonte Leo

írod

Éber László dr.:

A karácsonyi kiállítás

Magyar Iparművészet

1905. 4. l.

megirva

Belmonte Leo

Körösfői Kreisch A-
tervei szerint szőtt
szőnyegeket.

l.

Milano 1906

75. l.

Kiadványok

39.

gos Bizottsága

száma: VII/15. 19

kelte: 1939.

beérkezése: VII/17. 1939.

áma:

zett szám:

Belmonte Leó

Vésett és festett bőrtárkák és ellenző, Nagy Sándor rajza után készítette fenti.

Repr.

Magyar Iparművészet

1904. 67. l.

6. OFEN UND PEST. /Tükörkép/ Budapest
360 x 255 m/m.Szines kőnyomat.// Fi
kolorizmusu kép.A pesti oldal neokl
názsorát a kanyargó Dunán átnuzódó
össze Budával.A kép előterében genr
teszik mozgalmassá az amugy is elve
Szfv.Muz.Ltsz.3859.

"Palota első vasuti állomás"."az "É
kiadja Frankenburg".-Szfv.Muz.Ltsz.

"Széchenyi-liget Pesten.Szines kőny
//A ligetben sétáló alakok érdekes
tatják az akkor népéletnek.// Szfv.
mint az előbbi képé.

XM "Umgebungen von Pesth und Ofen.Im
wäldchen." Herausgegeben von M.Trer
No.1.-Pesth bei V.Grimm.-- 318 x 22
Szfv.Muz.Ltsz.3674//Üde chro
Hatalmas,naturalista felfogással me
alatta anya két kis lányával.A fá

M.D.K.

Belmonte Leo
iparművész

Körösfői Kriesch Aladár tervei a
Stockholmi székletű iparművész
kiviteleri.

Kocs Judit: A szecesszió hatása Magyarországon
Művészet, 1964. november – 11 lap.

MDK

Belmonte Leó

A St. Louis-i kiállitásra küldött tárgyak...
Magyar Iparművészet 1904. 99.l.

A gobelin technikai előállitása szerint szövéssel és himzéssel készülhet, általánosságban azonban a gobelin szó alatt a szövött gobelint értjük. A szövött gobelin technikája fonalak kereszteződéséből áll; ha a láncfonal, mely régebben gyapju vagy selyem, ujabban gyapot és cérnapamut függélyesen van kifeszitve, ugy »haute lisse«, ha vizszintesen »basse lisse« szövési módnak nevezik. Ezekre a láncszálakra a minta (karton) körvonalai és szinfoltjai szerint beszövik az orsókra csavart szines fonalat, — de a szövetektől eltérő módon nem a szövőszék teljes szélességében, hanem csak akkora területen, melyet az egyes szinek által határolt folt megkiván. Különböző szinek szerint egyenkint ugyanazon szinü fonalakkal készül minden szinterület és a szinek átmenetét egyik árnyalatból a másikba egymásba fogódzó fésüfogszerü árnyalás — hachure — (hasür) képezi, mely a XVI. század elején először került alkalmazásba. A középkori szőnyegeken még mozaikszerüen oldják meg a szinezést, a későbbi barokk korból való ornamentális »Aubusson« gobelineken is hasonlóképen: azaz a szinfelületeket szinfoltokra felbontva minden árnyalatot egymásután külön bekötött fonálszinnel kell kimintázni. A szövéstechnika különféle változatai szerint vannak ó-gobelin, uj gobelin, svéd és scherebek, és francia gobelin-fajok. A szövőtechnikáju gobelin fajtákon kivül van a himzéssel készült gobelin.

A himzett gobelin hálószerü idegen alapszöveten tűvel készül. Megkülönböztetünk Gros-Point (nagy kockás hálón) és Petit-Point (apró kockás hálón vagy szitán) készitett gobelineket.

A gobelinek ábrázolásainak tárgyköre felölel ugyszólván minden festészeti problemát: mithológiai, történelmi és bibliai jelenetek, sorozatokban és egyes képekben, középkori hősmondák és legendák, uralkodók tetteit dicsőitő apotheosisok, állatokat és növényeket ábrázoló tájképpel vagy csendéletszerü hátterekkel ellátott képszőnyegek (Verdür). A képtémát ábrázoló gobelin kerete (a bordür) gazdag épitészeti, ornamentális és figurális diszitésével a legváltozatosabban kiemeli a tulajdonképeni gobelin ábrázolást.

A gobelinszövés technikája ősrégi. Krisztus előtt 1400-ban készült vászonteritők kerültek napfényre 1903-ban, V. Tutmozis király sirjából és ezeken gobelintechnikáju szines diszitmények találhatók. Homeros, Philostrates, Ovidius beszélnek müveikben a középtenger körüli népek és a keletiek gazdag képszövéseiről. Tyani Apollonius, ki Babylont egy évszázaddal Krisztus szül. előtt látogatta, talált aranyba szőtt gobelineket a görög mythos alakjainak ábrázolásával, Andromeda és Orpheus mondakörnek ábrázolásával. Ugyanott találták Xerxes győzelmeinek dicsőitését gobelinben, hasonló a későbbi XIV. Lajos király hőstetteit ábrázoló gobelinekhez. A görög hagyományok, ábrázolással a vázákon — Penelope hires szőnyegét emlitik. A rajz szerint, mely fenmaradt, teljesen hasonló a gobelinkészitéshez. — A legrégibb gobelinemlékek, melyek nem csak hagyomány és rajz után felkutathatók, hanem, melyekből értékes töredékek meg is vannak, a párizsi les Gobelins Muzeumában levő Kopt szőnyegek. Egyiptomi sirleletek, melyek az ó-keresztény egyiptomi kultura emlékei, keletkezésük a IV—VI. századra tehető. Európában a legrégibb gobelinek Németországban találhatók, klastromokban készültek, Kölnben a Szt. Gereon-templomban, most a londoni Viktória és Albert muzeumban Lyonban, Nürnbergben és Berlinben vannak, a IX—X. századból valók. Következő lelet a halberstadti és guedlinburgi volt, mindkettő egyházi diszitések céljából készültek. A román korból leginkább német emlékek maradtak meg. A gótikus korszakban azonban előnyomul a világiak gobelinművészete: Északfranciaország, Flandria és Brabant a központja. Itt már céhbe tömörültek a XIV. század elején a gobelinszövők, Párizsban »Hauteliciers«, Brüsszelben »Tapitewewers« a nevük. A XIV. század végén már Párizsban és Arrasban virágzó mühelyek vannak. Eddig egyszerübb, liliomos diszitésü faliszőnyeket készitettek. Most már az uj és ó-testamentum, a lovagregények jelenetei, vademberek, hónapok és évszakok szimbolizálása lép, mint téma előtérbe. A XV. század már gazdag mühelyekben. Flandriában, Brüsszelben, Gent, Lousoin, Antwerpen, Brügge, Courtrai; Valanciennes, Lille, Tournai, Douai Északfranciaországban, készitik a már nagy művészettel tervezett képszőnyegeket. A következő időkben két központ kerül a vezetésben az élre: Brüsszel és Párizs. Brüsszel a XVI. században éri el az igazi virágzást. A gobelinszövés mesterei egész sorának van mühelye itt és olyan mesterek, mint Rogier van der Weyden, Rafael és tanitványai, Rubens és a többi kiváló festő szolgáltatja a kartonok rajzait. Itt Pesten is a Főv. Iparrajziskolá-

ERDEY DEZSŐ: *Vizhordó*
A Rökk Szilárd-díj nyertese

ban van két kiváló Rubens-gobelin, mely Francois van der Hecke mühelyéből való és Budapest székesfőváros tulajdona. Párizsban a már előbb emlitett Gobelin Manufaktura-ból a francia királyok védelme alatt a XVI. és XVII. században gazdag sorozata kerül ki szebbnél-szebb alkotásoknak: Guyot, Vonet, Tussaint, Dubreuil, Poussin, Philippe de Champaigne alkotják a kartonokat. Fénykora XIV. Lajos idejébe esik, mikor Le Brun igazgatja a mühelyeket és vezetése alatt dekorálják Versaillest és a többi királyi kastélyokat. A későbbi mesterek közül fel kell sorolnunk Charles Coypel, Antoine Coypel, de Troy, Claude Andran, Ondry Bowher, az empire idején pedig Gros, Girodet-Trioson. A mai fejlődése pedig lépést tart a francia festészet fejlődésével. A XIX. század festői közül ismeretesek Tondoure, Cormon, I. P. Laurens, jelenleg pedig Chéret, Willette, Raffaelli, Jean Veber, sőt Cézanne, Van Gogh képei szolgálnak mintául a francia gobelinművészetnek.

Hazánkban a magyar gobelinművészet Kőrösfői Kriesch Aladár és Belmont Leo gödöllői mühelyével kezdődik 1905-ben. Félév mulva, 1906-ban alapitja az iparrajziskola a szövőmühelyét Ágotai Lajos igazgatása alatt. Gödöllőről kőrösfői szőnyegein kivül Nagy Sándor, Undi Mariska, Vaszary, Remsey, a Fővárosi Iparrajziskolából pedig Rippl-Rónai, Vesztróczy, Moldován, Meyer, Lakatos, Vértes gobelinjei ismeretesek.

A háboru után keletkezik a Greco és a Dóczy féle (Manus) mühely. Előbbi Greco, Szenes, Iványi-Grünwald, Belányi és Korodi György terveit szövi meg, jelenleg pedig Rudnay az Országház részére készit hatalmas méretü gobelint. A Greco-mühely régi reprodukciókat is készitett, melyek Anglia és Amerikába kerültek. Bizonyos, hogy a fejlődés nálunk jó auspiciumok alatt indul és kivánatos, hogy fiatal gobelin-művészeink a társadalom részéről kellő műértésre és műpártolásra találjanak.

Lakatos Arthur.

Régi ezüstök az Iparművészeti Muzeumban.

Az Iparművészeti Muzeum összegyüjtötte és pompásan rendezett kiállitásban mutatja be azokat a szépművű ezüstöket, amelyek akár mint családi örökség kegyeletesen megőrzött darabjai, akár mint szakértő gyüjtők buzgalmából felkutatott és összehordott kincsek, magánosok birtokában vannak. Muzeumokban, egyházak, káptalanok kincstáraiban felhalmozott ötvösművek egyáltalán nem szerepelnek a kiállitáson. Ebből önként következik, hogy a kiállitott darabok tulnyomó része az előkelő világi élet használati tárgyaiból került ki. Főleg étkezésnél használt eszközök: ivópoharak, serlegek, kelyhek, kupák, bilikomok, tálak, tányérok, csészék, kannák, cukortartók, kanalak, a legkülönbözőbb asztaldiszek, az ujabbkori műalkotások közt gyertyatartók, szelencék, szamovárok, s a nagyvilági életnek más gyakorlati hasznu berendezései szerepelnek a kiállitáson. Vannak azonkivül fegyverek, de természetesen ezek is inkább disztárgyak és nem öldöklő szerszámok. Nagyon kevés az egyházi tárgy, mert ezek csak annyiban kerülhettek a kiállitásra, amennyiben egyes magángyüjtők szerezték meg kollekciójuk számára.

A gazdag kiállitás, amely több mint ezer műtárgyat foglal magába, két antik eredetü kisplasztikát nem számitva, — négy század ötvösművészetét mutatja be időrendben és stilusok

Bellosevich Sandorné

„Geometria"

I. kategória I. díj

Kovács Orsika: II. Ipari Textilművészeti Biennale.
Művészet, 1975. augusztus – 27 oldal.

Bellosevich Sá ndorné/Lenfonó és Szővőipari V/

a női felsőruházati kategoria első díját kapta a II ipari textilmüvészeti bienná lén.

Magyar Hirlap 1975/219/6

Bellosevich Sándorné

„Nyári" blezer

(Lenfonó és Szövőipari Váll.)

I. kategória, I. díj.

II. Ipari Textilművészeti Biennálé,

Művészet, 1975. 8.

Bellosevich Sándorné

„Geometria".
(Leufonó és Szövőipari Váll.)
I. kategória I. díj.

II. Ipari Textilművészeti Biennálé

Művészet, 1975. 8.

eti Biennálé
ezője lakás-
szövet, szó-
A kiállítás
hogy a kor-
lehetőséget
és igényes

Bellosevich Sándorné Nagel Renáta,

textiltervező

Bellosevich Sándorné Nagel Renáta, a ma délután Szombathelyen nyíló II. Ipari textilművészeti biennálé első díjjal jutalmazott tervezője [redacted]. Munkahelyén, *a Lenfonó- és Szövőipari Vállalat* osztályvezetői irodájában

(harangozó): Szép legyen, hellemes és olvó 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. aug. 9.

BELLOSICS BÁLINT,grafikus

A Népr.Muz.Adattárában egy régi céhzászló képe,valószinüleg halászcéh zászlaja,a bajai halászok céhemlékei vannak az ő rajzolásában. 290.old

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

BELLOSICS BÁLINT,grafikus

A Néprajzi Muzeum Adattárában,a rajzraktár leltárában számos művével szerepel.A bajai céhemlékek mükedvelő rajzolója. 292.old. Ugylátszik hivatásos rajzoló.

CS.SEBESTYÉN KÁROLY: A Néprajzi Muzeum rajzgyüjteménye 287.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

Belosics Bálint

„Négyiseleti tanulmány" és „Vadászjelenet"

(Szerepe a bajai Türr István

múzeum tárlatán

Késmárky Mária: Baja képzőművészete

Petőfi Népe 1970 VIII. 11

150 különböző kifejezést tudott megkülönböztetni egymástól s az összes kártyák neveit tudta; a kivánt kártyát előadta nem csak mesterének, hanem idegeneknek is oly gyorsan és biztosan, hogy titkos jeladásról szó sem lehetett.

Hires számoló volt a londoni állatkertben őrzött *Sally* nevü csimpánz majom, mely 12-ig tudott számolni s általában véve igen eszes állat volt. Ugyanott a *Jack* nevü orángutánggal már nem tudtak ennyire haladni.

Némely vadállat már életmódjánál fogva képessé válik arra, hogy számolni megtanuljon. a vad galambokról tapasztalták, hogy mindenkor egészen szabályos sorokban repülnek, s ha egyik-másik valami okból kitér a sorból, később ismét visszamegy ugyanarra a helyre. A hód, a hangyák, pókok, méhek épitéseik alkalmával bizonyos számoló ügyességről tesznek tanúságot. Tudjuk a kakukról, hogy tojásait idegen fészekbe rakja, a mi alig volna lehetséges, ha bizonyos fokig nem volna érzéke a számok iránt, annyival inkább, mert, miként a természetvizsgálók megfigyelték, az anyakakuk rendesen sorba járja tojásait s a kikelt vak fiókáknak segitségére is van.

Egyes házi állatokkal külön kisérleteket tettek arra is, vajjon képesek-e külön tanítás nélkül a számokat megjegyezni. Az eredmény rendesen az volt, hogy képesek. Egy macskának Essexben 5 kölyke volt, melyeket távollétében eldugtak s azután egyenként vitték vissza neki őket. A macska, mikor az első kölykét visszakapta, pár pillanat múlva keresni indúlt a többieket, nyávogott, de az ötödik előadása után teljesen nyugodt maradt. Egy más esetben egy macskának három kölykét dobták a vizbe. A macska meghallotta a vak porontyok nyávogását s életveszélylyel kimentett kettőt s gondosan elrejtette őket egy sövény mögött, de azután még sokáig kereste a harmadikat is, mely oda fulladt a vízbe. Az anya-macska csak napok mulva nyugodott be a végzetbe, de azontúl nem engedte kölykeit a házba bevinni.

Igen érdekes kisérletet tett egy fiatal vadász, kinek gyümölcsösét a seregélyek nagyon megdézsmálták. Többször tapasztalta, hogy a seregélyek elrepülnek kertjéből, ha őt meglátják s csak később térnek vissza. Ezért egy alkalommal 3 embert vitt magával s egyenként bocsátotta ki őket; de a seregélyek számon tartották, hányan voltak s nem mutatkoztak, mig ő is el nem távozott. Igy tett többször is, de mindig hiában; még az sem tévesztette meg a seregélyeket, hogy a gyümölcsösben megfordulók száma naponként változott.

Igen érdekes továbbá az is, hogy némely kutya már a napokat is számlálja. Vadászkutyáknál, melyeknek gazdája pedans, gyakran tapasztalták ezt. Egy ember minden második nap látogatóba ment kutyájával, mely ezeknek a kirándulásoknak nagyon örült. Egy alkalommal elfeledte kutyáját magával vinni, de az észre vevén, utána szaladt. A következő kirándulás alkalmával hasztalan kereste kutyáját, később azonban az út közepén találkozott vele, ott várt reá, előre ment, hogy otthon ne hagyja. Skót juhászok is beszélik, hogy a kutyák számon tartják a vasárnapot s előre figyelmeztetik gazdájukat, hogy most templomba kell menni.

Csaknem hihetetlenül hangzik, de maga a hires Renan beszéli, hogy vakbuzgó szomszédjának kutyája minden csütörtökön lopott egy pár csontot, mert tudta, hogy a következő napon krumplival és halmaradványokkal kellett volna megelégednie. Ugyanő emlékezik meg egy *Jocko* nevü kutyáról, mely minden vasárnap megfürdött, de csakis vasárnap. Hamerton is szól egy kutyáról, mely minden pénteken parancsszó nélkül kiment Párisból gazdájának Auteuilben levő nyaralójába, mivel akkor gazdájának családja ott szokott lenni. Ha más napon mentek ki, a kutya otthon maradt. Hamerton emlékszik egy kutyáról, mely pénteken soha sem evett húst, még ha éhes volt is; de más napokon igen. Egy másik kutya három éven át minden vasárnap kiment mise után gazdája sirjához, de máskor soha. Mindezek arról tesznek bizonyságot, hogy a kutya előtt egyik nap nem olyan, mint a másik. Avagy mindezt lehet-e egyszerű ösztönnek mondani a számolás tehetségének elismerése nélkül?

BAJA VÁROSA.

Örvendetes jelenség korunkban, hogy a társadalom kegyelete egymásután állít emléket jeleseinknek; sírjuk fölé követ emel, szülőházukat emléktáblával jelöli meg, szülőföldjük egy-egy terét szobrukkal díszíti.

Ilyen kegyeletes ünnep szinhelye lesz közelebb Baja városa, hol ez évi június 3-án a város jeles szülöttének, a magyar szerelmi lyra kiváló énekesének, *Tóth* Kálmánnak, Bezerédi Gyula által mintázott szobrát fogják leleplezni.

Baja, Bács-Bodrogmegye éjszaknyugati sarkában a Dunának egy hajózható ága, a *Sugovicza* mellett fekszik. Még a XVII. század végén és a XVIII. elején egyes részei a medrét változtató Duna jelenlegi ágya fölött feküdtek, mignem a gyakori kiöntések pusztitásai elől az egész város a *Telecska* homokos fensíkjára telepedett át.

Régi története ismeretlen. A középkori vándorló népek nyomaiból az következtethető, hogy kelta, jász, római, hun, gepida lakói voltak Bácskának, s igy valószinű, hogy egyik-másik népnek Baja helyén is volt telepe. Nevét Baja a gepidák után bejövő avarok *Baján* nevü khagánja után kapta volna, de előfordul e név mint régi magyar személynév is. Egy 1093. évi oklevél Baja és Bezdán közötti vidéken említ magyarokat. 1260-ban már ferenczrendű szerzetesek laktak benne; 1472-ben Mátyás király a Czobor-családnak adományozta. Érezte az 1514-iki pórlázadást. 1526-ban török uralom alá került. 1542. év elején Mehmed bég látogatta meg 300 török beslidval (török előcsapatokban használt önkéntes lovasok). A puszta Baja a szegedi szandzsákba tartozó hat nahije (járás) egyikének főhelye volt. Egy más adat szerint ez időben Baja (Szegeddel, Martonossal, Szabadkával, Zomborral, Titellel és Kalocsával) a «Mezőség tartományá»-ban feküdt.

A török időkben szomorú képe volt a városnak és vidékének, miről a Dunán lefelé hajózó Verancsics is (1553) megemlékezik. A török kivonulása után Baja és Szabadka között alig volt község s a törökök becsapásai még azután is tartottak, miután a Bácskát elveszítette, 1696 óta azonban már békés munka nyomait találjuk.

A török pusztítás után kezdődik a kiölt lakosság helyébe való telepítés. Ez a telepítési munka okozta, hogy ma Baja és vidéke néprajzi tekintetben az ország egyik legtarkább része. 1687-júl. 9-én Miksa bajor választófejedelem katholikus ráczokat ajánl a csász. udv. haditanács figyelmébe, hogy azoknak 3 palánkot (t. i. Szegeden, Szabadkán és Baján) engedjen építeni. A szabadkai bunyeváczokkal egy időben telepedtek tehát az itteni bunyeváczok, a Dunántúlról és máshonnan a magyarok, 1735-től németek is. 1704-ben Bottyánnak, a Duna-Tisza közén vezénylő kurucz tábornoknak seregeit látta. Háborús seregek látogatása szünetel ez időtől 1848-ig. Az említett évben aug. 6-án Komárom és Győrmegye 1600 főből álló őrserege vonult át rajta Ó-Becse felé. Annál többet szenvedett elemi csapást. 1739—40-ben a pestis öldökölt lakosai között; 1751-ben nagy árvíz pusztította. E csapások daczára szívós kitartással munkált haladásán. 1790-ben kórházat alapít, 1802-ben polgárőrséget szervez, mely 1840-ig fennállt. 1803-ban keletkezett a lövőkert, s 1835-ben már a lövőházat is megnyitották; 1830-ban nőegylet alakult. Már erősödő állapotjában érte Baját 1840-ben a nagy tűzvész, mely templomokat és háromezernégyszáz lakóházat emésztett el. Majd kigyógyult e nagy sebéből is; virágzásnak indult; megváltotta magát a földesúri terhektől; de fejlődésében azután megingott egy időre. Baja akkor volt legerősebb, mikor még csak a vén Duna háta czipelte erre az ország kincseit. Piaczára került a bácskai búza s komáromi, győri, bécsi kereskedők még 1840 körül is egy millió pozsonyi mérőnyit szállítottak innen városaikba. Ellátta gabonával Tolnát, Baranyát, és Pécs, Villány, Szilvás, Szegzárd, Báttaszék bora nagy menynyiségben gyült egybe pinczéiben s onnan került messze a Kunságba, a Tiszán át egész Torontálig. Az érseki erdőségek kiterjedt fakereskedéshez adtak anyagot. Ide gyült egybe s innen került messze helyekre a nagy uradalmak nagy mennyiségű gyapjúja, sok méz, viasz, faggyú, kender, nyers bőr, zsír, szalonna, sok hal.

Vásárai roppant nagyok voltak, hetekig tartottak, különösen a Szent György és Szent Mihály napi. Az utóbbiról 10—15 ezer sertés került néha kereskedésbe. Még mostani egy-két napos vásárain is meglepő az árúk sokfélesége s a látogató vásárosok tarkasága. Sok marhán, sertésen, lovon kivül ide hozza Szabadka szappanát, paprikáját, szercsikáját, Szeged szintén paprikát, szappant, a sárköziek zöldséget, a baracskaiak, dantoviak tormát, a vaskutiak káposztát.

Gabnaforgalma, sertéskereskedelme ma is élénk, ipartelepei Bácsmegyében a legfejlettebbek közé tartoznak, kézműipara virágzó, s az anyagi mellett a szellemi élet is virágzik benne. Iskolái egyre szaporodnak. Van főgymnáziuma, állami tanitóképző-intézete, két polgár-iskolája, leányiskolái és sok, jól rendezett elemi iskolája. Mindezen intézetekbe messze vidék küldözget tanulókat. A zirczi cziszterczita rendüeknek (a gymnázium tanárai), szent ferenczrendüeknek szerzetházuk van a városban. Van itt továbbá több polgári és egyházi hatóság, takarékpénztár, kereskedelmi és iparbank, számos kaszinó, egyesület, társulat, nagy állami méntelep, közöshadseregbeli és honvédhuszárság, vasuti és gőzhajó-állomás, posta- és táviró-hivatal, postatakarékpénztár, stb.

Ezeknek legnagyobb részben szép épületeik téres, kövezett, fákkal szegélyezett utczákat alkotnak. Minden ház mellett kis kertecske van. Az utczák közül a legélénkebbek a város főterébe torkollanak, mely épen a Sugovicza partján szép nagy négyszög alakú. E térre néz a városháza, a régi Grassalkovics-féle palota. Másik nagyobb tere a *Bódog-tér*. Ennek közepén szépen rendezett parkban állítják föl Tóth Kálmán szobrát. A városház mögött áll a szent ferenczieknek temploma és rendháza, honnan a város Andrássy-utjára, az egyenes, hoszszú és két sor fával befoglalt Szent-Antal-utczába, s azon át a város nyári mulatóhelyére, a Lövőkertbe juthatni. Egy kisebb utczájában, a Zöldfa-utczában, lombos fák alá húzódva áll Tóth Kálmánnak emléktáblával megjelölt szülőháza.

A városnak 19,485 lakosa (1891) magyar, német, szerb és bunyevácz. Még tarkábbb néprajzi tekintetben az a környék, melyen nemcsak különböző nemzetiségek találhatók, hanem magyar lakossága is többféle, mert több helyről telepittettek. Viselet, szokás, nyelv tekintetében a legnagyobb változatosságot tapasztalhatjuk vidékének magyar lakosságán, de mást is, az egyes nemzetiségeknek egymásra gyakorolt érdekes hatását.

Néprajzi tekintetben érdekes, hogy még ma is megvan a czéhek ünnepségeinek egy-két maradványa, továbbá, hogy Szent János napon este a vizenjárók (molnárok, halászok, hajósok) a Szent János kápolnából földiszitett, kivilágitott dereglyén, mozsárlövések, tüzijáték és zeneszó mellett beeveznek Szent János feldiszített szobrával a Sugoviczába. A Pandur szigeten kikötnek és elmulatnak.

Farsangban «lakoznak» a molnárok, halászok kőművesek stb. A régi czéhélet maradványa a «lakozás»: a felszabadúlt tanulók mulatsága. Már jóval előtte virágokkal, szalagokkal, csipkékkel földiszített legények járnak hivogatni. A lakozás napján összegyülnek azon házban, a hol a jelvényt (siltet) tartják.* Két idősebb legény nemzetiszinű rudon viszi a jelvényt zeneszó mellett. Igy vonulnak előbb mesterükhöz, azután a plébániára s végre a mulatság helyére. Régen a czéh mesterénél, vagy az atyamesternél tartották a lakozást.

Ugyancsak ez időben, hamvazó szerdán, a német legények elmennek ismerős házakhoz kosarakkal s összeszednek mindenféle eleséget, egy helyen elkészittetik s aztán elköltik. (Ez a szomszéd pestmegyei Hajós német lakosainál is divatos szokás.) A bunyeváczok farsang idején szorgalmasan járják tamburaszó (régen duda) mellett a kólót.

Szent Iván napján a leányok Szent Iván-virágból fonnak koszorút fejükre s úgy ugrálják

* A siltet az egyes czéhek a saját külön helyiségükben tartják. A molnároké egy koczka alaku szekrénykében elhelyezett tengely, melyen egy kis kerék és két malomkövet tartó oroszlán van. A halászok siltje egy üvegbárkában levő arany ponty; a czigányoké hegedű és vonó, szalaggal átkötve. Ezek «csonka csütörtök»-ön (hamvazó szerda utáni csütörtök) tartják a czigány bált. Van siltjük a sütőknek, kőműveseknek is.

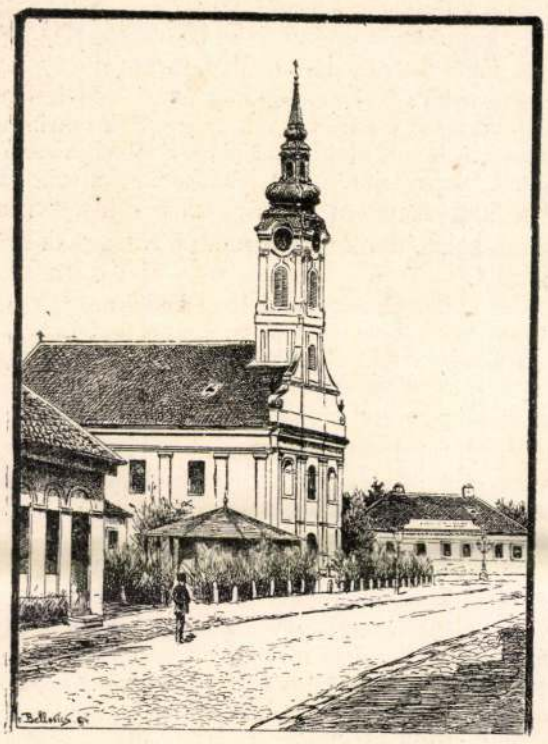

A RÓMAI KATH. TEMPLOM ÉS A BÓDOG-TÉRI SÉTÁNY.

át a tüzet. A koszorút aztán padlásablakba, vagy kapura függesztik abban a hitben, hogy ha az onnan bármi módon eltünik, annak volt tulajdonosa még abban az évben férjhez megy.

A harmadik adventi napon van a bunyevácz *matericza* (anyák ünnepe) s reá egy hétre az *ocza* (apák ünnepe). E napokon bárki lépjen egy bunyevácz házba, diót, kalácsot kap. Pünkösd első és második napján járnak a *kraliczák;* júl. 13-án, Szent Antal napján, a sokaczok tarka népe tart búcsút, Kisasszonynapján Vodicza búcsúja vonz össze néha tizezernyi tömeget.

Ezen Baja népéletéből röviden ide vetett néhány adat mutatja, hogy a város a népvizsgálónak is érdekes anyagot tud szolgáltatni.

BELLOSICS BÁLINT.

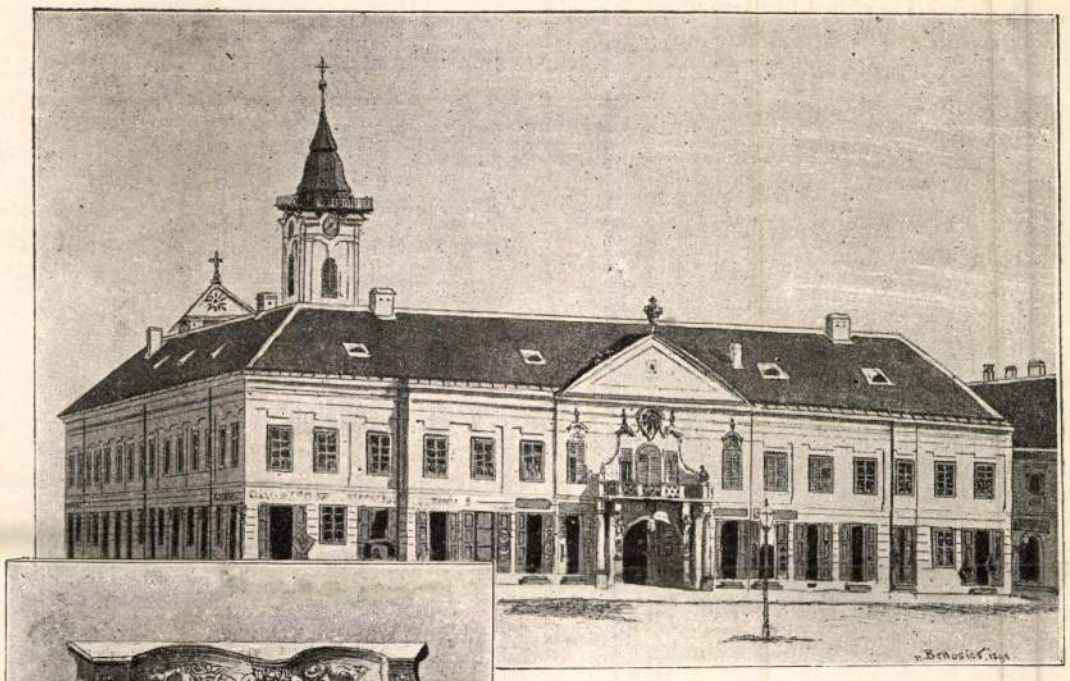

A VÁROSHÁZA.

KANDALLÓ A VÁROSHÁZÁN.

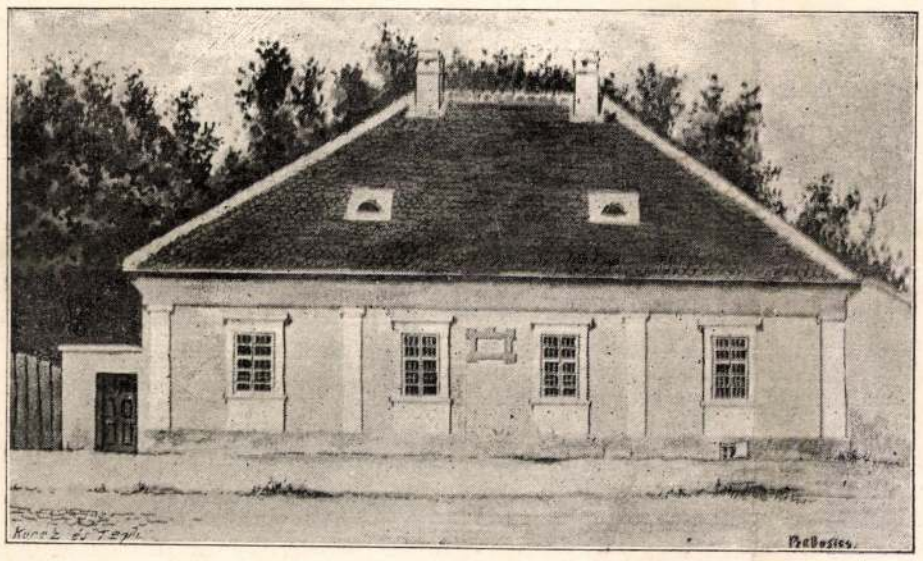

TÓTH KÁLMÁN SZÜLŐHÁZA.

EGYVELEG.

* **A legszebb botanikus kert** a világon Jávaszigeten van Buitensorgban, a holland kormány kezelése alatt. A kert 72.5 hectár területü, 17 európai hivatalnok és 200 állandó munkás kezelik. Van az intézet mellett könyvtár, fényképező műhely és múzeum is. Az intézet tudományos folyóiratot ad ki, mely jelenleg a legjelentékenyebb közlöny a tropikus növényzet számára.

* **A spanyol királynő** nagyon megnyerte alattvalóinak rokonszenvét az által, hogy minden üres idejét gyermekeinek szenteli. Kora reggel kelve, először is a gyermekek szobájába megy s este ismét legalább egy félórát tölt velük, úgy hogy a szinházból is eltávozik a darab vége előtt.

* **A varrógép feltalálója,** Singer, most harmadik leányát adta herczeghez nőül. Az első Wineresse Scay-Montbeliard herczeg neje, a másik Decazes herczegné s most a harmadikat Polignac Ödön herczeg jegyezte el.

* **Battenberg Sándor fejedelemnek** a szófiai palota előtt nagy emlékszobrot állítanak s e czélból Bolgárország minden községéből külön szoborbizottságok alakulnak.

* **Mannahullás.** Az aleppói belga konzul valóságos mannát küldött a brüsseli akadémiának, mely Diarbekir kisázsiai város közelében jégesőként hullott le az égből. Ez a manna valami zuzmófaj s a jég elolvadása után maradt hátra. Az ott lakó kurdok lisztet csinálnak belőle, különösen éhség idején. Délnyugoti-Ázsiában ez a növény igen gyakori s hogy néha az égből hull alá, azzal magyarázható, hogy igen könnyü s a forgó szél magával ragadja. Újabban 1846-ban, 1863-ban és 1864-ben voltak nagy mannaesők. A bibliában említett manna különben kétféle, mert a tamariszkfa édes izzadmányát is így hivják.

* **Anglia partjain,** különösen a délkeleti mészköves vidéken, újabban többször történtek omlások. Közelebb Dover és Brighton vidékén nagy faldarabok hullottak a tengerbe.

* **A hirlapiró nők** száma az amerikai Egyesült-Államokban jelenleg már meghaladja a kétezret, ugy hogy rövid idő mulva esetleg többen lesznek, mint a férfiak.

* **A legyező eredete.** A ma szokásos összehajtható legyezőket állítólag egy japáni művész találta fel a VII-ik században. Az eszmét a denevérek szárnyainak összerakása adta, nem pedig mint hitték, a pávák farka.

* **Edison családja.** A hires amerikai feltalálónak atyja most töltötte be 90-ik életévét s reményli, hogy még sokáig fog élni, mivel az ő atyja 103 éves korában húnyt el s két nagybátyja pedig 99 évig élt.

BAJA VÁROSA A SUGOVICZA FELŐL.

BAJAI KÉPEK. — BELLOSICS BÁLINT RAJZAI.

megirva

Bellosics Bálint

Vend lakóház,
fenti rajza
Repr.
Om IV. 257. l.

Gulyás Pál: M. Írók
II. 969, 970. h.

6890
T. 6454.-

bástyákkal megerősitett város, a
őtérben pedig két hadi naszád van. Fel-

r Statt Zara

atás olvahastó.

.7 : 13.7 cm.

Bellosics Bálint

7287.
T. [illegible]

Vend lakóház.

A keritéses udvaron lévő ház szalmával fedett. Tornáczában asszony ül gyermekével és ablakai alatt kaptárak vannak. A kapuból leány közeledik karján kosárral és jobbra a feszületen innen két férfi beszélget, kik mellett kutya áll. A háttérben a községbeli templom látszik.

Tusrajz Bellosics Bálinttól, mér. a vk. 14.1: 21.4 cm.
Osztr. Magy. Monarchia XIII. 251 l.

Sz.n. 238-902
379-902-832.

tetben tanulságos gyüjtemény, mely a külföldi egyetemek irataiból összeállítja a múlt századokban idegen földön tanult magyar ifjak névsorát, a rájok vonatkozó egyetemi adatokkal együtt. E munkából most a harmadik kötet hagyta el a sajtót. Eddig megjelentek a jénai és bécsi egyetemek magyar tanulóiról szóló kimutatások, most pedig a *krakói* magyar tanulók-háza (bursa) lakóinak jegyzéke. Az eredeti kéziratokból közli és magyarázza dr. *Schrauf* Károly, bécsi udvari levéltárnok, ki gondos bevezetést is irt a lajstromokhoz. E szerint hitelesen ismerjük a krakói egyetemnek ama magyar hallgatóit, kik az egyetemet 1493—1558 között látogatták. Terjedelmes és gonddal készült névmutató teszi lehetővé a kötet használhatását. Ára 1 frt 50 kr.

Tóth Kálmán albuma. Baja városa szobrot emelt jeles szülöttjének, Tóth Kálmánnak, egyszersmind ugyanezen alkalomból egy albumot is ad ki, mely a költő irodalmi működéséhez, életrajzához gyüjt össze adatokat, s hivatott tollak szolgáltatnak jellemzést. Czime «*Tóth Kálmán albuma*» lesz, s jövedelmét a szobor javára fordítják.

Az album emlékbeszédeket, tanulmányokat, emlékezéseket eddig kiadatlan verseket, Tóth Kálmánra vonatkozó költeményeket, apróságokat, stb. fog tartalmazni. Ezeket többnyire a költő személyes ismerősei, barátai, vele összeköttetésben volt irók irják; *Bellosics* B. tanár pedig illusztrációkról, arczképekről gondoskodik. Az album kiállítása díszes lesz s 1894 május havában, a szobor leleplezésekor jelenik meg. Az előfizetések beküldésének határideje 1894 január elseje. Megrendelhető a szoborbizottság elnökénél, dr. *Hegedüs* Aladár polgármesternél: pergamen utánzatú borítékba foglalt példány 1 frt. 20 krért; diszkötésű 2 frt, díszpéldány 4 frt.

Magyar tanárok görögországi útja. A nyáron tudvalevőleg harminczegy tanár tett tanulmányutat Görögországban. A közoktatási miniszterium, hogy e kirándulásnak maradandó emléke legyen, megbizta dr. *Pasteiner* Gyula egyetemi tanárt, a kirándulás vezetőjét, hogy az ifjuság számára emlékkönyvet szerkeszszen a kirándulásban részt vett tanárok dolgozataiból. Pasteiner már szétküldte a felhivást a tanárokhoz, dolgozataiknak beküldésére szólítva fel őket.

Kossuth-hymnusz czimű zeneműre hirdet előfizetést *Breznay* Géza. Kossuth 91-ik születésnapja alkalmára szánta, s zongorára és férfi négyesre van irva, 6 versszak szöveggel. Dalárdáknak is figyelmökbe ajánlja művét a szerző. Előfizethetni, Dévára czimezve, 1 korona 60 fillérrel.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság szept. 17-ikén tartotta első felolvasó ülését a nyári szünetek után, *Komócsy* József elnöklete alatt. Nagy, főkép hölgyekből álló társaság gyült össze.

Szana Tamás titkár jelentette, hogy a levéltár ujabban ismét becses *Petőfi-ereklyékkel* gazdagodott Kuczkay János ügyvéd szivességéből, a ki Petőfi Sándor testvéröcscsének, Istvánnak volt hagyatéki zárgondnoka. Az ereklyék közt van Petőfi István honvédszázadosi igazolványa, Szendrei Julia és Petőfi István több levele, Gyulai Pál, Arany János levelei, melyeket Petőfi Istvánhoz intéztek és Petőfi Istvánnak 116 oldalra terjedő sajátkezüleg leirt eredeti költeményei. A felolvasások sorát *Ferenczi* József nyitotta meg «Jókai mint hirlapiró» czimű értekezésével. Utána *Endrődi* Sándor olvasta fel egy szép költeményét. Végül *Margitay* Dezső adta elő *Bodon* József rendes tagnak «Régi képek» czimű hangulatos rajzciklusát. A felolvasásokat megtapsolták. *Zárt ülés* is volt, melyen elhatározták, hogy a Komócsy-jubileum költségéből megmaradt *400 koronát* a társaság pályadijul tüzi ki egy *széptani dolgozatra,* melynek föladata lesz a magyar lirai költészet történetét tárgyalni 1820-tól napjainkig. A pályamüvek beküldési határideje 1894 márczius 31; az eredmény kihirdetése május második vasárnapja. *Jókai jubileumát* a rendező-bizottság a jövő év *május havára* halasztotta, mert a téli időt nem találta alkalmasnak a többrendbeli ünnepélyek megtartására.

MI UJSÁG?

A «Vasárnapi Ujság» eredeti képeit utóbbi időben több fővárosi napi lap utánnyomatta, bár egyiket-másikat oly tökéletlenül, hogy szinte alig lehetett ráismerni. Ugyanezt tette közelebb egy képes hetilap is, minden engedelemkérés, vagy bárcsak a forrás megnevezése nélkül átvevén a «Vasárnapi Ujság» boros-sebesi eredeti rajzainak egy részét. A «Vasárnapi Ujság» nemcsak nagy gonddal, hanem nagy költséggel is készítteti és csak a maga számára állíttatja elő képeit: az ilyen eltulajdonításokat szó nélkül el nem nézheti. Ugyanazért kijelentjük, hogy az illető lapoknak ezen eljárása ellen egyelőre tiltakozunk, ismétlés esetén pedig törvényes megtorláshoz leszünk kénytelenek folyamodni.

Jantyik Mátyás eredeti rajza.

A KIRÁLY VONATA KŐSZEG FELÉ HALADTÁBAN, SZEPT. 17-ÉN ESTE.

A kőszegi király-napok. Szeptember 21-ikén végződtek a kőszegi történelmileg is emlékezetes fényes napok. Déli 12 órakor, mikor Kéthely mellett a II. hadtestnek a III-ik ellen intézett támadása véget ért, ő felsége parancsára megszólaltak a trombiták, hirdetve a sokat fáradt csapatoknak, hogy a harczjáték véget ért. Az uralkodók, a fejedelmi személyiségek visszatértek Kőszegre, hol ő felsége az összegyült főherczegekhez, tábornokhoz intézett beszédében a legteljesebb elismerésének adott kifejezést. Hadiparancsban is tudatta ezt az uralkodó, kiemelve minden tényező czéltudatos eljárását. A *német császár* is többször a legnagyobb dicsérettel nyilatkozott, a hadgyakorlatok alatt s meglepetését fejezte ki a községekben tapasztalt nagy rend fölött is, valamint örömmel említette a szives és meleg fogadtatást, melyben részesült. A miniszterektől többször élénken kérdezősdödött.

A német császár számos rendjelt osztott ki. *Wekerle* miniszterelnök a vörös sasrend nagykeresztjét, *Tisza* Lajos gróf a vörös sasrend első osztályát, *Fejérváry* báró honvédelmi minszter a vörös sasrend nagykeresztjét, *Hieronymi* a koronarend első osztályát kapta. Továbbá *Radó* főispán a koronarend második osztályát, *Károlyi* alispán és Sauser százados, Vilmos császár parancsőrtisztje a koronarend harmadik osztályát, *Tarkovics* államtitkár pedig a vörös sasrend második osztályát kapta. Még többen is kaptak kisebb rendjeleket. A *szász király* házi gazdáját, Korchmáros Menyhértet tüntette ki az Albert-rend másodosztályával. A király *Radó* vasmegyei főispánt valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. *Vilmos* német császár, ha ideje engedte a vidékre is tett kirándulást. E hó 19-ikén délután *Horpácsra* ment, hol gr. *Széchenyi* Imre, a volt berlini nagykövet betegen fekszik. A császár, kit a grófné és a két fiatal gróf fogadott, fölkereste a beteg Széchenyi Imre grófot, kivel hosszabb ideig élénken beszélgetett. A kastélyban fogyasztotta el villás reggelijét is, majd pedig a grófné társaságában hosszabb sétát tett a szép parkban. A császár két órát időzött a grófi családnál. A miniszterek is tettek kirándulásokat; meglátogatták *Rátóton* Széll Kálmánt, *Rohonczon* pedig Szájbely Gyula képviselőt.

A felségek elutazása szeptember 21-ikén délután történt meg. A szerény indóház és város közt nyüzsgő tömeg foglalt helyet. Az előkelőségek diszruhában jelentek meg az indóházban. Pontban öt órakor érkeztek ki az állomásra a király, a német császár, a szász király, a connaughti herczeg, a tábornoki kar kiséretében. A közönség az egész uton szüntelen éljenzéssel kisérte a fejedelmeket. Alig érkeztek ki a pályaudvarra, előállott a *szász király* vonata. Uralkodónk a legmelegebben búcsuzott el az agg fejedelemtől, többször megcsókolta és elvezette a vonathoz, mely nehány percz mulva elrobogott. Pár pillanat mulva előállott a *német császár* udvari vonata. A német császár először Salvator Ferencz főherczegtől, majd *Wekerlétől* búcsuzott el hosszasabban; az utóbbinak többek között hangosan mondotta: «*Igen kellemes emléket viszek magammal Kőszegről.*» Azután *Szőgyény* berlini nagykövetünktől bucsúzott el, miután előbb hosszasabban beszélgetett vele. A király megölelte és kétszer megcsókolta a német császárt, a kit a közönség folytonos éljenzése kisért az udvari vonathoz. A beszállásnál ismét megrázta egymás kezét a két uralkodó, ismét kétszer összecsókolóztak és a mikor a császár szalonkocsijába szállott, királyunk felé kiáltott s a közeli vadászatokra czélozva, jó szerencsét kivánt a szokásos kifejezéssel: — «*Waidmannsheil!*» Az udvari vonat 5 óra 15 perczkor kirobogott a pályaudvarból. — Királyunk erre visszahajtatott a városba, s 6 órakor tért vissza. Útközben ő felségét az ezernyi sokaság lelkesen éljenezte. A király, ki a *connaughti* herczeggel együtt jött, hosszabban beszélt a miniszterekkel, a megyei előkelőségekkel, nyájasan köszönt a polgármesternek. Mikor kilépett a váróteremből, fehérbe öltözött hölgyek virágot szórtak útjába. A királylyal a *connaughti* herczeg, és *Ferencz Salvator* főherczeg szálltak be a vonatba. A vonat elindulásáig *a király* az ablaknál állott, folyton a legnyájasabban köszöntött kifelé a közönségnek. — *A miniszterek* esti 10 óra után indultak, velök ment *Szögyény* nagykövet is, ki Csórra, családjához utazott.

A fejedelmi vadászatok. *A német császár,* a *szász király,* továbbá *Lipót* bajor herczeg és *Frigyes* főherczeg Pécsen át Mohácsra utaztak, hogy a *béllyei* uradalomban vadásznak. A király is részt akart venni a vadászatokban, de uralkodói teendői következtében le kellett erről mondania, és Schönbrunnba utazott. Az ünnepélyes fogadtatások tehát elmaradtak, miután a fejedelmek inkognitóban utaztak. Mindazonáltal mind *Pécsen,* mind *Mohácson* nagyon sokan gyültek össze a fejedelmek üdvözlésére. Épen éjfél volt, mikor a szász király vonata Pécsre érkezett öt perczczel később a német császár vonata, s csak 5 perczig álltak meg. A felségek azonban aludtak. *Mohácson* az indóháznál és a hajóállomásnál gyülekezett a közönség, mely még sorakozni kezdett. Az «Orient» hajó várta a fejedelmi társaságot, hogy tova vigye. E hajó van berendezve szállásul a vadászatok idejére. A vasuttól a kikötőig lombfüzérrel összekapcsolt árooczokat állítottak föl. *Albert* szász király, *Lipót* és *Frigyes* herczegek szept. 22-ikén hajnali 1 óra 45 perczkor érkeztek, nem sokára megjött a *német császár* is, kiket *Kardos* Kálmán főispán *Trixler* főszolgabiró és *Ullman* Emil, a dunagőzhajózási társulat igazgatója fogadták.

A vadászati kirándulás programmja következőleg volt megállapítva: A megérkezés után a fejedelmi vendégek rögtön hajóra szállnak és Bokfok állomásra mennek, honnan rövid pihenő után vadászatra indulnak. Az inkognitó jelleg megőrzése végett a felállított diadalkapukat és diszítéseket mindenütt lebontották, kivéve az állomást. A szász király Lipót herczeggel vasárnap *Mohácsra* megy misét hallgatni, melyet azonban nem a pécsi püspök mond. A német császár pedig az *Izabellaföldre* megy vasárnap lutheránus istentiszteletre, melyet Hofner magyar-bolyi lelkész fog tartani. *Apatin* község lakói hajót béreltek 300 személy részére, hogy sváb bandájukkal a német császárnak muzsikáljanak. Ez azonban elmaradt, mert semmiféle ovácziő nem lesz. Kardos főispán Izabellaföldön fog lakni a vadászatok tartama alatt. A vasárnapi mise után a fejedelmek a Dunán lefelé Vörösmartra mennek vadászni. Hétfőn pedig Bokfoknál fejezik be a vadászatokat. A vadászatok meg-

LIPÓT, BAJOR KIRÁLYI HERCZEG.

ALBRECHT FŐHERCZEG.

KÁROLY LAJOS

FERENCZ SALVATOR FŐHERCZEG.

VILMOS FŐHERCZEG.

JÓZSEF FŐH

FRIGYES FŐHERCZEG.

A KŐSZEGI ÜNNEPNAPOK. — A HAD

Bellosics Bálint

más alkalommal
„Mátyás"nak irva

Borostyánkő vára
és Léka vára c.
rajzai repr.

Vas. Ujs. 1893. 643. l.

KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

BUDAPEST 4. POSTAFIÓK 242

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

ÖNVÉDELEMRE OKTATA LÉGOLTALMI LIGA

ÖNVÉDELEMRE OKTATA LÉGOLTALMI LIGA

dr Szentiványi Gyula
M.O.B. titrár

fe 1

Ybxi.

Lágymányosi

vel, fürdőivel és egyéb berendezéseivel nyújtani képes: akkor nem tekintheti senkisem jogosulatlannak a kőszegiek azon reményét, hogy az uralkodók mostani találkozása városuk emelkedésének új korszakát fogja megnyitni.

KŐSZEG OSTROMA 1532-BEN.

(Egykorú okiratok alapján.)

Abból az alkalomból, hogy jelenleg a közfigyelem Kőszegre irányul, nem érdektelen visszapillantanunk Kőszeg várának ezelőtt negyedfél századdal történt ostromára. Kőszeg hős védelme Jurisics Miklós által 1532-ben az a nevezetes esemény, mely hazai történelmünknek egyik fényes lapjára van feljegyezve; az a tény, hogy egy fegyelmezetlen csapat, mely hiteles források szerint 28 huszárból, 18 német lovas katonából és 700 menekült fegyvertelen parasztból állott, s melynek — Jurisics saját szava szerint — az ostrom vége felé már *csak egy mázsa puskapora volt*, hogy egy ilyen csapat 25 napig fel tudta tartóztatni a 300,000 főnyi török hadsereget, mely végre is eredménytelenül volt kénytelen Kőszeg alól elvonulni: oly hihetetlennek látszik, hogy kétkedéssel kellene fogadni, ha hiteles történelmi okmányok annak igazságát kétséget kizárólag be nem bizonyítanák. A kőszegi városi levéltár számos erre vonatkozó okiratot tartalmaz. Mi csak nehányat közlünk e helyen, melyek Kőszeg ostromáról érdekes képet nyújtanak.

Magát az ostromot egy a város levéltárában őrzött egykorú német kézirat, melyet itt magyar fordításban adunk, a következőleg ismerteti:

Kőszeg ostroma 1532. évi augusztus havában.

Az örökké való Isten megtartja a hivőket. Az Isten nevében Amen. Az 1532-ik esztendőben augusztus ötödik, azaz Marie Nivis (Havi Boldogasszony) napján, mely akkor hétfőre esett, egy hatalmas török sereg vonult föl Kőszeg elé. A felvonulás ugyanezen hétfőn vette kezdetét és tartott péntekig. Alatta a kőszegiek naponként kivonultak a magyar-külvároson át a marhavásártérre egész a Gyöngyösig a török elé, a mikor is gyakran csatát [illegible]

nyekkel. Azonban Isten megoltalmazta a kőszegieket. A törökök még egyszer, csomagokba kötött rőzsével, akarták a sánczárkokat betemetni, de mit sem végezhettek, mert erős tüzelésnek voltak kitéve, Ezenkívül a törökök tevéken, lovak és szekerek segítségével fahasábokat hordtak össze a sánczárkokba s a fal magasságát túlhaladó három halomba rakták. De a kőszegiek éjjel lyukakat törtek a falakon, s ezeken át kénnel, szurokkal és faggyúval töltött hordókat löktek a farakások közé; a hordókat azután meggyújtották és a falakon át tüzes kévéket és szalmát dobtak ki, hogy a fa tüzet fogjon és gyorsan elégjen. Midőn a törökök ezt látták, nagyon megijedtek és a fahalmok segítségével sem tudtak végezni. Hanem elcsüggedtek, és végre augusztus 27-ik napján délután erős rohamot, és 28-ik napján kora reggel a török császár legfelsőbb parancsára a legerősebb és leghatalmasabb rohamot intézték a város ellen, mely roham délutáni egy óráig eltartott, s mely alatt néhány török zászlókkal a falakra jutott; de a keresztények Isten erejével négy zászlót elvettek tőlök, őket pedig a falakon megverték, leszúrták leöldösték.

Mikor a török a kereszténveket ilyen félelmet nem ismerő, erősszívűeknek találta, nagyon is elcsüggedt, s miután egész hadával 25 napon át feküdt Kőszeg előtt, állat és ember éhezett és aggságoskodott, nem is akart tovább maradni, hanem, mielőtt még először csak serege színe-javát vinné, hódolatot fogadott és békét kötött, azután két napon át békében elvonult. A mi fölött a kőszegiek az Isten kegyelméből a Legfelsőbbel örvendeztek és Istennek dicséretet és hálát mondottak.

Ide jegyezvék a dicső várúr neve, valamint plébános, bíró és hadnagyok, a kik akkor, mikor a török Kőszeget ostromolta, éltek, negyedmesterek és parancsnokok voltak. Nevezetesen:

A vár ura *Jurisics Miklós* úr, lovag, ő felsége a római király tanácsosa, Szent-Vid és Kőszeg kapitánya. Ezen úr ezután az ő Kőszegen véghez vitt őszinte, becsületes cselekedete miatt bárói rangra emeltetett.

«Én Bécsbe szándékoztam indulni tiz nehéz lovassal és huszonnyolcz huszárral felséged szolgálatára, s a szegénységemhez képest türhetően ellátott erősséget egy megbizható nemesre (Erdőst vagy Veöreöst érthette) akartam bizni, de látván, hogy a török hadak ostromhoz készülnek, lehetlen vala innen a megszökés gyanuja nélkül távoznom, nem mintha képes volnék Kőszeget ily nagy erő ellen megoltalmazni, hanem hogy időt nyerjen felséged a készületekhez, kitettem magamat a végveszélynek, a halálnak. Isten irgalmazzon lelkemnek, mert mindössze csak egy mázsa lőporom van.»

Egy másik levélben Jurisics a megszállásról és az ostrom kimeneteléről ekként tudósította Ferdinánd királyt:

«Személyesen nem mehetek — irá — sebeim és a kóborló törökök miatt. Huszonöt napig védtem e várost, számot tartok jutalomra. Saját költségemen védtem e házat, mindenből kifogytam. Küldjön felséged segélyt, készséggel koczkáztattam felségedért életemet, de ne kivánja felséged, hogy hirnevemet új veszélynek kitegyem, most egyszer az Isten csodálatosan megmentett. Ha valamely kóbor csapat reám üt, én a várban nem maradhatok, mert abban egy font pont puskapor sincs, a város falának négy helyen tág rése van, lakossága megfogyott, s mindene elpusztulván, közel van az éhen haláshoz.»

Kőszeg városának sanyarú helyzete arra indította a kőszegieket, hogy az elrongált védműveknek, bástyafalaknak, kapuknak és tornyoknak fölépítésére, kiigazítására, ágyuk, lőpor s egyéb hadiszerek beszerzésére a német birodalomban, hol a lelkesedés iránt melegen nyilatkozott, könyöradományokat gyüjtsenek. E czélból *Moszer* György polgárt és *Kovács* Pál lelkészt 1535 február 23-án útnak indították, a kik tizenegy héti távollét után viszatérvén, — következő adományokat gyüjtöttek:

Vilmos herczeg Münchenben adott 100 darab koronás aranyat, mely rajnai forintban tett	CXL r. frtot.
Augsburg város	CC «
Ulm város VI mázsa puskaport	

Kőszeg város nyugatról.

A városháza és a plebánia-templom.

A Malom-patak és a Kalvária-hegy.

A vár külső kapuja.

KŐSZEG. — Bellosics Mátyás rajza.

Uj Idők

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap

Szerkeszti Herczeg Ferenc

II. évfolyam. 1896. augusztus 23. 35. szám.

Csamangó Pál szerelmei.

Írta: Sipulusz.

A Csamangó név nem fordul elő a magyar történelemben; sőt még a világtörténelemben se; de a góthai almanakot is hiába fürkészszük érte, ellenben megtaláljuk ezt a nevet a taravásári adófőkönyv tizenhetedik lapján.

Ha valakinek ez elég ok lenne arra, hogy a Csamangók iránt többé ne érdeklődjék: szabad legyen ezt a valakit gyönge elméjü, rövidlátó embernek neveznem. A kik a történelemben, a góthai almanakban és más egyéb híres könyvekben előfordulnak, azok lehet (erről nem vitázok), hogy az emberiséget előrevitték; de ez előrevivések közt nagy szünetek is voltak. És e szüneteket azok töltötték ki, a kik pusztán az adófőkönyvben szerepelnek. Szóval ők az igazi föntartói az emberiségnek. Nélkülök régen kihaltunk volna. — A nagy emberek produkálták az ideákat, ők adták hozzá a matériát. — Mialatt Zrinyi Miklós Szigetvárát védte, az országban ezren és ezren arattak, kereskedtek, aranyat ástak, követ törtek, gabonát szállítottak. Nem pedig, — a hogy sokan képzelik, — mind nézték Szigetvár hősi védelmét és lélekzetüket visszafojtva lesték a tragédia menetelét.

A Zrinyiek lelkünket tartották fenn, a Csamangók testünket.

Azért, oh nyájas olvasó (a kit mi szeretünk így nevezni, bár nyájatlan vagy, mert olvasatlanul hagyod műveinket), méltóztassál érdeklődni a Csamangók iránt, s én ígérem, hogy e kedvességed el fogja nyerni jutalmát, ha nem ezen, hát a másvilágon, hol az írók épp olyan szegény lelkek lesznek, mint te és műveikkel nem lesznek többé terhedre. A taravásári adófőkönyv tizenhetedik lapján egyetlen Csamangót találunk: ez Csamangó Pál.

A Csamangó név letünt századok homályába nyúlik vissza. Szájhagyományok tartották fenn az ősök szereplését. Írás nincs róla semmi. E szájhagyományokat igazaknak kell elfogadnunk, mert ha hazudni akarnának: nagyobbakat hazudnának.

E szájhagyományok szerint a Csamangók kun eredetűek. A kunok Kuthen fejedelemmel jöttek be az országba. Tehát a Csamangók is. Azután a magyarok a kunokat lemészárolták. Tehát a Csamangókat is. E szerint a Csamangóknak történetünkben egy aktív és egy passzív szerepe volt: az aktív a bejövetel, a passzív a lemészárolás. Ez az egész. Ilyen szerény, tisztességes keretek közt mozgó szájhagyományt csak el lehet fogadni?

Kétségtelen, hogy a Csamangók a bejövetelben tevékenyebb részt vettek, mint a lemészároltatásban. Ennek köszönhető, hogy a vérfürdőből oly sikerrel menekültek ki, hogy napjainkig fentartották magukat, minek a taravásári adófőkönyv tizenhetedik lapja legékesenszólóbb bizonyítéka.

Csamangó Pálban is meg volt az az erős érzés, hogy a magyar nemzetet ért minden csapás erre a hatszáz év előtt történt vérengzésre vezethető vissza s a mohácsi vésztől kezdve a gőbölyjárási legelők bérbeadásáig minden balesetet az említett tömeges kunhalálnak és IV. Béla ingatag politikájának tulajdonított.

Csamangó Pálnak egyáltalán meg volt az a sajátsága, hogy nagyon tudott általánosítani. Úgy látszik, a maga személyének sokkal nagyobb fontosságot tulajdonított, mint a mennyi őt megillette s azért ha őt baj érte, úgy érezte, hogy ő benne milliók szenvednek. Ha rossz kedve volt, meg volt róla győződve, hogy a század bántja őt és a kor fáj neki. Viszont ha jókedve kerekedett, nagyon különösnek, érthetetlennek találta mindazt, a mit mélyen látó bölcsek az emberiség nyomoráról, a szenvedésekről, a létért való küzdelem keserűségeiről, a bűntettek és a megőrülések szaporodásáról összehordanak.

Önök ezt lélektanilag úgy magyaráznák, hogy Csamangó Pál egyszerűen egy közönséges önző ember volt. Nem bánom, ha így fogják fel őt, nem hivatásom jellemét magyarázni, csak tetteit elbeszélni.

Ebéd vége felé járt az idő. A Csamangóék vadszőllővel befuttatott verandáján özvegy Csamangó Illésné ült, egyetlen fiával, Pállal.

Mivel az elmult századok Csamangóinak egyikéről sem írtak annyit, mint erről, néhány adatot még föl kell jegyeznem róla. Kora huszonnyolc év. Ritkás haja, ritkás bajusza és ritkás fogai voltak. Pedig sohase hullott ki se bajusza, se foga, se haja, de ilyen ritkásnak nőtt a természettől. Nyugodt, derült tekintete volt, de ezt a tekintetet hideggé tette az, hogy savószín szemekből eredt.

A mama simára fésüit, barna ruhát viselő, jóképü ósdi asszonyság volt, a ki koronként hűvös pillantást vetett a fiára, ki a maga részéről minden figyelmét az evésnek szentelte.

E pillanatban Csamangó Pál arca szokatlan szomoruságot mutatott. Koronként nehéz sóhajtás tört fel kebléből, még pedig főképp olyankor, a mikor a tányér előtte tisztára kiürült, s Pál úr utána küldött egy pohár világos színü homokon termett bort.

— Isten tartsa meg az étvágyadat Pali, — mondá a mama, egy kis borral adva nyomatékot a jó kívánságnak.

— Mit ér az! — felelt bús mosolylyal az egyetlen fiú, — mit ér az, mikor olyan gyorsan jóllakik az ember.

— Egy órája ülünk már az asztalnál.

— Hisz' nagyon kellemes, mikor az ember hozzá ül, de aztán egyre fogy az étvágya, s egyszer csak ott van, hogy nem tud már enni semmit . . . Mi lesz még?

— Kukorica, dinnye.

— Hát miért nem hozzák?

— János, ne szuszogj! Hozd már azt a csemegét!

— Mindjárt, csak a csizmámat húzom le.

Pár másodperc mulva megjelent János, a ki ha lovak voltak előtte kocsis volt, ha pedig a gazdái voltak előtte, inas volt. A csizmáit azért kellett lehúznia, mert a nagyasszony ilyenkor hátradőlt nagy karosszékében és jóizűen szundikálni kezdett, a miben a kocsis patkós csizmáinak kopogása zavarta volna. Mári, a kis béreslány azonnal megjelent, a karosszék mellé kuporodott és a nagyasszonyról a legyeket hajtotta.

Pál úr maga maradt, előtte egy tál párolgó kukorica és egy jégbehűtött görögdinnye. Pál úr savószínü szemei végtelen szomorúsággal csüngtek az ízletes ennivalókon. Az az átkozott étvágy! Csak olyan mulékony dolog ne volna. Mily tökéletlenül van berendezve az ember! Mily élvezettel tudna még enni, ha beleférne! Egész dühvel felragadott egy cső kukoricát és megharapta; nem ette, hanem mérgesen megharapta, mintha az volna az oka mindennek. Csupa bosszúból ezt az egy csövet meg is ette, sőt a többit is össze-vissza harapdálta.

Aztán kétfelé vágta a dinnyét, kivett a haragospiros beléből egy falatot s majdnem sírva megette. Aztán hátradőlt, pipára gyujtott s nézte az ebéd maradványait. János és Mári vágyó szemeket meresztettek, különösen a dinnyére.

— Ebédeltél már, Mári? kérdé Pál úr jóakaratúlag a kis lánytól.

— Igenis ifiúr.

— Mit ebédeltél?

— Kenyeret.

— Jól laktál?

— Nem, ifiúr.

— Éhes vagy?

— Az, ifiúr.

Pál úr dühös irígységgel mérte végig a kócos gyereket.

— Elvihetem a maradékot, úrfi? — kérdé János halkan.

— El.

János sietve összeszedte, s a konyha felé indult.

— Hová viszed? Csak nem magadnak akarod eltenni?

János hirtelen megállt, az úrfi éleslátása megdöbbentette. Az úrfi fölkelt, intett Jánosnak, hogy kövesse. Mindaketten a disznóólak felé irányították lépteiket.

— Vesd a disznóknak a dinnyét, meg a kukoricát.

János megtette és a két frissen hízásra fogott koca mohón kezdett falni. Pál úr gyönyörködve nézte. Ezektől nem sajnálta az eleséget, nem irígyelte az étvágyat: hisz' a nyomorultak csak azért esznek, hogy egykor ő neki szolgáljanak ízletes falatokkal.

A ház felől hangzó óriási patália vetett véget a hátsó udvarbeli idillnek. A kis Mári sírva futott végig az udvaron, a cselédház felé. Az történt, hogy a boldogtalan gyerek elaludt és a nagyasszonyt megcsípte egy méh.

A nagyasszony ott ült a karosszékben, holtra válva, nem annyira a fájdalomtól, mint a dühtől a felett, hogy az a szemtelen fruska oly csekély figyelemmel őrködött felette. Mellette állt Bábi, a szakácsné, a ki nyers fokhagymával dörzsölte a megcsípett részt. Pál úr minden nagyobb megilletődés nélkül vette tudomásul az esetet, egészségére kívánta anyjának az ebédet és a délutáni nyugodalmat és visszavonult a szobájába.

Az emberiséget talán nagyon kevéssé érdekli, hogy Csamangó Pál mivel töltötte a forró nyári napon az ebédutáni órákat. Nekünk azonban kötelességünk utána nézni.

Kinyit egy fiókot és sokáig belenéz. A savószín szemek oly édes, oly őszinte tekintetet öltenek, hogy majdnem kéknek látszanak. Azután kivesz a fiókból három női arcképet és egymás mellé rakva mustrálja.

Kettő asszonynak látszik, a harmadik fiatal lány lehet.

Kettőt eltakar, a harmadikat kimeresztett szemekkel, hosszan, sokáig nézi. Végül rettenetesen megcsóválja a fejét, nagyot sóhajt, s odavágja az asztalhoz az arcképet.

— Nem tud túlsulyra vergődni, nem tud túlsulyra vergődni — mormogja.

Ugyanez a művelet ismétlődik a másik két arcképpel s ugyanazzal a kétségbeesett odavágással végződik.

Mit jelent ez a különös játék?

Ez azt jelenti, hogy bármily kevés fér is Csamangó Pál szívébe, a boldogtalan három nőbe szerelmes.

Nem tudom, miféle tüneménynek nevezzem az ilyen több személyre berendezett szívet, de tény, hogy vannak ilyen szívek.

Létezésüket nem is tartom olyan abszurdumnak.

Az anyai szív hat gyereket egyformán tud szeretni és kész egyformán meghalni mindegyik gyerekért. Miért ne férne a szerelemből is bele ennyi egyetlen szívbe?

Pál úr három nőbe volt szerelmes.

Egy leányba, egy özvegyasszonyba és egy (ó takarjátok el arcotokat, jóerkölcsü nénikék) férjes asszonyba.

(Folyt. köv.)

Magunk vagyunk...

Magunk vagyunk csak a szalonban.
Kezembe' tartom kis kezed;
Hiszem, hogy a mit most én érzek,
Szép leányka, te is érezed.
Két szép szemed, óh bájos gyermek,
Tengerszemként reám ragyog;
Az eget látom abban s látom,
Hogy ottan egyedül vagyok.

De jönnek mások, egyre többen;
Kacajtól hangos a szalon . . .
Elnémulnak . . . szívem megdöbben . . .
S kihül teám az asztalon . . .
Két szép szemed, óh bájos gyermek,
Az égben most is felragyog,
S tükörnek nézik annyian, mint
Tengerszemet a csillagok.

ERDÉLYI BÉLA.

Egy érdekes népfaj.

— A vendekről. —

A magyarországi nemzetiségek közül vagy hetvenezernyi nép lakik Zala és Vas vármegyékben, melyet a nemzet honfoglaló eleme, a magyar, már itt talált a vándornépek igéretföldjén. E nép az említett megyék déli szögletében, a dobrai hegyek, alsó-lendvai dombvidék és a muraközi hegyek közt elterülő síkon és a dobrai hegyek egyrészének halmán-völgyén élő vend (szlovén) nép.

A vendek mint az avarok szövetségesei a VI. század közepe táján megindult nagy szláv népvándorlás útján kerültek Pannonia és Noricum földjére. Vas és Zala vármegyék vendeklakta területe a régi Pannóniába esik. Vendjeink tehát rokonaik az osztrák-tartományok szlovénjeinek s tulajdonképpen csak a nagy szlovénségnek magyar területre nyúló félszigetét alkotják.

A magyarországi szlovénség legnagyobb részben római katolikus, csak Vas vármegyében a hegyvidéken laknak nagyobb tömegben (körülbelül 20.000) lutheránusok. A vendeklakta területre a reformáció Alsó-Lendváról terjedt át. Az onnan misszióba járó papok 1530—1540-ig, tehát tíz év lefolyása alatt ismertették meg a vend néppel Luther hitelvét. A vend általában buzgó, szegénységéhez képest egyházi célokra szeret áldozni, tiszteli egyházi vezéreit, szorgalmas templomlátogató, ámbár ezt néha külsőségből gyakorolja. A babonának élete minden mozzanatánál bő teret enged. Szívesen jár búcsukra, melyek eleven színgazdag képet nyújtanak s a vend fiatalság kedves mulatozási helyei. Eljár távolabb helyekre is zászlókkal, keresztekkel, egy-egy énekesével. Ellátogat Stájerbe s világi énekei legnagyobb részét ilyen alkalmakkor hozza magával.

Nyelvük a délkeleti szlovén nyelvjáráshoz tartozik. A stiriai szlovének nyelvével leginkább a terület nyugati részén lakóké egyez; keleten és délkeleten a magyarsággal való érintkezés hatása ismerhető föl. Magyarvend nyelven írott s nagyobbára vallási tartalmu nyomtatott zsoltárok, bibliák, énekes könyvek a XVII. század kezdetén jelentkeznek. A XVIII. században katolikus és luteránus részről is több, leginkább papi állásu szerzővel találkozunk. Barla Mihály kővágóőrsi evangélikus prédikátornak e század elején írt kéziratu vend grammatikája ismeretes. Ugyancsak a jelen század harmincas éveiben Kosics József magyar nyelvtant (Kratki navuk vogerskoga jerika, 1833) és magyar történelmet írt magyar-vend nyelven (Zgodbe vogerskoga kraljesztva, 1848, Suman). Sokat dolgozott Kardos János hódosi ág. ev. lelkész, ki Petőfi nehány dalát, Vörösmarty Szózatát is lefordította magyar-vend nyelvre.

A vend dalos természetü s szereti a táncot. Világi dalai nagyobbára a szlovénség kedélyének importált s gyakran átköltött termékei. Ismeretes egy-két ballada s románcszerü költeményük; legtöbb búcsuztató modoru énekük van, melyekben idegenben elhalt legényüket messze kaszárnyákban elveszett katonájukat vagy szerencsétlenség által kimúlt kedveseiket búcsuztatják el. Népköltésük majd minden termékének a vallásos érzés adja meg alaphangját. Nagyon szívesen énekli több hangon a legkülönbözőbb alkalmakkor egyházi énekeit. A vasmegyei luteránus vend *goricsanec* (hegylakó), kit földjének szegénysége rákényszerít, hogy nyáron Somogyba, Zalába, Szlavóniába szerződjék aratónak, pihentető vasárnapokon a zsoltárok hangján buzdul fel. A magyar népköltészet egy-két fordított terméke dallamával együtt ismerős előttük.

Testalkatra nézve a vend a magasabb, nyulánkabb fajták közé tartozik. Asszonyaik, különösen a leányaik között csinosat akárhányat, szépet is sokat találhatni. Az asszonykorban azonban gyorsan múlik arcuk és testük szépsége. Ruházat dolgában nagyon érzékenyek a divat áramlatait illetőleg. Csaplovics, ki e század második tizedében írta le őket, még említi a síkon lakók egy eredeti ruhadarabját, a *zobon*-t, egy újjatlan gyapjuköpenyt, mely fölé fínom, elől a mellen kivarrott, csíkkal (pris) összefűzött lepedőt terítettek. Az asszonyok hajukat lenyírták s fejükre a *pocio* nevü főkötőt húzták. A pocio (pocilica) ma is divatos, bár ritkuló divatú ruhadarabjuk. Jellemzőbb volt a régi, derekukra kötött kék öv, a *pajasz*. A nők ma sűrűbb ráncu, tarka s alul fodrozott szoknyát viselnek, melyre felül csipkésen bevágott s halcsonttal alakított fűzőt varrnak. Régebben egyik szoknyájuk (kikla) a cipő fölött volt megerősítve, a másik (janka) a melles alaku s a vállakon nyugvó inggel (oplecsnyek) függött össze. Az említett fűző fogja be a fehér vagy tarkaszövetü rövid inget, melyet a nyakon s elöl a mell közepén lefutó fodor-sorral s apró, gyakran színes gombocskákkal diszítenek. Fejkendőjüket hátul kötik meg a kendősarok alatt. Hidegebb időben szövet vagy bársonykabátkát öltenek magukra.

A férfiak szűk, cafrangnélküli gatyát vagy nadrágot és kabátkát viselnek; a katonaviseltek hazatérve szeretnek egy-egy katonasipkát, fegyverkabátot hordani. Télen régebben a nők és férfiak egyaránt egy hosszu fekete bárányból-bundát (kozsi) viseltek, melyet ujabban ugyanolyan szabásu posztókabát helyettesít.

Főfoglalkozásuk a földmívelés, állattenyésztés, aztán ipar és kereskedés. Bármivel foglalkozzanak, szívós kitartás, nagy szorgalom és ügyesség jellemzi őket. A házasságokat nem annyira a szívek ismeretsége, mint inkább az anyagi körülmények ütik nyélbe. Mindig akad mindkét párton egy-egy rokon, ki a *susogók* módjára a közbenjáró dolgát elvégzi. Ha a legény tetszik, kérőjével (sztarisina) látogatóba megy, s rövid időn a pap elé kerülnek. Kihirdettetését a menyasszony nem szívesen hallgatja meg, mert néma gyermekei születnének.

Leánykérés előtt.

A lakodalom ideje biztos lévén, átveszi szerepét a *pozvács* (vendéghívó). Kalapját, vagy kemény papirból cukorsüvegalakra készült sapkáját, színes szalagokkal, csinált virágokkal diszítik fel, derekát, vállát, mellét teletüzdelik tarka kendőkkel; nem ritkán csizmáján csengők csengenek. Oldalán két kulacs lóg. Az egyikben bor van, a másikban köles kása, kedves eledelük. A kit megakar tréfálni, először kölessel kínálja, s ha lépre ment, akkor ád a borból, hogy igyék egyet az új pár egészségére. A sündisznó tüskés bőrével bevont foku fabaltajával dévajkodik, ijesztgeti a tolakodó gyermekséreget. A luteránus vendéghívó betérve a meghivandók házába, felolvassa a Kardos-féle lakodalmi verseket, azután megvendégelik s megajándékozzák pénzzel.

Divatos volt, hogy a hirdetés hetében a leány (özvegy nem) egy asszonynyal házról-házra, községből-községbe járt és főkötőre adományt kért.

A lakodalom napján a menyasszony atyjának házánál elköltött reggeli után hangos nótázás, tánc, zene, kenyér- és perechajigálás mellett indulnak a templomba. A vőlegény násznagyával, vőfélyével, a menyasszony nyoszolyóasszonynyal és a nyoszolyóleánynyal megy; utánuk a szülék, rokonok, előttük a tarka-barka pozvács.

A visszatérők a menyasszonyi s vőlegényi házakba oszlanak el. Ebéd után tánc ropog, zene szól. Szokásban van a menyasszonybujtatás, miközben egész vallási dialogusokat folytatnak. Mindezen idő alatt fáradhatatlan a tréfálkozó pozvács. Ebéd közben egy nagy tányéron a lakodalmas menetet ábrázoló kis alakokból álló cukorcsoportozatot tesznek az asztalra. Éjfélkor vagy hajnalban a menyasszonyt a vőlegény házába viszik. Ott a vendégség ujra kezdődik, míg az ételek sorát a kása zárja be, mit úgy mondanak, hogy *coki kasa*, azaz vége a dinom-dánomnak. Egy hét mulva ujra összejő a vendégsereg, hogy a lakodalomból megmaradt ételeket elfogyaszsza. Ez a *pronsiványe*.

Még csak egyet akarok rövid cikkecském keretébe illeszteni, a vendek lakásairól szóló részt, mely így nehány mondatban foglalva is aktuális lesz azért, mert a kiállitás falujában Vasvármegye áldozatkészségéből vendház is épült.

Falusi elöljáró.

Leánykérés után.

A házak anyaga a fa, a sár és a tégla. Alapul a faházaknál nagy fatuskókat használnak. A faház falait durván faragott s végükön összerótt gerendákból emelik, sárral kívül-belül elsimítják s bemeszelik. A faháznak leggyakrabban homloka néz az utcára, dereka a telek felé halad s vele derékszögben érintkezik az istálló és pajta. A fonott kerítésre borókaágakat hintenek s azt cserepekkel rakják meg.

Az udvar felől a házba lépve, a pitvarba (preklit) ér az ember, melytől a ház fekvésének megfelelően jobbra vagy balra nyílik a szoba ajtaja, ellenkező irányban a kamara. — A lakószobák alacsonyak, sötétek, mert a kicsi ablakon csak gyér világosság hatolhat belsejökbe. A szoba butorzata egy-két gyönge, festetlen vagy egyszerűen festett ágyból, a szoba egyik sarkában levő asztalból s a köréje elhelyezett padokból, egy-két székből, ládából áll. Falait vásári, búcsui alkalmakkor összevásárolt papirkoszorúcskák, gyarló festésü szentképek tarkítják. Fontos tárgya a szobának a négyszögü, leggyakrabban zöld mázos, hatalmas kemence. Melegíti a szobát, benne sütnek, főznek rajta, tökmagot, kukoricát szárítanak, sőt fekvőhelyül is használják. Padjain összegyülekezve tereferélnek téli éjszakákon.

A rendesen szük kamara (klejt) a megházasodott fiuk hálóhelye. — A ház és istálló érintkezési helyén van a pojáta, benne a köles-, hajdina-, kukoricatörő mozsár (stopa) áll.

Udvarán, kis gyepes, gyümölcsös telkén nagy rendet tart a vend. Egy ilyen házban néhol még több családot együttart az ujabban erősen bomladozó patriarkális élet.

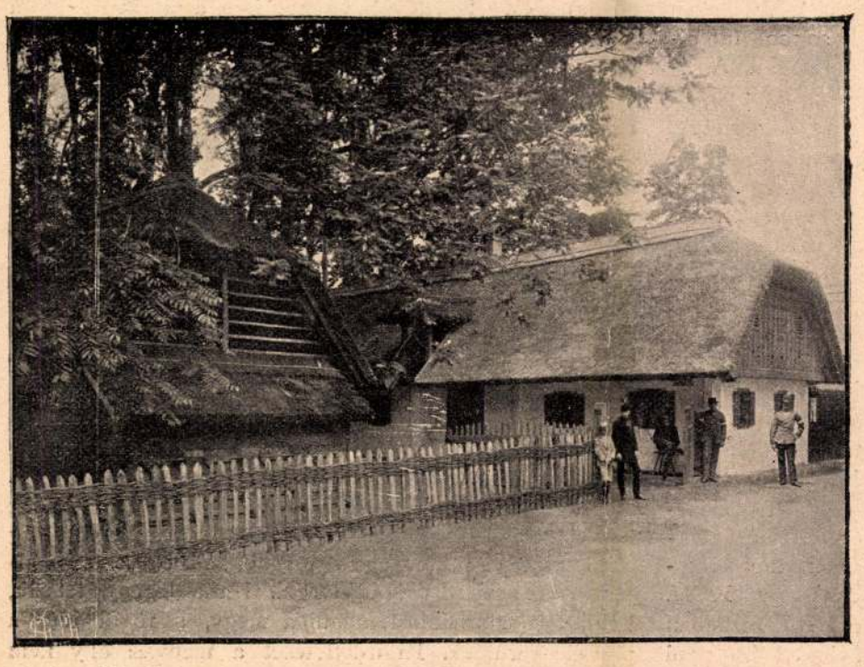

Vendház a kiállítás falujában.

BALLOVICS BÁLINT.

Bellosich Bálint

A bajai Tanítóképző jeles igazgatója és rajztanítója, jeles néprajzos (nál Radics 1867 – † Baján 1916) rajztanulmányai és vázlatai vannak a bajai múz. grafikai gyűjtemény egyben.

Miskolczy Ferenc, Baja képzőművészete a XIX. században. Kézirat MDK-C-II-599/1 27 l.

Bellovits Jenő

Bellovits Jenő (Várpalota): Festett falikép (Foto: Borbás)

Napló / Veszprém, 1974. aug. 30.

ló család, ha nem is törvényszerűen, de igen *általánosan* a maga képére és hasonlatosságára neveli az utódait.

A másik leggyakoribb fertőző góc kevéssé ismert a laikusok — tehát: a családi nevelésben *legilletékesebbek*, a szülők — körében. Maga a szó is idegen, amely a kórokozót jelöli: *hospitalizáltság*.

Neves pszichológusok egybehangzó megállapítása szerint *a korai eltávolodás az anyától* — ha tehát az első testi-érzelmi kapcsolatok megszakadnak vagy létre sem jönnek — tartós, nem ritkán *helyrehozhatatlan* torzulásokat okozhat a személyiség lelki-szellemi fejlődésében.

Kossuth-díjas gyermekpszichiáterünk, *György Júlia*, könyvében olvasom („*Az antiszociális személyiség*"): a

De lássunk még két fontos, hasonlóan egybehangzó következtetést.

Először is: a gyermek elvadulásának a családtól, a társadalomtól — végeredményben az antiszociális, a bűnözői alkat kialakulásának — *mindig összetettek* az okai, mindig több tényező *együttes* hatására, és rendszerint az érzelmi *védettség* hiánya miatt következik be a nevelési csőd.

A másik az úgynevezett *azonosulás* hihetetlenül nagy jelentősége. Az érzelmi kötődésé szülőkhöz, családbeliekhez — később: iskolatársakhoz, nevelőkhöz — a *minél inkább azonos, annál inkább nevelő* társadalmi és földrajzi környezethez. Ha az *azonosulás* ösztöne, igénye, képessége az első években szorosan köti a gyermeket az anyához, a szülőkhöz, s ha ez a

Bellovits Jenő textiltervező

Népművészeti kiállítást nyitottak Vásárosnaményban, melyen szerepelnek alkotásai.

Magyar Hírlap, 1975. máj. 11.

zsolozsmákat énekelének és imádkozának mellette, míg a templom
följárata előtt, há
ral letakart kezes

Egyikük abb
szokott megjelen
vetésben vett rés
zetben, melyben
a királytól viselt
tásokkal, ékítve
lenni a lószerszá
ezüstből valának.
nyeregtartók, sel
gyogának...

Harmadnapo
pázatos szent mi
nem befödve, h
király címerével,
földiszített hintór
templomába és

Amerre a m
a nép a király hi
ábrázatját, aztán
falu határa követ

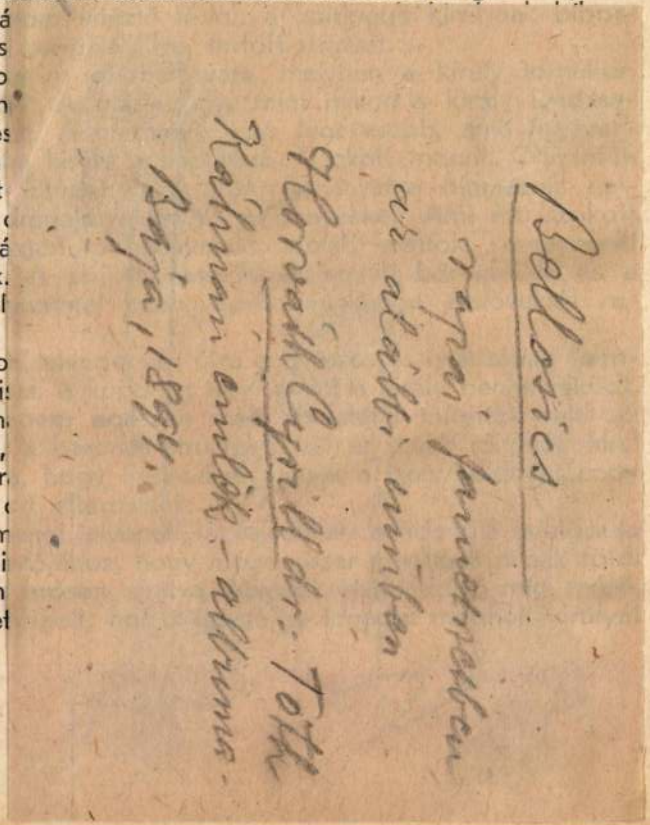

teszi a királynak, hogy Fejérvár városában minden év augusztus 20.-án törvénytartó napokat hívjon egybe. De ugyanez az alaptörvény elrendeli azt is, hogy az arany pecséttel ellátott és hét példányban készült szabadságlevélből a biztosabb megőrizhetés és ellenőrzés céljából egy-egy példány a János vitézeknél, templomos lovagoknál, királynál, nádorispánnál helyeztessék el, tehát azok voltaképen Székesfehérváron maradtak és így csak a III. Honorius pápának, esztergomi és kalocsai káptalannak küldött példányok kerültek messzebbre. Ám a nagy elővigyázat dacárak idők folyamán valamennyi bulla mégis elveszett, úgy hogy ma csupán egy 1318-ból származó másolatát őrzi az esztergomi káptalan. Érdemes megjegyezni, hogy az aranybulla szövegét Klétus, a fejérvári bazilika prépostja, királyi kancellár írta akkor, mikor »János volt az esztergomi-, Ugrin a kalocsai érsek, a csanádi püspökséget pedig Dezső-, a veszprémit Róbert-, az egrit Tamás-, a zágrábit István-, a váradit Sándor-, a pécsit Bertalan-, a győrit Kozma és a váczit Benedek töltötték be«; az ország nádorispánja pedig ekkor a Kaán-nemzetségbeli Gyula bán, a Siklósy Simon fia volt. Kiadásának 700 éves fordulóját a város a közeli Csúcshegyen fölállított emlékművel örökítette meg.

A további századokból régi írások feküsznek előttünk, melyek az annálesek stílusában közlik a történteket:

—...1305. IV. Bélának Erzsébet leányától származó unokája Ottó bajor herceg, a veszprémi és csanádi püspököktől megkoronáztatván, az

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1979 DEC 13

Bellovits Jenő
textiltervező

1021

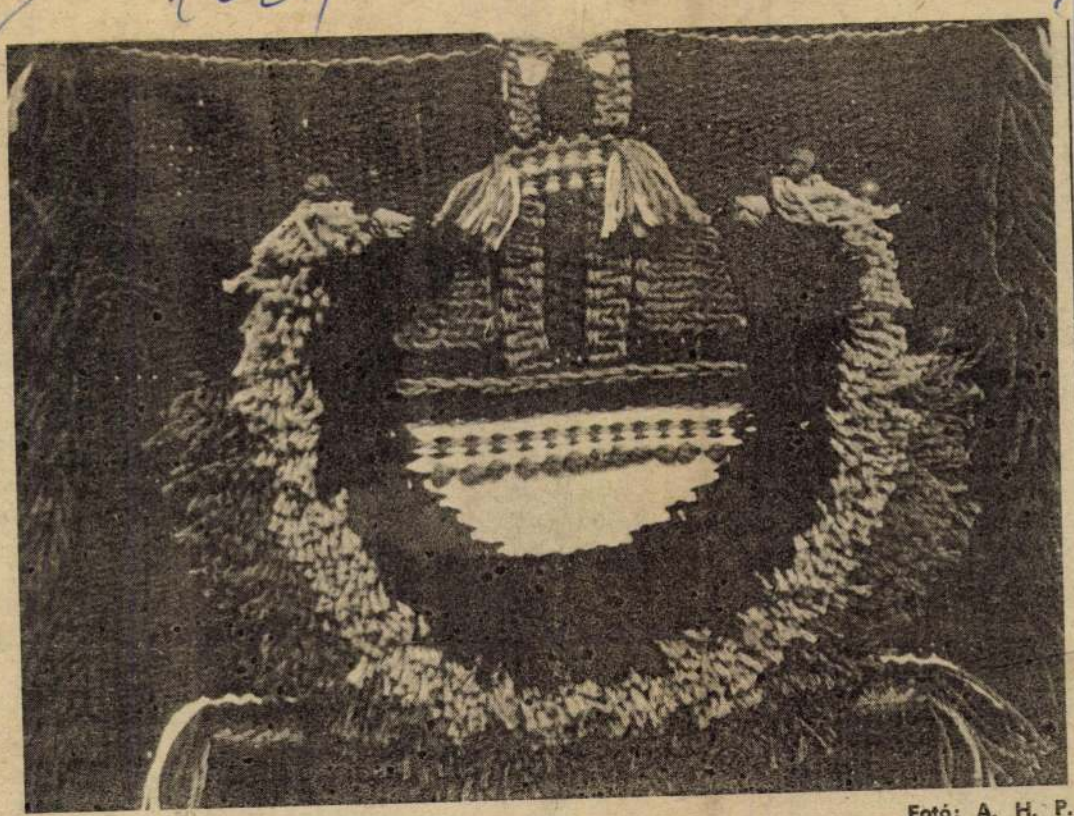

Madárszerelem (részlet) Fotó: A. H. P.

Meseszerű, játékos megoldás

Bellovits Jenő textilkiállításáról

Megfelelő környezet, jó rendezés, színvonalas munkák. Mindez megtalálható a fűzfőgyártelepi Beloiannisz Művelődési Ház és a NIKE szálló bizottsága szervezésében a szálló halljában megrendezett textil-kamarakiállításon. *Bellovits Jenő*, Várpalotán élő textiltervező legújabb munkáival most Fűzfőgyártelepen mutatkozott be. Az utóbbi időben hiányoltuk az olyan kiállításokat, ahol az alkotó részéről a mesterség biztonsága egyértelműen kimutatható. Bellovits kamarakiállításán viszont a mesterségbeli tudás valóban előtérbe került. Az alkotásokról leolvasható, hogy biztonsággal bánt az anyaggal, a natúr és festett felületekkel. Szövött szőnyegei, festett textiljei, textilplasztikái sokat sejtető, meseszerű, játékos, színes egységet alkotnak.

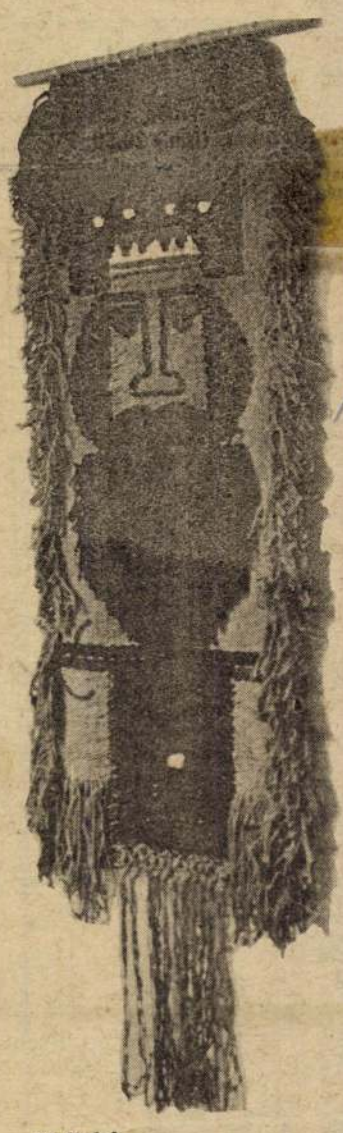

Királyfej

A kiállított alkotások közül az Önarckép (Tükör nélkül) című munkája a legsikerültebb. Anyagszerűsége, tér- és formahatása egységes, közérthető. Az Öregapó című munkájában a részletek kimunkálása került előtérbe, ezt hátrányosnak érzem az összhatásra. Madárszerelem című kompozíciójánál a csomózott plasztikák, az erőteljesebb árnyalatú és pasztellszínek keveredése kiegyensúlyozott összhangot teremtett. Ikrek című munkája a kamarakiállítás legteljesebben megoldott alkotása. A stilizált, leegyszerűsített textília mintaképe, ami tartalmában is előkelő helyre került más munkákkal szemben. A népművészeti elemek szolid alkalmazását, rendszerezett színgazdagságot láthatunk a Csángó madonna című szövött kompozíciójánál. Tekintélyt parancsoló Királyfej című munkája, valamint festett faliképei (Bagoly, Sellő) mutatja, hogy Bellovits az elvonatkoztatott témákat is kedveli.

Amiben Bellovits Jenőnek még fejlődnie kell az, hogy a mesterségbeli tudást ötvözni tudja egy belső művészi szigorral. A népi motívumkincsekből eredő fantáziája, szakmai biztonsága mellé idővel fel kell, hogy nőjön a kompozíció teljes tisztasága is. Bízunk ambíciójában és abban, hogy további erőfeszítései nyomán meglesz alkotásainak művészi teljessége.

Veszeli Lajos

Olvasós

A NAPLÓ olvasóinak segítségére kivá… nál azzal, hogy az alant közölt kivágható megrendelőn postán is feladhatják lapunkban APRÓHIRDETÉSÜKET, vagy irodánk bejáratánál felszerelt gyűjtőládába dobhatják munkaidőnkön kívül bármikor. Tájékoztatásul közöljük, a hirdetések díjait:

1 szó 4,— Ft, szombaton 7,— Ft, házassági hirdetés 2,— Ft, szombaton 3,50 Ft. Halálozási értesítés, köszönetnyilvánítás soronként 16,— Ft, szombaton 30,— Ft. Vastagon szedett szó kettőnek számít. Jeligés hirdetés kezelési díja: 10,— Ft. Az apróhirdetés legkisebb díja 40,— Ft.

Veszprém megyei Lapkiadó Vállalat, 8201 Veszprém Pf. 51.
Szabadság tér 15. Telefon: 13—250,—251,—252.

.....1979 ..... hó .....n. SZEM. IG. SZÁMA: .....

Megrendelem a NAPLÓ legközelebbi, szombati (nem kívánt rész törlendő) számában a következő szövegű APRÓHIRDETÉST

egyszer (vagy . . . . . -szer)

A hirdetés díját a címmel küldött befizetési csekk megérkezése után azonnal feladom.

Cím:

---

név, aláírás

Kazettás magnetofon, kétszemélyes rekamié, két fotel eladó. Veszprém, Fürst u. 12.

Kékfestő árusítást tartunk dec. 14-én, pénteken a pápai piacon.

380 négyszögöl szigligeti déli fekvésű szőlő megmunkáláshoz jelentkezőt keresek. „Hozzáértő 12384" jeligére a soproni hirdetőbe.

Pianino eladó! Megtekinthető minden nap 17—19 óráig Veszprém, Haszkovó u. 33/B. II/8. alatt.

Szőlőoltvány filoxérának ellenálló berlandéri vadalanyba oltott saszla csemegének, bornak kitűnő tőke és lugasművelésnél bármilyen talajon bőven terem. I. oszt. 25.— II. oszt. 10.— Ft. Gyökeres vad I. oszt. 10.— Ft. Fagymentes csomagolás, szállítás díjtalan. Azonnali szállításra postán utánvéttel megrendelhető. 3201 Gyöngyös Pf. 37.

25 db. anyajuh eladó. Szentgál, Fő út 63. szám.

HÁZASSÁG

32 éves, 165 cm magas leány házasság céljából megismerkedne korban hozzáillő férfival. Lakás szükséges. „Karácsony" jeligére a hirdetésfelvételhez Ajka, Szabadság tér 11.

31 éves, két kiskorú gyermekem egyedül nevelő, csinos fiatalasszony korban hozzám illő férfi ismeretségét keresem, aki gyermekeim szerető apukája lenne. „Szeretnék újra boldog lenni." jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

54 éves saját hibámon kívül elvált, józanéletű, családszerető vagyok. Hozzámillő hölgyet keresek házasság céljából családi házamban. „Még nem késő" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz, Veszprém, Szabadság tér 15.

69 éves ipari nyugdíjas, kertes házzal rendelkező egyedül élő özvegyember, megismerkedne házasság céljából hozzáillő özvegyasszonnyal. Minden levélre válaszolok. Leveleket: „Karácsony" jeligére a hirdetésfelvételhez Pápa, Jókai u. 8. címre kérem.

31 éves, 180 cm magas, nem dohányzó, józanéletű, lakással rendelkező, jól kereső szakmunkás ez úton keres házasság céljából korban hozzáillő, családcentrikus, jókülsejű, vidám természetű lányt, özvegy, vagy elvált asszonyt. Gyermek nem akadály. Levelet: „Rózsafa" jeligére a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalathoz Veszprém, Szabadság tér 15.

Színház

Dec. 13., csütörtök, Veszprém, Nyilvános főpróba 7 óra

Dec. 14., péntek, Veszprém, „Petőfi" bemutató b. 7 óra

Dec. 15., szombat Veszprém, „Gárdonyi" b. 7 óra

KABARÉ

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik szeretett édesanyánk, anyósunk, nagyanyánk,

FEJES JÓZSEFNÉ

temetésén megjelentek, fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Gyászoló család

…ő Vállalat

…erációs

…ti vezető
… 36–40.

…s olaj

…gyek- id nem ülepszik. A vas-
…ásait, részecskék oly finomak,
…fürdő hogy gyors rezgésük nem
…lajos okoz az alkatrész felüle-
…gyobb tén elváltozásokat. A
…nikus mágneses olajnak to-
…nben, vábbi érdekes és hasz-
…ó al- nos tulajdonságai is
…roblé- vannak. Így például
…és a viszkozitása arányosan
…ületet nő a ható tér erősségé-
… veszi vel, egészen a teljes
…ot. megszilárdulásig, amikor
… nem az így létrejött „olaj-
…leges tömb" — természetesen
…séges továbbra is mágneses
…oiddá térben tartva — szer-
…gneses számgépeken megmun-
…nlete- kálható. A folytonos
…szusz- viszkozitásnövekedés le-
…stabi- hetővé teszi az ún. elekt-
…kollo- romágneses kuplungban
való felhasználását is.

…ámon

… fiatal házas-
… gyorsíró 7
…ttal, középis-
…ségű autóvil-
…szerész 6 éves
… „Lakásmegol-
…" jeligére a
…gyei Lapki-
…oz Veszprém,
… 15.

…iz választási
…dó. Nagypirit,

…nektelen há-
…si szerződést
…tonalmádiban.
…etet" jeligére
…egyei Lapkia-
…, Veszprém,
… 15.

…, gáztűzhely,
…rifuga, olaj-
…yler, teatűz-
… szobabútor,
… heverők, re-
…k és veszek.
…cikk-kereske-
… Eötvös K. u.
…udvartól a 3.
…Nyitva: egész

…sű kazán el-
…Iárskút, Kos-

…mekbútor el-
…eszprém, Hal-

…eh babakocsi
…ődni: 5 óra
…ám, Cserhát

… vennék 10
… Garamszegi
…nin ltp. 3.

…emesprémmel
…i méretre el-
…, Haszkovó

…emhes üsző
… Széchenyi u.
…r.

… vennék
… állapotban.
…ek feltüntetni
… esetén. Sü-
… Káptalanfű-
…u. 41. 8223.

…lis olajkályha
…otban eladó.
…dály Z. u. 9.
…ődés: naponta

…S Hi-Fi szte-
…on eladó. Te-
… Herczeg .

… négyméteres,
…ős csónak. La-
…hatók. Nagy-
… Rákóczi u. 26.

…nált vinyisztó
… Érdeklődni:
…s naponta 17
…Szentkirályszá-
…th u. 11.

…er sportkocsi
…y eladó. Pápa,
… 35.

Dévényi János és Bellovits Jenő kiállításáról

ól. Eddigi kísérletezései
már beértek, egyértel-
ı találóak a katalógusban
z József által írottak:
smerte az anyagban rej-
fejezési lehetőségeket, és
osan egyéni kép- és for-
ndszerét alkalmazva, já-
an felszabadult, de
ıikájában fegyelmezett al-
vá vált".

közös tárlat nem véletle-
ırat nagy közönségsikert.

Veszeli Lajos

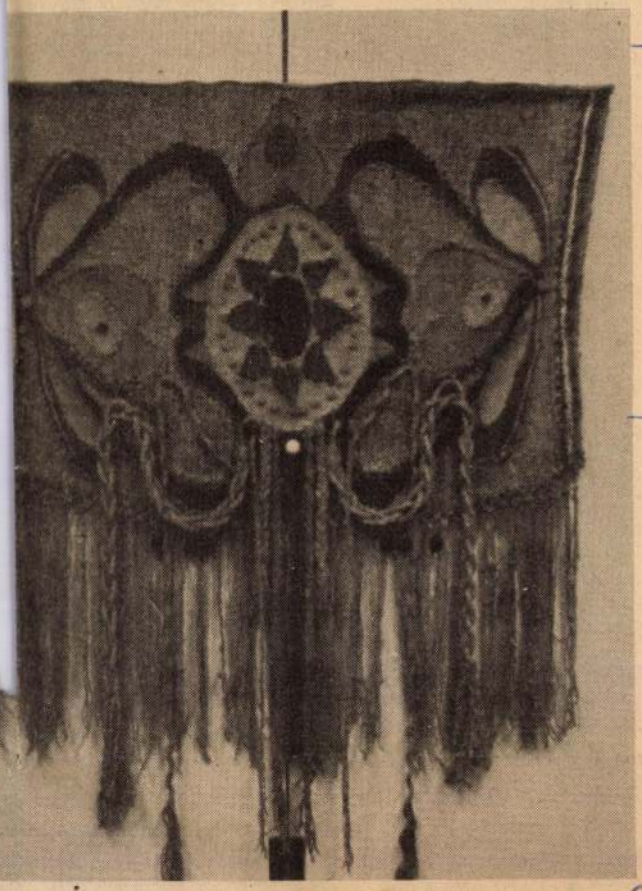

Bellovits Jenő: Kompozíció

(Fotó: Csősz Sándor)

Bellovits Jenő munkáit olvasóink előtt nem kell különösebben bemutatni. A művész munkásságával, egyéniségével méltán népszerű a megyében. A mostani kiállítása mégis talán egy mérföldkövet jelent eddigi pályafutásában. Kenderből készült fal- és tértextiljei, szín, forma, valamint mondanivaló szempontjából is sokkal letisztultabbak, mint eddigi kiállításainál. Egyéni jelrendszere nagyszerű jegyeit ismerhetjük meg szőtt mun-

Hirdetésfelvétel a 13–250, –

ÁLLÁST KÍNÁL

Veszprém megyei Tanácsi Építőipari Vállalat felvesz kőművest, ácsot, segédmunkást, anyagkiadót és villanyszerelőt. Jelentkezés: Veszprém, Beloiannisz u. 5. munkaügyi osztály.

A Bányászati Aknamélyítő Vállalat Bakonyi Körzetvezetősége 8452 Halimba, Kossuth u. 99. felvesz
villanyszerelő, elektrolakatos, lakatos, géplakatos, motorszerelő, hegesztő, kovács szakmunkásokat.
Bérezés a 24 1980. (XII. 18.) MüM. számú rendelet bértételei szerint, + bányászati juttatások. Munkaidő-beosztás: a halimbai központi telepen a gyártó és tmk-részlegnél egy műszakharmadban, (de 6–14 h-ig), Halimba térségében lévő üzemeknél. 3 műszakharmadban. Munkásszállás, étkezési lehetőség biztosított. Tapolca, Pápa és Ajka térségéből munkásszállító járat közlekedik.
Felvesz továbbá a fenyőfői bányanyitás munkálataihoz
vájárokat és képesítéssel nem rendelkező dolgozókat. Kereseti lehetőség: bányászati bérezés és juttatások (hűségjutalom, illetményszén). Lakáslehetőség a bányászlakás-akció keretében. Jelentkezés személyesen, vagy írásban a fenti címen, a munkaügyi csoportnál.

Termelőszövetkezetünk pályzatot hirdet főkönyvelői munkakör betöltésére. Termelőszövkezetünk „Kiemelt" kategóriba tartozik. Feltételek: egytemi vagy főiskolai végzettség és legalább 5 éves számvivezetői gyakorlat. Jelentkezlehet írásban, vagy személyesa tsz elnökénél. Címünk: Cpak Tája MGTSZ Nemesvámos Kossuth u. 20. 8248.

DRVV Észak-balatoni üzemigazgatóság felvételt hirdgazdasági vezető munkakör btöltésére. Alkalmazási feltétfelsőfokú szakirányú végzettsés 5 éves szakmai gyakorl Jelentkezéseket a DRVV Észbalatoni Üzemigazgatóság 8Balatonfüred, Öreghegyi u. címre kérjük.

KOSZIG Tapolcai Szigetanyaggyára felvesz gépkelői munkakörbe munkavállakat, gépészeti alapképzettsgel. Jelentkezés a gyár mkaügyi csoportjánál, Tapol Április 4. u.

Veszprém megyei Sütőip Vállalat azonnali belépés felvesz tmk részlegéhez, 1 villanyszerelő és egy fő latos szakmunkást. Jelentkelehet Veszprém, Ibolya u. sz. alatt a vállalat tmk részlegénél.

A Dunántúli Vízügyi É Vállalat Veszprém Közp Gépjavító Műhely felvételre res általános lakatost autórelőt, elektroműszerészt. Jelkezni lehet személyesen, ponti Gépjavító Műhely, Verém, Vörösoktóber u. 86.

Azonnali belépéssel autórelőt, mg. szerelőt és gékatosokat veszünk fel. Fizets a 4/1981. (II. 26.) MÉM–Mü. sz. rendelet szerint, besorolásos órabér. Felvétel esetén útiköltséget térítünk. Jelentkezni lehet: a tsz személyzeti vezetőjénél, illetve a tsz gépcsoportvezetőjénél. Cím: Balatonederics, – Törekpuszta 8312.

Pápai Húskombinát veszprémi gyáregysége azonnali belépéssel felvesz gépkocsikísérőket, portást, kőművest és segédmunkásokat. Jelentkezni lehet: Veszprém, Fenyves u. 25. Munkaügyi csoportnál.

káib
most
müer
Konc
„Feli
lő ki
saját
mare
tékos
techr
kotóv
A
nül

...tölöhegyen 2 szintes ...n 4 szobás lakás el... ...étési kedvezménnyel. Ér... ...dni levélben: Ajka, Pf. 13.

Eladó Ajka bányásztelepen 2 szintes sorház. Másfélszobás OTP-s, vagy szövetkezeti lakást beszámítok. Leveleket: OTP-átvállalás lehetséges jeligére a hirdetésfelvételhez, Ajka, Szabadság tér.

Elcserélem veszprémi 1,5 szobás összkomfortos tanácsi lakásomat, hasonló, vagy 2 szobás tapolcaiért. Érdeklődni: Veszprém, Halle u. 5/F. IV. em. 11. 17-től.

Hat hónapja Skoda S 100-as adó. Balatonf 24. Érdeklődni:

CT-s Wartburg val eladó. Ves vó u. 3. Kovác

UT-s Trabant zott, családi ok eladó. Veszprén u. 7/C. IV./14.

CR-es MB 10 járt műszakival rém, Bakony u.

Fiat 850-es fő kokkal eladó. ludy u. 24.

Bellovits Jenő, Textilművén

műveiből kiállítás nyílt Fűzfőgyártelepen

a Nitrokémia szállójában.

—: Hír

8

Népszabadság, Bp. 1979 dec. 5

Bellovits Jenő

A füredi pártházban rendezték meg a képzőművészeti szakkörök kiállítását, melyen batikmunkái szerepeltek. (említve).

Balogh Elemér: Képzőművészeti szakkörünk kiállítása.
Napló, 1942. aug. 27.

Bellovits Jenő

„Álmodozás" (repr.)

Barbás János: Képtár az iparvárosban.
Napló (Veszprém), 1978. febr. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 APR 20
NAPLÓ (VESZPRÉM)
Bellovits Jenő
1021

IGÉRETEK

Megyénkbeli fiatalok kiállítása Veszprémben

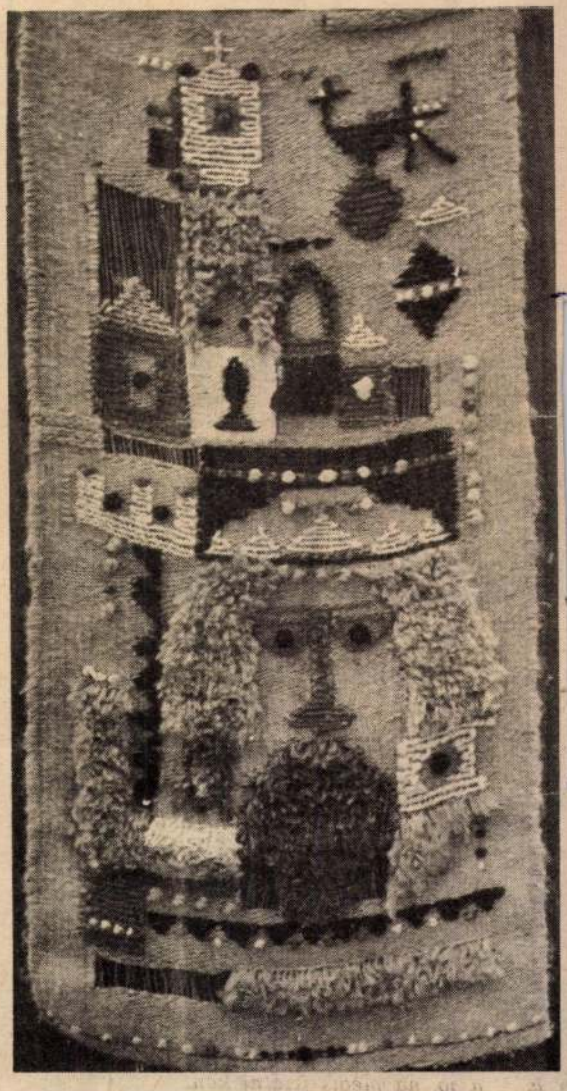

Bellovits Jenő: Mesevár

Pályakezdő művészeket és — a kifejezés nem lebecsülő értelmében — művészkedőket tömörít a fiatal alkotók megyénkbeli klubja. A tavaly októberben megalakult társaság vizuális csoportja most rendezte meg bemutatkozó tárlatát a veszprémi Dimitrov művelődési központ előcsarnokában.

Az e hét végéig látható kiállításon ötvenen szerepelnek 111 munkájukkal. Festménytől fafaragásig és textilképtől edényig, anyagban, formában, témában mondanivalóban változatosak ezek a nagy többségükben nemes kedv telésből létrehozott mű vek. Kísérletező kedve és szellemi önállóságr való törekvést tükröz nek. Ígéretek — külö nösen az önkifejezés k teljesedésére. Ezt seg tendő — s nem vala miféle művész-utánpó lás nevelésére vállalk

a megyei Z
ban, a Vetőr
útján.
Gyártja a
DÓZSA MF
TERMELŐS
2344 Dömsö

dunk

pár

KERESZTMETSZET

320 OLDALON

a világpolitikáról,
országokról, emberekről
Politika—történelem—tudomány
film—divat—humor

MAGYARORSZÁG almanach '78

Kapható a postahivatalokban és a hírlapárusoknál.

zó — stúdió életrehívása jól szolgálhatja a fiatalok kiefejezőkészségének és -erejének fejlesztését és táboruk gyarapítását, egészséges szellemi felemelkedésüket.

Mindenféle rangsor nélkül néhány a kiállított munkákból.

CENTRUM ÁRUHÁZ
VESZPRÉM

NAPLÓ
az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága és a megyei tanács lapja
Főszerkesztő:
Csaba Imre
Napló Szerkesztőség, Veszprém, Irodaház
8201 Veszprém
Telefonszámaink:
Szerkesztőség:
Alközpont (ugyanitt hirdetésfelvétel is!): 13-250, 13-251, 13-252
Főszerkesztő, titkárság, panaszügyek: 11-255
Főszerkesztő-helyettes, gépírók, információfelvétel: 12-649
Sportrovat: 11-244

Esti szerkesztés: 12-254
Kiadja a Veszprém megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
Domján Gábor igazgató
Telefonszáma: 11-245
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest VII., József nádor tér 1. sz.)
Veszprém megyei Nyomda Vállalat
Felelős vezető:
Danóczy Balázs igazgató
telefonszáma: 12-130
Telefonközpont: 12-673, 12-724, 12-733, 11-446

Bellovits Jenő, textilművész

□ BELLOVITS JENŐ textilművész és Dévényi János ötvösművész kiállítása nyílt a Várpalotai Ifjúsági és Úttörőházban.

–. □ Bellovits Jenő

2.

Esti Hírlap, Bp. 1981. máj. 14.

MDK

Bellows, George, festő.

Ammus fehérben. Repr.

Az amerikai művészek tárlatáról.

Képzőművészet. 1930. márc. 4. 69-70. l. Reprodukciók.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1984 MÁJ 26

Bellovits Jenő, textiltervező iparművész

1029

Művészeink alkotóműhelyéből

Bellovits Jenő textiltervező iparművész

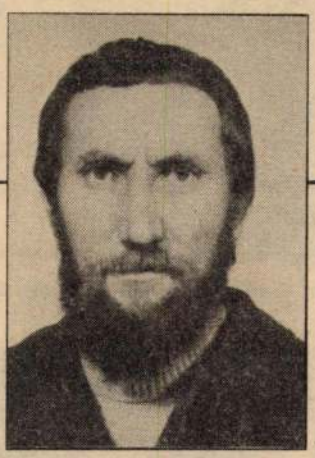

Győr-Sopron megyében született. Győrött végezte a textilipari technikumot. Később Pécsre került, ahol a kenderfonó gyár technikusa volt. Mesterének Bizséné Kovács Diana iparművészt tartja. Alkotótáborok közösségében formálódott, csiszolódott technikája. Az alkotótáborok révén lett tagja az ifjú népművészek stúdiójának. Indulása a festett textilképekhez kötődik, majd fokozatosan vált a szövés felé. Jelenleg tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának.

Műveit egyre jobban a letisztult formák, nemes anyagok játékossága jellemzi. Kompozíciói egyéni hangvételűek, formakincsének egy részét a népi kultúra kincsestárából meríti.

Festett textiljei, szövött munkái az ország több gyűjteményében is megtalálhatók, falikompozíciói díszítik Várpalotán a házasságkötő termet és még több más középület belső terét. Bellovits Jenő textiltervező iparművész 1965-től számos országos és megyei kiállításon szerepelt műveivel.

Fotó: Csősz Sándor

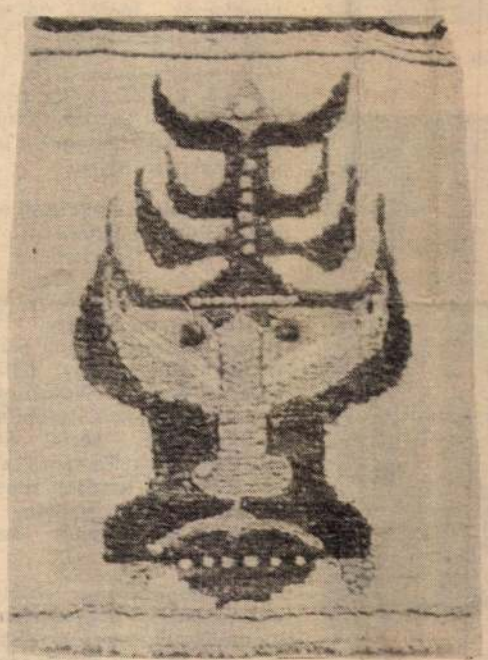

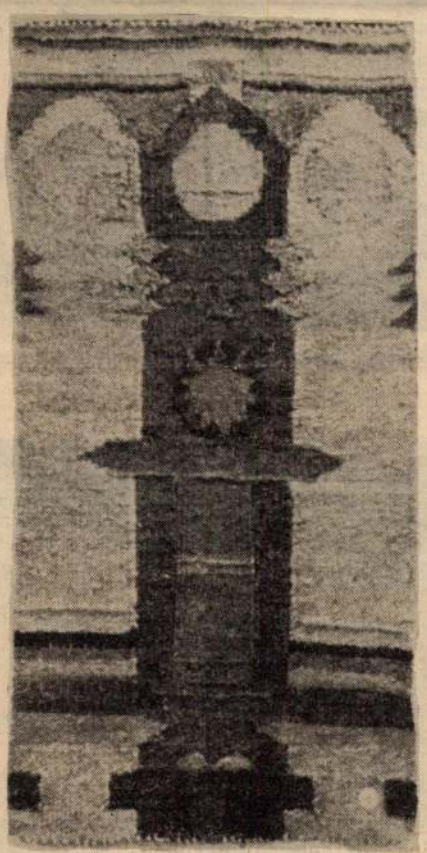

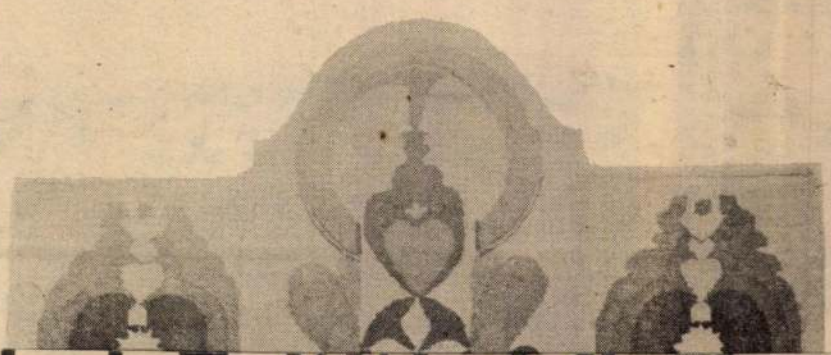

Az ásatás irányítója, Palágyi Sylvia a megnyitón.

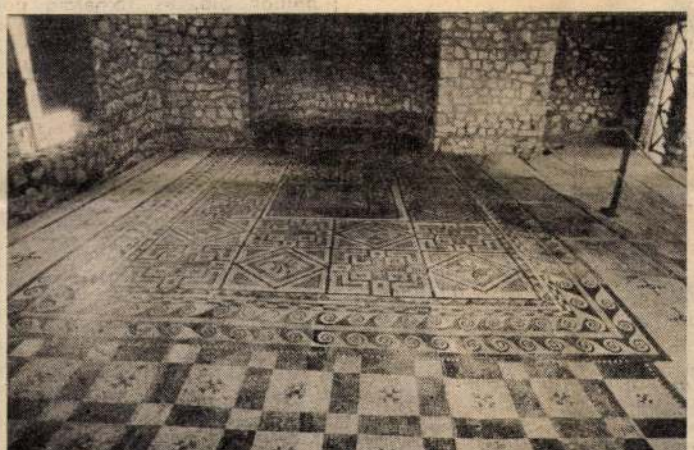

A mives mozaikpadló

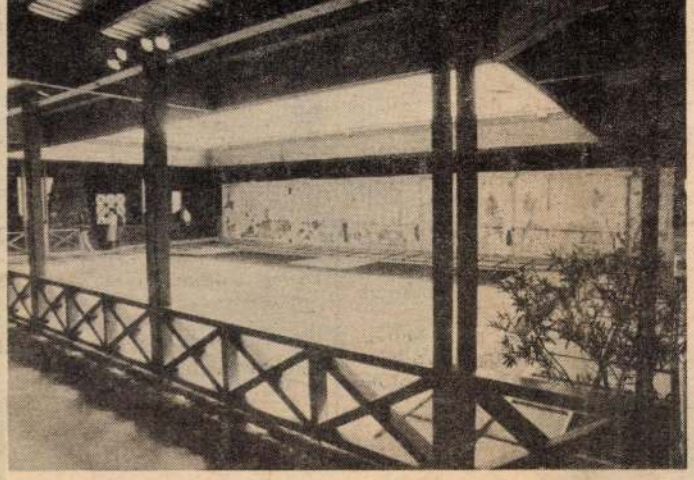

Belső udvar, rekonstruált falfestménnyel

Sosem terrán" mint a uraltál konyi élet külső formái is italiai arcot öltöttek. „A nagy déli népek építőszenvedélye átcsapott a Dráván és megmozdultak a kövek: fórumok, kapuk, paloták, cirkuszok, színházak, templomok, fürdők, táborkaszárnyák, vízvezetékek, szobrok, sírkövek, szarkofágok, emlékoszlopok nőttek ki a földből. Kő, kő, kő . . ., de mindenütt parkok, kertek, szőlők, gyümölcsösök, virágok puha lombcsokrába rejtve."

Jellemzése valamelyest érvényes Baláca-pusztára is. Hiszen itt – Nemesvámos és Veszprémfajsz határában – különösen szép és tágas villát sejtetnek maradványai. Pompájának törmelékeiből előkelő tulajdonosaira vagy bérlőire következtethetni. Valószínűleg itáliai földbirtokos építtette; a gyarmatosítók között kevés született „civis Romanus" egyike. S nyilván tartósan rendezkedett be, mert mintegy 16 hektárnyi gazdaságát övezte körítőfal.

A villagazdaság palotájának 2400 négyzetméternyi alapterülete, mívesen díszített mozaikpadlói és falfestményei, fűthető padlós folyosói, oszlopos belső udvara, hozzá csatlakozó kerttel, fürdővel, szálláshelyekkel, gazdasági épületekkel a latin Dunántúl jelentékeny birtokközpontja lehetett. A Balaton-felvidék leg-

Helyreállított amfora.

korábbi ismert és legnagy
római kori emléke.

Másfél évezredig pihe
romjai a veszprémi kápt
birtokán. Századunk első
madában Rhé Gyula „sze
csés" ásója hozott felszínre
néhány – mitológiai jelen
ket, növényi motívumokat
rázoló – sárga-lila, fekete
rös freskótöredéket az I-II.
zadból. Valamivel későbbie
bor-, gabona- olaj- és éte
roló amforák, tálak, fazek
pár éve kerültek elő egy
szakadt pincéből. A III. szá

Folytatódik a feltárás.

Mdk

Bellucci, Giovanni Battista, épitész

Felvidéken dolgozó olasz mester a 16.sz-ban.

A magyarországi művészet története I. 332.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

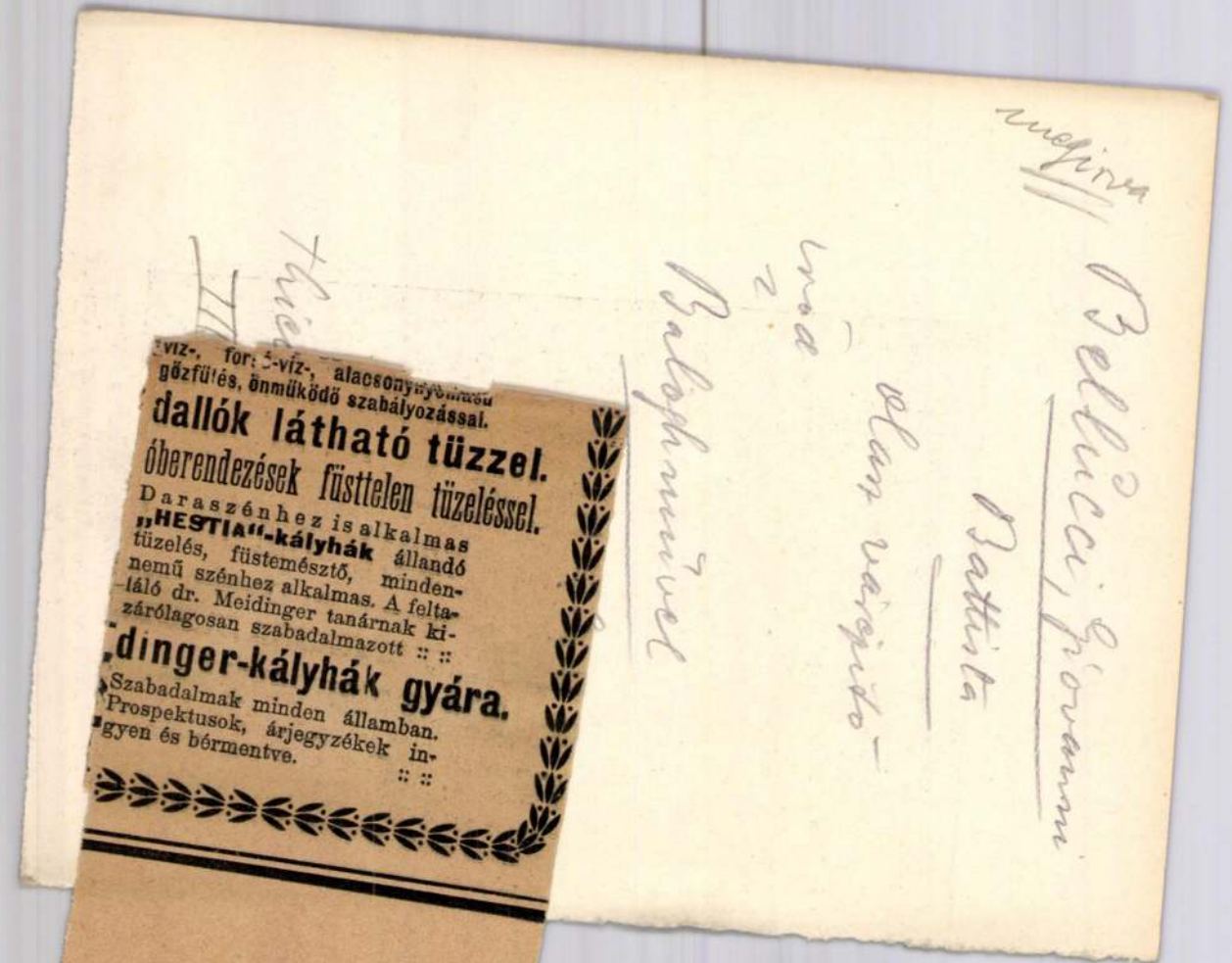

megírva

Bellucci, Giovanni

Battista

olasz várépítő

iród

z

Baloghművel

thic

III

...víz-, for...-víz-, alacsonyhőmérsű
gőzfűtés, önműködő szabályozással.

...dallók látható tüzzel.

óberendezések füsttelen tüzeléssel.

Daraszénhez is alkalmas
„HESTIA"-kályhák állandó
tüzelés, füstemésztő, minden-
nemű szénhez alkalmas. A felta-
láló dr. Meidinger tanárnak ki-
zárólagosan szabadalmazott :: ::

...dinger-kályhák gyára.

Szabadalmak minden államban.
Prospektusok, árjegyzékek in-
gyen és bérmentve. :: ::

1435
1402

LXXIX.

Bellucci da Sanmarino, G.B.

hires firenzei hadiépitész 1537-ben Magyarországon is járt. 1540-ben részt vett Komárom védelmében, mint ezt az eröditésekről irt értekezésében olvashatjuk.

irod

Balnanni 106. l.

Belici, G.B. Nuova invention di fabricare fortezze. Venetia, 1598. 45, 51. l.

fenti keresztneve Giov. Batt.

BUDAPEST
1934 JUN 27
15
741
KÜLDEMÉNYEK CIMÉBEN
—UTCÁT HÁZSZÁMOT—
IRJUK KI.
BUDAPEST
1934 JUN 27
15
741
KÜLDEMÉNYEK CIMÉBEN
—UTCÁT HÁZSZÁMOT—
IRJUK KI.

BELLUS Emil építész (1899-1979)

ld. Ars,1991.2. 105.p.

Szabó Jenő 1729
Szabó J. József 726
Szabó Júlia 96, 134, 327, 1131, 1363, 1367, 1407, 1747, 2030, 2036
Szabó Julianna 417, 1074
Szabó Katalin 1235
Szabó Lajos 2292
Szabó László 273
Szabó László 335
Szabó László 354
Szabó László 2186
Szabó László 921
Cs. Szabó László 634, 968, 1313, 1905
Szabó Lőrinc 1905
Szabó Péter 144
Szabó Péter 2295
Szabó Péter 345
Szabó T. Attila 429, 2067
Szabó Tamás 2293
L. Szabó Tünde 274
Szabó Vladimir 2294
Szabó Zoltán 221/15
Szabolcs Péter 2295
Szácsvay Varga Ferenc 2296
Szajna, Jozef 2297
Szakács Margit 1132, 1271
Szakál Edit 1654
Szakál Ernő 221/8, 2298
Szakály István **251**
Szakolczay Lajos 101, 565, 2065, 2364
Szalabám Carmen 2064
Szalatnai Rezső 1272
Szalay Ferenc 345
Szalay Károly 841, 2390

T 1385,

DETÉSEKET fölvesz a kiadóhivatal és a Pátria-nyon

erd. épület tervpályázata. — Téglagyártás. Gelléri j
z építőmesteri képzettség megvizsgálására szervezett
ítőmesterek Egyesülete. — Fővárosi ügyek. — Terv

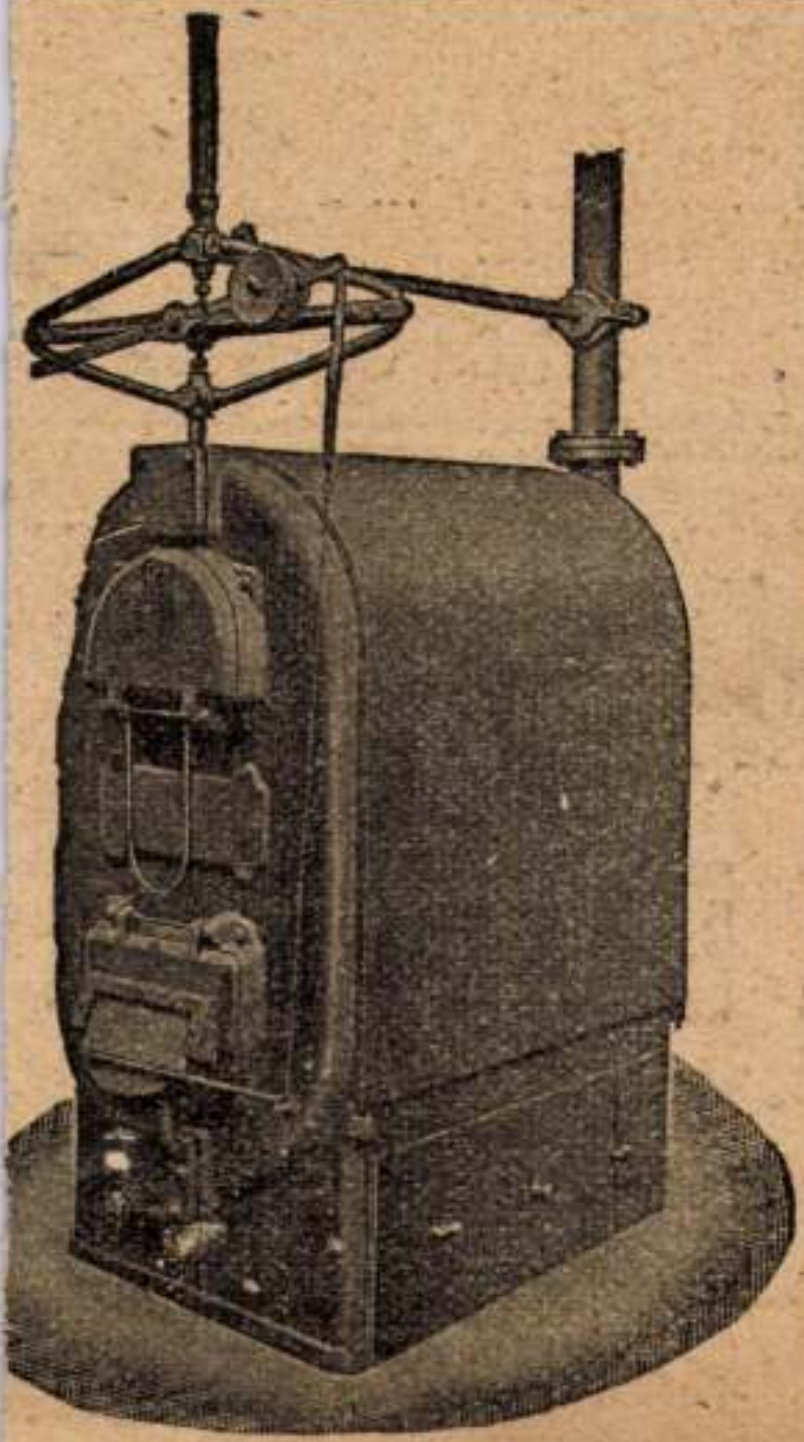

Eredeti el

Stré

kaz

legjol

közpon

kisnyon
mele

Beszere
fűtést b

Részletes
zékkel szi

veze

GYOM

BUDAPI
Hungária

Tele

VEGFESTÉSZETET
UNKÁKAT KÉSZI

ustler Józse

okl. mérnök, bétonépitési vállalkozó Telefo 44—0

st, IV., Kecskeméti-utca 19

áson

A Casseji különl. kiállítás elismerő oklevele

M H., BUDAPEST

s. és kir. udvari szállitó.

PEST, THONET-UDVAR.

Elvállalja bármily rendszerű

onti fütések berendezését

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 SEP 3

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Bellus Ferencné

1021

NÉPÚJSÁG

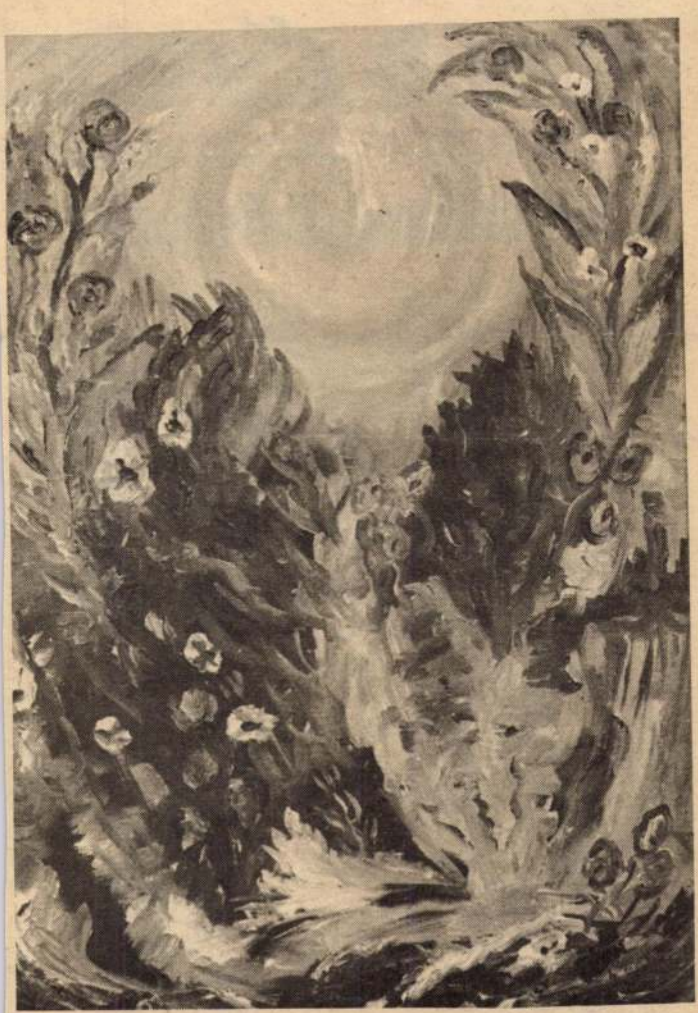

Bellus Ferencné: Virágoskert

NÉPÚJS

SZULŐFÖL

A bőrsallang művésze

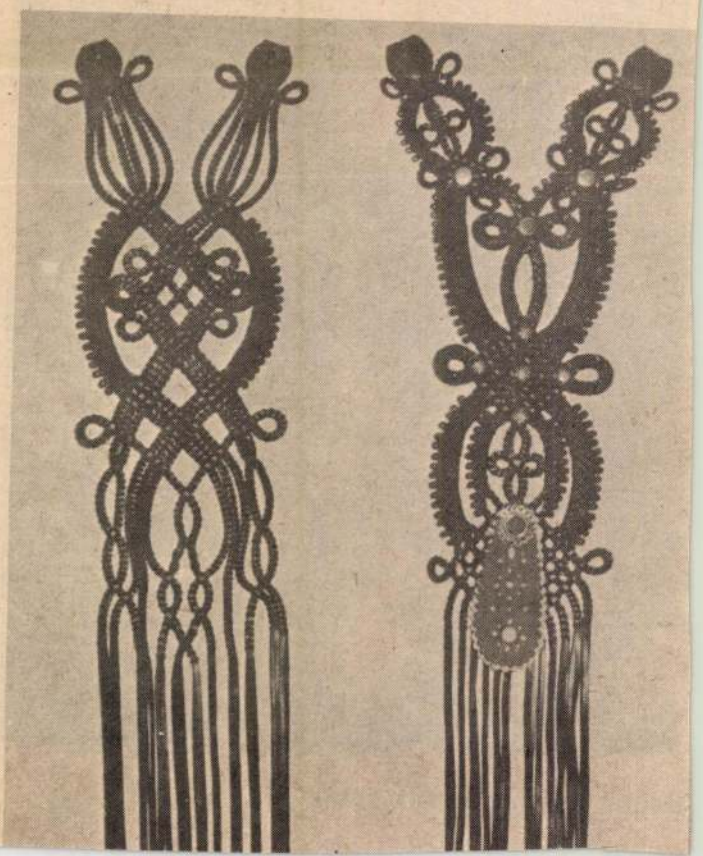

Bellus Ferencné, festő

A békési alkotótábar négy éves. A békési múzeum két termében aug. 20.-án nyílt meg az ott dolgozó művészek műveinek kiállítása. – A művész (aki a Kosárgyárban, Békésen dolgozik) „Virágoskert" c. mesevilága kristályos ragyogása, valamint több képe szerepel a kiállításon. (Említve).

Sass Ervin: Kiállítás a békési múzeumban. Békés Megyei Népújság, 1978. szept. 3.

István egy tosgyökeres régi magyar nemes család leányát, csicseri Orosz Amáliát vezette oltárhoz, akit azonban három kis gyermekkel kora özvegységben hagyott, míg János, noha kétszer nősült, nem hagyott utódot.

János — akit Zemplénben mindenki Muki bárónak hívott — először Barkóczy Franciskát, másodszor tiszttartójának leányát, Druzsik Julcsát vette nőül.

István és csicseri Orosz Amália fia volt a nemrégen elhunyt Lajos, aki messzeföldön áldott jó szívéről, nagy jótékonyságáról volt ösmert és igazi atyja uradalmai tisztikarának, cselédségének.

A férj, apa és testvér valóságos ideálja volt Sennyey Lajos.

Általában Sennyey István gyermekeinek egymáshoz való szeretete manapság meseszámba megy már.

Mikor nagykorúságukat elérve, özvegy édesanyjuk osztoztatni akarta a három gyermeket, a két leány csak előállt, hogy nekik semmi birtok sem kell ám. Megelégszenek ők szerény apanage-al is, csak jusson Lajosnak — az egyetlen fiúnak — minden ingatlan és az ősi kastély. Hadd emelkedjék vagyonban, fényben egyaránt a Sennyey-család.

Így is lett, noha semmiféle törvény nem írta elő a fidei comissum rendszerét József ivadékainál.

Mikor aztán Lajos báró egyik nővére, Amália férjhez ment az ország egyik elsőrendü dinasztájához, a bárónő még apanage-áról is lemondott.

Rossz idők jöttek azonban. A lángeszü, csak könyvekhez, tudományhoz értő férj egyáltalában nem tudta mi a kétszerkettő. Mostoha esztendők, pénzválságok is következtek, úgy, hogy a vagyonhoz, fényhez szokott család teljesen tönkrement.

Ekkor előállt Sennyey Lajos és ujra évijáradékot rendelt nővérének, mondva:

— Egy Sennyey-leány csak nem fog másra szorulni!

Ifjabb nővére, Albertina bárónő — aki csak nemrégen halt meg — soha sem ment férjhez.

A legszerényebb, legigénytelenebb háztartást tartotta, úgy, hogy dús apanage mellett akárhányszor nélkülözött.

Sennyey Albertina maga volt a megtestesült jóság, a megtestesült szeretet, aki a szó-szoros értelmében mindenét elajándékozta és magát hagyta mindig utolsónak.

Tönkrejutott nővérének akárhány gyermekét családostul segélyezte, istápolta, úgy, hogy míg unokaöcscsei, húgai a legdivatosabban jelentek meg, az áldott jó lélek magának már csak akkor varratott ruhát, mikor sátoros ünnepen az istenházába készült.

Ora et labora . . . Sennyey Albertina híven követte az írást. Soha munka nélkül nem ült a hatalmas, gazdag család sarja. Bánatában Istenben keresett vigaszt, ha öröm érte

Bélly

hozzátartozóit, mindig buzgó fohászszal köszönte ezt meg a Teremtőnek.

Ma már ott pihen szeretett Lajos testvére mellett a pácini kripta hűvös boltjai alatt; míg a kastélyban Lajos fia, István és Miklós, uj nemzedéke él, virágzik.

A Sennyeyek büszke címere pedig árnyék nélkül tündöklik a bástyás rondellán, aranyos jelmondatával tekintve az utódokra: *Alta non alte.*

*

Sennyey Viktor, Pál bárónak, a tárnokmesternek fivére agglegény maradt és egy bodrogmenti birtokán töltötte többnyire idejét.

Legnagyobb passziója volt, ha a faluba vándorszínészek érkeztek. Ezeknek ugyan jó dolguk volt a nemes bárónál. Reggeltől estig terítve volt számukra a kastélyban, azonfölül az inasok, kinek-kinek a lakására vitték a *halat, vadat s mi jó falat* — nem feledkezve meg a francia pezsgőről sem. Hanem ezért néha kissé vaskos tréfákat is el kellett Thália papjainak tűrni. Történt egy alkalommal, hogy egyik vándor társulat néhány csinos színésznője fürdeni ment a kertek alatt folyó Bodrogba. Észrevette ezt Viktor báró s míg a társaság lent fürdött, mind összeszedette és kastélyába hordatta föl ruháikat. Mikor a fürdést megelégelte a vidám nép, hazafelé igyekezett volna, ám szomorún tapasztalja, hogy oda a ruha. Mit volt mit tenni, késő alkonyatig ültek a vízben, — haló lélek nem jött arra, megtiltotta szigorúan a báró — míg végre vacogó foggal, kékült ajkakkal bujtak elő és faágakból, lapulevelekből rögtönöztek toiletteket, melyekben jól megkerülve a falut — a hátulsó szérükön másztak lakásaikba. De mekkora volt bámulatuk, mikor otthon mindegyik megtalálta nemcsak régi ruháit, de mellette egy teljes uj öltözéket és a zsebben egy ropogós ötvenest is — fájdalompénzül.

VAYK

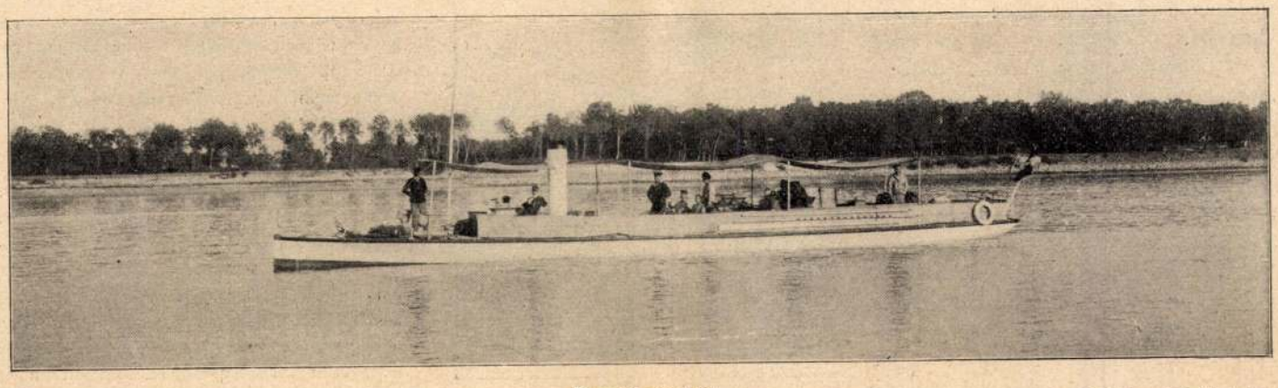

Dunai monitor

Az *Uj Idők* eredeti fölvétele

Zurlinden és Chamoin tábornok

Laboriné találkozik Casimir-Perierrel

Casimir-Perier és Brice képviselő

Levélhulláskor. Sötétruhás, szomoru arcu alak halad a kerten át. Éles, metsző szél kiséri útjában és a merre megy, lassan hullanak a levelek alá a fákról. Nagy, vörös, biborpiros levelek, mintha egy megsebzett szivből piros vércseppek hullanának alá . . .

A szél lengeti szürke fátyolát. Kezét szivére szorítja, szemében mérhetetlen, tengermélységü bánat borong. Onnan az ő szegény, megsebzett szivéből is hullanak a piros vércseppek . . . hasonlóan az őszi piros levelekhez. Mindenik levél, mindenik vércsöpp egy-egy kihalt reményt jelöl . . .

Hova megy, honnan jön, mit akar szegény asszony, ki kérdi azt? . . . A hulló levelektől sem kérdezi senki.

Egykor tavasz volt, viruló, bimbófakasztó, szerelmes tavasz . . . most pedig zord őszi szél sivít végig a tájon, s metsző hideg szélben, őszi levél hullásakor szomorúan, egyedül halad a kerten át a sötétruhás, magányos asszony . . . —*a.*

—

A Stefánia-uton. A ki végigment a lóversenyek ideje alatt a Stefánia-uton, elégedetten kiálthatott föl: — Igazán világváros Budapest! — A szebbnélszebb fogatok sűrű sorban követik egymást, néhol szinte őrült kavargás támad a torlódás miatt, de ritka ügyességgel bontakoznak ki az ügyes kocsisok. Verőfényes őszi idő kedvez a korzónak, s a gyalogos közönség sűrű sorfalat állva gyönyörködik a fölvonuló kocsikban, díszes hintókban, könnyü phaetonokban, melyek a lóversenyről jövet majdnem egy óra hosszáig hajtanak még alá s föl a Stefánia-uton. A kocsikban világos ruhás, előkelő, diszes úrhölgyek, virágos kalapjaik mint egy-egy rózsabokréta virítanak s a közönség, a kiváncsi, érdeklődő közönség egymásnak sugdossa, vagy mondja hangosan nevőket, teszi a megjegyzéseket és irigykedik a boldog halandókra, akik kocsiban hajtatnak végig a Stefánia-uton.

—

Óvár a Vág völgyében. Magyarország legregényesebb vidékét folyja keresztül a Vág, a történelem romantikájától hímes hegyek völgyeit, nagy és mély erdők sötétjét. A Vág mesés völgyéből e számunkban bemutatjuk Óvár tájékát, a meredek sziklán álló düledék vidékét, amely körül nagyot kanyarodik a hatalmas felvidéki folyó.

—

Tragédia és bohózat. Amaz Rennesben játszódott le, emez Páris kellő közepén, a rue Chabrolban. A rennesi tragédia utolsó fölvonásának is vége: borús emlékekkel távozott onnan mindenki. Az emlékek egy részét híven megőrízte a fotografáló gép: néhány pillanatnyi fölvételben bemutatjuk itt a Dreyfus-pör egy pár epizódját, a szereplőket, az ujságírókat, akiknek kemény munkájuk volt a rennesi-pör idején. Egy másik képünk bemutatja a chabrol-utcai párját ritkító ostrom hősét, *Guérint*, aki antisémita elvtársaival bezárkozott az automobilklub házába s azt eltorlaszolta a rendőrség előtt. Ez az operett-háboru az egyetlen vidám epizód a hosszan huzódott Dreyfus-pörben.

Guérin, a chabrol-utcai ostrom hőse

—

MŰVÉSZET

Barabás-kiállítás. A jövő hónapban nyílik meg a Barabás-kiállítás. A képzőművészeti társaság rendezi az uj műcsarnokban. Barabásnak a művészet történetében kiváló a jelentősége; érdemes és hálás dolog tehát megmutatni a magyar közönségnek, milyen nagy szorgalmu, szívós egyéniség volt. Természetes, hogy sem a kiállítást rendező társaság, sem a közönség előtt nem titok, hogy az érdemes művész modora és törekvései meghaladott álláspontok.

—

Utazás a válás körül. Ez a címe Hennequin uj bohózatának, mely az elmult héten került színre a Vígszinházban, jelentős sikerrel. A Vígszinházat sikerei arra kényszerítik, hogy lassan-lassan csak külföldi bohózatokat vegyen komolyan. Ez magában véve nem volna nagy baj, jó ha Budapest már oly nagy, ha ilyen színháza is van, a hiba ott kezdődik, hogy a nagyhangu programmok dacára valamennyi színházunk csaknem kizárólag a külföldi irodalom szolgálatában áll.

—

Uj könyvek. Két érdekes uj könyv van sajtó alatt és kerül a közönség elé már a jövő hónap elején. Az egyik: *Bródy* Sándor *Egy férfi vallomásai* cimü nagy kötete, amely lényegében: a férfiak lélektana — asszonyok számára megirva. A másik *Ohnet* uj regénye *Az örvény fenekén*, melynek témája emlékeztet a Dreyfus ügyre. Mindkét munka a Singer és Wolfner könyvkereskedésének kiadása.

Tiszteled a kedvesedet, amíg ő fizet neked a becsületével. Megveted, mikor te fizeted ki az első szabószámláját.

*

Ha egykor szobrot emelünk a férfi szellemi fölényének, valahogyan az összegyüjtött anyós-viccekből ne csináljuk a talapzatát!

*

Jellemzi társadalmi fogalmainkat a gavallér-szabály, hogy hitvány asszonyról is csak jót szabad mondani. Ebben benne lappang az egész tisztességes női nem megrágalmazása.

*

Egyebek közt két dolgot nem tudok megérteni: Miért makacsság a nőnél, ami elv a férfinél és miért élhetetlenség a férfinál, ami erény nőnél?

*

A nő kiváltságos helyzetét és a férfi lovagiasságát illusztrálja egy kép a fővárosi életből: A gavallér a villámoson átengedi a helyét egy csinos asszonynak, miközben a szeméből kiolvasható a kérdés: Borravalóul nem adná ide magát nekem?

HERCZEG FERENC

Egy viharos emberöltő

Busbach Péter dr. *Egy viharos emberöltő* című korrajzának megjelent második kötete, mely a Bach-korszak és a provizórium idejét öleli fel. Sok érdekes epizód tarkállik Busbach e könyvében, melyek éles világot vetnek az akkori viszonyokra.

Egyik ilyen epizód azokba a viharos napokba vezet vissza, mikor a főváros lakossága napról-napra megujuló, gyakran véres tüntetéssel szállt szembe a hatalommal. Az ifjuság 1859-ben és 1860 elején folyton merészebb lett és 1860 februárjában már mindenki az új forradalomra készült.

Az 1860-ik év február hava első napjai egyikén — irja a szerző — a pesti cs. kir. rendőrigazgatóság kutatást rendelt Zajzoni Rab István lakásán, a ki az időben Zajzoni név alatt jónevü költő és iró volt; a rendőrség állítólag egy *Ifjú barátim* cimü és forradalmi irányu iratot talált nála s ezért azonnal elfogatta.

Rövid idő mulva idézést kapott Hindy Árpád s ezt is mindjárt letartóztatták. Ugyanezen nap éjjel a lakásaikon fogták el Kaas Ivor báró és Hindy Kálmán jogászokat; továbbá kereste a rendőrség Pápay Ignác jogászt is, de ez több ideig kijátszotta a rendőrség figyelmét és csak március 15-én reggel találták meg Táncsics Mihály lakásán elrejtőzve, honnan azután őt az agg Táncsicscsal együtt szintén börtönbe hurcolták.

Az első vizsgálatot a most is élő H. rendőrbiztos végezte, aki azt adta elő, hogy a rendőrség *bizalmas uton* tudomására jutott annak, hogy összeesküvés van folyamatban és hogy az ifjuság között forradalmi célu proklamációk vannak elterjedve, ezek közül kettő: *Előszó és tartalom* és *Ifjú barátim* cimmel már a rendőrség birtokában van.

A vizsgálat folyama alatt még sok letartóztatás történt, de ezeket pár hét alatt szabadon bocsátották, ezek között Tatay Adolf dr., most kir. tanácsos, Bertalanffy Ignác, volt megyei esküdt, Praznovszky Gyula jogász stb.

A vizsgálat majdnem négy hónapig tartott, már közel volt a befejezéshez, midőn egy új körülmény késleltette azt. Ugyanis Dravetzky S. földbirtokos és egy pesti borcsarnok tulajdonosa a rendőrségnek egy *Forradalmi katekizmus* című kéziratban levő munkát adott be. Mi vitte az illetőt e lépésre? tudni nem lehet, de akkor azt beszélték, hogy pénzért adta el. Annyi azonban bizonyos, hogy maga alatt vágta a fát, mert kitünt az is, hogy a kézirat egyrészben a följelentő fiának, Draveczky Mihálynak kézírása, akit ezután szintén elfogtak.

Ennél többet azonban sem a rendőrség, sem az országos törvényszék, sok kutatása dacára, kisütni nem tudott s igazságtalanul hosszu vizsgálat után a végtárgyalást augusztus hó 27. és következő napjaira tűzték ki.

A budai cs. k. országos törvényszék előtt teljes öt napig tartott a végtárgyalás, melyre rendkivüli intézkedések történtek, mert a hangulat fenyegető volt s a biróság is támadástól félt. A vádlottak a Ferdinánd-kaszárnyában és a mellette levő országos törvényszéki börtönben (melynek helyén ma a m. kir. államnyomda áll) voltak külön-külön bezárva, az egész környéket kordonnal zárták el, melyen belül csak azoknak volt joguk bemenni, a kik jegyet kaptak; ezenkívül maga a törvényszéki épület is megvolt rakva katonasággal és rendőrséggel, az épület előtti téren pedig egész zászlóalj katona, gulába rakott fegyverek mellett kampirozott. A várkapuknál csakis egyeseket bocsátottak be, ellenben csoportokat közeledni nem engedtek.

A vádlottak mindegyikét még külön három szuronyos katona kisérte és őrizte. A végtárgyalás, annak menete, az ott történt fölszólalások és a védőügyvédék beszédei, akkor eseményszámba mentek, az egész országban olvasták e remek beszédeket, melyekből lelkesedést s azt a hitet merítették, hogy már nem sokáig késhetik a politikai változás.

Védőügyvédek voltak: Kaas Ivor báróé Barna Ferenc, a két Hindyé: Gozsdu Manó, Pápayé és Táncsicsé: Szilágyi, Virgil. Dravecky Mihályé Berczik Pál (az ünnepelt írónak, Bercik Árpádnak édes atyja) és Zajzonié Adorffy Károly, az időben mind hírneves ügyvédek kik ékesen formulázott védőbeszédeikkel erősen támadtak a regime-t.

A végtárgyaláson államügyész Máchik Lajos volt, de jelen volt Bovánkovics főállamügyész is; a vád: a felségárulás és a birodalom egységének megbontását célzó bünszövetség.

Az államügyész Tancsics Mihályra halált, báró Kaas Ivorra 5 évi, Hindy Kálmán, Hindy Árpád és Draveczky Mihályra 2—2 évi súlyos börtönt kért; Pápay Ignácot és Zajzoni Rab Istvánt bizonyítékok elégtelensége miatt fölmentetni kivánta.

A törvényszék elnöke Osvald Lajos volt, a ki az ügy és vádlottak irányában határozottan ellenséges indulatot tanusított; ellenben a bírák: Makovecz, Marschalko, Preyszler és Szabó, mind magyarok, úgy az országos törvényszéknél, mint később bíráink a főtörvényszéknél is, az igazságszeretteten kivül hazafias érzelmeket követtek s az itélet eredménye az lett, hogy Táncsics Mihály, kire az államügyész *halált* kért, 15 évi súlyos börtönre ítéltetett;

Kaas Ivor bárót, Hindy Kálmánt és Draveczky Mihályt bizonyítékok elégtelensége miatt fölmentették;

Hindy Árpádot, Pápay Ignáczot és Zajzoni Rab Istvánt pedig büntetlennek nyilvánították.

Az első birósági itéletet az államügyész minden vádlottra nézve, utasítása szerint, kénytelen volt megfölebbezni s igy Pápay és Zajzoni kivételével, a kiket majd két havi vizsgálati fogság után szabadon bocsátottak, a többiek azután is fogva maradtak és még közel két hónapot (összesen hetet) töltöttek fogságban, a honnan csak az orsz. főtörvényszéki itélet meghozatala után és az okt. 20-iki diploma kibocsátásának hatása alatt szabadultak ki egy nappal e diplomának megjelenése előtt.

Az államügyész, Máchik Lajos, szintén jó hazafi volt s ennek köszönhette, hogy az osztrák rendszer bukása után fővárosi tanácsnossá választották s mint ilyen halt is meg.

Uj idők 1899 V. 51. k.

Mercier tábornok

Hirlapirók, amint a rennesi főuton táviratalkat fogalmazzák

Chamoin és Roget tábornokok elhagyják a tárgyalás termét

Magyar főúri kastélyok

Pácin és Bélly

A Sennyey-család egyike a legrégebbieknek hazánkban. Eredetileg Vasvármegyéből származott, ahol Kis- és Nagy-Sennye feküsznek — azok a falvak, melyektől a család nevét vette. A család virágzásának kora a XIII. század közepére, a tatárpusztítás idejére esik.

Az ujabb kortól számítva I. Ferencet vehetjük a család ősének, aki Sárvár, Kapu és Lékavár kapitánya volt. Ferenc egyik fia Gáspár, aki 1619 és 1635 közt élt, Bethlen Gáborhoz pártolt át a császáriaktól, miért is Esterházy Miklós nádor a *rossz kapitányok* sorába iktatta.

A hadipályán több Sennyey tüntette ki magát. Nagy szerencsével szerepelt Sandrin, (máskép Sándor) aki 1587-ben a törökön győzedelmeskedve, Huszár Péter és Malikóczy Miklós társaival több zászlót és más drágaságokat zsákmányolva, két basát is elfogott, amiért egy arany lánccal s egy arany bilikommal jutalmazták meg.

Zemplénmegyébe, a család jelenlegi fészkébe, először II. Sándor *cubicularius* (udvari főkomornok) idejében jutott, aki 1640-ben II. Ferdinántól kapta adományba, az Alaghy-család magvaszakadtával a fiscusra szállott pácini jószágot. II. Sándornak nejétől, Paczóth Judithtól, aki előbb Dóczy András neje volt, hat gyermeke maradt. II. István, III. Ferenc, I. Albert, I. László, Erzsébet — Károlyi László báró neje és Krisztina, akit Czobor Bálint gróf vezetett oltárhoz.

II. Imrét, aki szintén a katonai pályára lépett s a Pálffy huszárezredben viselt ezredesi rangot, 1767 január 27-én grófi rangra emelte Mária Terézia; 1771-ben pedig tábornok lett. Sennyey Imre kétszer nősült. Első neje báró Palocsay Róza, a második báró Révay Mária volt. Fiában, III. Imrében azonban kihalt a grófi ág, valamint III. Istvánnak egész férfiágazata is. A mostani bárói vonal III. Sándornak, III. Ferenc nevü fiától és ennek nejétől gróf Széchy Margittól terjed. Ez a vonal egy darabig a vasmegyei ősi birtokon Sennyén székelt, de miután IV. János cs. kir. kamarás nőül vette báró Sennyey László leányát, Anna Máriát, Zemplénbe tette át lakását.

IV. János két fiú-testvérétől származik le a pácini és béllyi vonal, a máig virágzó két Sennyey-család és pedig I. Józseftől, aki 1791-ben, mint székely-huszárezredbeli hadnagy, nőül vette báró Dombrowka Konkordiát, a pácini II. Antaltól pedig, akinek neje Hunyady bárónő volt, a béllyi vonal. A béllyi vonalból származik I. Károly, akinek Nádasdy Erzsébet grófnőtől született fia, Pál, a hírneves államférfiu.

Különösen nagy szerepet vitt a provizóriumnak nevezett időszak alatt, amikor neje, született Fiáth Mária bárónő volt a pesti társaság leading lady-je.

A csodaszép Sennyey Pálné kedvence volt dicsőült Erzsébet királynénknak is és nagy érdemei vannak abban, hogy annyira megszerette nemzetünket és hazánkat.

Mikor 1866 nyarán, a szerencsétlen königgréci csata után Budára jött a császárné — akkor is Sennyey Pálné fogadta a felséges asszonyt és mindig körében volt. Már akkor nagyon előtérbe jutott a magyar elem az uralkodó neje mellett, aki a városligetben, az utcákon mindenütt gyakrabban volt látható Sennyey Pálnéval vagy az ő kedves Ferenczy Idájával, mint Königsegg grófnéval, akkori főudvarmesternőjével.

Ebből az időből való egy jó *on dit* is. Már nagyban küzködött a liberális meg a konzervativ párt s a képviselők nagyon vitatkoztak magánkörökben, hogy vajjon Andrássy vagy Sennyey marad-e győztes?

Pákh Albert, a kiváló iró egyszerre csak közbevágott szokott humorával:

— Ugyan ne találgassátok! Figyeljétek meg a legközelebbi udvari bálon, kit csókol meg a császárné gyakrabban: Sennyeynét-e vagy Andrássynét? Amelyik több csókot kap, annak a férje lesz miniszterelnök.

Mit észleltek a *tigrisek*, meg a Deák-párt és a konzervativok, nem tudni, de tényleg a liberális párt győzött s a királynő kedvence nemsokára Andrássy Gyuláné lett. *Katinka grófné*, az erdélyi fejedelmek ivadéka, a kálvinista asszony, aki még a csillagkeresztrendről is lemondott, semmi kitüntetésért nem hagyta el vallását.

Sennyey Pál báró életének utolsó éveit elvonultan töltötte és fiai, Béla és Géza bárók közül egyik sem szerepel a nyilvános életben. Boldog férjek és családapák, miután az egyik, Béla, Nádasdy Julia grófnőt, a másik pedig Sennyey bárónőt, Lajos báró leányát vezette oltárhoz. Lajos vonala, az úgynevezett pácini ág, mint már említettük I. Józseftől ered.

Két fia volt (V.) István és (V.) János, akik közül csak István folytatta nagy nemzetségü családját.

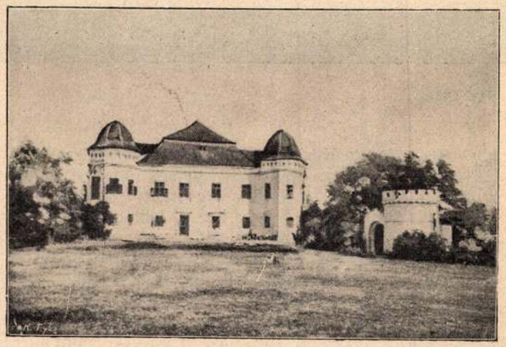

Pácin

Az ideál

Miss Marynek a legszőkébb haja és a legkékebb szeme volt az egész szigetországban. Híres volt Mary az ő tündöklő, nagy szépségéről, előkelő szelleméről, bájos megjelenéseéért, kifogástalan modoráért, apja millióiért egyaránt. Mert tetszett az úristennek, hogy egy kiválóan szép testbe egy előkelő finom lelket adjon. A legszebb összhang volt ez, a testi és lelki kiválóság harmóniája.

Mikor miss Mary menyasszonya lett lord Herbertnek, az egész társaság elragadtatással üdvözölte e frigyet, mert általánosan elismerték, hogy soha még összeillőbb pár egymásra nem talált, mint Mary és az ő kiváló vőlegénye.

Lord Herbert igazi úr volt, tetőtől talpig gentleman, nemes szív, bátor lélek, deli alak, Adonis-arc. A nyájas olvasót arra kérem, üsse föl valamelyik szép, romantikus könyv lapját, ott megtalalja Herbert lord leírását. A mi tollunk gyönge, a mi színeink kopottak, a mi kifejezéseink fogyatékosak az ilyen alakok jellemzésére. Megszoktuk a köznapi emberek apró-cseprő küzdelmeit, harcait, bajait festeni, a nagyobb vonásokra nem találunk formát, színt, hangot és a tollat, mely lelkesedve ódát szeretne írni, megállítja szárnyalásában az ajakon ülő szkeptikus mosoly.

Miss Mary és lord Herbert szerették egymást, mint szerethet két ember, ki egymásnak teremtve egymásért él. Herbert nemcsak nagy úr volt, hanem művészlélek is: poéta. Mindenki tudta, hogy az *Aranyvirág* című névtelenül megjelent verskötetet az ifju lord írta és a csengő rímek, a hullámzó ritmusok, a gyöngéd lelkekből könyeket facsaró édes-bús sorok a szép Mary aranyhaját és kék szemét dicsőítik.

Mary büszke volt az ő szerelmére, de annyira szerelmes, hogy ezt a büszkeséget már nem is tudta titkolni. Nem is tartotta szükségesnek. Kinek? Miért ne emelné föl a fejét, mikor a legkiválóbb férfi vezeti őt karján, mikor minden asszonyszem bámulva, irígykedve néz reá. Talán kissé ki is lépett az illem határolta korlátokból, mert ama végzetes nap előtt, melyet sokáig gyászoltak az országban osztálykülönbség nélkül, — egy társaságban hangosan kijelentette, hogy az ő vőlegénye a legszebb, legderekabb férfi és a legjobb poéta az egész világon.

Mint említettem, Marynak volt oka a büszkélkedésre, de ez a kijelentés egy nagy társaság előtt, hol mindnyájunknak lepleznünk kell érzelmeinket, kissé különös volt. A társaság tagjai — jónevelésü asszonyok lévén — csak diszkréten mosolyogtak, de a szép Marynek e mosoly láttára lángba borult az arca és megfeledkezvén mindenről, büszkén kiáltotta:

— Igenis, így van hölgyeim. Ő nem férfi, hanem hős, ideál! És . . .

Tovább nem tudta folytatni, vőlegénye, ki az utolsó szavakat véletlenül meghallotta, odalépett hozzá, karját nyujtva, kivezette a teremből. Szelíden pirongatva meggondolatlanságáért, mely mint láttuk, felette ildomtalan magaviseletre vitte a szép Maryt.

— Ez mind azért van, mert oly nagyon szeretlek, suttogta Mary és hozzásimult a vőlegénye hatalmas, erős alakjához.

A férfi csak nézte a tündöklő szempárt és most már megrovás helyett csupa forró, édes, szerelmes szavakat talált. Mily sajnálatos, hogy e gyönyörűen indult, biztos boldogsággal kecsegtető regényt egy váratlan katasztrófa tönkre tette. Másnap kirándulásra mentek hajóval, ki a tengerre, nagy társaságban. Útközben vihar érte őket és a szép Maryn kivül a kirándulók mindnyájan a tengerbe vesztek.

Ott veszett el Herbert lord is korának legkiválóbb poétája és legelső karaktere, az Apolló-arcu férfi, Mary vőlegénye. A boldogtalan leány a sors különös kegyelméből vagy kegyetlenségéből egyedül menekült meg, egy puszta szigetre vetődvén. Maga sem tudta, micsoda véletlenség tartotta meg életét, de mikor kinyitotta szemét, nem látott maga előtt mást, csak óriás fákat, buja növényzetet és lába alatt a zajgó, félelmetes tengert, mintha égbe törő hullámaival ujabb meg ujabb áldozatokat követelne. Marynak egyszerre visszatért öntudata. Ez a gyilkos rabolta el tőle mindazt, mi neki kedves volt, apját, anyját, ami legrettenetesebb, kedvesét is, a legderekabb, legszerelmesebb férfiút. Ez zárja el tőle az egész világat, mely nélkül úgy

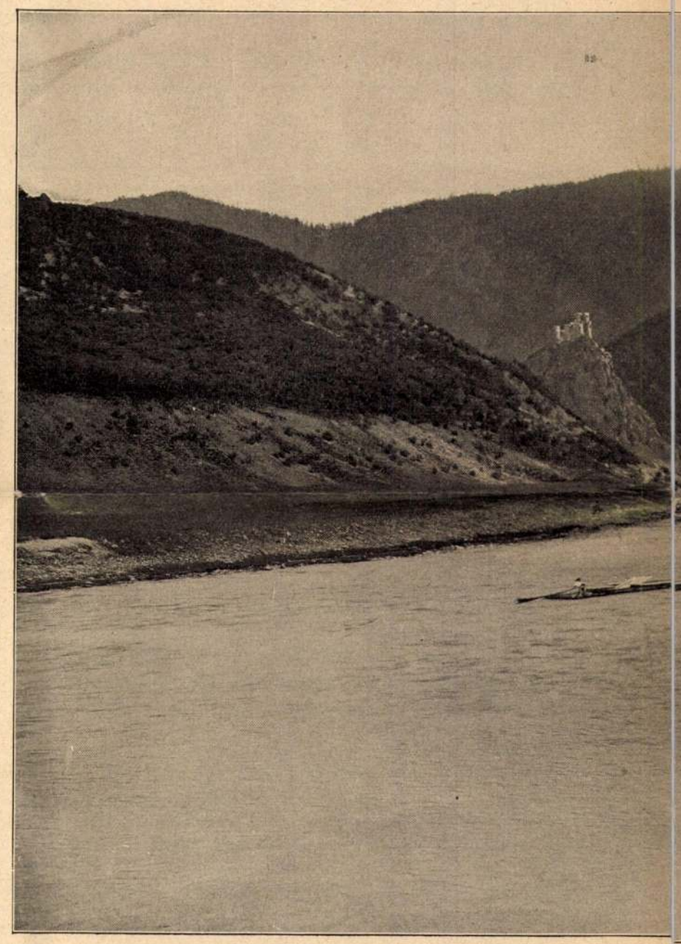

ÓVÁR A VÁG

érzi, nem tud élni. Uj áldozat kell neki? Miért ne? Mary kitárta karját és lebomlott aranyfürteit hátravetve, rohant a rettenetes szörnyeteg felé, bátran, dacosan, elkeseredetten, félelem nélkül. Mi veszteni valója van még? A szörnyeteg életére vágyik? Tessék, itt van, odadobja neki . . .

A hullámok már locsolták fehér lábát, mikor hirtelen valaki megkapta, nem gyöngéden, nem szerelmesen, hanem brutális erővel, szinte fenyegetve. Hosszu aranyhaját kapta meg és húzta vissza a tengertől

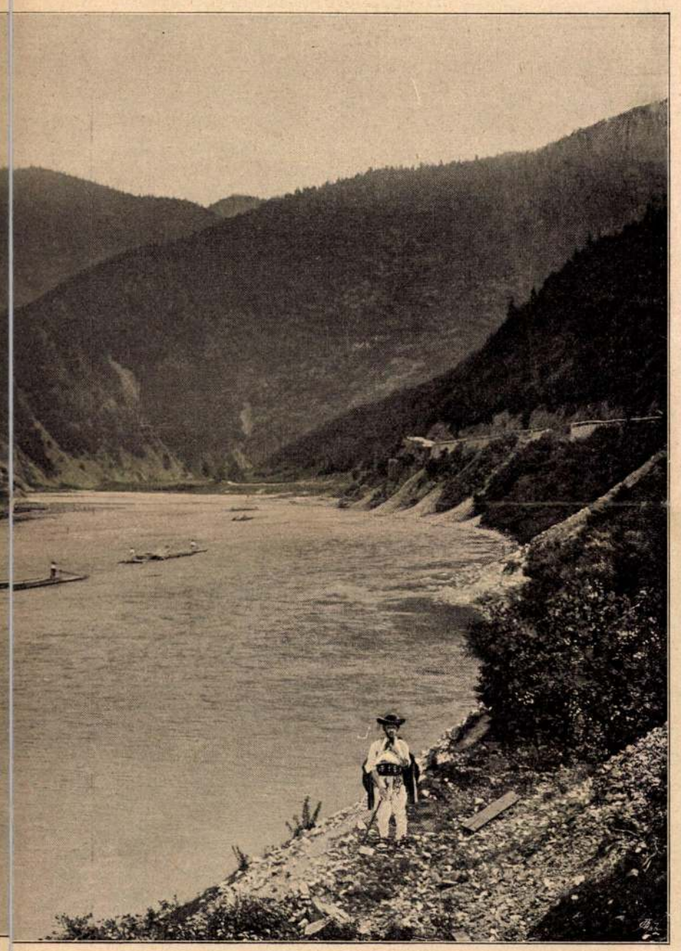

VÖLGYÉBEN

oly erővel, hogy Mary fölsikoltott fájdalmasan. Aztán hátrafordult, egy hatalmas szörnyeteg, egy rettenetes állat, a hímgorilla állt előtte. Vicsorgatta a fogát, forgatta a szemét, úgy, hogy a leány félelmében térdrehullott.

Fehér, finom kezét rémülten összekulcsolva, halk emberi hangon kezdett könyörögni a vadállatnak, hogy ne bántsa. A tengertől nem félt, ez a szörnyeteg megrémítette. Már érezte, hogy rettenetes körmeivel mint marcangolja halálra és fogaival mint tépi szét. A halálfélelem annyira erőt vett rajta, hogy görcsösen zokogott. A gorilla mozdulatlanul nézte. Még mindig szőrös kezében tartotta a selymes hajat, melynek aranyszíne — úgylátszik tetszett neki — mert kedvtelve nézegette, felelt is neki valamit a maga nyelvén, de Mary nem értette. Pedig a szörnyeteg mindenáron meg akarta magát értetni vele. Lehajolt hozzá és sokáig egytagu szókat üvöltött, mitől a szegény leány még jobban reszketett.

Pedig a gorilla csak azt magyarázta neki, hogy ne féljen, nem bántja, csak jöjjön vele. Mutogatott is be az erdő mélyébe, de Mary ijedten hátrált. Erre aztán elvesztette az ős-állat türelmét, megfogta a szép aranyos hajat, rettenetes kezére csavarta és úgy húzta maga után a leányt, ki a fájdalomtól és kétségbeeséstől félőrülten, csak ment utána. Az erdőben szörnyü vihar keletkezett, a villám cikázott, a menny dörgött, Mary nem bírt tovább menni, hangos jajszóval elbukott az úton. A szörnyeteg pár percig tanácstalanul nézte, aztán fölkapta a földönfekvő leányt és hatalmas karjára véve, vitte magával. Mary lehunyta szemét, foszladozni kezdett az öntudata és arról sem volt tudomása, hogy szédülő feje a szörnyeteg hatalmas vállára esett. A szörnyeteg mozgott és a hangjából úgy lehetett kivenni, hogy nem elégedetlenül.

Aztán egy óriási fa tövében, egy sziklába vájt barlangba vitte a leányt. Letette öléből, Mary lehunyt szemmel ott is maradt, nem volt már annyi ereje sem, hogy mozduljon. Az ijedtség, a fáradalom, a nagy éhség teljesen elgyöngítette, úgy ült ott, mint aki nem tud, nem ért, nem eszmél. De mikor a gorilla egy édes, illatos gyümölcsöt nyujtott át neki, vigyorogva mutatva saját fogait, hogy harapjon belé, önkéntelenül engedelmeskedett és ajkához vitte a gyümölcsöt. Édes, üdítő, kellemes íze volt és Mary hálásan pillantott föl a szörnyetegre. Az ős-állat fölfogta ezt a pillantást és olyan elégedett mormogással viszonozta, hogy Mary — isten bűnül ne vegye neki — elmosolyodott. A gorilla közelébb lépett és fölemelte kezét, Mary rémülten fölsikoltott, de mikor látta, hogy a hatalmas állat nem akarja bántani, csak éppen a csillogó arany hajra teszi a kezét, hát csöndesen meghúzódott.

Odakünt dörgött az ég, cikázott a villám, bőszülten rohantak alá a hegyeken a megdagadt patakok, a fergeteg tövéből csavarta ki a százados fákat és Mary hálásan nézett a szörnyetegre, ki védett, biztos helyre hozta és enni adott neki. Pedig ez az állat egy csöppet sem hasonlított Herbert lordhoz, a gentlemenek mintaképéhez, a kiváló poétához, az ő elhunyt szerelmes jegyeséhez . . .

Tizenöt esztendő telt így el, a szép Mary ott élt a puszta szigeten. Tizenöt esztendő mulva nagy angol hajó kötött ki a sziget előtt, pihenőt tartva.

Hatalmas, büszke lobogó az árbocán, mintha csak szabadulásra, menekülésre hívta volna föl Maryt. Az asszony jól látta ezt, de eszeágában sem volt mozdulni. Ott ült egy szikla előtt, barlangjuk torkolatánál és a többi gorillahölgyekkel beszélgetett. A majomasszonyságok amint Mary kissé hátrafordult, rögtön összesúgtak, hogy háziasszonyuk fölötte ízléstelen és dicsekedő teremtés. Egész délután azzal hivalkodott, hogy az ő urának van a leghosszabb füle és legfeketébb szőre az összes majmok között.

LENGYEL LAURA

BELLYE. /Baranya./

R. K. plb. Templom 1675.

Gerecze, 1906, 129.

/Bellye, vk. templom/

Béllyei Savoyai — kastély

BÉNY (Baranya)

Savoyai Jenő kastélya

spl: Könyvismertetés. Corvina, IV–1941, 827 l.

BELLYE

Kastély

Kados Jenő: Magyar kastélyok. Bp. 1939, 18. l. 20. l.

BELLYE. /Baranya./

Várkastély. Épít. Savoyai Eugen.

Gerecze 1906, 129.

Bellyei várkastély

Bellye várkastély

Bellye *(Bilje)*, baranyamegyei község, Tr. óta Jugoszláviához tartozik. (1930) 1100 lak. Várkastélyát Savoyai Jenő építette. Frigyes főherceg B.-i birtokán II. Vilmos császár sokat vadászott. Híres komlótermesztő vidék.

Uj Idők Lex. Tr. K.

823. l.

Bellyei várkastély

épittette Savoyai Eugen
herceg

repr.

Várady Baranya

II. 491. l.

levelezés vázlatát. Socinus Faustusnak magyarországi kapcsolatairól készülő doktori értekezéshez gyüjtött anyagot. Tanulmányutat tett Nápoly, Messina, Salerno, Catania, Taormina, Siracusa és Palermo városokba.

Hiesz Géza (1897, Budapest, róm. kat.), szobrászművész, üvegszobrász, tanulmányi idejét Velencében töltötte s az ottani képzőművészeti akadémia előadásait hallgatta. Nagyszámú vázlaton és tanulmányon kívül két fejet, egy fekvő aktot és egy angyalt ábrázoló magas reliefet készített egy általa tervezett oltárhoz. Emellett beható művészettörténeti és nyelvi tanulmányokkal foglalkozott. Muranóban az ottani üveggyár működését volt alkalma megismernie és ezenkívül is több kirándulást tett Velence környékére. Volt Pádovában is. Olasz művészi körökkel értékes összeköttetéseket szerzett.

Horváth Ferenc (1911, Nagykanizsa, róm. kat.), francia-német-olasz-szakos tanárjelölt a debreceni egyetem bölcsészettudományi fakultásán. A római egyetemen hallgatta Giovanni Gentile: Filosofia, Giulio Bertoni: Filologia romanza és Luigi Tonelli: Letteratura italiana című előadásait és az utóbbi tárgyból (anyaga: olasz irodalom, Dante-magyarázat, Leopardi) kitüntetéssel tett annuale-vizsgát. Lucio d'Ambra regényírói munkásságáról készülő doktori értekezéshez gyűjtött anyagot.

Béllyei vár kastély

BÉLLYE

Savoyai Jenő kastélya

Magyar Vilmos: Könyvismertetés. MMÉE, LXVII – 1933, 10 l.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
1984 FEB 21 6

600

Tudósítások a múzeumból

Bél Mátyás és kora

Bél Mátyás, a 17—18. század kiemelkedő képességű történetírója 300 esztendeje, 1684. március 24-én született Ocsován. Evangélikus lelkész volt, s emellett tanár és történetíró, mezőgazdász és nyelvész, alapítója és szerkesztője az első, rendszeresen megjelenő magyarországi hírlapnak, a Nova Posonicusia című latin nyelvű újságnak. *Korának kiemelkedő tudósaként* például óriási méretű munkát tervezett, melyben sokoldalú államismereteit igyekezett közkinccsé tenni. Ennek első öt kötete Bécsben 1735. és 42. között tíz megye leírásával és a hozzá kapcsolódó térképekkel *Notitia Hungariae novae historico-geographica* címmel meg is jelent. A többi kéziratban maradt.

Bél Mátyás születésének 300. évfordulója tiszteletére a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága *A magyarországi értelmiség a XVII—XVIII. században* címmel tudományos konferenciát rendez a szegedi Móra Ferenc Múzeumban *március 5-én és 6-án.* Az ülésszak része az *országos történész-muzeológusok szakmai továbbképzésének.* A program során *12 előadás hangzik el. Benda Kálmán:* A művelődés helyzete Magyarországon a török kiűzése előtt és után; *Péter Katalin:* Az értelmiség a 17. század közepének politikai mozgalmaiban; *Szakály Ferenc:* A mezővárosi értelmiség a hódoltság végén; *R. Vaskonyi Ágnes:* Államhatalom és értelmiség a XVII—XVIII. század fordulóján; *Zombori István:* A felvidéki evangélikus értelmiség; *Nagy József Zsigmond:* A nemesi udvarház, mint a nemesi műveltségszerzés színtere; *Kosáry Domokos:* Magyarországi európai értelmiség a XVIII. század első felében; *Petneki Áron:* A kolostor, mint műveltségszerző hely; *Tonk Sándor:* Az erdélyi értelmiség; *Tarnai Andor:* Tudós levelezések a XVII—XVIII. században; *Wellmann Imre:* A nép életének tudományos kutatása a XVIII. század első felében; *Szelestei Nagy László:* A XVIII. századi bécsi magyar tudóskör (Kollár Ádám) címmel tart előadást.

zelmúltban határozat született, miszerint csakis a saját nevelésű fiatalok beépítése lehet a jövő útja.

— A szomszédban született határozatot korszakos jelentőségűnek tartjuk. Az új évben abban az esetben fizetünk jutalmat utánpótlásedzőinknek, ha neveltjük tagja az országos korosztályos válogatottnak, illetve, ha helyet követelt magának felnőtt csapatunkban. Az így érdekeltté tett edzők azután ésszerű menedzseléssel próbáliák gyorsítani védenceik fejlődését.

URBÁN ÉS TÁRSAI

Az ifjúsági gárda edzője, a mindösszé harmincéves Pénzes József érdekes témát boncolgatott:

— Az új esztendő első edzésén mindig félve lépek az öltözőbe ugyanis ilyentájt mindig meg kell válnom néhány érettségiző fiútól. Akik tovább akarnak tanulni, azok többnyire levezetőnek szánják a tavaszi idényt, miközben szorgalmasan készülnek életük első igazán komoly szellemi erőpróbájára. A bejelentést tudomásul veszem, mert ugyan mi mást tehetnék?

Bár a
még mes
zon, a
megkezd
tek az ú
idei nem
mert tav
dulót" re
Angeles-i
történik
tavaszi lebonyolítási rendre. Ez annyit jelent, hogy a magyar bajnokság is alkalmazkodik a legtöbb külföldi országhoz, hiszen csaknem egész Európában így bonyolítják le a pontvadászatot.

Az „újítással" kapcsolatban *Juhász György*, a bajnokság versenybíróságának elnöke, aki 15 éve tölti be ezt a funkciót, a következőket mondta:

— Sok szakmai érv szól az átállás mellett, így a csapatok felkészülése és a programok összeállítása is. Az pedig ismeretes, hogy mindig ősszel kezdődnek a BEK és a KEK küzdelmei, s a magyar bajnokság elhúzódása, vagy a kupafordulók miatt sokszor támadtak nehézségeink. Bizonytalan volt például, hogy melyik együttesünk vesz részt a tornában. Sőt, a KEK-ben mindig fél fordulóra az OB I tizennégy együttesét két csoportba osztották, ezeken belül a csapatok körmérkőzést vívnak, s oda-vissza mérkőznek. A továbbiakban az A 1—B 2 és A 2—B 1 helyezettek ugyancsak oda-vissza mérkőzést játszanak, majd a két végső győztes egymás közt dönti el — két találkozón — a bajnoki címet, a vesztesek a harmadik helyet. A csoportok 3., továbbá a 4. és az 5. helyezettjei két mérkőzést vívnak egymással, a 6., 7. helyen végzettek viszont ugyanúgy játszanak, mint az elsők és a másodikok. Az utolsó lesz a kieső.

A két csoport:

„A": Vasas, Bp Honvéd, Tungsram, Bp. Spartacus, Eger, OSC, Szentes.

„B": BVSC, Szolnok, Ú. Dózsa, Tatabánya, SZEOL

Gellér Katalin

A GÖDÖLLŐI MŰHELY EMLÉKEI PÁRIZSBAN. BELMONTE LEO

A gödöllői műhely, a szövőiskola első munkáit mintha különös balsors kísérte volna. Körösfői-Kriesch Aladár Jó kormányos és Család című szőnyegei elégtek a milánói kiállításon, illetve a Család újraszőtt változata Ferenc József halála után Schönbrunnból került ismeretlen helyre.[1] Nagy Sándor művészi és életprogramot megfogalmazó szőnyege, a Fogadalom eltűnt. A magyar mitológia első faliszőnyeg feldolgozásai közül az Attila hazatérése a vadászatról és legegységesebb, legdekoratívabb gobelinje, a Sakuntala szintén az eltűnt vagy lappangó művek közé tartozott. Annál nagyobb öröm, hogy három, a gödöllői művészek legjelentősebb szőnyegei közül Körösfői-Kriesch Család, Nagy Sándor Attila hazatérése a vadászatról és Sakuntala című faliszőnyegei eredeti állapotukban, illetve kivitelezőjük, Belmonte Leo által újraszőve megvannak Belmonte Franciaországban élő leszármazottainál.[2]

A faliszőnyegek és ezen kívül két bőrmunka felbukkanása Körösfői-Kriesch és Nagy Sándor alkotótársára, Belmonte Leora irányítja a figyelmet, aki legkevésbé ismert alakja a gödöllői műhelynek. Szerénysége a középkori kézműves alázatát, áhítatos együttmunkálkodását idézi. Pedig túlzás nélkül állíthatjuk, hogy nélküle ilyen gyorsan és ilyen magas színvonalon nem jöhetett volna létre a gödöllői szövőműhelyt a legelsők közé emelő faliszőnyeg-sorozat. Belmonte-tal jelent meg a gobelintechnika Gödöllőn, s Fischhof Jenő után ő vette át Nagy Sándor bőrmunkáinak kivitelezését is. Korábban a Torontálból, Kovalszki Saroltától átvett berendezéseken folyt a munka, Guilleaume Margit szőtte a kelim és scherrebek szőnyegeket. Csomózott szőnyegek is készültek. Undi Mariska visszaemlékezése szerint a szövőiskolában először a keleti csomózás, a varrott szumák szőnyeg és a svéd szövés, majd a torontáli szövés honosodott meg.[3]

Dénes Jenő Körösfői-Kriesch felkérésének és Nagy Sándor baráti biztatásának tulajdonította Belmonte magyarországi letelepedését. Kriesch „Nagy Sándoron keresztül kapcsolatot keresett annak párizsi barátjával, Belmonte Leoval, akivel még a rue fontaini (!) Julian-iskolában ismerkedett meg. Belmonte egy nyáron P. Tudor-Hart-tal együtt Kriescht Diódon meglátogatta s pár napig együtt festegettek. Az igazi francia gobelinszövést is szerette volna bevezetni műhelyébe s ezért Belmonte-ot azzal az ajánlattal kereste fel, hogy azt a világhírű párizsi Manufacture des Gobelins-ben tanulja meg és sajátítsa ott el a növényi fonalfestést is, aztán költözzék Magyarországra, Gödöllőre, ahol egzisztenciáját megteremthetné. Belmonte hajlott a terv felé. Kriescht művészileg és személyileg is őszintén tisztelte, Nagy Sándor pedig jó barátja volt, s az ő biztatására a Manufacture-ben a gobelinszövést, az haute lise (!) szövés technikáját megtanulva, 1905-ben Gödöllőn megtelepedett."[4]

A letelepedés mélyebb okait Nagy Sándor egy másik Julian Akadémián megismert festő és iparművész barátjáról, az angol Tudor-Hart-ról írt monográfiája világítja meg, egyben megerősítve Nagy Sándor korán, már a párizsi tanulóévekben megszülető művészetfilozófiájáról alkotott elképzelést is. „Sándor erős hatást gyakorolt Leora, párizsi tartózkodásuk alatt. Tolsztoj olvasására biztatta, melynek eredményeképp Leot is a szocialista életmód vágya hatotta át." „Tolsztoj olvasása arra ösztökélte, hogy feleségével Magyarországra utazzon és csatlakozzon egy kolóniához, melynek tagjai egyszerű életre vágytak, saját maguk építették otthonukat, készítették bútorukat és időnként speciális mesterségeket gyakoroltak. Azonkívül mindnyájan hittek az egymás iránti szeretet és jóság kinyilvánításában."[5] Alakja jól felismerhető Nagy Sándor Mester hol lakol c. festményén.

Nagy Sándor művészeti elvei kialakulásában Tolsztoj, Schmitt Jenő Henrik olvasása játszotta a legnagyobb szerepet. A hatásuk alatt megszületett művészeti ideált, a l'art pour l'art törekvéseket elvető, társadalmilag is hasznos művészet elképzelését a belső, önmagát tökéletesítő ember eszméje éltette, melyet a jövő jobb társadalma megszületésének feltételeként állított maga és művésztársai elé. Ez az etikai és társadalmi töltésű élet- és művészetideál nagy hatást gyakorolt a családi környezet ellen lázadó fiatal festőre, s nemcsak a családi tradíció által neki szánt pályáról, hanem a portré-festéstől is elfordította, hogy egy számára teljesen új műfajt, technikát tanuljon, s ezzel egy közös célokon munkálkodó alkotó közösség tagjává váljon.

Léo Abraham Abendana-Belmonte 1875. október 30-án született Stockholmban. Apja bankár, fiait is erre a pályára szánta. Belmonte érdeklődése a rajzolás és festés iránt igen korán megmutatkozott. Hatéves korában már portréfestéssel próbálkozott. Később is művészpályára készült, Párizsba ment tanulni a Julian Akadémiára. Párizsban is főleg portrékat festett. A Belmonte család tulajdonában van két tájképe is, mely a La Manche vidékén fekvő Berck tengerpartját ábrázolja. Berck a család kedvelt nyári tartózkodási helye volt. Portréi közül kiemelkedik édesanyja 1890-es években készült feketeruhás mellképe.[6]

Belmonte tanulóideje alatt a Manufacture des Gobelins, és a restauráció alatt hozzácsatolt Savonnerie, a korábbi századok alatt kialakult francia faliszőnyeg tradíció szellemét követte, nem tudott szabadulni a hagyományos formáktól. Jean-Paul Laurens faliszőnyegtervén a középkori tradíciókból merített, míg a plakát területén újító Jules Chéret rokoko példaképet követ Négy évszak című gobelinjén. Egymás után készültek a festmények után másolt kartonok, így az 1900-as világkiállításon igen nagyra értékelt Költő és szirén, melyet Gustave Moreau festménye nyomán kiviteleztek (1899).[7]

Mégis a Manufacture des Gobelins-be való beiratkozás volt az a döntő lépés, mellyel Belmonte bekapcsolódott az 1890-es éveket meghatározó művészeti mozgalmakba. Az iparművészet, ezen belül elsősorban a faliszőnyeg és üvegablak főszerepet játszott az új dekoratív művészet kibontakozásában, a művészek részben általa szabadultak meg a historizmus és az akademizmus megmerevedett formáitól. Jan Verkade írja a korszak törekvéseiről: „Le a táblakép festészettel... Falakat, falakat, hogy szépítsünk. Nincs többé festmény csak dekoráció."[8] A Nabi mesterek közül többen foglalkoztak faliszőnyeg, üveg és üvegablak tervezéssel. A dekoratív, szintetikus elvek jegyében alkotó csoport a korábbi korok faliszőnyeg művészetében nemcsak formai előképet látott – jóllehet művészetük számos formai jegye ide vezethető vissza – az egyiptomi, görög, bizánci vagy középkori művészet monumentális alkotásaihoz hasonlóan a faliszőnyeg a múlthoz, az ősi egyszerűséghez, nagysághoz való visszatérés követendő példájaként jelent meg.

1890 és 95 között készült faliszőnyegeik, Emile Bernard, Paul Ranson és mindenek előtt Aristide Maillol munkái, melyek közül a legtöbb nem hagyományos technikával, hanem vászonra, hímzéssel készült, megújították Franciaországban a műfajt. Maillol inspirálta Rippl-Rónait is első hímzései megalkotásában.[9] A francia szecesszió szimbólikus jegyei Rippl-Rónai Józsefnél egy faliszőnyeg kompozíción érezhetők a leginkább. Rippl-Rónai a breton kálváriák egyszerűségét és nagyságát példaként maga elé állító gauguini szintézist a Nabi mesterek módján dekoratív formává szelídítette a Krisztus születése és halála című gobelinjén.

Amikor Nagy Sándor Belmonte-ét a gobelin technika megtanulására biztatta, nem a Nabi mesterek példája lebegett a szeme előtt, a hangsúly a klasszikus technika elsajátítására esett. Az elsősorban elméleti kiindulású Nagy Sándor „élet-művészet", „teremtő ember"-eszményét társadalomreformeri elképzelések formálták, de erősen hatott rá a ruskini hagyományőrző kézműves szemlélet is.[10] Körösfői-Kriesch előtt is elsősorban William Morris Merton Abbey-beli és az északnémet Scherrebek szövőiskolájának példája lebegett. A scherrebeki

iskola a gödöllőiek előtt szintén ismert skandináv példák nyomán létrejött, a helyi háziipari hagyományokat felélesztő szövőműhely volt. Dolgozott itt többek között Otto Eckmann, Hans Christiansen, August Endell, Heinrich Vogeler.[11] Témaválasztását és erősen grafikus előadásmódját tekintve Vogeler Csipkerózsika (1899) című romantikus középkori rekvizítumokat megőrző, de díszítőelemeiben már szecessziós faliszőnyege Walter Crane első, Morris műhelye számára készült, Grimm mese inspirációjára született faliszőnyegével együtt, előképe lehetett a Tündér Ilona című gobelinnek. Zichy István ugyanerre a témára készült faliszőnyege ugyanakkor a svédek geometrizáló felfogásához áll közelebb.

Mégsem lehet véletlennek tekinteni, hogy Belmonte első, Magyarországonszőtt szőnyege a gödöllői és a Nabi-mesterek által egyaránt kedvelt család témakörhöz csatlakozik, s a gödöllői telepet vezető mesterek programadó művei közül Kriesch Jó kormányosa és Nagy Sándor Fogadalom című faliszőnyegének leboruló nőalakja is a faliszőnyeg dekoratív, monumentális műfajában készült el.

Egy Belmonte Leo műveit a felesége által összeállított lista szerint első magyar vonatkozású műve 1903-ban készült: feleségét, Marguerite-ot magyar ruhában festette le. 1904-ben készült a Diódon megismert tolsztojánus Boér Jenő portréja, aki Franciaországban is többször járt náluk.[12] Ez évből több bőrmunkát is felsorol a jegyzék, de közelebbi meghatározás, méret és technika jelölése nélkül. Valószínűleg a Magyar Iparművészetben is megjelent vésett és festett bőrtárcák és vánkosok, valamint egy háromrészes ellenző rejtőzik az összefoglaló felsorolás mögött.[13] Velük egy időben készülhetett egy, a Belmonte család birtokában maradt bőrdoboz és kottatartó.[14] A karácsonyi kiállításon bemutatott, Nagy Sándor tervezte bőrmunkákról a következőket írta Lyka Károly: „A tervek ... bőrre termettek, s úgy vonalukban, mint színükben kiválók." A metszett vonalon érződik „a kéz szabad gesztusa, az érzéssel való húzás."[15] A bőrdobozt stilizált virágok és állatok, hosszúszirmú virágok és pillangók díszítik. Belmonte hajlékonyan és könnyedén követte Nagy Sándor grafikus rajzát, érvényre juttatva az anyag szépségét, puhaságát.

Belmonte családjával 1905 őszén telpedett le Gödöllőn. 1906-ban épült fel a Medgyaszay István által tervezett iker-műteremház, melynek egyik részét ők lakták. A jelentős pénzösszeget igénylő befektetéshez Belmonte régi barátja, a Mainzban élő Edouard Frank adott segítséget mindkettőjüknek. Támogatásáról Nagy Sándor is megemlékezik.[16] 1903-ban Belmonte megfestett Madame Frank portréját, Nagy Sándor ex librist készített Edouard Frank számára.[17]

Belmonte Leo szinte boszorkányos gyorsasággal dolgozott. Már letelepedése évében elkészült a Körösfői-Kriesch kartonja nyomán szőtt gobelin, az Ilka és a gyermekek, melyet inkább Család címen ismerünk.[18] A gobelint 1918-ban újra szőtte. Az Ilka és a gyermekeket az 1905-ös karácsonyi iparművészeti kiállításon mutatták be. A Magyar Iparművészet kritikusa a kiállítás legkiemelkedőbb darabjai között említi: „Kriesch Aladár egyike művészeink legerősebb, hajthatatlan egyéniségeinek... Szerencsére akadt rokonlelkű művészember, Belmonte Leo, aki gobelinjében tűvel és fonállal híven valósította meg gyönyörű idilljét, amelyben a vonalak és színek nyugodt összhangban egyesülnek."[19] A gobelin a milánói kiállításon Nagy Sándor és Medgyaszay István közösen tervezett enteriőrjében függött.

Ez a gödöllői családcentrikusságot érzékletesen megjelenítő gobelin Körösfői-Kriesch Aladár egyik legfranciásabb műve. A Nabi-mesterekhez közelíti a témaválasztáson túl az érzelmi hangoltság, a vonalvezetés zeneisége. Az anya gazdag redőzetű, a testet szinte eltüntető, lapos színfolttá stilizáló ruháján a ráncok szinte önálló életet élnek. Az összefogott előadásmód, az erős stilizálás és az áhítatos hangulat Maurice Denis művészetét idézi.[20] A színharmónia finomsága, elsősorban a nő-alak és a bordűr megfogalmazása is a Nabi mesterekéhez mérhető.

1906-ban készült a Jó kormányos, mely ma is lappang.[21] Megvan viszont az 1908-ban Nagy Sándor kartonja nyomán kivitelezett Attila hazatérése a vadászatról című csomózott szőnyeg.[22] A faliszőnyeg, ahogy ez a fennmaradt fotókról is látszott, erősen grafikus jellegű. A figurákat merev, hieratikus pózban állítja elénk. Az elbeszélő jellegű jelenet és a dekoratív keretdísz kettősségét feloldja a szőnyeg egységes barna színharmóniája, melyet piros, zöld színek élénkítenek. A szőnyeg a kis méret ellenére monumentális hatást kelt.

Nagy Sándor egyik legharmónikusabb, legegységesebb gobelin-terve, a Sakuntala, melyen indiai mesét dolgozott fel szintén megvan, vagy az eredeti, vagy az 1918-ban újraszőtt változat.[23] A Sakuntala Körösfői-Kriesch Kassandrájával egy évben készült.[24] A faliszőnyeg Kalidásza Sakuntala című drámájának egy mozzanatát, a király és Sakuntala elválását fogalmazta meg. A lágy körvonalrajzú nőalakok, az erősen stilizált növényvilág bemutatása dekoratívszintetizáló. Nagy Sándor sok színt használt, melyeket egységes mályvaszín tónussal hangolt össze. Az említett listában szerepel még a Tündér Ilona című gobelin is, mely Körösfői-Kriesch kartonja nyomán készült.[25] Fennmaradt egy fotó is, melyen Belmonte szövi a ma ismeretlen helyen lévő gobelint.

Belmonte nem hagyta abba a portré-festést sem. 1907–1908 között készült fia fára festett portréja. A Magyarországon készült kép technikája és a megjelenítés módja a gödöllőiek bensőséges hangulatú portréművészetével mutat szoros kapcsolatot. Ekkor készült Körösfői-Kriesch Aladár Belmonte portréja is. Belmonte erdős háttér előtt áll, Kriesch meghitt jellemképet fest róla.[26]

Az első világháború kitörése hazatérésre késztette a Belmonte családot. Július végén indultak, s nehéz és kalandos úton jutottak haza. „Fájdalmasan búcsúztak tőle a gödöllőiek. A műhely elvesztette legerősebb támaszát s a jövő nem sok jót ígért" – írta Dénes Jenő.[27] Belmonte számos tanítványt nevelt fel maga körül: Boér Lenke, Undi Carla, Frey Vilma és Rózsa elutazásakor már önállóan dolgoztak.

Franciaországba visszatérve, úgy tűnik, Belmonte is irányjelző nélkül maradt. Számos korábbi tervet újraszőtt és sok restauráló munkát vállalt. Hazatérésekor a Nabi mesterek már más területen dolgoztak, visszafordultak a festészethez, illetve a szobrászathoz. A Manufacture des Gobelins pedig folytatta a festmény-faliszőnyegek sorozatát. Az ekkor már Gustave Geffroy által igazgatott intézmény megújulása csak annyi volt, hogy most Odilon Redon, Monet, van Gogh műveket is átírtak gobelinre. Adolph Willette, Félix és Pierre Bracquemond továbbra is festményszerű kompozíciókat tervezett. Jan Veber illusztrátor Meseszőnyege (1913) hasonlíthatatlanul gyengébb színvonalat képviselt a gödöllői mesterekénél. Nem is lehet Franciaországban kiemelkedő mestert említeni az 1930-as években feltűnő Jean Lurçat-ig.[28]

Belmonte is ismert művészek nyomán készít új faliszőnyegeket, de nem festményeket, hanem grafikus, dekoratív kompozíciókat választ. Franciaországban készült művei közül ismertté vált az International Society őszi kiállításán bemutatott Circé, mely Edmund Dulac rajza nyomán készült 1914-ben.[29] Dulac rajzművészetének jellegzetes, a preraffaelita ártatlan nő-ideált némi keleti misztikával vegyítő nőalakja dekoratív háttér előtt jelenik meg. Circét két párduc veszi körül, a tenger és a fa rajza összefogott, dekoratív. Hangvételben némiképp emlékeztet Manzana-Pisarro keleti témájú faliszőnyegeire. A Circe-témát 1918-ban is feldolgozta. Szintén Dulac-grafika nyomán készült a Danae és az aranyeső c. gobelinje (ismeretlen helyen).

Az Angliában igen népszerű francia művész rajzainak faliszőnyegre való átírása is mutatja, hogy Belmonte hű maradt a szecesszióhoz. 1915-ben Chéret kartonja nyomán kanapé és fotel borítót készített. 1918-tól több munkáján is a japanizáló szecesszió hatása volt érezhető. A hullám elnevezésű faliszőnyegén elsősorban a morrisi hagyományt követte. A témakö-

37. A Belmonte család autójában

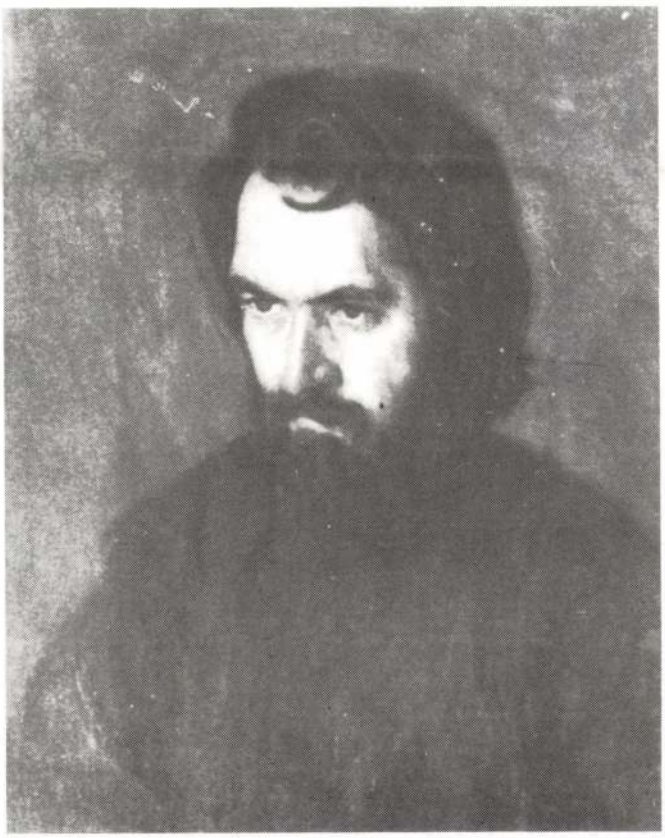

38. Belmonte Leo (Boér) Jenő, 1904.

39. Kriesch Aladár — Belmonte Leo: Ilka és gyermekei, 1905.

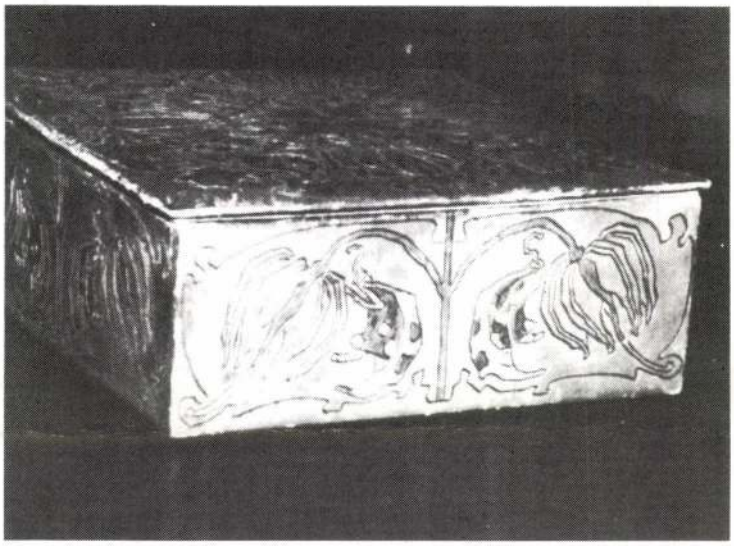

40. Nagy Sándor — Belmonte Leo: Bőrdoboz, 1904.

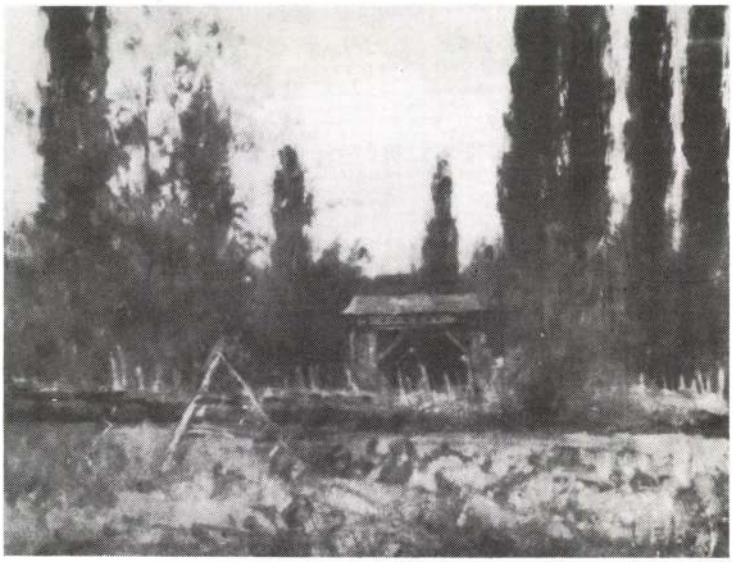

41. Kriesch Aladár: Tájkép

42. Kriesch Aladár gúnyrajza: Le pharisien et le publicain

43/a Belmonte Leo: A hullám

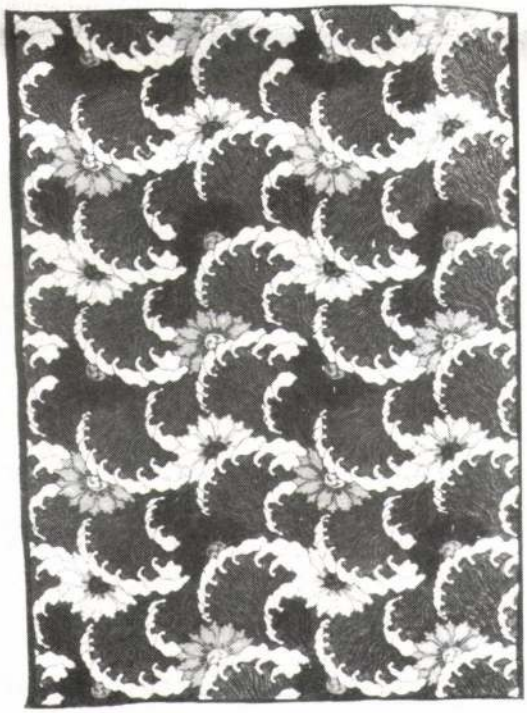

43/b Maurice Denis: Tapétaterv, 1893.

44. Edmund Dulac — Belmonte Leo: Circé, 1914.

45. Nagy Sándor: Ex libris Dr. Eduard Frank részére

46. Belmonte Leo: Madame Belmonte portréja

zösség alapján ez Maurice Denis 1893-as, hasonló motívumot feldolgozó tapétatervével is összevethető, melyen minden illuzionizmust elkerült.[30] A végsőkig kimunkált motívum dekoratív sormintává alakul a felszínen. Fotelt és párnát is készített „japán rajz után".

Utolsó nagy munkája az egykori Julian Akadémia-beli társ, Tudor-Hart nagyméretű, Ádám és Éva a paradicsomban című kartonjának kivitelezése volt. Ezen dolgozott 1956-ig, haláláig. A háttér gazdag és aprólékosan kimunkált gazdag növényi és állati dísze a középkori falikárpitok hatását mutatja. A ma a torontói múzeumban látható faliszőnyeg, naturalizmusát és erős színeit tekintve, eltér a korábbi munkák összefogott, dekoratív szín- és formakezelésétől.

A Belmonte család több művét is őrzi a gödöllői mestereknek, Körösfői-Kriesch Aladár tájképeit, Nagy Sándor és Raáb Ervin grafikákat, s a gödöllőiekhez baráti szálakon kapcsolódó bécsi portréfestő, Tom von Dreger egy portréját.

JEGYZETEK

1. Dénes Jenő szerint a Család megmenekült a tűzvészből és a Jó kormányos című gobelinnel együtt Ferenc József halála után tűnt csak el. DÉNES J.: Körösfői-Kriesch Aladár. Bp., 1939. 79.

2. Itt szeretnék köszönetet mondani Remsey Gábornak, aki felhívta a figyelmemet a Belmonte család birtokában levő művekre. A család birtokában van egy jegyzék is, mely Belmonte műveit sorolja fel méret és technika megjelölésével.

3. UNDI M.: Körösfői-Kriesch Aladár és a magyar szőnyeg. Magyarság, 1930. november 29. Árjegyzék. Bp., é. n.

4. DÉNES J.: i. m. 75–76.; Dénes Jenő a növényi fonalfestés meghonosítását is Belmonténak tulajdonítja. Más adatok szerint Frey Rózsa hozta magával a technikát Svédországból, amikor Körösfői-Kriesch ösztöndíjjal 1913-ban kiküldte. A Frey család tulajdonában van egy norvég növényfestési kézikönyv is: Hilde Christensen: Laerebok i farving med planter. Kristiania, 1908.

5. Mac GREGOR, A. A.: Percyval Tudor-Hart. London, 1961. 56.

6. Belmonte Leó: Édesanyja portréja, olaj, vászon, 48x45 cm. Párizs, magángyűjtemény.

7. A korszak faliszőnyegművészetéről ld. JARRY, M.: La Tapisserie des origines à nos jours. Hachette, 1968; Wandteppiche des 20. Jahrhunderts. Hermer, München, 1974.

8. VERKADE, J.: Le Tourment de Dieu. Idézi JARRY, M.: Wandteppiche ... 38.

9. Rippl-Rónai József Emlékezései. Bp., 1911, 41.; Judith Cladel írja Rippl-Rónairól, hogy a banyuls-i kis háziműhely, ahol parasztlányok kivitelezték Maillol terveit inspirálta hímzések készítésére. Idézi JARRY, M.: Wandteppiche ... 42.

10. Részlet Nagy Sándor Lyka Károlyhoz írt leveléből. Veszprém, 1904. október 31. MDK–C–I–17/1339; NAGY S.: Átmenetek a nagy életközösségbe. Bp., é. n. 4.

11. I.: JACOBSEN, J.: Prospekt des scherrebeker Kunstwebschule in Scherrebek. Schleswig-Holstein. Tondern, 1901; MIHALIK J.: Az Iparművészeti Múzeum tavaszi nemzetközi kiállítása. Magyar Iparművészet 1897/98, 280–3.

12. Belmonte Leó: Boér Jenő. O., v., 54x45 cm, Asnières, a Belmonte család tulajdona.

13. Magyar Iparművészet, 1904. 26, 27.

14. Nagy Sándor–Belmonte Leó: Doboz. Bőr, vésett és festett, j.b.l. NSL, j.j.l. LB. 21x22 cm, m: 7,2 cm. Párizs, a Belmonte család tulajdona; Nagy Sándor–Belmonte Leó: Kottatartó. Bőr, 15,5x40 cm, Párizs, a Belmonte család tulajdona. Ez utóbbi reprodukálva: Magyar Iparművészet. 1904. 67.

15. LYKA K.: A karácsonyi kiállítás. Magyar Iparművészet, 1904. 67.

16. G. J. Előszó Nagy Sándor Az élet művészetéről című könyvéhez. Bp., 1911.

17. Egy példánya szintén a Belmonte család birtokában van (Asnières).

18. Körösfői-Kriesch Aladár–Belmonte Leó: Család. Gobelin, 59x123 cm. Asnières, a Belmonte család tulajdona; Belmonte műveinek jegyzéke: 1905. Gobelin d'après un carton d'Aladar Ilka et les enfants. Vendu au roi de Hongrie, brulé à Milan 3/40; 1907 répetition de Ilka et les enfants, vendu au roi de Hongrie.

19. Z. K.: A karácsonyi iparművészeti kiállítás. Magyar Iparművészet. 1906. 164–165.

20. Vö.: Maurice Denis: Le verger des vièrges sages. 1893. o., v. 105x104 cm. Magántulajdon.

21. Dénes Jenő szerint csak 1907-ben készült. DÉNES J.: i. m. 77.; Belmonte műveinek listája szerint: 1906., Gödöllő, Gobelin a Jó kormányos 2 1/4 m^2 vendu au roi de Hongrie (brulé à Milan).

22. Nagy Sándor–Belmonte Leó: Attila hazatérése a vadászatról. Csomózott szőnyeg, 85x150 cm. Asnières, a Belmonte család tulajdona; A lista szerint: 1908, Savonnerie, carton Sándor Attila 1 1/2 m^2.

23. Nagy Sándor–Belmonte Leó: Sakuntala, 1909, gobelin, 68,2x105 cm. j.j. SNL bf csigajel, Asnières, a Belmonte család tulajdona. A lista szerint: 1909. Gobelin carton Sándor Sakuntala 2/3 m^2 donné à Eugène Bloch.

24. 1909, Gobelin carton Aladar Kassandra 1 1/2 m^2 vendu à dr. Kohner Budapest. (Ma az Iparművészeti Múzeumban.)

25. 1912, Tündér Ilona carton Kriesch Aladár, gobelin vendu au roi de Hongrie. CA 5 m^2.

26. Körösfői-Kriesch Aladár: Belmonte Leo portréja. Olaj, vászon, 105x52 cm.

27. DÉNES J.: i. m. 143.

28. JARRY, M.: La Tapisserie ... 303.

29. E. Dulac–L. Belmonte: Circé. gobelin, 180x200 cm Párizs, magántulajdon; Reprodukálva: The Studio 1915, Vol. 63, 299.

30. Belmonte Leó: A hullám. 123x92 cm Asnières, a Belmonte család tulajdona; vö. Maurice Denis: Tapétaterv, 1893.

Katalin Gellér: **Les chefs d'oeuvre de l'atelier de Gödöllő à Paris. Léo Belmonte**

Les tapisseries tissées à Gödöllő semblent être poursuivies par la malchance au commencement de notre siècle. Les tapisseries de Körösfői-Kriesch portant les titres *Le bon gouverneur* et *La famille* ont été brulées lors de l'exposition mondiale de Milan. *La famille*, refaite, propriété de l'empereur est perdue, paraît-il, après sa mort, et ne décore plus le château de Schönbrunn. L'une des premières tapisseries de Sándor Nagy évoquant le sujet préféré de la mythologie hongroise, *Le retour de la chasse d'Attila* et sa tapisserie la plus décorative représentant un conte hindou, la *Çakuntala*, ont été considérées comme perdues. Il y a un an, ces trois pièces ont été retrouvées en France avec deux traveaux de cuir, dans la collection privée de la famille Belmonte.

Cet événement attire l'attention sur l'oeuvre de Léo Belmonte qui les a réalisés d'après les projets des maîtres du groupe de Gödöllő. Personnage moins connu, modeste comme un artisan du Moyen Age, accepta d'emblée l'esprit de la communauté de Gödöllő dont les membres suivaient l'exemple de William Morris. C'est grâce à ces pièces réalisées de très haut niveau que le tissage de Gödöllő s'est retrouvé parmi les premiers en Hongrie.

Léo Belmonte est né le 30 octobre 1875 à Stockholm. Il faisait ses études à Paris et à l'Académie Julian, où il a fait la connaissance de Sándor Nagy imprégné des idées du tolstoïanisme. C'est sous l'influence de Sándor Nagy et Aladár Kriesch qu'il s'est mis à l'étude du tissage dans la Manufacture des Gobelins à Paris, puis en 1905 il est parti pour la Hongrie et s'est installé à Gödöllő avec sa famille. Les artistes de cette colonie travaillaient dans l'esprit de l'art synthétique, ils avaient pour but „la révolution intime".

Après l'éclatement de la première guerre mondiale, Léo Belmonte et sa famille repartirent pour la France. C'est là qu' il réalisa une tapisserie dite *Circé* d'après le dessin d'Edmund Dulac, ainsi que les cartons de Chéret. Jusqu'à sa mort qui eut lieu en 1956 il travailla sur son *Adam et Eve au paradis* dont les cartons avaient été dessinés par un peintre anglais, P. Tudor-Hart, élève, lui- aussi, de l'Académie Julian.

Bélmező vára

Remete-környéki

Marosszék

l. Gaál II. 33. l.

pökség f.évi novembe
rákoskereszturi hősi
ut, a Rókus korháztól
lomása/a Hősök emlék

G R A M M .

a t .

z b e s z é d .

e k e g y .

ı s z .

Belmonte Leo

MDK

1904-ben találkozott Körösfőival, melynek eredményeként kiment Párizsba és ott a "Manufacture des Gobelins" szövőműhelyében elsajátította a a gobelinszövés technikáját, tovább a fonalfestést. 1905-ben családjával letelepedett a gödöllői művésztelepen.

Komádi István: Az Iparművészeti Múzeum szecessziós gobelinjei a gödöllői művésztelep tükrében. Ip.műv.Múz. Évk. III-IV. 1960. 69-80.l.

71-72.l.

Belmonte Leo MDK

Körösfői és Belmonte megértése eredményeként 1907-ben alkották az első gödöllői gobelint:

"A jó kormányos"-t.

Komádi István: Az Iparmüvészeti Muzeum szecessziós gobelinjei a gödöllői müvésztelep tükrében. Ip.Müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 69-80.l.

74.l.

Belmonte Leo

Belmonte *Leo*, svéd iparművész, *1870. Sokáig tagja volt a gödöllői művésztelepnek s ott *Körösfői Kriesch* Aladár és *Nagy* Sándor kartonjai nyomán gobelineket szőtt.

Uj Idők Lex. IV. K.

823. l.

Belmonte Leó, festő és iparművész; szül. 1870-ben Stockholmban. Művészeti tanulmányait Párisban végezte, hol hét évig volt a Julien akadémia növendéke. Ugyancsak Párisban tanulta meg a gobelin-szövést is. Ezután Kőrösfői Kriesch Aladár hívására Gödöllőre ment, s az ottani művésztelep tagja lett. B. készítette Kőrösfői Kriesch terve alapján az első magyar gobelint, amely a király tulajdona. Művei közül kiválnak: Attila udvara (csomózott gobelin, Nagy Sándor terve után), Sakuntala (gobelin Nagy Sándor terve után), Cassandra (gobelin Kőrösfői Kriesch Aladár terve után), Argirius királyfi és Tündér Ilona (gobelin Kőrösfői Kriesch Aladár terve után). 1914. tavaszán Párisba.

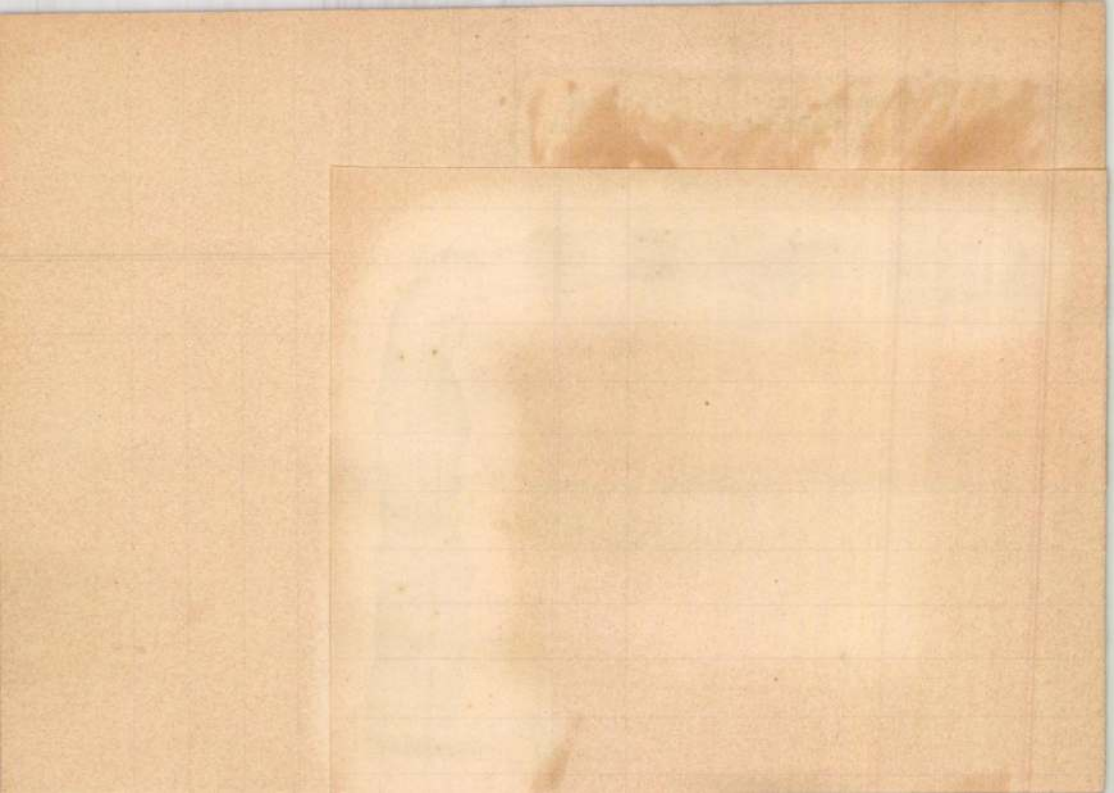

BELMONTE, *Leó*, iparművész, *Stockholm 1870. Párizsban végezte tanulmányait a Julian-akadémián s ugyanitt tanulta meg a gobelinszövést is. Kőrösfői Kriesch Aladár hívására jött Gödöllőre s az ottani művésztelep tagja lett. Kőrösfői terve alapján B. készítette az első magyar gobelint, amelyet I. Ferenc József király vásárolt meg. B. művei közül kiválnak: Attila udvara (csomózott gobelin, Nagy Sándor terve után), Argivius királyfi és Tündér Ilona (gobelin Kőrösfői terve után) stb. B. a világháború kitörésekor külföldre távozott.

E. G. I 951

764. *Jókai Mór.*

Mellig látható, kissé jobb
tott haja, szemöldöke, kipö
barna, szeme szürke. Ingének
lehajtott, nyakkendőjét kettő
kivágott.

Vászon, méretei 70·5 : 57·5
80 K. — Vétetett a gr. Krei
A megszerzésére vonatkozó ad
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 ápr
jegyzék 160. — Az átvételt tu
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

MDK

Belmonte Leó

Margitay E: A Műhely kiállitása. Magyar Iparművészet. 1908. évf. 347-349 l.

Belmonte Leo

vidl

=

Petrovics Elek:

A gödöllői telep kulturtörekvéseiből.

Magyar Iparművészet

1909. 25. l. 26 l.

Bekannte des

Herrn Hof

Hoflieferant

Wilhelm Heinrich

Hoflieferant

Hoflieferant

Hoflieferant

MDK

Belmonte Leo, ip.müv. textilmüv. mestere.
Párisból került Gödöllöre

s volt Körösföi Kriesch Aladár első segitütársa az indités, kisérletezés nehéz évében.
Tehetséges tanitványa a gobelinszövésben Boér Lenke.

A 34 l. látjató Börmappát Nagy Sándor terve nyomán B.L.készitette.

A gödöllöi telep kulturtörekvéseiről.
Magyar Iparmüvészet. /1914 v.15? / 26.1.

MDK

Belmont Leó

Gobelin; tervezte Nagy Sándor, készitette fenti. Repr.

A Ház. Modern művészeti folyóirat. 1909. II. 7.s

186.1.

Belmont Leo

Gobelin Nagy Sándor
szerint

Repr.

A Hét 1909 II. 7 sz.

JOS

. de már büszke

Belmont Leo

1909. gödöllőick

kiáll. Nemzeti Szalonban

Attila udvara (csomó-
zott gobelin)
szerette Nagy Sándor,
készítette fenti.

Sakuntala (valódi go-
belin) szer. Nagy Sándor,
készítette fenti

Cassandra (valódi go-
belin) szerette Körösfői
Kriesch A. készítette fenti

Nyírség III. 131, 134, 135,

MDK

Belmonte Leó, ip.müv.

Paris, majd Gödöllö.

Készitette Nagy Sándor terve szerint:
8. Attila hazatérése vadászatról. Repr. 14.1.

MIP. /1914v. 1915?/ 14.1.

MDK

Kriesch Aladár és Belmonte Leo, ip.müv.

gobelinje szerepel a kiállitáson.
Tüvel és fonállal hiven valósitotta meg Kriesch Aladár gyönyörü idilljét.

A karácsonyi iparmüvészeti kállitás, 1905.
MIP.1906. 14.1.

MDK

Belmonte Leó, ip.müv.

A Nagy Sándor - Belmonte -féle börmunkák ezuttal ujabb mintákkal nem XXXXXXXXXXX gyarapoditak.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1906. 13.1.

MDK

Nagy Sándor- Belmonte ip.müv.

féle bőrmunkák ezuttal ujabb mintákkal nem gyarapodtak.

A karácsonyi iparmüvészeti kiállitás. 1905.
MIP. 1906. 13.1.

Belmonte Leo

Körösfői: "Családi fészek" c. gobelinjének finom hachurezése, svéd gobelin technikája Belmonte szakmai fejlettségét sugározza.

Komádi István: Az Iparművészeti Múzeum szecessziós gobelinjei a gödöllői művésztelep tükrében. Ip.műv.Múz. Évk. III-IV. 1960. 69-80.

75.1.

Belmonte Leó

Érdemleges közreműködést csinált.

Erdey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III 12. l.

MDK

Kőrösfői Kriesch Aladár festőm. és Belmonte Leo, ip.müv. szőtte.
tervezte

Argirus királyfi és Tündér ilona. Gobelin.

Műcsarnok. 1911/12. Téli kiáll. Kat. 90.l.

MDK

Belmont Leó

Sz.I.: A Gödöllőiek. A Ház 1909. II. 7. sz. 179.l.

MDK

Belmonte Leo

Svéd származásu, aki Párizsban tanulta a szönyegszövést.

Lyka fest, 1896-1914 57.l.

Belmonte Leo K

nem francia,
hanem svéd,
aki Párizsban
tanulta-a
szőmegszövést-

l. Lyka fest, 1896-
1914

57. l

Belmonte Leo

l, Milano 1906

78 l

MDK

Belmonte Leó

Dalműbarátok. 150.l.

Lyka: Festeneti életünk
a millenemtől az 1 v. h-ig
1896 – 1917 Bp. 1953

Dalmady Sándor: A műbarátok
vagy 25 éves története 1890–1914
Bp. 1915

Éber Lajló – Gombosi György
Művészeti lexikon
Bp. 1935 I – II.

L'Ungheria all'Esposizione Internazionale di Milano 1906
Catalogo generale Bp 1906
75.

Offizieller Katalog der IX.
Internationalen Kunstausstellung
im kgl. Glaspalast zu München
Juni. okt. 3. München 1905

áról az 1928—1932. években.

ált kötetet	Emelkedés viszony-számokban	Napi átlag

Befejezésül meg kell még emlé
tár további kiépítését eminens fel

Csak a székesfőváros szolgálat
kint átlagban 23.000 ipari pályára
képzésére, szakismereteik gyarapít
tási szakkönyvtárunk alkalmas el
kikerülő ifjúságot is szakképzetts
szeti haladás megismerésére. De ez
és iparművészeti könyvekben oly
sére azáltal, hogy a könyvtár hata
irodalom rendelkezésre áll. Mindez
iparművészek, iparosok mindenko
tanulmányozása és ismerete a kor
ipartermékek elkészítéséhez szüks
mékekkel, hanem a nemzeti és egy
kel fognak úgy a belső, mint a vil
dalmunk jó hírnevének öregbítésé

Kulturális, szociális és gazdas
további kiépítését, amely szempon
tény, hogy könyvtárunk jövőjét a

VEGYESEK.

Belmonte Leo

Grod
i

Dalmübarátok

150, 163. l.

Belmonte Leo

l.

Deines Jenö

Körösföi Kriesch
Aladár

Bp. 1939. 75. l.
76. l. 77. l. 78. l.
80, 141. l. 143. l.
144. l.

ıntonio Bazzi il Sodoma.

· Sienában 1549 február 15-én

(Lukács 22. r. 47).

tünteti föl, midőn Judás mes-
adta és a getszemanei kertben
elfegyverkezve megjelent sereg
térben jobbra fordultan látjuk
ust, kit Judás átölel és meg-
ill égő fáklyákkal, míg ezek
arodó úton közelednek, balról
ött katonákat veszszük észre,
arra figyelnek, hogy Judás

m. — Lelt. sz. 1230. — Vétetett
51 1000 lirán (897 K). — Elszá-
n (246–95). — Az elszámolásra
z 1895 november 28-iki 61301
z elszámolást elfogadta az 1900
900) és az 1901 augusztus 26-iki
).
jstr. 14. l. — Verzeichniss № 123.

III

60 (1230).
60 (38).

II : 60

MDK

Belmonte Leó

Ezüstérem kitüntetést kapott, a st. louisi világkiállitason.

Művészet, 1904. 406.l.

megírva

Bellony László

festő Budapesten

született Iglón.

Tellery 784. l

Bellony László

rajza repr.

Gömöry Dobsina

172. l.

BELLONY *László*, festő és rajzoló, • Igló 1871 jún. 15., † Budapest 1913 júl. 20. A mintarajziskolában tanult, azután a fővárosban letelepedve, főleg népszerű kiadványok részére készített illusztrációkat. Arcképei közül említésreméltók: Damjanich János, Münnich Aurél és Kohl Medárd püspök képmásai.

8-g. I. 95 l

Budapest pol. napilap. 1913 júl. 22. — *Egyetértés.* 1913 júl. 22. — *Lovas Imre:* Az Aranybulla, mint fresko. *Századok.* 1898. 677. l. — *Magyar Nemzet.* 1913 júl. 22. — *Művészet.* 1913. 282. l. — Önéletr. adatok.

fordult

obbra. Haja rövid, bajusza és szakálla nyírott.
ös elejü kabátjának gallérja lehajtott. Felira-

Joisef

13án 851. B."

olrasható.

kezelve, az alak nagysága 17.9 cm.

15.

107/95 № 210.

Belloni

festő

vód

Missuray Krug Lajos

Hany Istók, rába-
közi regék hőse.

Soproni Szemle

1943. 46. cl.

Bellony László

l.

Sőregi János

Irások a százéves szabadságharc emlékezetére. Debrecen 1948
15. l.

123998 szám.

A müemlékek országos Bizottságának, folyó évi szeptember hó 30-án üléséből 715 szám alatt kelt felterjesztésére tudomás és további eljárás végett azzal küldöm meg, hogy a gernyeszegi ref. templom helyreállitása a felterjesztett költségvetés szerint még szükséges 20.000 koron

Bellony László

Technikus bál a Royal nagy szálló disztermében c. rajza repr.

Vas. Ujs. 1897. 109. l.

Feltorony

233

Bellony László

3 gimn.

Igazgyűszkola 1888/89

54. l.

Cerghei G. VIII. 35.

Bellony László

ünnepestő tanonc

3 gimn. 1 iparr.

rajz- és mintázási

tanf.

Iparrajziskola

1889/90.

55. l.

Gyermektanulmányi Múzeum

VIII. 249.

Bellony László

számos illusztrációja

repr.

Gracza I–V.

e munkot a

rajzok jelentő

hely rényet

fenti kérjítette

tisztázásától nem idegenkedik s egyiket-mási
kat vagy sikerrel oldja meg, vagy a legelfo

ásik korszakával s egész történetének vázla-
s megírásával, de dr. Csűrös az első, a ki e
yomda történetét most, 350 éves jubileuma
kalmából, részletesen s pragmatikusan meg-
ta.

Szerző, könyve megírásakor azt tűzte ki
ladatául, hogy a jelenleg rendelkezésére álló
nyagot összegyüjtse s azt a hazai közálla-
otokkal és a művelődés egyéb tényezőivel
apcsolatba hozva, földolgozza. Munkáját két
észre osztotta. Az elsőben tárgyalja a nyomda
jlődésének történetét, a másikban pedig ok-
ánytár alakjában közli mindazokat az okirato-
at, melyek a nyomda történetére fontosak
így forrásjellegűek a magyar művelődés-
örténetre nézve is.

A debreczeni nyomda, alapítási évét tekintve,
negyedik, nyomtatványainak számát te-
ntve — Szabó Károly R M Ka szerint
711-ig: 262 — a második helyen áll, de
gyetlen, mely 350 esztendős, megszakítás
élküli multra tekinthet vissza e hazában. Az
ső fejezet a magyarországi könyvnyomtatás
lapotát rajzolja 1561 előtt; a második pedig
nyomda keletkezését tárgyalja. Megalapí-
ója egy kálvinista prédikátor: Huszár Gál,
egyszerű kézi sajtóján 1561-ben nyomtatja
Melius Péternek Pál apostol kolosséi leve-

Bellony László

Bellony *László*, festő. *1871, †1913. Két évtizeden át illusztrációkkal látta el a *Budapest* és a *Kis Ujság* c. napilapokat.

Uj Idők Lex. IV. K.

823. l.

Bellony László

ród

Lovas Imre: Az Arambulla mint freskó. Századok. 1898. 684. és kv. ll.

Fenti egyike volt a parlament képviselőházi ülésterméhe szánt falkép pályázatnak.

Bellony László

szül. Iglón 1871. Rk. 3 gim.
2 iparisk. Szepesiglo

1890/91 – I – II. vendégl.
1891/92 " "
1892/93 I " "
1892/93 II " "
1893/94 I fest. outág.
1893/94 II " "
1894/95 I – II " "
1895/96 " "

Lukács Miklós, táblabíró V. 293.

Bellony László

Árverési Csarnok aukció kat.

38. sz. 1927. máj.
39. sz. 1927. okt.
41. sz. - 1928 febr. -

939

Ismeretlen olasz mester a XVII. századból.

A velencei közkönyvtár. (Veduta della Libraria Pubblica). Rm.

K. 1.

65 m, 120 k.

Bellóny László

1890/91 – 1895/96

Ferkép zőrmfőiskérk

66. l.

Bellony László

Kiss Sándor. 8872.

A Tömösi szorost védelmezi.

Az előtérben a négy honvédtől tartott széken ül a parancsnokló Kiss Sándor, kinek balkeze fel van kötve. Körülötte az ország koronás czimerével diszitett lobogó alatt a honvédek harczolnak [illegible], kik között jobbra [illegible] két szétrobbant kartács tesz pusztitást. Jelzése

alól jobbra: Belloni L.

Aquarell, mér. 36: 53.3 cm.

107-95-49.

Belloni László

pek és rajzok e post mortem egybegyült társasága. De hisz' a festőt, Pap Bertalant, a legfiatalabb generáczió tagjaként ismertük. Jóformán még azok köze tartozott, akik alig tegnap szabadultak ki a mindennap iskolai etude-őket végzők sorából. Mindössze harmadik esztendeje, hogy a műcsarnokban megjelent, mint először kiállító. Viszont oly készültséggel jött, hogy nyomban az első kiállítók számára alapított kitüntetés érte. Ezt azonban Pap Bertalan nem arra használta, hogy kamatoztassa. Amit azóta festett: legalább olyan, sőt több festői értéket hordozó s két munkájával így kerülhetett be, az idén tavasszal Münchenben rendezett nemzetközi tárlat magyar csoportjába.

A képek közt, amelyek Pap Bertalan hagyatékát adják, van tájkép is, de a legtöbb figurális. A téma rajtuk rendszerint egy vagy két álló, ülő alak, interieurben. Lokál-tónusokkal s a formák szabatos rajzával. Vannak aktos-képei is, főleg az utóbbi időből. S ezek arra vallanak. mintha ezt a fajta sujet-et különös mód kedvelte volna. Mintha itt legteljesebben csillanna ki minden meglévő képessége és temperamentuma. A munkáinak stílusa sokkal inkább az összefoglaló folt, mint a felbontó részletezés. Persze, egyik képe sem szolgálja a legújabb irányok bármelyikét, sőt még azt sem, amit — mint tegnapit — impresszionizmusnak hívunk. Azokon a képein, amelyek interieur-ben helyt foglaló alakot mutatnak: Pap Bertalan naturalista, aktos dolgai pedig, felfogást tekintve bizonyos ismert akadémizmusra utalnak. De viszont, naturalista ízű képeiről könnyű leolvasni, hogy amit ad, az nem félénk és tapogatódzó, száraz modellpiktura. Hogy határozottan fejlődésben volt ebben az irányban, hogy bizonyos mértékig elszabaduljon az objektumtól s uralkodjon felette. Általában, ha felfogása, fantáziája még nem adott egyénibb, zamatosabb ízt, nem érintett finomabb régiókat: ezzel szemben, ami pozitív tudását illeti, ott nem mindennapi kvalitásokat kell kiemelnünk. Mindenekelőtt szigorú, sehol se tétovázó rajzra való törekvését. S ezzel szemben végül is arra kell hivatkoznunk, hogy Pap Bertalan harminchárom éves volt.

Számba kell venni e festőnél azt is, hogy az út, amely készültségéhez, eredményéhez vitte, korántsem volt sima és megkönnyített. Sárospatakon, szegény családból született, 1880-ban. Otthon iparos pályára szánták, Pap Bertalan azonban ennek ellenére jött Budapestre s az Iparművészeti iskolába iratkozott. Természetesen küzködnie kellett s csak nagy erőlködésekkel tarthatta magát e pályán. A nehézségeket azonban legyőzte energiája és heves rajongása a művészet iránt. Ily áron jutott aztán mind előbbre. A képzőművészeti iskolában Balló és Zemplényi tanítványa volt. Itt már feltünt. Amikor 1910-ben kiállít, a Műcsarnok Harkányi-díját nyeri el. Majd amikor Benczúr Gyula veszi magához, két évre rá, aktos kompozíciójával az Erzsébetvárosi Kaszinó díját kapja. Meghalt Budapesten, május huszonnyolcadikán.

BELLONI LÁSZLÓ, festőművész, negyvenkét éves korában július hó 21-én halt meg Budapesten. Belloni nevét és képeit a kiállításokat figyelemmel kísérő közönség nem ismerhette. Ily alkalmakról távolmaradt, mindössze alig egy-két tárlaton szerepelt. Sok képet is festett, de inkább rajzoló volt, illusztrátor. Szorosan véve, egy kisebb, speciális területet művelt, elsősorban aktuális eseményeket illusztrált, két képes napilap számára. Reggelenkint az ő rajzait vették kezükbe a „Budapest" és „Kis Ujság" című népujságok olvasói. Ezen az úton és a közönség eme régióinál aztán annál ismertebb, népszerű névre tett szert. Szinte több mint húsz éven át főleg ez a tevékenység kötötte le. Gyorskezű és sokat bíró munkás lévén, ily fajta rajzait nem is lehetne összeszámolni. E rajzokon kívül azonban, amelyek napi aktuálításokhoz kötötték, irodalmi művekhez is csinált illusztrációkat.

Belloni olasz családból származott. Egyik nagybátyja olasz tábornok volt. Apja fiatalon Magyarországra került, Iglón lett cukrász. Itt született Belloni László, 1872-ben. Apját hamar elveszítve, kedvezőtlen anyagi viszonyok közé jutott. Mások taníttatták ki, egy rokona, valamint Münnich Aurél, aki felismerve korán megnyilatkozó rajztalentumát, beiratta a mintarajziskolába s Lotz Károly figyelmét is felhívta rá. Lotz megkedvelte Bellonit s ösztöndíjhoz is juttatta. Iskolai studiumait elvégezve, viszonyai arra kényszerítették, hogy egy üvegfestőhöz menjen dolgozni. Csakhamar azonban a „Budapest" című napilaphoz jutott s ennek kötelékében megmaradt mindvégig. Mint festő leginkább állatképeket szeretett festeni s arcképeket is készített. A munkák közül, amelyeket illusztrált, felemlíthetjük Gracza György ötkötetes „Szabadságharc történetét", amelynek majd mindegyik rajza tőle való, Farkas Emőd „Diákhősök 48-ban", „Egy rossz fiú története" című ifjúsági könyveket.

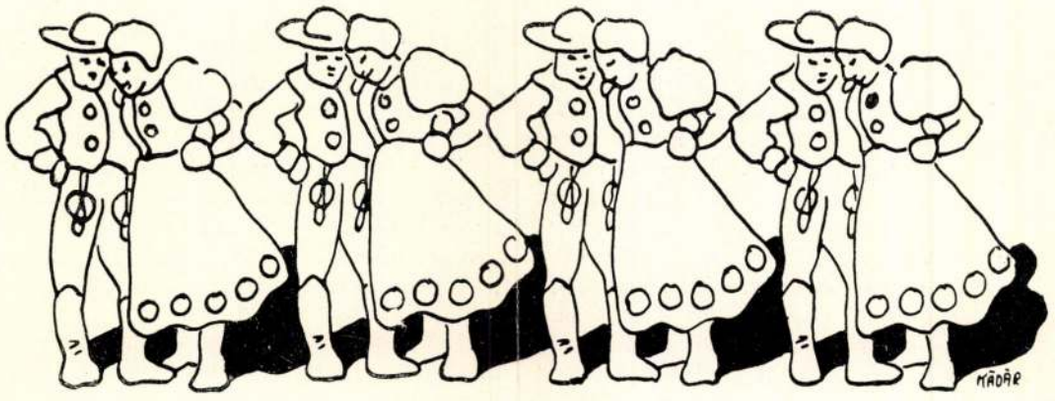

KRÓNIKA

PAP BERTALAN. Azok a képek, amelyek Pap Bertalan nevét viselik, egy szimpatikus talentum munkái. Sajnos, kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy itt hagyott munkák. Szerzőjük éppen csak magukban a képekben él.

A kiállítás ugyanis, amely a Műcsarnokban majd elénk teregeti Pap Bertalan művészi sáfárkodásának termékeit: hagyaték. Egy holt festő öröksége. Posthumus kiállítás, amit azok hoztak össze, akik ismerték és becsülték. S akik a nyilvánosság szemét most még egyszer rá akarják irányítani arra a talentumra, aki Pap Bertalan volt. S aki, ha maga személyében, eleven testbeliségével nem is kaphat, nem foghat fel már semmit, az ily módon rávetődő figyelem-

erre vallanak. Arra, hogy munkáját nem fogta fel olcsó és sekélyes oldalról. A jövővel szemben, ezen a ponton, meddő és kockázatos persze minden jósolgatás. Nem szólva arról, hogy éppen Pap Bertalannál, most már felesleges is. De ha már említést teszünk róla, akkor meg szabad állapítanunk, hogy itt kézenfekvő tulajdonságok mutatják, oly festő hamar történt elhallgatását, akinél megvolt a talaj a várakozást nyujtó jövő felé. Nem mondhatjuk természetesen, hogy Pap Bertalan ezt az ígéretet és perspektivát okvetlen beváltja. De tény, hogy itt vannak a képek, amelyek ma, máig erről beszélnek. Arról, hogy fiatal szerzőjük szinte egy esetben se sietett lekanyarodni az útról, amelyen elindult. Van köztük, amely nehezebb s van, amely könnyebb feladat próbaköve. Van, amelyik ezt több erővel s kevesebb szerencsével oldja meg. De kétségtelen, hogy mindenütt ott van az őszinte törekvés. A színvonal, amely sokkal inkább azon mesterkedik, hogy feljebb kerüljön, semmint leengedjen a kényelmes hatások felé s e kérész életű tetszetőségnek hízelegve.

A kiállítás, amely Pap Bertalan nevével rendeződik, teljes ismertetést ad képességeiről. Lehetőleg mindent bemutatnak, amit csinált, kész dolgot és studiumot egyaránt. A képek a Benczúr mesteriskola kertjén át jöttek abból a műteremből, ahol néhány éven át dolgozott egész ama májusi napig, amikor katasztrofális vég érte. Köztük nem egy van, amelyen szinte még friss a festék, az ecset nyoma. Számra nézve persze nem éppen sok ez a hagyaték, a ké-

Művészet 1913.

Kiss Sándor:

Kiss Sándor védelmezi a tömösi szorost.

Középütt egy, négy honvéd által tartott széken ül Kiss Sándor, kinek bal keze fel van kötve. Magasra felemelt jobb kezében kivont kardjáz van s parancsokat osztogat. Közelében az ország czimerével diszitett lobogót viszik s körülötte az ezerötszáz székely honvéd oroszlánkint ront a velök szemben lévő ellenségre, hogy a honvédek visszavonulását fedezzék. A háttérben balról tűz pusztitja a házakat, jobbról a hegyoldalban ellenséges ágyú ütegek működnek és a honvéd huszárok törnek előre, az előtérben pedig, hol két ágyú golyó robban szét elesett honvédek tetemei fekszenek. Alól jobbra: „Bellonyi L." olvasható.

Aquarell, méretei 36,: 53.3 c/m.

8872.

107/95: 49.

Belloni László

(Bellony)

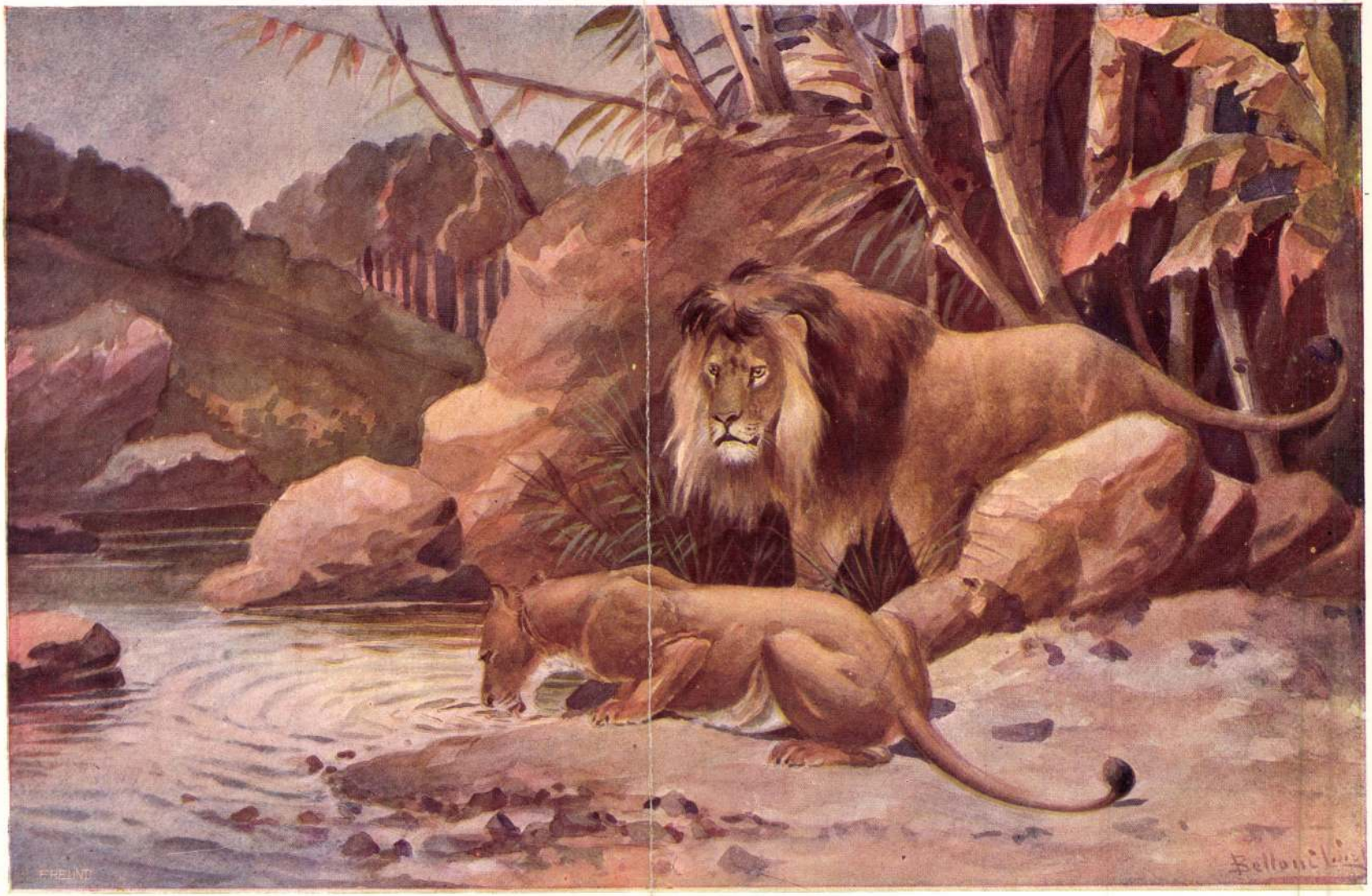

A forrásnál

Harminc év 1877-1907. A „Budapest" jubileumi albuma számára festette: BELLONI LÁSZLÓ